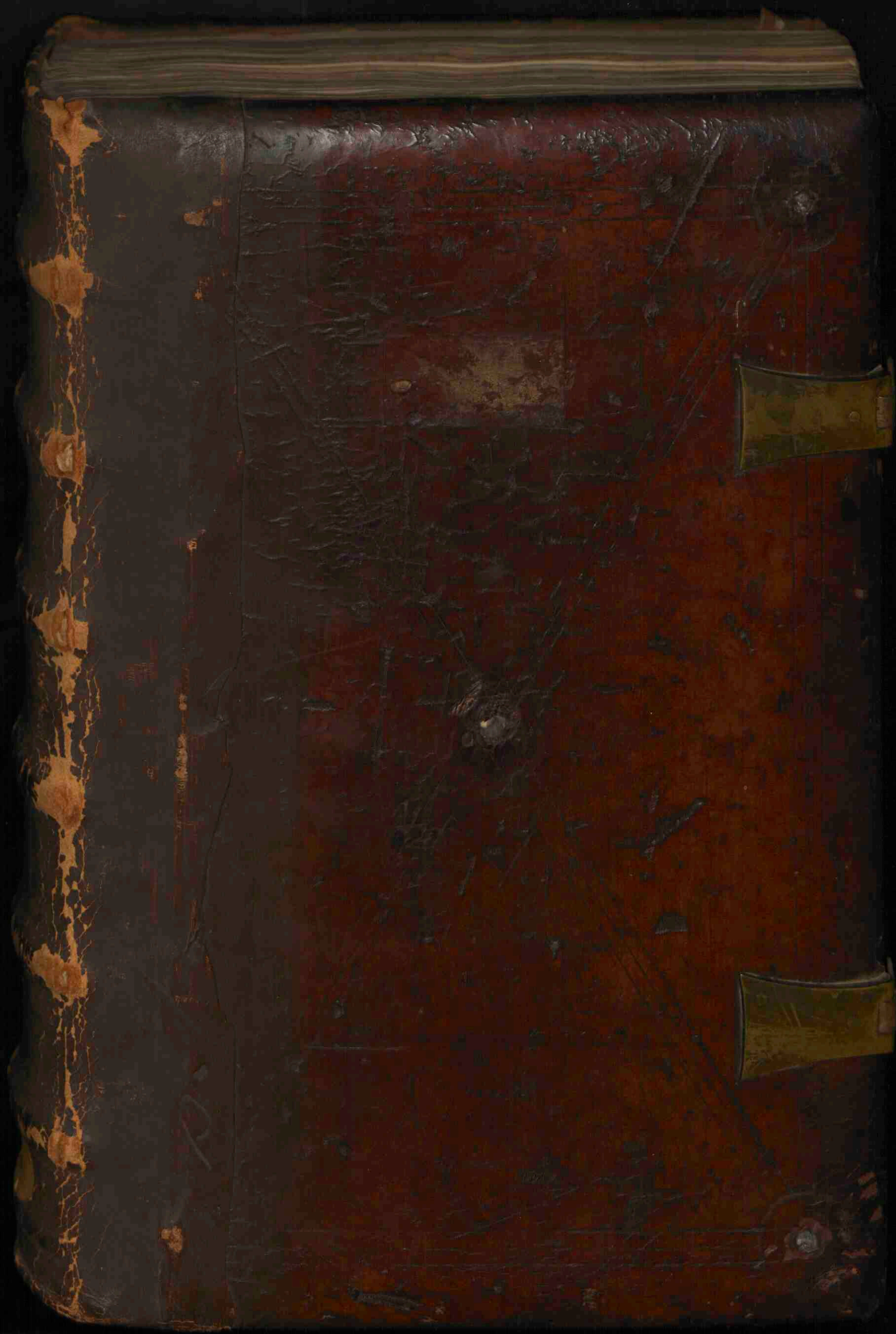

Legenda aurea

<https://hdl.handle.net/1874/326787>

nº. 03.

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
Nº. 25.

Hs.
2 B 6

Kast 2.
M. B. N. 6

T. 230
2

liber monasterij Reglarum i Trariceto

MS. 230² (2. B. 6)

Collatioformule :

I(i-ii), 14 IV (112), [2 IV missing: fl. 113-128],
11 IV (129-216).

2.B.6

Dans le ms 230² manquent
les pages CXIII à ^{CXXVIII}~~CXXXIX~~.

Il ne s'agit pas d'une erreur
de numération, car dans
l'index ou Tabula qui se trouve
au commencement du volume
figurent les indications relatives :

De s̄is ep̄idis CXIII

De nativitate beate marie
virginis CXV

De s̄is adriano CXX

De s̄is gregorio et doctore CXXIII

De s̄is p̄tho et iacinto /

De exaltacione s̄is am̄is CXXV

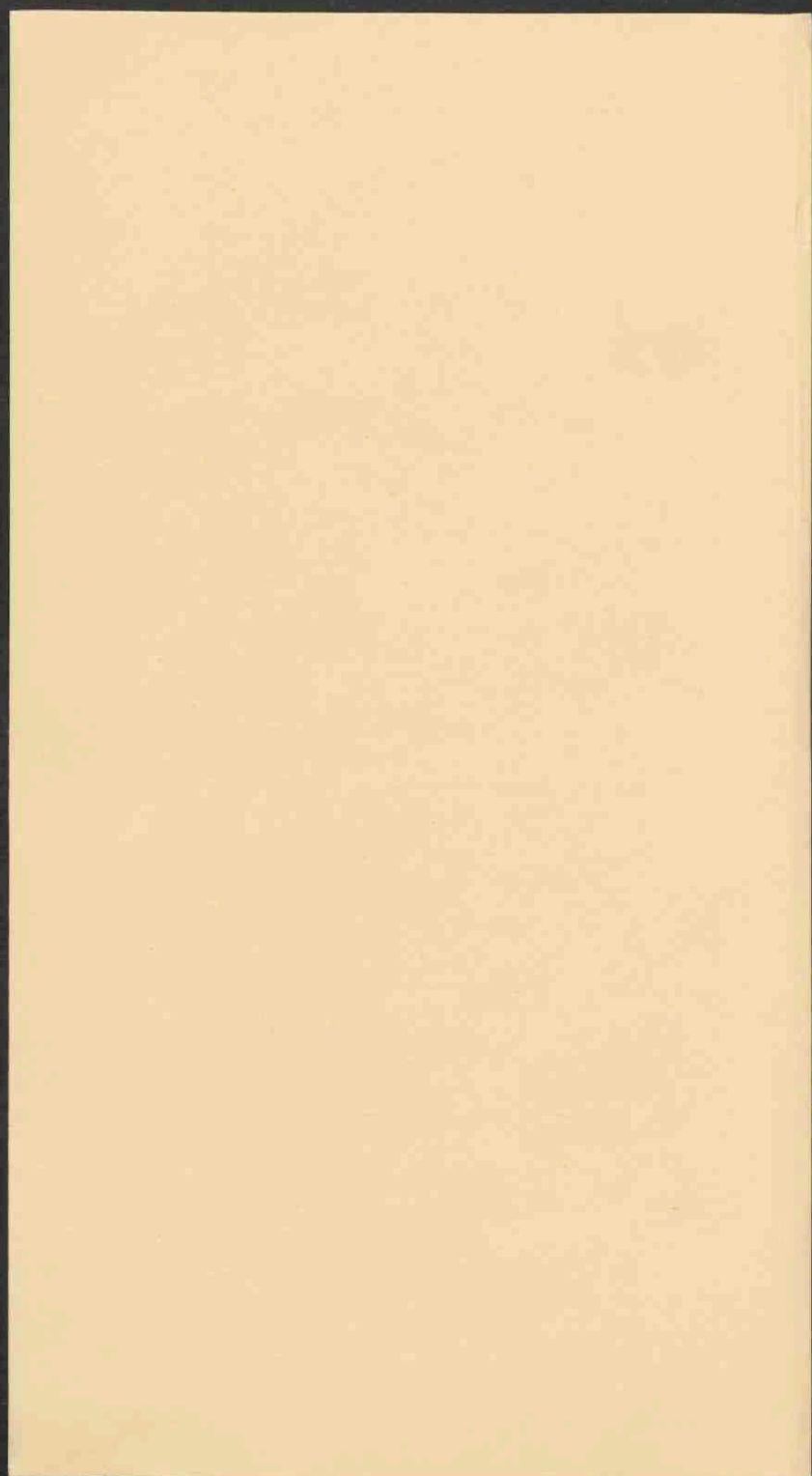
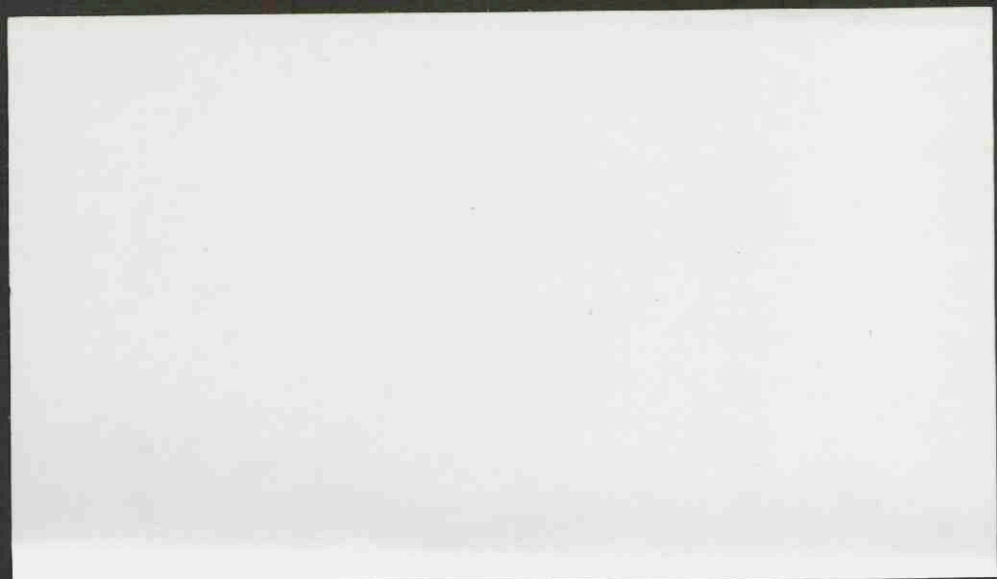
De s̄is cornelio et cypriano CXXVIII

De s̄is eufemia

26. X. 1977

P. Pomey ^{freinosa}
7

n°. 248. 9.

N°. 200. 0.

De scō urbano 3.
 De scā petronilla
 De scās marcelli 4.
 no et petro.
 De scās primo et fel- 4.
 niano.
 De scō barnaba aplō
 De scās vito et modesto v
 De scō quiriaco vi.
 De scā manna vi.
 De scās gernalio et
 pthasio viij
 De natiuitate scā io-
 hānis baptiste viij
 De scās iohē et paulo xij
 De scō leone pp xij
 De scō petro aplō xij
 De scō paulo aplō xx
 De septē frībus xxix
 De scā theodora xxix
 De scā margarita xxxi
 De scō alexio xxxij
 De scā praxede xxxij
 De scā maia mag^{na} xxxij
 De scō apollinari xxxix
 De scā cistina xl
 De scō iacobo aplō xli
 De scō xpoforo xlii
 De septē dormiētibz xliiij
 De scās nazaio + cello 3.
 De scō felice li
 De scās simplicō et faustio liij
 De scā martha liij
 De scās abdo et scēu liij
 De scō germano liij
 De scō eusebio lvi

De machabeis. lviij
 De scō per^o ad viāula lviij.
 De scō stephano pp
 De iuēuacōne scā ste- lx
 phani pthomāris
 De scō dūico lxij
 De scō scō sūto lxii
 De scō donato lxii
 De scō gniaco lxiiij
 De scō laurencio lxiiij
 De scō ypolito lxix
 De assūpcōe glōse lxix
 vginis marie
 De scō bernardo lxxvii
 De scō thimotheo
 De scō symphoriano lxxij
 De scō bartholomeo
 De scō augustino lxxij
 De decollacōne scā
 iohānis baptiste C vi
 De scās felice et adaucto
 De scās sauiniano C ix
 et sauinia
 De scō lupo C xij
 De scō mamertio C xij
 De scō egidio C xij
 De natiuitate bte
 marie vginis C xv
 De scō adriano C xx
 De scās gorgonio
 et dorotheo C xxij
 De scās ptho + iacōto
 De exaltacōe scē quic^o C xxv
 De scās cornelio et
 gypriano C xxviiij
 De scā eufemia

De scō lambro C xxx
 De scō matheo aplo C xxx
 De scō maurico C xxxij
 De scā iustina C xxxv
 De scās colina et
 damiano C xxxvij
 De scō forleo epō C xxxvij
 De scō mariali C xl
 De scō michaele C xli
 De glōso ihonimo C xlvij
 De scō remigio C l
 De scō leodegario C li
 De scō frāasco C liij
 De scā pelagia C lvij
 D' uirgaita dā pelagi C lxx
 De scā taysi mēte C lx
 De scō dyonisio C lxi
 De scō calixto pp C lxij
 De scō leonardo C lxv
 De scō luca C lxvij
 De scō grifanto C lxxi
 D' xi milibz viginū C lxxi
 D' scās symone et
 iuda aplis C lxxij
 De scō qutino C lxxvij
 De scō eustachio C lxxvij
 De onūbz scās C lxxx
 De cōmemoraōne
 aīarū C lxxxv
 De qtuor cōuatis C xc
 De scō theodoro C xc
 De scō martino C xxi
 De scō bricio C xcvi
 De scā cecilia C xcviij
 De scō demente C c
 De scō arifogono C v

De scā kacheina C vi
 De scō saturnino C x
 De dedicaōe ecē C x.

Dato de
festiui
tatibus
que oc
currunt
int' tem
pus re
cōsilia

cōis. qd' tempus replentat
eccl'a a pascha usq; ad octauas
pentecostes. Sequitur de festi
uitatib; que eueniūt infra tē
pus pegrinacōis qd' tempus
replentat eccl'a ab octauis
pentecostes usq; ad aduentū
dñi. Principiū aut' hui' t'pis
nō semp hic incipit. s; iuxta
paschaleu t'm uariat. *Prologus*

Urban' ab *sa urbani.*
urbanitate dñs. Vel ur
banus ab ur qd' ē lumē. vel
ur ignis et banal responcio
fuit em̄ lumē p cōiūlacōne
honestā. Ignis p caritatē sur
celsam. Responcio p doctrinam
Vel fuit lumē siue lux. quia
lux ē in aspectu amabilis.
eccl'a inuicialis. in situ ce
lestis. ī actu puris. Sic iste
sanctus fuit amabilis in cō
iūlacōne. Imuicialis ī mū
di despectione. celestis ī contē
placōe. Utiles in p'dicacōne
Vita sancti urbani ppe

Urbanus calixto pp' suc
cessit. Cui' t'pē cū fuisset
maxima p'secucō xpianis tā
de aletāder au' mater anna
xpiana erat quā origenes q
uerat iperū sup'lit. Ip'a igitur
filiū p'entib; matris idur
it ut a xpianor' p'secucōe cel
saret. Verūptū almachius
urbis p'fectus q' b'cām cecl'iā
decolauit in xpianos crude
liter seuebat. Scū g' urba
nū diligent' inq'ri fecit. et in
quodā antro p'curate carpa
cō quodā ministro cū tribus
p'bris et trib; dyaconib; rep
tū in carcerē mitti iussit. Pr
ter corā se ipm adduci pre
cepit. et q' quinq; milia hoīm
cū sacrilega cecl'ia et illustri
b; viris tyburtio et valenano
seductat eadē obiecit. et thesau
ros eccl'e req'siuit. Cui urbanus
ut video plus te ad seuendū
in scōs induat cupiditas q'
cul' deor'. Thesaurus cecl'ie
p manus paupm celos ascē
dit. Cū ergo scū urbanū cū
socijs plūbatīs cederet. et ip'e
nomē dñi elyon īuocaret.
Subridēs p'fectus ait. Sapi
eus vlt iste seuer videri et iō
nūc ignota loquitur. Cū aut
supan nō possent itū in car
cerē recludūtur. ubi tres t'm
nos ad se venientes cū custo

de carceris anolino scs urba-
nus baptisauit. Audito igitur
q anolinus xpianus scs
cet pfrō sistitur. et sacrificare
renuēs decollatur. Scs autē
urbanus cū socijs ad simu-
lachꝝ ducit. et thura ipone
ugetur. Tūc orāte urbano
simulachꝝ cecidit et viginti
duo sacerdotes q ignē mīstra-
bāt occidit. tūc grauius la-
ant. et post hec ad sacrificā
dū ducuntur q in ipm ydolu
expuētes. frōtes signo crucis
munierūt. et iūce dato pacis
osculo capitalē suā am acce-
perūt. Sub alexandro q cepit
cā ānos dñi. **CC. xx.** S. Sta-
tim carpius a demone ar-
ripit. et deos suos blasphe-
mās et xpianos iuit. mag-
nificās. a demone suffocatur
Qd eius uxor mannena vi-
dens cū filia sua lucina et
tota faūlia a scō fortunato
pbio baptismū suscepit. et p
hec scōꝝ corpa honorifice se-
peluit **vita scē petronille.**

Petronilla au' vitā sanc-
tus martellus sc̄p̄lit. fu-
it filia sc̄i petri apli. q cū mi-
nis speciosa eet. et volūrate
p̄is febribz laboraret. discipū-
tibz apud eū discipulis dixit
ad eū tytus. Cū om̄s a te sa-
uētur ifirmi. cur petronillā

iacē p̄mittis. Cui petrus. Quia
sic ei expedit. Vmptā ne pu-
tetur impossibilitas sanitatis
eius meis sermōibz extulsi
aut ad illā. Surge petronilla
velocius et mīstra nobis. A-
statā sanata surrexit. et eis
mīstruit. Cōpleto aut mīstrio
dixit ei petrus. petronilla redi
ad locū tuū. Que statim redi-
it. et ut prius febribz labora-
re cepit. At ubi in dei amore
cepit eē pfrā cā pfrē sanauit
Comes igit flactus ad eam
venit. ut ipām p̄t eius pul-
chritudinē acciperet in uxorem
Cui illa rēdit. Si me ī uxore
desidas iube ad me v̄gnes
venie. q me usq ad domum
tuā debeant socare. Quas
cū ille parer petronilla ieiū-
nijs et orōnibz insistē cepit. et
corpus dñi suscipiens. ac in
lco se reclmans p̄t tridui ad
dñm migravit. Flactus de-
lusū se vidēs ad felliculam
petronille socā se cōuertit.
et ut aut sibi nubet. a ydol
imolaret p̄cepit. Qd cū illa
utrūq renueret p̄fectus septe
diebz sū cibo et potu in car-
ce eā eē p̄ap. At p̄modum
in cauleo tortam occidit. ac
eius corpus in cloacā p̄cat
qd tū sanctus nicodem' ele-
uans sepeliuit. Vū a flacto

conuere nicodem⁹ accersit. et
sacrificare renuēs plūbanis
reditur. et in cyberum corpus
piatur. s. a iusto eius deico
leuatur et honoifice sepelitur

Vita scōz marcellini et petri

Petrus exorasta dū ab ar
chemio ī carce detinētur
et p̄dicti arthemij filia demo
ne vetaretur. et ob hoc a pa
tre sepius plāgetur. dicit ei
petrus. q. si in xp̄m crederet
statī filia eius sanitate recupe
ret. Cui arthemius. nitor. q. rō
ne deus tuus filiā meā libā
re poterit. qui te tāta p. eo pa
nente libare nō valet. Cui pe
trus. potēs quidē ē deus me⁹
enpe me. s. vlt. ut p. passi
onē tūlironā. Puciā
ad glām sempitnā. Cui arche
mius. Si me carchenas sup. te
duplicare deus tuus te libā
uit. et filiā meā sanauit. p.
tinus in ipm credā. Qd. cum
fām fuisset. scs petrus candi
dis vestibz idutus et tenens
signū crucis eidē apparuit.
et ille eius pedibz se pstrauit
et filia ei⁹ sanata ē. Ipē cū
tota domo sua baptismum
suscepit. p. misitq. alijs ī car
ceris qd. erant libei q. cūq.
veller. fieri xp̄iani. multisq. a
lijs alijs credentibz a brō in
cellino pbrō baptizāt. Qd.

audiēs p̄fectus omēs ī carce
ros ad se adduci p̄cepit. Qs
arthemius cōuocās. et ma
nus eoz deosculās dicit. ut si
q. s. veller. veire ad martyriū.
veiret intrepidus. et si quis
noller. abiret illesus. Cōpro
aūt q. marcellinus et petrus
eos baptizasset. ip̄os accersi
uit. et eos sepatim ī carce re
dusit. Marcellinus qdē nudus
sup. vitrū fractū psteruit. et
ei lūmē et aqua negat. Pe
trus uō in alio carcere ī aris
simo cippo cōstrigit. Angel⁹
dū marcellinū iduēs et sol
uens ipm cū petro in domo
arthemij restituit. et ut septē
diebz pplm cōfortaret. et post
ea se ut iudiciū p̄sentaret p̄ce
pit. Cū ergo p̄fect⁹ eos ī carce
nō inuēisset. accersitū arche
minū et sacrificare nolentē in
tra cū vxore sua obrui iussit
Qd. s. marcellinus et petrus
audiētes illuc venerūt. et in
illa arpta scs marcellinus ra
nis se p̄regētibz missā celeb
uit. dixerūtq. s. ad īcredulos
Ecce arthemiu potuissēm⁹ li
bare et nos abscondē. s. uentū
nolum⁹ face. Tūc uati gen
tiles arthemiu gladio uoca
uerūt. manē uō cū filia lapi
dibz obruerūt. Marcellinū
aūt et petrū ad siluā migrā

que nūc cādida ppter eorū mī-
tyrū vocatur decollauerūt.
tpe dyodeniū qui cepit an-
no dñi. C. Cxxxviij. Quorū
animas vestibz splēdidis
et gēmis inducas ab ange-
lis in celū deferri spūalator
noīe dorotheus vidit. vñ et
xpianus effectus p̄mōdū
ī pace q̄euit. *Prologus s̄cōrū p̄-*

Primus et felicianus
q̄i sūm? et magnus? fel-
cianus? q̄i felix annus. i. felix
seuer. Ille dī sūm? siue mag-
nus dignitate. ppter mītyrū
p̄fessionē. p̄tate ppter mīacu-
lorū opacōnē. s̄tate. ppter vi-
te p̄fessionē. felicitate ppter glō-
sā fructōnē. Iste autē dī seuer
nō tū ppter t̄pis antiquitatē. s̄
etiā ppter reuerētē dignitatē
ppter sapie maturitatē. et ppter
mōrū ḡuitatē. *vita s̄cōrū*

Primus et felicianus ap̄
dyodēsianū et marīa-
nū a tēploz pōtifiabz actu-
sant. q̄ ū eos sacrificiē fere-
rūt. nulla a dysbūficiā obta-
nē valebūt. Iussu ḡ ipato-
rū in carē recludūtur. s̄ ab
angelo soluti. postmodū ite-
rū ipatorūz presentāt. Qui
cū in fide firmi p̄sisterent. cru-
delit̄ lamia sepant ab īui-
cē. Dixitq̄ p̄ses feliciano ut
sue senectuti cōsuleret. et dys-

imolaret. **F**elix felicianus? Et
ce iā lxx̄ ānos habeo. et mī-
ginta āni s̄t ex quo vitam
agnoui. et elegi deo viuē. q̄
me p̄t de tuis manibz liba-
re. Tūc iussit eū ligare p̄ses
et claudos ī maībz ac pedibz
affigi. eiq̄ dixit. Tam diu sic
eis donec nobis cōsenseris. Q̄
dū leto vltū p̄sister. eū ibidē
torq̄i iussit. et nichil penitē-
mīstrāi. *P̄t s̄cōrū p̄mū addu-*
ci fecit. eiq̄ dixit. Ecce frater
tuus ipatorūz decretis cōsensit
et ob hoc magnus ī palatō ve-
niat. Tu ergo fili age. Cui il-
le. licet dyaboli filius sis. vñ
tū in p̄te dixisti. q̄ fr̄ me īm-
patois celestis decreto cōsen-
tiat. Tūc iussit p̄ses iussit
facibz latā eius acēdi. et plū-
bū bulliēs ī os eius infūdi.
Cernēte feliciano ut sic t̄ren
posset. ip̄e autē plūbū cāq̄
aquā frigidā suauit̄ bibit
Tūc p̄ses iratus duos
leones ad eos iuxta p̄ceptū
qui statim ad eorū pedes se
p̄tulerūt. et tamq̄ agni mā-
lūen corā eis steterūt. Rursus
vilos crudeles dimittit q̄ cū
leonibz māsuēscūt. Aderant
ad hoc spectaculū plūs q̄ du-
odecim milia viroz de quibz
quingenti viri ī dño crediderūt
P̄ses autē s̄cōs fecit decol-

lari. et eorum corpora canibus et a
iubus perit. Sed tunc ab his ille
sa a christianis honorifice sunt
sepulta. Passi sunt autem circa
annos domini. CC. lxxvii. **Pro**

Barnabas sancti barnabe
bas interpretatur filius
venientis. uel filius consolatoris.
a filius prophetas. a filius
concludens. Quatuor uia
bus ponitur filius propter quatuor
modos filiationis ipsius. **C**
Dicitur enim filius in scriptura
ratione generationis. eruditionis
imitationis et adoptionis. fuit
enim a christo regnatus per bap
tismum. eruditus per euangelium.
et et ipsum imitatur per mar
tyrium. et ab ipso adoptatur per
celestem patrem. et hoc quantum ad
se. **Q**uantum uero ad alios fuit
ut adueniens consolator prophetas
et concludens. Adueniens dis
currendo et predicando ubique.
quod patet quia fuit locus pauli.
Consolator pauperes et deso
latos. pauperes quibus elemosi
nam detulit. desolatos quibus ex
parte apostolorum epistolam destina
uit. **P**rophetis quia prophetie spiritu
claruit. Concludens quia mag
nam multitudinem in fide con
cludit et adunauit. Sicut
patet cum missus fuit in au
thyochem. De his quatuor
actuum xi. Erat uir. i. uirilis

quantum ad primum. bonus quantum
ad secundum. plenus spiritu sancto quan
tum ad tertium. et fide quantum ad
quartum. **S**uis passionem compila
uit iohannes qui et marcus e
ius consobrinus. maxime a ui
sione ipsius iohannis usque fe
re in finem. quam beda de greco
in latinum credidit transtulisse. **Vi**

Barnabas sancti barnabe apostoli:
Barnabas leuita cypro
grecus. unus de septuaginta du
obus domini discipulis ab hystori
a actuum in multis extollitur
et laudatur. fuit namque optime
informatus et ordinatus quantum
ad se. et quantum ad deum. et quan
tum ad primum. **Q**uantum ad se or
dinatus extitit. secundum tres vi
res. scilicet rationabile. concupiscibile
et irascibile. Habuit namque
primo rationabile illustratam lu
mine cognitionis. unde dicitur actuum
xiii. Erat autem in ecclesia que est
in antiochia. prophetas. i. scriptura
rum expolitores et doctores in quibus
barnabas et symon. **S**ecundo ha
buit concupiscibile purgatam
a puluere mundane affectionis
unde dicitur actuum xiii. quia ioseph qui
cognoscitur est barnabas cum
habet agrum uendidit illum. et
addidit pedes apostolorum. ubi dicitur
glossa. Destituendum probat quod
tange deuitat. et docet calcam

dū eē aurū qđ subdit gressi-
bz aplōz. bñs vir q̄ iuent⁹ ē
sū macula
et qui p̄ aurū nō abiit
Tertō irascibile habuit robo-
ratā magnitudine p̄bica-
tis. et hoc ul' viriliter aggredi-
endo ardua. ul' p̄seueranter
agendo foras. ul' cōstanter
sustinēdo adūsa. Viriliter ag-
grediēdo ardua. sicut pater
in hoc qđ illā maximā ciuita-
tē antiochia ad cōuertendū
accepit. sicut etiā pater actu-
ū ix. **Q**uā cū p̄ cōuersionē pau-
lus iherosolimā venisset. et
discipul' se iungere vellent. et o-
nes eū tāqđ lupū agni fuge-
rent. barnabas ip̄m audaci-
ter apprehendit. et ad aplōs dux-
it. **P**seuerant. agēdo foras. qđ
corpus suū macerauit. et ie-
iunijs afflixit. **D**ū dī actūū
xij de barnaba et quibusdā
alijs. **M**istratibz autē illis
dūo et ieiunātibz x. **C**ōsta-
ti sufferēdo adūsa. sicut apli
phibent ei testimoniū dicētes
Cū cāssimis nris barnaba
et paulo hoībz. qđ tradiderūt
aīas suas p̄ noīe dñi nri ihe-
su xpi. **S**ecđ fuit ordina-
tus quātū ad deū deferēdo dei
auctoritati et maiestati et
bonitati. **A**uctoritati qđ p̄
ex hoc qđ officiū p̄dicationis

sibi nō usurpauit s̄ h' ex auc-
toritate dei accipe voluit.
Sicut hētur actūū xij. **D**ix-
it spūs s̄s. **S**egregate michi
barnabā et paulū in opus
ad qđ assūpsi eos. **S**ecđ dei
maiestati. cū enī sicut habe-
tur actūū xij. **M**aiestati dī
nā sibi qđam vellēt attribue-
re et ei tāqđ deo hostias imolae
vocātes eū iouē tamqđ pro-
p̄rē. et paulū mercuriū tāqđ
prudentē et eloquētē cōquū-
o barnabas et paulus cōsal-
tis ciuitas clamauerūt. viri
qđ facitis. et nos mortales
sum⁹ sile' vobis hoīes. **A**nū-
ciātes vobis ab hys vanis
cōuerti ad deū vniū. **T**ertō dei
bonitati. **N**ā sicut habetur
actūū xv. **C**ū bonitate grē di-
qua gratis et nō ex lege su-
m⁹ saluati. **Q**uidā cōuersi de
iudeis. **A**ī. arrare et diminūe
vellēt assēntes h'et sine cāi-
asione neq̄qđ sufficē. paul⁹
et barnabas cont' eos viriliter
resisterūt. et solā bonitatē grē
dei sine lege sufficē ostēderunt
illis et quōnē ad aplōs detule-
rūt. et cont' illorū errorē aplō-
rū eplās ip̄euerūt. **T**ertō
fuit optime ordinat⁹ quātū
ad p̄mū. qđ gregē suū pa-
uit vbo. exēplo et bñficio. v-
bo qđ verbū dei sollicitate euā-

gelizauit. **D**ū dī actiū xv°
 Paulus et barnabas demo-
 rabatur antiochie docētes et
 euāgelizātes cū alijs pluribz
 vrbū dei. **H**oc etiā patet p illā
 maximā multitudinē quā
 antiochie cōuertit adeo ut
 ibi pmo vocaretur discipuli
 xpiani. **S**cdō exēplo. qz vi-
 ra sua fuit omibz speculum
 sctatis et exēplar religionis
 fuit enī in oī suo ope vilis
 et stēnu? oī morū bonitate
 cōspici? omī grā spūs scī
 plenus. et omī virtute et fi-
 de pclarus. **D**e hys quatuor
 habet actiū xv°. **M**iserunt
 barnabā antiochiā. et sequi
 r. hortabat? omīs i pposito cor-
 dis pmanē i dño. qz ēat vir
 bonus plenus spū scō et fi-
 de. **C**larō bñficiō et hoc du-
 plicat. est enī duplex bñficiū
 siue elemosina. s. tpalis q cō-
 sistit i nōior submīstrōne
 et spūalis q cōsistit i offense
 dimissione. **P**rimā habuit
 bñs barnabas qū elemosinā
 frībz q erāt i iherosolimis dāuit. **N**ā
 sicut dī actiū xi°. **C**ū facta es-
 set fames maxima sub clau-
 dio scdū qz pphauerat aga-
 b°. discipuli put qsqz habe-
 bat pposuerūt i mīsteriū mit-
 tē habitātibz in iudea frībuz
 qz et feterūt. mīttētes ad scī-

ores p man? barnabe et pau-
 li. **S**cdm habuit qū iohan-
 ni q cognouerat? marc? offe-
 sū dimisit. **C**ū enī pdictus dis-
 cipulus barnabā et paulū
 reliqisset. redeūti tū et penitēti
 barnabas idulsi et itū i dis-
 cipulū assūpsit. **P**aulus uō
 ipm itū i discipulū assūerē
 nūit. et iō int eos sepacō facta
 fuit. **V**icqz enī ex pia cā et rā
 intēcōne hoc fecit. nā qz bar-
 nabas ipm assūpsit h? fecit
 ex dulcedine mīe. qz autem
 paulus ipm assūmē nolū-
 it. hoc fecit ex feruor? mīti-
 diē. **N**am sicut ibidē dicit
 glosa actiū xv°. **C**ū in frō-
 re faciei se cōstitūtes nimis
 tepid? steterat. mīto pau-
 lus ipm abiecit. et ne illius qī
 cōtagione vires aliorz cor-
 pentur. **I**lla aut sepacō. nō
 ē frā ex cōmōtione vīnī. s. ex
 istinctu spūs scī. ut. s. abīntē
 separētur et pluribz pdicta-
 rent. sicut et postmodū frū-
 est. **N**ā cū ēēt barnabas in
 pcomio amicitie. pdicto iohā-
 ni eius cōsobrino vir quidā
 splendidus i visu apparuit
 dicens. iohānes cōstās esto
 qz amodo nō iohānes s. ex-
 cellus vocaberis. **Q**d cū ille
 barnabe retulisset. **R**ndit ei
Cave diligēter. ne cuiqz qd?

vidisti reueles. nā et michi
fuit hac nocte dñs apparuit
dicens. **C**onstās esto barnaba
qz etna premia papes. eo
qz gentē tuam reliquisti. et
aiām tuā p meo noīe tra
didisti. ~~Cū ergo paulus et
barnabas.~~ **Cū** ergo paulus
et barnabas diu in anthio
chiā p̄dicassent. angelus qz
dñi paulo aplō apparuit
dicens. **f**estina venire ihrlm
qz quidā frēs aduētū tuum
p̄stolant ibidē. cū ergo bar
nabas cyprū veller p̄gē. et
parētes suos iūscere. paulus
autē ihrlm p̄pare veller. scō
lic istigante spū abūiāe dis
cesserūt. **V**in cū paul⁹ bar
na. be qd sibi dixāt angel⁹
idicasset. **A**ūdit barnabas.
fiat volūtas dñi. **F**lūit autē
cyprū vado et ibidē vitā fini
ens te āplus nō videbo. et
cū flens se eius pedibz hūi
lit voluēt. cōpacēs ei pau
lus dixit. **N**oli flere. qz sic dñi
ē volūtas. **F**lā. **i**n dñs i hac
nocte apparuit dicens. ne p
hibeas barnabā ire cyprū
qz multos ibidē illuīabit et
martyriū cōsumabit. **P**gēs
igit⁹ barnabas cyprū cū io
hāne. eivāgeliū s̄a mathi se
cū detulit. et sup ifirmos po
nēs multos de v̄tute sana

uit. **Cū** autē de cypro exissent
iūenerūt elymā magū. qz
paul⁹ hūc oailoz ad tēpus
p̄uauat. q eis restat et pha
nū intē. p̄hibuit. **D**ie ig q
dā vidit barnabas hoīes
et mulieres nudas curētes
et sua festa agentes. **V**ū in
dignat⁹ templo maledixit
et subito ps eius corruens
multos opp̄lit. **T**andē sala
mistam deuēt. et ibidē cont⁹
eū p̄dcs magus sedicōne n
modicā extauit. **Cōphēde**
tes iudei barnabā. multas
affectū iurijs trahēbāt. et
iudicia ciuitatis p̄uendū na
dē festinabāt. **C**ompro autē
qz eusebius vir magu⁹ et po
tens de gr̄ie ueronis illuc
aduēisset amuerūt iudei. ne
ip̄m de manibz eoz enperet
et sic liberū abire p̄mitteret
Ligātes ḡ finē in collo eius
extra portā eū t̄erunt. et ibi
dē eū p̄tinus cōbussērūt. **D**e
nigz nec sic iudei ip̄m sacra
ossa eius i quodā vase plū
beo reduserūt. i mare eadem
p̄apitare volentes. **I**ohāne⁹
autē discipulus ei⁹ cū duobz
alijs de nocte cōsurgens e
a rapuit. et in quadā crypta
occulte sepeliuit. **Q**ue ibi
dē ut ait sigibert⁹ usqz ad
t̄pa Zenonis ip̄atoris et

gelasij pp̄e .l. usq; ad annū
dñi .d. latuerūt. **S**z tūc ip
so reuelāte repta fuerunt
H̄s aut̄ dorodje' sic ait.
Barnabas ī roma xp̄m p̄
mū p̄dicauit. ep̄s mediola
nēnū fcs **Plogus uia et modesti**

Quis dī a vita. Distin
quit aut̄ augustinus
ī libro de ciuitate dei t̄pler
genus uite. .l. actiuū qd̄ p
tinet ad vitā actiuā. oio
sū qd̄ p̄tinet ad oīū spūa
le uite cōtēplacōe. et ex uito
q; cōpositū. et istud t̄pler ge
nus fuit ī eo. **Vel vit' qī v**
tus. i. e. vtiuosus. C Modest
qī stās ī mō. hoc ē ī medi
o vtiutis. q̄nlibz enī vtiutē
tanq̄ mediū artūstāt duo
vicia tanq̄ extrema. **Nā extre**
ma prudēcie st̄ dolositas et
fatuitas. extrema t̄pauie
desiderioz carnaliū adīplecō
et oīmoda sui afflictō. extre
ma foratidīs pusillanīca
et temītas. c̄ma iustīcie
crudelitas et remissio. Vita

Quis puer egregi' et fi
delis ānoz xij ī scālia
uirtūū cōsumauit. passus
ē. hic a p̄re crebro vberatur.
et eo q; ydola cōtēpnebat. n̄
ip̄a adorare volebat. **Qd̄ a**
diens valian' p̄fectus pue
rū acersuunt et sacrificare

noletē fustibz cedi iussit. bra
chia aut̄ vberancū et ma
nus p̄fā p̄tinus aruerunt
Clamauitq; prefect'. **De in**
q; manū amisi. Cui vitus.
accedāt dñi tui et te sanēt si
p̄nt. Cui ille. nūq̄ et tu fa
cē vales hoc? Cui vit'. In
noīe dñi valeo. Statq; p
eo orauit. et sanitatē sibi
obtinuit. dixitq; p̄fectu' p̄
Corripe puerū tuū ne male
peat. Tūc enī ī domū ducēs
diuisis musicorū quibz et pu
ellarū ludis aliarūq; delia
arū quibz īmutatē aīu pu
erī satagebat. Cū aut̄ enī ī
thalamū īduisset inabi
lis odoris fragrācia ī exyt
q; p̄m et totā familiā ī
nuo odore pfudit. Aspicēs
p̄ p̄ ostiū vidit vij angelos
circa īfautē stātes. Dixitq;
Dñi venerūt ī domū meam
Statq; cecar' ē. Ad cui' da
more tota ciuitas lucana
cōmota ē. ita ut valenian'
accurreret. et qd̄ sibi accidit
īterrogauit. Cui ille. Deos
vidi igneos. et volūt̄ eoz fer
re nō potui. Ad tēplū g' io
uis deducit. et p̄ reuipacōne
lūis caurū cū cornibz aure
is pollicet. Sz cū nichil p̄fi
cet filiū p̄ sanacōe rogauit
et lūmē suis p̄abz reuipau'

Lū aut̃ nec sic crederet s̃ po-
tius filiū occidē cogitaret. ā
gelus dñi modesto pedagogo
eius apparuit. et ut nauem
cōscēdens puerū ad aliā ter-
rā deducēt ipauit. Qd̃ cū fe-
cisset aq̃la ei abū afferbat
et multa ibidē mīacula faci-
ebat. Iurēa filius dyodesia-
ni ipatois a demone arrip-
t̃. et n̄ vitus lucan̄ veniat
se nūq̃ exire fatef̃. **V**ir̃ q̃rit̃
et iūer̃ ad ipatorē adducat̃.
Cui dyodesian̄? puer puerū
meū sanare vales? **C**ui ille
Nō ego. s̃ dñs. **S**tatiq̃ sup̃
eū manū iposuit. et p̃tinus
ab eo demō aufugit. **E**rat
dyodesian̄? puer cōsule t̃
et dñs sacrificia ne mala
morte iteras. Qd̃ cū ille re-
cusaret et in carcēm cū mo-
desto missus fuisset. subito
ferri moles q̃ eis erat ipoli-
ta cecidit. et carcer imēso lu-
mīe choruscavit. Qd̃ cū im-
patorū uīnatū fuisset. educ-
tus in t̃ dybanū ardentem
mittit̃. s̃ tū ille sus egredit̃.
Cūc leo tribulis ad eū deuo-
rādū dimittit̃. s̃ tū ab eo v-
tute fidei placatur. **T**andem
ip̃e cū modesto et crescētia
nutre sua q̃ semp eū secuta
fuit in oculū suspēdi iube-
t̃. s̃ subito aer turbat̃. ira cō-

cutit̃. contraria mugiunt. y-
dolor̃ tēpla corruūt. et mul-
tos occidūt. ipator aut̃ tūc
fugiēs se pugnis paucibat
dicēs. **D**e in q̃ a puō uno
vict̃ sū. **I**lli aut̃ ab angelo q̃
tūno soluti uir̃ qd̃cā flu-
mē se iuenerūt et ibidē pau-
sātes et orantes animas do-
mīo reddiderūt. **Q**uorū corpa
ab aquil̃ custodita florētia
illustris matrona scō vito
reuelāte reppit. et ea accipi-
ens hononifice sepeliuit. **P**as-
si s̃t aut̃ sub dyodesiano. q̃
cepit ita ānos dñi. **CC. lxx.**
Prologus s̃a quinaa:...

Quiacis q̃i q̃pens armū
ul̃ a dñlib qd̃ ē fortitu-
do et aus uiger. ul̃ a quiris
qd̃ ē hasta. ul̃ a q̃rile qd̃ ē
sedile. **I**p̃e enī fuit arais. i.
curus i sui hūiliatōne. for-
tis in cornetorū p̃essioe. u-
iger in sui despectōe. hasta in
iūua debellatōe. sedile ex dei
habitatōe. **H**oc enī grā sup-
pleuit q̃ etas negauit. **C**
Iulita q̃i iūuās vita. q̃ vi-
ta spūali vixit et p̃ h̃ac m̃l-
tis p̃fuit. **Vita s̃a quinaa**

Quiacis fuit filius iuli-
te illustrissime matro-
ne p̃conij q̃ p̃secutōne dedīa-
re volens in tarsū calie cū
puō suo quīaco q̃ erat triū

auctor venit. h. tū aletādro
 p̄lidi p̄sentat in vlnis suis
 p̄m gestans. qd' due famu
 le sue vidētes fugerūt et eā
 prius relinquerunt. P̄les g̃
 in vlnis suis puerū cepit. et
 matre sacrificare nolentem
 audis nervis flagellat p̄ce
 pit. puer autē matre flagel
 lan cōspiciēs amare flebat
 et lamētābiles voces dabat.
 ac p̄les puerū quia cū inter
 vlnas et sup̄ genua ponēs
 eū osculis et alijs blanditijs
 demulcebat. Infans autē ad
 mrem respiciēs p̄lidi oscula
 abhorrēbat et caput cū idig
 natione auertēs vltū eius
 vngulis laniabat. et m̄i q
 sonas voces dabat. q̄ dīet
 et ego xpianus sū. Tandem
 diu reluctās in scapul' p̄lidi
 inuoluit. Tūc p̄les in
 dignatus et dolore cruciat
 puerū ab alto p̄ gradus p̄a
 pitauit. ita ut tribunali te
 nellū cereb̄z adheret. Iulita
 vō filiū ad regnū p̄cessisse
 videns leta grās deo reddidit.
 Tūc iulita iussa ē extorari
 et bulliēa pice p̄fundi. et de
 in capite trūcari. **C**u qua
 dā autē legēda inuenit q̄ qui
 naci grāuū blandiētē eque
 ut minantē p̄uipēdēs xpia
 nū se cōfitebatur. sedm qui

dem tēpus elinguis ifantul'
 h. in eo loq̄bat' spūs sc̄s. quē
 cū p̄ses iterrogaret q̄s cū
 doauisset ait. Tuā o p̄ses in
 tor ilipiciā q̄ in me tantū
 lā cernēs etaculamq̄z dum
 t̄pis articulo tūā p̄actans
 quis me diuinā doauit sapi
 enciā. Qui cū ceder' dama
 bat xpianus sū. et quociens
 hoc damabat totiens vies
 int' tormēta reapiēbat. Pre
 ses autē mrem cū puero mē
 bratū sc̄di fecit. et eoz mē
 bra uca austriacis sepelire
 tur insepulta disp̄gi mādā
 uit. h. tū ab angelo sc̄ collec
 ta et nocte a xpianis sepul
 ta. Hoz corpa tpe cōstātini
 magni cū par ecclē reddita
 est. ab una de auallīs q̄ ad
 huc superat reuelātur. et ī
 deuotione magna ab oī po
 pulo habētur. Passi sūt autē
 circa ānos dñi. **CC xxx.** sub
 aletādro **Vita sc̄e marie**

Maria virgo unica car
 p̄i suo. Cū autē p̄i qd'
 dā monasteriū int̄isset. mu
 tauit habitū filie sue ut nō
 femina h. mascul' videtur.
 Rogauitq̄z abbacē et fr̄es
 vt filiū suū vnicū recipent
 Qui eius precibz annuentes
 ī monachiū ē receptus. et sc̄
 mariū ab oībz appellatus

Cepit autē valde religiose vi-
uere et valde obediēs esse. Cū
autē eēt viginti et septē an-
norum et pater eius se morti appi-
quare sentiret. filiā suā vocauit
et ipam in bono pposito confir-
mauit. Et pcepit ne aliquā a-
licui reuelaret qd mulier eēt. I-
bat g frequēter cū plauistro
et bobus et lingua monaste-
rio deferrebat. Cōsueuerat a-
tē hospitari in domo cuiusdam
viri cuius filia cū de quodā
militre cōcepisset. et mulier
ei ipouit qd ab ipso cōcepis-
set. Interrogat maritū cur tā-
tū flagitiū perpetrasset se pec-
casse fateatur. et veniā pccatur
Statim de monastio eiectus
ad ostiū monasterij māsit
et ibi annis ibidē pmanēs bu-
cella panis sustentabat. post-
modū filius oblectat. abba-
ti mittit. et maritū educā-
dus tradit et cū eo ibidē p
duos annos itin cōmorat.
Omnia autē in maxima paci-
ētia recipiebat. et in omibz
deo grās referebat. Tandē eius
hūilitatis et paciētiē frēs mi-
seri eū in monasteriū rea-
piūt. et queqz officia vltimā
iūgunt. Ipā autē oīa hylā-
riter suscipiebat. et cūcta pa-
cienter et deuote agebat. Tan-
dē in bonis opibz vitā ducēs

nugūit ad dñm. Cū autē cor-
pus eius lauarēt et vili lo-
co sepelire disponēt. respici-
ētes mulierē ipm eē viderūt
et stupefacti omēs et timore
pccati se in dei famulā plu-
rimū deliquisse fatētur. annūc-
iōis ad tā grāde spectaculū
et veiam postulāt ignorācie
et delicti. Corpus autē eius in
eccliam honorifice posuerunt
Illa autē qd famulā dei infama-
uat a demone arripit. et sce-
lus suū cōfiteēs et ad sepul-
chrū vginis veniēs libatur.
Ad cuius tumulū ppli vndiqz
cōfluūt. et multa miracula
fiunt. Obijt autē ruij kalē

Cdas iulij **plogus gualij**

Gualius a genar qd ē
sacru et vas. Vel a gena qd
ē incolat et sacer puul? qua-
si sacer p vite mirtū. vas p
virtutū receptaculū. pignus
p mūdi cōceptum. puul? p
sui despā. **Plogus scā pcha**

Prothasius a pchos **li**
qd ē primum et lios qd
est deus sū diuin? vel a pro-
cul et stalis qd est policō. qd
pū? p dignitatē. diuin? per
dilectionē. paul a mūdi affectōne
Hoy passioz ābro? i libello ad
cor cap pōito scptā i ppr **Vita**

Gualius 4 pcha **scōz**
lius gēni frēs fuerūt fi-
lii scā vital et vtrū valene qui

omnia sua paupibz erogau-
tes manebat cū scō naza-
no. q̄ apud hebreduū ora-
torū cōstruebat. et ei cellus
puer lapides pōngebat. **¶**
¶ Quid nazarū iā cellū ha-
buisse narrat. forte p̄ aīci-
paciōne accipitur. cū lōge p̄-
cū sibi fuisse oblatū et hysto-
ria nazari colligat. Cū at
om̄s ad nerōne īpacore du-
centur. seq̄bat̄ eos euilans
puer cellus. quē cū vnus mi-
les alapis cederet. et cedente
nazari increpar. Irati mi-
lites nazari calabz cade-
rūt et ipm̄ cū alijs ī carcerē
recluserūt. et postmodū in
mare p̄apitauerūt. Gerua-
siū uō et pthasiū mediola-
nū duxerūt. Nazarius uō
miraculose libatus mediol
perit. Eo tpe sup̄uēiente co-
m̄te astasio q̄ cont̄ marcho-
mānos p̄fascēbat̄ ad bel-
lū. deoz cultores eidē occurre-
rūt asserētes q̄ sibi dū m̄de-
re cōtempnēnt. n̄ p̄u gerua-
sius et pthasius īmolarent
Cōtinuo ḡ tenētur et ut sacri-
ficet iūtant. Cui cū ḡuasi
oīa ydola lūda et muta ēē
diceret. et ipm̄ ab oīpotēti deo
victoriā requirere debē doceret.
iratus cādū enī plūbatus
cedi iussit. q̄ndū spm̄ et ala-

ret. **¶** Denī pthasiū accersui-
ferit. eiq̄ dixit. Miser ul' tu
vivē stude. et noli cū fr̄e tuo
mala morte pure. Cui ptha-
sius. Quis ē miser? Ego q̄
te nō timeo an tu q̄ me tē-
re pbans. Cui astasius. E-
go te miser hō quō timeo?
Cui pthasi. In hoc me time
et te ledi pbans. si nō sacri-
ficio dijs tuis. Si enī te le-
di a me neq̄q̄ timeres. nūq̄
ad sacrificiū ydolorū me ip̄e cō-
pelles. Tunc enī comes ī eu-
liū suspēdi p̄cepit. Cui ptha-
sius. Nō ē comes ualcor. q̄
niā ocos oculos cordis tui
actēdo. quī potius tui mise-
reor. q̄ uelās qd̄ facias. Age
ḡ qd̄ cepisti. ut in cū fr̄e meo
hodie possit occurrē benigni-
tas saluatoris. Tūc comes
iussit enī decollari. Philipp⁹
aut̄ seru⁹ xpi cū filio suo cor-
pa eoz rapuit. et occulte ī
domo sua ī artha saxea sepe-
liuit. et libellū. eoz ortū vitā
et finē cōtinētē. ad eoz capud
posuit. **¶** Passi sūt autē sub ne-
rone q̄ cepit circa ānos dñi l
vij. **¶** Hoz corpa multo tpe
latuerūt. s; tpe b̄i ābroli h⁹
mō rep̄ta fuerūt. Ambrosio
nāq; in ecclā scōnū nabonis
et felias posito ī orōne. ita
ut nec vigilaret apte u; dor-

mutet integre apparuerunt ei
duo pulcherrimi iuvenes
vestib; candidissimis. i. collo
bio et pallio iduti. caligulis
calciati secū manib; crenis orātes
Orauit q̄ ambrosius ut si
eēt illud nō vlt̄ appareat
Si aut̄ vitas deus reuelat
Sili q̄ mō cauente gallo o
rātes secū iuvenes apparue
rūt. Tercia vō nocte defecto
iā ieiunij corpe. nō dormi
entib; stupēti cū tertia sibi
apparuerūt p̄sona. q̄ simile
paulo ap̄lo videbat̄. sedm̄
q̄ in pictura p̄sp̄erat. illisq̄
tacitib; ap̄lis sibi dixit. **I**sti
sūt q̄ nichil t̄renū desicantes
monita mea secuti sūt. q̄z
corpa in eo loco repies ī quo
stas tu pedū altitudie terre
cooptā archā iuuenes. et ad
capud eorū libellū in quo or
tus eorū cōtinet̄ et finis. **C**o
uocatis q̄ vicinis coep̄is
ip̄e prior d̄re fossor accessit
et om̄ia p̄ut dixit sibi pau
lus iuuenit. et licet iā t̄rētū
āni et ultra fluxisset. ip̄a tū
eorū corpa sūt repta ac si ip̄a
hora ibidē fuissent posita.
Insup et odor miabilis inde
fragrabat. Cecus aut̄ quidā
tangens feretū illūat̄ est
et multi alij m̄tis eorū ci
rati sunt. **I**n horū solēpni

tate par int̄ longobardos
et romanorū ip̄erū reforma
ta fuit. et iō gregorius ip̄. loq̄
tur d̄s pacē in plebē suam
ī introitu misse cantai isti
tuit. **Q**u et officia p̄a s̄as cō
ueniūt. p̄am actib; q̄ in ip̄is
cōt̄. ge dieb; **R**efert auḡ
ī libro vilesio sc̄o de ciuitate
dei. q̄ ip̄o p̄nte et ip̄atore et
multa turba. **Q**uidā cecus
apud mediolanū ad corpus
martyrū gualij et p̄thasij lu
mē recepit. v̄rū aut̄ sit pre
dictus cecus an alius igno
ratur. **I**dem quoz refert ibidē. **Q**
uidā iuuenis ī villa q̄ dicit̄
victoria q̄ ab yporegio r̄r
m̄l̄ib; distat. cū in quodam
flūie equū lauaret. cōtinuo
dyabolus eū verauit. et ī flūie
cū morant̄ p̄iecit. **C**ū autem
vespe ī eā gualij et p̄thasij
q̄ p̄pe erat cantat̄. ille voca
bz illis q̄ p̄uissus. cū gran
di f̄renitu eāam int̄as alta
re tenebat. in amouei nō va
lēs t̄q̄ si ibidē alligat̄ fuisset
Et cū de mō inde ut exiret ad
iuraret. ille se eius mēbra ā
putare cū exiret m̄iabatur
Cū exiret adiurac̄ oculus ei
ī maxillā f̄usus tenui veni
la depēdebat. s; in loco suo si
cut potuerūt oculū reuoca
rūt. **E**t ecce int̄ paucos dies

minis scōz gernalij et pcha
 sy plene sanar' est. **A**mb'
 sius quoz ī pfacōne sic ait
 Hys' qui vexillo celesti lig
 nati victoria apli arma sup
 lerūt. et a mūdānis ueribus
 absoluti. neq'stūm hostis vi
 cōz aqē p'sternētes libe expe
 diu tpm dñm s' secuti. **O**
 q' felix gūauitas q' sacris ī
 herēdo eloquijs nullo potuit
 terpollari cōtagio. **O** q' glo
 sa certamīs cā. ubi piter cō
 nant' quos vnus matius v
 ter effudit. **Prologus s̄a ioh̄is**

Ohānes baptista multipli
 noiatur. dicit' enī ppha. ann
 us sponsi. lucina ardēs. āge
 lus. vor. helyas. baptista sal
 uatōis. pco iudias. et pcur
 sor regis. **I**n ppha designat
 p'rogatā cognitiōis. **I**n amico
 sponsi p'rogatiua dilectōis
In lucerna ardētī p'rogatiua
 sātatis. **I**n angelo p'roga
 tiua v'ginitatis. **I**n voce p
 rogatā hūilitatis. **I**n helya
 p'rogatā feruoris. **I**n bap
 ta p'rogatā inuicibilis ho
 noris. **I**n p'cone p'rogatā p
 dicatōis. **I**n p'curatore p'roga
 tā p'dicatōis. **Vita s̄a ioh̄an**

Auuitas **ius baptiste**
Iohānis baptiste ab
 archangelo gabriele
 hoc mo' annūciata fuit. **D**a

uid enī rex sicut habet' in hyl
 corijs scolasticis volēs culai
 dei āpliare. xxij^m instituit
 sūmos sacerdotes. quoz vñ
 maior erat q' p'nceps sacerdo
 tū dicebatur. **S**tratuī aut
 xvi viros de eleazar. et octo
 de pchamar. et scdm sortes
 dedit vñq; ebdomadā vi
 cis sue. **A**bias aut octauā eb
 domadā hūit. **D**e au' gñe za
 charias fuit. **E**rat ipse et uxor
 eius elizabeth senes et absq;
 libeīs. **C**ū ergo zacharias tē
 plū dñi ut intēsū ponēt in
 gressus fuisset. et multitudo
 ppli defons expectaret. appa
 ruit ei gabriel angelus. **C**ū
 aut zacharias in eius visio
 ne timet ait. **N**e timeas za
 chaia quī exaudita ē o'ō tu
 a. **P**riū ē enī bonoz auge
 loz scdm q' dicit glō. ex sua
 visione citos benigna exhor
 tacōne p'ciu' cōsolari. **E**ront
 mali angeli se ī luas ange
 los tūstfigurātes. si quos ex
 sui pūcia citos senserūt am
 pliori eos honore cōticiūt. **A**
 nūnciat g' gabriel zacharia
 re se filiū habiturū. cui' no
 mē iohēs ess; qui vñū et cy
 cerā nō biberet. et aū dñm
 in spū et v'ute helye p'cederet
Iohānes vocat' helyas rō
 ne situs. q' ambo ī deserto.

Nōne victus q̄ ambo victu
parti. **N**ōe cultus q̄ abo vesti
tu itula. **N**acōe officij q̄ am
bo p̄cursores. **S** ille p̄curzor
iudias iste saluatoris. **N**ōne
zeli q̄ v̄tūq̄ v̄bū q̄ facula
ardebat. **Z**acharias aut̄ cō
sidans sui senectutē et uxoris
sterilitatē dubitatē cepit. et
more iudeorū signū ab ange
lo requisivit. Angelus autem
p̄ eo q̄ v̄bis suis nō credidit
ip̄m taciturnitatis plaga p̄
cussit. **N**otandū aut̄ q̄ du
bitatō cōsuevit fieri et excusa
ri. Aliqū p̄pter p̄missorū m̄g
nitudinē sicut legit̄ de abra
hā. Cui cū dñs p̄misset q̄
semē suū terrā chanaā possi
deret. dixit ad eū abrahā. Do
m̄ne deus. **V**nde scire postū q̄
possessur⁹ sū eā. **E**t r̄dens
dñs sume inq̄t in vacca arie
uā t̄c. **A**liū p̄pter fragilita
tis p̄prie cōsidatōnē. sicut p̄ i
gedeone qui ait. **O**bscuro ui do
mine in quo libabo israhel.
ecce familia mea infirma ē i
manasse et ego m̄m⁹ in do
mo p̄ris mei. **E**t ex hoc signū
petijt et accepit. **A**liū p̄pter
nature impossibilitatē sicut p̄
in sara. Cui cū dñs dixisset
Reuerens v̄cā ad te et h̄ebit
sara filiū. Risit sara post ol
tū dicens. p̄q̄p̄ seniu et dñs

meus vetul⁹ est t̄c. **Q**uid est
ergo q̄ solus zacharias ex eo
q̄ dubitauit plagā incurrit
Cū ibi eēt et magnitudo pro
missiois et cōsideratō p̄prie
fragilitatis q̄ talē. s. filiū ha
bē se indignū reputabat. et
impossibilitas naturalis. **H**oc
multiplica de cā fr̄m su
ille putat. **P**rimo scdm be
dā qm̄ discendo locut⁹ est.
ideo silēti⁹ plectit⁹ ut tacēdo
credē discat. **S**cdm q̄ iō mu
tus effectus ē ut manus m̄ia
culū i natiuitate filij apparēt
Cū enī ei in natiuitate iohan
nis loq̄la reddit⁹ miraculum
miaculo cumulāt. **T**ercio
qm̄ cōgruū fuit. ut vocē a
mutter. qm̄ vox nascebat⁹. et
legi silētiū imponebat. **Q**uarto
qm̄ ip̄e a dño signum
petijt. et ip̄am taciturnitatē in
signū accepit. **C**ū aut̄ za
charias foras ad pplū exis
set. et eū fr̄m mutū viderēt
cognouerūt ip̄o inuente q̄
visionē vidisset i tēplo. **C**om
pleta aut̄ septimana officij
sui abiit in domū suā. et cō
cepit elizabet̄ et m̄sibz qm̄
se occultauit. **Q**uia sicut di
cit ambrosi⁹. p̄curus sui eru
bescebat etatē. ne in senectu
te vacasse libidini videtur.
et tamē gaudebat sterilitatē

carere quibz. q. o. p. b. u. i. u. est
mulieribz. nō habet prenuū
nuptiarū. ppter qd nuptie
celebrantur. et carnalis copu
extulatur. Mense aut sexto be
ata maria q. d. u. m. i. a. conce
pat cōgratulas virgo fecit
da ablata sterilitati et cōpa
nēs senectuti venit ad hely
zabeth et cū eam salutasset
hēs iohānes iā spū s. reple
t. sensit filiū dei venire ad se
et p. gaudio i. matris urō tri
pudiau. et motu salutau.
quē voce nō potuit. Exulta
uit enī q. gestiens salutare
et d. n. o. suo assurgē. Hāc
ergo ugo b. t. a. cū cognata sua
tribz. mētibz. mīstrās ei. na
tiq. puerū suū s. s. maubz.
de terra leuauit ut habetur
i. l. y. s. t. o. n. y. s. scolasticas. et qua
si more gerule officiosissime
pegit. **H**ic d. n. i. p. a. u. s. o. r. be
at. nouē spālū et singula
rē p. u. l. e. g. i. s. d. a. u. i. t. Nam
idē angelus q. d. u. m. ā. n. n. u.
ciat ipm ā. n. n. u. c. i. a. t. in v
rō m. i. s. exultat. **M**at. d. u. i.
ipm a terra leuat. linguā
p. r. i. s. r. e. l. e. r. a. t. b. a. p. t. i. s. m. i.
m. o. r. d. i. n. a. t. x. p. i. m. i. n. d. i. c. e. d. e.
mōstrat. x. p. i. m. m. a. u. b. z. b. a. p.
t. i. z. a. t. i. p. m. p. r. e. o. i. b. z. x. p. s. l. a. u.
d. a. t. in limbo p. o. l. i. t. i. s. x. p. i. m.
u. e. n. t. u. r. u. p. r. i. u. c. i. a. t. **P**er h. e. r.

nouē p. u. l. e. g. i. a. v. o. c. a. t. u. r. a.
d. n. o. p. p. h. e. t. a. e. t. p. l. u. s. q. p. p. h. a.
Crisostom. etiam quāe di
catur p. l. u. s. q. p. p. h. a. s. i. c. a. u. t. **P**
phete est b. n. i. f. i. c. i. u. a. d. n. o. r. e. a.
p. e. **N**ūq. p. p. h. e. t. e. ē. b. n. i. f. i. c. i. u. m.
b. a. p. t. i. s. m. a. n. i. s. d. a. r. e. p. p. h. e. t. e. ē.
ut i. p. e. d. e. d. e. o. p. p. h. e. t. e. r. n. u. q. t.
p. p. h. e. t. e. ē. ut d. e. u. s. d. e. i. l. l. o. p. p. h. e. t. a.
Ouīs p. p. h. e. t. e. p. p. h. a. u. e. r. u. t. d. e.
d. e. o. d. e. i. l. l. i. s. a. u. t. e. p. p. h. a. t. i. n. o.
ē. **I**p. e. a. u. t. e. n. o. s. o. l. u. p. p. h. a. u. i. t.
d. e. x. p. o. s. i. e. n. a. a. l. i. e. p. p. h. e. t. e. p. p. h. e.
t. a. u. e. r. u. t. d. e. i. l. l. o. o. i. s. p. o. r. t. a. t. o.
r. e. s. u. b. i. f. u. e. r. u. t. **I**u. s. t. e. a. u. t. i. p.
s. a. v. o. r. q. u. i. t. i. a. u. t. v. o. r. p. r. i.
m. i. o. r. u. b. o. n. o. t. i. v. e. r. b. u. t. t. u.
Ioh. e. s. p. r. i. m. i. o. r. x. p. o. n. o. t. a. m. e.
x. p. s. **S**ed i. n. a. m. b. r. o. s. i. u. i. a.
u. s. **I**oh. ā. n. i. s. e. x. q. u. i. c. o. p. r. e. h. e.
d. i. t. s. a. l. i. q. e. t. p. u. t. i. b. z. m. i. a. c. u.
l. i. s. m. o. r. i. b. z. m. u. n. i. e. e. t. p. d. i. c. a.
t. i. o. n. e. **L**aus a. u. t. p. u. t. i. s. e. c. u.
d. u. e. u. n. d. e. a. m. b. r. o. s. i. u. i. e. x. q. u. i.
q. m. a. n. i. f. e. s. t. a. t. a. i. c. e. n. i. s. i. c.
Plena l. a. u. d. a. t. i. o. q. g. e. n. u. s. i.
m. o. i. b. z. m. o. e. s. i. n. e. q. u. i. t. a. t. e. o. f.
f. i. c. i. u. i. n. s. a. c. e. r. d. o. t. i. o. s. a. n. i. n.
m. ā. d. a. t. i. s. i. n. d. i. c. i. u. i. n. i. u. s. t. i. f. i. c. a.
t. i. o. i. b. z. c. o. p. r. e. h. e. d. i. t. **S**ed e. x.
m. i. a. c. u. l. q. u. o. r. q. d. a. f. u. e. r. u. t.
a. u. t. e. e. i. u. s. c. o. r. p. t. i. o. n. e. i. n. u. t. o.
s. a. n. n. u. c. i. a. t. i. o. a. n. g. e. l. i. c. a. e. t.
n. o. i. s. i. p. o. l. i. t. i. o. l. o. q. u. e. l. e. p. r. i. s. a.
m. i. s. s. i. o. **Q**uēdā q. u. ā. t. i. a. d.
e. i. u. s. c. o. r. p. t. i. o. n. e. i. n. u. t. o. s. a. l. i. z.

natālis cōceptō. eius ī utō
sāficatō. et pphetālis doni re
pletō. Quedam quātū ad ei
uatiuitatē et utō. s. uariūsq
putas spūs pphālis adeptō
qz et mat' nomē scuit. et p
cautiā edidit. loqle pūs re
seratō. et spūs sā repletō. vñ
et zachaiās pī eius īpletus
ē spū scō **C**ūbli. Respiace
iohāne. quāta vis sit in ei
vocabulo. Cui' nūcupatio
reddidit multo vocē. pī pie
tatē. ppo sacerdotē. prius enī
erat tacens lingua. sterlis
filio. puar' officō. at ubi io
hānes nasci' fit repēte pī
ppheta. loqle usū recepit. p
lē a scō suscipit sacerdotem
functō recognoscat **T**ertō
et monbz qz sālūne vite fu
it. De cui' sanctitate dicit c
solum. Conuīcatō iohis oīm
vitā faciebat culpabilē ap
pare. quēadmodū est si vide
ris albā vestē dīas satis cā
dida vestis. si uō pposuis cā
iuxta mūē incipit tibi sor
dida apparē. et si vē sordida
nō est. sic quātū ad cōpac
onē iohānis omīs hō vide
batur īmūdus **C**ui' qui
dē scītas arplet habuit testi
monū. pmo a supcelestibz
idest ab ipā ciuitate. et pmo
a pīe qui vocat eū angelū

malachie ij. Ecce ego mitto
angelū meū **¶** Angelus a
tē est nomē officij nē. et iō
dī angelus rōne officij. et
eo qz oīm angeloz officium
exercuisse videtur. Habuit e
eū officū seraphim. **I**ntpre
tatur eū seraphi ardentes. qz
illi in dei amore plus ardent
Et de iohāne dī in ecclastico
Surrexit helyas qī ignis **¶**
ipē venit in spū et vāte he
lye **S**cdō habuit officū che
rubi. cherubi intpretat' pleni
tudo scē. et iohānes dī lucif
iob xxxvij ex eo qz fuit tūm
noctis ignorācie et uicū lu
as grē **T**ertō habuit offi
ciū thronoz. quoz officū
ē iudicare. et de iohāne dicit
qz arguebat herodē dīcēs. nō
licet t' hīe uxore frīs tui **C**
Quarto officū dīacōnū q
docet nos erga subditos do
minū gerere. et iohānes erga
subditos hēbat' in amore. er
ga reges in timore **C**ūto
officiū pīncipatū qz docent
nos supiores reueri. et iohā
nes de se dicebat. qui de tīa
ē de tīa loquit'. qui de celo ve
nit sup omēs est. Item. cui'
nō sū dignus solūe corrigi
ā calceamēta **C**vi officū po
testatū p quas pīates cont'
ne arcentur qz nō potuerūt

x

noce sibi iam sanctificato. a nobis
enim autem. cum ad baptismum
nos disponebat. **Vij** officia
autem virtutum per quas fuit mira-
cula. beatus iohannes multa mi-
racula in seipso ostendit. mag-
na autem miracula mel silues-
tre et locustas edere. pilos ca-
melorum induere et huiusmodi. **Vij** officium archangelorum. quoniam
inclabatur maiora sic ea que specta-
bat ad maiora idcirco. cum dicebat
ecce agitur. **Et** officium angelorum
quoniam annuntiabat maiora. sicut ea
que spectabant ad minora ut
illud primum agite. **Item** ne-
minem concitatis. **Sed**
habuit testimonium a filio sicut
per mattheum. ubi enim multipli-
ci et mirabiliter commendat di-
ctus in cetera. **Iur** natus mu-
lieri non surrexit maior io-
hannem baptista. **Tercio** a spi-
ritu sancto cum per patrem suum dicit
Et tu puer propheta altissimi
vocaberis. **Sed** a celestibus. id est ab angelis sicut per lu-
cam primo. ubi cum angelus mul-
tipliciter commendabat. ostendens
quam sit dignitatis quo ad
deum cum dicit. **Ecce** enim magnus
coram domino. **Quante** sit dig-
nitatis quo ad seipsum cum sub-
dit. Vinum et cythera non bi-
bet et spiritu sancto replebitur. **Quante** utilitatis quo ad pr-

imum cum dicit. et multos fili-
orum israel convertet et cetera.
Tercio a subcelestibus. id est ab
hominibus sicut a patre suo et via-
nis cum dicebant. **Quispu-**
tas puer iste erit. **Et** **Quar-**
to comprehendit laus iohannis et
munus. habuit enim munus
illatum in utero. in egressu ex u-
tero. in mundi progressu. in mundi e-
gressu. **In** utero habuit tri-
plex mirabile munus gratie. **Primo**
gratum qua in utero sancti-
catus fuit. **Unde** fuit autem sanc-
tus quod natus. **Item** primo. pri-
usquam te formaret in utero uomi-
te et antequam exires de ventre
sanctificavi te. **Sed** gratiam
qua prophetare meruit. sicut
quoniam in utero matris exultans
deum ad se cognovit. **Unde** crisos-
tomus volens ostendere qualiter fuit
plusquam propheta dicit. **prophete** est
per merito conversationis et fidei. **pro-**
phetiam accipe. **Namque** per
propheta fuit ut prius fieri propheta
quam homo. **Et** quia consuetudo erat
ut prophete iunguntur tunc quoniam be-
ata virgo elizabeth salutavit.
inquit. **spiritus** iohannem in prophetam in-
vixit. **secundum** quod ostendit crisosto-
mus in hec verba. **Ideo** spiritus sanctus fecit ma-
nam salutem elizabeth ut ser-
mo procedens ubi habitabat
dominus et per aures elizabeth in-
gressus descenderet ad iohannem ut

de uero
ma-
ris

illuc eū vugeret ī pphētā **C**
ao grām qua suis mīcīs mī
pphē spm tradidit. Vñ ar
sosth⁹. volens ostendē qualiter
fuit plusq̃ ppha aut. Quis
pphetam cū esset ppha. pphē
tā facē potuit. Helias qui
dē vixit helizenū in pphetam
tū pphandi grām illi nō do
nauit. iste aut in utero ma
tris exultās diuini iocitū
scām mīr donauit et os il
lius ī verbo cōfessionis ape
ruit ut cū nō videbat plo
nā cognosceret dignitatem
dicens. vñ hoc in utero mīr dū
mei vēiat ad me **I**n egres
su ex utero habuit triplex mu
nus. qm̄ ortus fuit miracu
losus. scs et iocundus. qz mi
raculosus excludit defectus
ipotentie. qz scs reatus culpe
qz iocundus cōt̄ lamētū mi
lene. Celebrat aut eius or
tū sū nātās sādū magis
cū wilhelmu altissiodoreu
se tripli rōne. Pmo rōne
sāctificāōis in utero. Scdō rō
ne dignitatis in officio. Ipe
enī tamq̃ lucifer venit. et
eternū gaudiū nobis pūa
ant prius. Tercō rōne io
cūditatis in ortu suo. dixe
rat enī angelus. Et multi
ī nātate eius gaudebunt
et iō dignū ē ut nos ī nāt

tate eius gaudeam **I**n p
gressu habuit sibi multiplex
mun⁹. In hoc aut patet ei⁹
excellētissima et diuisa mu
nia grē. qm̄ habuit pfectionē
oīm scōz. Nā ppha fuit qm̄
dixit. Qui post me ventur⁹
ē x̄s. Plusq̃ ppha qm̄ ipm̄
digito demōstrauit. Ap̄ls qz a
deo missus fuit. Vñ fuit hō
missus a deo. Martir qz pro
iustitia mortē sustinuit. Cō
fessor qz cōfessus ē et nō ne
gauit. Ego. vñ et ppter eius
v̄ginitatē angelus appella
tus ē. malachie ij Ecce ego
mitto angelū meū x̄s **I**n
egressu de mūdo habuit tri
plex mun⁹ qz efficit matrem i
uictus. cū enī paluā mar
tiry adept⁹ ē. dicit nūcius p
cōsus. Ipe enī tūc illis qui
erant in limbo p̄asū nūa
ū attulit. s. de aduētū xpi et
de redēptōne ipōz. Et colitur
enī glōsios. Eius enī erat
de oībz q̄ ad limbū descende
rūt sp̄aliter ab ecclā solēpni
zat et colitur glōse **C**ū
to ex predicatōne. arca aut
p̄dicatōne angelus ponit
quatuor cū dicit. Et multo
filiorū israel cōuerter ad
dñm deū ipōz et precedet
x̄s. s. fructum ordinē v̄tutē
et finē sicut in līa patet

11

Et notandum qd p̄dicatio
iohannis c̄plet fuit. Ip̄e uāz
p̄dicauit feruēter. efficac̄
et prudēt. feruēter cū dice
bat. Genūia uiparū 4c. q
quidē feruor fuit iſlāmāt
caitate. qd erat lucua ardes
Dū ip̄e dicit in p̄sona iēme
Posui os meū ut gla. a. 4c.
Informat vitate qd erat lu
terna lucens. vū iohis qui
to. Vos misistis ad iohāne
et ille testiorū phibuit vi
tati. Directus discedue sū
scia. Dū turbis et publica
nis et militibz. scdm vniū
auq; engēa p̄mā legē de
dit. firm̄ cōstācia. Dū et tā
cōstant̄ p̄dicauit qd ex hoc
vitā auisit. Hec enī q̄tuor
debz habē zelus. scdm qd di
at bernardus. Zelū tuū in
flāmet caritas. informat vi
tas. regat scia et firmet cō
stancia. Scdō efficac̄ qui
ad p̄dicatōne eius multa cō
uili st. Predicauit enī vbo
p assiduitatē doctrine. cre
plo p sātate vite. Tercō pau
dent. Cur̄ prudentia p̄dica
tōnis in tribz fuit. Primo
in eo qd illos ē cōmūacōm
bz ut malos t̄eret dicens
Iam enī secūns ad radicem
arboris posita ē 4c. **S**e
cūdo p̄missioibz ut bonos

alliceret dicens. p̄itencia agi
te et appropinquabit enī regnū ce
lorū. **T**ercō modatōibz ut
mediores paulatī ad p̄fec
tōne attraheret. Dū turbis et
publicanis et militibz lenia
iponebat. ut postmodū ad
maiora p̄uheret. Turbis ut
opibz nūc insisteret. publi
canis ut se ab alienorū appe
tū abstineret. Militibz ut
nemine cōuideret nulli ca
lūpnā faceret et suis shipē
dys cōtenti eēt. **E**t notā
dū qd iohānes ewāgelista
migravit ad dñm hac die
s; etiā festū ewāgeliste in ter
ciū diem post xpī natūita
tē celebrandū instituit. qd
tūc eius etiā dedicata fuit.
et solēpnitas natūitatis
baptiste in suo die reman
sit. Nūmū qd hic dies ab
angelo gaudio natūitatis
p̄ansoris autēntatus fuit.
Nō aut̄ dogmatizādū qd e
wangelista baptiste cessit
q̄ minor maior. nō enī de
cens ē qd eorū maior sit dis
putatē qd in quodā exēplo
diuinit̄ ē ostensū. Erant e
nī duo doctores theologi. Q̄
rū unus baptistā alter pre
ferebat ewāgelistā. Tandē
sup hoc solēpni disputatōe
indicta quibz valde sollicit̄

erat auctoritates et effica-
ces rationes inuenire quibus suum
iohannem posset preferre. Ad
ueniente die disputacionis quili-
bus sanctorum emulacioni suo appa-
ruit. eique dixit. bene concordem
sumus in celo de nobis non dis-
putemus in terris. Tunc illi sibi
adiuicem et omnium populo uisione
publica uenerunt. et dominum benedi-
cerunt. **P**aulus hystorog-
raphus longobardorum. romane ec-
clesie dyaconus et casinensis
monachus cum deberet quadam
vice cereum consecrare fauces ei-
us cruce sancte sunt cum prius voca-
lis esset. ut ergo uox sibi restitue-
retur. ymnus ut quatuor latus et
ad honorem beati iohannis compo-
suit. ubi in principio petit sibi
uocem restitui sicut zacharie
restituta fuit. secundum quod dicit
iohannes beletus. **O**ssa mor-
tuorum animarum uicemque collata
in hac die ab aliquibus combu-
runtur. cuius duplex est causa
ut ait iohannes beletus. Una est
ex antiqua institutionis obserua-
tia. Sunt enim quedam animalia que
dracones uocantur. que in aere
volant. in aquis natant. in
terra ambulant. quique aut dum
per aere ambularent ad libidi-
nem committantur et in putres
et in aquis fluminalibus spuma
factabantur et in sequebantur

lethalis animus. **C**ontra hoc ergo
istud fuit inuentum remedium
ut de ossibus animalium fieret rogos
et sic talia animalia sumus fu-
garet. Et quod istud maxime li-
quidum fiebat. id adhuc istud ab
aliquibus obseruatur. **A**lia cau-
sa est ad representandum. quod ossa
sancti iohannis in sebastie ciuitate
ab infidelibus combusta fuerunt.
Conferuntur etiam facile arden-
tes quod iohannes fuit lucerna
ardens et lucens. et rota uerti-
tur. quod sol tunc in articulo descen-
dit ad significandum quod fama
iohannis qui christus putabatur
descendit secundum quod ipse testimo-
nium perhibet dicens. illi autem
ascendere oportet. me minui.
Hoc significatum est secundum quod di-
xit augustinus. in eorum orationibus et in eorum
mortalibus. **I**n eorum orationibus quod eterna
natiuitatem iohannis incipit dies
decescere. eterna natiuitatem christi a-
rescere. iuxta illud. **S**olstitium
decimo christum preit atque ioha-
nem. **I**tem in eorum mortalibus. quod
corpus christi in cruce est exalta-
tum. corpus iohannis capite
innotatum. **C**onferunt paulus
in hystoria longobardorum quod
uocharit rex longobardorum
iuxta etiam sancti iohannis bap-
tiste cum multo ornatu sepul-
tus fuit. quidam uero ~~ap~~pru-
ditate illectus nocte sepul-

dñz apicns abstulit vniuer
 sa. Qui iohānes appares dix
 it. Cur ausus fuisti tangere
 in cōuultū. Etān meā de ce
 cō ingredi nō valebis. Qd u
 atq; sic euenit. nā quāq; pre
 dictā etān intē volebat. q̄
 a validissimo pugile gutt
 eius fenebat. et sic retro sub
 iro ruebat. **vita sctoz iohis et**
ohānes et paulus pauli
 pūicē et ppositi constāne fi
 lie cōstantini augusti fuerūt
 Co aut tpe cū gens litchaica
 daciā et traciā occuparet et
 gallican⁹ dur romani erat
 cōtē pēdētā gentē mīti de
 bēt cōstantiā filij cōstantini
 p mīde labours sibi i vtrōre
 dari petebat. qd etiā romani
 principes hoc instāci fieri
 postulabāt. Dñ aut plurimū
 tristabatur sciens filiā suā
 postq; a beata agneta sana
 ta fuat in v̄ginitas pposi
 to positā. facilius occidi pos
 se q̄ ad cōsensū inclinari. v̄
 go tñ de deo confidens pū cō
 suluit. ut eā sibi spōdeat cū
 victor rediret. Veniūt duās
 filias q̄s et vtrōre defūcta sus
 cepat idē gallican⁹ manere
 scāi pūitēt. ut p eas more
 et votū p̄is scire posset. et
 ipā duos ppositos suos. 10.
 et paulū sibi concedēt i spē

q̄i firmitas maioris rogā
 deū ut ipū et filias ad xpū
 cōuerteret. Qd ubi omib; pla
 aut gallican⁹ assūpas iohā
 ne et paulo et copioso citati
 pficiat. s; tñ a litchaica gen
 te eius erat frā. gr̄. et in
 urbe traciā ab hostib; ob
 sideret. Tunc accēdēs. 10. et pau
 lus eidē dixerūt. fac votū
 dñō celi et eis victor meli⁹
 q̄ fuisti. Qd cū fecisset stan
 iuuenis ferens i hūeris au
 cē sibi apparuit eiq; dixit.
 Sume gladiū tuū et seque
 re me. Quē ille accipēs per
 media castra iuit et ad re
 gem usq; aduēiens nullū
 occidens solo timore vniūsi
 citati subingauit. et roma
 nis tributarios fecit. duo quoz
 milites armati eidē apputes
 cū hinc in cōfirmabāt. **C**
st̄s ḡ xpianus romā rediit
 et cū multo honore suscept⁹
 rogauit augustū ut sibi in
 dūlget si filiā mūne despō
 sare. eo q̄ de ceto xpō cōtinen
 ter viue pponet. Qd cū aug⁹
 ro plurimū placuisset et
 due filie gallicani a cōstan
 tiā v̄gine ad xpū cōuerse
 fuissent. ipē gallican⁹ dūca
 tū cēssit et omīa paupib;
 tribuens xpō cū alijs seruis
 dei i paup̄ate seruauit. **M**

ta aut miracula faciebat. i
ta ut solo visu demones de
obsculis corpibz effugaret.
Huius sacre opinionis fama in
toto orbe terrarum intus excre
uit. ut ab oriente et occidente
venientes viderent virum ex pa
trio consule lavante pedes
pauperum. ponente mensam. aquam
manibus effundente. languen
tibus solliate ministrante et cetera
scilicet servitutis officia exhiben
te. **C**onstantino ergo defuncto
constantinus magnus
filius arriana heresi deputatus
ipsum tenuit. **U**m cum constan
tinus frater constantini duos fili
os. scilicet gallum et iulianum reli
quisset constantinus imperator. dic
tum gallum cesarem fecit. et contra
iudeam rebellantem misit. **Q**ue
cum postmodum interfecit. **J**uli
anum vero timeus ne exemplo
fratris a constantino puniretur. mox
terram ingressus est ubi mag
nam religionem servans laici ordi
natus est. qui per maleficium deo
ne consuluit insulam accipiens
quod ad ipsum sublimandus esset
Post aliquod tempus urgenti
bus negotiis constantinus iulia
num cesarem creavit. et ipsum in
galliam destinavit. quod omnia strenue
agebat. **M**ortuo autem ut dictum est
constantino et iuliano apostata in i
pso a constantino sublimato iussit

iulianum ut gallicanum a diis
immolaret aut abcederet. tam
enim viro necesse non audebat
inferre. **I**lle ergo alexandriam
petiit et ab infidelibus per con
siliis coronam martiris per
cepit. **A**t iulianum captus cu
piditate sacrilega avaritiam
sua evangelii testimonio colo
rabat. nam facultates a christia
nis auferens dicebat. christus vi
dicit in evangelio. **Q**ui non re
nuntiavit omnibus que possidet
non potest meus esse discipulus. **E**
Audiens ergo quod iohannes et pau
lus ex opibus quasi virgo constan
tia reliquerat christianos pauperes
sustentabant. mandavit eisdem
quod sicut constantino. ita quoque
et sibi adherere deberent. **A**t illi
dixerunt dum gloriosi imperatores
constantinus et filius eius constan
tinus se esse servos christi gloriabantur
nos famulabamur eisdem. **T**u vero
qui religionem plenam virtutibus
reliquisti. a te omnino recessimus
et tibi obedire contempnimus. **Q**ui
bus iulianus mandavit. **E**go i
etiam clericali obtinui. et si
voluisse ad primum gradum
ecclie pervenisse. **S**ed considerans
vanum esse inherere et omnem sec
tari. militie animam dedi. diisque
satisfacere eorum suffragiis impe
rui obtinui. **V**os vero in au
la regia nutriti non debetis

larei meo deesse. ut p̄mos
vos in palatio meo habeā
Ad si a vobis cōtēptus fuero
agē nō est ut cōtēpti nō pos
sim. Qui niderūt dicētes. deū
i p̄ponētes minas tuas ne
quaquā timeam? ne dei eterni i
iurias incurram? Ad hoc
iulian? Si ista decē dies ul
tro ad me venire cōtēpleris
roacti postmodū faciens qd
spōte facē nō curatis. Cui scī
responderūt. Jā decē p̄terisse
existima dies et hodie facito
qd tūc facturū minaris. Qui
ly iulianus. putans qd mīr
gres vos faciunt xp̄iani? n
m cōsenseris puniā vos
nō ut martyres s; ut publi
cos hostes. Tūc iohānes et
paul? p̄ totos x dies elēolim?
ilistebāt et oīa sua paupib;
erogabant. Decē aut die
missus ē ad eos terēcianus
qui dixit eis. dñs n̄r iulia
nus statuā aurā iouis
ad vos misit ut eadem thu
ra incēdatis alioquā ambo
simul pibitis. Cui scī dixerūt
Si tuus ē dñs iulian? ha
beto pacē cū illo. nobis ali
dñs nō est n̄ dñs ihes? xps
Tūc iussit eos occulte decol
lari et in fouea int? domū se
peli famā facēs qd in eu
liū erūt missi. Post hec fili?

terēcianū a demone rapitur
et int? domū clamare cepit
qd a demone videret. **A**d vi
deus terēcian? scelus cōfiter?
et xp̄ian? efficiatur passio scō
rū ab eo cōfiteat. et eius fili?
libatur. Passi sūt aut circa an
nos dñi cc lxiij. **R**efert gre
gorius i omelia euāgelij.
Si quis vult p̄ me venire
Ad quedā macrona diuini ec
clesiā horz nūm frequētius
visitaret et die quadā inde re
dierit duos stantes sub pegri
no habitu mōchos iuenit.
quos pegrinos credens sibi
elēolimā dari precepit. S; pu
usq; dispensator eis ad lar
giendū etiam appiquasset
astiterūt ei vicini? et dixerūt
Tu nos nō visitas nos te i
die iudicij requirem? et qd
poterim? c̄ prestabim?. Qua
dō ab oculis eius ablati
sunt. **A**mbro? de hys mar
tyrib; in prefacōe sic dicit
Bā martyres iohānes et
paulus vācāt iplenerūt qd
dauitica voce cantat. Ecce
qd bonū et qd iocūdū habi
tare frēs in vniū. na secūdi
lege cōsortes. fidei societate
cōiuncti. passionis equalita
te cōsiles i vno sp̄ dño glōsi
Vita scī leonis pape
Go pp̄ ut i miraculis

beate virginis legitur in ecclesia sancte
marie virginis in die resur-
rectionis dominice missa celebra-
bat dum fideles pordine con-
tineret et quedam matrona ma-
nu eius osculata fuisset et h-
in eum vehemens carnis tempta-
tio insurrexit. At vir dei in se
metipsum seuerissimè victor in-
surrexit et eadem die manu se
scandalizantem occulte penitus
amputauit. et a se reiecit. In-
terea murmur oriebat in populo
cur suum pontifex diuina
more solito non celebraret.
Tunc leo papa ad beatam vir-
ginem se conuertit et eius pui-
dentie totaliter se commisit. Tunc
illa continuo sibi assistit et ma-
nu suam suis sanctissimis man-
ibus restituit et formauit in-
uens ut prederet. et filio suo
sacrificium immolaret. Leo er-
go omni populo quod sibi congrue
predicauit. et manu restitui-
tam omnibus euidenter ostendit.
Hic caladonense consilium cele-
brauit. solas uirgines ibidem
velari instituit. ibi etiam statu-
tum fuit. ut uirgo Maria n-
ræ dei appellaretur. Et quorum tempore a-
ntea ytaliam deuastabat. sanctus
igitur leo in ecclesia apostolorum petri
et pauli tribus diebus et noctibus
orandi vacans. Post hec dixit
ad suos. Qui uult me sequi

sequatur. **Q**uod ad antea appin-
quasset ille ut beatum leonem vi-
dit de equo descendit ei usque
pedes prostravit. rogauit ut
petere quicquid uellet. qui petiit
ut ab ytaliam discedat et cap-
tiuos relataret. et dum a suis
argueretur quod triumphator orbis
a sacerdote victus esset. respondit
Vidi in et vobis. vidi enim
in dextris eius fortissimum mi-
litem euaginato gladio stan-
tem inquit dicentem nisi huius pa-
ruis cum tuis omnibus inter-
bis. Cum beatus leo post epistolam ad
fabianum episcopum constantinopo-
litani aduersus euthianum et
nestorianum scripsisset super sepulchro
beati petri apostoli ipsam posuisset
et ieiunijs et orationibus insis-
tens dixit. Et quod in hac episto-
la ut homo scripti. tu cui ecclesie
cura commissa est corripe et e-
menda. Et post dies non oranti
illi petrus apparuit dicens
legi et emendam. accipiensque
leo epistolam inuenit eam manu-
bus apostoli contrariam et emenda-
tam. Alias etiam non diebus ieiu-
nijs et orationibus sepulchro beati
petri sanctus leo assistit. et obse-
rans ut suorum peccatorum veniam
impetraret. Cui petrus appa-
rens dixit. deprecatus sum pro te dominum
et omnia tua peccata tibi dimisit
Solummodo de manu ipone

debes inqñ. i. si bñ sū aliter
aliani manus ipolius enge
ris. Obijt circa annos dñi
ccc. lx.

Prologus sū per apli

Petrus tuonū extitit
Vocatus ē enī symō
bariona. Symō interpretat
obediens ul' pouens iusticiā.
bariona filius colūbe. bar
lingua. syra fili' iona ebrai
te colūba. fuit enī obediēs
quī xp̄s ipm̄ vocauit. qz ad
vni' iusticiōis vocem dño
obediuit. Pouens iusticiā
quī xp̄m negauit. qz egress
foras fleuit amare. filius
colūbe qz deo simplici iuteu
cōue seruauit. **S**ed voca
tus ē cephas qd' interpretat
caput. ul' petra. ul' inapās
ore. caput rōne p̄ncipat' in
placōe. petra rōne firmat'
in passione. inapans ore rō
ne cōstantie in predicacōne
Tercō vocat' ē petr' qd' i
interpretatur agnosceus ul' dis
calsas ul' dissolues qz xp̄i
deitate agnouit cū dixit. Tu
es xp̄s filius dei viui. et pe
des affrūm suoz ab omī
ope mortuo et aeno discal
cavit cū dixit. Ecce nos reli
quim' oīa x̄c. Et vincula p̄cō
rū a vobis dissoluit et hoc
p̄ clauēs quas a dño recep'
Habuit enī triplicē cognici

onē. dcs est enī symō iohan
na qd' interpretat' dñi pulch
tudo. sedō symō iohis qd' int
prat' cui donatū ē. Tercō sy
mō bariona qd' interpretatur
filius colūbe p qd' datur in
telligi qd' ip̄e habuit pulch
tudinē mox. dona v̄tutū. et
habūdantiā lacinarū. qz co
lūba habet gemitū p cantu

Estud aut' nomē petrus
ihesus p̄mo sibi iponēdū p
misit cū dixit iohānis p̄
mo. tu vocaberis cephas. i. pe
trus. **S**ed p̄missū ipoluit
ut dī m' iij. Et ipoluit symō
ni nomē petrus. **T**ercō im
positū cōfirmavit cū dixit
mathei xvi. Et ego dico tibi
qz tu es petrus et sup hāc tē
sus martiriū martellus
et lin' p̄ et egesipp' et leo p̄
sc̄pserūt. **Vita bñ per apli :**

Petrus aplūs int' ce
tōs et sup cetōs apō
tolos maiors fer
uoris extitit. uā et sare dei
p̄dicatōre voluit. qz ut dicit
aug'. Si enī sc̄uissent denti
bz discerpisset. et ob hoc do
min' p̄dicatōre suū uoiare no
lebat. Quia ut ait crisostō
si ipm̄ uoiasset. petrus con
tinuo surrexisset et ipm̄ p̄ci
trudasset. Hic sup mare ad
dñm ambulauit. In dñi tūl

figuracone et puelle susara
cone a deo electus fuit. **S**tra
tere in ore pisces iuenit. **O**la
ues regni celoz a dno acce
pit. **P**ascetas oues a xpo
suscepit. **T**ria milia hominu
penthecoste sua pdicacone
conuertit. **A**uanie et saplhre
morte predixit. **E**ndam pa
litanu curauit. **C**orneliu bap
tizauit. **T**abitha suscitauit. il
bra sui corporis infirmos sa
nauit. **A**b herode in carrea
tur. s. ab angelo liberatur
Qualis eius tab. ul' indu
mentu fuit. ipse in libro cle
mentis testatur. panis inq
solus in cu oliuis et raro
cu oleribz in usu e. **I**udunne
cu aut hoc est in qd vides.
tunica cu pallio. et her ha
bens nichil aliud requiro
Fertur quoz qz semp i sinu
sudariu portabat. quo ac
bro fluentes lacrimas terge
bat. qz quidulas allocuto
nis et pnce dnu memor car
p nimia amoris dulcedine
lacrimas continue no poterat
Qu cu ena culpa negacois
ad memoria reducebat ubi
rimas lacrimas emittebat
Vn adeo in consuetudine ha
buit flere ut eius facies co
ta adusta lacrimis videbat
sicut dicit clemes. **I**de ena

nocte
dicit qz audito i nocte galli
cantu ad orone surge consue
uerat tunc sile ut di ad fle
cu pnce consuevit. **F**ertur
quoz clemens scdm qz i etal
tias hystoris iuenitur qz cu
vtror petri ad passionem duceret
petrus ingenti gaudio exul
tauit. ac eam ipso vocas
noie post eam exclamauit.
o conuict inuicem dnu **C**u
da vice cu petrus apl's duo
de discipulis suis ad predica
du missis. du xx dietas i
uissent. un' illoz defunctus
e. al' vo ad petru redijt. et
quid acciderat nunciavit. **H**
di fuisse beatus marialis
scdm quosda ul' scdm qda
beatus mater u'. **A**libi legit
qz prim' fuit beatus fronto
socius q' defunctus e fuit ge
orgius phi. **T**unc petrus ba
culu suu tradidit. papiens
ut ad sociu pgeret. et eu su
p se ponet qd cu fecit ille
qui ia p qdraginta dies iace
bat mortu' ptius resur
rent viu'. **E**o tpe car i ihe
rusale quida magus noie
symon. qui se prima verita
tem dicebat et sibi creden
tes ppetuos effia asserbat.
et nulla sibi impossibilia di
cebat. **L**egitur ena in libro
clementis ipm dixisse. adda

bor ut deus publice diuis
 donabor honoribus et quicquid
 voluo facere potero. **Aliqu** autem
 mater mea rachel iubet me
 eire ad agrum ut metere. **E**
 go falce videns positam prece
 pi fala ut metere et mel
 fuit decuplo ~~plus~~ amplius
 ceteris. **Addidit** quor et hoc
 ut dicit **Jeromus**. Ego sum
 sermo dei. ego speciosus. e
 go pater. ego omnipotens. ego
 via dei. **Serpentes** quor ene
 os faciebat moise. **Statuas**
 encas et lapideas. **videt**. et ca
 nes catiare. **Hic** igitur ut li
 uer ait. volens disputare cum
 petro et ostendere quod deus esset.
 statuta die venit petrus **u**
 ad locum certaminis. et astanti
 bus petrus dixit. par vobis.
 fratres qui vitam amatis
Cum symone. **Nos** tua pace o
 pus non habemus. si enim par
 sit et concordia ad inuenien
 dam vitam. nichil poterimus pro
 ficere. **Habent** enim inter se pacem
 latrones. propter quod non inuoca
 re pacem sed pugnam. **Quobus**
 enim dimicantibus tunc erit p
 par. cum aliter fuit superat. **Et**
 petrus. **Cur** times audire
 pacem. **Et** potius enim bella
 nascuntur. ubi autem pax non
 fit par est. in disputacionibus
 vitas. in opibus iusticia inueni

tur. **Et** symon. nichil dicas. sed
 ego ostendam tibi deitatis mee
 potentiam. ut repete adores
 me. **Ego** sum prima virtus et
 possum volare per aera. no
 uas arbores facere lapides in
 panem mutare. in igne sine le
 sione durare. et omnia que vo
 lo possum facere. **Contra** hunc
 ergo petrus disputauit. et om
 nia eius maleficia detegebat.
Tunc symon videns. quod petro non
 posset resistere. omnis libros
 sue magice artis ne forte
 magus. prederet in mare prece
 tur prece. **Ad** ubi petrus co
 perit. ipsum insequitur. et romam
 usque persequitur. **Quarto** quod
 anno claudii imperatoris. petrus
 romam applicauit. et ibi annis
 xxv sedit. et duos episcopos linum
 et clementem sibi coadiutores ordi
 nauit. ut ait iohannes beletius.
 unum extra muros urbis. alium
 intra ordinauit. **Predicationi**
 autem insistens. multos ad
 fidem conuertit. et infirmos quod
 plures curabat. **Sed** in pre
 dicatione sua sepe laudans et
 preferens castitatem. quatuor
 concubinas agrippe presbiteri ad
 deum conuertit. que ad presbiterium
 reducere ultius recusarunt. **Un**
 uatus prefectus. aduersus pe
 trum occasionem quebat. **Per**

her apparuit dñs petro di
cēs. Symō et nero cōtra
te cogitāt. s. ne timeas qā
tecū sum ut erua te et dabo
t. serui mei pauli solaciū.
qui cras romā ingredietur.
Sāens ergo petrus ut ait
linus. qz velox eet depositō
tabernaculi sui. in cōuentu
frūm posuit. manū demētis
apphendit. et cū ordinauit.
et ī cathedra. loco sui sedere
coegit. **P**et' her paulus si
ait dñs predixerat romā
venit. et cū petro xpīn p̄di
care cepit. Symō autē ma
gus in tū a uerōne amaba
tur. qz vite eius et salutis. et
totius ciuitatis. custos sū
dubio putabatur. Quadam
die sicut dicit leo p̄p. dū ante
neronē astaret eius effigies.
subito mutabatur. et mō sei
or. mō adolescētor. videbatur.
Qd cū videret nero. vñ hūc
ēē dei filiū existimabat. Dix
it itaqz symō magus nōm.
sicut idē leo refert. ut scias
optime ipator. me vñ dei fi
liū ēē. iube me decollari. et di
e tertia resurgā. Precepit qz
nero caruifici. ut eū decolla
ret. Qui cū putaret. decolla
re symonē. decollauit arietē.
Symō autē arte magyca
uilesus euasit. et arietis mē

bra colligēs. ea abscondit.
et se tribz diebz occultauit.
Sanguis autē idem cōgela
tus remāsit. Die autē tertia
ōndit se neroni dicēs. fac sag
uē meū qui effusus ē extergi.
qz ecce ego qz decollat' fuam.
sicut p̄misi die tertia. **R**esur
ret. Quē nero videns obstu
puit. et ipm verū dei filiū
ēē putauit. her leo. **A**liquū
autē cū in cōclau cū nerone
esset. demō in eius spē foris
iplo loq̄batur. Deniqz roma
ni in tanta eū uenācione
habuerūt. qz eū p̄uagūne
fecerūt. et hūc t̄tūm sc̄p̄le
rūt. symoni deo sancto. **P**e
trus autē et paul' ut leo tes
tatur. ad neronē intrauerūt.
et oīa eius maleficia detege
bant. Addiditqz petrus qz si
ait in xpo sunt due sbe. sal
z dei et hoīs. sic et ī isto ma
go s. due sbe. l. hoīs et dya
boli. **D**ixitqz symō. ut testa
tur sc̄s marcellus et leo. ne
diuiciis hūc p̄caat iūuā.
p̄p̄ia angelis meis ut vi
dicent me de isto. Cui petrus
Angelos tuos nō timeo. s.
ipī me timēt. Flero dicit. nō
times symonē qui deitatem
suā rebz affirmat. Cui pe
trus si deitas ē in ipō. dicat
nūc mī qz cogito. ul' qz facio.

quā cogitacōne meā prius
auribz tuis insinuo ut nō
audiat mētū qd cogito. Ne
ro dicit. Accede huc et dic mē
qd cogitas. Petrus aut accē
des secreto dicit. Iube mē pa
nē ordeatū afferri et occul
te dān. Qui cū allat⁹ fuisset.
et petrus illū vīdīssēt. et
sub mantica abscondīssēt. dīx
it. Dicat symō qui se dēū fa
cit. qd sit cogitatū. qd dān qd
fātū. sūndit symō. Petrus
magis dīcat qd cogitē ego
Dixitq petrus. Quid cogi
tat symō. me scire docebo. dū
qd cogitauit fecit. Tūc symō
indignat⁹ exclamauit. Vce
dāt canes magni. et deuorēt
eū et subito canes qñuor ap
paruerūt. et in petrū impe
tū fecerunt. Ille uō panē bñ
dān obtulit. et subito ipsos
in fugam cōuertit. Tūc dīx
it ad neronē. Ecce ostēdi me
nosse quid cōt me cogita
uat symō. nō verbis s; fac
tis. nā qui pmisserat cōt
me angelos venturos. exhi
bit canes. ut ostendat se nō
habē diuinos angelos s; ca
minos. **D**ixitq symō. Au
dite paule et petre. Si hic
vobis nichil possū facē. vē
am⁹ ubi oportet me vos iu
dicare. ego aut vobis mō

parto. Iher leo. **T**ūc symō
ut ait egesippus et lūc in su
phia elatus. ausus ē se iac
tare qd posset mortuos susci
tare et accidit. ut quidā uiue
ris morietur. Vocatis ergo pe
tro et symone. hanc omīs sen
tentiā firmauerūt. ut ille o
ccideretur. qd mortuū suscitare
nō posset. Symō g dū sup
mortuū suas incāracōnes
facit. vilis ē a cūstātibz.
caput agitare defūct⁹. tūc
omīs exclamātes petrū lapi
dare volebāt. Petrus autē
vix īpetrato silentio dīxit. e
Si uiuit defūct⁹ surgat ā
buler et loquat⁹. alioquī
scatis fantasma eē qā ca
put mortui cōmouetur. De
pet symō a lūlo. ut plene
figūrēta dyaboli denudent⁹.
Sepatur g a lūlo symon.
et puer īmobilis remāsit.
Petrus aut ālonge stans.
orōne frā exclamauit. dīcēs.
adolescens. ī noīe ihu xpī n
nazareni crucifixi. surge. et
statim viu⁹ surrexit et am
bulauit. Cū aut veller ppl⁹
symonē lapidare. ait petr⁹.
satis ē illi ad penā. qd ag
noscat se in suis artibz supā
tū. Magist⁹ aut nū nos do
cuit. ut p malis bona red
dam⁹. Dixit aut symō. Sa

cote petre et paulle nō vobis
cōtinget qđ cupitis ut mar
tino vos dignet. **Q**ui rīde
rūt. **A**duciat vobis qđ cupi
tis. t̄ aut nūq̄ bene sit. qā
q̄aunq; loq̄ns mēans. **T**unc
symō ut ait sanctus martellus
iuit ad domū martelli disci
pli eius. ligauitq; martinū
canē ad ostiū domus eius di
cens. **N**ūc videbo si petrus qui
ad te venire cōsueuit ingre
di poterit. p̄ paululū vēit
petrus et facto signo canis
canē soluit. canis aut omni
bus alijs blandus solū symō
nē p̄lequebat. **Q**ui apphe
dens eū ad t̄ram subit se p̄
iecit. et eū strāgulāre volebat.
accurrens aut petrus canē
clamauit. ne ei nocet. et ca
nis corpus eius nō lesit. sed
vestes adeo laceauit. ut ille
nudus penitus remaneret. **P**o
pulus aut et maxime pueri
simul cū cane p̄ eū tā diu
cucurrerūt. donec illū quasi
lupū. de ciuitate fugauerūt.
Qui obp̄brii pudore nō fēns.
p̄ anū nūlq; cōparuit. **M**ar
cellus aut. her miracula vi
dens. deinceps peno adhesit.
Postea aut symō rediens.
itin in nerouis amicitia est
receptus. **S**ymō q̄ ut refert
leo. ip̄m cōuocauit. et se a

galileis ḡuit offensū phi
buit. et id urbē quā tūc so
lebat se desere velle dixit. et di
em statim quo in celū debet
ascende. q̄ nō dignabatur in t̄
ris amplius habitare. **S**tatu
to die turrim et tēllā cōscen
dit. **V**el scđm lūm capitolū
ascendit. et in se deiciens cō
natus lauro volare cepit. **D**
Dixit aut paulus ad petrū. me
ū est orare. tūc est impare
Dixitq; nero. verax ē homo
iste. vos autē seductores estis.
Petrus autē dixit ad pau
lū. **P**aule erige caput et vi
de. **C**ūq; deuasset caput et vi
disset symonē volantē dixit
ad petrū. **Q**uid cessas? p̄fice
qđ cepisti. iā enī ^{hos} vocat dñs.
Tunc ait petrus. **A**diuro vos
angeli sathane. qui enī in ae
ra fertis p̄ dñm nr̄m ihesum
cristū. ut ip̄m amplius nō fēa
tis. s̄ cornie diuinitatis et cō
tinuo dimissus corruit et fē
tis cernuabz exp̄muit. **A**udi
ens her nero. talē virū se p̄di
disse doluit. dixitq; apostolis
Suspecto aīo me fecistis. p̄
tēa malo exēplo vos p̄dam
her leo. **D**editq; eos ī ma
nibz viri clarissimi paulini.
et paulinū tradidit eos ī cul
todia marianini sub cura
militū p̄celli et martiniani

Auos tñ milites petrus ad
fidem cōuertit. vñ carcerem a
peruerit et eos liberos dimi
serit. Quappi paulus per
passionē aplōr. pcessū et mī
tūianū acceperunt. et cōpro
q̄ xpiani essent capite celi
sunt. Rogabāt ergo frēs pe
trū. ut in discēde veller. et cū
nollet discēde. tandē victus p
abz abcessit. Et cū venisset
ad portā. ut leo et lin⁹ testant.
ad locū qui nūc dī. Sca ma
na ad passus. vidit xpī si
bi occurrēte et ait. dñe quo
vadis? Rūdit. venio romā i
tenū crucifigi. Cui petrus. do
mīe iterū crucifigis? Cui do
mī? etiā. petrus uō ait. ergo
dñe reuertar. ut tenū crucifi
gar. hys dictis dñs vidēte
petro. et laqna. te in celum
ascendit. Ad dñ de sua passi
one dñm intelliget redyt. Cū
q̄ hoc frīb. retuliss. a minis
tris herodis capitur. et p̄fco
agrippe putatur. scāq̄ ē eius
facies sicut sol. ut ait lin⁹. Cū
i dicit. Tu nē ille hō qui in
plebīb. et mulierulis. q̄s a
thoro vīroz sepas glāris.
Quē apls in arēpās dicebat.
se in cruce dñi glāri. Tūc pe
trus q̄p alienigena iustus ē
crucifigi. paulus uō q̄ cū
cat roman⁹ iustus ē capite

truncari. **D**e hac suā da
ta. dicit dyonisi⁹ i eplā ad
thiotheū de morte pauli in
hęc verba. O fr̄ mi thimo
thee. si vidisses agones cōsū
macōis ipōr. defecisses quidē
p̄ tristitia et dolore. Quis vō
nō fletet illa hora. qū p̄cep
tū suū egressū in eos est. ut
petrus. s. crucifigetur. et pau
lus decollaret. vidisses tūc
urbas iudeor. et gentiliū p
cūctes eos et expuētes i fa
ces ipōr. Adueniēte autē
tpe tribili cōsumacōis ipōr.
cū separent ab iūte. ligauē
rūt colūpnas mūdi. nō utiq̄
absq̄ fr̄m gēitu et ploratu
Tūc inq̄t paul⁹ petro. par
tenū fundamētū eccl̄arū. et
pastor ouī et agnor xpī.
Petrus aut ad paulū. vade
in pace p̄dicator bonor. me
diator et dux salutis iusto
rū. Cū aut elongasset eos
ab iūte. secut⁹ sum ingim
meū. nō enī in eodem vico oc
ciderūt eos. hęc dyo. **P**e
trus aut ut leo et marcell⁹
testant. dū venisset ad crucē
ait. Cū dñs meus de celo ad
terrā descendit. nā ante sub
limar⁹ ē. Ne aut quē de ter
ra ad celū reuocare dignat⁹.
crux mea caput meū in ter
ra debet oūdere. et pedes ad

celū digere. Ergo quia non
lū dignus ita in cruce ēē ut
dñs meus. cruce meā grate
et capite demisso me crucifi-
ge. Tunc illi cruce vterūt et pe-
des sursum. Manus autē deor-
sum fixerūt. Tunc populus furore
repleti volebat uerone et p-
fectū occidē et aplū liberare
Qui eos rogauit ne passio-
nē suā impedire deberēt. Do-
mi⁹ autē ut ait egesipp⁹ et li-
nus aperuit oculos eorū qui
ibi flebant. et viderūt ange-
los stantes cū cōmis de flori-
bus rosarū et liliorū et petrū
in cruce stantē cū eis. et lib-
ra xpo accipientē. et ea ūba
que loq̄batur ibi legentem
Tunc petrus ut testat⁹ idem
egesippus de cruce dicē cepit.
te dñe iuncti op̄au. s. rēs
crucifi nō usurpau. tu se-
p rēs extellus et alr. uos p-
mi hoīs filij. qui quidē caput
suū demersit in terrā. Cuius
laphū sūt spēs hūicōis hu-
mane. sic enī nascimur ut pro
mī i terrā videamur effundi.
Mutata quorū conditō ē ut
hoc putet mūdus ēē dextrū
qd̄ constat ēē sinistrū. Tu do-
mine in oīa es totū. qd̄ es
tu in totū. et nichil aliud ni-
si tu solus. grās tibi ago spi-
ritu toto. quo uiuo. quo te in

tellico. quo impello. ubi a-
he due rōnes tangūt. quāe
rēs voluit crucifi. vidensq̄
petrus qd̄ fideles gloriā suā
vidissent. grās agens et dō
fideles cōmēdans. spm̄ emi-
sit. Tūc martellus et appu-
leus frēs. discipuli eius cū de
cruce deposuerūt. et diuisis cō-
diētes aromantibus sepelierūt
Psidor⁹ in libro de ortu et
obitu scōr sic ait. petrus p̄p̄s i
thyodjenā fundauit eccliam
sub claudio cesare. contra sy-
monē magū romā p̄git. ibi
q̄ p̄dicās euāgelij xrv an-
nis. eiusdē urbis pōficanum
tenuit. xxxvi anno a p̄p̄e
a passione dñi. a uerone de-
orsū ut voluit crucifi ē. h⁹
psidorus **I**n ip̄a autē die
petrus et paul⁹ dyonisiū
apparuerūt. scdm̄ qd̄ ip̄e ait
p̄dicā eplā ihs ūba. Attēde mīa
din. vide p̄digiū fr̄ mī thyodjee.
diei viciacōis illorū. nā p̄sto fuit
ipse separacōis illorū. p̄ mortē autē
illorū vidi eos iunctē manu ad
manū intētes portas urbi.
et iducos vestes lūinis. et
cōmis clauicatis et lucas orna-
tos. her dyo⁹ **N**ero autē
ip̄iūctus nō extat. s. p̄ hoc
scēle et alijs q̄ cōmiserūt. ma-
nu ip̄ia se pemit. Quorū scē-
lerū aliq̄ breuē inseram⁹.

cū seneca magist' su' ut in q'
dā hystoria licet apocrypha le-
gitur: cōdignā mēte labois
sui sparet. iussit nero ipm e-
ligē in cui' arboris ramo sus-
pendiū affectaret dices. q' hoc
labois sui premiū ab eo recep-
turus eet. Cū aut seneca req-
rēt. vū hoc mortis suppliciu
meruisset. acutū gladiū su-
peius vtrū crebro vibrare fe-
at. seneca nō nutu capitis.
mināi cedeat gladio. vel
mēt' metueret. p'ditari mortis
p'iculo. Cui nero ait. magis
ut qd nutu capitis minanti
gladio cedis: Cui seneca rē-
dit. hō sū. et iō mortē vereor.
et iuitis morior. Cui nero
ait. Sic adhuc ego te metu-
o. ut puer metue consueui.
quare te viuēte. q'ete nō po-
tō viuē. dicitq' seneca. Si me
mon nō est. saltē in cōcede-
ut qd voluim eligā genus
mortis. Cui nero. festinus e-
ligas tū mon. ne differas
Tunc seneca balneo ī aqua
frō. in vtroq' brachio sibi in-
nuū fecit. et sic sanguis in
uno fluxu ibidē vitā finiuit.
et sic quodā p'lagio. seneca
nomē habuit. quasi se necā.
q' quodāmo licet coactus.
manu p'pria se necauit. Hic
seneca duos legitur hūisse

frēs. v' fuit iulius gallio de-
clamator egregi' qui manu
se percutit. Alius ~~us~~ mela p'
lucani poete q' lucanus ī sa-
sione venarū iussu neronis
obysse legitur. **C**ursus ne-
ro. nepharia mētis duct' ve-
lania. ut in eadē hystoria a
pocrypha repitur. matre occidi
et sandi iussit. ut videret qū
r' in eius vtrō fouebat. filia
vō eū de matris arguentes
p'dicōne dicebant. una ne-
gant fas p'hibet. ut filius
matre necet. q' ipm cū tanto
dolore pepit. et cū tanto labo-
re et sollicitudine enutrit
Quib' nero. facias ergo
me p'no imp'gnari. et poste-
a parē ut quant' dolor ma-
tri mee fuit. possim scire. h-
hāt volūtate parēdi cōce-
pat. eo q' p'urbē cūsiens. q'
dā mulierē paientē. voca-
rantē audierat. dicit ei p'hi-
sica. nō est possibile qd' na-
ture ē cōtrariū. nec ē sabile
qd' rōm nō est cōsentaneū.
dixit ergo eis nero. v' me fere-
ntis a p'no ipreguari. et pa-
rēos vos c'deli morte faciā-
pire. Tunc illi eū ipononāte.
rana sibi occulte adbiben-
dū dederūt. et eā artificio suo.
in eius vtrō exarsce fecerunt.
et subito vent' eius. nature

contra non sustinens incum-
bit. ita ut iam se puerum grauidum
existimaret. faciebantque sibi
seruare dietam. quale nutriende
rane nouerant conuenire. di-
centes quod propter conceptum talia
eum obseruare oportet. tandem
nimio dolore verat. medicus
ait. Accelate tempus parit. quod
languore premit. vix anhelu-
tum habeo respirandi. Tunc
ipsum ad vomitum ipocostuque-
rit. et rana visu terribile. huius-
modi ibetam sanguine edidit cru-
entatam. Respiciensque nero par-
tum suum ipsum abhorrui. et mi-
rabatur adeo monstruosum. di-
xit enim ait ei. quod tam deforme
fecit. paulatim. et eo quod tempus par-
tus uoluit expectare. Et ait.
fui ne talis de matris egres-
sus lacubulis. Et illi. etiam.
Precepit ergo ut fetus suus
alereatur. et testudini lapi-
dum seruandus includeretur. Hec
autem in cronias non leguntur
sed apocrypha sunt. **Q**uem mira-
tus qualis et quanta fuit suc-
cessio trope romam per vii dies
et noctes succedi fecit. Ad
exaltissima turri prospectans.
letatus flamine pulchritudine.
virgido habitu. elpida decan-
tabat. sicut habet in cronias.
Hic reclusis aureis pul-
tabatur. canticis intederat.

ut ita omnis cytharistas et cie-
dos superaret. **F**lero virum in uro-
re duxit. ipse a viro ut uxor
ductus est. ait orosius. **R**omani
eius uesania ultei non fe-
rentes in eum impetum fecerunt.
et usque extra ciuitatem persequi
sunt. qui uidens quod euadere non pos-
set. fuisse denique moribus exa-
uit. et se per medium pallo transi-
git. et tali morte vitam fini-
uit. **A**libi tamen legitur quod a lu-
pis deuoratus est. **C**redentes
igitur romam. rana in testudi-
ne latitantes inuenerunt. et ip-
sam extra ciuitatem praeteres co-
bussent. unde et per illa ciui-
tatis. ut aliqui dicunt. ubi
rana latuit. latans a late-
re rana nomen accepit. **T**ype
scilicet comeli ipse greci fideles.
apostolorum corpora furati. eadem al-
portabant. sed deuotes in ydolis
habitantes diuina coacti u-
tute. clamabant. **V**iri romani
succurrere quod diu uiderunt.
Quapropter fidelibus intellige-
tibus de apostolis gentilibus uero de
suis dijs. multitudo aduna-
ta fidelium et infidelium. illos perse-
quitur. unde greci timores. apud
cathacubas. apostolorum corpora in
puteum praeteriit. sed a fidelibus
in postmodum sunt extracta. **G**regorius
tamen in registro dicit quod
tanta eos vis tonitruum atque

fulguris tunc ac dispersit. ut
 eas apud machabias diu-
 tunc. **S**ed cum dubitaret. quod ossa
 beati petri et quod beati pauli essent.
 orantibus fidelibus et ieiunys
 sistens. de celo eis responsu
 e. **M**aiora autem sunt predicatois.
 iuniora vero sunt piscatois. et sic
 ossa ab invicem separaverunt. et
 in suis ecclesiis quod edificaverunt.
 posuerunt. **N**on vero dicit. quod
 silvester pater. volens etiam con-
 secrare. tanta magna quod pua os-
 sa. in lance summa cum reueren-
 tia ponderavit. et medietatem in
 una ecclesia. et medietatem in alia
 collocavit. **R**efert gregorius in
 dialogo. quod in ecclesia sancti pe-
 tri. ubi eius corpus quiescit.
 vir quidam erat agonizans
 nomine. magne humilitatis et
 sanctitatis existens. **C**um vero
 quedam puella palitica in ei-
 us ecclesia pueriles manibus reper-
 et dissolutis rebus. corpus per
 ram traheret. diuque a beato
 petro salutatem peteret. ei per vi-
 sionem assistit dicens. vade ad a-
 gonizantem mansionarium. et ipse
 te saluti restituet. **L**epit ergo
 illa. per ecclesie loca huc illucque se
 trahere. et quis esset agoniza-
 tis investigare. **C**um repente ipse
 factus est obuius. quem querebat.
 eique dixit. pastor et nuntius noster
 beatus petrus apostolus. ad te me mi-

lit. ut ab infirmitate mea
 me liberes. **C**ui ille. si ab ipso
 missa es surge. apprehensaque
 eius manu. ipsam eleuavit.
Illaque nullo vestigio remane-
 re plene sanata fuit. **I**n eo-
 dem quoque libro ait gregorius.
 quod galla urbis rome nobilis
 summa puella consummati consi-
 lis ac patris filia marito
 tradita. in vniuersum annum spacio.
 eius est morte viduata. qua-
 dum ad iterandum chalamum. e-
 cas et opes vocaret. et ele-
 git magis spiritualibus nuptiis
 copulari deo. in quibus a luctu
 incipitur sed ad eterna gaudia
 pervenit. quod carnalibus nuptiis
 subit. quod a letitia spirituali incipit.
 et ad finem cum luctu tendunt.
Huic autem cum valde ignea con-
 splendo corporis inest. ceperunt
 media dicere. quod nisi ad apostolum
 vni redierit. calore nimio con-
 tra naturam barbaram habitura
 esset. **Q**uod ita post factum est. **S**ed
 illa nichil exteri deformitatis
 timuit. quod interiore spiritum ama-
 vit. nec vita est. si hoc in illa in-
 fetaret. quod a celesti sposo non
 amaret. **A**biecto igitur seculari
 habitu. apud ecclesiam sancti petri.
 monasterio se dedit. ibique nul-
 lis annis in simplicitate ordi-
 nis et elemosinis deo servavit.
Tandem tanta ulcere in manilla

passa. dñi autē eius lān. du
o candelabra sp. lucerēt q. ve
lut amica lucis. nō solum
spūales. s. etā corpōales tē
bras odio hēbat. vidit bñ
petrū aplm. int. ipā duo can
delabra. autē ei. lān cōstitisse.
q. et amore lūmēs audaciā.
etultavit et dixit. Quid est
dñe me. dimissa s. in per
cata mea. Cui ille benignis
simi ut ē vlt. inclinato ca
pite ānuir. dicēs. dimissa.
veni. et illa. rogo ut soror bñ
dñā veniat meā. Et ille. nō.
s. talis veniat tecū. Qd. illa
abbatisse idicāns die tñā
cū illa defuncta ē. **I**n eodē
insup libro greg. ait. q. diu
pbz quidā magne sātatis ad
extrema deductus ē. cū nūq.
na leticia clamare cepit. bñ
uenerūt dñi mei. beneuene
rūt dñi mei. q. ad tantillū
seruū vñm dignan. estis ve
nie. venio. venio. grās ago.
grās ago. Cūq. qui astabāt
quibz her. dicer. interrogarent.
ille admirādo rēdit. Nūq.
cōuenisse huc scōs aplos. pe
trū et paulū nō videtis. Cū
uō itū ut prius repeteret.
scā illa aīa a carne soluta ē.
Dubitatū autē ab aliq.
bz utū eadē die petrus et
paulus passi sunt. Dixit

enī quidā q. eadē die reuolu
to anno. **S**z. thom. et omīs
fere sñ. qui de hoc tractant. i.
hoc cōcordāt. q. eadē die et
anno passi sñ. Sicut etiam
manifeste habetur i. eplā dyo
nisi. et sicut dicit leo pp. in
quodā sermone ubi sic ait.
Nō enī sine cā sñm putam.
q. vna die vno loco. vñ. t.
rām colāuere suām. in vno
die passi sñ. ut ad xp̄m pair.
puerūt. vno i. loco. ne alii
roma deesset. sub vno psecu
tore. ut equalis crudelitas u
nūq. extinguer. dies ergo p
nūto. locus autē p. gloria. p.
secutor. decemus ē. p. virtute.
her. leo. **L**icet autē eadē die et
hora passi sunt. nō tñ in e
odē loco. s. in diuisis. et qd. di
cit leo q. in eodē loco passi sñ.
hoc dicit et eo. q. ambo roma
passi sñ. De hoc quidā sic v
sibz dicit. **E**nse coronatur. u.
paulus cruce petrus. eodem
sub duce luce. loco. dux nero
roma locus. **I**tem alius. **E**n
se sacrat paulū. par. lux. dux.
vrbz. cruce petrū. **L**icet autē
eadē die passi fuīnt. ordina
uauit tñ greg. ut ipā die
spūalis fieret quo ad officiū
solēpnitas petri. et in sequē
ti die cōmēoracō sñ pauli. tñ
q. ea die fuit dedicata ecclā

sa petri. tū qz maior ē digni-
tate. tū qz prior ē cōuersione
tū qz p̄uatiū obtinuit rōme

Paul' in ip̄e **Prologus**
tatur os tube. ul' os eo-
ni. seu elcū mirabile. ul' elcō-
nis miraculū. ul' paul' a
paula qd est ē requies. uel
dī modicus latine. **P**her in-
telligūt ser progatiue quas
habuit paul' p̄re cetis apli'
Primū ē lingua fructuo-
sa. qz ab phinco usqz ihplm
repleuit ewāgelii. et iū dī
os tube **S**cdm caritas ul'
cerosa. qz quis infirmatur
et ego nō infirmor. quis x̄
et inde dī os cor os l. cordis
de quo ip̄e dicit. Os m̄m pa-
ter ad uos o d̄horinthi. **C**or u-
m̄m dilatatiū est **C**ertum
ē cōuersio miraculosa. Et iū
dicitur elcū mirabile. qz mi-
rabilit̄ elcs et cōuersus fuit
Quartū ē manus opōsa
et inde dicit̄ elcōnis miracu-
lū. Magnū enī miraculū fu-
it qū elegit sibi p̄p̄is mani-
bz sup̄tus acquir̄ et in cella
ter predicare **Q**intū fuit cō-
tēplacō delinosa. qz raptus
fuit usqz ad tertū celū. et iū
fuit dcs reges qz in cōtēpla-
cōne erigitur reges mētis **S**-
extū hūilitas uīuosa. et i
de dī modic' **D**ehoc autē

uōie paulus tres s̄t opinio-
nes. uol̄t origenes qz semper
fuit binominus. et vocatus
sic semp paulus et saul? **R**a-
bau' uō uol̄t qz aū dcs est
saulus a saule rege sup̄bo s̄
post cōuersionē vocat' ē pau-
lus qz puul' a modico et hu-
mili spū. **U**n̄ et uōmē suū in-
ip̄edādo dicebat. Ego sū nū-
m' aplor x̄. **V**eda aut̄ uol̄t
qz dcs est paulus a sergio pau-
lo p̄cōsule quē ad fidem cōuer-
tit paulus apls. **P**assionem
sā paulilinus p̄p̄ conscripsit

Vita sā pauli apli:
Paulus apls p̄r sui
cōuersionē multas p-
secutiones p̄p̄ellus ē. qz beatus
hylan' breuit̄ enūciat dicens
Paulus apls in philippis
uigis ceditur. i carē ponit̄.
et ligno pedibz affigit̄. i lū-
tis lapidat̄. in p̄cōuio et cel-
salonica ab iniquis p̄sequi-
t̄. in epheso fens datur. in da-
masco p̄ sportā a muro depo-
nit̄. in ihplm sustitur. ceditur
ligatur iudicat̄. in cesana a-
daudit̄. cūmāat̄. nauigans
i ytalīā paulo deuergit̄. **R**o-
mā ueniens sub nerone iu-
dicatur. et oculus finit̄. her
hylanus. **A**plianū int̄ gētes
accepit. quēdā contractū in
lustris erent. **I**uuenē qui de

fenestras ceciderat ereptauerat
suscitauit. et multa alia u-
miracula fecit. apud miale-
nam insulam uipa manu eius
inuasit. sed nichil eum lesit. quin
potius ipsam in ignem extul-
sit. **D**icitur quoque quod omnes qui
de progenie hominis illius. quod pau-
lus hospitio suscepit. nascuntur
a venenosis. ulla tamen non le-
dunt. ubi cum pueri nati sunt.
in armis eorum serpentes ponun-
tur. ut probent si uere filij eorum
sint. Inuenitur autem aliqui quod
paulus minor est petro. quique
maior. quique equalis. Sed reue-
ra minor dignitate. maior
predicatione. equalis sanctitate. **R**e-
fert apud apud quod paulus a
pulloz tantum usque ad quatuor
horas. labori manuum insiste-
bat. deinde predicationi vaca-
bat. ita quod plenius usque ad u-
noctem sermonem peragebat. Ne-
scidimus uero quis coestioni. sop-
no et orationi satis natum erat.
Veniens uero romam. cum uero
uodum esset in ipso confirmatus.
et esset audiens. quod de lege iude-
orum et fide christianorum iter pau-
lus et iudeos questio utebatur.
non multum inde curauit. et sic
paulus quo volebat libere i-
bat. et libere predicabat. **H**ieronymus
quod in libro de uir-
tutibus ait. quod xxv anno a

passione domini. hoc est neronis
sedo. paulus romam uinctus
mittitur. et per biennium in libera
manus custodia. aduersus iu-
deos disputauit. deinde a nero
ne dimissus. euangelium in oc-
cidentis partibus predicauit. cuius te-
ro ueronis anno. eodem die quo
crucifixus est petrus. capite tra-
catur. hoc est hieronymus. **E**ius autem
sapientia et religio ubique diuul-
gabatur. et ab omnibus ad-
mirabilis habebatur. **M**ultos
etiam de domo cesaris sibi in a-
micitiam copulauit. et eos ad
fidem christi conuertit. **Q**uedam
etiam scripta eius sunt coram cesare
recitata. et ab omnibus mirabili-
ter commendata. **S**enatus etiam
de illo aliter non mediocriter seu-
rebat. **Q**uadam uero die cum
paulus circa uespas in quodam
solano predicaret. **Q**uidam ui-
uens nomine patroclus pincer-
na neronis et sibi admodum
dilectus. ut paulum propter multi-
tudinem commodius audiret. se-
nestra ascendit. et paululum in
dominato decedens erpu-
it. **A**d audiens uero pluri-
mum de eius morte doluit. et
statim alium in eius officium or-
dinauit. **P**aulus uero per spiritum
hoc cognoscens dixit ascen-
tibz ut illuc irent. et patroclum
cesaris carissimum ad se deferre

ai afferret. **Q**ue allatum
 paulus suscitauit. et ad ce
 sare ai socijs suis misit. **Q**
 ai de morte eius lametaret
 ete patrodus uiuens adesse
 p fonz uiaatur. Audiens
 nero patrodulū uiuū. quem
 paulo ai nouerat mortuū
 plurimū quidē expauit. et
 eū ad se ingredi recusauit. s
 tandē pfluasi amitoz pui
 sit. Cui nero ait. patrode ui
 uis. **E**t ille. cesar uiuo. **E**t
 nero. q's te fecit uiuere. Cui il
 le. **D**us ihesus xps rex oīm
 seculoz. **T**racis nro dixit. **E**
 go ille regnabit in secula. et
 resolveret omnia regna mūdi.
 Cui patrodus. **E**nā cesar. **T**
 nero dedit ei alapā dices. **E**
 go militas illi regi. **E**t ille
 utiqz milito qz a mortuis
 me eritauit. **T**unc quz mīl
 tr ipatoris qui ei iugit as
 sistebant. dixerūt ei. **C**ur im
 pator pcutis iuuenē vacit
 respōdentē. nā et uos illi re
 gi iunctissimo militam. **E**t
 audiens nero eos reduxit in
 carcerē. ut minū torqret e
 os. quos nimis ai dilectat.
Tūc omīs xpianos fecit inq
 r. et omīs sine interrogacōe
 p valida tormēta torqueri.
Tūc paul' uinctus int' ce
 ios ante ueronē adductus ē

Cui nero. **T** homo magni
 regis seruus ai in adiunct
 aur milites meos in subtra
 his et t' eos colligis. Cui p
 paulus. **N**ō solū de tuo āgu
 lo milites collegi. s. etā de u
 niūso orbe quibz rex noster
 dōtūa q nūqz defiaet. et q
 oēm excludunt idigentiam
 largiet. hūc sūbict' eē vo
 luis saluus eis q tante ex
 tat potēte ut uider oīm ve
 niat. et mūdi hū' pignē fi
 gurā resoluat. **H**ec audiens
 nero et ira succens. qz figu
 rā mūdi p ignē paulus dix
 erat resoluendā. omīs xpian
 milites iussit igne cremari
 paulū vō cōp maiestatis re
 ū iussit capite trūcari. **T**an
 ta aut xpianoz tūc occi
 sa ē turba ut ipius roman'
 palaciū vīute irūpent et
 sedicōne cont' eū eritare
 mouens pclamaet. **P**one
 modū cesar. tpa iūssione
 nratēs s. quos pdis. roma
 nū tuent' impiū. **T**ūcēs
 impator mutauit edictum
 ut nullus xpianos tanget
 donec ipator de hīs plen'
 indicaret. **Q**uapp' pau
 lus itenū ē reduct' et asper
 tu ueronis oblat'. quē ut
 nero vidit vehemētissime
 exclamauit. **T**ollite male

fici. decollate ipostore. nec
 sinite viue amuatore. auf-
 te de superficie terre uenau i
 mutatore. **A**d que paulus
 ait. **N**ero tpe modico parar
 s vna etualit dno ihesu c
 to. **F**lero dicit. auferte ab eo
 caput ut me rege suo forao
 re intelligat. qui eu deuia et
 videam? si semp viue valeat
Cui paulus ut saas me pr
 morte etualit viue. ai caput
 in ablatu fuit viu? t appa-
 rebo. et tunc cognosce potes
 qd xps est dñs vite et non
 mortis. **E**t hys dñs ad locu
 suplay duatur. **Q**ui ai du-
 cetur. dixerunt ei tres milites
 qui eu ducebant. dit nob pau-
 le. quis e ille rex vest? quem
 tu diligas qd p eo magis
 mon qd viue eligas. et qua-
 le inde uicem habebitis.
Tuc paulus de regno dei et pe-
 na inferni adeo eis ita predi-
 cauit qd ipos ad fide conuer-
 tit. **Q**ui ai rogarent eu ut
 libe abiret qua veller. ait.
Absit frs ut fugia. **N**o eu
 su pfugus s miles xpi legi-
 tum? scio eu qd phant vita
 tilitona ad vita tnsibo eter-
 na. **M**or aut ut suo decolla-
 ty vni fideles rapient compus
 meu. vos aute locu notate
 et illuc cras mane venite et

inuenietis iuxta sepulchru me
 u duos viros. s. cyri et lucia
 orantes quibz ai dixeritis qd
 de ca vos ad eos missi estis
 ipi vos baptizabunt. et reg-
 ni celestis facient cohebes.
Qui ai loquer? misit uero d
 duos milites ut vident si oc-
 alius eet. et ai eos veller con-
 utere illi dixerunt. ai mortuus
 fuis et resurrexis tunc crede-
 in? hys qd dñs. **N**uc aut ato
 veni et qd meruisti accipe.
Cuq ad locu passionis duce-
 tur in porta ostensi quada
 matrona noie plantillam
 discipula pauli que scdm dy-
 onisiu alio noie dicebatur
 lenobia. qd forte binomia
 fuit obuia habuit. qd fleus
 se suis oronibz comedare ce-
 pit. **C**ui paulus. uade plantil-
 la etue salutis filia. comoda-
 tu velu quo caput tuu regi
 et inde oculos meos ligabo
 et postmodu id tibi restitua
Qd du sibi craderet uidebat
 ei carnifices dicentes. **Q**d im-
 poston et mago ta paolu
 panu tuius ut ipm amur-
 tas? **C**u ago ad locu passio-
 nis paulus venisset ad que-
 te vltus. et manibz in celu ex-
 tēsis deuotissime ai lacrimis
 pama voce orauit. et gras
 egit. post her ualefaciens

fribz. oculos sibi de velo plan-
 alle ligauit. et utriqz genu i-
 terra figens. collu extendit et
 sic decollatus e. **M**ortqz eius ca-
 pud a corpore exiit. ihes^{us} tps
 qd sibi i vita tam dulce exti-
 rat. et ta crebro uoiauat. he-
 braute data voce illoquit. **D**i-
 cit eni ipm in suis eplis. cris-
 ti vel ihu vel utriqz quge-
 ns uiaibz noiafle. **D**e eius
 aut whie. vnda lactis usqz
 i vestimenta militis exiit. x
 postea sanguis effluit. i ae-
 re lux inuisa emanat. de cor-
 pore odor suauissim^{us} emana-
 uit. **A**dyo^{us} aut in epla ad
 thimotheu de morte pauli sic
 dicit. In hora aute illa tristi-
 tie plena. fr mi dilect. dicete
 carnisce paulo. collu para
 hic bts apls suspexit in ce-
 lu minimeis fide et pietas
 sui signo crucis et dixit. duc
 me ihesu xpe i manus tuas
 comedo spm meum. et tuc abs-
 qz istia et copulsione exten-
 dit collu. et suscepit corona
Pariente aut carnisce et a-
 putate caput pauli. tuc bnt
 sum^{us} in ipso ictu expleuit ve-
 lu. et collegit sanguine ppiu
 in velo. et ligauit et obuol-
 uit. et tradidit illi fide. et rei-
 so militi dicit leuobia. **A**bi-
 dimisisti ingruu meu pau-

lu. **A**udit miles. **S**ao qz ia-
 ter ibi extra urbe in valle pu-
 gili. et velo tuo velata e fa-
 cies eius. **I**pa aut respondens
 ait. **E**cce nuc inueniunt petru
 et paulus. iduti veste pda-
 ra. et coronas fulgētes luce
 radiātes habebant in capi-
 tibz suis. **E**t protulit velu sag-
 ne cruciatu et monstrauit
 eis. ppter qd opus qplures ac-
 diderut dno. et fa sunt xpiā
 ni. **H**ec dyonisi^{us}. **A**ndiens
 uero q congerat. vehemēter
 extimuit. et de hys oibz cu-
 plis et amias cepit loq. du
 her iuncte loqueunt. uenit pau-
 lus ianuis clausis. et ante
 cesare stans ait. **C**esar ecce
 paulus regis etu et iuncti
 miles. ul' nuc crede qz no su
 mortuus s; viu^{us}. s; tu miser
 etua morte moueas. eo q scōs
 dei iuste iustit. **E**t hys dic-
 tis disparuit. **N**eo aut ex in-
 mudo timore velut amēs ef-
 factus. qd ageret ignorabat
Et suasu et cōsilio amiconū
 patroclū et barnabā cū alijs
 soluit. et quo vellēt libe re-
 pmisit. **I**lli uo milites. s. lon-
 gin^{us} magister et acclitius
 ad sepulchrū pauli mane ve-
 nerūt. et duos viros. s. tptū
 et lucā orātes. et in eoz me-
 dio paulū stantē viderunt

carnisce

Quos tunc et lucas vidu-
tes vellemus tunc fugere cepe-
runt. et paulus disparuit.
Illi autem post eos clamabant
dicens. non ut putatis vos
persequimur. sed a vobis bap-
tizari volumus. sicut et paulus
nobis dixit. quem modo vobiscum
orantem vidimus? Hec illi audi-
entes. reuersi sunt. et cum magno
magno gaudio eos baptiza-
uerunt. **C**aput autem pau-
li in quadam valle prepositum est.
et per multitudinem aliorum qui
infecti fuerunt. et illuc pro-
iecti inueniri non potuit. Legi autem
in eadem epistola dyonisi. quod cum
quadam vice fouea mundaret.
et caput illud pauli cum aliis
purgamentis prepositum fuisset.
quidam pastor illud in vungam
sua leuauit. et iuxta caulas
omni finit. vidit autem per tres
noctes continuas ipse cum domino
suo suppositum caput luce in-
effabilem resurgere. Quod cum episcopo
et fidelibus nuntiatum fuisset dix-
erunt. vere hoc est caput pauli.
Egressus ergo episcopus et vniuersa fi-
delium multitudo caput illud
secum detulerunt. et in quadam me-
sa aurea illud reponentes. cor-
pori coniungere attemptabant. Qui-
bus pariter nuntiatum fuit. quod
multi fideles occisi sunt. et
eorum capita sunt dispersa. vnde dubi-

to illud corpori pauli coniun-
gere. **S**i caput ponatur ad pe-
des corporis et omnipotentem do-
minum exoremus ut si caput
suum est conuerteret corpus et corpus
conuerteretur. **A**d dominum omnibus
placuisse. caput ipsum ad
pedes corporis pauli posuerunt.
et ecce cunctis orantibus et
stupentibus corpus se vertit. et in
loco suo corpori se iunxit. **E**t
sic omnes dei benedixerunt. et hoc
est caput pauli videri cognou-
erunt. hoc dyonysius. **C**hesert gre-
gorius tironensis. quod tempore iusti-
ni umoris clauit. quod quidam
desperans laqueum sibi parabat.
nomen tamen pauli invocans sepe
dicebat. adiuua me sancte
paulus. **T**unc affuit quedam
umbra squalida hortatus est
ac dicens. **E**xa bone vir a-
ge quod agis. in ora ne feceris.
ac ille semper paratus laqueum
dicebat. bastime paulus ad-
iuua me. **E**xpedito iam laqueo.
affuit alia umbra. tamquam
hominis dicens illi. quod hominem hor-
tabatur. fuge miserrime. quod
paulus aduocatus aduenit.
tunc squalida umbra euauit.
et homo ad se rediens. et laqueum
piciens. priuam indignam ac-
cepit. **G**regorius in registro et
cathenis beati pauli. multa
miracula demonstrat. et dum

multa parū qđ et liatā petūt.
 assistit sacerdos cū luna. et a
 nq̄bz petēbz ita cōate aliqd
 de cadheus ipius exatit. ut
 nulla mora sit. Quibusdam
 vō petēbz diu p cadheus ip
 sas luna duatur. et tū ut in
 de ad exteat nō obtinet. **C**u
 eadē quoz epistola q̄ sup̄dicta
 ē. bcs dyonisiū mortē pau
 li magistri sui. p̄ys v̄bis de
 plorat dicens. Quis dabit o
 culis meis aquas et pupillis
 meis fontē lacrimarū. ut plo
 rem die ac nocte lumē et̄a
 rū q̄ extinctū. Quis nō indu
 et fletū et gemitū. aut nō vel
 tictur lugubribz et mēte at
 tonit nō obstupescet. Ecce
 etenū petrū fūdamētū et̄az
 et glā sanctorū aplōz. a nob
 recessit et nos orphanos dere
 liquit. Paulus quoz genitū
 familiaris cōsolator paren
 tū. defecit nobis et ulterius
 nō iuenit. Qui fuit p̄i p̄m
 doctor doctor. pastor pastor.
 abissus sapie. fistolā alto
 nā. p̄dicatore veritatis infa
 ngabile. paulū dico nobilis
 simū aplū. Hic angl's cer
 restis et hō celestis. ymago
 et similitudo deitatis. et sp̄s dei
 formis. om̄s nos deliquit.
 Nos inq̄ inopes et indignos
 in hoc mūdo cōseptibili et

maliguo. et ingressus ē ad
 ipm̄ deū suū dñm et ami
 cū. **H**eu fr̄ mi thymothee. di
 lct̄ anime mee. ubi ē pater
 tuus et m̄gr̄ amator. vnde
 te ulterius salutabis. Ecce
 enī orphan' fr̄s es. et remā
 sisti solus. iā neq̄quā scriber
 t̄ sua manu salūna dicens
 tibi. fili karissime. **D**e iudhi
 frat̄ mi thymothee. qđ accide
 rit hunc t̄ctie et tenebrarū
 et dāpnū. q̄ orphanū fr̄i suū.
Iam enī nō venient ad te e
 plē eius. in quibz sc̄ptū sit.
 Paulus modicus seruus ih̄e
 su xpi. **I**ā non scribet de te
 ulterius ciuitatibz dicens.
 Suscipite filiū meū dilectū
 Complica frat̄ libros p̄phe
 tarū. et signa sup̄ eos. q̄ ne
 minē habem' int̄pretē pa
 bolari et padignari. et e
 loq̄oz ip̄oz. **D**auid p̄pheta
 plangebat filiū suū et dice
 bat. ve in p̄te fili mi. ve in
 Ego aut̄ ve in magister mi.
 vere ve in. **A**nimo cessauit
 et defecit cōsensus discipuloz
 suoz. om̄a venientū. et q̄
 rentū nos. **I**am nemo dā
 rus ē. **C**am' et videam' docto
 res nr̄os et int̄rogem' eos.
 qualit̄ regere nos oporteat
 et̄as nobis cōmissas. et in
 t̄pretabūtur nobis p̄cepta

domini nostri ihesu christi et eloquia
prophetarum. Vere ve hijs filijs
fratrum mihi qui priuati sunt spiritu
alibus patribus quibus priuati
est grex. et nobis etiam fratrum ve.
qui priuati sumus in gentibus nostris
spiritualibus. qui collegerant veteris
ac noue legis intelligentiam.
et colligauerant in suis epis-
tolis. Vbi est cursus petri et
pauli et labor sanctorum pedum eius
ubi est os loquens et lingua com-
muniens. et spiritus beneplacens deo
suo. Quis non ploret et ululet.
nam qui meruerunt gloriam et ho-
nore apud deum. tamquam male-
factores traduntur in mortem. Ve-
ni quoniam in illa hora intui-
tus sunt corpus sanctum sanguine
innocente cunctatum. Heu in-
pater mihi magister et doctor qui
deus non reus tali morte extitit.
Nunc ergo quo ibo te qui
in gloria christianorum et laus fide-
lium. Quis contrectare fecit vocem
tam fistula etiam. et fistula
altisona. plectrum psalterii de-
corderi. Ecce introisti ad deum
tuum et dominum quem desiderasti. et
toto affectu conuicisti. Iherusalem
et roma priua amicitia. equa-
les facti sunt in malo. Iherusalem cuius-
tam dominum ihesum crucifixit. Ro-
ma vero apostolos eius interfecit
Iherusalem seruauit ei. quem crucifixit
roma sollempnizando glorificat.

quos interfecit. Et nunc frater
thimothee. quos dilexisti. et
toto corde desiderabas. Saul dico
regem et ionatham in vita sua
non sunt separati. nec in morte. et
ego non sum separatus a domino meo
domino nisi cum separauerunt nos homi-
nes pessimi et iniqui. et sepa-
ratus huiusmodi hore non erit semper. a-
nimam eius cognoscat dilectio.
etiam siue hoc. quod ei loquatur.
qui nunc ab eo elongatus sunt.
in die autem resurrectionis. mag-
na iactura erit separati ab eis.
hec dyonisius. **Johannes**
quorum crisostomus in libro de laudi-
bus pauli. hunc gloriosum apostolum
multum commendat
sic dicens. nil prius erraue-
rit. qui primum quoddam inlig-
ne virtutis. ac paradisi spirituale.
pauli animam nuncupauit. qui
autem lingua laudibus eius in-
ueniatur equalis. cum omnia que sunt
in hominibus bona. anima una pos-
sidebat. et ea cuncta plene
accumulare. nec solum hominum.
sed etiam quod est amplius angelorum.
nec tamen idcirco retinebimus. qui
poculus pauca dicemus. Est enim
maxime laudis genus. cum
orionis copia virtus superat
et magnitudo laudum. si quis
vixit multo est nobis gloriosus.
qui sepe uisus. Vnde ergo oportet
tamen laudem eius sumemus et

ordiu. n. ab hoc ipso primum.
ut ostendam. eum bona oia
possidente. **A**bel obtulit
sacrificiu. et inelaudat. **S**i
si pauli hostia adducam. i
mediu. quatu. celu. a terra su
pior appebit. **S**iquidem semet
ipm. p dies singulos imolabat
qua. tu hostia dupli. offerre
bat. tu in corde. tu in corpore.
in mortificatione. ardueris. **N**on
enim oues offerebat aut boues.
s. semetipm. duplicat. imola
bat. **N**eq. hys contentus fuit.
s. etiam orbe vniuersu. studuit.
offerre. q. terra. ac mare. greci
am atq. barbaria. omnemq.
sub sole regionem. q. volitans
arauit. et hoibz. angelos. fa
ens. quoniam ipos hoies. qua
si ex demonibz. in angelos p
uehes. **Q**uid huic hostie re
pictur equale. qua paulus
gladio sps. sc. immolauit.
et in illo altari. qd sup. celu.
locatu. est. obtulit. **S**i abel.
dolo. gnam. paulus. occubu
it. paulus. vero. ab eis. interfertus e.
quos ab innumeis malis eru
ebat. **V**is aut. eius. inuas
tibi ostendi mores. tot. uti
q. quot. etiam. dies. viat. **N**on
e se. tu. in archa. legit. seruat
se. tu. libens. hic. aut. multo
se. maiore. inuadente. diluuiio.
non. archa. coaptato. copagum.

ly. tabularu. s. epistolas. com
ponedo. p. tabulis. vniuersum
orbe. pictitante. et. medijs. fluc
tily. libauit. **H**ec. aut. archa.
non. vno. loco. ardufer. que. or
bis. finos. comprehendit. n. bitu
mine. ac. pice. s. sps. sc. eius.
tabule. sunt. pincte. **H**ec. sus
cipiens. pene. irrationabilibz. a
nimalibz. stultiores. imitatio
res. efficit. angelos. **H**ec. quo
q. illa. vincit. archa. q. illa.
cornu. recipiens. cornu. rursu. e
misit. et. includens. lupu. fenta
re. eius. imitae. non. potuit. h.
vno. accipitres. miluosq. susci
piens. fecit. colubas. et. exclu
dens. omnem. fentare. mansue
tudine. sps. introducit. **A**b
ha. mirant. omes. q. ad. dis
ceptu. pacem. atq. cognatos.
reliquit. s. quo. paulo. possit.
equan. qui. non. mo. patriam.
ul. cognatos. s. ipm. quoq.
mudu. reliquit. pmo. etiam.
celu. et. celu. celi. et. her. oia. xpm.
suscipiendo. despicit. **V**nu. p.
aictis. istis. solu. idest. xpi. cai
tate. requies. **N**eq. puma. in
q. neq. futura. neq. alacudo
te. **S**i. abrahā. in. piculu. sec
dus. hostibz. filiu. frs. eripuit.
ac. paulus. vniuersu. ore. de. ipa
dyabli. erthes. manu. inua
bilis. picula. sustinuit. ppi
isq. moribz. maximā. secum.

tate alijs cōparat. **I**hu q̄
 abrahā voluit imolare. **P**au-
 lus vō semetipm nullies i-
 molauit. **I**n ysaac paciam
 alijs admirat̄ qm̄ puteos
 a se fros obstrui p̄cebat. a
 paulo nō puteos cernēs la-
 pidibz obrutos s; p̄p̄m corp̄
 nō solū sicut ip̄e cedebar. sed
 eos etiā a quibz p̄cebat̄
 in celū studebat euēl̄e. **Q**uā-
 to eū amplius obruebat̄
 iste fons tanto erūpebat u-
 magis ac plures ex se flui-
 os effundēdo manabat. **D**e
 lōganitate atq; pacia iac-
 ob. scriptura miratur. **E**t q̄
 nā illa est. q̄ pauli paciam
 possit imitari. **N**eq; eū sep-
 tē annorū s; totius vite serui-
 tutē. p̄ sp̄osa pauli xp̄i non
 adustus solū estu diei et noc-
 tis gelu. s; tēptacōes mille p̄-
 perens. et nūc quidē vberibz
 nūc vō lapidibz celsus atq;
 collisus. et int̄ certamina ubi
 q̄ p̄siliens. captas oues et
 dyaboli fauabz abstrahēb̄.
Sed et ioseph pudicie vti-
 te decorat̄ ē. **E**t ego vereor
 ne iā iudiciū sit. hinc etiā
 paulū laudare. qui semetip-
 sū crucifigens. nō solū hūa-
 norū corp̄i pulchritudinē. s;
 etiā oīa que vident̄ rebus
 clara et decora carnebat. q̄

admodū nos famillā cinere
 q̄ cōspiciam? qui q̄ mortuus
 prius ad mortuū. imobilis
 p̄nauebat. **S**crip̄t iob. o-
 nes hoīes. fuit eū athleta
 mirabilis ac paulus non
 mēlibz tū s; annis pluri-
 mis in agone p̄dūas tam-
 clarus emittit nō teste gle-
 ba. sanie carnis radeus. s; in
 ip̄ius intelligibile os leōis
 frequēt̄ incutēs et pugnās
 aduersus tēptacōes inuās.
 om̄i erat lapide tolerabilior.
Qui nō a tribz et q̄tuor aī-
 as s; a cunctis infidelibz a-
 frībz etiā opprobria sustine-
 bat. cōspuit̄ ab om̄ibz at-
 q; maledōs. **E**t illi erat mag-
 na hospitalitas et cura pau-
 perū. s; quā ille curā impen-
 debat carne debilibz. hāc iste.
 animis morbidis exhibe-
 bat. **I**lius om̄i aduēnti a-
 piebatur dom̄. hui? aīa vni-
 ūso patebat orbi. et ille qui
 dē tū oues et boues haberet
 innumeros. erat in paupes li-
 beralis. hic vō nichil ampli?
 corp̄i suo possidens. de hoc sus-
 tinent̄ indigentibz ministra-
 bat. **Q**uod alicubi cōmēno-
 rās. uocantibz inq̄t meis et
 hys qui meū cānt. ministrā-
 uerūt man? iste. **S**ed vīnes
 atq; vīnā. seuos scō iob infē

bāt dolores. **S**ed si pauli vbe-
 ra. famē. carchenas. picula q-
 lites. q̄ a domesticis et ab er-
 raneis. et a cetero patiebatur orbe.
 sollicitudinē quā p̄ ceteris. ut
 nonē quā p̄ scandalisatis si-
 gulis p̄ferebat. videbis q̄ oī
 erat saxo durior. aīa ista fer-
 ri atq; adamante firmitate
 supabat. **Q**ue enī iob corpe.
 hec mēte paulus sustinuit.
 q̄ omī verne molestior. de si-
 gulis q̄busq; latētib; mesti-
 na cōsumebat. **V**ū et iuges
 et eo lacrimarū fontes. nō die-
 bz solū. s; noctib; effluebant.
 omīq; muliere pariete. uelhe-
 mētē affligebat in singu-
 lis. **P**oter qd̄ etiā dicebat. si
 holi mei quos in p̄tuo
Moses p̄ iudeorū salute
 delen elegit de libro. **M**oses
 itaq; se cum ceteris optulit pu-
 re. **P**aulus p̄ ceteris. nō enim
 cū peccatib; p̄re voluit. s; ut
 saluaret alij ip̄e de glorie et
 nitate decidere. et ille quidem
 pharaoni s; dyabolo cotidie
 repugnabat. **I**lle p̄ vna gen-
 te. iste pro vniūso orbe certā-
 bat. nō sudore s; sanguīe **C**
Iohēs in abū locustas et mel
 siluestre sumebat. **S**ed paulus
 ī medio mūdi strepitu. quem
 admodū ille ihēno qd̄ cōu-
 satus ē. nō quidē passus lo-

custis ac melle siluestri. mul-
 to autē hys viciu viliori cōte-
 tus. ac utiq; quidē indulgēs.
 abo feruēt studio p̄dicandi
Vin illius aduersus hēodia-
 dē apparuit. maxima cōstan-
 tia. et iste nō vniū aut duos
 aut tres s; inuētos et sili po-
 sitos p̄tate compuit. p̄mo lō-
 ge illo seniores tyrānos **C**
Restat ut paulū iā angelis
 cōparem. in q̄bz magnificū
 p̄dicam. q̄ cū omī cura deo
 obeduit. **Q**uō dīcēdū ammi-
 rando dicebat. potētes v̄tute.
 faciētes verbū eius. **Q**uō vō
 aliud p̄phā in āgelis mira-
 tur. q̄ facit inq̄t anglos su-
 os sp̄s et mīstros suos igne
 v̄tute. **S**ed hoc ī paulo pos-
 sum iuenire. q̄ velut ignis
 ac sp̄s. totū terranū orbē per-
 currit. p̄urendo purgavit. s;
 nōdū celū iste sortitus ē. **E**t
 hoc est oīno mirabile. q̄ ta-
 lis v̄labatur in t̄ris. etiam
 mortali adhuc carne circum-
 datus. **Q**uāta ergo nos sumus
 cōdēpnacōne digni. cū vno
 hoīe bona oīa in se cōgregā-
 te. nec minimā quidē cor p̄-
 tē studem iuitai. nō enī ali-
 am ē sortitus ille naturam
 nec dissilem nactus aīam. nō
 aliam habitās mūdū. s; eadē
 t̄ra eadē regione. sub eisdē ca-

am legibz nutrit. et moribz
cunctos. qui uir et hoies ui
fuerunt. ai uirtute transcendit.
nec uo hoc solu in illo mira
bile e. q pre habundancia deu
ois quodammodo no sensit. do
lores p uirtute susceptos. s
etia q uirtute ipam p incede
pensauit. Na quide nos pp
ter ea. nec pposita incede cer
tam. qua ille coplectes. etia
sine pino diligebat. amata
illa q aspirate sui uidetur i
pedire uirtute. ai omni ma
suetudine pperens. **C**otidie
cellior. cotidie assurgebat ar
dentior. et interitatis sibi pui
lis. noua semp alacritate p
pugnabat. qui cu sibi mor
te. iam imminere uideret. ad q
minutione delationeq gau
di. alios pnotabat dicens.
gaudere et congratulam i
ouies. Itaq ad cofusionem et
iurias. qs ob pdicadi studiu
sustinebat. magis q ad ho
uor oblectamenta pperabat.
Moris potius q uite deside
riu appetes. paupertatis q o
pulentie. et multo ampli la
bores. q aly reqe. post labo
re ac merore magis eligens.
q aly uoluptate. studiosius
p iurias. et fructuosius oras.
q aly adulus amicos. **U**nu
illi formidandu erat. atq me

medu offensa. nimiru dei. u
desidabile illi aliud erat. u pla
ce deo semp. no dico aut. q
nil pnciu desiderabat. s nec a
liud futuroz. no em michi
dicas merces et getes crea
tus pecunias potestates. her
em q araneam fila reputa
uit. s ea q pmittit in celis.
et tuc eius ardorem i xpo a
more uidebis. **H**ec siquide p
illius dilectione no angeloru
dignitate nec qicq hor sile q
cupiuit. q em erat maior
oibus xpi amore fruebatur.
cu hoc beatore se cunctis pu
tabat. **S**ine aut hoc nec do
minacu. nec pncipatu ee
sotius cupiebat. s cu hac di
lectione. magis ee uel extre
m. po etia ex mto pntoru.
qua sine hac uir sumos et
honores sublimes. hoc em
erat illi maxime ac singula
re tormentu. ab hac caritate
discedi. hoc illi erat iehenna.
hoc sola pena. hoc infinita.
et itolleranda supplicia. sicut
pferri caritate xpi. hoc illi ui
ta. hoc mudus hoc regnum.
pmissio her bona uidebatur.
inimica sic despiciebat uni
usa q timent. ut solet li ba
ia putrefa contempni. **T**ra
nos uo ac populos spiran
tes furore. uelut qdam esse

culices examinabat. **P**ortem
vō atq; auctatus et mille
supplicia q̄ ludū putabat
ēē p̄ior dūmō. p̄ xp̄o aliq̄
sustineret. decorabat enī vic
tus cathena magis q̄ dya
demate coronatus. etenī co
artatus carce habitabat in
celo. ac libeā verba reapie
bat et volūa. q̄ alij braua
diripiāt. et dolores nō min⁹
q̄ premia diligebat. cū ip̄o
utq; dolores loco dūcet p̄mi
orū. **P**ropterea illos etiā grām
noīabat. qm̄ que s̄ nobis cā
stīne. her illi panebāt man
nā voluptatē. **M**ercede quoz
maximo utebat. ip̄e quod
et dicebat. Quis scandaliza
tur et ego nō vroz? Et si i me
iore dicat quis iesse aliquā
voluptatē. **M**ulta enī qui
filioz mortib; volūant ali
qd̄ cōsolacōis accipiūt. cum
suis fletib; relinquūt. ma
gis etiā dolent cū tolerare pro
hibent. Sic et paulus noc
te et die cōsolacōne accipie
bat ex lacrimis. nullus q̄p
pe tanto affectu mala p̄pa
quāto ille deflebat aliena. q̄
admodū enī illū opinatis
afflictū cū p̄dicationē defleret
p̄torū qui ut illi salui fieret
a celoz glā cupiebat erdu
di. nā non saluari illos ul

tū acerbius exstīabat q̄ se
metipm̄ p̄ire. **H**ūc ergo cu
nā rerū potit aliq̄s cōpare
cui ferro cui adamāti. quid
nā illam aliq̄s appeller aui
mā aureā ul' magis adamā
tinā. **N**ā et oī erat adamāte
foras et auro gēmisq; p̄ao
sior. et alterā quidē materā
firmitate alterā supabat p̄
cōsitate. Cui igit rei hui⁹ ab
aliquo aīa cōpetur. **C**ariū q̄
dē que sūt oīno nulli qd̄ si
vel auro adamātis fortitu
do ul' adamāti honor daret
aui. **T**unc forte aliquo mō
cōpacō eius pauli poss; aīe
cōuenire. s; qd̄ ego adamāte
et aurū ad similitudinē addu
co pauli. mūdū si ex diuerso
appēdas omniē. et tūc videb;
apte pauli merge pondus
examine. **M**ūdo ergo et omi
bz q̄ in mūdū sūt paulū dia
m⁹ digniore. **S**i ergo mūd⁹
eo digni⁹ nō est s; forte vel
celū. s; istud quoz iuenit infe
rus. **S**i enī nō solū celū. sed
etiā que habent in celis dei
postposuit caritati. quō non
magis dñs qui tanto est be
nignior paulo quāto malia
am boītas aurecellit. iūius
celis eū iudicat digniorem.
Nō enī nos tū diligit deus
quātū a nobis ip̄e diligitur

h. tanto effusius quanto nec
sermo sufficit explicare. In
paradisum quorum deus hunc rapu-
it. et in celum suum subleuauit
nec imito. siquidem paulus in
terra gradies sic se gebat in
ciuitas quasi angelorum societate
frueretur. nam visibili adhuc cor-
pe colligatus illorum perfectione
gaudebat. tantisque fragilita-
tibus subditus in nullo inferior
superioris uirtutibus apparere certa-
bat. Nam et tamquam penatus
totum docendo percolauit orbem
et uelut incorporeus labo-
res periculaque contempsit. et quasi
iam celum possidens cetera prius
terrena despicere et tamquam cum ip-
sorum incorporeis uirtutibus de-
gressu mentis intentione uigi-
lauit. et angelis quidem sepe
diuisam gentium curam commis-
sa est. h. nullus illorum ita credi-
tum sibi ipsum gubernauit ut
paulus uniuersum orbem. Sicut
autem aliquis indulgentissimus
propter afficiatur erga filium frenesi
comprehensum. cum quanto magis
conuictis actibusque pulsatur
tanto eius potius miseratur
et deslet ita paulus illis a
quibus affligebatur maiora
adhibebat fomenta pietatis
Sepe namque pro illis qui cum
quiesce uerbauerant et eis
sanguinem scribebat lacrima-

batur uelementer dolebat. et
pro eis orabat. fratres volun-
tas quidem cordis mei etc. Ve-
hementer quoque mordebat ac
percutit dilectabat cum eos pe-
cuntes uideret. Ut enim missum
igne ferum totum perfectum ignis
efficitur sic paulus caritate
succensus effectus totus ad
tantas qui quasi corpus totius
mundi esset pater ita in amo-
re hominum et ipsorum eorum imita-
batur putes ymo ciuitates
non carnales uim etiam spirituales
presolitudine ac pi-
etate superabat. Omne enim
prius hominem deo exhibere
cupiebat. quasi enim uniuersum
mundum ipse genuisset. Sic
omnis in regno dei festina-
bat inducere corpus et animas
prius quos diligebat ipse
deus. homo iste ignobilis et car-
nis ferarum qui ante crecebat
in pluribus tanta uirtute pro-
gressus ut uix angusta an-
torum spacio et romanos et
persas et persas et medos in-
dos et scythos et scythos et ethio-
pes et saromachas atque
sarracenos et omne prius
hominum genus sub iugo in-
mittere uirtutis. et sicut in
pulsam aut ferum ignis in-
missus. sic omnia demonum o-
pera consumpsit paulo consonante

et omni igne vehementius ir-
ruere cederent. oiaque fugie-
bant et demonum culti et crā-
norū mune et domesticorū in-
sidie. Magis autē sicut radi-
is solis orientibz et tenebre fu-
gantur et adulteri ac fures fo-
ueis condunt. et latrones rece-
dunt. et homicide ad auita-
fugunt et oia lucida efficiuntur
et clara desuper radiis illis
funtibz. sic ubique euāgelium
disseminante paulo fugabantur
error vitas remanebat. adul-
teria et alia dñi feda deferunt
atque consupta sicut isto ignis va-
pore palearū vire penitus.
clara vero inter her vitas
flāma surgebat resplendens
et usque ad celū sublimitate
cōscendens ab hys potissimum
subleuata qui eā opprimere
videbantur. Nec pericula aut
ipocritas periculi eius impedire
potuerunt. Erroris vero talis ē
cōditio quā nullo sibi obliuiscē-
te cōsuecat ac defluit. talis
enā est e diuiso vitas stat
quā multis ipugnantibz susci-
tatur et acescit. Quā ergo ita
genū nūm nobilitauit deus
et siles studeam iuueni. nec
ipossibile istud putem. quā
tale illi quē nobis corp⁹ fuit
talis aīa qualis ē. Idē illū
temp⁹ formauit. et quēadmo

dū illius ita ē et deus tuus
Vis dei dona ī paulo cognos-
cere: vestimenta ei⁹ terron deo-
nubz erant. her uō amplius
admiranda. quā paulus nec cū
in pericula irrueret temeritate
argui poterat. nec cū pericula
fugeret timiditatis. Quābar
enī pūte vitā ob lucrū docē-
di. et rursus eā valde despici-
ebat ob philosophiā ad quā
illū mūdi cōtempt⁹ euerat
Denique cū videris paulū per-
icula fugientē nō min⁹ illū
admirans quā cū se periculis
gaudet opponere. ut enī hoc
fortitudinis ita illud ē sapien-
cie. et cū videris illū de seipso
sonare aliqua sibi admire-
ris ac si videris illū semper
sibi despice. ut enī illud humilita-
tis ē. ita istud magnanimita-
tis. Magis igitur iuebat lo-
quendo de se quā tacendo. quā
si fecisset istud culpabilior il-
lis ēet qui seipos ipocritice
laudare didicerunt. nisi enī glā-
tis fuisse creditos sibi omnes
pōdidisset. quā dū se humiliasset
eos extulisset amplius. Tunc
paul⁹ magis placuit glā-
do quā alter laudes proprias oc-
cultando. nec tū quicquid profuit
cū sua imita celat. quātū il-
te cū pderet. Est autē grande
malū de seipso dicere aliquid

grande atq; mirabile. et re-
merq; demeritū ē nulla inu-
uere ueritate rem et ueritate
violenta ppris laudib; uelle
decorari. nō hoc sedm deū lo-
qui iudiciū ē. potius insane
ē. **H**oc enī oēm mercedē eua-
ngelii laborib; q̄sita. Est enī
alys de se efferre sermonem
glōsi et insolentis seseq; iac-
tantis. dicē aut nūmō illa q̄
pūti cause uerā sūt. fructū a-
māris et multorū remedia
cogitantis. sicut et fecit pau-
lus. q̄ dū a pseudo carperetur
ī laudes suas ire cōpulsus
ē. maxime q̄ dignitatē suā
ostendēt. plura sūt et ma-
iora celauit. **V**eniā inq; ad
uisiones et reuelacōes dñi
parro aut tē. **T**āta paulus
tamq; crebra cū deo habens
colloquia. q̄nta nec ppharū
nec apłorū ullus habuit. per
ea ipse hūilior reddebat. **V**i-
sus ē plagas meritis ut dice-
res qz cū secundū naturā ui-
eāt e plurib; p uocē nō solū
sup multos hoīes uin etiā u-
nus et angelis eāt. neq; uo-
meritis plagas replicōne
dignū. s; plagarū metu ali-
qd indignū pietate cōmittē.
hoc ipso enī quo plagas timē
q̄ in certamine nō uincitur
admirabilior ostendit q̄ ille

qui nō timet. **S**icut u' me-
re culpabile ē. s; p merore
aut facē aut dicē eorū q̄ deo dis-
plicent. **H**ic qualis fuit pau-
lus ostendit. qz in tali natu-
ra uiuēs potuit quodā mō
sup naturā. qz si mortē timu-
it nec ipam quidē recusauit.
Nō enī naturā habē infirmi-
tatib; subditā. s; seruire infir-
mitatib; cūuolū est. ut mi-
to ille mirabilis habeat. qui
ibecillitatē nature volūta-
as uirtute superauit. **Q**uod si iohā-
nē qui dicebat et martiris a-
cōsorsio sepauit. hoc itaq; re-
assūme p p̄dicacōis officio
efficit. cū siquidē q̄ istud offi-
ciū suscipit nō oportet mol-
lē ēē aut resolutū. s; fortē et
p̄uicta robustū. **N**eq; enī at-
tinge q̄sq; debet p̄bā huius
mūnens fūcōne n̄ patius
sit aīam mulies tradere ī
mortē atq; discūia. **Q**ui ei
nō tali aīo ē multos alios
suo p̄der exemplo. magisq; u-
tile est si q̄sctat sibiq; tū uā-
cet. nō ita gubernatōre ad bestias
dimittantē nō ludo gladi-
atorio destinātū. nō quēpiā
oīno sic ad discūina et mor-
tes parā atq; dispositā habē
oportet aīam ut eū qui offi-
ciū suscipit p̄dicādi. **N**ā et
picula p̄fō maiora et adu-

lary seniores nec usq; q' p'us
 fili cōdicōne certat. Celū nāq;
 in p'mio i supplicio gehēna pre
 ponit. Si v'o aliq' uir eos frā
 cōtenu est. noli hoc delictū pu
 rare. nō enī cōmouei malū ē.
 h'urōnabiliter nulloq; iusto
 flagitāte negōdo cōmoueri.
 Hunc enī puidus effān nob
 creator i'seruit ut domnētes
 aīas atq; resolutas ab inher
 entia atq; desidia suscitaret. Qu
 enī gladio aīe ita mēti nre
 ire acimē iposuit ut eo sicut
 oportet utamur. Benignitas
 aut nō semp bona est. h' cū
 illā rēpus erigat. Qu v'ō id
 nō adest etiā illa viciosa est
 ita et paul' sepe usus ē hoc
 affū. et imōdeste loquētibus
 melior erat uat'. hoc aut in
 eo erat mirabile q' cū v'iculi
 vberib; atq; vlnib; lōge splē
 didior erat dyademate purpu
 raq; fulgētib;. Cūq; vinctus
 p' tā vastū pelagus ducebat
 ita gaudebat tamq' in man
 nū impuū ducer'. postq' uō
 romā ingressus ē. nec ibi sta
 re cōtēnis ē. h' in hyspāniā p
 currit. nec unū quidē diem in
 odo passus ē in q're transie
 sū p'dicādi ardore ipō igne
 ardentior nec picula timuit
 nec insidiones erubuit. hoc
 v'o maiore admiratōne dig

nū est. q' cū ita esset audax. ac
 velut ad pugnā sp'atinctus
 et ignē quēdā belli aspirans
 rursus placabilē atq; flenbi
 lē se p'bebat. nā seuenti vel
 potius feruētī p'ceperūt. ut i
 rer tarsū. nō recusauit. dire
 rūt p'mū cū depomi oportē
 et passus ē. Hui' rei grā ista
 faciebat ut p'dicācōi diuicius
 i'sisteret. et cū mulas h'ic credē
 tib; uer ad xp'm. metuebat
 p'fecto ne forte paup h'ic atq;
 iops multoz salutis abce
 deret. Cēim cū h'ij qui sub uno
 pugnāt magistro videntur
 infixa vlnia fluētē sangi
 nē. et ne sic hostib; aīm cede
 rē. h' stantē fortit' hastasq; vi
 brantē. et crebris ictib; adu
 sarios corruētē. nec oīno do
 loz p'centē. maiori absq; du
 bio tanto duci alacritate
 subdūtur. Hoc itaq; fac
 tū est i paulo. vidētes cū li
 gatū cathenis et nichiloīn'
 i carē p'dicantē. vidētes etiā
 vlniatū et cū vberātes ipōs
 sermone capierē. maiore p
 fecto fiduciā colligebāt. idq;
 significās ait ita ut plures
 e frīb; cōfiderēs i vincul' me
 is habūdant' auderēt sine ti
 more v'bi dei loqui. Tūc cer
 aore alacritatē et ipē capie
 bat ac vehemētius in ad

ulfarios ferebat. sicut enim
ignis in diuisas plerūq; ma-
renas incidens augere magis
et incrementa sortitur. sic i lu-
qua pauli quibuscuq; fuisset
admotus ad se eos continue dis-
ferebat. impugnatōes quoque ei
pabulum spirituale hunc efficie-
bant igitur quod per ipsos euāge-
lii magis flamma crescebat.

Hec crisostomus. Vita sancti septem

Sep̄tē fr̄es **tem fratru**
fuerūt filij b̄tē felicitati.

Quorū nomina sūt. iannari⁹. fe-
lix. philipp⁹. siluan⁹. alexand⁹
vitalis et marialis. Hos oēs
cū m̄re iussu ip̄atoris antho-
nii publicus prefect⁹ ad se
vocari fecit. suauiter m̄rē. ut
sui et filiorū suorū misere de-
beret. Que ait. Neque blandi-
cis tuis potō alia uerbo
tibi frangi. Secura eī
cū de spū sancto quē habeo
quod te superabo uiua. et meli⁹
uincā occisa. Et cōuēsa ad fi-
lios ait. Videte filij mei celū
et sursum cōspicite karissimū
quod ibidē uos xp̄s expectat for-
titer per xp̄o pugnare et fide-
les uos in xp̄i amore et hi-
bere. Ad pref̄s audies eā
alapis cedi iussit. Cū ergo
mater et filij in fide cōstan-
tissimi permanerēt om̄is ma-
re uidente et cōfortare diu-

lis sūt supplicijs intempti.
Hanc beatā felicitatē vo-
cat gregori⁹ plusq; martirē
quod sepaes passa ē in septem
filijs et octauo in corpore ip̄o.
Greg⁹ in omelia beatā
felicitas quā ardēdo extitit a cal-
la xp̄i. p̄dicādo fr̄a est etiam
martir xp̄i. Septē quippe fi-
lios sic post se timuit relin-
re uiuos i carne. sicut carna-
les putes solet metue ut ui-
tuos p̄mittant. paruit spu-
tu quos carne peperat ut p̄-
dicādo pareret deo quos car-
ne peperit mūdo. filios suos
quos ~~quos~~ carnē suā eē uo-
uerat sine dolore nō potuit
monētes uidē. s; eāt uis a-
monis itenior quā dolorē uiuere
ret carnis. Hāc ergo hanc fe-
uā uel martirē dixerit. que-
rēdens in filijs ē et desideria
ta extincta. dū enī multiplex
martiriū optinuit. ip̄am
quorū martiriū palmā uicit.
Quia et amore xp̄i sola sua
mors ei minime suffecit. Pal-
li sūt circa annos diu. C. ix.

De Vita sancti theodore
Theodora nobilis mulier
et speciosa apud alexandri-
ā tpe zenonis ip̄atoris ui-
rū habebat diuitē ac am-
te deū. Diabolus autē the-
odore iudens sanctitatem ui-

rui quedam diuitē in illius
 concupiscētia inuenerat. q̄ eam
 crebris nūcijs et muneribz
 molestabat. ut assensū sibi
 pberet. h̄ illa nūcios respue
 bat et munera cōtēpnebat.
 In tū autē eā molestabat
 q̄ ipsam quietē habē nō per
 mitteret et pene deficere videret.
 Tandē quādā magā ad eā
 misit q̄ eā ut viri illi mīse
 ret sibi q̄ cōsentiret plurimū
 hortabatur. Que cū diceret se
 corā oculis dei cuncta cūen
 ns tā grande peccatū nūq̄ cō
 mittere. malefica adiūxit. Et
 q̄ in die fit hoc deus utiq̄
 fac et vider q̄q̄ aut aduel
 pante et occidēte sole cōmit
 tatur deus mīne ītueatur. Dir
 itq̄ puella malefica. Nūq̄
 vitatē dicas. Et illa. Etiam
 vitatē dico. decepta puella v
 bis malefica dixit ut aduel
 pante die virū ad se venire
 faceret et volūtātē suā cōm
 pleret. Qd̄ cū viro retulisset
 ille vellemēter exultāns hora
 qua condixat ad eā venit
 seniq̄ cōcubuit et abcessit.
 Theodora autē ad seipam re
 diens amariſſime flebat et
 faciem suā paucēbat dicens.
 heu me heu me p̄didi aīam
 meā. denari aspectū decons
 mei. Vir autē eius domū re

dies et uxorē suā sic desola
 tā et merentē videns causā
 tū nesciens eā cōsolari uite
 ba. **¶** tū. S; illa nullā con
 solacōne rempe volebat. Ma
 ne autē fr̄o qd̄cā monasteriū
 sāmonialiū adiit et abba
 nllā īnrogauit an de' qd̄
 dā graue delictū qd̄ die aduel
 pascēte cōmiserat scire posset.
 Quilla nichil deo abscondi
 pt. Et deus fac et vider oē qd̄
 fit q̄cūq̄ hora illud cōmit
 tatur. Que fleus amare dir
 it. da m̄ libz s̄c̄ ewāgelij ut
 sciam me metip̄am. Et api
 ens reppit. qd̄ s̄c̄pli scripsi. Re
 diens ergo domū dū quādā
 die vir suus abeēt corā su
 ā p̄scidit et vestimēta viri as
 sumēs ad qd̄cā monasteriū
 monachoz qd̄ p̄ dēt et octo
 miliana distabat festinauit
 et ut ibidē cū monachis rea
 petur petijt et qd̄ petijt īpe
 trauit. Interrogata de nomine
 dixit se theodori nūcipari. Il
 la ergo officina oīa hūilic fa
 ciebat. et eius seruiciū omī
 bz gratū erat. Post aliquot
 ergo ānos abbas fr̄em the
 odorū vocauit et ut boues
 iūgeret et oleū de ciuitate af
 ferret p̄cepit. Vir autē eius
 plurimū flebat timēs ne
 cū viro alio recessisset. Et et

te angelus dñi dixit ei. Sur-
ge mane et sta in via mar-
tini petri apli et que tibi obuia-
uit ip̃a uxor tua erit. **Q**uod
sct̃o theodora cū camelis vēit
et virū suū vidēs et recognos-
cens int̃ se dixit. Heu me bo-
ne vir meus quāto laboro ut
eripiar a p̃cc̃to qd̃ feci in te. Cū
aut̃ appingit salutauit eū
dicens. gaudeas dñe meus.
Ille aut̃ eā penitus nō cognō-
uit. s; cū diutissime expectaret
et se deceptū clamaret. facta
ē vox ad eū dicens. Ille qui
te heri mane salutauit ux-
or tua ēat. **T**ante aut̃ sct̃a
nis fuit b̃t̃a theodora ut mul-
ta miracula faceret. nā et hōi-
nē a bestia lactatū eripuit &
suis p̃ab; suscitauit. Ip̃am
q; bestia insecuta maledixit
que subito mortua corruit.
Dyabolus aut̃ sct̃atē suam
ferre nō valēs eadē apparuit
dicens. Meret̃ p̃ omib; et ad-
ultā reliquisti virū tuū ut hic
venires et me cōtēpnes. per-
dutes meas in tremēdas i-
te suscitabo plū et si te non
fero auasitū negare nō dica-
q; ego sū. Ip̃a autē sibi signū
auas edidit. et p̃c̃atū demō
euauuit. **Q**uadā aut̃ vi-
ce cū de ciuitate cū camelis
redueret et in quodā loco hos-

pitata fuisset. puella q̃dam
ad eā nocte venit dicens. do-
mi meū. **Q**uod cū respuerit
iuit ad alciū qui ī hospicio
illo iacebat. Cū autē eius vē-
ter itumuisse et de quo con-
cepisset interrogata fuisset a-
it. Monachus ille theodoris
dominuit meū. **S**tatū ergo
puerū ad monastēi abbate
t̃nsmiserūt. Qui cū theodora
īreparet et ille sibi indulgē-
teperet. scapulis eius puerū
ip̃osuit et de monastēio pie-
cit. **I**lla aut̃ eiecta p̃ vij an-
nos extra monastēiū māsit
et de lacte pecorū infantē nu-
truit. **D**yabolus aut̃ tante
eius pacē iūdēs in speciem
viri sui t̃nfigurauit se ei
dixit. **Q**uod hic agis dñe mea
Et te languet p̃ te uer aliq;
cōsolacionē recipio. veni ergo
hic mea q; si cū viro alio ia-
cuiisti hoc ē indulgē. at illa
ardens sūū virū eē dixit. **N**ū-
q; amplius tecū manebo. q;
filius iohānis militis cōci-
puit meū et volo agē p̃ci-
tētiā de eo q; peccavi in te
Et cū orasset statū euauuit
et demōne fuisse agnouit.
Alia ergo vice dyabolus
voluit eā terre. **N**ā in sili-
tudine ferarū terribiliū ad
eā demones venerūt et ṽq̃dā

cas instigās dicebat. **T**ome
dice metrice hanc. illa autē
oravit et evanuerūt. **A**lte
ra vice multitudo ~~militū~~
~~ad militū~~ veniebat quā pū
ceps p̄cedebat et eū ceteri ado
rabāt. dixerūtq; milites.
theodore surge et adora pū
cipē nr̄m. **Q**ue respondit do
minū deū adoro. **Q**uā cū pū
cipi uniatū fuisset iussit eā
adduci et tot comēdas affi
ci ut mortua putaret et p̄
modū om̄is turba evanu
it. **A**lte itē vice vidit ibidē
aurū multū q̄ signans se
illud refugit et deo se reco
mēdavit. **A**lte etiā vice vidit
quēdā canistrū om̄i gr̄ie a
boy plaur̄ ferentē. et sibi dice
re. dicit p̄nceps qui te cecidit
colle comedere q̄ nesciēs fecit
hoc. **I**lla autē se signavit et
p̄cipi evanuit. **C**ompletis
autē septē annis abbas pa
triam eius considans eā reco
noscit et cū puero suo in
monasteriū introducit. ubi
cū postmodū duos annos
laudabiliter p̄gisset puerum
accepit et se cū illo ī cella su
a clausit. **Q**uā cū abbatē rela
tū fuisset iussit quosdā mo
nachos qui diligenti⁹ au
scultarent q̄dūā cū eo loque
tur. **I**lla autē puerū amplex

ans et desolatus dixit illi.
Fili dulcissime tēpus vite
mee venit. relinquo te deo. ip
sū patrē et adiutorē habeas
fili dulcissime ieiunys et orō
nib⁹ insistas. et fratr̄ tuis de
votē servas. **E**t hęc dicēs spi
ritū tradidit et in dño feliciter
obdormiuit circa ānos dñi
ccc. lxx. **Q**uā puer cernē flere
plurimū cepit. **I**n ip̄a n̄ nocte
visio abbati mōstrata ē in
hūc modū. **N**uptie magne
pabant et veniebāt ordine⁹
angelor et p̄pharū et marti
rū et om̄i sanctor. et ecce in
medio eorū mulier sola gl̄ia
inestimabili circumdata et veit us
q̄ ad nuptias et sedit super
laurū. et om̄es astātes adora
bāt eā. **E**t ecce vox dicēs. hic
ē abbas theodor⁹ q̄ falso de
puero accusat⁹ ē septē q̄pa su
p̄ eā mutata sūt. castigata
ē enī q̄ cubile viri sui cōmū
navit. **C**itat⁹ autē abbas
cōmū cū fr̄ib⁹ ad cellā eius i
vit et ip̄am iā defunctā inve
nit. **E**t intrātes et discopie
tes ip̄am ēē feminā tuene
rūt. **M**isitq; abbas p̄ p̄re pu
elle que eā infamaverat. et
dixit illi vir filie tue mortu⁹
ē. **E**t auferēs vestimentū mu
lierē ēē cognovit. **F**is est igit
amor magn⁹ sup̄ om̄is qui

her audierit. **A**ngelus aut
dñi abbat locut^r est dicens
surge velocit^r equū cōscende
et in ciuitatē vade. Et si quis
t^r obuiauit assume et tecū
adduc. Qui cū pger qdā vir
currens sibi obuiauit. Quē cū
abbas interrogaret quo cir
rēt ille ait. Mulier mea de
fūcta ē et vado vidē eam. Et
assūpsit abbas virū theodore
i equū et venētes plurimū
fleuerūt et ipām cū multis
laudib⁹ sepelierūt. vir autē
eius cellā theodore uxoris sue
accepit et ibidē pmanēs tā
dē in dño obdormiuit. Puer
autē theodore nuctem sequēs
oī morū honestate pollebat
ita q^d mortuo abbate mōste
riū ipē vnanimi^r in abbate
ē electus. **Prologus margaitē**

Margaita dī a quādā
pāola gēma q^d margai
rita vocat^r que gēma ē can
dida pūa et vtiōsa. Sic bēa
margaita fuit candida p vir
ginitatē. pūa p hūilitatē. vir
tuōsa p miraculor opacōe.
Virtus autē hui⁹ lapidis dī
cōt^r sanguis effusionem
cōt^r cordis passionē et ad
spūis cōfortacōnē. Sic bea
ta margaita habuit vīcē
cōt^r effusionē sanguis sui p
cōstantiam. q^d in suo mar

tyno cōstantissima extitit.
cōtra cordis passionē. i. demo
nis tēptacionē p victoriā. qā
ipm dyabolū superauit. Ad spi
tus cōfortacionē p doctrinā. q^d
p sui doctrinā multorū aīos cō
fortauit et ad fidē xpī conuer
tit. Cuius legendā theodim⁹ vir
eruditus scēpsit. **Vita sancte**

Margaita **margaretē**
de ciuitate antiochie
filia fuit theodosij gentiliū pū
arche. her nūti tradit^r et ad
adultā etatē veniens baptiza
t^r. et ppter hoc crosta pū plurimū
habebat. **Q**uadā ergo die
dū iā qutūdecimū annū at
gisset et cū alijs vginib⁹ oue
custodiret nūtiis pfectus o
lymbr⁹ iū cūlitū faciens et
puellā tā speciosā cōsiderans
mor in eius amorē etarsit. et
pueros ad se cōt^r misit dīcē
Ite et eā cōprehēdite ut si li
bā est eā iū in uxorē accipi
am. si aualla eā iū in cōci
binā habeam. Cū g^o eius fu
isset conspectui pūtata eam
de gñe suo et noīe et religioē
requisiuit. Illa autē rēdit se
gñe nobile et noīe margai
tam et religione xpianā. Cū
pfect^r. duo pūa t^r nē conuer
tunt. q^d et nobilis habeis et
margaita pulcherrima cōpba
ris. **S**z tenuū tibi nō cōueit

ut puella cā pulchra et no-
bilis deū habeat crucifixum.
Cui illa. unde scis xp̄m cruci-
fixū? Et ille. et libris xp̄iano
nū. Cui margarita. Cū ibi le-
gatur xp̄i pena et gloria. q̄
vencidia ē vīa ut vniū creda-
tis et aliam denegatis? Cū au-
tē margarita eū sponte pro-
redēpōe nr̄a crucifixū asseret
h̄ nūc eū in eternū vīe affir-
maret irarī p̄fectus eā ī car-
cē mitti iussit. Sequēti autē
die ad se eā vocari fecit. atq̄
dixit. vana puella misere-
re pulchritudinis tue et deos nos-
tros adora ut bū sit ē. Cui illa
Illū adoro. quē terra contre-
misat. mare formidat venti
et om̄s creature amēt. Cui p̄-
fēs. Nisi mī consensas corp⁹
tūū faciā lauiam. Cui mar-
garita. xp̄s semetipm̄ p̄ me
in morte tradidit. et idē pro
xp̄o mori nō dubito. Tūc p̄-
fēs iussit eā in etiliū suspen-
di et ita crudelit̄ primo vīgī-
tēniū pectinibz ferreis usq̄
ad mūdacionē ossiū lauiam
q̄ sanguis de eius corpe tāq̄
de fonte purissimo emanauit
Aebant autē qui ibi aderant
et dicebāt. O margarita. vē
de te dolem⁹ q̄ corpus tuū
tā crudelit̄ lacerari cōspiciam⁹
O q̄lem amisti pulchritudi-

nē p̄r tuā incredulitatē
Iam nūc illis saltem crede
ut viuas. Quibz illa. O
mali cōsiliarij recedite et
abire. Hec carnis cruciatio
ē aīe salua. **Ad.** Dixit
q̄ ad p̄fēctū. Impudēs
canis. Isaciahilis leo ī car-
ne p̄ratē habes h̄ aīam cō-
tus seruat. P̄fēs autē da-
uide faciē opiebat. nec tan-
tā effusione sanguinis vidē
potat. Deū eam depōi fecit
et eam in carcē recludi ius-
sit et mura ibi clauas ful-
sit. ubi dū cēt orauit dñm
vt iūmā qui secū pugna-
bat visibilis sibi demonst-
ret. Et ecce draco immanissi-
m⁹ ibidē apparuit. Qui dū
eā deuorandā iperet signū
crucis edidit et ille euasit
Vel alibi legit. Os sup̄ ca-
put eius ponēs liguā sup̄
calcaneū porrigens ipam
ptiū deglutiuit. S; dū eā
absorbere veller signo se cru-
cis munuit. et illico draco
vīte crucis crepuit. Istud
autē qd̄ dicit̄ de draconis de-
uoracione et ipius crepaci-
one apoc̄fū reputat. Dya-
bolus itū ut eā deape possit
spēm hoīs se mutauit. O
videns in ordnē se dedit. Et
dū surrexiss; dyabolus ad

et virgo
illela
en
u

ea accessit et manu tenens
dixit. Sufficiat tibi quod fecit
nunc iam nunc cessa de mea persona
Illa autem cum per caput asphyen-
dit et sub se ad terram deiecit
et super terram **S**uice eius dex-
terum pedem posuit **S**it dicens
Sterne superbe demon sub pe-
dibus meis. demon autem clama-
bat. O beata margareta su-
peratus sum. Si iuuenis me
vinceret non quassisset. ecce a te
uera puella superatus sum. et in-
de plus doleo quod per te et me a-
ma mea fuerunt. Ipsi vero coegit
eum ut diceret cur veilleret. Quod
se venisse ait. ut sibi consuleret
quod monitis prestandis obediret.
Coegit quoque ut diceret. cur
christianos tam iniquitater
reprobaret. Qui respondit natu-
rale odium sibi esse contra vicio-
sos et quoniam sepe ab
eis repellatur sed tamen desiderio se-
ducendi infestus existit. et quod
invidet homini de felicitate
quam ipse amittit quoniam ea
recupare non possit ipsam
tamen alijs auferre contendit
addiditque quod salomone infini-
tam demonum multitudinem in
quodam vase incluserat. Sed
post mortem suam cum de illo
vase demones ignem mitte-
rent et homines ibidem mag-
num esse thesaurum putarent. vas

confringeretur. et demones exun-
tes aerem impleverunt. Hys dic-
tis virgo pedem subleuavit
dicens. fuge miser et demon
statim evanuit. Secura ergo
efficitur quod qui principem vicerat
mistrum pauldubio superaret
Sequenti ergo die convenien-
tibus ipsius iudicia prestat et sa-
crificare conatens eruitur.
corpulque eius facibus ardentibus
usque ad intima combuntur
ita ut cuncti mirarentur. quod
tamen tenia puella tot posset tol-
lere tormenta. Denique in va-
se magno pleno aqua ipsam
ligant et ponunt fecit. ut expe-
natam commutatione cresceret vis
dolens. sed subito terra concu-
tur et cunctis pauperibus virgo
illese egreditur. Tunc quique
milia hominum crediderunt et per
noie christi capitale suam ac-
ceperunt. Perfusus autem timore
ne alij converterent. conatus be-
ata margaritam decollari prece-
pit. Illa autem orandi impetrato
spatio pro se et pro suis persecuto-
ribus necnon et pro eius memo-
ria agentibus et se invocantibus
devote oravit addens ut
quicunque in presenti perditionis se in-
vocaret illesam plenam emitteret.
scilicet quod est vox de celo quod in suis
se novit periculis exaudiri
Surgensque ab oratione dixit

spiculatorum. **F**rater collegla
dñi tui et pante me. Qui p
tunc caput eius uno ictu
abstulit. et sic martyri coro
nā suscepit. **P**assa ē autē
mōdo dñi kl' augusti. sicut in
eius historia inuenit. **A**mbile
gitur q' tño ydus iulij. **D**e
hac uirgine quidā scs sic dicit
Scā margareta fuit timoris
dei instaura p'dita. religione
cōpra. cōpūctione p'fusa. ho
nestate laudabilis. pacā sui
gularis. nichilq' in ea cōtū
ū xpiane religioni iniebat
odiosa p'ri suo dñi dñō ihe
su xpo. **Vita scā alexi**

Alexius fuit filius euse
bii viui nobilissimi ro
mani et in aulā ipatoris pu
m. **C**ui tā milia p'dor assil
tebant. qui zonis aureis an
gebant. et vestimētis seras
induebāt. **E**rat autē p'dictus
eusebii valde misericors
et singulis dieb' in domo sua
ares mēse paupib' orphanis
p'grinis et viduis pabatur
Quib' strenue seruebat et
hō i' ipē cū vms religios
abū in timore dñi capiebat
Cui uxor noīe agalaes eius
de religionis ac p'pola erat
Cū autē filiū non haberent
ad p'ces tñ suas dñs eis cō
tul' filiū. p' q' ipi deinceps

in castitate viue firmauerūt
Tradit' ergo puer libalibus
disciplinis. **C**ū omib' philo
sophie artib' ipē floret et ad
puberē iam etatē uenisset. h'
puella sibi de domo ipiali eli
gitur. et sibi i' cōiugē copulat'
Venit ergo uox i' qua cū spon
sa suscepit secreta silentia. **T**ūc
scs iuuenis sponsā suā cepit
in dei amore instrue ac ipam
ad uirginitatis puocare pudo
rē. **D**eū anulū suū aureū et
caput balthei. quo agebatur
sibi seruāda tradidit dicens
Susape her et serua donec deo
placuit et dñs sic iur' nos. p'
her de s'ba sua accipiens ad
mare discessit. ascendensq' oc
culte nauē laodiciā usq' de
uenit. **I**nq' p'gens in edissa
ciuitatē syrie p'fectus ē. ubi y
mago dñi n'ri ihu xpi sū hu
mano ope f'cā in syndone ha
bebat. **Q**uo p'ueniens omnia
que scū denulerat paupibus
distribuit. et vestimēta vilia
induit cū cetis paupib' in a
rō dei genitis manē sedē cep'. de
eleosimis vō q'ntū sibi sufficere
potat retinebat. cetā uēo ali
is paupib' erogabat. **A**c p'
de recessu filij plurimū inge
mistes p' vniūsas mūdi p'ces
pueros suos misit q' cū inq're
rēt diligenter. **Q**uorū dū aliqui

ad ciuitate ediffa uenissent
ab eo cogniti. s; ipi eu minime
cognoscentes ade cu cetis pau
pib; eleosinas tulerunt. **Q**u
acipies deo grās egit dicens.
Gras tibi ago dñe q; a seruis
meis eleosinā reape me fecis
ti. si uisi aut pueri pri nūciāt
q; nūsq; ualeat repin. **M**at
ergo sua a die sui recessus sac
cu in paumeto tibiaili st
uit. ubi ciulās lamētābiles
voces dabat dices. hic semp
in luctu manebo donec filiū
meū recupaui. **S**pōla uero
ad locū suū dixit. donec au
diā de sponso meo dulcissimo
instar turturis solitaria te
cū manebo. **C**ū ergo aletius
i p̄dicto anno decē et septē an
nis in dei seruitō p̄māssisset. p
mago tandē b̄re uirginis q; i
bidem erat. custodi ecce dixit
fac introire hoīem dei q; dig
nus ē regno celoz et sp̄s dei
reiesat sup eū nā orō eius si
cut incēsum i conspā dei al
cendit. **C**ū autē custos de q̄
uā diceret ignoraret. **I**terum
dixit. **I**lle qui sedet foris in
anno ip̄e est. **T**unc custos fel
tius etit et ipm in ecclā i
trodurit. **Q**uā hāc dū cunctis
inotesceret et ab oib; venera
ti cepiss; hūanā glām fugi
ens in recessit et ioadiciam

171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1130
1131
1132
1133
1134
1135
1136
1137
1138
1139
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200
1201
1202
1203
1204
1205
1206
1207
1208
1209
1210
1211
1212
1213
1214
1215
1216
1217
1218
1219
1220
1221
1222
1223
1224
1225
1226
1227
1228
1229
1230
1231
1232
1233
1234
1235
1236
1237
1238
1239
1240
1241
1242
1243
1244
1245
1246
1247
1248
1249
1250
1251
1252
1253
1254
1255
1256
1257
1258
1259
1260
1261
1262
1263
1264
1265
1266
1267
1268
1269
1270
1271
1272
1273
1274
1275
1276
1277
1278
1279
1280
1281
1282
1283
1284
1285
1286
1287
1288
1289
1290
1291
1292
1293
1294
1295
1296
1297
1298
1299
1300
1301
1302
1303
1304
1305
1306
1307
1308
1309
1310
1311
1312
1313
1314
1315
1316
1317
1318
1319
1320
1321
1322
1323
1324
1325
1326
1327
1328
1329
1330
1331
1332
1333
1334
1335
1336
1337
1338
1339
1340
1341
1342
1343
1344
1345
1346
1347
1348
1349
1350
1351
1352
1353
1354
1355
1356
1357
1358
1359
1360
1361
1362
1363
1364
1365
1366
1367
1368
1369
1370
1371
1372
1373
1374
1375
1376
1377
1378
1379
1380
1381
1382
1383
1384
1385
1386
1387
1388
1389
1390
1391
1392
1393
1394
1395
1396
1397
1398
1399
1400
1401
1402
1403
1404
1405
1406
1407
1408
1409
1410
1411
1412
1413
1414
1415
1416
1417
1418
1419
1420
1421
1422
1423
1424
1425
1426
1427
1428
1429
1430
1431
1432
1433
1434
1435
1436
1437
1438
1439
1440
1441
1442
1443
1444
1445
1446
1447
1448
1449
1450
1451
1452
1453
1454
1455
1456
1457
1458
1459
1460
1461
1462
1463
1464
1465
1466
1467
1468
1469
1470
1471
1472
1473
1474
1475
1476
1477
1478
1479
1480
1481
1482
1483
1484
1485
1486
1487
1488
1489
1490
1491
1492
1493
1494
1495
1496
1497
1498
1499
1500
1501
1502
1503
1504
1505
1506
1507
1508
1509
1510
1511
1512
1513
1514
1515
1516
1517
1518
1519
1520
1521
1522
1523
1524
1525
1526
1527
1528
1529
1530
1531
1532
1533
1534
1535
1536
1537
1538
1539
1540
1541
1542
1543
1544
1545
1546
1547
1548
1549
1550
1551
1552
1553
1554
1555
1556
1557
1558
1559
1560
1561
1562
1563
1564
1565
1566
1567
1568
1569
1570
1571
1572
1573
1574
1575
1576
1577
1578
1579
1580
1581
1582
1583
1584
1585
1586
1587
1588
1589
1590
1591
1592
1593
1594
1595
1596
1597
1598
1599
1600
1601
1602
1603
1604
1605
1606
1607
1608
1609
1610
1611
1612
1613
1614
1615
1616
1617
1618
1619
1620
1621
1622
1623
1624
1625
1626
1627
1628
1629
1630
1631
1632
1633
1634
1635
1636
1637
1638
1639
1640
1641
1642
1643
1644
1645
1646
1647
1648
1649
1650
1651
1652
1653
1654
1655
1656
1657
1658
1659
1660
1661
1662
1663
1664
1665
1666
1667
1668
1669
1670
1671
1672
1673
1674
1675
1676
1677
1678
1679
1680
1681
1682
1683
1684
1685
1686
1687
1688
1689
1690
1691
1692
1693
1694
1695
1696
1697
1698
1699
1700
1701
1702
1703
1704
1705
1706
1707
1708
1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800
1801
1802
1803
1804
1805
1806
1807
1808
1809
1810
1811
1812
1813
1814
1815
1816
1817
1818
1819
1820
1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100
2101
2102
2103
2104
2105
2106
2107
2108
2109
2110
2111
2112
2113
2114
2115
2116
2117
2118
2119
2120
2121
2122
2123
2124
2125
2126
2127
2128
2129
2130
2131
2132
2133
2134
2135
2136
2137
2138
2139
2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186
2187
2188
2189
2190
2191
2192
2193
2194
2195
2196
2197
2198
2199
2200
2201
2202
2203
2204
2205
2206
2207
2208
2209
2210
2211
2212
2213
2214
2215
2216
2217
2218
2219
2220
2221
2222
2223
2224
2225
2226
2227
2228
2229
2230
2231
2232
2233
2234
2235
2236
2237
2238
2239
2240
2241
2242
2243
2244
2245
2246
2247
2248
2249
2250
2251
2252
2253
2254
2255
2256
2257
2258
2259
2260
2261
2262
2263
2264
2265
2266
2267
2268
2269
2270
2271
2272
227

celo isomuit dicēs. Venite
ad me omēs qui laboratis et
onati estis et ego reficiā vos
Quod audientes omēs in facies
suas terti ceciderūt. Et ecce vox
facto dicens. Quercite hominē de
ut oret p̄ romā. Querentibz
illis et minime inuenientibz. ite
nū dān est. in domo eusemian
ni quere. Inquisitus ille se de h̄
nichil scire dicebat. Tūc im
patres archadius et hono
rius vna cū pontifice inoac
tio ad domū predicti viri ve
nerūt. Et ecce minister alexi
ad dñm suū venit dicens. Vi
de dñe ne ille pegrin⁹ n̄r sit
q̄ magne vite et paciē hō ē
Currens ergo eusemian⁹ cum
defunctū reperit et volūtū eius
tamq̄ angeli rutilantē vidit
voluitq̄ cartā quā ī manu
habebat accipere s; nequit.
Eriens ergo cū her ipaton
bus et pontificia retulisset
et illi ad eū intrasset dixit
Quāu⁹ p̄tores suū⁹ regni
tū gubuaula gerim⁹ et ci
tā vniūsalis regimīs pasto
ralis. Da ergo nobis cartā
ut sciam⁹ q̄ in ea scripta sunt
Et accedens pontifex cartam
manu accepit et ille sibi eā
statim dedit. Scitq̄ eā legi co
mā omī pplo et multitudine
et p̄re eius. At eusemianus

her audiens nimio timore
conturbatus obstupuit. et
fr̄s et animus resolutisq; vi
ribz in terram cecidit. Cū vero
ad se aliquitūlū rediisset vesti
mēta sua sadit. cepitq; ca
nos capitis sui euellere et bar
bā t̄tere atq; semetipm̄ dis
cepe. at sup filij sui corpus
corruens exclamabat. **H**eu
me fili mi q̄re sic in consilij
casti et p̄cor ānos in tan
tos dolores et genuit⁹ incul
sisti. heu me miserū. q̄ video
te custodē senectutis mee ī g
bato iacentē et nō loquentē
m̄. heu me qualē de cetero cō
solacionē habere potō **C**
Pater vō eius her audiens
q̄ leena r̄ipens recte ita sal
sis vestimentis exiens. coma
dissoluta. ad celū oculos le
uabat. Et cū p̄e nimia mul
titudine sanū corpus adire nō
posset. clamauit dicens. da
te m̄ aditū ut videā filiū me
ū ut videam cōsolacionē aīe
mee qui luxit uba mea. Et
cū puenisset ad corpus inci
bens sup illud clamabat.
heu me fili mi. lūmē oculorū
meorū. quāc sic nobis fecisti
et tā crudelit̄ nobiscū egisti
videbas p̄em tuū et me mi
serā lacrimātes et nō osten
debas tempm̄ nobis. Serui

qui iurabant et sustine-
bas. Et in itinere iterum post-
ponebat se super corpus. et nunc
brachia super illud expande-
bat nunc manibus vestrum ange-
licum correctabat. osculansque
clamabat. plorate me cum
omnibus qui adesset quod per decem et
septem annos cum in domo mea
habui et non cognoui quod e-
vinctus filius meus esset. **S**
ui enim eius ei conuincabant.
et alapis eum percutiebant.
Heu me quis dabit oculis
meis fontem lacrimarum ut pla-
ga die ac nocte dolorem anime
mee. **S**poula vero eius in-
duta veste aduatica cucurrit
plorans et dicens. heu me
quod hodie desolata sum et ap-
parui vidua iam non habeo in
quem prospiciam. nec in quem o-
culos leuem. **N**unc ruptum est spe-
culum meum et perijt spes me-
a animo cepit dolor meus qui
finem non habet. **P**opulus autem au-
diens hec lacrimabiliter flebat.
Tunc pontifex cum imperatoribus
posuerunt corpus in hono-
rato feretro et duxerunt in me-
diam civitatem et nuntiaverunt
populo inuentum esse hominem dei quem
civitas tota querebat. et omnes
obuiam curebant sancto. **S**i quis
autem infirmus illud corpus sa-
cratissimum tangebatur pan-

curabatur. **L**ea visum recipiebatur
Demoniaci liberabantur et omnes
infirmi a quacumque infirmitate de-
tenta tacto corpore sancto curabantur.
Imperatores autem tanta mira-
bilia videntes ceperunt per se cum
pontifice lectum portare ut et
ipsi sanctificarentur ab eodem
corpore sancto. **T**unc imperatores uul-
serunt copiam auri et argenti
in plateis spargi ut turbe oc-
cuparent amore pecuniarum
et suerent corpus sanctum perducere
ad ecclesiam. **S**ed plebs amore
pecuniarum seposito magis ac
magis ad tactum sanctissimi cor-
poris irruerunt et sic cum mag-
no labore ad templum sancti boni-
facii martyris illud tandem
perducerunt. et illic per septem dies
in laudibus dei persistentes opa-
ti sunt monumentum et auro et
argento et lapidibus preciosis
in quo sanctissimi corpus auri
magna venustate collocave-
runt decimo septimo die mensis
iulij. **D**e ipso quoque monumē-
to ita suauissimus odor frag-
uit ut omnibus videretur aroma-
tibus plenum. **O**biit autem xvi kal-
endas augusti circa annos domini mccc.
et viij. **Vita sancte marcedis:**
Marcedis uirgo fuit soror
beate potenciane. quam fuerunt
sorores sancte nouati et thimo-
thei qui ab apostolis in fide cri-

diu fuit. Que cum p[er]secutio[n]e se
in t[er]re multo[r]u[m] xpianor[um] corpa
sepelisset. et facultates suas
paup[er]ib[us] erogassent tandem in
pace q[ui]euerunt circa annos d[omi]ni
C. lx. sub martho auct[or]it[er]e

Magdalena dicitur. **Prologus:**
Magna interpretatur anima
in mare. u[el] illu[m]inatur. aut
illuminata. Hec tria tres p[ar]tes
optime intelliguntur quas elegit
s[an]c[t]a p[er] penitenciam. p[er] contemplan[t]io[n]em
in t[er]re. et p[er] celestis glorie
De qua ip[s]a p[ar]te intelligit
q[uod] dixit d[omi]n[u]s. Magna optima
p[ar]te elegit q[uod] non auferetur
ab ea. Prima enim p[er] non au
feret[ur] r[ati]o[n]e finis q[uod] e[st] co[n]secratio
b[eat]itudinis. Secunda r[ati]o[n]e conti
nuitatis q[uod] contemplan[t]io[n]e uie co
amnat[ur] cu[m] contemplan[t]io[n]e patrie
Tercia r[ati]o[n]e sue eternitatis. In
qua[m] ergo elegit optima
p[ar]te penitencie dicit[ur] amarum
mare quib[us] multum amaritu
dinis habuit q[uod] patet q[uia]
cor lacrimas fudit q[uod] inde d[omi]n[u]s
pedes lauit. Inqua[m] elegit
optima p[ar]te contemplan[t]io[n]is in
t[er]re d[icitu]r illu[m]inat[ur]. q[uod] ibi hausit
auid[em] q[uod] postmodu[m] effudit
habund[em]. ibi lumen accepit. q[uod]
p[ri]m[us] mod[us] cet[er]os illust[ri]at. Inq[ui]a
t[ame]n elegit optima p[ar]te celestis
glorie. dicit[ur] illu[m]inata. q[uia]
nunc illu[m]inata e[st] et lumen p[er]fec

tissime cognicio[n]is in m[er]ito. et
illu[m]inabitur lumine claritatis i[n]
corpe. **M**agdalena d[icitu]r. q[uod] si
manens rea. Vel magdalena d[icitu]r
interpretat[ur] munera vel magni
fica p[er] q[uod] insinuat[ur] q[uod] si ante
co[n]u[er]sione[m] fuit. q[uod] si in co[n]uer
sione. q[uod] si p[er] co[n]u[er]sione[m]. Na[m]
a[n]t co[n]u[er]sione[m] fuit manens
rea p[er] obligaco[n]em ad pena[m] e
terna[m]. In co[n]u[er]sione[m] munera
p[er] p[ri]me armatura[m]. Optime
enim o[mn]ib[us] armis p[ri]me se mu
nuit. q[uod] quot in se habuit
oblectam[en]ta corde se reppit
holocausta. P[er] co[n]u[er]sione[m]
magnifica p[er] g[rati]a[m] sup[er]habun
dancia[m]. q[uod] ubi habundauit delicta
tu sup[er]habundauit et gr[ati]a

De s[an]c[t]a maria magdalena:

Maria magdalena a
magdalo castro cog
noscitur claustrum e[st]
ortu natalib[us] utpote et regia
stirpe descende[n]s ab[el]. Cui[us] p[re]s[er]u[er]us
n[ost]r[us] uo[ce] hencana n[un]cupata e[st]
Hec cu[m] fr[atre] suo lazaro et soror
relua martha magdalu[m] cas
tru[m] q[uod] e[st] loco miliario a gene
sareth et bethania q[uod] est iuxta
iherosolimam. et magna iherosolima
na p[ar]te possidebat. Cu[m] o[mn]ia
inter se talit[er] diuiserunt. q[uod] ma
ria magdalu[m] a quo et mag
dalena n[un]cupata e[st]. et laza
rus p[ar]te u[er]bis iherosolimam. et mar

Itha bethaniā possideat. Cū
autē magdalena delicijs cor
pis se totā exponeret et lazar
milicie pl^u vacaret. **M**artha
prudens p^{ro} sororis et suis et
suā strenue gubnabat et mi
litr^u et famulis suis ac
paupib^u n^{on}ia ministrabat.
Omnia autē her p^{ro} ascensione
dñi viderūt et ad pedes a
plōz p^{ro}u posuerūt. Cū ergo
magdalena diuitijs habun
daret querū affluentia volup
tas sequit^{ur} comes. quāto diui
tys et pulchritudine splenduit. tā
to voluptati corp^{is} suū suble
uit. vñ iā noīe p^{ro}no p^{ro}ditā
peccatū cōsueuerat appellai
Si autē t^{em}p^{us} illuc et alibi predi
casset. illa iutu iⁿspirata diui
no. ad domū symonis leprosi
ubi audiuit eū discābere p^{ro}pe
rauit et nō audirens ut pec
cātū iⁿ iustos apparere retro
secus pedes dñi māsūt. ubi
pedes eius lacrimis lauit ca
pillis terxit. et unguēto p^{ro}as
copiuit. **N**ā incole regiois
illius p^{ro} vehemētissimū so
lis ardore unguētis et balne
is utebant^{ur}. Cūq^{ue} symō intra
se cogitaret. quā si hic eēt pro
pheta se a peccatū neq^{ue}q^{ue} tan
gi p^{ro}mitter. dñs illū de super
ba iusticia redarguit et mu
lieri oīa peccata dimisit. **C**

Hec ē ergo illa maria mag
dalena cui dñs tā maxima
būficia cōtulit et signa dilec
tōis ostendit. **N**ā ab ea sep
tē demonia expulit. et in suo
amore eā totalit^{er} accēdit. fa
miliāissimā eā sibi cōstituit.
hospitiā quoz suā fecit. et p^{ro}u
ratūre suā in itinē eam habē
voluit. eā semp dulat^{ur} exula
uit. **N**am exulauit eā apud
phariseū qui dicebat ipā
mūdā. et apud sororem
suā que dicebat eā ociosā
et apud iudā q^{ui} dicebat eam
p^{ro}digā. lacrimantē vidēs la
cimas continē nō potuit. Cui
us dilectōe q^{ui}riduanū frēm
iⁿsulauit. Cui^{us} amore mar
thā sororē suā a fluxu sang
uis quē septē annis p^{ro}esta
fuit liberauit. Cui^{us} meritis
martellā soror^{is} sue famulā
ut illud tā b^{on}ū et dulce ver
bū. b^{on}is venē qui te portauit
tē clamās diceret dignā fe
cit. **N**ā scdm ābrosiū illa fu
it martha et her eius famu
la. **H**ec est inq^{ue} illa q^{ui} dñi pe
des lacrimis lauit. capillis t^{er}
xit. et unguēto p^{ro}uit. **Q**ue i
t^{em}p^{us} grē solēmpnē p^{ro}uam p^{ro}
ma fecit. que optimā partē
elegit. q^{ui} ad pedes dñi sedens
v^{er}ba eius audiuit. q^{ui} dñi cap
p^{ro}uit. q^{ui} iuxta crucē dñi iⁿ pas

sione fuit. q̄ vnguentum parās
eius corpus vngē voluit. q̄
a monumēto discipulis recē
dentibz nō recessit. cui xps re
surgēs p̄mo apparuit. et aplo
rū apostolā fecit. **C** **P** **R** **I** **S** **T** **A** **S** **C** **E**
sione ergo dñi. s. quatuordecim
anno a passione eius cū iudei
iam stephanū dñi occidissent
et ceteros discipulos a iudeis fi
nibz eiecissent diuisas gentiū
discipuli subeunt regiones v
bi ibidē dñi seminantes. **E** **A** **T**
aut tūc xps cū aplis b̄s **M**
maximin' vñ de septuagui
ta duobz dñi discipulis. au
a b̄o petro maria magdale
na. In hac ergo discipulone be
atus maxim' maria mag
dalena. lazarus fr̄ eius. mar
tha soror ip̄i. et marcella pe
dissequē marthe. nec nō et bea
tus cenodius. q̄ ceteris a nat̄
tate exierat. s. a dño fuerat libe
ratus. om̄s h̄y insimil' et plu
res alij xpani nauu ab infide
libz ip̄ositi. et pelago sine ali
quo gubernatore expositi. s. ut
om̄s subiūgentur. diuino
rādē nutu marsiliā adue
nerit. ubi cū nullos q̄ eos
vellent recipere hospicio inue
nerit sub quadā portu que
phano gentis illius ēre pre
erat morabant. Cū aut ma
ria magdalēa videt xpm ad

phanū cōfluere. ut ydol' imo
laret assurgēs vltu placido.
facie serena. lingua diserta eo
ab ydolorū cultura renouabat
et xpm cōstantillie p̄dicabat
et admirari st' vniūsi p̄ spē.
p̄ faciēdia. p̄ dulcedie eloquē
cie illius. **N**ec mirū si os qd
tā pia et tā pulchra pedibus
saluatoris infixerat oscula ce
tis ampli' vbi dei spiraret o
dore. **P**ost hec aut enecit. ut
princeps p̄uicie cū uxore sua
p̄ habenda ple ydolis imolaret
Cui magdalena xpm p̄dicās
dissuasit. **I**nterea ciuitatis ali
quot dieū aruulis apparuit
i visu magdalena illi matro
ne dicens. **Q**uāc cū tot diui
cijs habūdens sc̄s dei fame
et frigore non p̄mittas?
addiditq; minas n̄ maior p̄
suaderet ut sc̄m inopiā sub
leuaret. **I**psa aut viro suo idi
care timuit visionē. **S**equē
ergo nocte eidē filia dicens ap
paruit. **S**ed adhuc viro suo h̄
iudicare negleat. **T**ertio vō s̄
itē peste noctis silentio appar
uit vtrq; fremēs et irata. vltu
igneo ac sic tota dom' ardet et
ait. domus ue tyrāne mēbrū
p̄is tui sathane cū vipa cōm
ge tua q̄ i iudicare noluit v
ba mea. **Q**uiescas ne aruas a
ti iūuice. diuisis aboz quibz

I sathani

fuit com
mendat
re

uentis tui refecta igitur. et
scōs dei fame et siti punitis
pure. **I**aces ne in palatio pā
nis inuoluitur fencis et illos de
solatos et sine hospitio vides
et p̄rens? **N**on sic ūque non
sic euades nec ip̄ime ferēs q̄
tū eis b̄nficē distulisti. Sic
locuta ē et abcessit. Cūq; ma
trona eiugilans suspirasset
et tremier. viro suo eadem de
cā suspirāti ait. dñe mi vidit
ti ne sopnū qd̄ vidi: vidi in
q̄ et admirari et pauē nō
desino. qd̄ inde faciem? Cū
mulier. vult? ē ei ob̄pare. q̄
rā dei sui quē p̄dicat iaurē
Quappē illos hospitio recepe
rūt. et eis uictia m̄stauerunt
Cū aut̄ quadam die mari
a magdalena p̄dicaret pre
dēs p̄nceps dixit ei. Putas
posse defendē fidem quā pre
dicas? Cui illa. equidē illā
defendē p̄sto sum. utpote co
tidianis miracul̄ et p̄dica
tōne ingū nū petri qui rome
p̄sudet roboratā. Cui p̄nceps
cū cōiuge dñit. Ecce dñs tuus
posā ob̄pare pati sū? si a dō q̄
p̄dicas nobis filiū ip̄et̄bis
De hoc inq; maria nō rea
nebit. Cū b̄tā maria magda
lena. p̄p̄is dñm exorauit. ut
sibi filiū concedē dignaretur
Cui p̄ces dñs exaudiuit. et ma

trona illa cōcepit. **L**ūc vir ei
cepit velle p̄fiala ad san̄ pe
trū ut p̄baret sicut maria to
xpo p̄dicauerat sic vitas se
haberet. Cui dixit vxor eius.
Qid ē dñe. putas ne sine me
p̄fiala? **A**bsit. Te enī recedēte
recedā te ueniēte uenā et te q̄
cente q̄scā. Cui vir ait. Nō
sic fiet dñā q̄ cū sis gr̄uida
et ī mai p̄uila sūt infinita
de facili p̄dicatū posses. domi
ergo q̄scēs et possessioibz
uris curā impēdes. **C**on̄ il
la instabat femineū nec
mutās fēina morē. Et cū la
crimis pedibz eius obuoluta
qd̄ petebat tandē obtinuit
Maria vō h̄uēis eoz signū
crucis ip̄osuit ne antiquus
hostis eos in aliquo ī itinē
ip̄ediret. **N**auē ergo oibz ne
cessarijs copiosissime on̄ante
Et cetera q̄ habebāt ī mane
magdalene custodia reliquē
tes p̄fiala ceperūt. **I**aq; vñ
diei et noctis cursu cōsumato
cepit immū mare ītunesce
uentus flare. ita ut oīs. et
marine matrona gr̄uida et
debilis tā seua īundacōe fluc
tuū quassat. grauissimis
angustijs vigerent in tantū
q̄ in ea subito dolor partus
irruit. et int̄ angustias ven
is et p̄lluras tempestatiuit

filium patiens expiravit. Na-
tus ergo puerulus palpi-
bat et manillarum matris
spens solacia lamentabile da-
bat vagitus. **O**chidolor et uac-
e infans viuis. et munda ef-
fres. **N**on enim conuenit cum non sit
qui vite tribuat alimentum. Quid
faciet pignus cum uxorem videat
mortuam et puerulum vagientem
quibus vocibus matris manus
appetere. **L**amentabat plur-
imum et dicebat. **H**eu heu miser
quid facies. filium habere desiderasti
et matrem cum filio perdidisti. **F**lau-
te autem clamabant dicentes. **P**er-
at in mari hoc corpus antequam
illud periret. **Q**uandiu enim
nobiscum fuit her quassatio cum
cessabit. **E**t cum corpus apphe-
disset. ut illud in mare iactaret
parante inquit pignus pace. et
cuius in nec nisi prece voluntis
miseram saltu pueruli vagi-
entis. **S**uave modicum. et sustine-
re si forte mulier per dolore ter-
rili posita adhuc valeat res-
pirare. **E**t ecce non paulum a nauis
quidam collis apparuit. **Q**uo vi-
so utilius esse credidit corpus
et puerulum illuc deferri quam ma-
nus beluis ad deuorandum
dari et vir a nautis prece et pre-
cio extorsit ut illic applicarent
Cum illic per duriciam foueam non
potuissent effodere in secretionem

prece collis clamide supposita
corpus collocavit. et puerulum
manibus eius apponens. cum la-
timis ait. **O**mana magdale-
na cur ad predicis et miserie
mee cumulum marisilie peribz
applicuisti? **C**ur infelix ad
mordone tua hoc iter ampu-
petisti ne dum ut mulier mea
hac de causa coaper ut pueret. **E**cce
enim concepit et pariendo morte
subijt. **C**onceptum quorum natum ne-
cesse est ut peccat cum non sit qui enu-
tat. **E**cce quod prece tua obtinui.
tibi cum omnia comedam. deoque
tuo comedo. **S**i potens est me-
mor sit anime matris et preceptu
a misereatur ne peccat natus.
Tunc danide sua corpus cum
pilo circumquaque operuit. et
postmodum nauem conscendit
Cumque ad petrum venisset petrus
ei obuius fuit. **Q**ui viso sig-
no crucis eius huius affixio-
nis esset et unde venisset. satis-
factus est. **Q**ui omnia per ordinem
sibi narrauit. **C**ui petrus. par-
te fiat bene venisti. et utili consi-
lio credidisti. nec moleste fecas
si mulier tua dormit. si puerulus
cum ea quiescat. potens est enim dominus
cum vult dona donare. data au-
ferre ablata restituere. et mercedem
tui in gaudium commutare
Petrus autem ipsum iherosolimam
duxit. et omnia loca in quibus christus

pdicauit et miracula fecit.
locū etiā in quo passus ē et ī
quo ascendit celū eidē osten
dit. Cūq; in fide a petro dilige
ter instructus breuij spacio
iam elapso nauē ascendens
reperiare curauit. Cūq; nau
garent dño disponēte iuxta
collē in quo corpus uxoris
cū puerulo positū fuat pue
nerūt. Qui prece et precio ad
ibi applicandū eos induxit.
Puerulus autē ibidem a bñ
maria magdalena incolumi
conseruatus frequēter ad lit
mans pcedebat. et ibidē ut pu
erorū mors ē cū lapillis et
glarijs ludē solitū erat et cū
applicauisset vidit puerulum
more solito in luctore maris
cū lapillis ludentē. et qd uā
esset admirari nō desinens
de scapha exiit. Quē videns
puerulus cū nūq; tale quid
vidisset expauit. et ad solita
mīs reuertēs ubā. occulte sibi
clamāde lamentabatur. Pegrinus
vō ut manifestius videret il
luc accessit. et puerulū pulch
rissimū mīs ubera sugentē in
uenit. Et accipiens puerum
ait. O bñ maria magdale
na q; felix eēm. q; michi cū
ta pspice aduenissent si mu
lier respiraret. et meū repā
are valēt. Sāo equidē sāo

et pauldubio ardo. q; tu q; pu
erū addidisti. Ihac rupe p bñ
nū pauisti potis matre pce
tua psthue restitue sanitati. e
Ad hec verba mulier respira
uit. et q; a sopno euigilās ait
Magni mei es bñ maria
magdalena. et glōsa q; in par
tis mei psthue obstetricis i
plesti officiū. et ī omib; nātā
tib; analle tue suū exple
uisti. Quo audito pegrinus
admirās ait. vniū ne uxor
mea dūcā? Cui illa vniū equi
dē. Et nūc pmo de pegrinatione
de qua et tu venisti venio. Et
sicut bñs petrus iherosolimam
duxit. et oīa loca in quib; do
min⁹ passus ē. mortuus et
sepultus. et alia plura loca
ostendit. Sic et ego vna cū
bñ maria magdalena duce
et comite vobiscū fui. et singu
la loca cōspecti. et cōspecta me
more cōmēdaui. et incipiens
oīa loca et miracula. q; vir vi
derat adeo plene explicare. ut nō
in articulo deuiaret. Tūc pe
grin⁹ recepta cōiuge. cū pmo
nauē letus cōscendit. et pau
lo post marsilie pab; applica
erunt. et īgressi inueniūt be
atā mariam magdalenam
cū suis discipulis pdicantē
et pedib; eius cū lacrimis. p
uoluti oīa que eis accidant

narrauerunt. **E**t a bñd man
 imo baptisma suscepunt.
 Tūc in ciuitate maritime oīa p
 doloꝝ templa destrūētes xpī et
 clesias cōstruxerūt. Et bñm la
 zarū in eiusdem ciuitate epīm
 vnaminiꝝ elegerūt. Tandē di
 uino nutu ad aquēse ciuita
 tē venerūt. et pplm illū ad fi
 dem xpī p multa miracula ad
 duxerūt ubi etiā bñs maxim
 uꝝ epīm ē ordinat. **I**nterea
 bña mana magdalena supne
 cōtemplatōis auida asprīmā
 hēmū petijt. et in loco angli
 as manibꝝ ipato. p xxx ānos
 incognita mansit. In quo qđam
 loco nec aqñū fluentia. nec ar
 borū nec herbarū erant sola
 na. ut ex hoc manifestaretur
 qđ redemptor nꝝ ipaz ā tēnis
 refectōibꝝ. sꝫ cū celestibꝝ epulīs
 disposuāt saciare. Qualibꝝ
 aut die septē hōis canon
 as ab angelis a terra eleua
 batur. et celestū agnūū
 glosos concentꝝ corporalibus
 etiā auibꝝ audiebat. Vnde
 diebꝝ singulis hys suauiss
 sapibꝝ sacata. et in p eodē
 angelos ad locū ppriū reuo
 cata corporalibꝝ alimētis ul
 latenꝝ indigebat. **S**acros
 aut quidā solitana vitā a
 gere desidans ad duodecā sta
 dia loco eidē vicinā sibi cellā

locauit. **D**ie ergo quadā dñs.
 pñcti sacros oculos aperuit
 et corporeis oculis euidenter
 aspexit. qñt angli ad pñctū
 locū in quo bña mana mag
 dalena morabatꝝ descēdebant
 et eā in ecclia sbleuabāt. et pꝝ
 hore spaciū ad eūdū locū cū
 diuinis laudibꝝ reuocabant
 Volens aut sacros tā admi
 bilis visionis vitatē agnosce
 reatorū suo pñbz se cōmēdas
 ad pñctū locū audaci deuotōe
 ppabat. Cūqꝫ ad vniū iactū
 lapidis appuqñt ceperūt eiꝝ
 crura resolu. et amore vali
 do eius pñcordia medullitꝝ
 auhelare. Cūqꝫ retro rediret
 ābulandi usū crura cū pedi
 bz simul pñebāt. sꝫ si verso tꝝ
 mite ad pñctū locū accēde co
 naretur. totus eū languor
 corpis et ebritudo modis omī
 bz phibebāt. Intellexit ergo
 vir dei celeste eē sacñētū ad
 qđ accēde hūanū nō potēat
 expñētū. Inuocato ergo sal
 uatoris noīe exclamauit. Ad
 iuro te p dñm. ut si hō es uel
 aliqua rōnabilis creatura q
 in illa spelūca habitas in res
 pondeas et cui edisseras vita
 tē. Cūqꝫ hoc tñō reperisset bñ
 mana magdalena a mñdit.
 accēde pprius. et oīm q desidat
 aīa tua scīe potis veritatem

Cūq; ille tremēs usq; ad me-
dy spacij tūm p̄pinq̄llet. air ad
eū. **M**enūsti et euangelio de
maria illa famolissima petra-
te q̄ pedes saluatoris lacrimis
rigauit et capillis cersit et su-
or ueniā delictorū p̄meruit. Cū
i sacdos. **M**enū. et plusq; xxx
annorū euoluta st̄ auricula.
q̄ hoc fāū eē scā credit et cōfite-
tur eā. **E**go sum īquit illa
q̄ p̄ igitā ānorū spacū omī-
bz; homībz; incognita p̄māsi.
Et sicut heri ē ceruē p̄missū
ē. sic diebz; singulis angelicas
manibz; iet̄ia subleuata ce-
lestiū agminū dulcissimā ui-
bilacōem septenis vicibz; per
singulos dies corporeis auri-
bz; audire p̄merui. **Q**uia **u**ers
ergo a dño reuelatū ē in q̄
ex hoc uigilia sū scō. bñ
maximinū adeas et her stude-
as ei iutmare. **P**rimo itaq;
die resurrectōis dñice tpe q̄
ad matutinū surge consue-
uit officiū. oratorū solus in-
grediat̄ et me illic p̄ anglo-
nū nūsteriū inuēiet cōsisten-
tē. **S**acerdos aut̄ vocē eius
velut vocē angeli audiebat.
neinē autē uidebat. **C**onari
ergo bñ maximinū adiut̄
et ei oīa p̄ordinē enarrauit
Scd̄ aut̄ maximin⁹ nimio
repletus gaudio saluatori g-

nas inēsas retulit. et illa die
ac hora ut sibi iustū fiat ora-
toriū solus ingressus uidit be-
atā mariā magdaleniā ī dho-
ro **ad** huc stantē in medio cor-
qui eā adduxerant angelorū. **E**-
rat autē spacio duorū cubito-
rū elenata a t̄ra ī medio ange-
lorū stans et extensis manibz;
dñm exorans. **C**ū autē beatus
maximin⁹ ad eā accēdē crepi-
daret cōsula dicit ad eū. **A**ccēdē
huc p̄ p̄p̄ius ne fugias filiā
tuā. **A**ppinquāte autē illo si-
cut in ip̄ius bñ maximinū li-
bris legitur. ita uult̄ dñe et
cōtinua et diuturna uisione
angelorū radiabat ut facili⁹
solis radios q̄ ip̄ius faciem
ītueri quis posset. **C**onvocato
ergo uniuerso clero et sacerdotē
p̄dicto. corpus et sanguinem
dñi ab ep̄o bñ maria magda-
lena cū multa lacrimarū in-
undacōe suscepit. **D**ein toto
corpulculo aū altaris p̄stra-
ta crepidinē. sctissima illa a-
nima migravit ad dñm. **P**er
eritū eius tant⁹ odor suauita-
tis remāsit ibidē ut p̄ septem
fere dies ab ingrediētibz; ora-
toriū sentiretur. **C**ui⁹ sctissimū
o corpus bñ maximin⁹ dñi
suis conditū aromatis; hono-
rifice sepeliuit. et p̄ mortē
suā iuxta ip̄am sepelire p̄-

cepit. **E**geliippus autē ul' secu-
dū quosdam libros iosephus
satis cū hystoria p̄dīa cōcordat.
Aut enī in quodā suo tractatu
p̄ maia magdalena p̄r dū al-
cēdō p̄ arde caitan' xpi et re-
dio qd̄ habebat nūq' unū vi-
dere volebat. **S** p̄r t̄p ad aq̄
se tironū venit in desertū abi-
it et cōgita ibi ānis incognita
māsit. ubi ut ait q̄libet die
septe hōis canonicas ab an-
gelis in aēa eleuabat. addi-
dit cū q' sacerdos dū ad eam
venisset reppit eā in cella dau-
sā. Qui ad eius p̄cauōne ves-
tē sibi porrexit quā induens
ad eccliam secu' iuit. et ibi cōdō-
ne p̄cepta eleuans in orōne
manibz iux' altare ī pace qui-
euit. **E**pibz autē karoli mag-
ni. s. āno dñi septingentesimo
th' gheardus dux burgun-
dine. cū de uxore sua filiū ha-
bere nō posset larga manu
res suas paupibz erogabat.
et multas ecclias et monastia
cōstruebat. Cū ergo ī celliace
se monasteriū cōstruxisset
misit ip̄e et abbas ip̄i mōchy
mōchy quēdam cū decenti co-
munitate ad aqueleim ciuitatē
ut in li posset. b̄e marie mag-
dalene reliqas t̄sportaret.
Veniens ergo p̄dictus mō-
chus ad p̄dictam ciuitatē cū

ip̄am fundit a paganis des-
tructā reppisset casu quodam
iuenit sepulchrū. Cui' sepulch-
ra marmore dem̄abat. q' cor-
pus b̄e maie magdalene re-
positū intus erat. In ip̄o enī
sepulchro hystoria eius mūro
ope sculpta erat. nocte ergo il-
lud effringens allūptas reliq-
as ad hospiciū deportauit. In
ip̄a autem nocte. b̄a maria
magdalena eidem monacho
~~apparuit~~ apparuit dicens ne
timeret. s. ceptū opus p̄ficeret
Rediens ergo cū ad mediam
leuicā a monasteio venisset
nullomō in reliquias mouē
potuerūt. donec uēiente ab-
bate cū monachis honorifice
et recepte. **N**iles quidā qui
singlis annis ad corpus b̄e
marie magdalene venire cō-
sueuerat ī p̄lio occisus est.
Qui dū in feretro a putribus
ploraretur. magdalene p̄ys
q̄rulis opponebat aut deuo-
tū suū sine cōfessione et p̄nā
non p̄miserat. Tūc subito q̄
defunct' fuit stupentibus
aictis surrexit. et sacerdotem
ad se vocari p̄cepit. Cūq' de
nocte cōfessus fuisset. et via-
tiā recepisset p̄m' ī pace q̄-
uit. **N**auis quēdā uiris et
fēnis onusta naufragiū
p̄tulit. una autē fēna cū esset

cu pace
fide
ue

preguās. et se ī mari pīdita
rī conspicit magdalēnā inq̄
tū poterat īdamabat. vo
uens q̄ si mītis suis ab ip̄o
naufragio euaderet. et filiū
parit ip̄m eius monasterio
cōdonaret. Statimq; scīa que
dam spē et habitu veniēda
ei apparuit que eā p̄ mentū
arripies pīditātib; alijs īco
lūmē ad ip̄ā p̄dunt. Ip̄a a
tē postmodū filiū pepit. et
votū fidelit̄ adīpleuit. **Q**ui
unt quidā mariā magdale
nā. sponsā fuisse iohānis e
uangeliste quā duxerat cū
qū xps de nupcijs ip̄m voca
cauit. Et hoc ip̄a indignata
q̄. l. sponsū sibi abstulerat
abijt. et om̄i voluptati se de
dit. **S**z q̄ congruū nō erat ut
iohis vocatō dāpnatōis sibi
ocasio fieret. dñs ad pūam
ip̄am misericordit̄ cōuertit. Et
q̄ a sūma delictōe carnali e
am remouit. iō ip̄am sūma
delictōe spūali q̄ ē in dei amo
re p̄ cetis eā impleuit. qd̄ et
de iohāne quidā fatentur. q̄
iō dulcedine sue familiarita
tis eū p̄ cetis decorauit. q̄ a
p̄dā delictōne eū remouit.
Hec autē a quibusdā falsa et
frivola reputātur. **Q**ui quī
dam oculorū lūe p̄uatus tū
ad monasteriū in cella cum

causa visitādi corpus beate
marie magdalene veniret. Et
suis ei ductor dicit se etiam
iā videre ille magna voce et
clamauit. **O** scīa maria mag
dalena unū aliquū merer
videre etiam tuā. Statimq; ei
oculī s̄ apti. **Q**uidā dū per
cata sua in quadā cedula sc̄p
sūt. eā sub palla altaris b̄tē ī
marie ~~marie~~ magdalene po
suit rogans eā ut sibi indulgē
ciā impetraret. Qui p̄modū
cedulā accipiens p̄tā sua de ip̄
sa sedula oīno deleta inuenit.
Quidā dū ob petuē etiam
nē in cōpedib; tenetur. sepe ī
sui adiutoriū magdalēnā ī
vocabat. Et ecce quadā noc
te mulier quedā speciosa ap
paruit. Que vincula frāgēs
et ostiū referās ut fugeret ī
petiit. Qui se absolutū vi
dens p̄tinus īi aufugit. **C**
leric⁹ quidā de flandria ste
phan⁹ nocte in tantā scelerum
immanitate cecidit q̄ oīa ex
cēs flagitia. ea q̄ saluas erāt
nō solū non facere. sz nec audi
re volebat. In brām tamen
mariā magdalēnā deuotū
magnā habens eius vigiliā
ieiunabat. et festū celebrabat
vel colebat. Dū ergo eius tu
muliū visitasset. nig. n. et
toto dormiēti nec ex toto vigi

lauci qm mulier formosa lu-
gubres gerens oculos et duo
m angeloz det leuaq; suste-
tata pldio apparuit. atq; dir-
it. Cur queso stephane idig-
na mitis meis fra rependis?
Cur labioz meoz instancia
nulla copuone mouens?
Et quo eni in me deuotaue ha-
be cepisti pro te deu semp in-
staur exorari. Surge ergo et
penite. neq; eni ego desera donec
deo suis reconciliat. Ille g mort-
tantam gram in se infundi sen-
sit. q seculo abrenuans reli-
gione inuouit. et pfectissime
vice fuit. In cui morte uisa e
magdalena iuxta feretum cum
angelis assistisse et eius aiaz
qi colubam cadida ai laudi-
bz in celu sustulisse.

Dialogus

Apollinarius dicit a pol-
lens et ares qd e virtus
qi pollens ututibz. ut dicit a pol-
lo q in ppat mirabilis et ua-
ris p qua intelligitur discreto
qi mirabilis discretiois vir.
Del ab a qd e sine et polluo et
ares utus. qi virtuosus sine
pollucioe victor.

Vita san apol-

Apollinarius pelinarius
en apli discipulus. ab
eo de roma rauenam missus e.
ubi vtore tribuni sanata ip-
sam ai viro et eius familia
baptizauit. Quod quide in-

dia nuatur. et ab eo appol-
linans ptiu accersitur duc-
tusq; ad templu iouis ut ibi
imolaret. Cu diceret sacerdoti-
bz ydolonu aurū et argenti
ydolis appensū melius paup-
bz dari q an demones sic ap-
pendi. prius capitur. et fust-
ibz celus seminu relinqui-
tur. S; a discipulis collectus
in domo ciuitat vidue sex m-
mesibz refouet. In ar uenit
ad ciuitate clausu ut queda
nobile uirtu ibide curaret.
Cu autem domu ingrederetur
puella quedam spm in-
mudu habens et cla-
mauit dices. Aerte hic
serue dei na facia te ligans
manibz de ciuitate extrahi.

Que appollinans in arpas p-
a et ea erit coegit. Cu ergo
sup uirtu nome dñi inuo-
casset. et curat fuisset plusq;
quingenti hoies crediderunt. pa-
gani aute cu fustibz celu pro-
hibebat. ne ihm noiauer. Il-
le vo in terra iacens clama-
bat. qui ipe est verus deus.
Tunc nudis pedibz sup pri-
nas eu stare fecerunt. S; ai ad
huc constantissime pdicaret
et urbē eu preceperunt. Co te-
pe du ruffus partius dux ra-
uene filia infirma haberet
et ad eam sananda appolli-

uare vocasset. uox ut domū
ingressus ē defuncta ē. Cui rursus
dixit. utinā domū meā nō in-
trasses. dū enī magni uas st.
et filiā meā lauare noluerit.
Tu uō quid ei facere potis. Cui
appollinaris. Noli timere. tan-
tū in iura. qd' si puella surrex-
it. eam creatore suū sequi ne-
quaquā phibeas. Ad' cū fecit
let scā orōne puella surrexit
et nouē xpī confitens cum
matre et magna multitudine
baptisma suscepit et uōgo p-
mansit. Ad' audiens cesar
scilicet ad pfectū p-
fuit appollināre a' sacri-
ficare faceret aut i exiliū
mitteret. pfectus ergo cū sac-
ficare uolente fustibus cedi fe-
ret i eculeo extensū torquet mā-
dauit. ubi dū dūm constāssimē
me p'dicaret aquā feruētē i
eius uulnibz iactari iussit. et sic
grauī pondē feri. uinctū in
exiliū mittē voluit. Videntes
autē xpīani tantā impietate
auctori aīo in paganos irue-
rūt. et plusq' ducentos viros
ex ipis occiderūt. Ad' videns
pfectus se abscondit. et ap-
pollināre in arctissimo carce-
trusit. Deū cathenatū in ua-
nū posuit. et cū trib' denas et
duobz militibz p'culū tēpē-
tatis euadēs ipos milite' bap-

tizauit. **D**einde ratiōem
rediens a paganis capitur. et
ad templū appollinis ducit.
Cui' simulacrum videns ipm
maledixit. et subito corruit.
Ad' videntes pontifices ipm
tauro iudici presentarūt. Qui
iudex cū cecū filiū suū illū alit
credidit. et ipm quatuor annis
in suo predio manē fecit. Pro-
pter cū pontifices apud vespasi-
anū eū accusassēt. iussit vespasi-
an' ut quāq' dijs iūmā
irogaret. aut sacrificaret aut
vibe pueretur. Nō enī iustū est
ut deos vindicem? s; ipi de in-
imias suis se ulasā poterunt
si uasāntur. Tūc demostenes
patricius eū sacrificare nolē-
tē cūdam centurioni iā crist-
iano tradidit. Cui' rogati p-
gens i vicū leprosorū ut ibidē
ipī furorē gentiū latitaret a
paganis iusceret? ē et usq' ad
mortē diuissime cecū. ubi
p septē dies supuēs et disci-
pulos admonens spm tra-
didit. et ibidē a xpīanis ho-
nifice sepult' ē. Vespasia-
no qui cepit circa annos dū-
lxx. **D**e hoc martyre sic di-
xit ambrosius in p'fatione.
Appollinaris dignissim' pre-
sul a p'ncipe ap'lorū petro ra-
tiōem mittitur ilji nomē in-
credulis nūciare. Qui dū in

Teu sequabz i ex-
iliū destinau-
ubi solū
cū duobz
alios

ra vñtū illuc signa conferret
in xp̄m credentibz semis vberz
flagellis sepe contēit. et senile
iam corpus ab ip̄is honoris
cruentibz laniatur. **S** ne de
suis veracōibz fideles trepidēt
in vñte nōis ih̄u xp̄i signa
aplica p̄fiat. post cornūcta pu
ellā resuscitat mortuā visū
cōspiciū cecis reddit. et muto
restaurat loquelā. obsessā a
demonio libat. contagionem
mūdar leprosi. dissoluta morbo
sanar pestifera mēbra. porten
tū simulachra simul cū tēplo
dirat. **O** dignissim' admirā
tōe p̄cony pontifer. qui cū pō
tātas dignitate aplīcā p̄ue
nit accipe potestātē. **O** fortis
sim' adlētā xp̄i. qui etans iā
fingēscere calore cōstaur in pe
nis ih̄u xp̄m mūdi predicat
redemptorē. **Prologue**

Cristina dī qua cristinate
vñta habuit enī balsa
mū boni odoris in cōuersacōe
et oleū deuocōis in mēte et bñ
dictōnem gr̄e. **De scā cristina**

Cristina nobilissimā
quis ex putibz orta ī ty
ro yralie a p̄re suo in quadam
tūm cū ty pedisquis collo
cata est. deos argēteos et aure
os secū habens. Et cū pulcher
rima cēt. et a multis ī cōiugi
ū perētur. putes e' nlli eā vole

bāt cōcedere volentes ut in de
oz cultura manet. **I**pā autē
a spū scō docta. ydolorū sacrificia
a abhorrēbat. et incēsa dijs ī
molanda in fenestra absconde
bat. Venienti autē p̄i eius pe
dissequē dixerūt. **F**ilia tua dñā
nā dijs nr̄is īmolare cōtemp
nit. s; xp̄ianā se eē assent. **P**a
ter autē ei blaudiens ad deū
cultū eam p̄uocabat. **C**ui il
la. **N**oli me vocare filiā tuā. s;
eius quē sacrificiū laudis de
nō cū dijs mortalibz. s; deo ce
li offero. **C**ui p̄r. **f**ilia mea. ne v
ni deo tū sacrificiū offeras ne
t alij irascantur. **C**ui illa. bene
locutus es uelātes vitatē. **O**ffe
ro enī sacrificiū p̄i et filio et
spū scō. **C**ui p̄r. **S**i tres deos a
doras. aureā et alios nō ado
ras. **C**ui illa. **T**res illi vna dei
tas sunt. **P**ost hec custodia de
os cōfregit. et aurū et argentū
paupibz erogauit. **R**ediens a
tē pater ut deos adoraret. sed
ip̄os nō inueniens. et ab anal
lis qd de illis xp̄ina fecit. audi
ens iussit eam expoliari et a
ty vñs cedi adeo ut ip̄i iussit
deficerēt. **T**ūc xp̄ina patri dicit
Dine honore et pudore et ab
hoīalis deo. qui me credūt defia
unt pete illis a dijs tuis. si va
les vñtē. **T**ūc cāthenatā eā
in carcē mitti iussit. **A**udiens

Her mar' vestimenta sua sadit
et ad carcerē p'gens filie pedi-
b' se p'strauit dicens. *filia mea*
cristina lūmē oculor' meorum
miserē mei. Cui illa. Quid me
dicas filiā tuā. nescis q' dei mei
nomē habeo. Cūq' nil sibi pos-
set p'suadere ad vīnū rediit. et q'
sibi respondent iudicauit. Tūc
p'r iussit eam aū cōmūal suū
dua. Cui dixit. *Sacrificā* d'ys s'c'
aūc multis afficiēis supplicijs
et mea filia nō dicens. Cui illa
Magnā grām in p'restasti
q' iam me nō vocas filiā dy-
aboli. Qd' aūc de dyabolo
nascitur demō est. Tu es pater
p'ius sathane. Tūc ille ius-
sit carnes eius ungulis radi-
et mēbra eius tenera disrūpi.
Uitā at' de cūb' suis accipies
i' vltū p'is p'ietat dicens. Ac-
cipe tyranne et carnē a te ge-
nitā comede. Tūc p'r sup' totā
eam posuit et ignē cū oleo
supposuit. S; flāma exiens
mille quīgētos occidit. Pat'
aūc eius oīa her magias ar-
tib' assatibēs ipām itenū in
carcere mūti fecit et scā nocte
iussit p'is suis ut lapidē grā-
dem ad collū eius ligarēt et in
mare p'icerent. Qd' cum fecisset
p'au' angeli ipām assumpūt.
x'p's autem ad eā descendit. et
eā in man baptisauit dices

Baptisato te in deo p'ie meo. et
in me ihu x'po filio eius et in
spū scō. Et cōmisit eā iudha
heli archanglō qui eā ad ter-
rā reduxit. Qd' audiēs pater
frontē suā paucens dixit. Q'
b' maleficus her facis ut i' ma-
n maleficia tua exerceas? Cui
illa. Stulte et infelix a x'po hāc
grām accepi. Tūc in carcere
eā misit iubens ut mane debe-
at decollari. In ipā autē nocte
urban' p'r eius mortuus iue-
nitur. Huic quidā iudex i' qu'
successit noīe d'ys. qui cūcā
ferreā succensā cū oleo resina
et pice par' fecit. et cūcā i'
vidan iactat. cūcāq' a quatu-
or v'is agitari ut cūcā cōsu-
mētur. Tūc x'p'ina deū lau-
dat. q' eā nup' renatā denuo vo-
lebat ut infantula i' cūcā bi-
lis agitari. Tūc iudex iratus
fecit caput eius radi et iudā
p'auitātē usq' ad pollinē du-
a ubi ydolo ipauit. et corruēs
in puluērē est retactū. Qd' au-
diens iudex expauit. et spiritū
tradidit. Huic successit iulian'
u' qui fornacē succendi fecit
et cūcā ibidē iactat. Vbi p'
quinq' dies cū angelis cūcās
et deambulās i' lesa p'iuāsit.
Qd' audiens iulian' et ma-
gnas artib' her assatibēs. du-
as vipas duas aspides du-

olq; colubres ad eā dimitti fe-
at. S; serpētes pedes eius lin-
gunt. aspides nil nocentes ad
ubera pendent. colubri collo se
volūtes sudore lingūt. Julia-
nus aut uicantaton dixit. Nū-
quit et tu magnus es? Intra
bestias. Ad cū faceret serpentes
in eū impetū fecerūt. et eū pti-
mus occiderūt. Tūc serpētib; i-
pauit xpīna. et ad desertū locū
ire fecit. et mortuū hoīem sus-
citauit. Tūc iulianus manilla
eius p̄sadi mādauit de quibus
lac p sanguine fluxit. Deinde
linguā eius p̄sadi fecit. cūstia
uo nequaquā loquelā amittens
p̄sadinā lingue accipiens in
faciē iuliani p̄ecit. et oculū
eius in p̄uicē eū exterauit.
Iratulq; iulianus duas sagittas
circa cor et unā in latus eius
dimisit. Et illa pausta spm̄ deo
reddidit circa ānos dñi. et.
lxxxvij sub dyodetiano. Neq;
est corpus eius in quodā cas-
tro qd̄ bulsenū vocatur inter
urbē veterē et viterbiū sitū. Ty-
rus enī q̄ iux̄ illud castrū erat
fūditus ē destructa. **Prologus**
Iacobus iste ap̄ls dñs ē iacobus
zebedei iacob; fr̄ iohannis
boanarges. i. filius conitru
et iacob; maior. Dicit enī ia-
cob; zebedei. c. filius. nō tantū
carne. s; enā uois interpretatō

ne. Zebedeus interpretatur do-
naus siue donatus. Et b̄s iaco-
b; serpm̄ deo donauit p̄ mortis
martiriū. Et a deo uobis dona-
tus ē in sp̄alem p̄donū. **D**i-
citur iacob; fr̄ iohannis. q; fuit
eius frater. nō tū carne s; enā
moz similitudine. Ambo enī fue-
rūt eiusdem zeli. eiusdē studiū
eiusdē voti. Eiusdē zeli ad dñm
placendū. Cū enī samaritanū
xp̄m nō receperūt iacob; et io-
hannes dixerūt. descēdat ignis
de celo et cōsumat illos. Eiusdē
studiū ad discēdū. Vñ isti duo p̄-
cipue fuerūt q̄ xp̄m de die iu-
dici et alijs venturis inq̄roga-
uerūt. Eiusdē voti ad obtinē-
dū. q; sessionē xp̄i ad dextrā et
sinistrā. Ambo h̄c voluerunt
Dicitur filius conitru rōe
sonore p̄dicatōis que malos
trebat. et pigros extirabat o-
nes sua altitudine in admi-
racōne cōuertebat. Vñ dicit be-
da de iohāne. q; tā alte itonuit
ut si aliquātilū altius itonu-
isset totus mūdus eū capēdū
potuisset. **D**i iacobus ma-
ior sicut alter minor p̄mo rō-
ne vocatōis qm̄ p̄m vocatus
ē a xp̄o. Sed rōne familiarita-
tis qm̄ maiore familiarita-
te videtur xp̄s habuisse cū isto
q̄ cū alio. sicut p; q; ipm̄ ad se
circa sua adimitebat sicut fu-

ut ad puelle resuscitacōne. et
ad gloriosā tñsfiguracōne. Ter
tīo rācōe passionis. q̄ p̄m̄ int̄
ceros ap̄los passus ē. Sicut er
go dicitur maior alijs et eo q̄
p̄m̄ vocatus ē ad apl̄atus
grām. ita p̄t̄ dia maior et eo
q̄ p̄m̄ vocat̄ ē ad cr̄nitatis
glām. **Vita s̄c̄i iacobi maio**

Iacob̄ apl̄s filius ze **us**
bedi post ascensionē dñi
dū p̄ iudeam et samariā
p̄dicaret in yspaniā tandē iuit
ut ibi verbū dñi seminaret. S̄
dū ibi nūl p̄ficē se videret. et solū
mō nouē idē discipulos acqui
siuisset duos ex illis causa p̄
dicādi ibi reliquit. et alios sep
tē secū assumēs it̄m in iudeam
redyt. Magist̄ aut̄ iohānes
belet̄h dicit q̄ nū vñ cōit̄ ibi
Cū ergo in iudea verbū dñi p̄
dicaret. magus quidā nouē
hermogenes cū phariseis disci
p̄lū noīe philetū ad iacobū
misi. ut ip̄m philet̄ corā iude
is cōuinceret q̄ sua p̄dicacō fal
sa eēt. S̄ cū apl̄s eū corā oī
bz rāouabiliter cōuinceret. et
multa corā eo miracula fecis
set redyt philet̄ ad hermo
gē doctrinā s̄c̄i iacobi app̄bās
et miracula tentans ac eius
discipulū fieri se velle contes
tans et ut ip̄e similiter efficeret
discipulus p̄suadēs. Tūc her

mogenes iat̄ ante sua magi
ca ita eū imobile fecit. ut se nul
laten⁹ mouē posset dicens. Vi
debim⁹ si iacob̄ tuus resoluert
Qd̄ cū philetus iacobo p̄ pueri
mīnast̄ misit ad eū iacob̄ su
dariū suū dicens. Accipiat suda
riū et dicat. dñs enigit elisos ip
se soluit cōpeditos. Statimq̄ ut
de sudario tactus ē solutus a
vinculis magias am̄bz hermo
genis insultauit et ad iacobū
ip̄auit. Iratus ergo hermo
ges demones aduocauit. p̄a
p̄tes ut ip̄m iacobū vinctū cū
philetō ad se adducāt. ut de ip
sis se vindicet. ne discipuli ei⁹
sibi de ceto audeant talit̄ insul
tare. Veniētes aut̄ dēones ad
iacobū in acre ululac̄ ceperunt
dicētes. Jacobe apl̄e miserē no
bis q̄ anteq̄ n̄m̄ cps aduē
at iam ardē. Quibz iacobus
ait. Ad qd̄ venistis ad me. Q̄
dixerūt. Hermogenes misit
nos ad te ut te et philetū ad
ip̄m ducēm⁹. S̄ mox ut ad te
venim⁹ angel⁹ dei nos cadhe
nis igneis religauit. et pluri
mū cruciā. Quibz iacobus
resoluit vos angelus dei. et
ad ip̄m redire. et eū ad me vī
tū adducite s̄llesū. Qui cum
abissent app̄chēdētes hermo
gē manus ei a tergo liga
uerūt. et ip̄m sic vīctū ad iaco

Non adduxerunt dicentes. **N**on
nos ubi incensum sumus et grauius
cruciat. **D**ixeruntque demones
ad iacobum. Da nobis in eum potestatem
ut possimus in eum alias iniurias et
intra incendia vindicare. **Q**uibus
ait iacobus. Ecce philatus autem vos
est. cur eum non tenetis. **C**ui illi. **N**on
possumus nec formicam quae in
tribulatio tuo est manu contingere
dixitque iacobus ad philatum. ut
bona pro malis secundum quod Christus uos
docuit reddamus. **H**ermogenes te
ligauit tu eum solue. **S**oluitque her-
mogenes confusus iter. **E**t iaco-
bus dixit ei. **V**ade liber quocumque
uolueris. non est enim disciplinae nostrae
ut uiuas aliquis conuertat. **D**ix-
itque ei hermogenes. ego noui
uiuas demonum. nisi in aliquid de-
dens quod metui habeam occideret me
cui iacobus baculum suum dedit.
Ille autem precepit. et omnes libros ar-
tas sue magice ad apostolum armeniam
adduxit. **I**acobus autem ne
forte odor incensum ueraretur itaui-
tos eos in manum praefecit. **P**ier-
us igitur liber ad apostolum rediit
et plantas eius tenens dixit.
Manum liberator accipe penitentem
quem inuidentem et detrahentem acce-
peris sustinuisse. **C**epit ergo in dei
amore perfectus esse adeo ut et uir-
tutes pro eum plurime faceret. **V**i-
dentes autem iudei hermogenem con-
uersum zelo commoti iacobum

adierunt. et cum ihesu quafitum
predicaret increpauerunt. **I**lle uero
cum eis per scripturas aduentum
et passionem Christi eundem proba-
set plurimum crediderunt. **A**biathar
uero pontifex annus illius sedico-
nem in ipso exerauit. et missos fu-
ne in collo apostoli ipsum ad hero-
dem agrippam adduxit. **C**um
missus eius ad decollandum duceretur.
quidam palitatus in uia ia-
cens ad eum clamauit. ut sibi
sanitatem conferret. **C**ui iacobus
ait. **I**n nomine ihesu Christi pro aui fide
ductor ad decollandum. exurge sa-
nus et benedic creatori tuo. **E**t sta-
tim sanatus surrexit et dominum
benedixit. **S**criba autem qui funem
in collo eius miserat et trahere
bat nomine iohannis huius videns ad
pedes eius se prostravit et ueniam
petens se christianum fieri postula-
uit. **Q**uod uidens abiathar eum
tenei fecit sibi quoque dixit. **N**isi Christi
nomen maledixeris cum ipso iaco-
bo decollaberis. **C**ui iohannis.
Maledicis tu et maledicam om-
nes dii tui. nomen autem domini nostri
ihesu Christi sit benedictum in secula.
Tunc abiathar os eius pug-
nis cedi iussit. et missa de ea
legatione ad herodem impetrauit
ut cum iacobo decollaretur. **C**um au-
tem a iacobo decollari deberet iaco-
bus a spiculatorum lagenam aque
petiit. et ibi iohannis peritum bapti-

zauit. Et statim capitis obitu
ratione utq; martyrii consumma
uit. **D**ecollatus ē autē beatus
iacobus viii kl' aplis in annu
natioe dñi. et viii kl' augusti
copostrellā cūllat et tñs kl' ia
nuarij sepultus. q; sepulture
eius fabrica fuit ab augusto
usq; ad ianuariū p̄telata. **S**ta
tuit igit̃ etiā ut festū eius oc
tauo kl' augusti in ep̄s. ma
gis cōgruo deberet vniūsaliter
celebrari. **D**ecollato aut̃ iaco
bo ut ait iohānes beleth qui
hanc cūllationē diligenti ex
quirat. discipuli eius corpus
nocte timore iudeorum piētes
nam illud ip̄posuerūt et sepul
turā diuine prouidentie cōmū
tentes nam sine regimie con
scenderūt. et angelo dñi duce
in gallia in regno lupe ap
plicuerūt. **E**rat enī in hispa
nia regina quedā sic dīa no
mine et mīto vire. **D**epone
tes ergo corpus de nauī sup
quēdam magnū lapidē ip̄sū
posuerūt. **Q**ui lapis mox ut
cetera corpi cecidit et in sarcopha
go corpi se mirabiliter coapca
uit. **I**ngrediētes ergo discipu
li ad lupā dixerūt. **D**ñs ihesus
xp̄s mittit ad te corpus disci
puli sui ut quē noluisse susci
pe viuū suscipias uel defunctū
et narrantes miraculū ei

qualit̃ s. illuc sine regimine
aduenissent. locū ad eius sepul
turā congruū p̄ueniūt. **Q**uod
dū regina audisset. ut dicit idē
magister iohannes beleth e
os in dolo ad quēdā vniū cruce
lustinū. ul' scdm̃ alios ad re
gem hispanie destinauit ut ei
sup hoc cōsensū haberent. **Q**ui
eos cepit et in carcerē redulit.
Cū autē ille discerneret ange
lus dñi carcerē aperuit et eo
libe abire p̄misit. **Q**uod dū ille
cognouisset uelocit̃ p̄ eos
milites qui eos capere destina
uit. **C**ū autē milites illi pon
tē cūlarent. fracto ponte om̄s
fluie st̃ subuūsi. **Q**uod ille audie
p̄uā ductus sibi et suis m̄atu
ens misit post eos rogās ut
ad se redirent. et quicūq; vellent
ad libitū impetraret. **I**lli autē
redierūt et p̄lin ciuitatis ad si
dē dñi cōuerterūt. **Q**uod lupa au
diens vehemēt̃ doluit. et redi
it ad se discipulis. et assensū
regis apientib; illa r̄dit. **A**u
pire boues quos habeo in cali
monte et planitiū iūgit ac
corpus dñi vñ deferre et locū
sicut volūitis edificare. **H**ec aut̃
lupa lupina cogitacōne dice
bat. **S**ciebat enī boues et
chauros ēē indomitos et siluest
res. et iō putabat q; nō pos
sent iūgi nec applicari. uel si

ingereretur huc illucque discurreret et sic curru dissiparent. et corpus deicerent et ipso uerarent. **S**ed non est sapientia contra deum illi enim dolus eius non cogitantes morte al. cederunt. et draconem quendam igne spiritante et in eos uenientem cruce opposita per medium ventris saderunt. **f**ratres etiam super hyauros signo crucis velut agni prius manus suaserunt et eos iungentes corpus sancti iacobi cum lapide super quem posuerunt in curru posuerunt. boues autem sine aliam regimine corpus in medium palatii lupe deuenerunt. **Q**uod illa videns et stupescere credidit. et cetera **g**ratia effecta omnia que perueniunt in curru sancto dedicatis magnifice ipsam dotauit. et in bonis operibus vitam finivit. **U**ir quidam nomine bernardus de episcopatu mutinensi. ut ait calixtus papa dum captus et cathenatus in profundo turris positus esset. et semper beati iacobi inuocaret. apparuit ei beatus iacob dicens. Veni sequere me in galliam. Et contractis cathenis cum disparauisset ille vinculis ad collum suspensus ad summitatem turris ascendit. et in fine aliquatione uinculi saltu fecit. cum tamen turris sexaginta cubitorum altitudinem possideret. **Q**uidam uir a

it beda cum enorme plurimum peccatum commisisset. et episcopus confitentem absoluit dimisisset. hodie illi cum sedula in qua illud peccatum scriptum erat ad sanctum iacobum misit. **C**um ergo in festo eiusdem cedula super altare posuisset. et sanctum iacobum ut illud peccatum deleter suis uiribus exoraret. cedula postmodum aperuit. et peruenit delectum inueniens deo et sancto iacobo gratias reddidit. et sanctum omnibus publicauit. **C**ongitauit uir ut ait hubertus bisuntinus circa annum domini millesimum lxx ad sanctum iacobum perantes omnes uino excepto fide sibi mutui seruicij promiserunt. **U**nus ergo illorum infirmatus xv diebus a sociis expectatus. **S**ed tandem a cunctis relinquitur. et a solo illo qui fide non promiserat ad pedem montis sancti michaelis custoditur. sed ad uespascente die moritur. uiuus autem pro loca solitudine et defuncti precantur et inuicem noctis caliginem et gentis barbarie ferocitatem valde timeant. **S**ed statim beatus iacobus in specie equitis sibi apparet et eum consolans ait. Trade mihi hunc mortuum. et tu ascende post me super equum. **S**icque illa nocte ante solis ortum dieras quendam pagentes ad montem gaudij qui est dimidia leuca circa sanctum iacobum peruenit ibique sanctus iacobus utrumque deposuit papieres ut ca

Adiet

nonicos s^{an}c*i* iacobi ad sepelien-
dū pegrinū mortuū cōuocaret
et suis socijs q*ui* p*ro*p*ter* fidē fractā
eorū pegrinacō uil ualeret. Qui
iussa cōpleuit. et stupentibz
socijs de eius itinē ea q*ue* s^{an}c*tu*s ia-
cobus dixerat intimauit. **C**
Teutonici quidā ut ait calir-
tus ip*s*i cū filio suo circa annū
dū millesimū nouagesimū
ad s^{an}c*tu*m iacobū p*er*gens et in vi-
betolosana grā hospitādi di-
uertens ab hospite inebriatur
et ab eo in malaera argenteus
cyphus abscondit. Mane autē
creuites q*ui* latrones insequēs
reuocauit. et q*ui* cyphū argen-
tū furtiui fiant eisdem obie-
cit. Qui cū diceret q*ui* p*ro*p*ter* eo*s*
faciet si apud eos cyphū inue-
nire possit. et apta malaera in-
uentus fuit. p*ro*p*ter* ad iudicem
rapiūt. data ergo suā omnia
que habebāt hospitā dantur
et unus eorū ad suspendiū iu-
dicatur. S*ed* cū p*ro*p*ter* filio et fili-
us et filius p*ro*p*ter* non uellet. tan-
dem filius suspenditur. et p*ro*p*ter*
ad s^{an}c*tu*m iacobū merēs p*er*greditur.
Igitur post t*ri*ginta sex dies re-
diens et ad corpus filij se diui-
tēs. et super eū lamētabiles voce*s*
p*ro*merens. Ecce filius suspensus
ip*s*ū consolari cepit dicens. Dul-
cissime p*ro*p*ter* ne fleuīs quā nūq*uam*
in sic b*ea*t*u*s fuit quā h*uius*q*ue* b*ea*t*u*s

iacobz me sustentat et celesti
dulcedine refocillat. Q*uod* p*ro*p*ter* au-
diens ad urbē ciuitatē. et uenit
ētes ip*s*i filij pegrini incolu-
mē deposuerūt et hospite susce-
derūt. **C**Refert hugo de s^{an}c*to* vi-
tore q*ui* quidā pegrino ad s^{an}c*tu*m
iacobū p*er*genti dyabolus in sp*iritu*
s^{an}c*ti* iaco*b*i apparuit. et de mi-
seria p*ro*p*ter* vite plura cōmē-
rans se lucē se eē si ob honore
suū se uictaet asseruit. qui
mor gladiū ampuit et p*ro*p*ter*
seip*s*ū occidit et cū ille in cuius
domo fuerat hospitatus suspec-
tus haberetur et non pluri-
mū formidaret. cōtinuo qui
mortu*us* fuit. **C**rat reuixit
asserens q*ui* dū demon
q*ui* mortē suaserat ad suppli-
cia ip*s*ū duxisset. b*ea*t*u*s iacobus
mor ciuitatē et creptū ad thro-
nū iudicis deducit. et accusan-
tibz demonibz ut vite restitueret
obtinuit. **C**Quidā iuuenis in
territorio lugdenēsi ut narrat
hugo abbas cluniacē*sis* q*ui* ad
s^{an}c*tu*m iacobū frequēter cū deu-
cōne magna ire solebat. qua-
dam uice cū illuc tendē uellet
nocte illa in fornicacōne lap-
sus ē. P*er*genti ergo nocte qua-
dā dyabolus in sp*iritu* s^{an}c*ti* iacobi
apparuit dicens. Nost*is* qui sū*s*
neganti illi dixit dyabolus.
Ego sū*s* beatus iacobz quē sū*s*

gulis annis visitare consuevit.
Sciās q̄ multū de deuotione
gaudebā. s̄ nup̄ de domo tua e
grediēs in fornicatōe; inuisti
et nō confessus ad me accede p̄
sup̄fisti. q̄ tua pegrinatō deo
et in placē possit. nō sic expedit.
Sed quicūq; ad me pegrinādo ve
nire desiderat. pri⁹ p̄cā sua p̄fess
sioe suā debet p̄fate et p̄ pegr
nando ea cōmissa penite. Et
hys dñs demō euauit. Tunc
iuuenis amictu domū suam
redie. et p̄cā confitei. deū iter re
cipe disponebat. Ecce dyabo
lus it̄in apparens in sp̄e a
postoli hoc oīno dissuasit al
serens q̄ p̄cā illud nullomō
sibi remitteretur nisi penit⁹ si
bi membra genitalia secaret
beacio; aut foret si se uellet
occide. et p̄ eius nomīe martir
ē. Iuuenis ergo nocte socijs
dormientibz gladiū arripēs
genitalia sibi p̄fudit. deinde
cūctō eodē p̄ uentrē se cūctur
it. **E**xp̄fessū socij hoc videntes
et plurimū formidātes p̄cū
aufugerūt ne suspecti de hoī
cidio haberent. Verū cū eius
fouea patet qui fuerat defunc
t⁹ reuixit et cūctis fugientibus
et stupentibz q̄ sibi accidant
enarrauit dicens. Cū me ad
suggestionē demonis occidit
sem. demones me capientes

uersus romā ducebāt. et er
te p̄ nos sc̄s iacob⁹ p̄cū
cūcurrit. et demones de falla
cia plurimū increpauit. Cū
adiuuicē diuit⁹ disceptaret
cogente h̄cō iacobo ad quod
dam p̄cū uenim⁹. ubi beata
virgo cū multis sc̄s colloquēs
residebat. Cū cū beatus iacobus
p̄ me cōquestus fuisset. illa
plurimū demones increpauit
et me uite restitui p̄cepit. Be
atus ergo iacob⁹ me suscipiēs
uite me reddidit. uidet⁹. p̄
tridui igitur solus in illo q̄
carnalibz remanētibz iter am
puit et inuētis socijs omnia p̄
ordinē enarrauit. **F**rancō
quidā ut ait calixt⁹ p̄ cura ā
uū dñi millesimū cētesimū
cū uxore et filijs ad s̄cū iacobū
ibat cū volens mortalitatē q̄
erat in francia fugē. cū s̄cū ia
cobū cupiens visitare. Qui cū
ad urbē p̄piloniā venisset
uxor eius ibidē obiit. et hospes
totā illius pecuniā sibi cū in
mēto quo uehebant pueri u
surpauit. Ille autē desolatus
incedens quosdam puēos lu
meis portabat quosdā ad ma
n⁹ trahebat. Cū vir cū asino
occurrentis cōpassione cōmor
sibi asinū cōmodauit. ut sup
illū puēi ueherētur. Qui cū
ad s̄cū iacobū puenisset eadē

vigilān et orān scs iacob' appuit
et an se cognoscet inq'siuit. Cui
ueganti ait. Ego sū sanctus iacobi
apls q' tibi meū asinū cō
modau. et iterū acōmodo rei
tēti. S; atō p'nosces q' hospes
tuus de solario conuēs mōue
tur. et oīa que t' abstulāt reljē
ris. Que cū oīa contagisset. il
le domū lenis rediit. et puenis
de asino depositis asin' statim
disparuit. **C**uidā mīcator
a quodā iniuste spoliat' i aut
rodia tenebatur. qui deuote
scū iacobū in sui auxiliū iuo
cabat. Cui scs iacob; vigilāti
bz custodib; apparuit. et usq;
ad turris sūmitatē ipm pduit.
Statimq; turris se adeo in
clāuit. q' ipius sūmitas t're
equalis fuit. de qua sine saltu
descendēs solut' recessit quē aut
codes insequētes. licet iuxta
eū pgerēt cū ipm vidē potant.
Cū tres milites dyocēs lug
dunēsis ut ait hūbert' bisun
tiu' ad scū iacobū pgerēt. vn'
eor' a quadā muliercula roga
t' amore scī iacobi sacculū ipi
us sup equū suū portabat.
Deiū quēdam infirmū i via
deficientē inueniēs ipm super
equū posuit et infirmū burdo
uē cū sacculo mīens accipies
equū piter seqbatur. S; feruorē
solis et labore itruens fract'

cū galliciā aduenisset infir
mitate gūssima laborauit.
Cūq; de salute aīe a socijs ro
garetur. ille t'bz diebz extitit
iuit'. S; quarta die socijs ei
morte expectātib; gūit' suspi
rans ait. **G**ras deo et scō iaco
bo q' eius mīns sum libatus.
Cū enī q' mouebans facē vel
lē demones ad me veniūt me
tam graui' cōstringētes ut
nichil qd ad salutē aīe pauer
aliquē' loq' possem. vos quip
pe audiebā. S; prius rīdere nō
potam. **N**ūc scs iacob; huc
ināit ferēs in sinistra manu
sacculū mīens i dextra baculū
paupis quos in via adiunxit
ita ut burdonē plauca et sac
culū p sacro haberet. et demo
nes quasi iratus aggrediēs e
leuato baculo demones truit
et in fugā cōuertit. **N**ūc ergo
erte bñ iacobi me grā libauit
et loqlā restituit. **V**ocare ad
me ergo sacerdotē. q' diu in
hac vita ēē nō possū. **E**t cōuer
sus vni eor' dixit. Amice noli
āmodo dñō tuo militare qā
vāter ē dāpnatus et mala
morte in p'mo p'turus. **S**e
pulto autē sono cū ille dñō su
o h'et dimisset. Ille p nichilo har
ducens et se emēdare cōtemp
nēs p' modicū lancea in bel
lo p'follus int'it. **C**ū au

cā vno de uiziliaco ut ait calix
tus pp̄ ad s̄cū iacobū p̄perant
penūa defecisset. et ille mēdica
re enubesceret sub quadā req̄lescēs
arbore s̄pniabat. q̄ s̄c̄s iacob⁹
eū pascebat. **G**ugilaus ergo s̄b
tueratū panē ad caput reppit
de quo xv dieb⁹ vixit quousq̄
ad p̄p̄ia remeavit. **S**ingulis
enī dieb⁹ sufficiebat bis de illo
comedens sequēti die ip̄m inte
grū in sacculo iuenebat. **R**e
fert calix⁹ pp̄ q̄ cuius quidam
bardynonie urbis c̄ annū dñi
millesimū centesimū ad s̄cū
iacobū veniens hoc solū postu
lasse d̄r ne deinceps ab aliqui
b⁹ hostib⁹ mūne caper. **R**ediēs
ergo p̄ aliam in mari a sara
cenis capitur. et plures ab eis
p̄ mūdinas vendit. h̄ tū semp
cathene q̄b⁹ ligat⁹ fuit solue
bant. **C**ū aut̄ iam credam vi
ab⁹ vendit⁹ fuisset. et dupli
ab⁹ cathenis astrit⁹ fuisset
et ille b̄cū iacobū iuocaret
s̄c̄s iacobus eidē apparuit di
cens **Q**uī in eam meā cōsistēs
postposita salute aīe. libatōz
m̄i corpis postulasti id in her
picula incidisti. **S**i q̄ dñs mi
sericors ē misit me ut redimā
te. **S**tatuq̄ cupis cathenis
p̄ t̄ras et castella sarracenoꝝ
p̄tē quadā cathene in testimo
niū hui⁹ miraculi fēns ad cer

rā suā cūctis viduab⁹ et stupē
tib⁹ redyt. cū enī aliquis eū ca
pe volebat visa cathena tēri
t⁹ fugiebat. **S**i et cū leones a
neq̄ fere in eū p̄ deserta gradiē
tē vellēt insurge mor visa ca
thena t̄ore nūmo cōmāebat
et in fugā p̄tū⁹ v̄tebant. **C**
Auno dñi millesimo et xxx
viii in vigilia s̄c̄i iacobi ī quo
dā castro qd̄ d̄i prati int̄ flo
rentiā et pistoniū lito iuueni⁹
quidā milita quadā simplicita
te decept⁹ in segetes tutoris su
i ignē apposuit eo q̄ h̄editatē
suā sibi usurpare volebat. **T**en
tus ergo et cōfessus ad caudā
equi trahend⁹ incendio adiu
dicat⁹ ē. **Q**ui p̄tū conficens
et s̄c̄o iacobo se duouēs cū sup
t̄rā petrosā in sola camisia diu
tus tract⁹ fuisset nec in corpe
nec in camisia sensit aliquā
lesionē. **T**andē ad palū ligat⁹
lingua vndiq̄ congerit⁹ igne
supposito lingua et vincula cō
burnūtur. **S**i ip̄o semp b̄cū ia
cobū iuocāte nec ī camisia n̄
in corpore aliqua lesio reperitur
Quē it̄m dū in igne vellent
iacitare a pplō eripitur. et deus
in aplō suo magnifice collau
Natur **P**rologus **p̄p̄ofen**
p̄p̄ofenus aū baptisimū di
cebat̄ur repb⁹ h̄ postmodū c̄
roferus dictus ē q̄i xp̄m fēns

et eo s. q. xpm̄ quatuor modis
portant. s. in hūeris p̄ traduc
tione. in corpe p̄ maculationē. in
mēte p̄ deuotionē. in ore p̄ confes
sionē suae p̄ pdicationē. **Vita**
Xp̄oferus s̄a aristofen:
Agrie cananeus p̄cellime
stature vltiq; tribilis fuit. et
duodecim cubitos in longitudine
possidebat. Qui ut in quibusdā
gestis suis legitur cū staret cū
quodā rege cananeorum venit si
bi i mēte. ut maiore p̄ncipē
qui in mūdo erat in quieret. et
ad eū secū moratur accederet
Venit ergo ad quēdā man
nū regem de quo gualis fama
habebatur q̄ maiore p̄ncipē
mūdos nō haberet. Quē rex
videns libent̄ recepit et i sua
cuma manē fecit. Quadā aut̄
vice ioculator quidā tantatō
nē corā rege cātabat in qua
frequēt dyabolū uoiabat.
Rex aut̄ cū fidē xp̄i haberet quā
cūq; dyabolū uoiari audiebat
p̄tū in facie suam crucis sig
culū imp̄mebat. Qd̄ vidēs xp̄o
ferus plurimū admirabatur
cur hoc rex ageret. et qdūā sig
hūi sibi veller. Cū autē de hoc
regem irogaret. et ille sibi h̄
manifestare noller dixit ei c̄
toser. Nisi hoc nū dixeris teū
ultū nō manebo. Quappter
coact̄ rex dixit ei. Quāq; dy

abolū uoiari audio hoc sig
no me nimis times ne in me
p̄tatem acciper midyq; uocet
Cui xp̄oferus. Sy dyabolū ne
c̄ uideat metuis. ergo ille ma
ior et potentior te esse cōuict̄
quē tu intū formidare. p̄bans
frustrari ergo sū spe mea pu
tās q̄ maiore mūdi dñm in
uenisse. S; iā nūc valeas q̄
ipm̄ dyabolū querere uolo ut
ipm̄ in dñm assumā et eū
seruus efficiat. **D**iscelat er
go ab illo rege et dyabolū que
re p̄pabat. Cū autē p̄ quadā
solitudine p̄ger vidit magnā
multitudinē militū quorū d
dā mules ferus et tribilis ve
nit ad eū et quonā p̄ger req̄
siuit. Cui xp̄oferus m̄dit. vado
q̄rere dñm dyabolū ut ipm̄ i
dñm assumā. Cui ille ego sū
ille quē quers. Saulus xp̄o
ferus solibi in seruū p̄petuū
obligauit. et ipm̄ p̄ dño suo
accepit. Cū ergo ambo p̄ger
et in quadā via cōi quamdā
ruetā erectā iuenissent mor ut
dyabolus ipam̄ ruetā vidit tū
t̄ fugit et viā deserens p̄ aspe
rā solitudinē xp̄oferū duxit. et
postmodū ipm̄ ad viā reduxit
Qd̄ vidēs xp̄oferus et admi
rās irogauit. Cur in tū t̄
meus viam planā reliquit et
tū deuians p̄tā asperam solitu

dū ē ierit. Quodcū ille sibi
 nullatenus indicare veller dicit
 p̄ferus. Nisi hoc tū indicaue-
 ris statim a te discedā. Quappr
 cōpulsus dyabolus dicit ei. Q̄
 dā hō qui dī xp̄s in cruce affix-
 fuit. cui crucis signū cū video
 plurimū p̄ueniesco et tūc fu-
 gio. Cui p̄ferus. Ergo ille cū
 tuis maior et potentior te ē. cui
 signū tantū formidas? In va-
 cui ergo laboravi. nec adhuc
 maiore mūdi p̄ncipē repperi
 iam nūc valeas. q̄ te desere
 volo et ipm xp̄m inq̄rere. **C**
 ū ergo diu quesiisset quis
 nā sibi xp̄i noticiā indicaret
 Tandē ad quēdam hēmitā de-
 uenit qui sibi xp̄m p̄dicauit
 et in eius fide ipm diligētē
 instruit. dicitq̄ hēmita p̄feco-
 rer iste cui seruire desidas istud
 requir obsequiū. q̄ te frequēter
 ieiunare oportebit. Cui p̄po-
 ferus. Aliud a me requirat ob-
 sequiū. q̄ istā rem nequaquā a-
 gere valeo. Rursus hēmita.
 multas quoz orōnes te sibi
 facere oportebit. Cui c̄toferus
 Resao quid sit hoc. nec hui-
 modi obsequiū p̄ficere possum
 Cui hēmita. Nosti talē flumi-
 nē in quo multa cūscētes p̄chi-
 tant et peunt. Cui p̄oferus
 noui. Et ille. Cū p̄tere statu-
 re sis. et foras vñbz. si iuxta

flumiū illud relides et cunctos
 cōducēs regi xp̄o cui seruire deside-
 ras plurimū gratū ēēt. et sp̄s
 q̄ ibidē se t̄ manifestaret. Cui c̄-
 toferus. utiq̄ istud obsequiū a-
 gē valeo et me sibi in hoc ser-
 uitiū p̄mitto. Ad p̄dā ergo flu-
 miū accessit. et ibidē sibi habita-
 culū fabricauit. portāsq̄ quā-
 dā p̄tā loco baculi t̄ manib⁹
 qua se in aq̄ sustētabat. om̄s
 sū cessacōe t̄slerēbat. Quolu-
 tis multas dieb⁹ cū in domūcula
 sua q̄sset. audiuit vocē cui-
 dam p̄ci se vocāns et dicen-
 tis. p̄ferere veni foras. et me
 ipm traducas. Conat⁹ p̄pose-
 rus exiit. s̄ nēnē reppit. fie-
 diensq̄ in domūculā p̄dicā-
 iterū vocē se acclamātis audi-
 uit. Qui rursus foras auiuit
 s̄ nēnē iuenit. Tertia vice ab
 eodē ut p̄us vocat⁹ exiit. et pu-
 erū quēdam iuxta xp̄ā flūi-
 nis iuenit. qui c̄toferū. ut se
 cōducet obuiare rogauit. p̄pose-
 rus igitur puerū sibi in hūer⁹
 eleuauit. et baculū suū accipi-
 ens flumē t̄silitur⁹ int̄iuit. Et
 ecce aqua flūis paulatī inai-
 mescebat. et puer instar plum-
 bi grāuissime p̄dābat. Quā-
 toq̄ magis p̄cedebat. tanto
 ampli⁹ vnda crescebat. et puer
 magis ac magis p̄poseri hūe-
 ros pondē intollabili dep̄me-

bat adeo ut istofenis in angusti-
a multa solatus esset. et se pidi-
tan plurimum formidaret. **S**ed cum
vir euasisset. et fluvium transisset
puerum in ripa deposuit. atque dixit
in magno puer me periculo posu-
isti. et adeo pondans quod si totum
mundum super me habuisset vir ma-
iora pondera pensuisset. Ad quod
puer respondit. Ne miraris istofene
quod non solum totum mundum super te
habuisti. sed etiam illum qui creauit
mundum tuus huius baculastrum.
Ego enim sum Christus rex tuus cui in
hoc opere. Et ut me verum dicere com-
pbes. Cum peris baculum tuum
iuxta domiculam tuam in terra
fige et mane ipsum floruisse et
fructificasse videbis. **S**tatim
ab oculis eius euasit. veni-
ens ergo istofenis cum baculum
suum in terram fixisset. mane sur-
gens inuenit ipsum ad modum
palme frondes et dactylos paulis-
se. **P**ost hec autem samos in ci-
uitate lize venit. ubi dum eorum
linguam non intelligeret orauit
dominum ut illius lingue sibi con-
cederet intellam. Dum autem in prece
consisteret. iudices eum insanum pu-
tantes eum reliquerunt. **A**lterius
istofenis quod petebat ultimum opi-
ens ad loca certaminis venit. et
christianos qui torquabantur in domino
confortauit. Tunc unus ex iu-
dibus in faciem eum percussit. Qui

christofenis ultimum discopites dix-
it. Nisi christianus es cum mea pa-
triam vindicasse. Tunc christofenis
vagam suam in terram fixit. et ut pro
conversione populi fronderet dominum ex-
orauit. **A**d dum paucum fructum fuisset
octo milia hominum crediderunt. **A**utem
ducetos milites quod eum ad
seducendum misit. et cum eum orare
inuenissent. et sibi intimare hec
cumeret. iterum totidem misit. qui
et ipsi cum eo orante paucius ora-
uerunt. **S**urgens ergo istofenis
dixit eis. Quid quiris? qui eius
ultimum videntes dixerunt. rex misit
nos ut te vinctum ad ipsum ducam-
us. **Q**uibus christofenis. Si ego
nolued nec solutus nec ligatus
a vobis potero duci. **D**ixerunt ei
Si ergo non vis vade liber quod
vis. et nos regi dicemus quod te ne-
quaquam inuenimus. **N**on ita inquit.
sed ego vobiscum ibo. **I**pse autem
eos ad fidem conuertit. et ab eis
sibi manus ligari a tergo fecit
et se regi vinctum presentari. **Q**uem
rex videns territus est et de sede sua
paucum corruit. deum a seruis suis
leuatum de nomine suo et per am-
eum interrogauit. **C**ui christofenis.
Aum baptismum reprobus dicebat
vinctus autem christofenis vocor. **C**ui
rex. **S**ultum tibi nomen im-
posuisti christi scilicet crucifixi. qui
nec sibi profuit. nec est potest pot-
terit. **N**unc ergo chancee mea

Super de
sermone
iii

lesce. quare nō sacrificas dijs
nris. Cui xpōferus. Hecce vocat
es cagnus q̄ tu es mors mūdi
et locus dyaboli. Dū autē stō
pa manū hōim. Cui rer. Inc
feras nutr̄ es et nō potes nisi
feralia et hōibz incognita loq̄
Nūc ergo si sacrificauis mag
nos a me honores cōsequens.
In autē dijs supplicijs cōsume
ris. Nolentē ergo sacrificare in
carere mitti iussit. et illos mi
lites q̄ ad xpōferū nulli fiant
p̄ xpi noīe decollari fecit. Deū
duas formosas puellas qm̄ v
na dicebatur uicea et alia aq
luna senū in carcere recludi fecit
p̄mittens eis multa munia
si eū ad peccandū senū allicerent
Qd̄ uidens c̄toferus p̄uī in
orōne se dedit. et cū a puellis
plausu manūū et āplembus
vigetur surrent et ait illis. Qd̄
queritis et quā ob cām huc in
roducere estis. At ille volens
eius clauitate p̄ire dixerunt
miserē nr̄ seme dei ut in deū
quē predicās credē valeam.
Qd̄ audiens rer eas adduci
fecit dices. Ergo et vos seduc
te estis. P̄ deos iuro q̄ nisi sac
rificauis mala morte pibitis
Que responderūt. Si vis ut sa
nificem⁹ iube plateas muu
tai. et omīs ad templū congre
gai. Quo fctō cū ille templū

introuissent. soluētes singulū
suū posuerūt in colla deorum
et ad ciuē trahentes in pul
uere cōfixerūt. dixerūtq̄ astā
tibz. Ite et vocate medicos et
curet deos vros. Tūc iussu regi
aq̄luna suspendit. et ligato ad
eius pedes in genui lato mēbra
eius oīa dirumpūt. Que
cū migrass. ad dñm soror eius
uicea in igne picatur. h̄ tū ille
sa crenus p̄uī decollatur. P̄uī
ls xpōfer⁹ regi p̄uī. Q̄ iussit
eū uirgis frens cedi. et casside fer
reā et ignea i cap⁹ ei⁹ poni. De
iū scāpū ferreū fici fecit. et c̄
toferū ibidē ligari et ignē iniet
ta pice succendi. S; ad instar
cere scāpū confingitur. et c̄
toferus illesus egredit. Deū
iussit eū ad stipitē ligari. et a
quadrigens militibz sagittari
Sagitte autē omīs in aere sus
pēdebant. nec ipm̄ aliqua cō
tingē potuit. Hec autē a mi
litibz putans ipm̄ sagittatū
cū eidem insultaret subito vna
de sagittis ab aere ueniens. et
retro se vrens regē in oculo p
ciens ipm̄ p̄uī extecauit.
Cui xpōferus. Quastina die q̄
lūmand⁹ sū. Tu ergo tyrāne
lutū d̄ sanguine meo facias et
oculū mūgēs sanitatē reapi
es. Tūc iussu regis ad decollan
dū ducit. et ibi fusa orōne de

collat. **R**ex modici de sang
ue eius accipiens et sup oai
lii sui ponens ait. In noie dei
et sa cristofen. et continuo sa
uus effectus e. Tunc rex credidit
dans pceptu ut si quis deu a
cristofen blasphemaret conuuo
gladio feriretur. **A**mbrosius
aut in pfacone de hoc martyre
sic ait. Cristofeo tante vtutis
cumulu et doctrine gram contu
liti ut xlvij milia hoim de ge
tilitatis errore ad xpiani dog
matis cultu chonisciantib; in
vaculis reuocaret. Quiaq; uice
am et aquilina publico lupa
riari longo tpe sub metricali
sorde famulantes ad castitatis
habitu reuocauit. easdeq; pape
cona edocuit. **P**ostea uir igne
u rogu ferro scapno constructus
nimiu calore no timuit. Atq;
p die integru oim militu sagit
as instigi no potuit. Cetin uno
ex hys sacrificis oculu collisit
qui tu bti martiris auor tre
lumie restituit. et corporis ceara
te collendo illuauit et mentē
na et apud te uenā impetuit
atq; ut morbos et infirmitates
repellat supplicanti obtinuit.

S De septē dormientib;
Epse dormientes in ciuita
te ephesi ora st. Deaus autem
imperator psequēs xpianos cū
uenisset ephesū iussit edificari tē

pla i medio ciuitatis ut omīs
cū eo miscerent sacrificijs ydolorū.
Cū ergo omīs xpianos inquit
iussisset. et vinctos aut sacrifi
care aut mori cōpelleret. tantus
penariū tūci cūctis inerat. q a
micis amici. et filiū p et pa
tre filius abnegabat. Tunc in
illa urbe iuēti st septē xpiani
maximian? malchus. marti
nian? dyonisi? iohānes. sera
phyon et cōstātin? Qui her vi
dentes nimis dolebant. Et cū es
sent primum palatij sacrificia y
dolorū spuentes in domo sua se
celabant. Et ibi ieiunijs et orō
nib; vacabant. Accusati igit
aū deū statuūt et cōphā
vācāt xpiani. dato eis resipis
cēdi spacio usq; ad reditu deū
dimittuntur. Et illi pūmoniu
sui inter paupib; expēdentes
inico cōsilio in mōre celion cel
serūt. et ibi eē secretius deareue
uerūt. Diu ergo sic latentibus
vni eorū semp mīstrabat. et
quociēs intrabat urbē figura
se mēdici et habitū uestiebat.

Cū ergo deaus in urbē redi
set. et eos ad sacrificandū pqui
ri iussisset. malchus mīster eorū
ēnt ad locos rediit. et ad eos
furore imperatoris indicauit.
Qui cū grauit tērent. malch
tū allatos panes eis apposuit
ut abo cōfortati foriores ad

preliū reddē. **P**ostq̄ autem
cenaueūt sedentes et colloque
tes in luctu et lacrimis subito si
cut deus voluit dormuerūt. **N**ā
ne scō cū quēstia iuueni nō pos
seūt. et deus doleret q̄ tales iu
venes p̄didisset. accusati sunt
q̄ huiusq̄ i monte celion latu
issent. et sua xp̄iani paupi
bz erogantes in suo p̄posito p
manerēt. **I**ussit ergo deus
ut p̄ntes eoz adessent et com
minari ē eis mortē. nisi de eis
dicerent quicq̄ sciēt. **I**lli aut
sili eos accusauerūt et diuiti
as suas expendisse paup̄ibus
cōquesti sūt. **E**t ḡ cogitāte q̄ eis
facere nunti dei iussit os spelun
ce lapidibz obstrui ut ibi morte
rentur fame et inopia circum
dusi. **Q**uō mīliti quidē fecerūt
et duo xp̄iani theodor⁹ et ru
fū⁹ eoz martiriū desebētes
caute int̄ lapides posuerūt. **C**
Mortuo ergo deo et tota illa
guātiōne p̄ annos tredecos
septuaginta duos anno trige
simo imperij theodosij pullula
uit hēlis eoz qui negabāt r̄sur
rectiōē mortuoz. **D**ū cōstita
t̄ theodosius xp̄ianissim⁹ ipa
tor. **Q**uia fidē tā impie agita
ri videbat indur⁹ alio sedens
in iferiori loco p̄ singulos dies
flevat. **Q**uō videns misericors
deus. consolari lugētes et cōfir

mare sp̄e de resurrectiōe mortu
oz voluit. et thesaūū sue pie
tatis ap̄iens ita p̄dicos marty
res suscitauit. **A**ussit siquē
in cor ciuitatē burgēsis ephesi
ut in illo mōte edificaret sta
bula pastozibz suis. **C**emētari
is ergo speluncā ap̄ientibz sur
rererūt sc̄a. et seinuicē salutan
tes p̄cabāt se vna nocte tantū
dormisse. et pridianā c̄sticiā re
cordātes. interrogauerūt malchū
qui eis mīstuerat. qd̄ de eis de
us decreuisset. **A**t ille r̄dit.
Sicut dixi in sero quēstia sum⁹
ut ydolis iūolem⁹. ecce qd̄ de
nobis cogitat ip̄ator. **R**ūdit u
marinian⁹. **E**t deus scit q̄ nos
nō sacrificabim⁹. **C**ūq̄ sonos
cōfortasset. iussit malcho ut ep̄
turus panes ad urbē descende
ret. et plures q̄ hēri panes affe
rens qd̄ iussent ip̄ator rediēs
nūciaret. **T**ollēs ergo malch⁹
quq̄ solidos de spelunca exiit
et videns lapides mirat⁹ est.
Sed aliud cogitans parū de
lapidibz cogitauit. **V**eniēs ḡ
timidus ad portā ciuitatis
valde mirat⁹ ē videns sup̄posi
tū signū crucis. **D**ū p̄geus ad
alteram portā. dū idē signū
iueit. ult̄ modū mirat⁹ est.
videns om̄s portas signo cru
cis apposito et munitā ciuita
tē signans se ad primā portā

redijt se castimās sopniare. Vñ
se confirmās et vltū opieus
urbē ingreditur. et veniēs ad
venditores panū audiuit ho-
mīes loquētes de xpō et ampli-
stupescit aut. Quid est inq̃ q̃ he-
ri nemo audebat xp̃m nomina-
re. et nūc omīs xp̃m confitent̃.
Dico q̃ her uō est epheseorū ci-
uitas. q̃ alit̃ edificata ē. s̃ alia
ciuitatē nescio talem. Et cū int̃-
rogans audisset hanc ēē ephē-
sūm errare vāc̃ se putauit. et
redire ad socios cogitauit. At
cessit tū ad eos qui panes ven-
debant. Et cū argenteos p̃culis-
set mirati venditores dicebant
adiuicē q̃ ille iuuenis antiquū
thesaurū inuenisset. Malchus vō
eos adiuicē loquētes videns
putabat q̃ vellent cū trahē ad
ip̃atorē et tūc rogauit eos ut
se dimitterent et panes et argē-
teos renuerēt. At illi tenētes
eū dixerūt ei. Vñ es tu? q̃ the-
saurū antiquorū ip̃atorū inueni-
ti. Indica nobis et erim⁹ socij
teñi et celabim⁹ te. q̃ alit̃ celai
nō potes. Malchus vō nō in-
ueiebat. q̃ diceret illis p̃pauo-
re. Illi ergo videntes cū ita tacē-
tem nullo fūne in collo eius tra-
hebant p̃ viros usq̃ ad medi-
um ciuitatis et exijt rumor
ad omīs q̃ quidā iuuenis the-
sauros inuenisset. **C**ongrega-

tis ergo ad eū vniūsis et eum
mirantibz volebat eis sanctifi-
cere q̃ nichil inuenerat. et curi
spiciens omīs a uēne cognos-
ci poterat et p̃spiciens in ppli
volebat cognoscere aliquē de
cōsanguineis suis. quos vāc̃
ē vñe putabat. et nullū inue-
niens stabat q̃ insau⁹ ī me-
dio ppli ciuitatis. Quid cū audis-
set sc̃s martin⁹ ep̃s. et antip̃
p̃cōsul qui iup in urbē adue-
nerat. mādauerūt ciuib⁹ ut
eū tante adducerent et argēte-
os eius. Cūq̃ a ministris tra-
heter ad eccliam putabat q̃
duceretur ad ip̃atorē. Ep̃s igit̃
et p̃cōsul mirātes argenteos
interrogauerūt eū ubi thesau-
rū incognitū inuenisset. At ille
rūdit se nichil penit⁹ inuenisse
s̃ de sacuiculo putū suorū e-
osdem denarios habuisse.
Et interrogat⁹ cū ciuitatis et
s̃: Rūdit. vñ sc̃o q̃ hui⁹ ciuita-
tis sū. si tū her est ciuitas ephē-
sorū. P̃cōsul dixit. fac venire
p̃ntes tuos ut testent̃ p̃ te. Q̃s
cū uoiasset. et nullus eos cog-
nosceret. dicebant eū fingē ut
āq̃ mō euaderet. Et ait p̃cōsul.
quō credem⁹ ē q̃ hoc argentū
putū tuorū fuit. cū sc̃ptura eū
habeat plusq̃ trecētos et sep-
tuaginta duos ānos. et sit pri-
uorū diem⁹ derij ip̃atoris. et in

et se
nes

nullo filis sunt argenteis nris
Et quo putes tui an tui temp
fuerunt? Tu uo iuuenis vis de
ape sapietes ephesij. idcirco in
beo te legibz tradi donec confite
aris quid iuenisti. Tunc pades
malchus an eos dixit. pro deo
dum dicere mi qd uos interrogo. et
ego dica vobis qd e in corde me
o. Deus impator q fuit in ista
ciuitate ubi est? Eps dixit. fili
no est hodie in tra qui deus
nolet. Impator aut fuit ante
longu tempus. Malchus dix
it. In hoc die ita stupeo et ue
mo credit mi. S; sequi me et
ostenda vobis locos meos qui
st i morte celion et ipis credite.
hoc enim scio q a facie dei ipato
ris nos fugim. Et ego sero vidi
q ingressus e deus ipator in
hanc urbem. si tamen hec e ciuitas
ephesi. Tunc eps cogitans in seip
so dixit proculi q visio e qua
deus vult ostendere i iuueni isto.
Prexerunt ergo cu eo et ciuitatis
plurima multitudo et ingressi
e pui malchus ad locos suos
et post eu eps ingredies inueit
inter lapides lias sigillatas du
obz sigillis argenteis. et conuoca
to ipso legit eas et audientibus
et mirantibz ciuitis. et videtibz sac
ros sedentes in spelunca et fac
ies eoz tanqz rosas florentes
pades glorificauerunt deum.

Statimqz eps et pconsul nuse
runt ad theodosiu impatore roga
res ut cito veniret et mirabilia
dei nup ostensa videret. Qui p
tuo surgens de humo et de sacro i
quo iugebat glificans deu venit
a constantinopoli i ephesum. Et obui
antibz ei ciuitis ascenderunt sil om
nes ad speluncam. et mox ut sa
viderunt impatore. resplenduerunt
facies eoz sicut sol. Et ingressus
ipator padit ante eos glori
cans deu et surgens amplexa
t e eos. et sup singulos fleuit
dicens. Sic video vos tanqz
si videre diuin resuscitate laza
ru. Tunc dixit scs marinianus
ad eu. crede nobis ppter te resusa
cavit nos deus ante die mag
no resurrectois ut credas indu
bitat q resurrectio mortuoru e.
Vere enim resurreximus et viuimus
et sicut infans est in utero matris
no sentiens lesionem et viuit sic
fuimus viuētes iacentes et dormi
ētes et no sentientes Et hys dñs
videntibz ciuitis incliuantes capi
ta sua i terra obdormuerunt et
tradiderunt sps suos scdm dei i
pui. Surgens aut impator ce
adit sup eos flens et consolans
eos. Et cu iussisset fieri loculos
aureos in quibz mitterentur. In
ipa nocte apparuerunt impato
ri dicētes. ut sicut hacten in ter
ra iacuerunt. et ex tra surrexerunt

ita eos dimittet donec deus eos
rim suscitaret. Iussit ergo im-
pator locū illum inaurans la-
pidibz adornari et quīs epōs re-
surrectionē confitētes absolui.

C De trecentis et septuaginta
duobz ānis dominuisse dicunt
dubū ē p̄t. q̄ anno dñi car-
thū surrexerūt. Decius autē
regnavit vno anno tū et xv̄
mensibz. s. anno dñi. cc. lū. et i-
ta non dormierūt n̄ ānis cen-
tū novaginta quatuor ul' tribus.

N **log' scōz nazarij + celli**
Azarius dī qī narennus
qd' interpretatur qī cōsecrari. uel
mūdus ul' sepat' uel flondus
aut custodiens. **I**n hoīe repi-
untur hec quqz. s. cogitacō. affect-
cō. intentō. actō. et locutō. Cogi-
tacō aut' debet ēē scā affectio
mūda. intentō iustā. actio iusta
et locutō modata. Hec autē
oīa fuerūt in b̄to nazario.
habuit enī cogitacōnē scā
et in dicitur cōsecratus. affect-
cōnē mūdā et in dicitur
mūdus. intentōnē iustā et
in dī sepat'. Intentō ē enī que
sepat opa quia ex oculo si-
plia corpus lucidū ex oculo
neqz corpus tenebrosū causa-
tur. Actōnē iustā et in dī-
tur flondus. qz iustz florebit
sicut lilū. locutōnē modatā
et in dīatur custodiens. quia

custodiuit vias suas ut nō
delinqueret in lingua sua. **C**
Cellus dī qī extellus qm se lu-
pra se extulit. dū etatē pueri
lē v̄tute animi superavit. **H**o-
mī vītā et passionē ambrosi-
us in libello genialis et pro-
chalis repisse dicitur. **I**n qui-
busdā autē libris legitur qd
dā pl̄s nazario deuot' eius
passionē cōscripsit. quā tē-
at' qui scōz corpa sepeliebat
ad caput ipōz posuit. **Vita**

N Azarius filius illustri-
simi viri noīe effricauit
s. iudei. et b̄tē p̄petue xpianis-
sime et romanorū nobilitie
et a petro ap̄lo baptizate cū
haberet nouē annos pluri-
mū iurabat. videns p̄m
suū et iurē in obseruacōe
religionis tā dissili variari.
Et qz n̄r sua legē baptismi
p̄i vō su' legem sabbi seque-
tur cū nā magis adhēre debe-
ret plurimū dubitabat cū ut
qz eum ad fidem suā trahere ni-
tentur. Tandē nutu dei uestigi-
is m̄is adhesit. et a b̄to lino
papa sacri baptismi suscepit.
Qd p̄i intelligens ipm a sancto
p̄posito cepit auertere. et cor-
mentor gr̄ia qz xpianis iuste-
ritur p̄ ordinē explicare. **Q**uā-
dā enī a lino p̄ baptizatū fore
intelligit. nō qz tūc p̄ eā. s.

q̄ futurus eāt. **N**azarius e
nū post baptisimū sicut infra
pater ānis multis supuit. q̄
nī a nerone martyrū p̄tulit q̄
petrū anno ultimo sui imperij
auasit. lūus aut̄ p̄ mortē
petri ip̄s fuit. Cū aut̄ p̄ nulla
ten⁹ assencier. s. xp̄m potius cō
stantissime p̄dicaret ad preces
puti qui ne occideretur tēbant
de urbe roma exire. et vj sau
manos de puti diuicias ouēa
tos accipiens p̄ ciuitates yralie
uēit et oīa paup̄ibz erogauit
Decimo aut̄ anno digressiois
sue a roma placencia. et inde
mediolanū adueniens scōs
geruasii et p̄thasii ibidē in
carcē detineri reppit. Audito at̄
q̄ nazarius p̄dicōs mīres aīa
ret. arō ad p̄fectū trahit. et in
cōfessione xp̄i p̄durās fustibus
vbiatur. et sic ex urbe illa p̄icit
Quē de loco ad locū p̄geret. et
nir̄ eius que obierat sibi appa
ruit. et filiū suū confortās ut
ad gallias p̄paret admonuit
Cūq̄ ad urbem gallie q̄ amiel
lus dicitur adueniss. et ibidem
plurimos cōuertiss. quedam
matrona filiū suū noīe cellū
elegantē puenū sibi op̄culit
rogans ut ip̄m baptizaret et
secum duceret. Ad p̄fectū gal
liarū audiens ip̄m cū puco
celso veno manibz vinctū et

collo carchena constitū in carcē
reclusit ut eū in castro tor
uens afficeret. Tunc uxor sua
misit ad eū asserens iustū ee
iudiciū ut innocentes occideret
et deos onūpotētes vindicare
p̄sumeret. Quibz v̄bis p̄fex
corrept⁹ scōs absoluit. s. ne ibi
p̄dicare p̄sumēt amonuit et
iudicat. Venit aut̄ ad urbē
treueis et ibi xp̄m p̄dicās pu
m⁹ et multos ad fidē xp̄i con
uitens ibi ecās edificauit. Ad
audiens cornelius vicarius
neroni intimauit. Qui centū
milites ad eū capiendū mi
sit. Quē cū illi iuxta oratorū
ū qd̄ sibi construxerat iuenis
sent man⁹ eius ligauerunt
dicentes. Magnus neō te vo
cat. Quibz nazarius. Incom
positus rex incōpositos mili
tes habet. Quare eū venien
tes honeste nō distis. nero
vocat te et venisse. Vinctū
ergo ip̄m ad neronē ducebāt
et cellū puenū plorantē alap̄s
cedētes ut seq̄retur ungebant
Quos cū nero vidisset iussit
eos in carcē recludi donec ip̄
sos extorquatis supplicijs pen
mēt. Interea cū nero quadam
vice ad capiendū ferās venia
tores misisset. subito ferarū
multitudo erūpens vinctarū
neronis int̄it. ubi multos

laciavit et plerique occidit in
tū ut vero turbatus diffugeret
et volūto pede vix ad pala
tium pueniret. Multis autem
diebus illius voluens dolore
decubens tandem nazariū inveni
uit. et putavit deos sibi ira
tos fuisse eo quod tam diu ipsos
vivere permisisset. Iussu ergo im
peratoris nazariū milites cal
abz tundentes et puerū vbian
tes de castris eduxerūt. et corā
impatore statuerūt. Videns
autem vero faciem eius instar so
lis se fantasticè deludi puta
vit. et ut magicas artes de
poneret sibi dixit. ac ut dys i
molaret precepit. Ductus ergo
nazarius ad templū rogavit
ut omnes exirent. et sic eo ora
te omnia ydola sua confusa. Quod
audiens vero iussit eū in ma
re precipitari precipiens ut si for
te evaderet ipsum insequentes
igni comburent et pulvere ei
in mare picent. Nazarius er
go et puer celsus navim impositi
tur et in mediū pelagi produ
ti ibi precipitant. Sed statim cir
ca navim tempestas maxima
conatur. et circa sanctos tranquillitas
magna cernitur. Cumque il
li picitari timerent et malorum
que in sanctos coniscent penitent
erat nazarius cum pio cello su
per aquas ambulans hylai vul

tu eisdem apparuit. ac super
navem conscendens ipsis iam cre
dentibus oratione sua mare placavit.
ac cum eis ad locum per pas
sus fere secretos iuxta urbem
ianuensem puenit. Vbi cum diu
tius predicasset. mediolanum tam
dem ubi sancti gualterii et pelagii
reliquat venit. Quod cum anoli
mus presbiter audisset. eum reman
entem cello in domo amulsi ma
trone. in exilium duxit. Nazarius
vero romam veniens et pa
trem suum iam senem et christianum
inveniens quod conversus fuit
inquisivit. Eum dixit apostolum per
tium sibi apparuisse. et ut prece
tes se ad christum uxorem et filium
sequeretur admonuisse. Deinde
a templi pontificibus ad ur
bem mediolanum redire cum mu
na multa compellitur. unde romam
in exilium missus fuerat. Vbi cum
puero cello prelo diu putaret. Qui
eductus extra portam romanam in
locum qui dicitur tres mon cum
puero cello decollaret. Quorum
corpora cum christianum rapuissent
et in oras suas collocasset. In
ipsa nocte sancti audiam nocte circa
com appares dixerunt ut eorum cor
pora in domo sua pro verone
profundius sepeliret. Quibus ille
Queso domine sanate prius filiam
meam palitiam. Que cum continuo
sanata fuisset corpora eorum cum

ut et ut iusserat sepeliuit. **P**er
longū vō temp⁹ deus eorū cor
pa brō ambrosio reuelauit al
lū aut in suo loco relinquens
nazariū cū sanguine recenti
qī eadem hora sepultū in uo o
dore fragrantē integrū et incor
ruptū cū capillis et barba re
piens ipm ad eccliam aplōrū
transiit. et ibi honorifice sepe
liuit. **C**ellū quoq; in postmodū
sustulit et in eadē ecclā colloca
uit. **P**assi s̄ autē sub nerone
qui cepit circa annos dñi lviij
De hoc martyre sic dicit ā
mbrosius in p̄fatione. **M**artyr
sēs roseo lustrat⁹ amore naza
rius celeste meruit conscendē
regnū. **Q**ui dū p̄minia cornū
torū supplicia crudelius uerit
tur. **T**yrānicā rabiem fidei con
stantia supabat. nec potuit p̄
secutorū illius cedē iurijs. q̄
niā p̄ se certare ip̄e auctor vic
torie xps dñs diuicabat. du
atur tēra ad templū ydolis
plūbare p̄fatus quorū portēta
diuino fult⁹ p̄sidio mor ut ī
gressus ē redegit in puluerem
Ob hoc autem ī liquidā ma
ris vudas longius a cāa p̄ter
tis angelica munis famula
tu solida int⁹ maris fluctu⁹ vel
tigia p̄figebat. **F**elix et in
ditus p̄chator dñi. q̄ mūdī cō
gressus p̄ncipē. inuicem ppli

multitudinē; vite locauit et iue
O magnū et ineffabile sacra
mentū ut de illorū potius salute
leter⁹ ecclā quos p̄misse mūd⁹
exultat. **O** bēa mater natorū
suorū glorificata cornūas q̄s
nō placenti nec gemitu ad in
ferna deducat s; ad celestia et
etia migrātes p̄petua laude p̄
sequit⁹. **T**estis flagrantissime
nitore celesti fulgide. **C**ur⁹ inen
timabilis odor saheias p̄poller
aromatib⁹. **Q**uē ambrosius re
piens phennē patonū dedit
et medicū fidei p̄pugnatore. sa
ci p̄ly bellatorem. **I**n dudum
multo latitātē puluē dragmā
iuenis accensa vbi v̄tute sup
na. ut pateant cūctis tua p̄pe
minia sedis. angelicos cernā
et hūana lūa vltus. **H**ec am

Felix loco liberij in papā
eligatur et ordinatur. **C**ū enī
liberius ip̄ noller amane hē
sissentire nullus ē in exiliū
a constantio filio cōstātin. et ī
bi p̄tenuū morat⁹. **Q**uapp̄
vniūsus deris romānis loco
eius felicē ordinauerūt. **Q**ui
quidē felix consilio cōuocato
corā xlvij ep̄is cōstātinū ip̄a
torē amantū et hereticū et du
os p̄bros sibi fauētes condēp
nauit. **Q**uapp̄ constantius
indignatus felicē de ep̄atu su

o deiecit et liberū eo reuocauit
pacto ~~ut solūm~~ ut solūm
mō constātinō et alijs quos
felix dāpnauit cōicaret. liber
us ergo tedio effectus etily in
heretica pūitate subscēpit. et
sic in tū psecutō extēuit. ut
q̄ plurimi sacerdotes et cleri
ci libero nō phibēte intra ec
clesiā st̄ uerati. Felix vō de ep̄a
tu deiectus cū in predio suo h̄i
taret iū educatū martiriū capi
tis obtinacōne pmeruit. ar
ta annos dñi m̄ xl. *vita scōr*

Simplia et faustini :
Simplia et faustini fra
tres cū sacrificare contēpnerent
sub dyodetiano multa rome
supplicia pulerūt. Tandem
data sup eos suā decollati st̄
et in tyberim corpa eorū piec
ta. soror aut̄ eorū noīe beatū
eorū corpa de flūie leuauit et
honorifice sepeliuit. lucretius
aut̄ pfectus et eius vicarius
dū prediū ip̄ius ambiret eā
teneri fecit. et ut p̄dolis īuola
ret p̄cepit. quā remuētē lucre
tius a seruis nocte p̄focari fe
cit. Cui⁹ corpus lucina virgo
rapiens iuxta fr̄es suos sepe
liuit. Post hec lucretius prediū
suū intrauit. ubi scō amicus su
is cōiūno. cū martib⁹ insultari
fatur q̄dā lactē p̄anis īuoluit
de gremio m̄is q̄ ibi aderat

cūctis audientib⁹ exclamauit
audis lucreti. Caudisti et iua
listi. ecce datus es in possessio
nē iūnia. Statimq; lucretius
cūmens ac tremens a demone
arripitur. et p̄ tres horas adeo
ē ueratus ut in ip̄o cōiūno
moreretur. Qd̄ videntes q̄ ade
rant ad fidem cōuersi sunt. Et
narrabāt om̄ib⁹ passionem
scē beatricis v̄ginis ī cōiūno
o vindicatā. Passi st̄ autem
circa ānos dñi ducētos lxx

Maria *vita scē marthe* :
Martha hospita xp̄i sy
ro p̄re eucaria matre regali
et p̄genie descēdit. Pat̄ eius
syrie et maritime multarū
orariū dur extat. Tria autē
opida. i. magdalū et bethaniā
vtrāq; et iherosolimitane ur
bis p̄tem martha cū sorore
iure mat̄ne hēditatis posside
bat. Nūq; legatur aut̄ vñ
habuisse aut̄ hom̄ cōtuber
nū subisse. Nūq; bar aut̄
dño nobilis hospita et sor
re p̄ter m̄strare volebat. Q
a videbatur sibi q̄ ad seruē
dū tanto hospiti nō sufficer
et tot⁹ mūdus. Post ascen
sionē dñi cū facta esset discipulo
discipuloz ip̄a cū fratre suo
lazarō et sorore sua maria
magdalena nec nō et beate
marium. q̄ eas baptizauit

rat. et cui a spū scō fuerant
cōmendate. multaq; alij absq;
remis velis et gubernaculis
et omib; alimētis tanb; ab
infidelib; includūtur. Qui do
mino duce marsiliā puene
rūt. Tandē terronū aque se
adeunt. et ibidē pplm ad fidē
cōuertit. Erat autē bēa mar
tha facunda. et omib; gēiosa.
Erat autē tunc tps sup rodā
nū in uenore quodā iur are
late et auuione draco qui
dā medius aīal. medius pul
as grossior boue. longior eq.
habeus dentes ut spata. acuto
ut cornu ab utraq; pte muni
tus. qui iacens in flūie omīs
rūscentes pimebat et naues
subiungebat. Venēat aut per
mare de galacia alie quāt;
a leuathan qui ē serpens a
quosus et feroxissim; et a bo
nacho aīali qd galacie regio
gignit qd insectatores suos
p spaciū ingens sterus suū
velut spiculiū dūgit. et q
quit tetigit velut ignis eni
rit. Ad quē martha a pplis
rogata accedens ipm in uēdre
qā hōiē manducatē reapiens
aquā bēdictam sup eum ie
cit. et crucē quādā sibi osten
dit. Qui pan; victus ut omī
stās a scā martha ppo angu
lo alligat. et illico a ppo lace

is et lapidib; punit. **V**oca
batur aut draco ille ab inco
lis regionis illius tarascus.
vū in eius mēoria locus ad h
vocatū tarascou; qui antea
vocabatur verluch. i. niger
lucis. eo q; ibi erant nemora
vmbrosa et nigra. Ibi ergo be
ata martha de licēia maximi
ingrū sui et sororis sue deiceps
remāsit. et orōnib; et ieiunijs
indelinēt vacabat. Deū con
gregato ibidē magno sororū
cōuentu. et ad honorē semp
bēe marie vginis magna e
dificata basilica satis ibi al
pam duxit vitā. Carnē et o
uē pinguedinē. oua. caseum
et vinū vitās semel tū i die
edebat. cōtes in die et eodē
i nocte genua flectebat. Qua
dam vice dū apud auuionē
iur urbē et flūmū rodani pre
dicaret. iuuenis quidā ultra
flūmū cōsistens eius vba a
dire desidans cū nauigio cāe
ret. nudat; natare cepit. Sed
subito a vi flūis rapit. et p
tin; suffocatur. Cui; corpus
vir scā die iuentū ante pedes
scē marthe resusatū dū prese
tatur. Illa vō in modū crucis
solo pstrata talit; orauit. A
donay dūe ihu xpē. qui fra
trē meū dilectum tuū resuf
citasti. respice mi hospes ca

re ad fidem cōstantiū. et re
suscitata puerū istū. Et apphe
sa manu eius mor viuis
surrexit. et sacū baptismi
suscepit. **R**efert autē in li
bro quāto hystorie ecclēstice eu
sebius. q̄ mulier hec fuit e
moropla. q̄ p̄q̄ sanata fu
it in cura siue ī virdano su
o statuā fecit ad ymaginem
xp̄i cū veste et sinibua sicut
ip̄m vidat. et eū plurimū re
uebatur. herbe v̄ed sub ista
statua crescētes q̄ ante nulli
erant v̄tutis cū sinibua at̄
gerēt cāte v̄tutis erat ut mul
ti infirmi in sanarent. Illā
autē emoropla quā dñs sana
uit ambro⁹ dicit fuisse mar
thā. **R**efert autē iheronim⁹ et
habetur in hystoria ip̄tica. q̄
iulian⁹ apostata ymagine
quā emoropla fecit in sul
tulit et suā ibidē locauit. q̄
ictu fulm̄is cōfracta fuit. **O**
bitū autē suū dñs sibi an
p̄ annū reuelauit in quo to
to anno febrib⁹ elaborās an
octauū diem suū exit⁹ āgelico⁹
choros sororū sue ī celū aīam
deferētes audiuit. Que mor
fratū et sororū cōuentu cōgre
gato ait. Mei comites et dul
cissimi alūpni in queso cōgra
tulamī. qm̄ angelicos choros
sororis mee animā ad sedes

polliatas ferētes ouant⁹ cer
no. **O** pulcherrima et mi dila
ta soror viuas cū magistro
tuo et hospite meo in sede bea
ta. **S**tatinq; beata martha
exiit suū presenciens suos ad
monuit. ut lūianb⁹ accensis
circa se usq; ad obitū vigila
rent. **N**ote vō media ante cū
suis sui diē custodib; sompno
grauatis vent⁹ vehemēs ir
ruit. et lūiana aīa extingit.
Illa vō malignorū spūmū f
bam cernēs orare cepit. **M**i
p̄ hely mi hospes care. cōgre
gati s̄ ad deuorādū me seduc
tores mei sc̄pta tenētes mala
que gessi. hely ne elonges a
me. h̄ in adiutorū meū intē
de. et ecce sororē ad se venientē
vidit q̄ manu faces tenēs. ce
iros et lāpades in accendit.
Quq; alia alia ip̄o noīe vo
cāet. ecce xps̄ aduenit dicens
Veni dilecta mea hospita ubi
ego sū illic meū ens tu me
suscepisti in hospitō tuo. ego
te recipiā in celo meo et ino
cantes te exaudīā amore tuo
Appropinquate vō hora sui tūc
foras deferri se fecit ut celum
posset videre. iussitq; se in ter
ra sup̄ auerē poni. et signū
auas corā se tenei et in hec v̄
ba orauit. **H**ospes mi care
hanc paup̄illā tuā custodi

et sicut meum dignatus es hos-
pitan sic me suscipe in hospi-
tio tuo celesti. Iussitque ut passio
p^{ri}ma lucā coram se legeret. Et dū
diceretur. P^{ri}ma in manus tuas
comendo spūm meū. illa spūm e-
misit. Sequēti vō die s. dūca
dū circa corpus eius laudes
exsoluerentur circa horā tertiā
apud pentagonas b^{ea}tō frōto
in missam celebrā et p^{ri} e-
plām in cathedra domuitān
dñs apparuit dicēs ei. Dilecte
mi frōto. si vis implere q̄ olim
hospice mē pollicar^{is} es. surge
velociter et sequē me. Quo iussa
implente subito ambo caraf-
conū venerūt. et circa corpus
eius psallētes totū officiū am-
bo ceteris respōdentibz pegerūt
et corpus e^{ius} sepulchro suis ma-
nibz collocauerūt. Vm dū a-
pud pentagonas finitas can-
tibz dyacon^{us} laūis euāgeli-
ū bñdīcōne petens epīm exi-
tāret. Ille vir extitit^{is} respondē-
tēs mei cur me extitastis. do-
min^{us} enī ilis xp̄s ad corp^{us} mar-
the hospite sue me duxit. et ip-
sam cōdidim^{us} sepulchre. Dux-
git ergo velociter illuc nūaas
qui nobis ānūm nrū aureū
et p^{ri}ocetas arseas deferant.
qui dū ad corpus sepeliendū
me aptare sacriste cōmendauit
et eas ex obliuione dimisi. qz

me cā cito extitastis. **N**ulli mū-
cy et her ut ep̄s dixerat iueniē-
tes. ānūm solamqz p^{ri}ocetas
attulerūt. Aliā vō in hui^{us} rei
testimoniū sacrista remittit. Ad-
diditqz b^{ea}tō frōto dicēs. Cū post
sepulchrū eccliam extem^{us} frater
quidam illius loci luttis p^{ri}oc-
nos insecutus dñm interroga-
uit quo noīe vocaretur. Cui
ille nichil rēdens ostendit ei
codicē quē in manu tenebat
ap^{er}tū nichil aliud erat sc^{ri}ptū
nisi vñctus iste. In memoria
etna erit iusta hospita mea
ab audicōne mala nō time-
bit in die nouissimo. Cū vō
codicē reuolueret in aīctis foli-
is hoc repperit sc^{ri}ptum. Cū autē
ad eius tumulū crebra mira-
cula fiēt dodoneus rex fran-
cor^{um} ~~re^{um}~~ ~~franco^{rum}~~ xpianus effec-
tus et a scō remigio baptizat^{us}
cū graue renū patētur dolore
ad eius tumulū veniens sa-
nitatē integrā reportauit. **E**-
p^{is} locū durauit. et triū mili-
arior^{um} spaciū in quo ex utraqz
pte rodani ciuitas villas et cal-
cia dedit locūqz illū liberū fe-
cit. **M**artella vō eius famu-
la vitā ip̄ius cōsēplir q̄ p^{ri}oc-
modū in sclauiā p^{ri}gens et
ibi euāgeliū xp̄i predicās
p^{ri}ocamū annū a domitade
marthe q̄uit in pace. **¶**

Vita scōr abdon et sennés

Abdon et senné sub deo i-
patore martyriū passi
sūt. Cū enī deus impator babi-
loniā cū alijs puincijs supe-
rasset quosdā xpianos ibi in-
uenit. quos secū ad urbē cor-
dulā deducens diuisis ibi sup-
plicijs cōsumauit. et eos duo
subreguli rapiētes s. abdon et
senné sepelierūt. Dñ accusa-
ti et deo pūcati romā post e-
ū uincti cathenis ducunt. et
in cōspectu dei et senat⁹ iro-
ducti aut sacrificare et rerū
suarū libertatē recipere aut
morsib⁹ bestiarū deuorari in-
uerunt. Contēpnētes itaq; et
expuētes ī simulachry ad the-
atrū pertrahunt. et ad eos duo
leones et vñ quatuor dimit-
tunt. Qui cū sanctos nō tan-
gent. s; etiā custodierūt uictis
in eos gladijs occidunt et li-
gans pedib⁹ trahi sunt et iac-
tati sunt ante simulachry so-
lis. Qui cum ibi triduo iacu-
issent qñq; subdyacon⁹ eos
collegit et in domo sua sepe-
liuit. Passi sūt antea ānos dñi
cc. et. l. **Dialogus s. gūmā**

German⁹ dicit a germi-
ne et ana qd est sursum
qī supnū germē. Tria enī re-
piuntur in seie germināte. s.
calor naturalis. humor uici-

mētis et rō seīalis. **B**eatiss
ergo gūmā dicit qī semē ger-
minans. q; in ipso fuit calor
p feruore dilectōis humor p
pinguedinē deuotiōis. et ra-
tio seīalis p uirtutē predicatōis
p quā multos in fide et morib⁹
gūabat. Cuius vitā cōstānti⁹
presbit ad scā sensurū epū
alasiodorēsē sc̄p̄lit. **Vita s. c.**

German⁹ no **germanū**
bilissim⁹ quē in urbe
alasiodoro natus et liberalib⁹
studijs plurimū erudit⁹ tādē
ad discendā iuns scām romā
est pfectus ubi tū dignitatis
accepit ut eū senat⁹ ad galli-
as trāsmittet. ut apicem du-
cat⁹ totius burgūdie obtineret.
Cū ergo alasiodorēsē ciuitatē
certis diligēti⁹ gubnaret arbo-
re quādam pinū in media ci-
uitate habebat ad cui⁹ ramo
p admiracōne venacōis fe-
rarū capita suspēdebat. S; cū
scōs amator eiusdē ciuitatis e-
piscop⁹ de tali eū vanitate se-
pe argueret monēs ut etiā ar-
borem inadi mādaret ne ali-
qua mala occasio xpianis ex
hoc eueniret. Ille nullatenus
acq̄euit. Quadā aut vīce ab-
sente gūmano arbore inadi
et incendio totā dedit. Ad au-
diēs german⁹ xpiane religio-
nis oblit⁹ vallat⁹ militibus

illuc aduenit et morte epō in
 reptauit. Ep̄s autē diuina reue
 latione germanū sibi successurū
 agnoscens. futurū cessit. et au
 gustudunū preiit. p̄ modū
 alastiodorū reuissus germanū
 caute i ecclā condulsit. et ibidē
 eū cōsolans sibi successurū cō
 pōxit. Qd' et fām est. Nā pau
 lo p̄ ip̄e felicit' obijt et gēna
 nū plebs om̄is in sua auasti
 tē postulauit. Qui ibi pau
 pi bz erogata et uxore in soro
 rē cōmutata corpus suū p̄ xxx
 ānos s' afflixit ut nūq' panē
 frumētū. nō vinū nō legumē
 nūq' uel sal p̄ sapore comed
 rit. bis tñ in āno s. in pascha
 et natali vinū sumebat. s. tñ
 ip̄m vini sapore aquis nimis
 extinguebat. In refectōne pri
 mū auerē p̄libabat dein pa
 nē ordeatū sumebat. sp̄ autē
 ieiunās nūq' nisi uesp̄e cōde
 bat. in estate uel hieme nullā
 uestem habuit p̄ter aliatū et
 tunicā uel ciuillā. Que ues
 tis nisi forte aliqui donaretur
 tam diu ferebat' donec actiōe
 nimia solueretur. laīs suis anē
 et alitō et saculo ornabatur.
 nullū puluinar capud ab
 hūens eius leuabat. s. semp
 gemēs. et scōz reliq̄as collo ge
 rens. nūsq' uestimentū. raro
 cala amēta et raro angulū

dehēbat. Sup̄ hoīem siqui
 dem fuit om̄ie qd' gessit. Talis
 enī eius uita extitit ut si mi
 raculis caruisset incredibilis
 uideretur. Tanta fuerūt miracū
 ut n̄ mīta precessisset fātal
 ita putarent. hospitari in
 quodā loco cū p̄ cenā mēsa
 itū pareretur. admirat' int̄ro
 gabat cū dñō ip̄abant. Cui
 tñ dicent q' bonis illis mul
 erib' q' de nocte incedūt ip̄a
 rent. Illa nocte scōs germanus
 statuit vigilare. Et ecce uidit
 multitudine demonū ad mē
 sam in forma hoīm et mulie
 rū ueritē. Qui eis p̄apiens
 ne abiret. cūctos de familia ex
 arau' iqrēs si p̄sona' illas cog
 noscent. Qui cū om̄es uicōs
 suos et uicinas suas cō dice
 rent misit ad domos singulo
 rū demonib' p̄apiens ne abi
 rer. et ecce om̄is in laicis suis
 st' iuenti. Adiuuati ergo se
 demones cō dixerunt qui sic
 hoībz illudebāt. **C**o tpe b̄s
 lupus ep̄s ecclē trecasine flo
 bat cū urbē cū atala rex ob
 sidet sup̄ portā beati lupus
 acclamās quis esset qui eos
 sic ip̄eret requisit. Cui ille. E
 go cum atala flagellū dei. Q'
 cont' hūilis p̄sul gemēs ait
 Et ego lupus heu vastator
 gregis dei. et idigēs flagello

Mortis portas resan uellit
Illi autē diuinit' exsecrati p portā
trāsierūt ad portā neminē aut
rē uidētes aut ledentes. **S**c̃s er
go german' assumpto ep̃o p̃dco
lupo in britannias ubi heretici
pullulabāt pfectus ē. **S**z dū
in mari essent et tēpestas uir
tima orietur ad orōnē s̃a ger
mani p̃tin' t̃nq̃llitas magna
efficitur. honoufice ergo a ip̃o
suscipiūt quor' aduētū demo
nes iam p̃dixērāt. quos sc̃s
giman' de obsessis expulerat
Um dū hereticos cōuinceret ad
ip̃a redierūt. cū in quodā lo
co infirm' decubēret. contigit
ut totus ille vic' repētino in
cendio cōflagraret. Qui cū ro
garetur ut iū asportat' ignē
euaderet. ille incendio se oppōit
et ultra atq; oīa cōsumēte
flamma hospiciū eius nō te
nuit. **D**ū ad britannias itāto
redueret ut hereticos cōfuteret
Quidam ex discipulis eius q̃
dū cōato eius vestigia seque
batur. Qui tū apud corna
dor' infirmat' occubuit. Redi
ens autē beatus giman' sepul
chr' discipuli ap̃m fecit. ip̃m
q; vocans ex nomine qd̃ age
ret et an secum adhuc mili
tāe cuperet requirit. mox ille re
spondens cuncta sibi constācie sua
uia. ac se nolle huc ullaten'

reuocari nūdit. **L**uc sancto an
nunte ut req̃sceret ille depoli
to capite rursū in dño obdor
miuit. **D**ū in britannia pre
dicaret et sibi ac socijs rer' bri
tānie hospiciū denegāre subul
tis regis regressus a palat'us
accepta p̃benda in palatō ad
ip̃iū tuguriū rediens uidit
br̃iū germanū cū socijs fame
et frigore laborātē. Quos in
domo sua benigne recepit. et
vini vitulū quē habebat
hospitib' occidi mādauit. **P**ri
cenā sanct' german' oīa of
ficia vini sup pellē cōponi fecit
et ad eius orōnē vitulus sine
mora surrexit. **S**equēti die ger
man' regi festi' occurrit. et c̃
eis hospiciū denegauit paten
t' inquit. **T**unc rex vehemē
ter attouit' sibi nūc nō potui
t. **E**t ille egredē inquit et ig
nū meliori dimitte. **G**erman
man' ergo dei mandato sub
ultū uxore venire fecit. et vin
is stupētib' regē cōstituit.
Et extit reges et subuli que
p̃dētes dūant' gēti britonū
Cū saxones cōt' britones
dimicarent et se paucos uide
rent sc̃s in t̃nseuntes ad se
vocauerūt et ab eis p̃dicati
certat' oīs ad baptisimū gra
ciā cōuolabant. **D**ie g' pas
che ex furore fidei p̃dictis ar

mis pponit fortis prelium.
qd illi audientes audaci contra
merces pperant. **S**z gnuan?
latens ai suis omis admonui
it ut ai ipe alla clamaet omis
sibi vno clamore videant. **Q**d
ai fcu esset tantos hostes sup
se iam uruertes terror inasit
vt pectis annis no solu mo
tes s celu sup se ruere putaret
auctiqz diffugeret. **Q**ua
dam vice du p angustitudinu
cusiens ad tumultu sa cassi
am epi deuenissz quo se habe
ret inquisiuit. **I**lle statim auc
tis audientibz ~~hic audientibz~~ sic
nidit. dula qere pferior et ad
uetu redeptois expecto. **E**t ille
Quieste p longu in xpo temp?
et p nobis attenuans intred.
vt obtine sacre resurrectionis
gaudia meam. **C**u apud
rauena deuenisset. et a regia
planda et filio suo valentiniano
honorifice susceptus e. hora
vo cene regina misit ei vas
argenti amplissimu delicaco
nibz abis plenu. **Q**d ille sic sus
cepit ut abos famulis tradet
et sibi p paupibz vas argenteu
retineret. loco vo munis misit
regine saucella liqueu pane or
deaceu continente. **Q**d illa li
berit accepit et vas illud pr
modu argento tenuit. **Q**uadā ac
vice du pda regina eu ad co

uiuū iuicasset. ille benigne a
uiues ab hospicio suo usqz ad
palaciu. eo q ieiunius et labo
ribz esset confectus alio deferre
te portatus e. **S**z ai coedit ali
sa germani mortuus e. **Q**d re
gina audiens equu mie ma
suetudinis epo putan fecit.
Que intuens ait. **N**eus in a
liu pntetur. qz qui me huc at
tulit reportabit. pgenisqz ad ca
dauer. **S**urge inqz iuliao re
itatur hospicio. **S**tatinqz
subaliens seipm coassit et q
nichil mali passus esset gna
nu ad hospiciu deportauit. **S**z
antequa de rauena exiret pre
dixit q nequaquam in hoc seculo
diuam moraretur. post modi
cu tempus febre corripit et die
septima in dno moritur. et cor
pus eius ad gallias sicut a re
gina peccerat transportatur.
Obit circa annos duu ccc. xxx.
Du ai scs germanus bto euse
bio epo veritellensi pmississet
q in sui reuersione etiam qua
fundauit sibi dedicaret. ai in
tellexisset eusebius san gna
nu exisse de corpe etiam suam
dedicatur? ceros accendi iussit
Sz quanto plus accendebant
tanto plus exinguebantur
Qd videns eusebius intellexit
dedicacoem aut alio tpe opor
te fieri a alio epo reservari. **C**u

ergo corpus bñ germani vñ
las delatū fuisse. mor in pre
dicam etiam induat. et statim
om̃s ceteri diuinit̃ inflāmant̃
Tunc sc̃s eusebius p̃missionis
sā germani mēuit qđ uiuens
se factū p̃misit. mortuū se fecit
se cognouit. **H**ec ita oportet acci
pi ut nō intelligatur de mag
no eusebio vñcellensi qđ tpe ip̃i
factū fuit hoc. Nam ip̃e sub va
lente impatore mortuus fuit
Et a morte ip̃i usq; ad mor
tē sā germani ult̃ annos qñ
āgiura effluerāt. fuit ergo a
lius eusebius sub quo istud
qđ enarrat̃ euenit. **Prologus**
Eusebius dicit ab eu qđ
ē bonū. et sebe qđ dicit̃
eloquētia ul̃ statio. vel eusebi
sonat bonus cultor. Ip̃e nāq;
habuit bonitatē in sāficate
sui. eloquētiā in defensione fidei
statōne in cōstantia martyri
bonū cultū ī reuerētia dei. **Vi**
Eusebius **sancti eusebii**
us semp̃ uirgo existens
dū adhuc cathetūm̃ esset ab
eusebio p̃p̃ baptisma et no
mē suscepit. In quo baptismo
manus angelice uise et qđ ip̃m
de sacro fonte leuauerunt. Ma
trona quedā eius pulchritu
dine capta cū ip̃ius cubiculū
ueller̃ adire custodiētib; ange
lis puenire nō potuit. Dū frō

mane ad eius pedes p̃adit et
ab eo ueniam petijt. **Ordinat̃**
p̃sbit̃ cauta sātate euenit. ut
in nullam solēpnit̃ uir̃ manu
eius mīsteriū angelicū appare
ret. **P**ost h̃ec cū ariana pesti
cōtam p̃talia infic̃t impato
re cōstantio eidē heresi fauente
uilius ip̃i eusebiū in uñcellensē
ep̃m cōsecr̃uit. Que tūc obit̃
bat uir̃ alias urbes p̃talie
p̃napatū. **A**d h̃etia audien
tes om̃s fores eccl̃e claudi fe
cerūt. et eusebi; urbē ingress;
añ hostiū maioris eccl̃e que ē
bñ mane genua flexit. et oīa
ostia sua mor̃ orōne aperuit
Aureliū ep̃m mediolanensē
h̃etia p̃uicace corruptū de ep̃a
ei eiecit. et p̃ eo uirū catholici
dyonisiū ordinauit. **S**icq; eu
sebius totā eccl̃am occidentis
et ar̃ianalis totā orientis ec
clesiā ab arianor̃ peste pur
gabāt. **A**rrius nāq; p̃b̃ alex
andrin; fuit qui xp̃m purā cre
aturā ēē dicebat. asserens qđ e
rat qū nō erat. et qđ p̃p̃r̃ nos
factus ē. ut nos p̃ eū tamq̃ p̃
istūmētū deus crearet. et ideo
magnus cōstantin; celebrat̃
fecit uiceniū cōaliū ubi eius
error cōdepnat; ē. Ip̃e autem
postmodū miserabili morte
interijt. qđ om̃ia uisc̃a et in
testina p̃ secessū emisit. **C**on

stantia autem constantini filius
ipsa heresi corruptus fuit. Quo
tempore constantius imperator contra
eusebium plurimum indignatus
multorum episcoporum consilium convocavit
et dyonisiū accersivit. multis
que ad eusebium epistolas destinavit.
Qui sciens maliciā in mul
titudine pualē venire contemp
sit. Vnde imperator statuit contra ei
us translationē in mediolanensē ur
be quā ipse erat consilium celebrari
ubi autem eusebium deesse videt iul
ius arrianos fidē suā describere
et dyonisiū episcopum mediolanē
sem ac viginti novē episcopos ei
de fide subscribere. Quod audiēs
eusebius ex urbe sua profectus est
mediolanū adire et se in vita
passurū pōnere. Cū ergo ad quā
dā fluvium venisset ut mediola
nū pgeret. navis pauli et alia
parte fluvius exstans eo iubente ad
eū venit. et ipsum cum sociis suis
gubernatore alio transportavit.
Tūc ei predictus dyonisius obvia
vit. et ad pedes eius pedes ven
iam postulavit. Cū ergo euse
bius ab imperatore nec munus
blanditijs flecti possit. Corā
omnibus dixit. Vos dicatis filiū
miorē esse patre. Cui ergo in filiū
meū et discipulū pretulistis.
Non est enim discipulus super ma
gistrū nec filius super patrem.
Quia illi ratione commota gregē

phū quē scripserant. et cum dyoni
sius subscripsit ei oboculerunt.
At ille. nequaquam post filiū scri
bam. cum auctore presū. Si istū
icendite. novūque cum ascribā si
vultis conscribite. Sicque mutui de
successus est gregographus cum dyo
nisi et ceteri episcopi subscripserunt. R
eūque arriani alium gregographū
subscripserunt. et eusebio aliisque
episcopis ut subscriberet tradiderunt
sed cum ab eusebio aīati nullate
nus consentient ceperunt plu
rimū gratulari quod gregophū
cum coacti subscripserant penitus
robustū videbant. Tūc iratus
constantinus eusebium volūta
arrianorum tradidit. Qui prius
ipsum de medio aliorum episcoporum rapi
entes et durius flagellantes eū
per gradus palatii a summo usque
ad vnum. et rursū ab vno usque
ad summū traxerunt. Cū ergo ca
pite cassato multū sanguine
fudisset. et adhuc nō assenti
ret vinctis per tergū manibus
per collū cum fune ipsum traherent
ipse autem grās agens dicebat
se per confessionē fidei catholice
mori esse parū. Tūc constantinus
liberū. ipsum dyonisiū. pauli
nū. et omnes alios episcopos qui ei
exemplo fuerant aīati in exiliū
mitti fecit. Eusebiū vero apud
cyropolim in urbe palestine ar
riani duxerunt et ipsum in quodā

Loco sic artissimo recluserunt.
ut esset illo longitudine breui
or. latitudine angustior. ita ut
curuat. uer pedes extendere. uer
se in lat. alā uerū posset. capi
teq. de pso hūeros tū et cubi
tos mouē valebat. **D**ū con
stans defuncto iuliano. eide
successores et omib. place volēs
iubet exilatos epōs reuocari
et deor. templa apui et pace
firi sub lege qua quisq. uell.
Et sic eusebius iū exiens ad a
thanasii uenit. et quāta pas
sus fuit eide exposuit. Defūc
to aut iuliano. et iouuiano
reguāre. sopitis arriani eu
sebius vcellas rediit. et eum
ip. l. ai magna exultacōe scep.
Si iū valente reguāte arri
ani repullulāt. et eusebiy do
mū vallātes et ext. domū ip
sū supinū trahētes lapidib.
eū obruerūt. et sic ad dñm fe
liciter migrās in eā quā ipse
construxerat sepulch. est. fēit
quoq. hanc grām ciuitati sue
eusebius a deo suis pab. im
penasse ut nullus arrianus
ibide uiuē possit. Dixit aut
sodm aduicā ad mū. octo
ginta octo ānis. floruit cir
ca ānos dñi. cc. l. **Vita de**

Machabei s. machabeis
septem frēs ai uirē re
uēda. et eleazaro sacerdote.

qui ai p. obseruacōe legis
carne porcina nollēt comedē
manduca supplicōz grā p. uile
rūt. sedm q. in scō machabe
oz plen. cōtinetur. **E**t no
randū q. eā onēdis facit fel
ta de scs uirib. testamē. **O**ri
entalis aut nō facit festa de
scs ueris testamē. eo q. ad i
feros descenderūt. p. tēp. de in
nocentib. ex eo q. in ip. l. sin
gulis oculis ē xps et de ma
chabeis. **S**ūt aut quatu
or rōnes quare eā de istis ma
chabeis licet ad inferos descē
derūt solēpulsat. **P**rima ē
p. p. rogatiua martyrii. **Q**uā
manduca supplicia ul. scs
ueris testamē passi sūt. **I**deo p.
ullegiati sunt ut eoz passio
meito celebretur. **H**ec rācō po
nitur in hystorijs scolasticis.
Scda est p. p. repitacionē
mysterij. **S**eptenarius enī nū.
ē numer. imensitatis. **S**ignu
ficantur ergo in istis omīs pa
tres ueris testamē celebrare
digni. nā licet de ip. l. nō solēp
uile eā. cum q. ad limbum
descenderūt. ai q. mltitudo no
uoz subitauit. in hys ai septe
spendit omib. reuerēciā. q. p.
ui ut dñi ē vniūitas desig
nat. **T**ercia ē p. p. exemplū
paciēdi. pponitur enī in exem
plū fidelib. ut salis eoz cōstā

aa ad zelū fidei aīent. et ad pa
nendū p lege ewangelij. sicut
illi p lege moysi foras accu
gant. **Q**uarta ē ppter causā
supplicij. nā p defensione legis
sue talia st passi supphaa. sicut
xpiani p defensione legis ewan
gelice paciuntur. Has tres ul
timas rōnes assignat magist
iohānes beletij in sūma de of
ficio.

Historia sancti petri ad

Esti sacra vincula.

Petri apli q ad vīci
la dicitur quadrupl
a de causa institutū fuisse pu
tat. Cū mēonā libāconis pe
tri. et i mēonam libāconis alex
andri p destruēdo nūi gentiliū.
et p unperūda absolucōe spūa
lūi vinculoz. **P**rima ergo
cā est in mēona libāconis petri
nam sicut dicit in historiis
scolasticis. herodes agrippa ro
mā adijt. et ibi gaio nepoti ty
berij cesaris familiarissim⁹ et
amī. Quadā aut die dū esset
herodes in curru cū gaio leua
tis in celū manib⁹ aut. Vtinā
videm mortē istius senis. et te
dūm totius orbis noīan. hoc
auriga hōdis audiuit et tibe
rio cōtinuo īmanauit. Quapp
indignat⁹ tiberius cesar hero
de reclusit in carcere. ubi dū qua
dam die iuxta arbore īmūris
cet au⁹ frōdib⁹ insidebat bubo

vu⁹ de captiuis pitius i auguri
is dicit. **N**oli timē q aro libā
beris. et in tū solumabis q a
micos tuos in tū iudiciā cona
tabis et in hac pspicite mon
ens. **Q**uāto hui⁹ quis ac ai
mal sup te videns. ult⁹ quātū
diē uiuē nō valebis. **P**er ali
quot temp⁹ q venis mortur
et gams in īperū sublimatur
Qui quidē herodē de vinculis
libauit. et magnifice sublima
tū regē in iudeam misit. Cūq
venisset misit manus ut affli
gēt quosdā de ecclā. **O**caso aut
iaco bo frē iohānis gladio ab
eodem aū dies azimoz vidēs
q hoc gratū erat iudeis in die
b⁹ azimoz petri apphendit. et
i carce reclusit. uolēs post pas
cha pducē eū ppo. **A**nglīs autē
eī noctu assistēs mirabiliter
eū a vinculoz nexib⁹ absoluit
et ad mīsteriū predicacōis libe
rū re iussit. facit⁹ autē regis
dilaconē nō paratur ulacōis
Sequētī vero die custodes ad
se venire fecit. ut p fuga petri
eos dms penis afficeret. hoc
tū facē impedit⁹ ē ne solucio
petri aliau nocēt. nā conatus
in cesariā dēscēdit. et ibi passus
ab angelo expirauit. **C**etū
sicut refert iosephus i xx⁹ an
qratū libro. cū cesariā aduenis
set et ad eū totius pūiae viri

unanimiter conuenissent. ille uel
te fulgenti et auro argentoq;
mirabiliter conuersus indutus
sapiente die pcedit ad theatru
ubi cum primo solis radios uel
tis argentea suscepisset ipse
so splendore duplicata specta
tib; luce fulgor metalli ui. bra
tis effudit ut intuentib; pstrin
geret acie citior aspices. et p hoc a
liquo plus de eo q; humane natu
re est artifex arrogancia metri
retur. Illico adulantes vulgi
concepant voces dicentes. huc uis
q; ut hominem te tantum? s; ex
hoc iam sup; humane natura
te esse fatemur. Et dum adhuc adu
latorijs demulceretur honorib;
et oblatos sibi diuinos hono
res non respiciet respiciens uidit
mistecem sup; fumiculu capi
tuli suo angelu idest bubone.
moris eius prime uisceru flet
patesq; ad ipsum dixit. Heu e
go deus ui morior. Sciebat
enim iuxta predicatione auguris
se infra quinq; dies morituru.
Et continuo passus p quinq; di
es uisceribus eius viscera conuolentib;
expirauit. hec ioseph. **I**n me
moriam ergo tam mirre libacodis
pnapis apoloru a vinculis. et
tam mirre uindictae in cyranu p
tinu subsceute. etiam festu sancti
petri ad vincula sollempnizat.
vnu et eplacauit in q; hec liba

missa

co facta prohibet. **E**t scdm hoc
videtur q; hoc festu deberet vo
cari petri a vinculis. **S**cdm
tam instituciois extat qui alex
ander ipse qui sepe per banu pe
trui retit etiam. et hermes p
fectu uicibus roe q; p alexandru
ad fide conuersus fuit a qirino
tribuno in diuisis locis iusto
dia tenebant. dicitq; tribunus
ad herme pfaui. **M**iror te ui
ri prudente honore dimittere
pfaue tue et uitam aliam sopnia
re. Cui hermes dixit. Et ego an
hos annos hec oia dendeuam
et hac uitam sola esse putaba
Audit qirinu? fac ergo me pba
re q; aliam uitam esse nouis. et co
tinuo fidei tue disciplinam me
habebis. Cui hermes dixit.
Scdm alexander que tenes i vin
culis. ipse hec melius te docebit.
Tunc qirinu? maledicens alexan
dro ait. Ego tibi dixi ut me pro
bare faceres hoc. et tu me uis
as ad alexandru que plius
scelerib; teneo uinculatu. **V**in
cu sup; te et alexandru custodi
am duplicabo. et si ipsum tenui
et te cum illo inuenire potero uel fi
de tuis et eius sermoib; adhi
bebo. fecit qd; dixit et alexan
dro ptiu? hoc indicauit. **P**ra
te ergo scdm alexandro anglis
ad eu uenit et ipsum ad herme
i carcerem adduxit. et inueniens

eos quin? insimul plurimū ad
 mirat? ē. Et cū hermes quirino
 narraret quō alexander filiū
 suū mortuū suscitasset dixit
 alexandro quin? hō filiā gu
 rnuosā noīe balbinā. **D**ixit
 ergo me tuā recipe fidē si filie
 mee ipetare potens sanitatē
 Cui alexander. vade cūis et
 ipam ad carcerē meū adducito
 Cui dixit quirinus? Cū hic sis
 quō in tuo carere te potō iuveni
 re. Ad quem alexander. Va
 de cito. qz qui hic me addux
 it. illuc me cito reducet. Per
 gens g? quin? filiā suā ad car
 cerē alexandri adduxit. et i
 bidē ipm iuuenēs ad pedes se
 suos pstravit. Tūc filia eius
 cepit vincula sū alexandri
 deuote osculari ut sanitatem
 reciperet. Cui alexander dixit.
 noli filia has meas catenas
 osculari. s. bogas sū petri
 diligent? inquirere. quas deu
 te osculās recipies sanitatem
 Quirinus ergo in carere ubi
 petrus detent? fuit diligent?
 bogas inq? fecit. easq? cum
 iuuenisset. filie sue osculādas
 dedit. illa mox ut osculata ē
 vincula sanitatis ē integre
 vñficiū assecuta. Tūc quirinus
 veniam petēs alexandri de
 carere extraxit. et ipē cū filia et
 alijs plurib? baptisina sus

Alexander. Tūc sanctus alexander
 hoc festū in kalendis augusti
 celebrādū iustituit. et in ho
 noīe apli petri cūq? fabian? u
 bi vincula reposit. et ad vin
 cula noīauit. In hac solepni
 tate ad pōictā etiam sic mag
 nus cōausus et ibidē ppls vin
 cula osculat. **T**ertia causa
 istudōnis scdm bedā her ē. Oc
 tauian? impator et anthoni?
 sibi iūctē affinitate cōiuncti
 sic int? se mūdi totius iperū
 diuiserūt. ut octauian? in occi
 dente pñaliā. galliā et hispa
 niā. Anthoni? vō in oriēte asi
 am. pontū et affricā posside
 ret. Anthoni? aut? lasciu? et
 lubric? cū sorore octauiani iur
 ore habet ipam repudiavit
 et cleopatrā reginā egypti in
 vxorē accepit. Ob hoc indig
 nus octauian? manu armata
 i asiā cont? anthoniū pcedit
 et ipm in omib? superauit.
 Tūc anthoni? et cleopatra
 victi fugerūt. ac semetipos
 pre dolore iunio occiderūt. E
 gypa ergo regnū octauian?
 destruxit. et romanā puñiam
 fecit. In alexandriā prent. et
 omib? eam diuinjs spolijs
 romā ipas cūlucit. vñ intū
 republicā auxit. ut p vno de
 nario daret? qd? primo p quatuor
 vēdebat. et q? ciuilia bella val

de urbē vastauit. ita eā reuo-
cauit ut dixit. Inueni latentiā
relinquo marmoreā. Quia er-
go intū rēpublicā auxerat au-
gust' panno oīm vocat' ē. Dū
et ab eo augusti dā sunt q' sibi
in impio successerūt. sicut a iu-
lio cesare auūculo eius cesares
appellant'. Dū et hūc mēsem
augustū qui prius sextilis di-
cebat'. q' a marmo sextus ēat
ipls suo noīe intulauit. eum
augustū vocans. In mēdiā
itaq' et honore victorie illius
quā prima die augusti octauū
an' habuit omīs romani hac
die solēpnizabāt. usq' ad tem-
pus theodosij impatoris q' cepit
regitare āno dñi m' ccv'. Eudo-
sia ergo filia p'dā theodosij im-
patoris uxor valentiniani iho-
solimā ex voto preit. ubi qdā
iudeus p' magno munie duas
ei cathenas obtulit quib' sub
herode petrus apls vinct' fuit.
Cū ergo romā redyisset. et kls
augusti in honore impatoris
gentilis romanos solēpniza-
re videret. dolens q' dāpnato hōi
tant' honor exhibetur. cogitā'
q' q' non de facili eos a tali con-
suetudine reuocare posset. co-
grando tractauit. ut obserua-
tia sic staret. si in honore qui-
dē s' petri fieret. et illū diem
vniūsus ppls ad vincula no-

uāret. **H**abita ergo collatō
ne cū beato pelagio ipi iplm
blandis exhortacōib' induxe-
rūt ut obliuioni tradatur mē-
sa p'ncipis paganor. et celebs
fiat mēd' p'ncipis aplor. Qd'
dū cūctis placuisset. illa cathē-
nas quas de iplm tulerat
paulit et iplo ostendit. papa
vō et illā cathēnā paulit. qua
sub uerone idem apls vinct'
fuit. hac ergo illis locata. ita
miraculose una cathēna fca
ē ac si semp una et eadē extal-
set. vnde ipi et regina prius
statuerūt ut q' oīm iudicar-
ta religio faciebat gentili
dāpnato mutata i melius
faceret aplor p'ncipi p'no
ipā ergo vincula ipi cum re-
gina in ecclā sancti petri ad vi-
cula posuit. et ipām muncib'
mult' et p'ilegijs magnis do-
tauit. ac p'dā diē ubiq' cele-
bre fore instituit. Hec beda.
Quāte aut virtutis hec ca-
thēna fuit āno dñi nōgente-
simo lxiij apparuit. Quēdā
enī comitē ottois ipatoris
ppinquū. dyabol' an' oīm o-
culos tam audet' arripuit
ut serpm denab' lacaret. Tūc
iussu impatoris ad iohāne
ipm ducatur. ut cathēna s'cā
petri eius collo arūdaret'. S;
dū quedā alia cathēna furētis

collo fuisset iposita et nichil
 et hac pueniret salutis nuni
 ni ubi uil latebat utrus. tan
 de uera petri cathena pducatur
 et furans collo iponitur. tante
 aut uirtus pond' dyabolus
 ferre no potuit. h' mortuam omi
 b' exclamans abcessit. Tunc the
 odu' methelis eps ipam ca
 thena arripuit. et eam se nul
 lare' dimissurum si sibi man'
 padetur asseruit. Cu ergo sup
 hoc iter epm et ipm aliosq di
 cos grauis oiderur contendo in
 paror. tande linguu ipm seda
 uit. et epo et ipa cathena a p
 amulu imperiuit. **C**larrat
 mulers in cronica. et de hoc ha
 bet in hystoria tptata q' hys
 dieb' apud eplm draco in
 gens apparuit in cui ore do
 nat' eps uirtute insignis ex
 puenis mor occidit. Pu' tu an
 te eius faciem dignas autem
 designas et eide ostendes que
 uir septe inga bou ne eius pu
 tredine aer inficeretur ad loqui
 tendu ttere potuerit. **I**dem
 quoz aut ibidem et in eade hysto
 ria tptata h'etur. q' dyabolus a
 in spe moysi se posuit qui uide
 os uiaiq congregans super
 magnu mias precipiau iur
 ta mare. eos duxit. Quos du
 ad cinu pmissionis suo pede
 se pante ducere polliceret inu

meos enectauit. **U**n arditur
 q' dyabolus indignat' q'a ota
 sione iudei q' cathena regine de
 derat plautus octauiani cessa
 uit de eis se talit' vindicauit.
 Multa aut er hys q' euaserunt
 ad baptisui gram couolau
 rit. Cu eni mos ipe declinans
 maiberet. et ille sese inoluert
 pores tam acutis nupib' laci
 a q' in mare pfocati mortui
 sunt. Cuq' reliqui idem facere
 uellet. et de ponib' qd eis acci
 deit ignoraret. qda piscatores
 in transeutes malu q' accide
 rat narrauerunt eis. et illi sic
 conuersi st. hoc in hystoria tptata
Quarta ca instituciois
 her assignai pr. dñs eni a vin
 culis petri miraculose absol
 uit. et eide ligandi et soluendi
 potestate dedit. nos aut vin
 culis pctor obligati tenemur
 et absolui indigem'. **I**deo er
 go ipm in sollemnitate q' dicit'
 ad uincula honoram'. ut si
 aut ipe a uinculis absolui pro
 meruit. et sicut absoluendi a do
 mino ptre accepit. sic et ipe
 a pctor uinculis nos absoluat
Hac ultimā instituciois
 cam nonnulla extasse de faali
 quis ppende p' si videat q' ab
 solucione in aplm frām epla
 comediat. absoluendi sibi po
 testate concessa ewāgelu re

erat. absolucōne ab ipō nobi
faciendā hodierna orō postu
lat. **C** Quā autē pdaues q̄s ac
cepit iudū etiam dāpnādos
absoluat in quodā miraculo
qd̄ legitur in libro miraculo
rū beate v̄guis satis daret.
Apud coloniā urbē in mōste
no s̄c̄i petri erat q̄dam mona
chus leuis lubric⁹ et lasciu⁹
hic dū subita morte fuisset p̄
uent⁹ demones ipm̄ accusa
bant. et quelibet p̄cōrū gr̄a
contra ipm̄ clamabāt. vn⁹
dicebat. Ego sum cupiditas
tua. qua frequēti cont̄ dei p̄
cepta cōcupisti. Alius da
mabat. Ego sū uana gl̄a
tua qua te apud hoīes iac
tauit exaltasti. Alius autē.
Ego sū mēdaciū in quo mē
tendo peccasti. et cetera similiter.
Et cont̄ quedā bona opa que
fecerat ipm̄ excusabāt dicenti
a. Ego sū obīa quā seniorib⁹
exhibuisti spūalib⁹. Ego sū
psalmoz cant⁹ quē frequē
t̄ deo cecini. S̄c̄s autē petr⁹
cui⁹ erat monach⁹ p̄ ipō dep̄
catur⁹ deū adiūt. Cui in dicit
deus. Nūq̄ non p̄ph̄a me
inspirāte dixit. dūc quis hi
tabit in tabernaculo tuo a
quis regesat t̄c̄. Qui ingre
ditur sine macula t̄c̄. Quō
hic p̄t saluus ēē. cū nec sine

macula sit ingressus nec sit
iusticiā opatus. **R**ogante ḡ
p̄ eo petro cū virgine m̄re dei
hanc dñs suā p̄tulit ut a
nima ad corpus rediret et i
bi p̄uam ageret. Tūc cōfess⁹
petrus clauī quā manu tene
bat dyabolū truit. et in fu
gā comittit. aiām vō eius in
manu ciuiscā. qui ī p̄dco
monasteno monachus fuerat
tradidit. et ut ad corpus ip
sūm reduceret p̄cepit. Qui ab
eo p̄ m̄cede reditōis poposat
ut singulis diebus p̄ eo psal
mū m̄sc̄e mei deus diceret et
sepulturā eius scopis sepe mū
daret. Ip̄e q̄ de morte rediens
q̄ sibi conagant omib⁹ enar
rauit. **Vita s̄c̄i stephani p̄p̄e**
Stephan⁹ ip̄ cū multos
gentiliū verbo et exem
plo cōuertisset. et multa cor
pa s̄c̄oz mart̄z sepelisset a
valeriano et galieno anno
dñi cc. lx. sūmo studio p̄qui
ritur. ut eū et clericos aut sa
crificare cogerent aut suppli
cis diuils puniret. dederunt
edictū ut quicūq̄ eos p̄deret
totā eoz ciuam possideret. **Q**
p̄pter decem de eius deiciis dep̄h̄e
si statū s̄c̄i audienā decolla
ti. Sequēti die stephan⁹ ip̄ cō
prehenditur et ad templum
mart̄is ducitur. ut ibi aut

ydolū adoraret aut sententiam
capitalē subiret. **S**ed cū tem-
plū ingressus fuisset et deum
ut ipm templū destrueret exo-
rasset statim magna ps tem-
pli corruit. et omnis multitu-
do p̄ immo timore aufugit. ip-
se uō ad amiteriū scē lucie p-
rexit. **Q**uā audiens vallian⁹ mi-
lites plures p̄dub⁹ ad eū mi-
sic. **Q**ui venientes cū missā cele-
brantē iuenerūt et stantē in-
trepidū ac cepta deuore pficiē-
tem ī sua sede decollauerunt.

Historia de iuētoe scti stephani

Quentō corporis p̄thomaris
stephani āno dñi act̄ xvij. sep-
tū honorij p̄ncipis anno scā
fuisse narratur. **S**epit⁹ aut̄ ei⁹
iuētoe trāslatio et cōiūctio.
Iuētoe ip̄ius hoc ordine facta
fuit. **N**am cū quidā presbiter
noīe lucian⁹ in cūrono ihero-
solimitano quē genadius in-
f̄ viros illustres cōmēdrat et
her̄ sc̄psit. fena sexta in stratu
suo quiesceret. et pene vigila-
ret. vir quidā seuer. statura p-
cerus. vltu decorus barba p-
luta. pallio candido amictus.
cū gēnuile auree et aures inc-
rant cōtēte calceatis caligis
in sup̄ficie dramaris eidē ap-
paruit q̄ manu aureā virgā
tenens cēgit eū dicens. **S**ū-
ma cū diligēcia n̄os patefa-

cto tumulos. q̄ iudicet̄ desper-
toq̄ loco reconditi sum⁹. vade
igitur d̄ iohi ep̄o iherosolimita-
no ut nos in honorabili loco
reponat. q̄ cū scitatis et cū-
lano mūdū concussit mōrum
suffragis deus mūdō ip̄iam
deceuit. **C**ui lucian⁹ p̄b̄ dixit
Quē quis es? **E**go sum inq̄
gamahel qui paulū aplm
cūctū et ad pedes meos legē
p̄dau. **Q**ui autē meū iacet
stephanus sc̄s est q̄ a iudeis
lapidat⁹ ext̄ ciuitatē. pietus
est. ut a fenis et a iud̄ deuora-
ret. **S**ed hoc dīno ille p̄hibuit
cū idem martyr illesam fidē
seruauit. **E**go aut̄ ipm cū re-
uēcia multa collegi. et in
meo nouo tumulo sepeliui.
Alius autē qui meū iacet ē
n̄ptodem⁹ meus nepos qui
nocte ih̄m adyt. et a petro et
ioh̄ane sacm̄ baptisma sus-
cepit. **Q**uap̄r indignati ī
eū principes sacerdotū eū
occidissent. nisi ob mei reue-
rēciā destitissent. **V**imptū om-
nē sb̄am eius dirpuerūt. et
eū a p̄ncipatu deposuerunt
multaq̄ eū afficiētes v̄b̄ib⁹
seminūū reliq̄rūt. **H**ūc cum
ego in domo dixissem dieb⁹
aliquib⁹ sup̄uixit. et defunc-
tū iuxta pedes sc̄i stephani se-
peliū sc̄a. **T**ertius uō q̄ meū

ē. est ipse abybas filius meus
qui anno etatis sue vicesimo
mensis baptisma suscepit. et vgo
permanens cum paulo discipulo
meo legem didicit. uxor uero
mea etheia et selenias filius
meus. qui fide christi noluerunt re
ape. nostra nequaquam digni sepul
tura fuere. sed eos alibi sepul
cos inuenies. et eorum tumulos
vacuos et inanes. Hoc deo sac
tus gamaliel disparuit. **C**
lucianus uero euangelas dominum ero
rauit. ut si hoc visio in ueritate
fieret. eide sancto ac tanto appareret.
In sequenti ergo feria sexta eidem
apparuit sicut prius. et cum ea
que sibi dixerat neglexisset. quasi
uit. Non inquit domine neglexi. sed
rogavi dominum ut si hoc ex deo
esset. tanto appareret. dixitque ei ga
maliel. quoniam in mente tua cogi
tasti si nos inuenires quomodo sin
gulorum reliquias discernere posses
et hijs que sunt sub similitudine
offerro singulorum loculos et re
liquias edocebo. Ostenditque ei
tres calathos aureos et quatuor
tunc argenteum. quorum unus erat
plenus rosis rubentibus. alij rosi
albis. Tertium etiam ostendit ca
lathum argenteum plenum odorato.
dixitque gamaliel. hijs calathi sunt
in loculi. et hec rose sunt nostre reli
quie. Calathus plenus rosis ru
beis est locus sancti stephani. qui

solus ex nobis martyrio me
ruit coronari. Alij duo rosis
albis pleni mei et nicodemus sunt
loculi. qui sincero corde in confes
sione christi plenissimi sunt. Quar
tus uero argenteus odoratus plenus
est abibis filij mei. qui candore
uigilantiae polluit. et mundus
de mundo exiit. hijs dominus ita
disparuit. Feria autem sexta se
quentis hebdomade eide inatus
apparuit. et de dilacione ac
negligentia cum graui increpa
uit. Continuo ergo lucianus iheroso
lymā adijt et iohannem episcopo
cuncta per ordinem enarrauit.
Pergruit ergo cum alijs episcopis ac
certis ad locum predictum lucia
no ostensum. Cumque cepisset fode
ra conuocatur. et suauissimum
odorem sentitur. ad cuius odorem uni
uersa fragrantia mentis sanctorum in
hocies a diuinitate illuminantibus li
bantur. Sicque in ecclesia syon que
est in iherusalem. ubi sanctus stephanus
archidiaconi officio functus est
cum magno gaudio sanctorum reli
quias custulerunt. et eas ibidem ho
norifice condiderunt. Ea autem ho
ra pluuia magna descendit.
Huius visionis et inuentionis fere
beda in cronica sua mentionem
facit. **H**ec autem inuentionis sancti stepha
ni facta est ea die qua eius pas
sio celebratur. et eius passio
in hac die fuisse dicitur. mo

Festa autē ab ecclā mutata sūt
 duplici rōne. Prima ē quā xp̄s
 iō natus ē in t̄ris ut homo
 nascētur in celis. deaur ergo
 ut natiuitati xp̄i cōtinuaret
 natalis scti stephani qui p̄m̄
 p̄ xp̄o martiriu sustinuit qd
 ē natus in celo ut p̄ hoc uocaret
 vna ex alia sequi. Vñ etiā cā
 tatur de xp̄o. Hec xp̄s natus est
 in t̄ris ut hodie stephanus natus
 cetur in celis. **S**ecunda ratio ē
 quā festū de iuencōne solemp
 ni agebatur q̄ festū de passi
 one. Et hoc tū p̄pter reuerētiā
 natiuitatis. tū p̄pter miracula
 multa q̄ in ip̄ius inuencōne
 dñs ostendat. Quia ḡ passio
 eius dignior ē q̄ inuencō. et
 ob hoc solempnior debet. iō etiā
 festū de passione ad illud tem
 pus t̄stulit in quo amphoi
 reuerēcia hēatur. **T**ransla
 tō autē ut ait angustinus hoc
 mō fuit. Nam alexāder scā
 tor cōstātinopolitanus iplim
 tū uxorē suā adyr. et p̄cho
 martiri stephano pulcherri
 mū oratoriu cōstruxit. ac p̄
 eius obitū iuxta eius corpus
 se sepeli fecit. Euoluas ergo
 septem annis iuliana eius
 uxor in p̄iam suā volens re
 die utpote que a p̄uape ty
 ri iuinas paciebatur. corp
 uñ voluit deferre. Qd̄ autē

ab ep̄o iulias p̄ab' postulat
 set. ep̄s duos loculos argēteos
 paulit dicens. nō noui quis et
 hys sit locul' vñ tui. Et illa
 Ego noui. Et ip̄etū faciēs am
 plerata ē corp' stephani. Sic
 ergo dñ corpus putat acipe
 vñ. casu corpus p̄chomartiris
 accepit. cū autē nauē cū corpe
 cōstēdisset. vñ audiuit ~~audi~~
~~tur~~ angelica suauissim' odor
 effragrat. clamāt demones. se
 uā suscitāt tempestatē dicens
 De uobis. q̄ p̄chomartir stepha
 n' cūlit duo uos ubi hīs igne
 Cū ergo nauē naufragiū for
 midarent. stephanus inuocatur
 et cōtinuo apparuit eis dicens
 Ego sū uolite. tūne. statiq̄ cū
 quillitas magna cōseruita est
 Tunc audire sūt voces demo
 nū clamācū. Impie princeps
 nauē incende. q̄ adiutorius n̄r
 stephanus ē in ea. Tunc princeps
 demonū quip̄ dedones q̄ nauē
 incendēt misit. S; angelus
 dñi eos in pfundū demersit.
 Et cū calcedonē venissent demo
 nes clamabāt. Seruus dei ve
 nit qui lapidat' ē ab iniquis
 iudeis. Cōstātinopolim ergo i
 columes puenērūt. et in qua
 dam ecclā corpus scti stephani
 cū magna reuerēcia condide
 rūt. Hec aug' **C**ōuicatio autē
 corporis stephani cū corpe scti

laureti hoc ordine facta fuit.
Contigit autem eudisia filia theo-
doli imperatoris graviter agra-
ri a demone quod cum per ~~constan-~~
~~tino~~ apud constantinopoli con-
stituto intimatum fuisset iulij
filia constantinopolim adducere.
ut sacrosanctis perdominis reli-
quijs tangeretur. demon autem in
ea clamabat. non stephanus ro-
mana veniat non exibo. quoniam sic est
apostolorum voluntas. Quod cum impera-
tor audisset a clero et populo con-
stantinopolitano obtinuit. ut
corpus sancti stephani romanis
darent. et ipsi laureti corpus ac-
ciperent. Tunc imperator super hoc
pelagio pape scripsit. populo vero de
filio cardinalium imperatoris pe-
nitenti consensit. **N**ulli ergo con-
stantinopoli cardinales. corpus
sancti stephani romanam deferunt. et
græci per accipiendum sancti laureti. per-
sequuntur. Caput ergo beati stephani
et corpus recipiunt et brachium ei-
dem a capuanis deuotis pre-
cibus obtinetur. metropolitana
eccliam in eius honore fabricat.
Cum autem romani uenisset et in
eccliam sancti petri ad uincula corpus
deferre uellent uectores subsil-
tunt. nec ultra procedere possunt. Demum
autem in puella clamabat. frustra
laboratis. quia non habet. sed
apud fratrem suum lauretium sedem
elegit. Illud ergo corpus deferitur.

et ad eius tactum puella libera-
tur. **A**t lauretius frater suus ad-
uentum quoniam congratulans et ar-
dens in altam partem sepulchri
secessit. et medietatem illius fratris
vacuam deliquit. **G**reci uero dum
manus apponunt. ut lauretium
auferant ad clamorem velut exa-
mines committunt. **S**ed orantibus per
ipsum et clero et populo vir ad se ad-
vespam redierunt. omnis tamen in-
fra decem dies mortui sunt. latini
qui sibi consenserant in fren-
tum nisi sanari non poterant
quoadusque corpora insimul cu-
mulata fuerunt. Tunc vox de
celo audita est. **O** felix roma
quod corpus laureti hispani. et
stephani iherosolimitani glo-
ria piguora uno claudis man-
seculo. **C**hefert augustinus in li-
bro xxi de ciuitate dei. sermo mor-
tuos ad inuocationem sancti stepha-
ni suscitatos. videlicet quedam
qui cum mortuus sit iacet. ut
ei iam pollices ligarentur inuo-
cato super eum nomine beati stephani
continuo suscitatus est. Item
quedam puerum a plastro con-
tortum quem uir ad eccliam sancti ste-
phani deferens uiuum et sanum
recepit. Item quedam sanum ui-
le que cum in extremo spiritu consti-
tuta ad eccliam sancti stephani de-
lata fuisset. et ibidem expirasset.
ser. uidentibus omnibus et stupore

corpe

ab? sanata surrexit. **I**te quā
tā puellam apud yponē au
tūmā cū pater ad eccliam sū
stephani deportasset. eā. post
modū sup corpus defuncte filie
preat. et illa statim surrexit.
Ite quēdā iuuenē apud ypo
nē. au? corpus cū vinctū fuit
et oleo sū stephani. statim
surrexit. **I**te quēdā puerum
qui cū ad eccliam sū stephani
mortuus fuisset delat. ad in
uocationē sū stephani vite ē
pau? restitutus. **D**e hoc mar
tyre precioso sic dicit august?
Martyrē istū gamahel stola
tus reuelauit. saulus spolia
tus lapidauit. xps pānis ino
lut? ditauit. et precioso lapide
donauit. **I**dē. In stephano etiā
pulpitudo corporis eloquen
tia sermōnacionis. sapia sal
lime mētis. et opacō diuinita
tis. **I**dē. fortis colūpna dei. cū
int lapidiferas manus cap
tatorio forcipe tenetur. fide fū
dabilis igniebat et pūneba
tur. fenebat et pducebatur
cōstringebat et augebatur
cedebatur et nō vincebatur.
Idē sup illud. Dura ceruice
t. hic non blanditur s; iueh
tur. nō palpat s; puocat. nō
trepidat s; instigat. **I**dē attende
stephanū conseruū tuū. homo
eāt sicut et tu. de massa pāi

eāt sicut et tu. eo precō redēpt?
quo et tu. dya con? erat. elvan
gelū legebat. qd legis uel au
dis. et tu iuenies ibi scptū. dil
gite iūctos vros. didicit lege
do pferat obediendo. **P**rologus

Domū? dicit qī dūi cul
tos. uel a dūo custodit?
vel dē dūi? qūti ad ethimo
logiā hui? noīs qd est domū?
Dicitur autē austos dūi tribus
modis. i. austos honours dūi
quo ad deū. austos vince dūi. i.
gregis dūi quo ad primum.
austos volūtatis dūi siue pre
ceptor dūi quo ad scipm. **S**e
cundo dicitur dūi? qī a dūo
custodit. dūi? enī custodiuit
ipm quātū ad tēpore statū
suū. in quoz primo fuit lay
cus. in scō regulans canon
cus. in tertio vir aplic. **N**ā
in primo enī custodiuit facē
do ipm laudabilē inape. in se
cundo feruēt pfacē. in tertio p
fectōne apphendere. **T**ertio p
dia dūi? p ethiologiā. hui?
noīs dūi. dūi? namq; dicitur
qī donās minus uel donans
mun? **S**ic hīs dūi? fuit
donans. i. condonās minus
p iūuamū dimissiones. do
nans mun? p libalitatē lar
gitiōne. q; non solū sua pau
pib? tribuit. s; etiā seipm plu
res vende voluit. donās mi

hos
em
u

ius p corporis macanone
q corpori suo semp mun⁹ da
bat q⁹ appetebat. **Vita lauda**

Dominicus ordinis **duia**
p⁹dicatoz dux et p⁹ iu
ditus et hyspanie pab⁹ vil
la que dicitur callaroga oro
metis dyocesis. p⁹re silice. m⁹
iohanna uoie sc⁹id⁹u carnem
dunt origine. Cui⁹ m⁹ ante
ip⁹ius ortu vidit in sopnis
se caulu gestante in utro. ha
bente in ore facula vauila
te. Qui egressus et urbe to
ta mudi fabura inc⁹debat.

Cu⁹da ena matrone que
ipm et sano fonte leuau⁹at
videbatur q⁹ puer diuicus stel
la p⁹fulgida habet in fronte
que totum orb⁹ illustrabat.

Du⁹ adhuc eet puerulus. et s⁹
nuctis custodia constitut⁹ de
p⁹hensus est sepe lau⁹ dunt⁹
et sup nuda terra iace. N⁹ll⁹
tandem palestra ad studi⁹
amore sapie addiscende. vinu⁹
p⁹decenniu no gustauit. ubi
cu⁹ fames valida eet. libros
cu⁹ omi sua supellectuli vendi
dit. preci⁹u eoz paupib⁹ ero
gauit. Crescente eius fama
ab epo eroinesu in sua etia ca
nonic⁹ regulans effiat. et p⁹
modu factus omib⁹ vite specu
lu a canonicis s⁹prior ordina
tur. Ip⁹e aut nocte ac die lectu

et oroni uacabat assidue deu
exorans ut sibi gram hac in
funde dignaretur. q⁹ se totu ali
qu salua posset impende p⁹io
riu. in libro quoq⁹ de collato
b⁹ studiosissime legens mag
nu p⁹fectionis annulu apphe
dit. **E**gens aut⁹ cu⁹ predic
to epo thololani dephendit he
nica p⁹uitate hospite suu corrup
tu. Que ad fide xpi couertit. et
q⁹ queda pruniciaru manipu
lu future metis duu p⁹trauit
Elegitur in g⁹stis comitis
mouas fortis. q⁹ cu⁹ beatus diu
cus quada die aduersus hereticos
predicasset. autoritates quas
in mediu p⁹duxerat redegit i
sc⁹ptis. et cu⁹da heretico cedula
illam tradidit. et sup obiectis
delibare deberet. Illa aut⁹ noc
te ad igne hereticas congrega
tis cedula qua recepat i medi
u p⁹ducit. Cui socij dixerunt ut
in igne eam p⁹icet. et si comburi
contingeret eoz fides p⁹mo p⁹fidu
a va esset. si uo comburi non
posset vaim fidem romane ec
clesie predicaret. quapp⁹ cedu
la in igne p⁹icet. que cu⁹ aliqu
tilu moram i igne fecisset in
combusta p⁹riu⁹ ab igne p⁹liti
uit. Scupenb⁹ auctis p⁹ius
cetis durior aut. p⁹icet itiu et
sic expieit plen⁹ vitatem. **P**
iatur itiu. et iteru **n⁹ p⁹litiuit**

lucobusta. **I**tem ille dicit. **L**exo
piatur. et tunc si dubio rei
entū cognoscem? tūc piatur
et itū incobusta pñit et ille
sa. **V**enit at i sua malicia manē
tes distinctissima me se unacō
uefirmaverūt ne hoc aliq̄s
publicaret. **Q**uidā tū miles q̄
ibi aderat. et nre fidei aliquā
tūlū adhebat istud miraculū
postmodū publicavit. **f**anē
aut hoc apud mōtē victoria
lē. **S**ile qdā dicit accidisse
apud phanū iouis idicta ibi
dem in illis dieb⁹ quādā cont
heticos disputacōne solemp
ni. **C**eris igitur ad p̄pua redeū
tib⁹ et epō exomēsi defūcto so
lus ibidē scs dñicus cū pau
cis sibi adheñtib⁹ mālū cont
heticos constant̄ amīcās v
bū dei. **I**nde bāt aut eū adū
sari vitatis. spūta lura et h⁹
modi vilia piātes i eū et a
tergo p̄ derū sibi paleas alh
gantes. **C**ū autē sibi incēitū
minaret̄ impiet̄ rīdebat nō
ego martyri sum dignus glā
nondū merui mortē istam. **E**t
p̄p̄ locū tūsiens in quo sibi
parari videbant̄ insidie non
solū intrepidus uerū etiā can
tans et alacer incedebat. **A**d
illi admirātes dixerūt ei. **N**ū
quit nō tu mortis honore cō
tūens? **A**d acturus eas si cō

phendissem⁹ te? **N**o ille ro
gasset vos ne repentib⁹ me
subito pūctis vlucib⁹? s; pau
latim et successiue mēbra sin
gula unalātes. deū ostendis
coram oculis meis demitatis
mēbroz pñitib⁹ ipōs etiam
oculos enūtes. ad ultimū se
mūmū laceratūq; corpus sic
pūctēis in suo sanguine vo
lutar. uel pñus ad libitū ne
cāretis. **C**ū quēdam repisset
p̄p̄ nimia quā patiebatur i
opia hereticorū cōsortijs adhe
sisse. decreuit seipm venūdare
quaten⁹ et accepto precio de se
ipō et egestatis simul occasio
nē prederet. et sub errore venū
datū liberaret. **A**d fecisset in
si inopie eius diuina mīa ali
r̄ pūdisset. **A**lias etiā cum
quēdam mulier frēm suū in
sarracenoz captiuitate detē
tū lamētabili sibi cōquestio
ne exponeret nullūq; ad eius li
bāciōnē sibi faceret̄ sup̄cē cō
siliū. ille intima cōpassione q̄
mor⁹ seipm p̄ redēp̄cōne cap
tiui vendendū obtulit. **S**i deus
qui ipm necessarioz ad redēp
cōem spūalē multoz captiuo
z pūderat nō pūdit. **H**oc
piatus in p̄tib⁹ iherosolamis a
pud quāsdā matronas ab hē
ticis p̄ ostēracōnē religionis
deceptas p̄ totā quadragesimā

ut sic clauū clauo obtunderet
in pane solo et aqua frigida
nū adiūcto sibi loco ieiunauit
Nocte vō vigilans cū uicinas
cogebat lassā uēbra sup nudā
tabulā reclinabat. Sicq; frāt
ē ut illas matronas ad agui
tionē uicinas pducat. **P**ost
hec autē cepit de institutione
ordinis cogitare. cui⁹ officiū
ēet p mundum p dīcādo discip
rē. et cont⁹ hēricos fidē catholi
cā cōmunire. Cū q⁹ mālisset
in pabris tholosanis p decem
annos a cūlitu exomēlis epi
usq; ad tempus quo latāne
se consiliū debuit celebrari cū
fulcōe tholosano epō romā
ad cōsiliū guale adijt ac a sū
mo pontifice inoēcio ordinē
qui predicatorū dīcetur et est
cōfirmari sibi suisq; successor
b⁹ postulauit. Qui cū aliquū
tūlū se diffiale exhibet nocte
quadā idē pontifex uidit in
sompnis q⁹ latānelis ecclā gra
uē subito ruinā minaret. **N**ō
dū tremēs aspīcet ex adūsō
uir dei dūctus occurrebat. hūc
usq; suppositis totā illā casu
rā fabricā sustētabat. **E**uigi
lans autē et uisionem in
ligens. pericōnē uiri dei hyla
riter acceptauit hortās ut ad
frēs suos rediens regulā ali
quā appbatā sibi eligēt. et

sic ad ipm rediēs cōfirmatōnē
ad libitū reportaret. **R**egressus
igit⁹ ubi sūmi pontifex frat
b⁹ patefecit. Erant autē frēs nu
mero circū sedent. q⁹ inuoca
to spū scō regulā bñ augustini
doctoris et predicatoris egre
giū ipi parit et re et uoīe pre
dicatores futuri unanimit⁹ e
legerunt. **Q**ualcā quidē anno
ris uite consuetudines q⁹ sibi
p formas cōstitutōnū obseruā
das statuerūt insup assumen
tes. **V**ni interea. Innocēcio de
functo et honore in sūmum
pontificē sublimato cōfirma
tōnē ordinis anno dñi mille
simo ducētesimo sexodecimo
a p dīcto honore impetrūt.
Cū igit⁹ rome in ecclā sū
petri p dilatatōne sui ordinis
eroraret glōsios principes aplō
rū petrū et paulū ad se uenī
tes aspīcet. **Q**uorū prim⁹ petr⁹
videlic⁹ a bacillū. paulus vō
sibi lib⁹ tradere uidebant. ad
debantq; dicētes uade predica
quū ad hāc mūltitū es elec
tus mortq; in moniēto tps vi
deatur ei q⁹ filios suos p co
tū mūdū displos aspīcet ince
dētes binos et binos. et verbū
dñi pplis p dīcantes. **Q**uapp
t tholosam rediens frēs suos
displos. et quosdā quidē in hyl
pauā quosdā vō pilis. ali

0

os tande bononiā destinavit
Ipse vero romā reversus est
Nouachius quidā an̄ ordi-
 sator institucōne in extra
 si sēs vidit bēam virgine fletis
 genib⁹ et vinctis manib⁹ pro
 humano gñe filiū depicte.
 Qui dāus sepe pie mat̄i repl̄-
 sam. tande instanti sic ait.
 Hāc mea quid possū ul' debe-
 o illis amplius facē? **N**isi
 parricidas et pphetas et pa-
 n̄ se emendauerunt. veni ego
 ad eos. deū nisi aplos. et in
 illos occiderūt. nisi martyres
 et cōfessores et doctores nec il-
 lis acquieverūt. **S**ed q̄ nō est
 fas ut tibi aliqd̄ denegē dabo
 eis meos p̄dicatores p quos
 valeant illūm̄ et mūdā
 sinantē veniam cōt̄ illos
Silem visione alius vidit
 eo tpe quo duodecā abbates sit-
 tientes ordinis rhodolam cō-
 tra hēticos sē cūsumi. Nam
 cū filius m̄i orāti respondit
 set ut sup̄ dixi. bñ fili m̄i non
 scdm̄ eorū maliciā. s̄ scdm̄ tuā
 m̄iam agē debes. Tūc filius
 victus preab⁹ ait. adhuc vocā-
 tū adhuc hāc cū es m̄iam
 faciā. q̄ p̄dicatores meos eis
 mittā qui eos moneant et in-
 formēt. et si se nō correxerūt ā-
 plius iam nō pcam **Q**uidā
 fr̄ miorū qui socius bñ fūcāsa
 extitit plurib⁹ fr̄ib⁹ de ordie

p̄dicatoz narravit. q̄ cū bēs
 diuāis romē p confirmacōne
 sui ordinis apud papā insta-
 iet. nocte orans vidit in spū
 xp̄i in aere existētem. et tres
 lanceas in manu tenētē. et cō-
 tra mūdū eas vibrātē. **C**ui ve-
 loat̄ mater occurrēs q̄dāam
 velle facē inq̄sivit. **E**t ille. Ecce
 totus mūdus tibus vias
 plen⁹ est. salic⁹ supbia concupis-
 cencia. auaricia. et ideo hys tri-
 bus lanceis xp̄i volo punire
 Tūc uirgo ad eius genia p-
 adens ait. fili karissime mise-
 re. et tuā iusticiā m̄ia t̄pato.
Cui xp̄s. nōne vides q̄ntē in t̄-
 iure urogātur? **C**ui illa. Tem-
 pa fili furorē et paulisp̄ exp̄-
 ta habeo enī fidēle seruū. et
 pugilē strēmū. qui ubiq̄ dis-
 currens mūdū expugnabit.
Aliū quoq̄ seruū sibi in ad-
 iutorū dabo qui secū sibi de-
 terabit. **C**ui filius. Ecce pla-
 catus facē tuā suscepi. s̄ vel-
 lem ego videre quos vis ad
 tantū officiū destinare. Tūc
 illa xp̄o s̄m̄ diuā presentā-
 uit. **C**ui xp̄s vē bonus ē strē-
 nuus pugil iste. et studiose
 faciet que dixisti. **O**btulit et
 am s̄m̄ franciscū. hūc xp̄s si-
 cut et priuū pariter cōmēn-
 dauit. **S**ēs ergo diuā soci-
 ū suū in visione sua diligen-

ter confidans. quē autē non
vidat. in crastino in ecclā iuen
tū et hys que nocte viderat
sine indice recognouit. et in
eius amplexus et oscula scā
ruens ait. Tu es locus meus
Tu piter aurēs meā stemus
simul. et nullus adūsarius
pualebit. Visionē quorū pōit
tā sibi p ordinē enarrauit. et
extunc scā ē eis cor vnu et a
nima ī dño. qd et in postēos
mādauerūt ppetuo obseruari
Cū quēdā nouiciū apu
lū ad ordinē recepiisset. quidā
qui pōiti nouicij socij fuerant
eū adeo puerterūt q ad scā
iā redire delibans vestes suas
omīb⁹ expectabat. Qd beatus
dñicus audiens cōtinuo ordi
ni se dedit. Igitur cū dictū iu
uenē iam religiosis vestib⁹ expo
hassent. et sua camisia induis
sent. Ille magnus vocab⁹ da
mare cepit ac dicē. Tu estuo
en ardeo en totus exuro. extra
hice extrahice hanc camisiam
maledictā que me totū exurit
nullomō q qiesce potuit. quo
usq⁹ exutus camisia religiosis
vestib⁹ denuo ē indutus et ad
claustrū reductus **E**stēte
brō dñico bononie cū frēs iā
ad dormiendū iussent. Qui
dā frater cōuersus veran cepit
qd cū frater raynerius lausa

uēsis magister eius audisset
brō dñico hoc studuit indica
re. sanct⁹ autē dñicus ad ecclē
sua ante altare portare ipū p
cepit. Qui cū fuisset vir a dē
fribus deportatus dixit beatus
dñicus. Adiuro te miser ut di
cas in qre ueras creaturā dei
et quare et qū et quo huc itas
ti. Qui rēdit. uero eū qui me
ruit. bibit eū heri in ciuitate
sine licēcia. et nō adhibito
signo crucis. Dū tūc intraui
in eum in specie bubonis. qū
pocus simul cū vino me bibit
hoc autē eū bibisse tūc vinū cō
pōit est. Iur heri scā ē primum
signū ad matutinas. Quo au
dico dyabolus qui in eo loq
batur dixit. āmodo hic plus
stare nō possū et quo caput a
ti surgūt. Et sic ad ordinē beatus
dñicus exire cōpulsus ē. **C**ū in
pab⁹ tholosanis qdā flumē
transisset libū eius nullū ha
bentes cōseruatoriū in flumi
ū ceciderūt. die autē tūc piscā
tor quidā ibi hamū piciens
cū magnū piscem se pēdidit
se putaret libros ipos extrahere
penit⁹ sic illos ac si in aliq⁹
armatorio fuissent cū omni
diligēcia custodiri **C**ū ad qd
dam monasteriū uenisset. et
frēs quiescent. nolēs eos inq̄
tare. ordine fusa clausis ianuis

monasterium cum loco introiit.
Ide etiam compertum est cum in conflictu
 hereticorum cum quodam conuulso
 luserit fuisset. Nam cum loco ad quod
 etiam deuenisset. et clausam
 inuenissent oratione sua a beato
 domino intus se subito inueniunt
 et nocte illa totam in oratione dur-
 erunt. Post labore inuicis ante
 quod ad hospitium deuenisset sitim
 ad fontem aliquem extinguere con-
 suerunt. ne in domo hospitis
 plus bibendo aliquam notam
 incurrerent. **S**colans quidam
 carnis lubricum patiens uenit
 quodam festo ad domum fratrum
 ut ibi missam audiret. Conuagrat
 aut tunc missam bene dominum
 celebrare. Cum autem ad oblationem
 uentum fuisset dominus scolans acces-
 sit et manum eius cum multa de-
 uotione osculatus est. Quam cum
 osculatus fuisset tantam ex illa
 potiore sensit odoris fragrantiam
 quamquam in uita sua nunquam ali-
 quando expertus est. Et tunc estus li-
 bidinis mirabiliter in eo refri-
 guit. ut qui ante erat uanus
 et lubricus efficeretur postmodum
 continentis et castus. **Q**uanta
 mundicie puritate eius caro pol-
 lebat. cuius odor tam mirabiliter
 cordes mentis purgabat. **S**a-
 cerdos quidam uidens aliquem bea-
 tum dominum cum suis fratribus predi-
 cationi tam feruenter insistere delibe-

rauit eis adhaerere. dominum uocatum
 testamentum sibi ad predicandum
 uocatum hunc posset. Hec eo cogi-
 tate quidam inuenis uenale tes-
 tamentum sub ueste baulas affu-
 it. quod statim cum magno gau-
 dio sacerdos erat. fusa ad deu-
 prete impressa super librum et tunc
 ante librum aperuit. et oculos
 ad capitulum quod primo se obtu-
 lit uox coniecit. et illud quod in
 actibus petro datum est eidem occur-
 rit. Surge descende et uade cum
 eis. nichil dubita quia ego uisi
 illos statimque surgens eisdem ad-
 hesit. **C**um apud tholosam the-
 ologiam regeret magister quidam
 sancta et fama predicantis. quodam
 mane ante diem dum suas lectio-
 nes preuideret oppressus somno
 caput suum in cathedra paulu-
 lum reclinauit. visumque est sibi quod
 septem stelle sibi praecarentur. Qui
 cum de nouitate dei eusebii pli-
 mum miraretur subito in lumine et
 quantitate praedicte stelle in caelum
 creuerunt. Qui euangelias quodnam
 sibi hoc uellet plurimum mira-
 batur. Et ecce dum scolas incipit
 et legere beatus dominus et cum eo sex
 fratres eiusdem habitus ad praedictum ma-
 gistrum humiliter accesserunt et suum
 sibi propositum intimautes dixerunt
 quod scolas suas cupent frequen-
 tare. Qui recolens uisionem ip-
 sos esse septem stellas quas uiderat

Sm

nullatenus dubitauit. **R**o-
me uero dei diuico politico vir q-
dam magister reginaldus uigi-
lans sancti amani aurelianensis
decanus qui etiam prius in iure
canonico rexit annis quinq-
uaginta cum aurelianensi episcopo ma-
re transisset aduenerat. dudum
cum in politico habebat relictis
omnibus predicationi insistere. Sed
quoniam modo id compleri posset
necdum aduerrat. Cum autem a
quodam cardinali cui huiusmodi
uocum expresserat de institutione
ordinis predicatorum didicisset
et beato diuico accessito eadem suum
propositum reuelasset. extitit ipsius
ordinis deliberare ingressum. ut
mora graui febri infirmitate
corripitur. et de eius salute
penitus desperatur. presentante
autem in oratione beato diuico. ac be-
ata uirgine cui tamquam spiritali
patroni curam ordinis totam
commiserat exorante ut uel sal-
tem modico tempore eum sibi concederet.
duabus admodum speciosis co-
mitata puellis reginaldus
vigilans et mortem expectans
ad se visibiliter uenientem asper-
it. blandaque facie dicente sibi.
pete a me quod uis et dabo tibi
delibantibus quod peteret. una et
predans puellis suggessit ne
quod peteret. sed se totam regine nostre
voluntati committeret. Quod

dum fecisset illa manu extendens
uirgineam aurem eius nates os ma-
nus reues et pedes salutari quod
secum detulit unctioem prunum
formulas liborum proprias ad sin-
gulas unctioes subferens ad
reues ait. Stinguatur reues tuus
angulo castitatis. ad pedes a-
it. uirgo pedes tuos in ipsa
concordia euangelii pacis addiditque
die eterna mittam tibi appullam
restitutionis plene sanitatis.
Tunc ei habitum ordinis ostendit.
et inquit. iste est habitus or-
dis tui. Hanc autem uisionem si-
militer beatus diuico in oratione
politico totam uidit. Hanc autem
fecit ad eum ueniens sanctus diuico
eum sanum repperit. et ab eodem
totius senem uisionis audiuit
et habitum quem uirgo monstrauit
assumpsit. Nam ante fratres
suppelicis utebantur. Die autem
trina mater affuit. et corpus
reginaldi adeo prunum. quod non so-
lum est febri. sed etiam ardore con-
cupiscentie sic extinxit. ut sicut
ipse postmodum est confessus ut
primum in eo motus libidinis
de cetero pullulauit. Hanc uisio-
nem in cartero exhibita quidam reli-
giolus de ordine hospitalium
orum prunum quos beato diuico pro-
prie oculis uidit et stupuit. Hanc
uisionem multas fabulis man-
ipet illius obitu beatus diuico

publicavit. **M**issus igitur re
ginaldus bononiā predicacō
in ardent' instabat. et fr̄m nu
mer' exarscebat. Post hec au
tē missus prius nō post nul
tos dies in dñō obdormiuit.
Iuuenis quidā nepos dñi
stephani cardinalis de fossa
nova cū equo in fossā p̄apicō
lapsus in mortuis ē eductus.
Qui beato dñico oblatiis orō
ne fusa ē uite pulchrine restituit.
In ecclā sancti luti architectū
quēdam conductū a fr̄ibus sibi
sc̄pta quedā ruina desupreso
luta cōtrahit. dūq; sub cumu
lo cadens matene iacentē ex
tuit. **S**i uir dei dñicus defuit
a corpus de caima sibi ductū ad
se deferri iussit. orōnū suarum
suffragio statim uite simul
et sanitati restituit. **I**n eadē
ecclā apud romā dū fr̄es amic
i manerēt. et quadā vice pa
nis ualde modici qd̄ habeba
tur. panis p̄ partes diuidi su
p̄ mensā mādauit. dūq; unus
quisq; bucellā panis cū gau
dio frangeret. ecce duo iuuenes
eiusdē habit' formeq; cōsiles
refectoriū intruerūt pallior' si
nus que a collo pendeabant
plenos panibus deferentes. **Q**
ui in capite mēse seruo dei
dñico silent' oblatiis ita subi
to discesserunt. ut null' de cetero

uel vñ uenerūt ul' quo inuit
sae posset. **T**unc sc̄s pat' dñi
cui manu ad fr̄es arcūquas
ptensa. mō inq̄t fr̄es mei cō
medite. **C**ū beatus dñicus
aliquū in itinē posuisset. et g
ius pluuiarū mūdacō facta
esset. ille signū crucis edidit.
et a se et loco eius oēm plu
uiā adeo ppulsauit. ut q̄i fr̄o
papilionē de cruce cum tota t
ra densa ymbriū inundacione
malescēt. nec una gutta ad
spaciū tui cubitoz eos cōtin
geret. **Q**uadā uice dū in
p̄tib' iherosolam transisset nau
igio quadā aquā. nauita
ab eo denariū p̄ mercede cūsi
tus exorgebat. **C**ui cū uir dei
de seruiio sibi impēso celoz
regniū p̄mitteret. addēs q' dis
cipulus xp̄i esset. nec aurum
uel pecuniā deportaret. ille eū
p̄ cappā uolent' trahens. a'
cappā inq̄t michi dimitte
a' denariū m̄ solues. **T**unc ō
dei erectis in celū oculis pau
lulūq; in tra semetipm̄ orās
mor in tra respiciens et de
nariū diuino nec dubiū p̄
curatu iacentē uidens. ecce
inq̄t fr̄ qd̄ postulas tolle. et
tu me liberū dimitte in pace.
Contigit aliū uiro dei iter
agente associari sibi religi
osū quēdam consilacōis domes

an. s. loquere lingua penitus
alienum dolens itaque quod diuini
eius eloquii una cum illo inueni
a se collatione refouere non pos
set tandem a domino ut unus lin
gua loqueretur alterius. uerbis
sic alterutrum uariatis sese per
triduum quo uidelicet simul
iam erant intelligent imper
uit. **Q**uadam uice cum quidam
multis obcessibus deonibus sibi
fuisset oblatum ipse stolam ac
cipiens prius super proprium collum
posuit. deum demoniacum collum
circum dicens illis ut de aere
illum hominem non uerarent. Ipsi uero
in eiusdem obcessu corpore torquenti
statim ceperunt et foris accla
mare. punitte nos ue. quare nos
hic quicquam compellis. At ille
non dimittit uos inquit nisi in
fidei iussuores dedatis quod uult neque
quod de aere redeatis. Quos inqui
unt illi fidei iussuores possumus
tibi dare. Et ille sanctos martyres
quorum corpora in hac ecclesia requi
escent. et illi non possumus quia
nostra uita contradicit. Opor
tet uos inquit dare. alioquin a
quicquid hoc nequaquam uos li
beros dimittam. Tunc uiderunt
ad hoc operam se daturos. Et
postmodum dixerunt. Ecce imper
ium licet imena. quod sancti marty
res fidei iusserunt pro nobis. Acqui
rente autem eo huius rei signum

dixerunt. **E**cce ad captam in qua
se recondita capita martyrum et
eum inueneris inuenta. **Q**uesti
um est et ita inuentum sicut fuerant per
testati. **P**redicantem autem eo
aliqui quedam matrone ab here
tias deprauate eius pedibus
puolente dixerunt. Serue dei ad
iunua nos si uia sunt que hodie
predicasti iam diu metes nos
trias errons spiritus cretauit.
Quibus constantes esse expecta
te paulisper ut uideatis qualem
domino adhesistis. statimque uiderunt
de medio sui carum unum certum
mum plure qui magni canis
preferens quietate habebat quod
solos oculos et flammantes lin
gua longa lacrimas atque sang
nolentia. et prostratum usque ad
umbilicum. **C**audam uero habens
curtam sursumque prentam postior
tupitudine quocumque se uerte
ret ostendebat de quibus fecer
unt collabilis exalabat. **C**umque
ca illas matronas se aliquam
diu huc illucque uisisset. tandem
per cordam campanae in campanile
conscendens feda post se uestigia
delinquens disparuit. **C**um
in pabulis tholosanis quosdam
hereticos conuicisset. et illi essent
in incendio deputati aspiciens uir
eos quedam rapinam uide
ant mistus. **I**sti seruate nec
aliquomodo tenebris comburatur.

Conuersusq; ad eū blandeq; al
loquēs. Scio inq; fili mi scio
q; adhuc licet tarde bou? homo
eris et sanctus. Dimissus itaq;
pānos viginti in hērica cea
tate pmanē. Tandē conuersus
et frat? predicator effēs in eo
dē ordine uitā suā laudabiliter
duxit et felicit? consummavit.
Cū esset in hispania qb?
dā sibi frībus locatis appuit
ei p uisū immanissim? quidam
draco q; frēs illos qui secū erāt
absorbē aptis faucib? uide
batur. Quod uir dei intelli
gens frēs fortit? resistē horta
batur. Post modicū omnes
illi excepto frē adam et duob?
conuersis ab eo recesserūt. Int?
rogatus at? quidā ex illis ab
eo an sit? uellet abire ait. ab
ire pater ut relicto capite seqr?
pedes. S; cōtinuo ordini se dedit
et fore omnes post modicū su
a ordue conuertit. **A**pud scā
lirtū in urbe cū frībus existēs
subito frō sup eū spū dñi ad ca
pitulū frībus conuocatis pa
lā omib? nūciavit q; tūc frēs
et ipis in breui duos uidelicet
in corpe. duos autē in anima
mortuos. postmodū duo
frēs ad dñm iniguerūt. duo
ueo de ordine recesserūt. **E**t
istēte eo bononie erat ibi ma
gister quidā cōradus theodan

cus. cui? ingressū ad ordinem
frēs mirabiliter affectabāt. Cū
aut? beat? dñic? cū priore mo
nasterij casamane de ordine
astienti in uigilia assūpcōis
bēte marie sermōnauit. fami
liari qdam cōfidentia exigente
matia int? alia dixit ei. fateor
ē prior q; tū nulli adhuc expo
sui umq;. nec tu alteri quidui
uxero reuelabis. q; nūq; a deo
in hac uita aliq; peccat. qd nō
assequer? iuxta uotū. Cui cū p
dēs prior diceret q; forsitan antequā
eū uita finiret. bēs dñicus spū
iphico q; ipē prior post se diu
uiuet. sicut et scā fuisse cōstat
pōnit. Tūc ille prior adiecit.
pere ergo pater ut dē t? magis
tū cōradū ad ordinē. cui? frēs
itaotū intū flagitare uidentur.
At ille. nē inq; frat? bone diffi
alē postulasti. finito cōpletoio
ceris frībus ad q̄scendū p̄gē
tibus ipē in ecclā remāsit. et i
ordue more solito pnoctauit.
Conueniētib? igitur frībus ad
primā cū cantor? icēpisset. Jam
lucas orto syde. en lucas noue
sidus nouū futurus magist?
cōradus subito ueniens et ad
pedes bā dñici se p̄sternēs hī
cū ordinis et istant? peccat? et p
seuanti? accepit. **C**ueat autē
sermo dei dñico firma ualde
mētis eq̄litas. nisi cū ad com

passionē et mīam turbaret.
Et q̄ cor gaudēs exultabat fa-
ciem placatā iucundis hōis cō-
passionē manifesta defons be-
nignitate p̄debat. **T**empe di-
urno cū frībus suis loq̄s ue-
saluo quidē honestatis tenore
nemo q̄ior nocturnus hōis vi-
gilys et orōnib⁹ nemo istan-
tior. **D**iem ip̄arabat p̄mū
noctē deo. de suis oculis quasi
quēdā fontē efferebat lacrimarū.
Frequēt⁹ qū corpus dñi ele-
uabatur ī missa ī tantū mē-
tis excessū rapiebat. ac si ibi cū
cū incarnatū p̄tē videret. p̄-
t⁹ qd' nullam cū ceteris multo tē-
pe nō audiuit. **E**rat ei ī ec-
clesia p̄noctandi cōsuetudo ar-
berrima ut vir aut raro certū
ad q̄escendū locū uideretur ip̄e.
Et cū lassitudine succedere sop-
ni impelleret nātās. siue
an altare aut sup lapidē capi-
te inclinato paululū q̄escebat.
Tres singulis noctib⁹ recipie-
bat manu p̄pua de quadā ca-
thyena ferrea disciplinas. vnā
videlicet p̄ se. altā p̄ p̄cōnib⁹
q̄ cōuisant in mūdo. etiā uero
p̄ hys qui in purgatorio tri-
stiaut. **E**lectus aliqui in cēa-
nēse ep̄m oīno reuult. cōrel-
tans se prius t̄am desere q̄ a
alicui elcōni de se f̄e aliqua-
ten⁹ cōsenseret. **I**ntrogat⁹

aliqui cur nō libentius tholose
et tholosanaq; dyocesi q̄ carta-
goue moraretur in eiusq; dyocesi
q̄ in tholosana inq̄ dyocesi
nō moraret. q̄ multos q̄ me
honorāt inuenio. apud cartag-
inā vō om̄s eccl̄ia ipugnat.
Introgat⁹ a quodā in quo lib-
āplius studisset. r̄ndit in lib-
cartaginis. **Q**uadā uice dū ī
dei dñicus apud bononiā cō-
stituit in eccl̄a p̄noctaret. dya-
bolus in sp̄e fr̄is eidē apparuit.
Quē sc̄s dñic⁹ fr̄em existimās
ei īuebat ut cū ceteris ad q̄-
escendū p̄geret. ille uō q̄ dēde-
do eidem sibi m̄tib⁹ r̄ndebat.
Tūc sanct⁹ dñicus q̄snā esset
qui sic m̄datū eius cōtēpne-
ret scire uolens. **C**andelā ad
lampadē accendit. et in facie
ip̄m respiciēs q̄ dyabolus ef-
fer confestim agnouit. **Q**uē
cū vehemēt⁹ increpasset. mor-
eide dyabolus de fractōne silē-
cij insultare cepit. **S**c̄s autē
dñicus utpote fr̄m magistro
sibi loqui licē asserēs coegit ip̄-
sū ut sibi diceret de quo fr̄s in
choro tēptaret. **Q**ui r̄ndit. fa-
cio eos t̄nde uenire et cito ex-
ire. **D**eū dixit eū ad domi-
toniū. de quo fr̄s ibidē tēptā-
ret inq̄rens. **Q**ui ait. facio e-
os min⁹ dormire t̄nde surge-
licq; a diuino officio remanē-

et in dñi inuidas cogitationes
habe. Deñ ad refectoriū ipm
duxit. et de quo ibi frēs tēptatē
q̄ fuit. Tūc demō p mēlas sa
liens plus et minus sepius
repetēdo dicebat. Quē cū scs
dñicus qd sibi hoc uellet int
rogaret. ait. Quosdā frēs tēp
to ut plus comedāt. et sic ex
nimia cibi sup̄cōne delinquūt
Quosdā ut minus sumant
et sic in dei seruicio et observa
tōe sui ordinis debiles fiant
Iude duxit eū ad locutoriū de
quo ibidē frēs temptaret inq̄
rens. Tūc ille crebro liguā
reuoluēs mirabilis cōfusiōis
sonū p̄bebat. Qd cū sanctus
dñicus qd hoc sibi uellet int
rogaret. ait hic locus totus
meus ē. Cū enī frēs ad loq̄
dū cōueniūt. eos tēptare stu
deo ut cōfuse loquātur. et nul
lus sese iuralib⁹ ūbis inmisc
eat. et unus aliū nō expectet
Postremo duxit eū ad capitū
lū. S; cū ante ostiū capituli
fuiſſet demon nullaten⁹ int̄re
uoluit. S; ait. hic nūq̄ in
grediar q; locus maledictōis
est. et totū ibi amitto qd in a
liis locus luor. Nā cū aliqui
aliquē frēm p aliquā negli
gentiā deliquē facio mor in
loco hoc maledictōis de ipā
negligēcia se purgat. et corā

omib⁹ se pdamat. et sic totū
amisse me doleo. qd alibi lu
cratū gaudebā. et hys dās e
uauuit. **C**audē appiquāte
pegnaōis tūmo constitutus
apud bononiā qm cepit corp⁹
ifirmitate languie. Sui autē
corpis dissolutō sibi i uisione
demonstrata ē. uidit enī iuuenē
pulcherrimū. hū ūbis se uocau
it et dicente. ueni dīcē mi ve
ni ad gaudia ueni. Cōuoca
tis ergo et frīb⁹ bononiēsis
cōuentus duodeci. ne eos erhe
des et orphanos delinquēt tes
tamentū condidit dīcēs. her a
que uobis tamq̄ filijs heredi
tario iure possidenda relinquo
Caritatē habē. hūilitatē ser
uare. paupertatē uolūtariā
possidē. Illud uō qua potuit
distructōne phibuit. ne qis um
q̄ in suo ordine possessiones
iduat tpales. maledictōne dei
oīpotētis et suā tribuit imp̄
tans ei q̄ pdicatorū ordinē tē
narū diuiciarū puluē p̄sume
ret maculare. frīb⁹ uō de ei⁹
distructōne incōsolablē dolenti
bus. dulat eos cōsolās ait. ne
vos mea filij copalis turbet
discessio. nullaten⁹ dubitātes
utiliorē me uos mortuū hī
turos q̄ uiuū. Pm ad erre
niā horā ueniens anno dñi
millesimo ducētesimo uicesio

11071
pino dormiuit i dño. **L**ui⁹ qui
dem tñc⁹ eadē die eadē hora si
guale tñc⁹ prior frñi p̄dicatōm
de busaa et postmodū eiusdem
ciuitatis epo hoc nō monst^r
tur. Nā cū in cāpanili frñi ca
pite ad murū inclinato leui
sōpno dormitasset. uidit celū a
p̄ri et duas scalas cādidās ad
terā submicti. Quam sūmmita
tes xp̄s cū murū tenebat. et an
geli p̄ eas iubilātes ascēdebāt
et descēdebāt. In medio autem
scalarū in p̄mo sedes posita
erat. et sup̄ sedem uelato capite
fr̄ sedens. Ihesus autē et mater
eius scalas sursum trahēbāt do
uer sedentē in celo eleuato ap
tura celi clausa ē. ueniens igitur
p̄dictus fr̄ bononiā contiuuo
eadē die et hora p̄rem migrasse
cognouit. **F**rac̄ quidā uoie
raro posita apud tybur eadem
die et hora qua p̄ migrat a
corpore ad altare missā celebra
tur⁹ accessit. cū autē audisset e
ū bononie egrotasse et ad locū
canonis ueniens in quo de uiu
mēao fieri consuevit. uellet p̄
eius salute orare subito fr̄s est
in excessu mētis. uiditq; uirū
dei diu cū corona q̄dā aurea
laureatū. totūq; uirabili splē
dore fulgentē. duobus quibus
dam reuerēdis uiris comitatū
hunc in extra bononiā uia re

gia p̄cedentē. diē igit^r notans
et horā. iue^r t̄ seruū dei dñi cū
a corpore migrasse. **C**ū igitur sub
ra corpus eius multo tpe la
tuisset. et crebrescētib⁹ indefinē
ter miraculis nō posset ulcū
eius scātas occultari. fidelū dig
nū duxit deuotio. corpus eius
ad alacritē locū trāsferre. Cūq;
ad monumētū fuisset fractū
uir ferreis instrumētis cemen
toq; sblatoq; lapide patefān.
tanto ex ip̄o suauissimi odo
ris erupit fragrantia. ut non
tā sepulchrū quā cella uideret^r
aromatū patuisse. Qui q̄dā
odori cūcta sup̄abat aromata
uer alicui⁹ rei naturalis odoi
silibis uidebat^r uer solū ossibus
a pulueri sacri corporis ul^r cap
se merat. vni etiā t̄re cūtiq;
cōgeste. ita ut ad lōgūq; post
modū regiones delata odorem
ip̄m longo tpe retineret. frñi uō
manibus maxime ad de reliq
is sacrosās cāgentib⁹ sic uilhe
lit. ut quātiūq; lotē uel eam
cōfūctate fragrantē diu testio
nū p̄ntarent. **I**n p̄uicia vi
gane uir q̄dā nobilis cū uxore
sua et filio puulo ad reliqas
bā dñi que i sensu habebant^r
ē uisitandas accessit. ac filius
eius infirmat^r ibidē ad exte
riū uite mouēdo puenit. **P**
autē corpus filij corā altari

ba dñia collocās lamētāi ce
pit et dicere. bñe dñice leti uci
ad te et tristis recedo: redde mī q
so filiū meū. redde leticiā cordis
mei. Et ecce circa noctis mediū
puer reuincit et p etiam ābula
uit. **C**iuicis quidā quidā no
bilis dñe mācipiū. dū in quo
dā flumīe piscatōi insisteret in a
qualapulus suffocatus disparu
it. a magno aut spacio tps i
iecto eius corpus de pfundo
flumīis mortuū est eductū. Do
mina aut p eius resuscitacō
ne bñi dñicū iuocauit. p
nitēs se ei ad suas reliqas
nudis pedib⁹ accessurā. et re
suscitacōi mācipiū libertati do
naturā. Statimq; fuit mortu
us i mediū uidetib⁹ omib⁹ ui
te redditus psumit. notūq; su
ū predā dñā ut pmissat adi
plent. **I**n eadē puīa vnga
ne dū quidā filiū suū amare
luger. et bñi dñicū p eius re
suscitacōne iuocaret. cū pul
lor cātū q mortuus fuerat o
culos aperuit. et pū dixit. Qd
est pī q sic habeo facē mādē
frān? Et ille lacrimis pūis tui st
fili. Quia tu mortuus fuas
et ego solus remāserā omni
gaudio destitutus. Cui ille. ul
tū fleuisti pī. s. beatus dñicū
desolacōi tue compaciēs ut a
bi uiuus redderet suis mītis

ipetauit. **L**anguidus qui
dā p dñe et octo annos cecus re
liquias bñi dñia uisitare desi
derās tamq; tēptās ire de lecto
surrexit. Tanta sibi subito sen
sit infundi dñicē q passi con
ato gradu cepit tāconuagis i
cōualescētia corporis. et illuīa
cōne oculor pfiat qūto cotidie
in itinē pcedebat. donec tande
ad locū destinacōi pueniēs per
frū recepit utiq; bñficiū sāi
tatis. In eadē puīa vngare
manona quedā ad honore bñi
dñia nullam disponēs facere
celebrari. sacerdotē hora debita
nō inuenit. Quapp̄ candelas
tres ad hoc paratas manuigno
mūdo inoluuit. et in quodā ua
se reposituit. Aliqñtūlū aut dñi
rēs et postea rediēs candelas
flāmis patētib⁹ ardē uidit.
Currētes omīs ad tā grande
spectaculū tamdiu ibidē tre
mētes et orātes steterūt. donec
sine lesione manuignū pēuit
arserūt. **A**pud bononiā sco
lans quidā noīe nicolaus gū
renū ac genitaliū dolore adeo
ē ueratus q de lecto surgē nō
ualebat. Cui⁹ et femur leuū
emartuit itantū q omīs ab
eospes curacōis abcessit. deo g
et bñi dñico se deuouēs cū suo
fil o de quo fienda erat cande
la totū mēlis cēt in longum

cepit et collū ac pectus auge
 Cum tande genu filio ambiē
 te cunisset inuocato ad quilibet
 mēsuracōne uoie ihu xpi et be
 ati dñi. cōtinuo se alleuiatū
 sentiens exclamauit. Ego sum
 libatus. Et erurgēs et p̄e gau
 dio lacrimās siue aliquo fūla
 mēto uēit ad eccliam in qua cor
 pus s̄a dñi q̄escebat. **I**n ea
 dē quoq; ciuitate multa et fere
 innumēabilia miracula deus p̄
 seruū suū b̄tū dñi opat̄ ē
In sacalia apud augustam
 cū puella quedā uicio lapidis
 laborabat inadi debet uir̄ ei
 p̄ instanti
 Sequēti ergo nocte dormiēti
 puelle b̄s assistit in manu e
 ius quo torq̄bat lapidē posu
 it et abcessit. Que puella eu
 gilans et se libatā inueniens
 uir̄ dedit. et uisioē p̄ ordinē
 explicauit. **M**ar̄ uō lapidē
 ad domū suā attulit. et ip̄m
 in mēdū tāti miraculi corā
 ymaginē s̄a dñi suspēdēt
Apud palatiā in sacalia
 mulier quedā paup̄ filiū habe
 bat. qui in infirmitate q̄dam
 sapophilatū quas puei in col
 lo habere cōsueuerūt pluri
 mū affligēbat. Cūq; sup̄ hoc
 nullū posset remediū inueni
 re. uouit deo et b̄o dñico q̄ si
 libaretur ip̄m in ope ecclie fir

mū que tūc cōstruebat̄ grāns
 faceret laborare. Sequēti aut̄
 nocte quidā in habitu frātis
 sibi apparuit. eiq; dixit. **M**ul
 er cognoscas has res uolūtas
 ei quatuor grāa renū. es uinde
 pilatū lapidē et succū pom
 Que cū diceret cognosco. ille ait
 uade et accipe hoc. et cōficias
 ea cū succo pom et pone ea s̄
 b̄bitū. et impone collo fili
 tui et sanabit̄. Cūgilās aut̄
 hoc fecit. et filius eius liba
 tus uocū uir̄is impleuit. **Q**
 uidā de p̄tib; pedemōtis
 mōstruose inflat̄ b̄o dñico
 se uouit. Qui dormiēti beat̄
 dñicus apparuit uenitēq; ei
 siue dolore sandēs imūdiat̄
 om̄s extitit. et it̄in manu sua
 sacra unctione cōsolidans ip̄
 sū p̄fē sanauit. **I**n angul
 ra ciuitate cū in festo cūclaa
 onis s̄a dñi matrone quedā
 quedā que in ecclia suā multa
 rū solēpnijs iustūere domū re
 dūet. et quidā mulierē p̄ fou
 b̄ domus sue filantē uideret
 ip̄am caritacūe redargūe cepe
 rūt. aut in festo tantū p̄s a
 serui ope nō cessaret. **I**lla uō
 indignata rīdit. vos q̄ estis
 bicoche. suū festa colite sancti
 v̄i. **S**tañq; eius oculis i tu
 more cū puniti cōuersis ex
 ip̄is ceperūt uines scaturire.

du

p̄cto. filia sua dñi
 a b̄o dñico p̄cedat.

ita q̄ uicina quedā deā et oc-
 to uines eduxit et oculis eius
 in istant. Cōpunctaq; ad ec-
 clesiā fr̄m uenit. ibiq; p̄cā sua
 cōfiteus et uocū emittēs q̄ de
 ceto scō dūico nūq̄ detraheret
 et eius festa deuote ager. p̄m̄
 restituta ē p̄stine sanitati.
Sāmoialis quedā nobilis
 et uoie mara apud t̄poliū
 monastio qd̄ dicit̄ magdale-
 na ualidissimis infirmitati-
 bus elaborās. ac in t̄p̄bia ḡ-
 uir̄ paussa q̄nq; mēib⁹ auci-
 atu inuicabili urgebat. ita ut
 singulis hōis eius exitu time-
 tur. Qd̄ int̄ se recolligēs seui-
 p̄am sic orauit. **M**i dñe nō
 cū ego digna orāe te nec ex-
 audiri a te. s̄ rogo dñm me-
 ū san̄ dñm ut sit mediator
 int̄ me et te. et a te m̄ ip̄erret
 bñf̄cā sanitatis. **C**ū ergo
 dñi cū lacrimis exoraret. ī ex-
 tali fr̄a uidit bñm dñm cum
 duob⁹ f̄ibus ap̄ta corrua
 que an̄ lān eius pendeat in
 trantē sibiq; dicentē. Quare
 tū sanari desideras. et illa. do-
 mine ut deo meo deuotus ser-
 uire possim. tūc ille de s̄b cap-
 pa uocationē mire fragrācie
 p̄ferens abia eius p̄unxit. et
 statim sanā fuit. **E**t ait. hec
 uocatio ē ualde p̄iosa dulcis
 et difficilis. **C**ur uerbi aut̄

mulier requireret rōnem dicit̄
 hec uocatio dilectōis ē signum.
 que uidelz p̄cōsa ē q̄ nullo
 p̄cō emi p̄t. et q̄ in donis
 dei nullū ē melius dulce. q̄a
 nil dulcius caritate. difficilis
 q̄ ato p̄ditur nisi caute custo-
 diatur. **I**p̄e in nocte sorori sue
 in dormitorio quiescētī appa-
 ruit dicēs. **E**go sanavi sororē
 tuā q̄ curēs se etiā sensibili
 uocationē iunctā sentaret ip̄a.
 cū bōbate cū reuerēcia multa
 extersit. **Q**ue cū abbatisse con-
 fessorū et sororū om̄ia reuolūt
 et uocationē in bōbate p̄ntas-
 set. tanta et tam noua odoris
 fragrācia sunt paulli ut nul-
 la possēt ei aromā cōpari. **I**p̄
 se autē uocationē cū multa re-
 uerēcia seruauerūt. **Q**uā gra-
 tias aut̄ deo existat locus ī quo
 sacrosan̄ corpus bñ patris do-
 minici reposit̄ licet et miracu-
 lis multis claruit. unū tū hic
 posuisse sufficit. **R**efert
 inḡ allerāder ep̄us uindonē-
 sis in postillis suis sup̄ illud
 verbū. m̄ia et uitas obuiaue-
 rūt sibi x̄. q̄ quidā scolans
 degenus bononie uanitatibus
 seculi deditis uisionē talem
 cōspexit. uidebatur liquide si-
 bi q̄ in quodā campo magno
 cōsisteret et ibidē cēpestas in-
 gens sup̄ ip̄m descenderet. **Q**ui

dū fugeret a facie tēpestatis
ad quādam domū puenit. Quā
cū clausā inuēisset et pulsans
ad ostiū se ibidē recipi postulā
set. hospita q̄ intus erat rēdit
Ego sum iusticia q̄ hic hīto et
hec dom⁹ mea ē. Quia autem
tu iustus nō es i ea habitare
nō uales. Ad cui⁹ uerba ille plū
mū merēs abcessit. Et aliā do
mū ultra illā cōspiciēs ad eā
uenit et pulsās ad ostiū se ibidē
recipi postulabat. S; que deu
tus erat hospita rēdit. Ego sū
uitas q̄ hic hīto. hec dom⁹ mea
Te autē hospicio nō recipio. q̄
uitas eum nō libat. qui eā nō
amat. Inq; ab eadē tertiā do
mū ultra illā pspexit ad quā
ueniēs se sibi cont⁹ impetū tē
pestatis recipi flagitauit. Cui
deu⁹ erat responsū. Ego sum
pax que hic habito. nō ē par
impus s; tū hoīb⁹ bone vo
lūtatib⁹ vū q̄ ego cogito cogi
tationes pacis et nō afflictio
nis. itale t̄ consiliū dō. ulc̄ me
soror mea habitat. qui mīseis
tē auxiliū pstat. ad hanc acce
de et eius inuicta cōple. Cui
ergo accessisset q̄ deu⁹ erat
sibi rēdit. Ego sū mīa q̄ h⁹ hī
to. Si q̄ ab imminēte tēpesta
te saluari desidas. uade ad domū
i qua frēs p̄dicatores de bono
uia hītant ibiq; iueles stabu

lū doctrine et int⁹ p̄sepe sc̄ptu
re. alimū simplicitas cū po
ue disc̄ctōis. manā illūiātē
et puerū ih̄m te saluātē. Cū
ḡ predictus scolans euigilā
set ad domū fr̄m uenit. et ui
sionē p ordinē reatās habuit
ordinis p̄cipit et accepit. **Pro**

Sirtus dicit a saō **logus**
q̄d est deus et stat⁹ q̄ di
uin⁹ status. uel sirtus dī a sir
to sirtus q̄ firm⁹ et fixus in
fide. et passione et bona opa
aone **Vita s̄i s̄i pape** : ...

Sirtus p̄ archemēsis pu
mo quidē philosoph⁹
postea xpī discipul⁹ et p̄cifer
sūm⁹ effectus deo et ualiam
cū duob⁹ dyaboli⁹ suis feli
cissio et agapito p̄ncip⁹ est.
Quē cū deus nullis posset
pluasiōib⁹ inclinare. fecit eū
dua ad tēplū manis. ut a sa
cificaret a in custodia manū
tūi reaper. S; cū sacrificare
iēuēs in custodia dūctū. be
at⁹ lauretius post eū damiās
ibat dīcēs. Quo p̄gredeis sine
filio p̄. quo sacerdos sc̄e sine
mīstro p̄p̄as? Cui sirtus. nō
ego te desero fili neq; delinquo
s; maiora t̄ debent p̄ fide xpī car
tamina. post tūduū me seque
ris sacerdote leuita. Interim
ergo chesauis eū accipe. et
quib⁹ t̄ uidet diuide. Quos

cū ille xpianis paupib' distri-
buisse. ualiamus presb' deare
ut ut sumus ad templū mar-
tis sacrificatur' ducatur. **Q**uo
si ueneret ibidē capite tūm-
retur. Quo cū duceret' b'z lau-
reus post eū clamare cepit
ac dicē. Noli me delinq're pī
q' thesauros tuos iā expendi.
Tunc milites audientes thesau-
rū laurenū reuenerūt. **S**extū
uō cū felixstimo et agapito
ibidē decollati sunt. **I**n hac
die ē festū transfiguracois dñi
et sanguis xpi de nouo uino
si inueni p'r in aliquibus eccl'is
cōficat' uel saltē de matura u-
ua aliquotulū in calice eliqua-
tur. **I**n hac etiā die racemi bñ
dicuntur et ppl's cōficat'. **S**icco
autē hui' est ex eo q' dñs disa-
pulis suis in die cenedunt. non
bibā animo de hoc gemmine
uitis donec bibā illud nouū
i regno p'ris mei. **I**lla uō tñs-
figuracō dñi et q' dicit nouū
uinū representat gloriozā uo-
uacōne quā xps post resur-
rectōne habuit. **E**t ideo in hac
transfiguracois die q' resurrectō
nē representat uinū nouū inq-
natur. nō q' in hac die ut quidā
autē transfiguracō sit fca. sed
ab aplis in hac die manifest-
rata. transfiguracō enī fca fuisse
dicitur circa principiū ueris

Disapuli autē p'r phibitōne
eius frām ipām tam diu cela-
uerūt. et in hac die manifestauē-
rūt. **I**ta legitur in libro q' dicit'
mirabile. **P**rologus scti donati

Donatus dicit' quasi a dō
nat' et hoc p' requiācō-
ne et glificacōne et gr'e infusi-
ōne. que est tplex. quācō spū
al' ē a deo. **N**ā et cū scti moriū-
r' tūc nasa dicit'. uñ obit' sctō
rū nō mors s; uacale uocatur.
Quer enī appetit nasa ut rea-
piat ampliorē locū ad manē-
dū. uberiorē cibū ad uescendū
liberiorē aerē ad respirādū. et
lucē ad uidendū. **E**t q' scti cum
de u'io m'is eccl'e p' mortē exeunt
illa quatuor scdm modū suū
reapiūt. id nasa dicitur. **U**el
dicit' donatus q' dno datus
uel donat' q' deo dat'. **S**icut

Donatus cū iuliano ipa-
tore crudit' et uictus ē
ita q' predictus iulian' fuit
tūc in subdyaconē ordinat'. **S**;
cū in ipsum sublimat' fuisset
p'rēm et m'rēm scti donati occidit'
donatus uō in aeternā ciuita-
tē aufugit. et apud hyplariū
monachū manēs multa mi-
racula ibidē fecit. nā p'r's ciui-
tatis habens filiū demoniatū
cū eū ad brū donatū adduxit
set clamare cepit sps imūdus
ac dicē. **I**n uoce dñi nūc ihesu

xpi uoli in molestus ee ut de
domo mea egrediar. **D**onate
qre me coartas exire ai conue
as. **S**z orante donato fuit p
au⁹ libatus. **V**ir quida noie
eustacius eractor filia i tusa
penam publicam in custodia
uxoris sue noie eustolina dere
liquit. **S**z ai puia ab hosti
bz urgetur pecuniam abscondit
et dolore preueta uita finiuit.
Vir aute eius redies ai pecu
nia iuenire no posset. et iam
ai filijs suis ad supplicia tra
di deberet ad san donatu co
fugit. donatus aut ad sepul
ch⁹ uxoris sue ai eo pgens
orone fra data uoce dicit. **C**u
frosina p spm san te adiuro
ut dicas nobis ubi tale pecu
nia posuisti. **E**t fra e uox de
sepulchro dices. **I**n igressu do
m⁹ mee ibi ea subfodi. **E**t eun
tes eam ibi ut direat iuenie
runt. **P**ost aliquot aut di
es sacrys eps in dno obdor
miuit. et omis denis donatu
in epm elegit. **C**u aute quada
die missa celebrata ut refert
gregorius i libro dyalogoru
ipls coicaret. et dyacon⁹ coica
tis xpi sanguine ipinaret sub
ito paganor⁹ impulsu dyacon⁹
cecidit et calice san fregit. de
quo ai ipe et omis ipls pluri
mu⁹ mestus eet. donat⁹ flag

meta calicis colliges orone
ipm in forma pstinam restau
rauit. una aute ptiada a dy
abolo absconsa fuit q in ca
lice predco defecit. q ai est ad
testimoniū hui⁹ miraculi.
pagani aut hoc uiso mira
culo conuersi sunt. et octogin
ta baptismata suscepunt. **F**
ons quida adeo erat ifectus
ut quicunq de illo biberet pti⁹
moietur. **D**ū ergo scs dona
sup asinu suū illuc uenit ut
orone fra aqua sanaret. dia
co tribilis in erupit. et pedes
asini cauda inuolues cont⁹ do
natu pti⁹ se erexit. **Q**ue do
natus flagello quoda pti⁹
ens. ul⁹ secundū qd alibi le
gitur in os eius expues con
uuo iniecit. **O**rauitq ad de
ū et omie uenenu a fonte fu
gauit. **A**liū ead fonte dū
ipe ai loqis quada uice ual
desitiret sua orone ibide pro
duxit. **C**u filia theodosii ipa
toris a demone veraret. et ad
san donatu adducta fuisset.
dixit donat⁹. **E**n imūde sps ex
uoli in plasmate dei habitare
Cui demō da m cūlitū quo ex
am et quo uada. **C**ui donat⁹
vū huc uenisti. **C**ui demō. de
heremo. **E**t scis. illuc reuertere
Et demō. uideo signū cruas
in te. et quo ignis erit contra

me. et pre amore ignoro quo
uadā. Et da mi locū exēdi. Cui
donat⁹. Ecce habes cūctū redi
ad locū tuū. Et vniūsa domū
cōueniens exiit. **C**ū quidam
moxius deferret. adueit qui
dā cū gregpho asserēs sibi de
bei ab ipso ducēros solidos. vñ
nullaten⁹ ipm sepeliri sinebat.
Ad cū uxor uidua scō donato
cū lacrimis idicasset adiūgēs
q homo ille totalit⁹ pecuniā
recepisset. assingēs ad locū uiu
et manu defunctū tēgēs ait.
Audi me. Qui rēdit. Ego sum
et sanct⁹ donat⁹ ad eū. Sur
ge et uide qd agas cū homīe
isto. q te sepeliri nō sinit. Qui
residēs eū de resolucōe debita co
rā omīb⁹ cōuincit. et gregphū
ampliēs manu sedit. Deinde
dixit scō donato. Hube me iterū
p domū. Et ille uadē amodo
fili in regem. **E**o tpe cū fē aui⁹
tribus uō pluisset. et sterilitas
magna esset i fideles ad theo
doliū impatore cōueniūt. pe
tētes ut sibi donatū traderet.
qui parte magica hoc fecisset.
Ad istanā igitur ipatoris
donatus egressus dñm exora
uit. et pluuiā copiosā dedit.
et cetis infusis ipse sicut uestib⁹
domū rediit. **C**ū autē gothi
eo tpe yraliā deuastaret. et mil
a a fide xpī recederēt. euadusi

annis p̄fcs a scō donato et yla
rio de apostasia rephēsi. scōs
ipōtepit cōpellens eos ut iom
inolariēt. Qd cū rēuenerēt hy
lannū expoliati tā diu cedi
fecit. quousq; spm exalaret. do
natū uō in carē redulit. et
postmodū decollai fecit in are
no circa ānos dñi. cc. lxx. **V**

Quac⁹ **ta sū quiaa** :
a martello p̄ dyaconus
ordinat⁹. Cōprehensus et ad
maximū deductus iussus
ē cū socijs suis ut rām foderet
et ad locū qui ibi cōstitueba
tur suis eā hūens deportaret
ubi erat sanctus sacurinus
seuer quē quac⁹ et silinnus
ad portandū uiuabāt. Tandē
in carē reclusū p̄fcs iussit
quacū p̄itari. et cū eū apro
man⁹ educēt subito uox cum
luce de celo ueniēs dixit. **V**e
te bñdā p̄s mei x̄. Et tunc
aproman⁹ credidit. et bap
tismū se fecit. et ad p̄fai cōfi
tens xp̄m uenit. Cui p̄fectus
Nūquit tu xp̄ian⁹ fcs es? **E**
rēdit. **V**e m q̄ pdidi dies me
os. Rēdit p̄fectus. uē mō per
des dies tuos et iussit eū de
collari. **S**acurinu⁹ autē et si
linu⁹ cū sacrificare uollēt di
uisis supplicis affā tandē de
collati sūt. **F**ilia autē dyo
desiani noīe arthemīa cū a

demonib⁹ ueraret⁹ clamabat
in ea demō dicens. nō erā nisi
quia dyaconus ueniat. vñ
ad eā adductus quiauis cū
demoni iparet sūdit. si uis
ut erā da in uas aliqd in qd
intre. sūdit quiauis. Ecce cor
pus meū si potes ingredē. Cui
demō. In uas tuū intrare nō
possi. qz vndiqz ē signatum
et clausū. S; si cis me lato
qz i babiloniā facā te ueni
re. Et cū uat⁹ exisset archeia
clamauit dicens. qz dñi quē pre
dicat quiauis uideret. Cū ergo
illā quiauis baptizasset. et ex
grā dyodetiani et serere uxo
ris eius in domo quā ei dede
rat securus uiuēt. Venit nū
tius a rege p̄latū ad dyodeta
niū rogans eū ut ad se quia
uis mittetur. qz filia sua a
demone ueratur. Ad preces
igitur dyodetiani quiauis
cū largo et sinaragdo nauī i
positis nāyis i babiloniā ie
rit uuit. Cūqz ad puellā per
uenisset demō p os eius cla
mauit. dicens. fatigatus es
quia. Cui quiauis rēdit.
Nō sum fatigatus s; ubiqz dei
auxilio gubernat⁹. At demō
tamē ego ad qd uolui te per
diti. Tunc quiauis dixit deō
in Jmpar ē xp̄s ut eras. et
statim eneus demō dixit. O

nomē terribile qd me coartat
exire. Et sic sanatā puellā cū
p̄re et uiatre et multis alijs
baptizauit. Et cū multa sibi
munia offerrent⁹ reape noluit
s; xlv dieb⁹ idē i pane ⁊ aqua
ieiunās tandē romā rediit.
Post duos autē mēses dy
odetian⁹ defunctus ē. cui mar
tiniā⁹ succedēs uatus de so
rore sua archemia quiauis cō
prehēdit. et nudū cathenis li
gatū ante currū suū trahi iū
sit. Iste maximian⁹ dictus ga
lerius p tanto p̄t dici filius
dyodetiani. qz sibi successit. et
filia habuit in uxore. q uale
ria nūcupata ē. Deū iussit
carpasio iucano ut ipm cū
socijs sacrificare cōpelleret aut
diuisis supphijs occideret. Et
cū p̄ce sup caput eius ligat⁹
et in etulio suspēdisset. fecit
quiauis cū omib⁹ suis socijs
decollari circa ānos dñi. ar.
Carpasius autē cū domū quia
uis impetisset ad densiōē xp̄i
anor in loco ubi quiauis
baptizabat se balnearet. et
epulas cū decē et nouē socijs
celebraret subito omīs morati
sunt. Et ex tunc clauso balne
o gēntes xp̄ianos tunc et ue
niam ceperunt. **Prologus**

Laureti⁹ dicitur qī lau
reā tenēs q est corona

de lauro frā. qz olim de huiusmo-
di ramis victores conabatur.
Ite autē arbor ē uictorie oste-
sua cōtinua vindicare ame-
na. odore grata. et efficacia
vniuersa. **S**cs igitur laurencius
dicitur a lauro qz uictoria ob-
tinuit i sui passionē. vñ et con-
fusus decus dicit. puto qz iā
uicti sum. **V**indictatē habuit
i cordis inuidia et puritate
vñ et dicit. mea uox obscu-
ri non habet. **O**dre p meo-
ne ppetuitatē. vñ displicet dedit
paupibz. et iō iusticia eius ma-
uer in scdm seculi. **S**cs marci
Quo nō huius ieternū mane-
bit iusticia. quā et scō ipleuit
ope et glōsissimo martyrio cō-
secrauit. **E**fficacia p vniuersā
opacōnē. p quā luciliū ppoli-
ti et romaniū conuertit. **H**ui-
us autē arboris ē efficacia
qz calidū frāgit. sordida sō-
uenit. fulmē nō metuit. **S**ic
laurencius frangit cor durū
spūalē reddit auditiū. ptegit
a fulmine sūe rephoz. **Vita**
Aurē **scā laurencij**
aus martyr et leuica-
gus hispani a bō scto romā
deductus ē. **N**ā sicut dicit ma-
gister iohānes beletj. ai idem
sctus beatus hispaniā pfer-
tus esset. duos iuuenes ibide
reprens. s. laurenciū et vincen-

tiū eius cognatū mox honest-
tate cōpositos et in omni actio-
ne pdaos ipos seai romā ad-
dunt. **Q**uorū alē. s. laurencius
seai romē remāsit. vīcentius
uō eius cognat. i hispaniā re-
dit et ibi glōsio martyrio uita
finiuit. **H**uius autē positōni
iohānis beletj. repugnat tē-
pus martyrii utriusqz qz laurenci-
sub decio vincti. aut in iuue-
nili etate sub dyodecano et da-
cano passus ē. **S**z iurē denū et
dyodecanū fluxerūt āni ar-
at. x. et impatores septē medi
fuerūt. ut tunc beatus vincti
nō ponit iuuenis extitisse. **B**e-
atus autē sctus scā laurenciū
suū archidiaconū ordinauit.
Eo tpe philippus ipator et
filius suus philippus fidē xpī
repperat. et xpiani effū eccliam
sublimatē plurimū intēdebāt.
Ite philippus primus ipator fu-
it qui fidem xpī recepit. quē ori-
genes ut dicitur ad fidē xpī cō-
uertit. licet alibi legat. qz be-
atus pontius cū conuicerit.
Regnauit autē millesimo an-
no ab urbe condita. ut mille-
simus romē ānus xpō potius
qz ydolis dicaretur. **Q**ui qui-
dē ānus millesimus fuit a ro-
manis ai ingēti ludoz et spec-
taculoz apparatu celebratus
Erat autē ai philippo ipatori

uiles quidā uoie deus in
armis bellas idultis plu
mū et formosus. Cū autē hys
dem tēpibus gallia rebellasset
impator illuc deū uisit. ut
rebellante gallia romano im
pio subiugaret. **M**issus deus
deus p'spe ciuita gent. et
ad libitū potius uictoria ro
mā rediit. Audiēs impator
eius aduētū eum alius ho
norare uoluit. et eide a roma
usq; uerona obuius iuit. **S**
qū malor mētes quo ma
gis honorari se sentit eo a
plius p' supbia p'auensat.
deus in supbiam elat' ipiū
cepit ambie et de morte sui
dū p'actare. Cū q' impator
in stratu suo sub papillione q'
eset deus papillione lateat
introuit. et dormiēte dūm
ingulauit. **E**xertitū autē qui
cū impatore uenerat ad se
p're ac p'cedo munib' ac pro
missis actat. et ad urbē regiā
gradu conato p'perauit. Au
diens her philippus minor
vehemēt' extimuit. et totum
thesaurū p'us et suū ut aucti
cardus i aduica sua b'ro l'ito
et scō lauretio cōmēdauit. ut
si ipm a deo iustia cōtinget
thesaurū ipm eccl'is et pau
pibz erogaret. **N**ec te moue
at q' thesauri quos laureti

dispēsauit nō dicat thesau
ri ipatoris s; eccl'ie. q' potuit
ēē q' a ipis thesauro philip
pi ipatoris aliquē eccl'ie the
saurū eccl'ie dispēsauit. **O**l' forte
iō dū thesauri eccl'ie. q' philip
pus reliquit eos eccl'ie paupibz
dispēsandos. **P**ost her phi
lippus aufugit. et se a facie de
i occultauit. **S**enat' igitur
obuiā deo p'cessit. et ipsū i
impiū cōfirmauit. **N**e uō p'
ditone. s; zelo ydolatrie dūm
sui occidisse uideret. xp'iano
cepit crudelissime p'sequi. pa
p'ies illos sine ulla misericordia
trucidari. **I**n hac p'secutione mil
ta milia martyrum conuerunt.
Int' quos eccl'ie philippus mi
nor martyro cōnatus ē. **P**ost her deus de thesauro
dū sui inq'sitūne facies. ob
lat' ei b'cs artus tamq' qui
ipm coler et impatoris the
sauros haberet. **T**unc deus
ipm in carē recipi iussit. do
net p' illata cōmēta et ipm
negaret. et thesauros p'deret.
Deus autē lauretiū ipm
sequēs post eū clamabat.
Quo p'gredens sine filio p'
quo sacerdos scē sine m'istro
p'peras? **T**u uiq' sine m'istro
sacraū offerre cōsueueras.
Quid in me displicuit p'ui
tati tue? **N**uquit degenerē

me pbasti. Expur certe uatū
pdoneū mīstrū elegeris. cui cō
mīstrā dñā sanguis dispen
sationē. Cui beatus sirtus dix
it. Nō ego te desero fili neq; de
linquo. & maiora t' debentur
pfide xpī certamina. nos qī
senes leuionis pugne cursum
reapim' te autē quasi iuue
nē manet glōsior de tyranno
tūmplus post tridū me se
q̄ris saccōtē leuita. Deditq;
ei omīs thesauros p̄cipēs ut
eccl̄is et paupib' erogaret.
B̄s ergo laureāus xpīanos
die ac nocte diligēt' quesuit
et vnicuiq; put opus suū
mīstrauit. Venitq; ad do
mū auctā uidue que multos
xpīanos in domo sua absco
derat. quā longus dolor ca
pius detinebat. S̄s autē lau
rēus p̄ ip̄sationē man' eā
a dolore capitis libauit. pau
pū pedes lauās omīb' eleo
lūā dedit. Eadē nocte in do
mo cuiusdā xpīani ueniens
quēdā cecū ibidē reppit. et scō
signo crucis eū illūauit. Cū
autē b̄s sirtus deuo nol
let consentire ut p̄dolis imo
lare ipm̄ ad decollandū dūa
precepit. Accurrens autē beat'
laureā' post ipm̄ exclamab'
Nō me derelinq̄re p̄ scē quia
thesauros tuos iam expendi

quos tradidisti mī. Tūc mili
tes audientes thesauros laurē
aū tenuerūt. et parchemio tri
buno tradiderūt ip̄e autē deuo
eū p̄trauit. Cui deus cesar ait
Vbi s̄ thesauri eā quos a
pud te cognoui? eē abscondito?
Qui aī sibi nō rīderet tradidit
eū ualiano p̄fēto ut aut the
sauros p̄dat et sacrificet p̄dolis
aut diuīs eū intire faciat sup
plicijs et tormētis. Valian'
autē auctā p̄fēto noīe yp̄oli
to in custodia eū tradidit. quē
ille aī multis alijs in carere
reclusit. Erat autē in custodia
ibi quidā gentilis noīe lucili'
qui plorādo lūmē oculorū ami
serat. Cui aī beatus laureāus
lūmē se restaurare p̄misit. si
in xp̄m crederet et baptisma
susceperet. Ille se baptizari istā
aus postulauit. Accipiens er
go aquā laureāus dixit ei.
Omīa in cōfessione lauātur
Cūq; ipm̄ de articulis fidei dili
gēt' interrogasset. et ille se oīa
ardē confessus fuisset aquā
sup eius caput effudit. et ipm̄
in xpī noīe baptizauit. statiq;
qui cecus fuerat lūmē recepit.
Quapp' multi ad eū cecū uē
ebant et ab eo illūati redibāt.
Hoc uidens yp̄olitus dixit
ei ostende mī thesauros. Cui
laureāus. O yp̄olite si i do

minu ihu xpm credideis. et
thesauros t ostendo et uitā et
nā pnuco. Cui ypolitus. Si dās
frā cōpenses facā qd hortans
Eadē hora ypolitus credidit. et
sacri baptismi cū familia su
a suscepit. **B**aptazar aut ait
vidi aīas innocentū letas gau
dere. **P**ost hec mādauit uali
anus ad ypolitū ut laureciū
pūtare. Cui laurecius ait. **A**u
bulem? ambo pū qz m et ti
bi cōna spatur. **A**d tribunal
igit aīo ueniūt. et sic itā i
quisitō de thesauro. Laureci
aūc triduo iduas peat. qd
ualian? eadē sub ypoliti polli
citacōe cōcessit. **I**n hoc triduo
laurecius paupes claudos et
ceros collegit. et ipos i palacō
salustiano corā deo pūtauit
dicens. Ecce isti sunt thesauri
eī. qui nūq? minuūtur sed
aescūt. qz in singulis disp gū
tur. et in omib? inueniūtur.
hoy eū manus thesauros
ad celū deportauerūt. **V**alia
nus pūte deo dixit. **Q**uid
varians p multa: iā nunc
sacra. et magicā autē depo
ne. Cui laurecius. Quis debet
adorari. qui frs est an q? fecit?
Iratius aut deus iussit eum
scorpionib? cedi. et omē gen?
cornētorū ante xpm afferri
Quē cū sacrificare iubet. ut

hec cornēta euaderet rōdit.
Infelix has ego epulas sem
p optauit. Cui deus. Si epu
le ista sūt tibi siles pande p
phanos. ut teā piter epulē
tur. Cui laurecius. **I**am celis
noīa sua dederūt. et eoy asp
tib? non es dignus. **T**ūc iube
te deo nudus fustib? ceditur
et ardēs lamine ad latera ap
poniūtur. **D**ixitq? laurecius.
Dñe ihu xpe deus de deo misē
re m seruo tuo. qz accusat? te
deū nō negaui. **I**nrogans te
dnm cōfessus sum. **D**ixitq? a
deus. **S**cio qz cornētis p ma
gicā autē deludis. me tū delu
dere nō ualebis. **T**estor deos d
alq? meas. qz nisi sacrificiis
diuisis supplicis pūens. **T**ūc
iussit eū plūbanis diuitissime
cedi. **L**aurecius aut orauit di
cens. **D**ñe ihu xpe accipe spi
tū meū. **T**ūc audiēte deo
vox de celo isomuit. adh? mul
ta certantia t debent. **T**ūc de
us furore repletus dixit. **V**ni
romani audistis demones il
lū sadlegū consolātes. qui nec
deos colit. nec cornēta metuit
nec uatos pnapes expaues
cit. **I**ussitq? eū itēm scorpionib?
cedi. **S**ubdēs aut laure
cius grās egit. et p astā
tibus exorauit. **E**adē hoīa
miles quidā noīe romanus

credidit. et bñ laurēcio dixit
 video ante te iuuenē pulcher-
 rīmū stantē. et mēbra tua cū
 lūcheo extēgerem. Aduro te
 ergo p̄ dñm ne me derelinq̄s
 festina me baptizare. Dixitq̄
 decius ualiano. puto q̄ iam
 p̄ artē magicā uicti sum.
 Iussit ergo eū de catasta solui
 et in custodia ypoliti reduci
 roman⁹ aut̄ afferēs uiteū cū
 aq̄ et ad pedes laurēcij p̄dier̄
 et sacū ab eo baptisma sus-
 cepit. Qd̄ dñs deus cōpēnt ro-
 manū fustibus cedi iussit.
 Qui cū libē se xp̄ianū p̄fiter̄
 iussu deij decollat⁹ ē. **E**adē
 nocte laurēcius ad decū ad-
 ducit. Cū aut̄ ypolitus fletet
 et se xp̄ianū clamare ēē uel-
 let. Dixit ad eū laurēcius. In-
 tioru hoīe absconde xp̄m
 et dñm clama uo audi et ueni.
 Oīa ergo cōmētorū gr̄ia co-
 rā decio afferūt. Dixitq̄
 laurēcio decius cesar. Aut d-
 dys sacrificabis aut uox ista
 cū supplicijs in te expendetur.
 Cui laurēcius. Nea uox ob-
 scurū nō habet. s̄ om̄ia ī lu-
 ce clarescūt. Dixitq̄ decius.
 Afferatur lectus ferreus ut i-
 nesciat in eo cōtumax laurē-
 cius. Ministri ergo eū exuūt
 et sup̄ antē ferream extende-
 rūt. et p̄uuis suppositis cū

furnis ferreis cōp̄sserūt. **D**ix-
 itq̄ laurēcius ualiano. Disce
 miser. q̄ carbones tui nudi
 refrigeriū tibi aut̄ etnū suppli-
 ciū prestāt. q̄ ip̄e dñs uouit
 q̄ accusatus nō negauit eū. in-
 terrogatus xp̄m cōfessus sum.
 affatus gr̄as ago. Dixitq̄ hi-
 lan wltu ad decū. Ecce miser
 affasti unā p̄tem gr̄a aliā
 et māduca. et gr̄as agēs dixit.
 Gr̄as ago t̄ dñe. q̄ ianuas tu-
 as ingredi merui. et sic spiritū
 emisit. **C**onfusus decius cū
 ualiano ambulauit ī palatō
 tiberij relicto corpe sup̄ ignē.
 Qd̄ ypolitus mane rapuit
 et cū iustino p̄brō in agro
 uerano cōditū aromātib⁹ se-
 peliuit. xp̄iani ḡ ieiunātes
 triuo uigilias celebrant
 iungunt dantes et lacrimas
 effundētes. **V**erū aut̄ hoc
 uin sit q̄ laurēcius sub isto de-
 cio īpatore martyriū sit pas-
 sus a plurib⁹ dubitat. cū in
 aruinas litus longe p̄t̄ decū
 fuisse legatur. Eutropius aut̄
 hoc assentit dicēs. Decius p̄-
 secutiōne in xp̄ianos mouēs
 int̄ ceteros bñssimū leuitā et
 martyre laurēciū extirpat. In
 quadā aut̄ cronica satis au-
 t̄ aqua dī q̄ nō sub hoc decio ī-
 patore qui philippo successit
 s̄ sub quodam decio minore q̄

cesar nō impator extitit mī-
tyrū passus fuit. Nā inter
decū impatorē et hūc decūm
mīorē sub quo laureāus pas-
sus dī plures ipatores et sū-
mi pontifices inūnedij extite-
runt. etenū ut ibidē dicitur: cū
deus impator gallus et volu-
sian⁹ eius filius ipso successis-
sent. et p̄r eisdē ualīan⁹ cū
galieno eius filio tenuisset i-
piū. nā ualīan⁹ et galienus
deus uīorē cesarē nō impa-
torē fecerūt. Nā anteq̄ quāq̄
aliqui ab ipatorib⁹ fiebant
cesares nō cū augusti uel im-
patores sicut leguntur. q̄ dyo-
cletianus maximianū cesarē
fecit. postmodū ex cesare au-
gustū creauit. Tpe autē horū
impatorū. sualenian⁹ et gali-
eni sirtus romanā sedē tene-
bat. hic igitur deus cesar ap-
pellat⁹ nō ipator effect⁹ bñ
laureciū martyrē fecit. Unde
nusq̄ in legenda bñ laurencij
vocatur deus ipator. s; tñ de-
us cesar. Deus enī impa-
tor duob⁹ ānis regnauit. et be-
atū fabianū p̄m martyrē fe-
cit fabiano successit cornelius
qui sub ualīano et galieno q̄
quidē ānis impauerūt. nū-
sac⁹ est. Cornelio successit lucius
luicio successit stephan⁹. stepha-
no dyonisi⁹. dyonisi⁹ sirtus

Deus cronice tam eusebi
q̄ bede et ysidori in hoc cōcordat
q̄ sirtus p̄ nō fuit tpe deus im-
patoris. s; galieni. **L**egitur enī
in quadā alia cronica q̄ p̄e-
dēs galienus fuit binom⁹.
Dēs est enī galien⁹ et deus
sub illo passi s; sirtus et laurē-
aus. antea annū dñi ducētes
mū. lvi⁹. **C**osostodius quoq̄
i libro suo qui dicit⁹ p̄audyco
idē asserit. q̄ s. galien⁹ uocat⁹
ē alio nōie deus. et qd sub eo
passi s; sirtus et laurēaus. et
si hęc uā sūt tūc posico iohā-
nis beletij uā posset ēē. **R**est
greg⁹ in libro dyalogorū q̄ in
fabiana quedā sāmonialis fu-
it. q̄ carnis quidē cōtinēciā ha-
buit. S; lingue p̄acatē nō
derlinauit. hęc dñi in ecclā sā
laurecij fuisse sepulta aū al-
tare martiris a dēuib⁹ sepa-
ta. ps illesa remanet una. al-
tā cōcremat. ita ut mane vi-
sibilis adustio appareret. **G**re-
gorius quoq̄ anonēsis ait
q̄ dñi quidā sacerdos quādam
ecclā sā laurecij reparet. et
nabs quedā uirū breuis ef-
fet rogauit bñ laureciū. ut
qui paupes fouat sue inopie
subueniret. Que subito sic ex-
creuit. ut ps nō modica habē-
daret. Quā p̄e sacerdos muni-
catam incidit. et multis inde

firmiores lauabat. **I**de cetera
bros fornicar' tñ ē apud b'oras
castri yralie. **Q**uidā insup
psbit' noīe sanctulus ut refert
greg' in d'ialogo libro iij cap'
tulo xxxvij laureā etiam a lō
gobardis incēsa reparare uolens
artifices multos cōdunt. qua
dā aut' uice dū qd eis apponēt ū
habēt p'missa orōne in cibano
respetat. et ibidē candidissimū
panē inuenit. **S**i cū uir ad uui'
prandij esū tribus p'sonis suffi
cē uideret. laureāus artifices su
os nolens deficē sic p'dcū pa
nē multiplicari fecit. q' in ali
mētū decem dierū opans auct
tis suffecit. **I**n ecclia s'ā laure
ij apud mediolanū ut refert
vicentius i sua cronica. **C**alix
quidā cristallin' uire pulchri
tudis habebat. **Q**ui cū in qua
dā solēpnitate ad altare a dya
cone portaret' elapsus ē maī
b' in terram cecidit. et statim cōmi
natus fuit. **A**t dyacon' merēs
fragmēta collegit. et sup altare
ponēs b'tū laureā exorauit
et fractū calicē integrū et soli
dū recepit. **E**legitur q' i' li
bro de miraculis b'cē uirginis
q' quidā uider stephanus noīe
rome erat. qui munera libent'
accipiēs multorū iudicia puer
tebat. **H**ic tres domos ecclē s'ā
laureā. et unū orat' s'cē ague

ris uiolent' abstulit. et abla
ta iuste possedit. **A**ccidit autē
ut moreretur. et ante dei iudiciū
ducetur. **Q**uē s'c's laureāus cer
nēs ad eū cū munia idigua
cōue accessit. et trib' uicib' bra
chiū eius duntaxat stinxit. et
dolore nimio cruciatur. **S**cā
uō agues cū alijs uirginib' in
eū respicē noluit. s' facē suam
ab eo auertit. **T**unc iudex sup
eū suam ferēs dixit. **Q**uā ali
ena subit et munia accipiēs
uicacē uendidit in loco unde
p'ditoris nadat. **S**c's uō pier
tus quē idem stephan' i uita
sua ualde dilexerat ad b'tū
laureā et s'cām aguerē acce
dens p' eo ueniā precabatur.
Illis uō et b'cā uirgine p' eo o
rantib' cōcessū est ut eius aīa
ad corpus rediret. et ibidē xxx
diebus p'niam ager. **A**ccipit
insup a b'cā uirgine i mādā
tis ut psalmū b'ā i'naulati
i uia singulis diebus uite sue
dicet. **C**ūq' ad corpus redisset
brachiū eius ita erat liuidū
et adustū ac si in corpore pas
sus eēt. **N**ō signū in eo extitit
quousq' uixit. **M**ala ergo
ablata restituens. et p'niam
agens die xxx migravit ad
dūm. **E**legitur i uita s'ā henri
ci ipatoris q' dū ipē et rane
gundis uxori eius uirgines ma

manent. usque in dyabolo in
stigante de quodam milite uxore
suspectam habens super caudetes
vomeres xv uicibus nudis pedibus
incedere eam fecit. Quia ascendere
dixit. sicut me ab heurico
et omnibus inactam uouisti. ita
ipse me adiunxit. heurico uicem
dia ductus eam in maxilla per
cussit. Cui uxor dixit. uirgo ma
na te uirgine libauit. Tota quod
cadente massa illesa pauit.
Cum ergo cesar obisset inulatu
do maxima demonum ante cel
lam cuiusdam heurice tacebat. Quod
apta fenestra interrogauit ul
timum. quidnam esset. Et ille legio
demonum suum qui ad mortem
cesaris properauit si forte aliquod
ipsum in eo repare possim. ad
iuratum autem ut ad se redeat. Cum
rediens dixit. Nichil proficui quod
dum falsa uxoris suspicio. et alia
bona et mala in statu fuisset
posita adustus ille laurencius
ollam auream inueni pondens
actulit. Et dum superasse uideba
mur. illa iactata per alia sta
re plurimum ponderauit. Tunc
ego natus unam auream olle pro
rupi. Ollam calicem uocabat. quod
dams cesar ecce emstensi in ho
nore sancti laurencii fidei fecerat. que
in spali deuotione habuerat.
Cui propter magnitudinem due
aures inerat. Neptunus est ipsa

coram nunc obijisse. et unam auream
calicem fractam esse. Refert gre
gorius in registo quod dum prede
cessor suus quedam ad corpus
sancti laurencii meliorare cuperet. et
ubi unum corpus esset uelaret
subito corpus eius ignorauit
repperit. omnesque qui presentes erant
tam inuadit quam inasionam quod
corpus eius uiderit infra de
cem dies mortuus est. Notandum
quod passio sancti laurencii inter cete
ras sanctorum martyrum passionibus
excellensissima uidetur esse in qua
tuor sicut ex dam sancti maximi
episcopi et beati augustini colligitur.
Primo in passionis acerbita
te. sed in effectu siue ualida
te. tunc in constantia siue fortitu
dine. quod in mirabili pugna et
in uictorie. Primo quod excellen
tissima fuit in pene acerbita
te. de cuius pene acerbitate. sic
dicit beatus maximus episcopus uel se
cundum quosdam libros ambrosii.
Non enim frater beatus laurencius
breui uel simplici passione per
imitur. Nam qui gladio per
cutitur semel moritur. qui in flama
maris camino uerigitur
uno impetu libatur. hic autem
longa et multiplici pena au
tatur. ut mors ei non desit ad
supplicium. et desit ad finem. Re
gunt beati pueri in penarum
maris deambulasse flammis

et igneos globos pedibus concul-
casse. vñ et beatus laurencius nō
minore gl'ia pferendus. Siquide
illi in penam suam flammis ā
bulabant. hic in ipso supplicij
sui igne discit. Illi uestigys
pedum conculcaverunt uicēdia. Iste
laterum suorum diffusionem restituit.
Illi stantes in pena eleuatis ma-
nibus orabant ad dñm. Iste pro-
stratus in sua pena toto corpe
dñm deprecatur. **E**t notādū
q' bcs laurencius p' bñm stepha-
nū iur' ceteros martyres p'matū
tenē dicit. nō quia maiore pe-
nā sustinuit q' ceteri martyres
cū multa tantā penā et aliqui
etā maiore sustinuisse legau-
tur. S; hoc dī p'p' sex causas i-
simul cōcurrētes. Primo p'pter
passionis locū. q' romē que
est caput mūdi et ubi est se-
des aplice passus ē. Scdō p'pter
p'dicacōis officiū. q' officiū p-
dicacōis diligētē impleuit.
Tercio p'pter laudabilē distribu-
cōnē thesaurorum quos omnes
paupib' sapient' distribuit. ha-
res rōnes ponit magist' gual-
helm' alatiorensis. Quarto
p'pter autēntiā et appbatiōem eius
martyriū. q' et si de aliquibus
maiora cōmēta legant. cū h'
autēntiā nō habentur. et aliqui
in dubiū v'ntur. Hui' autem
passio ē in eccl'a ualde solēpnis

et appbata. **U**n multa s'cā in
suis sermonibus eius passionē
appbant et cōfirmāt. Quāto
p'pter dignitatis gradū q' fuit
archidiacon' sedis aplice. P'pter
quē ut apunt in romana sede
archidiacon' nō surrexit. Ser-
uato p'pter seruiciā cōmētor. q' g'
uillima supplicia p'tulit. ut po-
te qui sup' aratē ferreā assatus
fuit. Vnde de eo dicit beatus
augustin' lacatos armis et
multa iuberū sectione cōsatos
subiecto p'p'it igne torquen-
tur p' aratē ferreā que iā de fer-
uore cōtinuo vñ in se habet u-
tendi. cōsulor aliqua mutacōe
mēbroz fieret. quāq' uehe-
mētor et pena p'dicator. **C**
Scdō fuit excellētissim' in effai-
sue utilitate. Ipā quippe acer-
bitas pene scdm augustinū
et maximū. fecit eū glificacōe
sublimē. opinione et fama
celebrē. deuocōne laudabilem
et imitacōe ilignē. **P**rimo
ergo fecit eū glificacōne subli-
mē. Vñ aug' dicit. Scisti p-
secutor i' martyre cōseuisti et
auxisti palmā dñi aggeras pe-
nā. Nūq' nō ad uictoris gl'iam
igeniū tuū reppit. qñ in hono-
re trāserūt triumphi et instru-
mēta supplicij. Ite martin' ul'
scdm quosdā libros ambrosius
Quāuis in familla mēbra sol-

uant. fidei tñ fortitudo nō sol
uit. corpis detinētū sustinet. s
lucā saluatis acquirit. **I**te au
gustinus. **D**e brū corp⁹ qd non
a fide xpī detinētū inuitauit
s ad requiē scām religio cōua
nit. **S**cdo opūione et fama
fecit celebrē. **M**axim⁹ ul scdm
quosdā libros ambro⁹. **B**atū lau
rētiū martyrē grano sinapis
possum⁹ comparē q diuīlis ac
tus passionib⁹ p totū orbem
grā sui meruit fragrare iuste
ri. **Q**ui antea cōstituit⁹ in cor
pore erat hūilis ignotus et
iulis. postea cōuict⁹ lacrimis
et iustis uiuūlis p totū mun
dū et ijs odorē sue nobilitatis
infudit. **I**deo scām ac deo plac
tū ut natālē sū laurēti pāpu
a uenacōne uenemur. au⁹ ra
dianab⁹ flāmis iuxta in hūc
quorū diem toto orbe xpī cho
ruscat ecclā. **I**te. tanta eū mī
grū glā predarius extitit. ut
passione sua mūdū illūa
uent uiuūlū. **T**ercio. deuoa
one laudabilē. **Q**uāe aut sic
laudand⁹ et cū deuocōe susci
piend⁹. oūdit augustin⁹ trib⁹
rōnib⁹ sic dicens. **B**atū uirū
laurētiū tota debem⁹ deuocōe
susape. **P**rimo qz pccōlū lā
guinē suū pccōlū dūm tradidit.
deū qz ei pccōlū apud
dūm uirū nō minū cōti

lit. oūdens qualis debeat ē d
tiamus fides. de cui⁹ cōloro ex
istē martyres meruerūt. **T**ercio
qz idē cām scē cōuersatōis fuit
ut cōuā martyrū tpe pccōlū
iueniret. **Q**uarto fecit eū i
mitacōe insignē. **D**ū augus
tin⁹. **H**ec totius cā pccōlū quam
morti ē additus scs uir ut sui
siles ē cōrōs hortaret. **I**n trib⁹
aut se uobis imitabilē exple
Primo i adūlariorū fora per
fessione. vñ augustin⁹. **A**d en
dicendū dei pplū nulloz ē uī
lorū forma qz martyrū eloquētia
facilis ad erodendū fit rō efficac
ad suadendū. ualidiora tñ sunt
exempla qz uerba et plus est
ope docē qz uoce. **I**n quo excel
lentissimo grūe doctrine brūis
martir laurētiū qz glōsa pol
leat dignitate et psecutores
ipius sentire potuerūt. qz illa
āmirabilis animi fortitudo
nō solū nō cede. s enā alios ex
emplo sue colāue roborare
Scdo in fidei magnitudine
et feruore. **M**axim⁹ ul scdm
quosdā libros ambro⁹. **D**ū fi
de sua psecutoris flāmas uiu
at. ostendit uobis pignē fidei
gehennē incēdia supare. et a
more xpī diem iudicij nō time
re. **T**ercio in ardenti amore
Ite uel ambro⁹. **I**llūauit mū
dū plane laurētiū eo lūe

quo ipse suatus est. et flammis
 quas ipse protulit omnium christianorum
 corda calefecerunt. De his etiam e
 nam sic dicit maximus vel ambro
 sius secundum quosdam libros. **B**eatus
 laurentius exemplo provocatur
 ad martyrium. attenditur ad fi
 dem italescam ad deuotionem
Tertio fuit excellentissima in co
 stantia siue fortitudine. de cuius
 constantia siue fortitudine sic dicit
 augustinus. **B**eatus laurentius mansit in
 christo usque ad temptacionem. usque
 ad cruciatum interrogacionem. us
 que ad persequutionem. in qua longa
 morte quod beatus manducauit. et
 beatus biberat. tamquam illa esca sa
 guinatus et illo calice ebrius tor
 menta non sensit. et in regnum suc
 cessit. **A**deo autem fuit constantis et
 firmus quod non solum torquentis non
 succubuit. sed etiam ex ipsis tormentis
 ut habetur ex dictis ipsius beatus
 maximus sanctus est perfectior in timore
 re. seruiciorum in amore iocundi
 or in ardore. **D**e primo sic di
 citur. **E**xtendit super flammam ignem
 ut eos globos et sepius usa
 tur in latera. **S**i quantum plus
 peruenit patitur. tamen amplius
 christum deum patiescat. **Q**uan
 tum ad secundum sic ait maximus vel
 secundum quosdam libros ambrosius
Graui synapsis cum accitatur
 attenditur. laurentius cum patitur
 inflamatur. **I**tem nouo aduina

coris gratie alius illum torquet. et
 alij seueriores tormenta perficiunt.
 deuotionem laurentium saluatori
 supplicia atrociora fecerunt. **Q**ui
 cum ad tertium sic dicit. **C**or eius in
 tanta fide christi magnanimitate
 consumitur. ut despiciat proprium cor
 pus cruciatibus instantissimo tor
 mento suo triumphans eius igni
 bus letus illudat. **Q**uarto
 fuit excellentissima in mirabili
 pugna et modo uictorie. **B**eatus
 namque laurentius sicut ex uer
 bis beatus maximus et augustinus
 manifeste colligitur quod ignes
 exteriores quodammodo habuit. quod
 tamen superauit fortiter et extinxit. **P**ri
 mus fuit ignis gehene. secundus
 materialis flamma. tertius carna
 lis concupiscentie. quartus ardens
 auaricie. quintus furoris iracundie
De extincione primi ignis. scilicet ge
 hene. sic dicit maximus. **N**umquam
 credere potuit momentaneum cor
 pus ultionum. cum fides eternum ge
 hene exinguebat ardorem. **I**tem
 tunc per ignem momentaneum atque
 ceterum. scilicet flammam gehenne
 exurens euasit perpetuo. **D**e
 extincione secundi. scilicet materialis fla
 me sic ait maximus uel ambrosius
 secundum quosdam libros **C**orporali
 laborabat incendio sed diuinus
 ardor materialis destruxit ardorem
Item. quoniam rex imperatorum lingua
 subiceret et incendia maiora

supponet. tū scīs laureāus
has flāmas fidei calore non
sentit. Item augustinus. **S**upa
ri caritas xpī flāma nō po
tuit. et segnior fuit ignis q̄
fons erussit q̄ qui int' accen
dit. **D**e extinctiōe tertiū ig
nis. s. carnalis cōcupiscēcie sic
dicit maximus. Ecce beatus lau
reāus tūlit p̄ ignē quo nō ad
ustus ihoruit. s. illūat' efful
sit. arsit ne ardet. et ne ureret
erussit est. **D**e extinctiōe quā
ignis. s. auaricie qualiter uide
licet auaricia illoz q̄ chesau
ros cupiebāt euauuit. et frust
rata ē sic dicit augustinus. Ar
matur geīna facit homo pe
cunie cupidus. et uirtutis im
mū. **A**uaricia ut rapiat a
rū. impietate ut aufat xpī
nichil obtinet nichil p̄ficiat
huāna crudelitas. subtrahit
tur iūctis tuis maria mor
talis et laureāo in celū abe
unte tu defias flāmis tuis
De extinctiōe quā ignis. s.
furētis insanie. qualiter uidet
insania psequētiū frustrata
est et amātlata sic dicit ma
ximus. **S**upans flāmar
minuit omīe mūdane. s. in
sanie restitit incendiū. et
ad hoc usq; dyabolica p̄ferat
intencō ut et uir fidelis ad
deum suū gloriolus ascende

ret. et crudelitas psequētiū
cū suis ignib' confusa cor
pescat. **Q**uod enī psequētiū in
sania ignis fuit oūdit cū a
it. furor genialis accensus an
tiulā parat ignitā ut indig
natiōis flāmas ignib' uindi
cetur. **N**ec mirū si hos q̄
ignes extiores superauit. quī
ut ex uerbis p̄dās maximus
habetur tria refrigeria int'
habuit. et res ignes in corde
portauit. p̄ que oēm ignem
extiorē et refrigerio mitiga
uit. et maiori incendio ardo
ris superauit. **P**rimū namq;
refrigeriū fuit desideriū glorie
celestis. scdm̄ medicatō legis
diuine. tū punitas cōscien
cie. **P** hoc cplex refrigeriū o
nē ignē extiorē extinxit et fr
gidū reddidit. **D**e primo re
frigerio qd' est desideriū celest
is glie sic dicit maximus. uel a
bro' scdm̄ quosdā libros. **N**ec
q; enī beatus laureāus igni
ū commēta uiscerib' sentie po
tāt qui sensib' paradisi refrige
riū possidebat. **I**te iacet licet
aū pedes tyrāni exusta caro.
corpus exanime nichil deūe
ti patitur in terris aū' animi
demorat in celis. **D**e scdō refri
gerio qd' est medicatō legis di
uine sic dicit maximus. uel au
brolius. **D**ū xpī cogitat p̄cep

ca frigidū ē illi oē qd' patitur
De tercio refrigerio qd' est p'ma
consue sic dicit. **A**nder pfecto
coras uiscerib; fortissimis mar
tyr et uirtutib; regniū celi per
tractis refrigerio consue uictor
exultat. **H**abuit nichilomin
u' ut idē maxim' ostendit t're
ignes p quos omīs ignes exte
ores maiori incendio supauit
p'm' fuit fidei magnitudo. se
cūdus ardens dilectō. tertius
uia dei cognitō que ipm' cāq'
ignis irradiant. De p'mo ig
ne sic dicit idē ul' ambros'. **I**ng
tū in illo fidei ardor feruuit. in
tū sup'plaj flāma frigesat. **I**te
esse saluatoris ignē fidei legim'
feruore in euangelio. **I**guem
ueni mittē in terram. **H**oc ergo
igne v'c's laurentius accensus
flāmarū nō sentit incendiū
De sc'do igne sic ait idē ul' am
brosius. **A**udebat extūscer' mar
tyr laurentius tyrāni seruētis
incēdijs. s; maior illū intūscer'
xp'i amoris flāma torrebat
De t'cio igne sic dicit. **F**ortissi
mū martyrē leuissima plectu
coras supare flāma nō potu
it. q; longe ardens uirtutis
radys mēs eius accensa fer
uebat. **I**te. odio p'fidie et amo
re uirtutis accensus appositā
sibi extūscens flāmam aut
nō sentit. aut uicit. **H**ab;

aut laurentius int' martyres
ceros t'cia p'uilegia quā ad
officiū. **P**rimū ē i' uigilia. **S**o
lus enī int' martyres habet
uigiliā. s; uigilie scōz p'p' m'l
tas in ordiacoēs hodie i' ieu
nia cōmutare st. **N**os enī fu
it olim ut refert iohānes be
lech ut in festiuitatib' scōrū
hoīes cū uxorb' et filiab' ad
eccliam ueniret. et ibi cū hūan
bus p'notaret. **S**z q; multa
adultera in hys uigilijs fie
bant statutū fuit ut uigilie
i' ieiunia cōuiterent. nomē tū
antiquū retentū ē q; nō ieiu
nia s; uigilie adhuc appellan
tur. **S**c'dm ē in octauis. **I**pse
uāq; solus cū stephano ha
bet octauas int' martyres si
cut martin' iter cōfessores. **C**
cū est i' regressib' antiphona
tū qd' solus ip'e et paulus ha
bent. s; paul' p'p' excellenciā
p'dicacōis iste p'p' excellē
ciā passionis. **P**rologus

Politus dī ab yper qd' est
sup' et lictos qd' est lapis q;
sup' lapidē. **U**el dicit ab in
et polis qd' est ciuitas. uel dī
ypolitius q; ualde polit'. **F**uit
enī sup' lapidē xp'm bū funda
tus p' constāciā et firmitatem
fuit in ciuitate sup'na p' deside
riū et auiditātē. fuit bū poli
t' p' cōmūcōz acerbicatem.

Vita s^ai ypoliti martiris

Voluitis p^ro q^{uo} corpus s^ai lau-
rentij sepeliunt uenit in domū
suā. et dāns pacē seruis eius
et ancillis suis omīs faciēti-
co altaris qd^o iustit^{ia} p^{ro}bitur
obscūlar cōtra uic. Et appolita
mēsa p^{ro}sq^{ue} abū sumit veni-
entes milites eū rapuerūt
et ad cesarē duxerūt. Quē ui-
dens deus cesar subridēs dix-
it ei. Nūq^{ue} et tu magus effec-
tus es qui corpus laurentij ab-
stulisti. Cui ypolit^{us}. Hec feci
nō q^{ui} magus s^{ed} ut cristianus
Tūc deus furore repletus pre-
cepit ut hūi quo xpian^{us} ute-
batur expoliaret. et os eius
lapidib^{us} tundētur. Cui ypoli-
tus. Nō me expoliasti. s^{ed} ma-
gis uestisti. Cui deus. Quō i-
supiens effectus es q^{ui} nudita-
tē tuā nō erubescis. Tūc ergo
sanctificā et uiues ne cū tuo
laurentio peas. Cui ypolitus
Quānā exemplū merer b^ea
laurentij fici quē tu ore pollu-
to ausus es noīare. Tūc de-
us fecit eū fustib^{us} et pecu-
nib^{us} ferreis lauari. Ille autē
se xpianū ēē uoce clara confi-
tebatur. Et cū cornicē huius
modi dēderet militai ueste q^{uā}
aū utebatur eū uestiri fecit.
hortans ut amicitia et mili-
tia p^{ro}sternā retineret. Cui y-

politus cū diceret se xpō mili-
tare. deus ira repletus ualida
no p^{ro}fecto eū tradidit. ut omīs
facultates eius amper. et di-
uis eū cornicēs iustificet. Tūc
co quoq^{ue} q^{ui} eius familia xpⁱ
ana ēēt adducta s^{ed} omīs au-
ipius cōspici. Qui cū ad sacri-
ficia cogerētur. cōcordia iun-
ypolit^{us} p^{ro} omib^{us} iūdit. nos
cū d^{omi}no nō malum^{us} mouē^{us}
uiue impudice. Cui ualiant^{us}
Genus seruo^{rum} nō cū supplicat^{us}
nō emēdatur. Tūc p^{ro}te ypo-
lito et gaudent^{us} iussit eā tam-
diu plumbatis cedi. quousq^{ue}
spū emisit. Duxitq^{ue} ypolit^{us}
Grās ago t^{ibi} d^{omi}ne. q^{ui} uirtutē
meā ante cōspiciū scō^{rum} tuor^{um}
p^{ro}misisti. Deinde extra porta
ab urina ualiant^{us} ypoli-
ti cū familia sua dūa fecit
ypolit^{us} autē omnes in do-
mū cōfortās duxit. frēs uo-
lūte merie. q^{ui} ego et uos uiri
dūm habem^{us}. iussitq^{ue} ualeri-
anus ut in cōspiciū ypoliti oi-
bus capita amputarent. y-
polit^{us} uero pedes ad colla in-
domitor^{um} equor^{um} fecit ligari. et
p^{ro} cardines et p^{ro} bulbos cādū
nali dūet spū exalauit. ar-
ta ānos dūi et lvi. Quor^{um} cor-
pa iustit^{ia} p^{ro}bit^{us} rapuit et uir^{us}
corpus s^ai laurentij sepeliuit.
Corpus uō s^ae concordie iūci-

re uō poterat. qz fuerat in doa-
 cam plectū. **M**iles aut quidā
 noīe porphyrus credēs hīcām cō-
 cordiā aurū aut gēmas in
 uestimētis habē ad quēdā do-
 acanū noīe hyreneū qz erat oc-
 culte xpianus accessit et dixit.
 secretū custodi et exthe corp⁹ qz
 cordie de doaca. qz spero qz a-
 nū aut gēmas in uestib⁹ suis
 habet. **C**ui ille ostendē nū loai
 et secretū habebō et qzquit in-
 uenō nūcabo. **C**ū ergo extrac-
 tū fuisset. et nichil inuenisset
 miles ille prius fugit. et hy-
 reneus uocato quodā xpia-
 no noīe habundo corpus ad
 scū iustinū detulit. **A**d ille
 deuote suscipiēs iuxta corp⁹
 scī ypoliti et aliorū sepeliuit.
Ad ualenianus audiēs hy-
 reneū et habūdū tenuit. et
 ambo in doacām uiuos
 uerauit. quorū corpa iustin⁹
 rapuit et cū alijs sepeliuit.
Per hēc decius cū uallano
 in aurū aureū ascendit et p-
 gnat ad amphiteatru ut
 quaerēt xpianos. **A**rreptis
 ergo decius a demonio clama-
 bat. **O**pponite cathenis as-
 pis uinctū me ductis. **V**alia-
 nus sū exclama bat. **O** lau-
 rentia ignis cathenis meli-
 gati nalis. **E**t eadē hora
 ualenian⁹ expirauit. decius

autē dnm̄ reuēsus aduocō a de-
 mone ueratus clama bat.
Aduro celauit modicū cel-
 sa a tormētis et sic mortuus
 est. **A**d uxor eius triphonia
 crudelis hoc uidens dimissis
 omib⁹ ad scū iustinū cū filia
 sua cylla accessit. et ab eo
 cū multis alijs baptizari se-
 fecit. **A**lia uō die dū oraret tri-
 phonia spū emisit. **C**ui⁹ cor-
 pus iustin⁹ pbi iuxta corpus
 scī ypoliti sepeliuit. **A**udien-
 tes rōy milites qz regina et e-
 filia xpiane frē essent. uenerūt
 cū uxorib⁹ suis ad iustinū p-
 biterū ut baptisma suscipere
Quos omīs dyonisi⁹ qz scō
 futo susceperat baptizauit.
Claudius autē impator gyl-
 lam cū sacrificare uoller ingu-
 lari fecit. et cunctos milites
 decollari. **Q**uorū corpa in ag-
 verano cū cetis sepeliuntur.
Et adiciendū qd hīc habetur
 expisse qz illi deo qui laurētiū
 et ypolitiū martyrisauit suc-
 cessit claudius. claudi⁹ autē nō
 successit deo impatori. pmo
 deo successit scdm cronicas
 uolusian⁹. uolusiano galien⁹
 galieno claudius. **O**portet
 ergo dicere ut uidetur. qz aut
 galien⁹ fuit binomū. et qz dēs
 sic galien⁹ et decius. sicut di-
 cit vincencius i aduica sua et

gorfridus i libro suo. a' qd' ga
lien' in sui adiutorii quedam
noie decui fecit cesare no' tñ i
patore. sicut ricardus i adui
ta sua dicit. **C** De hoc uisaty
re sic dicit ambrosius in p'sa
one. **S**cs martyr ypolitus et
tñ vin' ducē considans miles
eius et maluit q' dux militū
cōphari. **S**ctūq' lauretiū sue
custodie māapatū nō p'seuit
ē. s; subsecut'. **Q**ui cū thesau
ros eccl'e distatit iuenerit thesau
rū nō quē grāuus eriperet. sed
quē pietas possideret. **I**uenerit
thesaurū vñ uē diuicie perierit.
Spreuit fauorē grāui ut cū
regis ppetui grā p'baretur. **N**e
bns diuici nō refugit. ne uer
ib' diuelleretur etius. **C**ubulo
quidā noie petrus cū in festo
scē marie magdaleue plaustre
iūisset et boues sequēs ipōs
maledcās iugeret. p'au' boues
et aratū a fulmine astuimū
tur. et ipse petrus qui hoc ipre
catus fuerat supplicō aduocari
corātur. **N**am ignis eū arripu
it adeo q' carnib; et uernis tibi
e et auis cōsumptis ossa pate
rēt. et ipa tandē tibia a sua
cōpagine penitus soluerent.
Tunc ille ad quādā eccl'iam b're
vurginis accedens tybiā ipām
in quodā foramine ipius et
desie abscondit. et brām uignē

lacinis et p'ab; p' sua lib'acōe
rogabat. **E**t ecce quadā nocte
b'ra uirgo cū scō ypolito ei i ui
sione affuit. et eidē ypolito ut
petrū sanctā p'stine restitue
ret ipauit. **S**tatimq' scs ypoli
tus tybiā de foramine accipiens
loco suo q' surculū arbori i mo
ueto inseruit. **I**n qua infernōe
tantos dolores sensit. ut suis
dauitib; totā familiā extir
aret. **Q**ui surgētes et lumē ac
cendētes petrū duo cura et du
as tybias habē cōspiciūt. **S**i
se deludi putātes ipm iterū et
itin cōtractabāt. et uera mē
bra ipm habē cōspiciēbāt. **Q**
uix eū extirātes vñ hoc sibi ac
cedit lasciatū. s; ille eos lūde
exstimas tandē uictus rē ui
dit et stupuit. **S**i cū noua
corā mollior q' uetusta ad
sustentacōne corporis nō po
rāt exequari. **V**ñ ad publica
aonē uiaculi p' annū dan
dicauit. **E**t tunc itū beata
uirgo eidē appus scō ypolito
dixit. ut q'quid curacōi des
set supplet. **I**ugulās ergo et
se penit' sanatiū uidēs recluso
rū introiuit. **C**ui dyabolus
in spē nude uulnens frequen
tissime appebat. et uida se ei
igerens. quāto ille foras re
sistebat tanto illa ei impu
deus inuēbebat. **C**ū ergo ab

illa plurimū ueraret tādē ille
 stolam sacerdotem ampiens
 collū eius amict. et mox dya-
 bolo abcedere cecidit puerū
 ibidē remāsit. tantūq; feto-
 rū exalabat. ut null' qui hoc
 uidit ambigeret. qū corpus a-
 uer' muliens fuisset qd' dya-
 bolus assūpseret. **Hic assūp-**

tionis gloriose uirginis mane

Hic sup'io uirginis
 mane qualic' fca
 sit. ex quodā libello
 apocrypho qui io-
 hān euangeliste ascribitur
 edocetur. Aplis namq; ob pre-
 dicationis grām diuisas mūdi
 subeuntib' regiones. uirgo be-
 ata in domo intra mōtem sy-
 on posita dī remāsisse. omnia
 q' loca filij sui. i. loca baptismi
 ieiunij passionis sepulture re-
 surrectionis et ascensionis quo
 ad uixit. deuotione sedula vi-
 sitabat. Et scdm q' ait ephi-
 phani' xxiij' ānis p' ascensi-
 onē filij sui supiuit. **Chescit**
 ergo q' beata uirgo q' beata
 uirgo qū concepit xpm. erat
 ānoꝝ quatuordecim. et in quin-
 todesimo xpm peperit. et mālit
 qū eo annis āginta tribz et p'
 mortē xpi supiuit ānis xxiij'
 Et scdm hoc qū obijt ēat āno
 tū lxxij'. p'babilius tū uidet'
 q' alibi legitur. ut xij' ānis fi-

uo supiuit. et sic sexagenaria
 sic assūpta cū apli cordam ānis
 p'dicauerūt in iudea et circa p'p'
 illas sicut eccl'astica tradit lxxi'
 coria. **Die g' quada' dū in filij**
 desiderū cor uirginis uehemē-
 t' accendit estuans anim' cō-
 mouet. et in extiorē lacrimarū
 habūdantiā eritat. Cūq; ad tē-
 pus subitici filij equanimi-
 t' nō ferret subitici solacia. ange-
 lus cū multo hūc eidē astiat
 et reuert. utpute sui mrem do-
 mī saluauit. **Aue inq' bene-**
 dicta. suscipies bñdictionē illi'
 qui mādauit salutē iacob. Et
 ce autē ramū palme de padi-
 so ad te dūam attuli quē au-
 feretū portāre iubebis. cū die
 terna hac hora de corpe assuer'
 Nam filius tuus te mrem re-
 uendā expectat. Cui mana res-
 pondit. Si inueni grām in oca-
 lis tuis. obsecro ut nomē tuū
 mī reuelare digneris. s; et hoc
 peto iusticius ut et filij et frēs
 mei apli ad me p' cōgregent'
 ut eos aūq' mouar corporalib'
 oculis iudeā et ab eis septim va-
 leā. et ipis pūtib' spm reddam
 deo. **Hoc itū peto et obsecro ut**
 anima mea de corpe exiens ul-
 tū spm ceterūmū uideat. nul-
 la mī sachane p'as occurrat.
Cui angelus Cur scire desidas
 dūā nomē meū qd' admirabile

est. et magnū. Ecce autē oēs
ad te hodie cōgregabūtur a
pli qui nobiles et exhibebunt
erequias funis et in eoz cōspā
spūm exalabis. Nā qui olim p
pheta de iudea in babilonē in
carne attulit. subito ipse paul
dubio ad te aplos adducere pore
rit in momēto. Naliquos autē
spūs vidē cur metus? cū cap
eius oīno concuens et spolia
uens ipm sue unpio potesta
tis. fiat tū uolūtas tua ut ipso
nō videas. Hys dās angelus
cū multo lūie celos ascendit.
Palma autē illa nimia dan
tate splendebat. et erat quidē
virge viriditate consimilis. s
folia illius ut stella maturā
fulgebāt. **E**st autē dū iohan
nes in epheso pōdaret celū
repēte inuoluit et nubes cā
dida ipm sustulit ac raptum
aū mane ianuā collocauit
paucensq; ostiū interius itro
iuit. et reuerent' uirgo uirgi
nē salutauit. Quē felix maia
conspiciens uelēmētē obstru
puit. et pre gaudio lacrimas
continuē uequit. dixitq; fili io
hānes memor esto uerborū ma
gisti tui quib; me et in manē
et te in filiū cōmēdauit. et
ce a dño euocata debita hūa
ne condicōis exsoluo. et corp
meū tibi cura sollicita recom

mitto. **A**uidui enī iudeos in
isse consiliū dicētes. Expectem
vni frēs quoadusq; illa que
ihesu portauit subeat morte
et corpus eius cōtinuo rapie
m' ac tūctū ignib; cōburem.
Tu ergo hanc palmā defern
facies aū pheretū cū corpus
meū duxeris ad sepulchr.
Dixitq; iohānes. Quā hūc
essent omnes apli frēs mei
ut decētes tibi parare posse
m' erequias ac solue laudes
dignas. **H**ec illo dicente omīs
apli de locis in quib; pōdicabāt
a nubib; rapiūtur. et aū ma
ne ostiū collocant. Qui viden
tes sese ibidē insimul cōgre
gatos mirabātur dicētes. Q
uā causa est. ppe quā nos hūc
dūs insimul cōgregauit. Io
hānes ergo ad eos exiit et do
minā de corpe recessurū pōdant
Et addidit dicens. Videte frēs
ne cū obierit aliq's eam de
flect. ne hoc videns ipsi con
turbetur et dicat. Ecce isti. q'
mō timēt mortē. qui tū ali
predicāt resurrectionē. **C**ypo
uilius pauli apli discipul
in libro de diuinis uerbis hoc
idem assent. Aplos s. in dor
mitione uirginis cōuenisse
et se sūt intuisse. ac unū
quēq; in laudē casti et uir
ginis sermonē fecisse. **A**u

enī sic loquēs ad chymodheū
 Hos ut nosti et ipse et milia scōz
 mōz fr̄m cōueniunt ad visio
 nē corpis uite principis. et q̄
 deū suscepit. **A**derat aut̄ et fr̄
 dei iacobz et petrus sūma et
 puertissima theologoz sum
 mitas. **P**ostea visū est post
 visionē ut vniūsi per archie
 laudaret sicut vniūsqz erat
 sufficiens infinite v̄tutis vo
 nitate per archie infinitatis
Hec dyonisiū. **C**ū aut̄ be
 ata maria omīs aplos cōgre
 gatos uidisset dñm bñdixit
 et in medio eoz ardentibz lam
 padibz et lucis cōsedit. **C**ir
 ca uo horā noctis tñam ih̄s
 aduenit cū angeloz ordi
 nē. p̄iarchanū cetibz martīz
 agnūbz. cōfessorū acie. v̄ginū
 q̄ thoz. et aū thoz virginis
 aces ordinantur et dulcia cā
 nta frequentant. **Q**uales aut̄
 erequie ibidē celebrare s̄t ex p̄
 dicto libello qui iohāni assai
 bitur edocetur. **N**am p̄or ipse
 ih̄esus inchoauit et dixit. **V**e
 ni elcā mea et ponā in te th̄
 mū meū. q̄ cōcupiui spēm tu
 am. **E**t illa. p̄anī dñe cor meū
Tūc omīs qui cū ih̄u uenerāt
 dulcē inuocāt dicētes. **H**ec ē
 que uesciuit thoz in delictis
 habebit fructū in refectōe aīa
 nī sc̄arū. **I**p̄a autē de semetip̄a

retinuit dicens. **B**eatū me di
 cēt omīs gr̄ia adues. q̄ fecit
 in magna qui potēs est et sc̄m
 nomē eius. **T**ūc cantoz cāto
 rū omībz excellētia inuoca
 uit. **V**eni de libano spōsa. uē
 de libano ueni coronabis. **E**t
 illa. **E**cce venio. q̄ in capite
 libri sc̄ptū est de me ut facerē
 volūtātē tuā deus. q̄ exultauit
 sp̄s me⁹ in deo salutarī meo.
Sicqz mane aīa de corpore
 egreditur. et in ulnas filij ad
 uolauit. fuitqz tam a dolore
 carnis extēna q̄ a corrupcio
 ne extēna aliena. **D**ixitqz a
 plis dñs. **C**orpus uirginis ma
 ris in ualle iosaphat deferre
 et in monumētō nouo qd̄ ibi
 dē inuenietis illud recōdite. et
 me ibidē triduo donec ad vos
 redeā expectate. **S**tatimqz ar
 cūderunt eā flores rosarū
 rosei s. cetus martīz et lilia
 cōuallū. agnū. s. angelo
 nū cōfessorū et uirginū. **P**ost
 eā clamitāt apli dicētes. **V**ir
 go prudētissima. quo p̄grede
 ris? esto nūc memor o dñm
Tūc ad concentiū ascendentiū
 angeloz cetus qui remāserāt
 admirati concito obuiā p̄ces
 serūt. **V**idētesqz regē suū femi
 ne aīam ī ulnis p̄p̄is baculā
 tē. illāqz sup illū inuicā ob
 stupefā clamare ceperūt dico

res. Que est ista que ascendit
de deserto delicias affluens in
a sup dilcū suū. Quibz comi
tantes dixerūt. Ista ē speciosa
iuc filias isrlm sicut uidisti
eā plenā caritate et dilcōne.
Sicq; in celū gaudēs suscipit
et a dextis filij in throno glē
collocat. **A**pli autē uiderunt
eius aīam. tanta eē candoris
ut nulla mortalū lingua
posset effari. Tres autē v̄gīes
ues que ibidē erāt cū corpus
eius lauādi grā expoliasset
tāta statim corpus claritate
resplenduit. ut tangi quidē
ad lauandū posset videri autē
nō posset. Tā diu autē lux illa
ibidē resplenduit donec corp⁹
a v̄ginibz lotū fuit. Apli autē
corpus eius reuerēte cepērunt.
et sup feret⁹ posuerūt. **D**ixitq;
iohānes petro. hanc palinā
petre aū feretū portabis. qā
dñs nobis te p̄aulit. et suaz
omniū pastore et p̄napē ordia
uit. **C**ui petrus. hāc potui⁹ por
tare te cōueit. q; uirgo a dño
es elcīs. et dignū est ut pal
inā virginis uirgo ferat. **I**n
insup sup pectus dñi reuibe
meruisti et in sapie et grē plus
ceteris fluentia potasti. et iustū
ē ut qui a filio recepisti plus
muneris ipendas uirgini pl⁹
honoris. **I**n g̃ portare debes

hanc palinā lūis ad eregas
sātatis qui potatus es poti
lo lucas de fonte p̄petue clarita
tis. **E**go autē portabo cū fereto
scū corpus. **C**eteri autē apli
frēs nū feretū circūdātes refe
rant laudes dño paulus autē
dixit ei. et ego qui nūm⁹ omni
uū suū portabo teat. **A**euau
tes itaq; petrus et paulus fē
rūt. petrus cepit cantare ac di
cere. **I**n exitu israhel de egyp
to. **C**eteri autē apli cant⁹ dulcē
ē psequūt. **D**ñs autē feret⁹
et aplos nube prexit. ita q;
ipī nō uidebātur. s; tū eorum
vox audiebat. affuerūt etiā
angeli cū aplis cōuētes et tū
tā totā sonitu uire suauita
tis repletes. **E**xitū omnes
ad tam dulcē melodīā de am
tate uelocius exierūt. et qdūā
lat diligēcius sasacātur. **T**ūc
exiit qui dicit. **M**anā illā
discipuli isrlm effecerūt mortuā
et circa illam quā uic audi
tis cōuēit melodīā. **T**ūc os
ad arma cōcurrūt et se uicuo
hortabant⁹ dicētes. uenite os
discipulos occidam⁹. ac corp⁹
illud qd seductore illū porta
uit ignibz cōburam⁹. **P**riūcip⁹
autē sacerdotū hec uidens ob
stupuit. et ira replet⁹ ait. **E**t
te tabernaculū illius q; uos et
gen⁹ urū cōtribuit. qualē

glam nunc accepit. et hoc di-
cens manus ad laicum misit vo-
lens illum eicere ac ad terram dedu-
cere. Tunc manus eius ambe subi-
to auerunt. et laico adheserunt
ita ut ad laicum manibus penderet
et nimio curam ueraciter laque-
tabilitate euilaret. Reliquus autem
populus ab angelis qui erant in nu-
bibus cecitate percussus est. Precepit
autem sacerdos clamabat dicens
Sce petre in hac tribulatione me
non despicias. sed pro me obsecro
ad dominum preces fundas. Memor
enim esse debes qualiter aliquando tibi
astita. et qualiter te accusante
analla ostiaria excusavi. Cui
petrus In obsequio domine nostre im-
pediri sumus. et curam tue memo-
intende non ualemus. ueniamus si
in dominum ihesum et in hanc quam ipse
portauit credidimus spes quam con-
tinuo salutatis beneficium potae-
ris. Qui respondit. Credo dominum ihe-
sum uirum esse filium dei et hanc sacra-
mentum matrem eius. Statimque
a fœtore manus eius solute
sunt. sed tamen in brachijs adhuc an-
dixas remanserat et dolor uehe-
mens non recesserat. Dixitque ei
petrus. Osculare laicum. et dic
credo in deum ihesum christum quem
ista in uero portauit. et post
partum uirgo mansit. Quod cum
fecisset continuo pristine ro-
ditus est salutari. Dixitque ei

petrus. Accipe hanc palam
de manu fratris nostri iohannis
et pones eam super populum execa-
tum. et quicumque credere uoluit
recipiet visum. qui autem credere
noluit uidere non poterit in e-
ternum. **M**aria autem portantes
angeli et apostoli in monumento
posuerunt. et iuxta illud ut do-
minus iussit considerunt. **T**er-
cia autem die ueniens ihesus cum
multitudine angelorum ipse
salutauit dicens. Pax uobis
Qui uiderunt. Gloria tibi domine
deus qui facis mirabilia uir-
gine solus. Et dixit apostolis do-
minus. Quod gratie et honores uo-
bis uideatur. ut mee nunc con-
feram gratiam. Et illi Iustum ui-
detur domine seruis tuis ut fiat
tu deuota morte regnas in se-
cula. sic tu resuscites matris
corpulculum. et a dextris tuis col-
loques in eternum. Quo adueniente
michael angelus continuo
affuit. et mane animam coram
domino preceperunt. Tunc saluator
locutus est dicens. Surge. primum
mea colubam meam tabernaculum
glorie. uasculum uite templum ce-
leste. ut fiat per corpus labem non
sensisti animis sic in sepulchro
solucone corporis minime pa-
caus. Statimque anima ad ma-
ne accessit corpulculum. et de
tumulo prodijt gloriosum. sicut et

ad ethereū assumit thalamū
comitante secū multitudine
angelor. **T**homas aut cum
abisset. et rediens credē reci
saret. subito zonā qua corp⁹
eius punctū fuerat ab aere re
cepit illesā. ut uel sic intelli
geret. q. totalit̄ fuisse assūpta

Hoc aut totū qd̄ predictū
est. illud apocryphū de quo
ait ieronim⁹ in eplā siue ser
mone ad paulā et eustochi
ū eē uidetur. Ille sane libellus
vē apocryphus est censendus
ū quo ad aliq̄ fidē digna que
vident̄ a scīs app̄bata. q̄ sunt
nouē. s. q. puilla sit et exhibi
ta unguī oīmoda cōsolatō
aplor. oīmū congregatō. sū
dolore cōsumatō. sepulture
in ualle iosaphat ip̄atō
exequialis deuotō xpī et totā
anime celestis obuiatō. iudeor
psecutō. miraculor. in oīm
causa cōdēctē choriscatō. in
aīa simul et corpe assūptō.

Porro multa alia s̄ ibi posi
ta potius ad solacōnē quā
ad uitatē. ut q. thomas nō
affuit et ueniens dubitauit
et hys filia que p se patēt. q̄
se relinquēda potius q̄ assen
da. **V**estimenta aut ipī ad q̄
solacōnē fidelū dīcuntur in tu
multo remāsisse. vñ de quadā
pte iparū uestiū tale miracu

lū conagisse narrat. **C**ū dur
normandor. urbē canotēsiū
obsedisset. epūs illius urbis
tunicā bē mare que ibidem
seruabat̄ more uexilli haste
iposuit. et subsequēte p̄lō se
curus ad hostes exiit. **S**ta
tūq. oīs hostilis etatis a
mēa et cecitate paullus ē. sta
batq. totus corpore tremulus
et totus aīo stupefact⁹. **E**d il
li de ciuitate cientes diuino
iudicio supaddūt. et accōac
hostes cedūt. **A**d bē mare
plurimū displicuisse p̄batur
ex eo q. p̄m̄ tūca illa dispa
ruit. et uisū continuo hostis
recepit. **I**n reuelatōibz bē
elizabeth legatur. qd̄ dū ip̄a
elizabeth quadā uice in spū
raptā esset. uidit in loco ual
de remoto qd̄dam sepulchrum
multo tūc artūfusu quasi
spēm muliens in eo. et cūm
stabat multitudo angelor.
Et post pusillū de sepulchro e
recta ē. et in sublime cū illa
astantū multitudie eleuata
Et ecce in eius occursum uir q̄
dā de celis admirabilis et glo
rius aduenit portās in ter
ra cruas uexillū. et cū eo infi
nita milia angelor. **S**icq. cū
alacrit̄ susipientes cū mag
no conātū eam ī celos dedux
erūt. **P**ost modicū t̄pis eliza

Verū angelū cū quo sepe loq̄
 batur de p̄dā uisione m̄ro
 gauit. Qui r̄dens ait. osten
 dū ē abī in hac uisione. quō
 tū in carne q̄ in spū dñā m̄a
 in celū assūpta ē. dicit aut̄ in
 eisdē reuelacōibz sibi reuelatū
 ē q̄ post quadraginta dies su
 cūctus in corpore assūpta.
 Nam b̄tā maria secū colloq̄s
 ait. Post ascensionē dñi āno
 integro et tot diebz quor̄ s̄ a
 die ascensionis. usq; ad diem
 mee assūpcōis sup̄uim. Quis
 aut̄ apli dormitōi mee int̄ue
 rūt. et corpus meū reuēnt̄ sept̄
 ture dederūt. S; xl' die post
 modū resurrex̄. Cū aut̄ eliza
 beth eā interrogaret. utrū hoc
 manifestare uel celare deberet.
 dixit. nec carnalibz et iaculibz
 reuelanda. nec deuotis fidelibz
 abscondenda. **N**otandū ē er
 go q̄ glōsa uirgo maria assūp
 ta et exaltata ē integrit̄. letit̄
 ter. honoꝛabiliter et excellenter.
 Assumpta ē enī primo integ
 rit̄ in aīa et corpe sicut pie cre
 dit̄ etiā. Quid quidē mlti scōz
 nō solū assenūt. s; etiā p̄bare a
 p̄as idibz moliūt. Bernardi
 enī id est. Quā scōz corpa de
 p̄iosa sublimauit utputa pe
 trū et iacobi tā glōse uenabi
 lia reddidit et honore tā miri
 fico sublimauit. ut etiā ip̄is

deputet loc' corz ueniatōi cōgri
 us et ad ip̄a mūdus p̄peret uir
 ius. Si g' mane corpus sup̄ t̄
 ram ēē dicitur cū nec deuota
 frequēt uisitacōe fidelū. nec ei
 ē locus deputet honoꝛis. nūm
 iū uidebit̄ xp̄s honoꝛē uirgini
 corpis cōtempisse. cū tū super
 tiam alioz scōz corpa sic ho
 noꝛet. **I**heronim' etiā dicit.
 q̄ in octauodecimo k̄ls septem
 bus maria celos ascendit.
 Quid dicit de corpali mane
 assūpcōe etiā potius elige
 pie dubitare q̄ aliqd temere
 diffinire i sequentibz. **A**rdendū
 ardendū ēē sic p̄bat. Si nō de
 sunt qui dicāt in hys qui cū
 xp̄o surrexerūt p̄petuā resur
 rectionē iam ēē completā. et n̄
 nulli credāt custodē uirginis
 iohāne in glōficata carne gau
 de cū xp̄o. nec nos de b̄tā maria
 fām abnuim'. **A**ugustin'
 aut̄ nō solū hoc affirmat. s; e
 tiā tribz rōibz hoc p̄bat. Et p̄
 ma quidē est carnis xp̄i et u
 ginis unitas. Aut̄ enī sic. Pu
 tredo nāq; et uermis hūane ē
 obp̄briū cōdicionis. **A** quo ob
 p̄briū cū ihesus alien' sit ma
 ne natā exapit̄ quā ihesus de
 ea assūpsisse p̄bat. Scdā uicō
 est corpis eius dignitas. unde
 ait. ap̄onū dei. thalamū dñi.
 tabnaculū xp̄i. dignū est ibi

ēē. ubi ipē est. cā precōsū the
saurū dignū ē celo seruari q̄
terra. Tercia ē uirginalis canus
p̄fā integritas. Aut enī sic. le
tāe maria leticia tenarra
bili corpe et aīa. in p̄prio filio
nī p̄prio filio p̄ p̄pū filiū. Nec
sequi debet corrupcōis erūpna
quā nulla secuta est tantū fi
liū parendo integritatis cor
ruptio ut sic semp̄ incorrupta
quā tanta p̄fudit grā. sic inte
gra uiuēs que oīm integritā p̄
fāmq; genuit uitā. sic cū illo
quē in suo gessit utō. sic apud
illū q̄ que genuit fouit et a
luit illū manā dei genitrix dei
mīstrā et seruā. de q̄ q̄ sen
tire alit nō audeo aliud dicē
nō p̄sumo. Ad h̄ facit q̄ ille
egregius uisificator ait. Tra
sic ad ethera uirgo puerpera
ūgula uelle. nō sine corpe sed
sine tpe tendit ad eē. **C** Se
cūdo letant. De hoc dicit ge
raldus ep̄s et martyr ī suis
omelijs. Hodie uirginē bea
tam celi suscepērūt letando
angeli gaudento. archāgeli
iubilādo. throni exultando.
dn̄acōes psallendo p̄uap̄ar
armonizando. p̄tates archan
gēdo. cherubī et seraphim p̄u
zādo. atq; sup̄ue uirtutes ad
diuine maiestatis t̄bunal du
cendo. **T**ercio honoābiliter

q̄ ipē ihesus et totus milicie
celestis exercit⁹ eadē obuiā ue
nit. Vnde iheronim⁹. Quis ill⁹
cogitare sufficiat q̄ glōsa ho
die regna mūdi p̄cessit. quā
to deuocōis affectū tota in eius
oculusū celestiuū legionū p̄dic
it multitudo. q̄ntis ad thro
nū gl̄e canticas sic deducta. q̄
placido uultu. q̄ serena facie. q̄
diuinis amplexib; a filio sit
suscepta et sup̄ oēm creaturā
exaltata. **I**dem hodierna die
credendū est miliciā celoz festi
ue genitrix dei aduēisse. eam
q̄ ingenta hūc arcib; fulsisse et
usq; ad thronū cū laudib; et
canticas spūalib; p̄duxisse. ce
lestē quoq; miliciā ih̄plm tūc
īeffabili leticia exultasse. et io
cūdata caritate. et oīm grati
lacōne iubilasse qm̄ festiui
tas hec que hodie nobis re
uoluit ānua illis oīmib; ē
fā cōtinua. Credit⁹ quoq; q̄
ipē saluator p̄ se totus festiui
occurrerit. et cū gaudio eā se
cū in throno collocauit. Aut
quō implestet qd̄ in lege ipse
mādauit. honora p̄m tuū
et mat̄e tuā. hec io. **C** Quā
to excellēt. Iheronim⁹. Hec at
dies in q̄ usq; ad throni celsi
tudinē intentata nūc et ugo
p̄cessit. atq; in regni solio sub
limata post xp̄m glōsa resi

der. Qualiter aut in celesti gl'a
sublimata et honorata sit. of-
tendit beatus geraldus ep's
in suis omel'is dicens. Solus
d'us ihesus xps p' h'ac magni-
ficat' qu'admodu' fecit. ut ab
ip'a maiestate laud' cōtinue
accipiat et honorē. angelias
apara th'ous. archangelias
vallata turris. thronoz hinc
et in possessa iubilacōibz. d'na
cōnu' ant'canta cpudis. p'ua
patuū am'lepta obsequis. po-
restatū āplerata plausibz. vir-
tutū guata honoribz. cherubi
circūstancata ym'ificacōibz. s'a-
phi' u'diqz possessa ineffabilibz
cādonibz. Ip'a quoz ineffabilis
luna tūctas ph'em cpudio si-
bi applaudit. atqz sua grā in
ea tota redūdate oēs eidē attrē-
de facit. Ap'loz splēdidissimus
ordo ineffabili laude illā extollit.
Martyz multitudo omīmode
supplicat dūe caute. Cōfessor
exerac' inu'abilis cōtinuū sibi
psonat canacū. v'ginū candi-
dissima conao iugem choreā
ad suā celebrat gloriā. Iuuite
cāā infernus sibi ululat. et p'
massini demones cōdamāt.
Cuidā clericus v'gini u-
mane deuotus cont' dolore
quiqz v'nerū xpi eā cōdie p-
her uerba q' consolari stude-
bat dicens. Gaude dei genitrix

ūgo īmaculata. Gaude q' ab
angelo gaudiū suscepisti. Gau-
de que genuisti emī lūis dan-
tate. Gaude uir. Gaude s'cā de-
genitrix uirgo. Tu sola mater
īnupta. te laudat oīs factura
Genitrix lūas sis p' nobis q'su-
ppetua inueniē. Hic cū muni-
o languore corrept' ad extre-
ma ueniss; pauore p'ban ce-
pit. Cui ūgo apparens dixit
Cur fili tanto timore trepidas
qui totiens in gaudiū nūa-
asti. gaude eā tu. et ut etia
lic gaudeas ueni meā. **C**at
quidā monach' ualde lubrico-
s; in b'cām mariā ualde deuo-
tus. quadā nocte ad scelus
assuetū p'gens corā altari cū-
sienis b'cām uirginē salutauit
et sic de etiā eueniens dū quēdā
flumiū uellet t'nsire in aquā
decidens expirauit. Cui' aiāz
cū demones ampuissēt affu-
erūt angeli ut eam libāret.
Quibz demones dixerūt. ut
qd' huc aduectis. nichil ī hac
aiā habetis. Scitāqz b'cā ma-
ria affuit. et air eius aiām p-
rape p'sūpseant īcarpauit.
Illi aut dixerūt q' eū finisse
vitā ī malis actibz inueniūt
At illa. falsa s'c' que p'fatis
Sao enī q' aliquo p'ges me
p'uinū salutabat. et rediens
sibi faciebat. Q' si dians uo-

bis vi fieri pouam? i iudicio
suum regis. Cūq; de hoc coram
dño disceptarent placuit ei ut
aīa ad corpus rediret. et de su-
is actib; penitet. Iurā frēs vi-
dētes matutinas differri sacril-
cā q̄nunt. et usq; ad fluminem
pgentes subinſū in aq̄ repi-
uunt. Cūq; extracto corpe secū
q̄ fātū fuerat miraret. ille repē-
te ad uitā rediit. et rē gestā
referēs uitā in bonis opib;
cōſūmavit. **M**iles quidā
potens ualde ac diues diuin-
omīa bona sua iudicata li-
bilitate disp̄get ad tantā de-
uenit iopiam. ut q̄ cōſueuat
magna rēue iā inaper mī-
nis indigē. habebat aut q̄
dā uxorē pudicissimā et brē ma-
rie ualde deuotā. Appinq̄te ac
quadā solempnitate i qua p̄-
dicti miles multa donaria cō-
ſueuat elargiri. Cū iā quid
rēuer nō haberet nimia uere-
cūdia et cōfusione ducti. quo
usq; predā tūlisset solempnitas
deserti locū meroris amicum
expectit. et ut fortune sue i cō-
moda plangēt. et uetūdiā eui-
taret. Et ecce subito quidā eq̄
ualde tribilis. tribiliorē habēs
fessorē ad eū accessit. Cui cel-
sor eū alloq̄tur. et causā tan-
te ednac salutat. Cui cū oīa
q̄ sibi cōtingeant p̄ ordinem

enarrasti ille ait. Si uī i mo-
dico obſtare uoluīs magis
q̄ ante glā et diuitijs habū-
dabis. Sponder ille principi
tenebrarū se q̄q̄ iussit libē-
tē facturū. dūmodo ip̄e iplcat
q̄ p̄mittit. Et ille. Ecce p̄gens
i domū tuā in tali loco requies
et ibidē tot aurū et argētū pou-
dā tot lapides p̄ciosos iuenies
uī aut hoc facias ut tali die
uorē tuā huc ad me addu-
cas. Sub tali p̄missione miles
domū reitit. et in loco de quo
sibi dixat q̄rens omīa reppit
q̄ sibi predicit. Que iueniens
uor euit palatia. laquei do-
na. rediit fūdos. cōpar ser-
uos. **A**ppinq̄te uero die
ſtatuta uorē suā uocauit
et dixit equū cōſcendite. q̄ a-
liquo longius meā p̄ge nō
oportet. Ac illa tremens et
pauēs et uin ip̄ero cōtradi-
cē nō p̄sumēs brē mane se de-
uote cōmēdauit et post uir-
abux cepit. Cū aut longius
p̄ceſſissent et i uia quadā
etiam iuenisset. illa de equo
deſcendēs etiam int̄uit uio-
exterius expectāte. dū uō brē
mane se deuote cōmēdaret
illa subito obdormiuit. et iugo
glōſa p̄dē matrone habuit
et qualitate p̄ omīa ſilis de-
altan. p̄ceſſit et foras exiens

equū cōscendit manona in
 ecclā remanēte. uir autē suā eē
 uxore arbitris pfectus. Cum
 autē ad locū statutū uenisset
 ecce princeps tenebrarū cū im
 petu nimio uēiebat. et ad lo
 cū festinabat. Cū autē appu
 q̄sser statim ille īfremuit. et
 tremēs ac pauēs accēdē nō pre
 sūpsit. dixitq̄ milia. Infidelis
 sume hoīm cur in talē illu
 sūst et p̄ cunctis bñficijs in ta
 lia cōtulisti. Ego enī tibi dixi
 rā ut ad me adducēs tuā cō
 iugem. et tu adduxisti dñi ge
 nitricē. uolebā uxore tuā et tu
 adduxisti in manā. Nā cum
 uxor tua multas in inferat
 iurias de ea uolebā experere
 uiaonē et tu ad me istā ad
 duxisti ut me torq̄at. et in ī
 fernū mittat. Audiens hec u
 uehemēt̄ stupebat et p̄ timo
 re et admiracōe nimia loq̄
 uō potat. Bñ autē manā dix
 it. Quā temeritate neq̄ spūit̄
 deuote mee uocē p̄sūpsisti. nō
 hoc ē impune ceder. Et nunc
 te hac plector suā ut ī infernū
 descēdas et aliam me cū deuo
 cōe inuocāti uocē docetō nō pre
 sumas. Ille autē cū multo an
 latu recessit. et uir de equo ex
 liens se ad eius pedes p̄strauit.
 Quē uirgo tārepās ad suā ux
 ore que adhuc in ecclā dor

miebat iuber redire. et omēs
 diuicias demois abire. Rediēs
 ergo cū adhuc uxore suā dor
 mientē inueniret eā excitauit
 et sibi q̄ accidant enarrauit. Cū
 autē domū redissent et oēs de
 monis diuicias abieisset in
 laudes ūginis deuotissime per
 māsērūt. et multas postmo
 dū diuicias ip̄a largiēte uirgi
 ne receperunt. Ad iudiciū dei q̄
 dā in uisione rapit̄ q̄ p̄cōrū
 sarcina grauabat. Et ecce sa
 cchā affuit et dixit. Nihil ī h̄
 aia habens p̄prij. s̄ mei poa
 extra dñi. habeo enī in publi
 cū instrumētū. Cui dixit dñs
 ubi ē instrumētū tuū. Et il
 le habeo q̄ ore p̄prio ip̄e dic
 tasti et p̄petuo duraturū sar
 cini. dixisti enī. Quacūq̄ hora
 hora cōcederis morte morie
 rē. Cū ergo iste sit de p̄genie
 illorū qui abū ueritū cōcedit
 iure instrumētū publica merū ī
 iudicio debet mori. dixit dñs
 p̄mittatur hō p̄ se loqui. Ille
 autē obmutauit. Dixit iterū
 demō. Mea ē itū p̄scriptiōne. q̄
 eā iā t̄guta ams possedi. et
 in t̄p̄ sacris p̄prij obediuit.
 Et ad hec itū ille obmutauit.
 Deuō itū dixit. Mea est enī
 q̄ et si aliq̄ bona fecerit eius
 cū mala incōpabiliū uiuant
 bona. Dñs autē uolens con

et cum accipere suam eadem a
to die cum concessit ut octa
uo die coram se compareret et de
his omnibus rationem redderet. Cum ergo
a facie domini tremens ac merens
abiret. quidam ei obuiamur et cau
sa tante instantie requisierunt. Cui cum
ille omnia per ordinem reculisset. ait.
ne timeas uer formides. quia de
primo uirum te uiuabo. Cum
autem ab eo interrogaret. quo no
mine uocaretur. ait. uirtas est
nomen meum. Inuenitque secundum quod
promissum efficaciter uiuare de seculo
Interrogatus autem quo uoce uo
cetur. respondit iusticia uocor.
Die autem octauo ante iudicium ue
nit. et demon ei primum obiecit.
Ad quod respondens uirtas ait. Du
plice mortem esse uouimus corporis
scilicet et gehene. Illud ergo instrumē
tum quod per te demon allegas non lo
quitur de morte gehene sed corporis
Ad quid ex hoc manifestum
est quod cum omnes in illa sententia iuda
bant. non tamen omnes gehene igni
bus moriuntur. quia cum ad mortem
corporis est semper duraturum. quia cum
uero ad mortem anime est per christi nomine
reuocatum. Tunc demon uidens quod
in primo succubuit. secundum sibi
obicere cepit. Sed iusticia affuit
et pro eo taliter respondit. Uicer enim mi
hi animas seruum possederis. cum
ratio semper contradicit. si ratio
inimicabat quod tam crudeli domino

seruiebat. Ad tertium uenire
habuit adiutorem. Dixitque do
minus. afferatur statera et bona
et mala omnia ponderentur. uirtas autem
et iusticia prout dixerunt. Ad
manum uirtutis que iuxta dominum sedet
tota mente recurrere et eam in cui
adiutorium inuocare stude. Ad
cui ille fecisset. bene manum in eius
adiutorium uenit et super statera
ita et illa ubi erant pauca bo
na manum apposuit. Dyabo
lus autem et alia propter malitiam co
nabatur. Sed uirtus uirtutis proualuit
et peccatorem liberauit. Ille ergo
ad se rediens uirtutem in melius
mutauit. Cum ciuitate bina
ritensi cum christianis in die pas
che conuenerent cum prius christiani
uorum quidam puer iudeorum ad
altare accedens corpus domini cum
eisdem precepit. Hec uirtus domini
cum a patre uenisset interroga
ret respondit se cum prius christianis
cum quibus ad scholas ibat ad ec
clesiam uisite et cum eis conuassare
Tunc propter eius furore repletus pu
erum apprehendit et continuo in
fornacem ardentem que ibidem erat
piens. Statera autem dei gratia in spe
ymaginis quam super altare pu
er uiderat eadem affuit. et cum ille
cum ab igne seruauit. Qui autem
prius multos iudeorum et christianorum
cum suis clamoribus congregauit.
Qui uidentes primum in fornacem

et nichil lesionis hūc ipm in
extremum. et quō potuisset eua
dere interrogauerūt. Qui nō dicit.
qm̄ illa reuēda dūa q̄ sup al
tare stabat in auxiliū p̄buit.
Tūc xp̄iani intelligētes cē p
maginē b̄re marie p̄cem p̄ci
acceperūt et ipm in fornacē
p̄ceperūt. Qui cōtinuo cōbust
et p̄uit cōlūptus ē. **C**ui
dā monachi aū diē iuxta flu
mē stabāt et ibidē se fabulis
et otiolis sermōibz resoluebāt
Et ecce audiūt remiges p̄ flu
mē impetu nimio nauigātes
Quibz monachi dixerūt. Qui
estis uos. Et illi. demones su
m⁹ qui aīam ebrouy ip̄positi
dom⁹ regis fr̄acor q̄ a monas
terio s̄a galli apostatauit in
īfernū deferunt. Ad audiētes
mōchi uehemēt̄ tinnuerūt et
fortit̄ exclamauerūt. Sacta
maria ora p̄ nobis. Quibz
demones dixerūt. Bū mariā
uocastis. uos enī discerpe
et subūgē uolebam⁹ q̄ uos
dissoluit et extra horā cōfabu
lantes inuenim⁹. Tūc mona
chi redeunt ad cenobiū et dēo
nes pp̄ant ad īfernū. **C**ue
dam mulier a demone sibi in
sibilē in forma hoīs appete
multas molestias sustinebat
Multaqz remedia nūc aque
būdē asp̄ionē. nūc hoc nūc

illud adhibebat. s̄ uer sic ille
cessabat. Quidā aut̄ vir sanc
tus sibi cōsultuit ut cū ad eā
acceder̄ illa eleuatis manibz
sctā maria adiuua me excla
maret. Ad cū illa fecisset dya
bolus q̄ lapide paullus terri
tus stetit. Et postmodū dixit
Malus dyabolus intrat i bu
cā illius qui te istud docuit
et statim euaniuit et uer ad
eā p̄modū accessit. **Prologus**

Bernardus dicit a ber q̄
ē puteus ul' fons et u
nardus q̄ ut dicit glosa sup
cantica ē herba hūilis et cali
de nature et odorifera. fuit enī
calidus in feruēt̄ amore hūi
lis in cōsolatione. fons i doctri
ne emanacōe et puteus i sc̄e
p̄funditate. odoriferus i fame
suauitate. Cui⁹ uicā gallus
abbas s̄a theodora locus b̄n
uardi hualdus abbas bo
neuallis sc̄pserūt. **Vita s̄a**

Bernardus in **bernardi**
burgundia castro fōta
uis ex nobilibz ualde religio
sis p̄natibz ortus est. Cui⁹ pater
recliu⁹ miles s̄cō strenuus
uer min⁹ deo religiosus. Nō
nō alazais uic̄apata ē. her
vy filios genuit sex mares fō
nā unā. Mares aut̄ omnes
monachos futuros. feminam
s̄amonalē intellexit. **Pro**

auct ut filiū patri ediderat mā-
bus propriis ipm deo offerbat. **A**-
lienis uberibus ipos nutriti refu-
giebat qm cū lacte matris ma-
tri quodammodo boni infundēs eis
naturā. Cū autē creuisset qm diu
sub manu eius erant heremo
magis qm aine nutrebat abis
grossioribus et coib; pascens eos
qm continuo ad hēmū cūsumitē-
dos. Cū qm terciū filiū. C. buardū
adhuc gestaret ī urbe iud. sop-
niū presagiū **plagiū** futuroz
catellū s. corā candidū totū in
dorso subrufū et lanātē ī urbe
se habē. Ad cū audā uiro dei ex-
posuisset ille pphēta uoce res-
pondit. optimi catuli mater-
nis qui dom' dei custos futu-
r' magnos cont' inimicos da-
bit lanāt'. **E**rit enī p'dicator
egregius et multos mediana
us lingue grā auratur'. **C**ū
autē buardus adhuc puerul'
esset et graui dolore capitis
egrotaret uēientē ad se mul-
terulā ut dolorē suis carnib;
mitigāret cū indignatōe in-
mīa exclamās repulit et ab-
iecit. pueili autē bono zelo
mīa dei nō defuit. s. continuo
surgens libatū se eē cognouit.
In sacāssima diuice natā-
tis nocte cū puer buardus in
matutiale officiū in ecclā ex-
pectaret et qua hora noctis

xps natus fuisset scire cuper
appauit ei ut puerulus ihes'
qm itū ante oculos suos ex u-
tero matris nascens. vū qm diu ut
it hāc fuisse horā natūritatis
diuice semp putauit. ab illa er-
go hora in hys q ad illud pa-
uer satinetū et sensus ei p'fū-
dior et sermo copiosior datus
est. **V**ū et postmodū in laude
genitricis et geniti int' ipsa suo-
rū cōtatuū inuicā iligine opul-
culū edidit. in quo illā lecti-
onē ewāgelicā missus ē gab-
riel angelus explanauit. **V**i-
dens antiquus hostis ppositū
puerū tam salubre eius castita-
tis pposito inuidit et multos
sibi laqos tēptatōis opposuit.
Cū enī aliquū in quādā feiūā
oculos defixos aliquādiu tenuis-
set cōtinuo de seipo erubescens
ī semetipm leuissim' ultor īsur-
git. ac ī stagnū gelidū aqū
insiliens tam diu ibidē pūā
sit donec pene exanguis effec-
t' p grām dei a calore carnalis
concupie totus refriguit. **C**ir-
ca idē tps instructū demonis
puella quedā in laū domūē
se inuenit. Quā ille sentēs cū
ouū pace et silencio pte ei laū
quā ipse occupauat cessit. et in-
latus alterū se cōuertens do-
mūit. **M**isera uō illa aliqua-
diu sustinēs et expectās. diuice

palpas et stimulas. nouissime
 ai immobilis ipe pisteret. illa li
 cer esset ipudensissima erubuit
 et honore igenti atq; admirati
 one pfusa surgens aufugit.
Cui in in domo ai da ma
 ne hospitaret illa adolescente
 aspau decore considerans ueheme
 r in concupiscentia eius exarsit.
 Cui aut seorsu lau sibi steru
 fecisset ipa impudent et silent
 de nocte surgens ad eu accessit.
 Quam ille senaens priu excla
 mauit. latrones latrones. Ad
 quam uoce mulier fugit. fami
 lia surgit lucia accendit. latro
 quitur s; inuine inuenitur. Ad lec
 tos singuli redeunt. qesat ceti
 s; no illa misera reqesat. Na
 deuo exurgit buardi laillum
 perit. s; ille latrones deuo ex
 clamauit. latro iteru quitur
 s; neq; ab eo q solus noueat
 publicat. usq; cito iproba mu
 lier sic repulsa uir tande metu
 ur despacio uicta cessauit. Cui
 aut sequen die iter ager ar
 gueres eu loci q; roaens lac
 nes sopniauit pquirebat. Qui
 bus ille ait. Venaat hac uoc
 te insidias su pessus latro
 nis. q; hospita in uicebatur
 auferre thesauru irrecupabi
 le castitatis. **C**pendes igit
 no ee tutu cohabitare seipen
 fuga meditari cepit et ordi

ne astutensui erat ingredi de
 libauit. Ad ai frs eius cog
 nostent et eu ab hoc pposito
 modis omib; phibent tanta
 ei gram dñs contulit ut non
 solu ipe a conuisione n phibe
 tur. s; et omis frs suos et mil
 tos alios ad religionē dño lu
 craret. **G**herardus m fr eius
 miles strenuus her frs uerba
 uana putabat. et eius oino
 monita repellebat. Cui buar
 dus fide ia igneus et fino ca
 ritatis zelo uiri i modu ex
 supatus. scio inq; fr mi scio
 q; sola ueracio itellam dabit
 auditu. digituq; lateri eius
 appones. ueniet iquit dies et
 cito ueiet qu lancea latus hoc
 pforabit et ad cor tui consiliu
 qd abbas uia dabit. Post pau
 cos dies gherardus ab iuu
 nis capitur et in loco cui frater
 dignu imposuerat ista lance
 am gestas trahit et in custo
 dia vincular. Ad que buar
 dus ueniens ai sibi loq; no per
 mitteretur ad eu exclamauit.
Saco fr gherarde q; i primo
 ituri sum et monasteriu ituri
 Eade nocte copedes de eius pe
 dibus ceciderunt et ostio p se a
 pro lectus aufugit idicauitq;
 su se mutasse ppositu et fieri
 uelle monachū. **A**nno ab
 incarnatione dñi millesimo cē

resumo nō a cōstitutiōe domus
astitenti xv^o seruis de bñard^o
ānos natus erat iugitā duo^o
cū socijs āplius q̄ angitā ordi
nē astitenti ingress^o est. Cū au
tē bernard^o cū frīb^{us} suis do
mū pīnā egredētur. quidō pu
uogētur uidens uiuārdum
frēm suū nūmū puerū ludēte
in platea cū pueris. eya inq̄r
fr^o uiuārdē ad te solū respiciat o
nis tīa possessionis nre. Cū ū
puerū puer rīdīt. uos ergo
celū q̄bīs et in tīa solūmō
relinq̄as. Nō ex equo diuilio
hēt fca ē. Modico igit^o tpe cū
pīe remāsit. s̄ frēs postmodū
ē secut^o. **I**ngressus g^o ordinē
seruis de bñardus ita tot^o in
spū absorptus ē. et deo totalit^o
occupatus ut iā nullus sensu
v^o corporeis uteretur. Iā quippe
annū in cella nouiciōz ere
gāt et adhuc an dom^o hēt
testitudinē ignorabat. Multo
etiam iūctus tpe et enen^o
in capite ubi tres erāt uitree
unā tū putabat ēē fenestrā
Abbas autē astitē frātres
ad edificandū domū clauallē
se misit et eis bñardū in ab
batē prefecit. Qui multo ibi
dē tpe i iūctia paup^o dege
bat. et puluētā sepius ex fo
ijs fagi cōficiēbat. **V**igila
bat autē seruis de ult^o pos

sibilitatē hūanā. Nullū enī
tempus se magis p̄dere conq̄
n solebat q̄ quo dormiebat
p̄doneā sans reputāis cōpāno
nē sopni et moris ut sic dor
miētes uideant^o mortuū ap^o
hoies quō apud deū mortuū
dormiētes. **V**ū eā si quē for
te diuina^o streuit^o audierit seu
mū^o cōposite uident^o iacentem
pānent^o ferre uix potuit et car
nāl^o seu seculār^o eū dormire
causat^o. **A**d comedendū uir
aliqua uoluptate trāhebat^o
appētus. s̄ solo amore defec
tus sic accēdebat ad sumēdū
abū q̄ dormiēti. post abū sē
p̄ q̄ntū comedat p̄sare sollicit^o
tus erat. Si qū ul^o ad modū
cū mēsurā solitā excessisse
se deprehēdit ip̄sue abire
nō p̄auebat. Sic gula illece
bras edomauit ut ip̄am q̄
saporis discarnonē ex magna
p̄te p̄didit. Nam et oleū sibi
aliquū p̄ erorē p̄pinatū bibit
et penitus ignorauit. nec p̄
us id cognouit. donec quidā
labia eius mirarent^o iūctā
Sagūnē insup̄ audū p̄erro
re sibi oblatū. p̄ bugro mul
tis diebus nosat^o cōdusse.
Solam at^o aquā sibi sape
dicebat. eo q̄ dū sumit fau
ces et guttur ei refringēret.
Quāquā i scriptis didicē

maritime i siluis et in agris
meditatio et orando se confite-
batur accepisse. et nullos se
magistros aliqui habuisse in-
quer et fagos in amicos di-
cere solebat. **C** Denique confessus
est aliqui meditati et orati sa-
cra oratione uelud supposita ut
exposita sibi **C** apperuisse
scriptura. **Q**uo da tpe sicut
ipe in causis refert ai inter
loquendum ex hijs q suggerbat
spus et si no infideli inu tui
fidenti aio reseruaret ut habe-
ret q diceret de uo citatur. **E**t
ce uox ad eu uenit dices. donec
istud tenuis aliud no accipi-
es. **I**n uestibz ei semp paup-
tas placuit sordes uigq nuni-
ri animi fore iudices ayebar
a negligetis. aut tanc apud
se gloriatis. a foris huanam
gloria affectatis. **P**ubiu illud
in ore eius frequenter sp in corde
Qui hoc facit qd nemo inua-
tur omis. **U**n et aliau pluribz
anis portauit qd diu occultu
ee poant. **S**z ubi hoc cogniti
ee sensic cotinuo illud abiacies
ad coia se conuertit. **N**uq sic
nlic ut no potius ad ndendu
q ad repmendu s ut facit opor-
teret et nliu suo magis stimu-
lu adhibe q frenu. **C**ui aute
pae genus solius car dicere
tpatu uidelicet ad uboz iuna

ad dampna reru. ad corporis lesi-
oue. **H**anc ipe hijs exemplis se
habe pbauit. **C**ui eni auda epo
amitabiliter cu admones qua-
da scplisset eplam. ille uelmente
i exaratus amantissima a scpi-
lic eplam i principio ita dicens
Salutem et no spm blasphemie.
tamq ille ex spu blasphemie
illa scplisset. **A**d que ille. **E**go
spu blasphemie me habere
non credo. nec maledixisse cui-
q. aut maledice me uelle scio.
plertim pncipi ppli mei. **Q**ui
da abbas p uno cenobio con-
struendo sexcentas marchas eide
misit argenti. **S**z tota pecunia
du deferret a predonibz subla-
ta e. **Q**uo audito nil aliud dix-
it. n bndictus dñs q nobis pe-
par ab one. **E**t illis inq q aule-
rit leuius e parcendu. tu q h
romana cupiditas stulit. tu
q magna pecunia magna eis
ceptacone occasione ingessit.
Quidam insup canonicus regula-
ris ad eu uenit. et ut i mona-
chiu reciper instanc rogauit.
Cui ai ille no acquiesceret s ad su-
a etiam redire psuader. **E**t qd
ergo ait ille in tuis libris pfer-
aone tanto ope comedasti. si
ea no exhibes cupienti. uana
illos tuos tenere libros ut eo-
penit lacerare. **C**ui ille. **I**n ni-
lo eoz legisti no posse te i tuo

clauſtro eē pſcū. **M**ox corre-
pſit uō locoꝝ mutacoē in li-
bris omibꝫ cōmēdauit. Ille uō
inſanꝫ in eū impetū faciens
tam gūꝝ eius maxillā paſſit
ut ſuccederet rubor ictui et aūdoꝝ
rubori. **I**ā qui aderāt ī ſaculle
gū inſurgebāt ſꝫ puenit eos
ſeruus dei clamās et adiurās
p nomē xpī ut nullatenꝫ tan-
geretur. uer ſibi qꝫqꝫ iūne īter-
ret. **C**louiciꝫ aut iūte uolē-
tibꝫ dicē cōſueuiat. Si ad ea q̄
iūte ſꝫ feſtiuatis hic ſons di-
mittite corpa q̄ de ſeculo actu-
liſtis ſoli ſpīꝫ ingrediantur
caro aut nō pdeſt qꝫqꝫ. **P**at-
eius qui ſolus domi remāſe-
rat ad mōſteriū iuit. et ibidē
pꝫ aliquot tēpus ī ſenectute
bona deceſſit. **S**oror aut eiꝫ
in ſcō nupta cū in diuiciꝫ et
deliciꝫ ſcō pſiditaretꝫ quadā ui-
te frēs ſuos ad monaſteriū
uiſitatura acceſſit. **C**ūqꝫ uēſ-
ſet cū cōmūtati et apparatus ſu-
pbo ille eam tamqꝫ reſe dya-
boli ad aīas capiēdas abhor-
ruit. uer ad uidendū eā exire
aliqꝫtenus acquiuit. **V**idēs illa
qꝫ nullus frēm ſuoz ſibi occurrer-
et. ſꝫ ab uno eoz qꝫ tūc por-
tarius eāt ſtercus īuolūtū di-
cetur tota in lacrimis reſoluta
et ſi peccatꝫ ſū inquit p calibꝫ
xpīs mortuus. **Q**uia enī per-

ſcitū me ſeuo idēto cōſiliū
et colloquiū bonoz regro. **E**t
ſi deſpiciat fr̄ meus carnē meā
ue deſpiciat ſeruus dei aīam
meā. **D**eīat et papiat et qꝫ
qꝫ pꝫcepit adiplebo. **H**at ergo
pmiſſionē tenēs erit ad eam
cū frībꝫ ſuis. **E**t qꝫ eā a uiro
ſepare ū poſſit. **P**rimo omē
ei mūdi gloriā in iudiciū
et formā matris inuitādā eadē
iudicēs eā diuulſit. **I**lla uō re-
diens ita repēte mutata ē. ut
ī medio ſeculi uitā dūcet hēre-
miticā. et ab omī ſcō pſus ſe
facet alienā. **T**andē preabus
multis uirū ſuū uiat et ab
ipō abſoluta monaſteriū in-
trouit. **I**nfirmatus aliqu-
vir dei cū extremū iā ſpīꝫ tra-
hē uidetur ī exceſſu mētis ſue
ante tꝫminal dei uiſus ē pūta-
ri. **A**ſſuit aut et ſachā et ad-
uiſo ipſis eū accuſacoībꝫ pul-
ſas hūam gūis īmūꝫ ē. ſꝫ dū
ille omīa qꝫ potat cōtꝫ uirū
dei fuſſꝫ pſecutꝫ et uiro dei p
ſua pꝫ eſſꝫ uidendū. nichil ar-
ritus a turbatus ait. **S**ateor
nō ſū dignus ego uer ppꝫis
mētis poſſū regnū obanere
celoz. **C**etū duplici iure illud
obanet dñs meus hēditate
ſ. pꝫis et mīto paſſionis. al-
tꝫ ipē cōtꝫctus aliam uicē co-
nat. et auꝫ dono iure nī illud

vendicās nō confūdar. In hoc
 libo cōfusū iūuicis cōueni
 ule solutus ē et uir dei i se re
 uisus ē. **C**anta aut abstinē
 na labore et uigilijs corpus
 suū attriuit ut gūstū et conti
 nua fere egritudine lāguens
 cōuentū sequi uir possit. **Q**
 dā uice dū gūstū iūuicis
 tur. frīb; p eo instant oranti
 b; aliquatū cōualuisse se se
 lit. **C**ogregans aut frīb; dicit
 Ad tenetis miserū hoīem for
 aores estis et inualuistis. pate
 q̄so pate et sinite me abire. **C**
 multas aut ciuitatib; uir dei
 in epū elcīs papue a ciuita
 te ianūesi et ciuitate medio
 lanūesi perētib; se nec abnuēs
 nec impbe rēnuens dicebat
 se nō esse suū. s; aliorū seruiciū
 deputatū. frēs aut et cōsilio
 uiri dei sibi pūderāt et sūm
 pōticias auctoritate muni
 ti erant ne q̄s gaudiū suū
 ab eis tollē posset. **Q**uodā
 tpe cū frēs carthusiēses uisi
 tasset et ipi ab eo plurimū e
 dificata i omīb; fuisset. uir
 fuit q̄ p dā loca pōrē aliquā
 tūlū mouit. scil; q̄ sella cui
 iudebat min⁹ neglecta erat
 et parū preferēs paupratem
 Ad cū dictus prior uir ex
 frīb; et ille uir dei retulisset
 nō min⁹ ipē miratus q̄lis

est; sella q̄rebat. nā a clara
 ualle usq; carthusias uene
 rat et tamē qualis esset sella
 p̄c̄r igrabat. **I**ur lacū et laula
 nēse rōa diei itūe p̄gēs p̄c̄r
 eū nō uidit. a se uidēdo nō
 uidit. Cū enī sero frō de eodem
 lacū locū loq̄rent iūrogauit
 eos ubinā lacus ille esset. **A**d
 illi audiētes plurimū **A**dmi
 ran fut. **C**onuebat pla
 ne in eo sublimitatē. **N**ois
 hūilitas cordis. nec tū po
 tāt vniūsus cū engē mūdus
 q̄tū seipm dāre solus. **S**ūm⁹
 reputabat ab omīb; iūfimū
 ipē se reputans et quē sibi oēs
 ipē se uicini p̄ferebat. **D**eniq;
 sicut sepius facebat iū sum
 mos quoz honores et fauo
 res p̄p̄oz alim sibi mutuat
 hoīem uidebat. seq; potius
 reputabat absente uelut qd
 dā sōpniū suspicatus. **U**bi
 uo iū simpliciores frēs erat
 amica semp licebat hūilita
 te frui ibi se iūenisse gaude
 bat. et in p̄p̄nā redisse p̄sonā
 Semp aut iūueniebatur aut
 orans aut legens aut sc̄bēs
 aut meditās a frēs iūbo edifi
 cans. **Q**uadā uice cū p̄p̄o
 predicaret. et omīs ūba eius
 attēte ac deuote suscipent ei
 aīo quedā talis irēplir tēp
 tād. **D**e uir optime p̄dicat⁹

ab omnibus libenter auditis et
sapiens ab omnibus reputaris
At uir dei tali temptatione pulsa
in se sentiens pariter subleuatur
et an perderet uel finire faceret
cogitare cepit. Sciatumque diui
no confortatus auxilio tempta
tori rudit silent. nec pro te ince
pi nec pro te diuinitatem super se
curus. **P**redicatione usque ad fi
nem per se curus est. **M**onachus
quidam qui in loco ribaldi fuerat
atque lusor maligno sti
mulatus spiritu ad seculum redire
uoluit. Cum autem beatus buar
dus eum retinere non posset. inter
rogauit eum uel uicturus esset
Qui rudit. Ad carillos ludere
scio et in uia potero. Et ille si
tibi capitale commisit uel signum
animum ad me redire et lucrum
meum diuide. Quod ille audies
gaudens est et se libenter sic ac
turum promisit. Viginti ergo solidos
ei dari precepit. et ille cum illis
abiit. hoc autem faciebat uir
scilicet ut eum iterum reuocare possit
sicut et postmodum factum est. Il
le ergo abiens totum perdidit et ad
portam confusus rediit. Quo au
dito uir dei ad eum letus exiit
extenditque gremium ut simul
diuiderent lucrum. Cui ille. Nichil
pro lucratus sum. sed etiam capita
li uro nudatus sum. Si uultis pro
uero capitali recipite me. Cui

buardus benigne rudit. Si
ita uigil est. melius est ut hoc
recipiam quam simul utrumque perdam
Quadam uice dum beatus per
uardus iumento insidens aliquo
pergeret. audam iustico sic se offe
rente de cordis instabilitate
in oratione conquestus est. Quod
ille audies mor illi desperat
et in orationibus suis cor firmum et
stabile habere se dixit. Volens autem
buardus eum convincere et a sua
temeritate colligere dixit. Sequi
tate paulisper a nobis et tota
qua potens intercedere oratione
diuinam inchoato. quam si absque
aliquo cordis uagatione finire po
tuis iumentum cum insideo cum
paulo dubio mor habebis. Tu autem
in in fide tua spondeas quod si a
liud ibidem cogitauis. hoc mi
hi aliquatenus non celabis. Letatur
ille et tamquam iumentum iam lucrum
cum se reputans audacter secedit
et seipsum recolligens oratione
diuinam dicere inchoauit. uir
orationis expleuit diuinitatem. et
ecce importuna cogitatio de
sella cordis suo se uigent. utrum
eam habere debeat cum iumento. Quod
ille adueniens conatus ad buar
dum rediit et quod in ipsa oratione sol
litate cogitauit indicauit et de
se ut prius temere non presumpsit
Ergo robatus eius monachus
et secundum seculum propinquus in ad

lescencia sua quorū plūasio
 ne deceptus diuaciū se contu
 lar. **V**eritabilis autē pī postq̃
 aliquādiū dissilauit eundem
 statuit p̃ eplām reuocare. **Q**
 ai sub diuo dictaret. et alius
 monach⁹ eā ex ore suo cōsar
 bēt subito īopinatus ymber
 erupit et is q̃ scēbat caritatem
 complicare uoluit. **C**ui bñar
 dus. Opus dei ē. scēre ne for
 mides. **S**ēp̃it ergo eplām in
 medio ymbre sū p̃bre. **C**ū e
 nī ūdiq̃ plūet. ibidē tū molestā
 ymbus uirtus expulit caritā
Cū qōdam monasteriū qd̃
 uir dei cōstruxat occupass; mul
 tatiū īcredibilis multitudo. ita
 ut omib; gūe molestā gūa
 rent. ille dixit. **E**go extoico eas
 māe at̃ os mortuas īueniūt
Cū a sūmo pontifice mediola
 nū nullus fuisset ut ip̃os in
 ecclā rēcōsiliaret. et iā papiā
 redisset. quidā uxore suā deo
 uacā ad eū adduxit. **M**oxq̃
 pos misere mulieris dyabo
 lus in cōtumelias eius prū
 pit dicēs. nō me de amula
 mea hic porulos edens et b̃
 licias deuorans peller. **A**t uir
 dei ip̃am ad ecclā bñ syri re
 misit. **B**ēs autē syris hospiti
 suo deferre uoluit. nec eide ali
 q̃ auariciis īpendit. **S**icq̃ ite
 nī ad bñm bernardū adducta

est. **T**ūc dyabolus p̃ os eius
 garrere cepit ac dicere. nō me
 expellet syrus nec eiaet bñar
 dus. **A**d hēc seruus dei rēdit.
 nec syrus nec bñard⁹ te eiaet
 s; dñs ihesus xp̃s. **M**ox ut ille
 orōnē effudit sp̃s neq̃ dixit. q̃
 libent⁹ egredē ab hac amula
 gūit molestatus in ea. q̃ libē
 ter egredēter s; ū possū q; ū uir
 magnus dñs. **C**ui scs. **E**t q̃s
 ē magnus dñs. **C**ui ille **I**he
 sus nazaren⁹. **A**d quē uir dei
Vidisti ne ūq̃ eū. **Q**uo rēde
 te etiā. ait. **V**bi eū uidisti. **E**t
 ille. **I**n glā. **E**t sanct⁹. **E**t tu in
 glā fuisti. **Q**uo rēdente. utiq̃.
 ait. **Q**uō inde existi. **E**t ille. **C**ū
 lucifero mlti cecidim⁹. **H**ec autē
 omnia uoce lugubri p̃ os uerū
 le omib; uē audientib; loq̃bar
Dixitq̃ ei uir dei. **N**ūq̃t in illā
 glām redire uelles. **A**t ille in
 ro mō cādhinās ait. **T**arde est
Tūc orante uirō dei de muliere
 exiuit. **S**; ai uir dei in recessu
 dyabolus itū ip̃am īuasit.
Vir autē eius post eū accurrens
 qd̃ acciderat iudicauit. **I**lle at̃
 collo eius alligari cartulā con
 tinentē hēc ūba p̃cepit. **I**n no
 mīe dñi nū ihu xp̃i p̃cipio ti
 bi demō ne hāc mulierē āmo
 do cōtingē plūmas. **Q**d̃ cum
 factū fuisset ad eā postea nō est
 ausus accēde. **A**pud eq̃taneā

quedā mulier miscabilis erat
q̄ a quodā demone petulante et
iubo uerabat. **S**ex g̃ annis
abusus ē ea et i credibili libi
dine uerant. **A**ducente aut̃
illuc uiro dei demō mīen ne ad
eū accedat uelhemēt minatur
q̄ nil ei p̄desse possit et recedente
eo ip̄e q̄ fuit amator audelū
sim⁹ fieret p̄secutor. **A**t illa se
cure ad uirū dei accessit et que
paretur cū multo gemitu e
narravit. **C**ui ille. **T**olle h̄c mā
baculū. et in tuo l̄co pone. et
si qd̄ agere p̄t ~~agere potest~~ agar
qd̄ cū fecisset et in l̄co suo reu
beret adest ille cōtinuo. **S**i u'
ad cōsuetū opus ad ip̄m ci
bile p̄sūpserit accedē. s̄ acrimie
minatur. qd̄ illo recedē se de
ea acut̄ iudicabit. **A**d cū illa
buardo retulisset. ille ip̄m cōuo
cauit. et om̄s candelas i mā
nu accessas habē p̄cepit. deo
nēq̄ cū uniuerso qui aderat actu
extolcauit. ac ne ad illā ul' a
liā deinceps accessū habeat in
cōdit. **S**icq̄ illa a tali illusio
ne penitus liberata ē. **C**ū in ea
dē puincia uir sc̄s legacōne fū
geret ut ducē eq̄tance ec̄e reg
aliaet ⁊ ille moisonūb; recōri
liam rēneret uir dei ad altare
celebratur⁹ accessit. ip̄o ducē
tamq̄ extolcato p̄ forib; p̄sto
lante. **C**ū aut̄ pax dñi ⁊c̄ dir

it. corpus dñi cū sup parnam
ponit. et secū tollit. atq̄ ignea
facie et flāmeis oculis foras
egredit. et i ubis tribulib; cōm
tem aggredit. **N**ogauim⁹ te
inq̄ et spreuisti nos. **E**cce ad
te p̄cessit iūgnis filius qui
ē dñs ec̄e quā tu p̄sequis. **A**d
est iudex tuus i au' manib;
aia tua deueniet. **N**ūq̄ et ip̄
sū sicut seruos eius cōtēpnes.
resiste ei si uales. **N**atq̄ dur
totus unguis et mēbris om̄i
b; dissolutis ad pedes eius p
an⁹ p̄siliuit. **Q**uē uir sanct⁹
calce pullas surgē iuber. et
dei audire suam. **I**lle aut̄ tre
mebūd⁹ surrexit. et q̄q̄ uir
sc̄s p̄apiebat priu⁹ adimpleuit.
Cū regnū ginaue p̄ quadā
magna sedanda discordia ser
u⁹ dei mēst̄ archieps quidam
ueniabilē quedā clerici obui
am ei misit. **C**ui dū clerici
se sibi obuiā a suo dño mis
sū fuisse diceret uir dei iudic
Alus dñs misit te. **N**uq̄
ille se nō nisi a suo dño archi
ep̄o missū fuisse affirmabat.
Cont̄ seruus xp̄i dicebat. fal
lens maior dñs ē qui misit
te xp̄s. **A**d clerici itelligēs
ait. putas q̄ mōchus uelut
fici. **A**bsit a me nec cogitau
i nec ascendit sup cor meū. q̄
multa ē in eodē mōie sc̄o ua

lesent. et a uiro dei habitum
 suscepit. **C**ū quēdā milite
 ualde nobile ad ordinē re-
 pū et uirū dei quodā tpe se
 queretur gūissima cepit tēptā
 cōe pulsari. Cū autē eū quidā
 de frīb; tā cōtem uidet causā
 tante cōstancie req̄siuit. Cui il-
 le rēdit. Sāo inq̄t sāo q̄ nū-
 q̄ amplius letus ero. Ad uer-
 bū cū dāis fr̄ ad seruū dei itū-
 lūz ille p eo attēctū orauit.
 Scatūq; ille fr̄ q̄ tā tēptatū
 et cōstis erat tū ceteris apparui-
 it iocundior et hylarior quācū-
 prius cōstior. Cū autē ei predic-
 tus fr̄ ubi uestigie qd loatū
 fuit amicitabilē ipperaret.
 ille rēdit. Et si dixi nūq̄ am-
 pli⁹ letus ero. s; nūc dico nū-
 q̄ amplius tristis ero. **C**ū
 scō malachias ep̄s ybernie
 aū uita plenā uirtutib; ip̄e
 desēp̄it ad xp̄m felici i mo-
 nastio suo migrasset et uir
 dei p eo hostiā salutarē offer-
 ret. glām eius dūo reuelante
 cognouit et eodē inspirāte
 formā orōnis mutauit leta-
 uote sic dicens. Deus q̄ brū
 malachia scōz tuoz meritis
 coequasti dūe q̄sum⁹ ut qui
 p̄tiose mortis eius festa a-
 gū⁹ uite quoz imitēū exē-
 pla. Cui dū cantor q̄ erraret
 inueneret. ait. nō ero s; noui

quid dico. deū accēdēs sacra-
 eius uestigia osculat. **C**ū
 instante quadagesima a mil-
 tis fuisse tyronib; uisitatus
 rogauit eos ut in illis saltē
 dieb; a suis uauitatib; et lac-
 ciuis abstinerēt. Quib; nul-
 lomō accēscētib; iussit eis p-
 pinari uinū dicens. bibite
 poculū aiari. Quo hausto
 subito mutati recedunt. et
 qui modicū temp⁹ denega-
 uerant totū temp⁹ uite sue
 deo dederunt. **T**andē beatus
 buardus p̄i morti felici ap-
 pinquās ait frīb; suis. Qua
 uobis obseruāda relinquo
 q̄ in stadio p̄ntis uite quo
 curam meum me p uirib;
 obseruasse. Nēuū scandulū
 facē uolui et si aliqui inci-
 sedam ut potui. **N**ū⁹ semp
 sensui meo q̄ alterius cre-
 di. Iesus de le dente nūq̄
 uindāam ex pecū. **E**re ca-
 ritatē hūilitatē paciāam vo-
 bis relinquo. Deniq; postq̄
 multa miracula ipperasset
 et centū sexagita monasteria
 cōstruxisset. multosq; libros
 et cōtātus cōpilasset cōsumma-
 tis uite sue annis circū sexa-
 ginta tribus. anno dñi mille
 simo c lxx iñt filioz manus
 obdormiuit i dño. **P**ost
 obitū suū multis gloriā suā

manifestauit. Cuidā enī abba
ti in quodā monasterio appa
ruit et ut sequeatur adiunxit
eum. Qui cū sequeatur dicit ei
vir dei. Ecce ad mōtē libani
ueiem⁹ et tu hic manebis e
go autē illuc ascēdā. Intro
gatus ab eo ad qd uellet as
cendē. Disce inq̄ uolo. Mira
tus ille. Qd inq̄ uis discere
p̄r quē nulli hodie in scāa ac
dum⁹ ēē scdm⁹. Et ille. Nulla
hic scāa nulla uen cognitio
sursū scāe plenitudo sursū uera
notitia ueritatis. Et in hoc ver
bo disparuit. Ille autē diē no
tauit. et tunc uirū dei buardū
de corpore uigisse inuenit. Mul
tū autē alia et pene inuicabilia
miracula p̄ seruū suū deus o
patus ē. **Dialog⁹ s̄c̄i thimothei**

Thymotheus dicit⁹ qua
si tū re tenēs. Vel di
citur a tōre et theos deus
q̄i amor dei.

De s̄c̄o thio

Thymotheus dū a theo:
prefcō urbis rome gra
uit torq̄retur et calce uina
eius plage aspgent⁹. Et ip̄e i
hys grās ageret duo angeli
sibi astiterūt dicentes. Erige
caput in celū et uide aspiciens
q̄ uidit celos ap̄tos et ihesū
coronā gēminatā tenētē et di
centē sibi. hāc de manu mea
accipies Qd vir quidā uoie

apollinais uidēs se baptiza
ri fecit. Quapp̄ preses iussit ā
bos in cōfessione dñi p̄leuiā
decollari circa annos dñi lvi
Symphorian⁹ dī. **Dialog⁹**
a siphonia. fuit enī tā
q̄ uas musicū emittēs ar
monia uirtutū in quo tamq̄
in uase musico cā fuerūt. Nā
sicut dicit aurois. Sonamēti
delet ēē dūm ad resistendū.
lene ad cōtinuandū. latū ad
splendū. sic et symphonian⁹
tamq̄ uas musicū fuit dur⁹
sibi p̄ austeritate. leuis alijs
p̄ māsuetudinē. latus omib⁹
p̄ caritatis amplitudinem.

Symphonian⁹ in angul
tudines urbe ortus dū ad
adolescēs esset tanta mox gra
uitate pollebat q̄ seniorū ui
tā antapare uideretur. Cū
ḡ pagani festū uenēis cele
brarent et statuā aū heradi
ū prefatū deferret. siphonian⁹
affuit. et uolens eam adora
re diu cedit et carci mācapa
tur. Et cū eductus de carcere
ad sacrificiū cogeretur et multa
ei donaria p̄mitterent⁹ dixit
Deus nr̄ ut nouit remunia
re uita ita nouit p̄uere p̄cā
Vita quā xp̄o solutū sum⁹
et debito. soluiam⁹ ex uoto.
Sera penitudo ē sub iudicio

annuisse cōpunctū. **A**nnuera
vīa fuscata mellis pūcta
dulcedine male credulis mē
tibz venena pūctū. Cupidi
tas vīa omnia nūl possidet. q̄
dyabolias artibz obligata
uulsi lūci detinet cōpedibz
et gaudia vīa in silitudinem
vici cū cepit splende fragū
Cū uider uā repletus data sē
tencia p̄cepit ut symphonan
occedat. Qui cū ad locū du
citur. nū eius de muro excla
mās ait. Nate nate memēto
ēne uite. sursū respice et reg
nātem ī celo intue. Tibi uita
nō tollit s̄ in melius cōmuta
tur. **N**or ḡ decollat est et a
xpianus corpus eius sublatū
et honorifice sepulcū ē. Ad se
pulchrū eius tanta sunt mi
racula ut etiā a paganis ī ho
nore maximo haberetur. **C**
hefer gregoriū turonēsis q̄
de loco ubi eius sāguis effus
est quidā xpianus tres lapil
los in sanguīe resplos sustu
lit et in capsula argētea tabu
lis ligneis circūscripta locauit.
Quam cū in quodā castro lo
cass et totū castrū incendū
incendū cōsumpseret de medio
ignis p̄dā capsa sana et in
tegra ē educta. circa annos
ducentos quinquaginta nouē
Dialogus s̄ Bartholomei

Bartholomeus interpretatur
filius suspēns. ul' fili
suspēns aquas. **D**icit enī a
bar qd' est filius et tholos qd'
ē sūmitas et moys qd' est aq̄
in b̄tholome. i. filius suspē
ns aq̄s. idē dei q̄ mēres docto
rū sursū eleuat ut aquas doc
narū inferius fundant. Et est
nomē s̄ nō hebreū. **P** p̄mū
notatur apler suspēdū qd'
ipē habuit. **F**uit enī suspēns
i. eleuatus ab amore mūdi
uel suspēsus i. intēsus amo
re celesti. uel suspēsus i. co
talit' ī iūp' grē et auxilio dei.
ut nō a suis mias s̄ a dei adui
uano tota uita sua depēdat. **P**
scdm̄ notatur p̄funditas sue sa
piē. De cui' sapiē p̄funditate
dicit dyonisiū ī multica theo
logia dñus bartholome' di
cit et multā theologia ē et mū
niā et euāgelū latī et mag
nū et rursus cōsalū. Et uir oc
tendē bartholome' secundū in
tencōne dyonisi q̄ una cōside
racōne p̄t omnia affirmari
de deo. alia cōsidacōne magis
p̄ne negari. **Vita s̄ Bartholo**
Bartholome' apl's mel
ueniens ad indiā que
ē in fine orbis tēplū
in quo erat ydolū noīe astoroch
intuit et q̄ p̄gūis ibi ma
ne cepit. In hoc ydolo quidam

T
et intelligit et q
uobiscum lo
qr ipse
ia no
uit

demō habitabat q se languētes
curare dicebat. s; non sanādo
subueibat. s; a lesione cessando
S; cū templū languētib; ple
nū ēēt. et nullū ab ydolo respō
sū habē possent. ad aliā ciuita
tē prexerūt ubi aliud ydolū no
mine bēthi colebat. et iniro
gātib; ait sibi astoroch nūsum
nō daret iūdic bēthi. deus vī
cadhemis igneis cōstructus ē
nec respirare nec loq̄ audet
et illa hora q̄ a postolus dei
bartholomeus ingressus ē.
dixit illi. **E**t q̄s est iste bar
tholomeus? **E**t demō. Amicus
est dei omnipotēis. et iō uenit
ī istā pūciā ut omīs deos in
die euacuet. **E**t illi. Dic nob
signa eius ut eū inuenire pos
simus. Quib; demō ait. Capilli
eius nigri et cōpi. caro cādida
oculi grandes. nares equales
et durē. vox eius q̄ tuba. bar
ba plura. habens paucos ca
nos. statura equalis. collobo
albo clauato purpura uesti
tur. iduit pallio albo qd̄ p si
gulos angulos gēnas hab
purpureas. viginti sex āni s̄
ex quo uestes et sandalia ei
nec uetescūt nec sordidantur
Cenāes flexis genib; p diem
orat et cenāes p nocte. angeli
cū eo ambulant q̄ nūq̄ eum
eū fatigari nec esurie pmitit

semp eodē wltu et aīo let^{us} et
hilaris pscuat. omīa pūdet
omīa nouit. et omīa grūcum
linguas nouit. **E**t qū queritis
eū si wlt ostender se uobis. si
aut nō wlt eū nō potias iue
nire. rogo aut uos ut cū eū
inuenitis rogare eū ne huc ue
niat. ne angelusui hoc faciāt
in qd̄ meo sonio iā fecerūt
Cū igitur p duos dies solliciti
q̄retes eū mīme inuenissent
quadā die quidā demoniacus
exclamauit dicens. **A**plē dei
bartholomee icendūt me o
rōnes tue. **C**ui apls **O**biui
tesce et exi ab eo et statim li
bēatus ē. **A**d audiēs rer re
gionis illius polim^{us} cū ha
beret filiā lunaticā misit ad
aplin rogans ut ad se ueni
ret et filiā suā sanaret.
Ad quā cū apls ueniss; et e
am cadhemis ligatā uideret
q̄ accēdes morib; lacera
bat iussit eā solui. **E**t cū mi
nistri ad eam accēde nō au
derent dixit. **E**go demoniū qd̄
in ea erat iam ligatū teneo
et uos timens. **E**t statim
soluta libāta est. **T**ūc rer
camelos auro et argēto et
lapidib; pāolis onerauit
et aplin inq̄ faciens nulla
ten^{us} inueniri potuit. **M**ane
aut sequenti apparēs apls

soli regi in cubiculo dixit ei
ut quod me cum argento et auro
tota die quesisti. Ita munia
et necessaria hijs qui eterna re
spiciunt. Ego nichil terrenum nichil
illiciale carnale desidero. Tunc
sanctus bartholomaeus cepit eum mul
ta de modo nostre redemptionis docere
ostendens inter cetera christum uic
se dyabolum per mirabilem congru
entiam potentiam iustitiam et sa
pientiam. Congruum enim fuit
ut qui filium virginis. id est adam
sanctum de terra dum adhuc esset uirgo
viceat a filio uirginis vinceret
Potentem quoniam ipsum uicem cum de
sua dominacione eum potentem eiecit
quam dyabolus per deiectionem pri
mi hominis usurpauit. Et sicut
aliam uictor gratiam comites
suos mittit ut eius tyrannos
ubique erigant et tyrannum dei
nauit. Et ipse uictor uincat
ubique mittit ut dyaboli
euauiant et christi glo
ria exultent. Iuste uero quod uic
ti est ut qui comedente uin
tens hominem detinebat a ie
iunante hominem uictus hominem
amplius non timet. Sapienter
autem dum ars dyaboli delu
ditur arte christi. Ars dyaboli
fuit ut sicut accipit rapit a
ue ita in desertum raperet christum
ut si ibi ieiunans non famelice
ret absque dubio deus esset. si

autem esuriret ipsum ut primum
hominem per abum deuiceret. Sed cog
noscit deus non potuit. quod esu
ruit. nec uina quod eius cepta
comi non cessit. Cum ergo eidem
sacramenta fidei predicasset dixit re
gi quod si baptizari uellet deum
suum cathenis ligatum sibi oste
deret. Sequenti igitur die inter regis
palatium dum pontifices ydolo
sacrificaret cepit clamare de
modo ac dicere. Cessate miseri sa
crificare uobis ne peiora me
paganum quam cathenis igneis
ab anglis ihesu christi quem iudei
crucifixerunt ligatus sum putat
es eum a morte detineat. Ille autem
ipsum mortem quam regina est nostram
captiuaui et ipsum nostrum prin
cipem manum mortis uiculis ig
neis uinxit. Statimque omnes
miserunt funes ut simula
chum eicerent. sed non potuerunt
Aplis autem demoni precepit ut
in exiens ydolum ipsum comminu
eret. Qui statim exiens omnia y
dola templi per serpentes confregit
deum fusa ordine ab apostolo omnes
infirmi peritus curati sunt. A
postolus autem templum deo di
cavit et demonem in desertum ab
ire precepit. Tunc angelus domini
ibi apparuit et templum arcum
uolans in quatuor angulis sig
num crucis digito suo sculpsit
dicens. hec dicit dominus. Sicut

uos omnes ab infirmitate v^{ra}
mundaui. ita et templū hoc ab
omni sorde mūdabit et ab ha
bitatore eius quē aplūs in de
seruū locū ire precepit. pus tū
eū uobis ostendā. quē uidētes
ne timeatis. s. quale signū in
lapidibz istis sculpsi tale ī v^{ris}
frontibz impuatis. Tunc osten
dit eis et i^{er}opē nigrore fuli
gine facie acuta barba plura
cinibz usqz ad pedes p^{er}ensis.
oculis igneis ut ferrū ignitū
sintillas emittētibz flāmas
sulphureas ex ore et oculis
spuante. catenis igneis vinc
tū retro dorsi manibz Et dix
it ei angelus. Quā uisione
apli audisti et de tēplo omnia
y^{id}ola cōfregisti solua te ut in
das ī dēu locū ubi null' hō
moratur et ibidē sis usqz ad
diē iudici. Ille aut solut' cū
magno strepitu et ululatu
disparuit. Angel' aut dū ī
celū cūctis uidentibz euolauit
Tūc rex cū uxore et filiis omīqz
p^{ro}p^{ro}lo baptizat' ē. et relicto reg
no apli discipulus ē effectus
Tūc omēs tēploz pōnifices
cōgregati ad astragē regē fia
tēs eius cōuenerūt + de deoz suo
rū amissione et templi subū
sione et regis p^{er} aīrē magicā
deceptōe cōtū aplū s. cōques
a. Astrages g^o rex indignatus

117
nulle uiros armatos ad capi
endū aplū destinauit. Quā
adduct' fuisse corā eo dicit ei
rex. Tu ne es ille q' cūcti frēm
meū. Cui apl's. Ego eū nō euer
a s. cōiū. Cui rex. sicut tu fecisti
frēm meū deū suū relinqre et
tuo credere sic te facia deū tu
ū relinqre et meo sacrificare
Cui apl's. Ego deū quē cole
bat frater tuus ligauit et liga
tū ostendi. et ut simuladp^{er}
franger coegi. Si sic potens
face deo meo potis me ad si
muladp^{er} p^{ro}uocare. sin autē
ego deos tuos cōmuniā et tu
arde deo meo. Hec illo dicente
nūciat' regi q' deus suus bal
dadp^{er} cecidisset et cōmunitus
fuisse. Qu' rex audiens pur
purā qua induc' erat scdit
et aplū fustibz cedi iussit. et
celū viuū extorari māda
uit. Ap^{er}iam aut cor' pus e'
tulerūt et honoificē sepeli
erūt. Rex aut astēges et tēp
ploz pōnifices a demoib' arrep
ti mortui sūt. Rex aut poluū
in epū ordinat' et viginti a
nis officū epāus laudabi
lū implet' plen' uicibz ī pa
ce qeuit. **D**e quē sue passio
nis diuisa opinio ē. Nā beatus
dorotheus dicit q' anafanis
ē. Aut eū sic. Bartholomeus
indis pōnauit qui et ewan

geliū solum martheū in propria
 lingua eis tradidit. dominū
 in albana ciuitate magne
 armenie. crucifixus deorsum
 habens caput. **C**ui autē
 theodorus dicit q̄ fuit extor-
 ar. In multis autē libris legi-
 tur q̄ tū fuit decollat. **H**ec
 autē contrarietas talit̄ solum p̄t
 ut dicatur q̄ p̄mo crucifixus
 fuit. deinde anteq̄ moreretur
 ibidē de cruce fuit depositus
 et ob maiore cruciatū fuit
 extoratus. postremo capite
 cruciat. **Q**uando autē dñi cr̄. p̄-
 mo saraceni siciliā inuaden-
 tes liparitanā insulā ubi
 corpus s̄ Bartholomei q̄el-
 rebat uastauerūt ac eius
 sepulchr̄ cōfringētes ossa ei⁹
 disperserunt. **N**am ad hanc i-
 sulam corpus ei⁹ talit̄ adue-
 nisse p̄hibetur. **C**ū enī paga-
 ni p̄pter signorū frequētia ui-
 derēt corpus eius plurimum
 venari indignati loculo plu-
 beo ipositū in mare p̄cipita-
 uerūt. qd̄ dño uultu ad insu-
 lā p̄dictā deuenit. **C**ū ḡ sar-
 aceni eius ossa dispersissent
 illis recedētibz apparuit apl̄s
 nudā monacho dicens. **S**ur-
 ge collige ossa mea q̄ dispa-
 st̄. **C**ui ille. **Q**ua rōne ossa
 tua colligē aut aliquē t̄ ho-
 uorē exhibē debem⁹ cū uos de-

len p̄misseis nec auxiliū nob̄
 impendens? **C**ui ille. **P** multū
 t̄pis meis misit domin⁹ ip̄lo
 hūc pep̄at. **S**z eorū p̄cās ui-
 uis inalescētibz et usq̄ ad ce-
 lū damātibz iā p̄ eis nō potui
 ueniā optine. **S**z cū monach⁹
 diceret quō uic tot aliorū os-
 sa sua quoz inuenire posset aut
 nocte quoz ad ea colligēda i-
 bis et ea q̄ ut ignē splendēda
 uideis p̄an⁹ hēc leuabis. **Q**ue
 oīa ut dixat inueniens apl̄i os-
 sa leuauit et sup̄ quādā na-
 uē cōscendēs beneuētū que ē
 metropolis apulie ea cūstulit.
Nūc autē dicitur q̄ s̄ romē li-
 cet beneuētū se adhuc corpus
 illud affirmet habere. **C**ū
 q̄dam mulier uas plenū ole-
 o attulisset ut i lampadē b̄
 Bartholomei poneret quātū
 atq̄ uas sup̄ lāpadē i dīna-
 ret uil ex eo exire ualebat cū
 cū digitos i uas mitteret et o-
 leū liquatū oīno palparet.
Tūc quidā exclamauit. puto
 q̄ apl̄o acceptū nō ē ut hoc
 oleū in suā lāpadē infunderet.
Quap̄pter in aliā lampadē
 infuderūt et p̄an⁹ oleū emā-
 nauit. **C**ū impator frederi-
 c⁹ beneuētū destrueret et om-
 nes eccl̄as que ibidē erāt di-
 cū mādasset ciuitatē totā
 ad aliū locū cūsterrē itendēs

vir quidā quosdā viros alba-
tos et fulgentes inuenit q̄ ad-
iuncte loqui et int̄ se tractare
aliqua uidebātur. **Q**ui cum
uellemēt admirāis quinam
essent interrogasset. un⁹ eorū
rēdit. **I**ste est sc̄s bartholo-
me⁹ apl̄s cū cetis sc̄is quorū
eccl̄e in hac urbe habebantur
qui int̄ cōueniūt ut inter
se pquiretēt et t̄taret quali
pena ille esset plectēdus qui
eos de h̄m̄aculis suis eiecit
et iam int̄ eos īuolabili sē-
tētia ē firmatū ut ille sine
mora ad iudiciū dei accedat
de h̄is om̄ibz in eius iudiciū
rēsurus. **P**er modicū uō tē-
pus d̄cis ip̄ator mirabiliter
uitā finiuit. **L**egitur in q̄-
dā libro de miraculis sc̄oz q̄
quidā magister festū sancti
bartholomei om̄i āno solep-
nit celebraret. **C**ui p̄dicā d̄y-
abolus in sp̄e vnius puellē
ad modū speciose apparuit
quā iniectis in eā oculis ad
prādiū iuitauit. **Q**ui dū in
mensa cōsistēt et illa in a-
more suū multū eū allicere
nitētur. b̄s bartholomeus
in sp̄e pegrini pre foribz affi-
it et ut amore sc̄i bartholo-
mei introducētur obuius
flagitauit. **Q**ua dissuadere
pauis ei mittitur. s̄ ille hō

acape reuulsauit. **R**ogauit tū
magistrū p̄ uiciū ut sibi dice-
ret quid magis in hōie p̄p̄ū
ēē putaret. cui cū ille n̄ libile
diceret. puella rēdit. **Q**uō
p̄cū cū quo hō cōcapitur. **N**u-
asat et inuit. **C**ui bartholo-
meus rēdit q̄ ille b̄i intulit
s̄ mulier p̄fundius indaga-
uit. **S**ed p̄dict⁹ pegrinus
ingrō misit ut libidinet. quis
locus viui⁹ pedis est? ubi deus
in t̄ra maiora mirabilia of-
tendit. **C**undū ille dicit. locus
tuus in quo deus mirabilia
opatus ē. illa ait. s̄mo caput
hōis in quo q̄ minor mūdus
existit. **D**icorūqz suā apl̄s
app̄buit. **T**ertio quesuit q̄n-
ta distācia esset a sumo cel-
usqz ad p̄fundū infern. **C**ui
cū magister se nescire diceret
illa ait. **N**ō uideo q̄ p̄cipitor
s̄ ego hoc noui q̄ de alio ad
alterū dendi. **E**t oportet q̄ h̄
tibi ostendā. **T**ūc dyabolus
cū magno ciulatu se ī abissū
p̄cipitauit. **E**t cū q̄rēt pegr-
inū m̄ime inueniūt. **S**imile
ferē legitur de b̄o andrea. **C**
b̄s aut̄ ambrosius in p̄fac-
one quā de isto ap̄lo facit. ei⁹
legendā abbreviās ita dicit
Discip̄s xp̄i cui uita diu-
tate p̄sonaliter p̄dicatibz cum
tate. cū mūdo mirabiliter dig-

natus es ostendē maiestare.
Iur quos bāssimū bartholo
 meū magna uirtutū progan
 ua colendū benigna tui psp
 no ad pplm dixerit longinquū
 quē licet hūana penitē cōuer
 sacre remotū tibi cū predica
 tōnū augmēto meruit cōlig
 nare uicium. **O** quāto pconys
 aplm mirabilē celebrandū au
 tū ad sciendū fidē pximorum
 corda nō sufficeret pplor. alla
 tis qī uestigys extremos tra
 tū fines penetrat indor aum
 languētū munimūa carūa
 templū ingressus demoniū
 efficit illico ut nullū cultori
 bz deuō pberet responsū. **O**
 qī mira uirtutū ipius insignia
 dū hūana uoce ubozāre cōtē
 se adūsariū solo iussu lateā
 as diuissime uiris reddidit
 mutū. **R**eginā dyabolica con
 tagione lūana libauit pue
 lā solutisq; uerbz pū repse
 tauit sanctissimā. **O** qī subli
 me scātans eius miraculū dū
 antiquū hūanū gūis inuicū
 suū fecit i magnum reducere si
 milachy. **O** qī digne exercitiū
 nummandus celesti. au⁹ ut
 miraculis fidē cōmēdaret c
 assimā angelus apparuit
 sup delapsus ab aula. **H**ys
 igitur cachenanū deūne cūctas
 ostentās deformē saluiferā

de sacro diuitā impellit auctem
 her reginaq; sit baptizantur
 tū gente ubiq; duodecī a
 cole te deū ptem corpe sequit
 et mente. **A**d extremū uero tē
 ploz delati pontificiū, neophi
 ti polimū frat tūanū hūanū a
 plm omnimodis in fide cōstā
 tē celū atq; exduantū acern
 mā fecit susape mortē. qui tū
 mortis uirtutē pferendo disci
 pū glori certauis ad celest
 te gaudiū secū reportauit t
 umphū. huculq; ambro⁹. **C**
His autē theodorus abbas
 et doctor papi⁹ d h aplō it ceta
 sic ait. **A**pl's dei betholomeus
 primū in licaonia p̄dicauit
 postmodū in india ad ulci
 mū in albano urbe s. maio
 ris armenie ubi primo ex
 duatur tandē capite plexus
 ibidē sepultus ē. **Q**ui dū ad
 p̄dicandū mittētur a dño ut
 opinor audiuit. vade disci
 pule mee ad predicacōnem
 et ad pugnam. capax esto
 pailor. **E**go p̄mū opus cō
 sumam p̄mū testis facis.
 vos qd nūcūm ē implere. **I**
 mitare magistrū tuū emu
 lare dñm tuū. sanguē san
 guibz pone. carnē carnibz tra
 de que p te passus sustinui
 patere. **A**rma ē sint benigni
 tas in sudoribz. māsuetudo i

ter maleficos. pacētia ī hys
que peunt. **N**ō resuluunt a
postolus. s. ut famulus fidelis
dūico accēscens p̄cepto p̄gr
gaudens tamq̄ lux mūdi ut ce
nebrosos illūaret t̄q̄ sal ter
re ut gentes īspidas saluet
t̄q̄ agricola ut spūalē cultu
rā pficeret. **P**etrus quo; apl's
docet nationes s. et bartholo
me' cōsequēt p̄nam īuesti
gat. **P**etrus p̄dignia magna
s. et bartholomeus facit mīa
cula ualida. **P**etrus deorsū capi
te auasignatur. bartholome' vi
uens exornatus ē capite plecti
tur. **A**d quod ualet petrus mis
seria capescēda ad tot bartho
lomeus sufficit penecūda. **E**q̄
lū fecundat eccliam. equa lan
ce habuit et cetera diuina caū
mata. hic ex diuino duodena
ry nūo medius ab utq; parte
son' diuine sermōnauacōnis
dat sicut in cithara armonia
Om̄s apli vniūsalitatē sibi
dispaētes p̄tores regis regū
constituti sunt. **H**uic autē est
sors et porao armenie locus
qui ē ab euilach usq; ad ga
baoth distributa. **I**gnar uide cū
lingue arando rōuabilia nura
sulcantē fidei uerbū in p̄fundo
cordis recondentē padifos et
vineas dūi plantantē lingu
lis passionū remedia inedia

nalit' misereantē spinas nō in
telligibiles euellere. siluas īp
etatis serare. sepes dogman
tas cūponie. **S**z quales
mercedes creatori obtulerūt
utq; p̄ honore uilhonoriācā
p̄būdicōe maledictōne pro
inuuib; penas p̄ regefabili vira
amantissimā morte. **N**ā postq̄
itollabilia cornicēta subijt au
elcē exornatus ī modū fol
lis fuit uet postq̄ inuiguer
ex hoc mūdo neglexit oculo
res s. inuitabat nūaculis p̄
ditos et p̄dignis admittēbat
adūlos. **S**z bestialē mentem
nil erat qd cōpescēt. nil qd a
malo retrahet. **Q**uid de cetero
faciunt? **I**ulianūc cōt' illud
sacū corpus. respūit egrorū
medentē. orbi manu ducentē
cea ductorē. ignorātes doctorē
naufrahi gubernatorē. mor
tui uiuificatorē. **E**t hoc quō
piciūt uāq; in pelagus corp'
sān. **M**ora est q' cum īperu
de regionib; armenie archa
nī quatuor aliorū martyriū
archis. **Q**ue sūt dū signa ope
tarent' cū ea fiant ī mīe p̄ore
et p̄ tantū spaciū maris qua
tuor hys p̄cedentib; et tamq̄
mūltis obsequiū quodāmo
faciētib; uenerūt in p̄res lia
lie in insulā q' liparis nūci
pat' sicut epō ostensi q' tūc

preses erat reuelatu fuit. ve
 nit ad paupaula thesauru di
 nsum. venit ad ignobile pno
 la margarita. venit ad me
 ra splendidissimu lmare. Ali
 is igit qtuor ad diuisas tms
 euntib; san aplin in pda ilula
 reliquit. **C**eteru pdictos qtuor
 martyres apls remorsu relin
 quēs. vnu. c. papinu in ciuita
 te sicilie uulas. Aliu uo lucia
 nu noie in elinam tuisit.
 Reliquos uo duos i capruide
 terra duxit. Gregoru quide
 i ciuitate colupna. ~~Adha
 aut i ciuitate colupna. Adha
 aut i ciuitate que chale~~
 vocatur. q usq; hodie suffra
 gis suis splendent. **S**uscep
 tus ē igitur cū multis ymis
 laudib; et cantas et templū
 sibi magnifice fabricatur. **M**
 Mons igit vulcan' insule q
 aguis cū hita conib; ell; uoa
 uis eo q igne emittebat q
 p stadia septē se iuisibilu clo
 gnuu. tra mare suspensus. i
 ta ut usq; hodie appareat in
 dentib; quasi figuraco fugie
 tis ignis. **N**ūc g' aue. o. bte
 btoz ter bte bartholomee.
 Qui es diuine lvas splendor.
 lce ecce piscator. ronabiliu
 piscu pture capture dulcis
 fructus viuide palmitis. vul
 nator dyaboli mūdū suo la

trocinio vultuans. **G**audes
 sol orbis terre aucta illuinas.
 os dei. lingua ignita. sapiam
 puiens. fons uigie sauitate
 manas. **Q**ui mare meabil;
 gressib; sificasti. **Q**ui tiam
 purpurea tuo amore fecisti qui
 ad celos comcasti. ubi i medio
 diuine aciei resulges. i splēde
 inuincibilis glorie splēdes.
 i exultacōe iocunditatis ilaaa
 bilis gaudes. hoc theodorus.

Prologus **san augustini**

Augustin' hoc nomine
 sortatus ē. ut ppter excellē
 nā dignitatis. ut ppter feruo
 re dilectionis. uel ppter ethuno
 logia nois. **P**rimo ppter excellē
 nam dignitatis qm sicut in
 pator augustus pcellerat o
 nes reges sic et iste excellit o
 nes doctores. scdm q dicit re
 mugus. vū alij doctores com
 pauc' stellis danielis xij. **E**
 ad iusticiā erudiūt multos
 q stelle v. hic aut cōpatur
 soli sicut patet in epla que de
 eo cantatur q sol resulgens
 sic iste effulgit in templo dei.
Sed ppter feruore dilectōis
 qm sicut mēlis augustu ual
 de feruet estu caloris. sic et ipe
 ualde italuit igne diuini a
 mons. **V**ū ipe in libro cōfel
 sionū de se dicit. Sagittauas
 tu dñe cor meū caritate tua.

Ite ibidem. Aliquū introducto
me in affatū multū inuicem
inorissus uelao ad quā dulce
dine q̄ si p̄ficiatur uelao qd
eic̄ saō q̄ ista uita nō erit. **C**
Tercō p̄p̄i etymologia nōis
Dicitur enī augustinus ab au
geo et affi quod ē ciuitas et
ana qd̄ est sursum. in augustinus
q̄i augens superiā ciuitatē. vñ
de eo cantatur. Qui p̄ualuit
amplificare ciuitatē ⁊. Vel
ut dicitur in glosano. Augu
dicitur magnificus felix pre
clarus. fuit enī magnificus
i uita. p̄clarus in doctrina felix
in glā. Huius uitam cōpilauit
possidi⁹ calamētis ep̄s ut di
cit cassiodorus in libro de uiris
illustribz. **Vita s̄c̄i augustini**

Augustinus doctor egregius
i p̄uicia effica
ua i ciuitate cartaginēsi ort⁹
et honestis ualde p̄tibz s. p̄e
p̄iao. inrē monicha genitus
libalibz artibz sufficiens edoc⁹
fuit adeo ut sūm⁹ p̄lis et re
chor luculentissim⁹ haberetur
Nā libros aristotilis et omēs
libros ~~libros~~ libalium artium
quoscuq; legē potuit. p̄ se di
diat et intellexit. Sicut i li
bro cōfessionū testat⁹ dicens
Omēs libros artium quas liba
les uocant. tunc neq̄ssim⁹
malarū cupiditatū seruus

p̄ incipim legi et intellexi q̄
cuq; legere potui. Itē in eodē
Quint⁹ ē de arte loquēdi et
differendi. q̄q̄ de t̄nētionibz
figurant et de multis et de
~~his~~ nūis sine magna diffi
cultate nullo hoīe cadente
intellen. **S**as tū dūe deus
meus q̄ celeritas itelligēdi
et discendi acimē domū tūū
est. et nō inde sacrificiā abi
Dū q̄ s̄c̄a sū caritate nō e
dificat. s. inflat. merore manu
dyeoz qui xp̄m fantastici fu
isse affirmāt et carnis resur
rectionē negāt. inadit. et i eo
p̄ ānos nouē dū adhuc ado
lescēs cēt p̄māsit. Ad has g
uigas adductus ē ut arbo
rē sic plorare diceret cū ab e
a ficiis ul' foliū tollētur. **C**
Cū ḡ esset ānoz decē et nouē.
et quēdā libz audā p̄hi in q̄
vanitas mūdi cōtempnen
da et p̄phetica apphēdēda do
cebat p̄legeret. ex hoc quidē
liber ei plurimū placuit. **S**
q̄ nomē ihu xp̄i qd̄ a mar
tiberat ibi non erat dolere
cepit. Mar' uō eius p̄ eo p̄
plurimū flebat. et ipm ad
unitatē fidei reducē satage
bat. **Q**uadā igitur uice
ut legitur in libro cōfessio
nū uidit se stare in quadā
linea lignea licet triste et q̄

tagastensi

aug^{2m}

da ei pulchrum? iuuenis asserit:
et causam tante iusticie requi-
sit. **Q**ue cum diceret predicacionem
filij mei deploro: ille respondit. Et
to secunda. quia ubi tu ibi ille. Et
erat continuo filium suum iuxta
se stare uidit. **H**ec cum augus-
tino retulisset ille ait: fallens
sum. nec est sic dandum: sed ubi ego
ibi tu. **C**ontra illa dicebat: non
filij mei dandum est ubi ille ibi tu:
sed ubi tu ibi ille. **R**ogabat
igitur sedula mater quam impor-
tuna quedam episcopus sicut in eo-
dem libro confessionum augustini
testatur: ut per filium suum intercedere
dignaretur. **C**ui tanta quodam-
modo importunitate deuota propheta
uoce respondit. **V**ade secunda
quia impossibile est ut filius tanta
in lacrimarum perat. **C**um autem
apud cartaginensem multis annis
rhetoricam docuisset: occulte ma-
tre nesciente romam uenit. et ibi
de multis discipulos congregauit.
His quibus mediolanenses
a synacho presbitero romano
cum peruenissent sibi doctorem in re-
thorica destinari. **P**resulabat
tunc ibi uir dei ambrosius: et ad
preces mediolanensium illuc
miserat augustinus. **M**at autem
eius quiescere non ualens cum
multa difficultate ad eum ue-
nit: et ipsum iam uere mani-
cheum. nec uere catholicum repperit

Cepit autem augustinus beatus am-
brosio adhaerere et eius predica-
ciones frequenter audire. **E**rat autem
ualde in predicatione suspensius
ne quod contra ipsam manicheorum
heresim uel per ipsam diceretur. **Q**ua-
dam uice ambrosius contra ipsum er-
rorem diuinus disputauit: et
auctoritatibus confutauit. ita ut
error ille a corde augustini peni-
tus pelleretur. **Q**uid autem per
hec sibi contingeret ipse in libro con-
fessionum narrat dicens. **C**um te
primum cognoui reuerbasi infir-
mitate aspectus mei. radias
in me uehementer. et contremui a-
more et honore et inueni lon-
ge me esse a te in regione dis-
similitudinis tamquam audire uoce
tuam de extemplo. **C**ibus sum gra-
tiam. cresce et inuadabis me
nec tu me mutabis in te. sicut
cibus carnis tue: sed tu muta-
beris in me. **C**um autem ibidem sicut
refert uia Christi sibi placeret.
sed per ipsas angustias uias ad-
huc ire pigeret. inuoluit deus
in mentem eius ut ad simplicianum
in quo lucebat gratia
diuina pergeret. ut sibi gestis
suis conferret. proferret. quis es-
set aptus modus uiuendi ad
ambulandum in uia dei in qua
alius sic alius sic ibat. **D**il-
plicebat enim ei quicquid agebat
in solo per dulcedinem dei et de

lao

lao

lao

lao

core domus eius quam dilexit
Simplicianus aut cepit eum
hortari ipse quoque cepit seipsum
hortari ac dicere. Quot pueri
et puellae inter ecclesiam deo serui-
unt. Tu non potes quod isti et iste
an non isti et iste et in seipis
pueri et non in deo suo? Quid
in te existas et non stas pro te
in eum et eripiet te et sanabit
te. **U**nter horum colloquia meo-
rum uictorum in medium uenit.
Cum exilatus simplicianus
narrat qualiter idem adhuc gen-
tilis ob sui sapientiam romae quae
maxime tunc erat statua
meruisset. et qualiter se sepius
~~christianum~~ christianum dicebat. Cum
autem simplicianus diceret. non cre-
do nisi te in ecclesia uidero. Ille
iocundus dicebat. Nunquid pro-
prios faciunt hominem christianum?
tandem dum ad ecclesiam uenisset.
et ei tamquam uicinus occulte
liber in quo erat symboli fi-
dei ad legendum datus fuisset.
ille in altum ascendit. et alta
voce pronuntiavit. Tunc etiam ab
africa quidam amicus aug-
ustini nomine ponciau superuenit
et uita et miracula illius
magnum anthony quae nuper in e-
gypto sub constantino imperatore
defunctus fuerat recitauit. **H**orum
exemplis augustinus uehementer
erascit. ita quod socium suum ali-

quid tam uoluit quod uicere turbaret
sualiter et fortiter exclamauit.
Quid patiamur quod audimus? Sur-
gite in deum et celum rapiunt. et
nos cum doctis uiris in infernum
demergunt. **A**u quod praecesserunt
pudet sequi et non pudet. ut
saltem sequi. Et accitres in que-
dam ora sub quadam figura se p-
iecit. ut in eodem libro confessionum
comemoratur et amarissime
fletus lamentabiles uoces da-
bat. Quidum quidum. cras cras
sine modo sine paululum. si modo
non habebat modum. et sine p-
paululum perdebatur in longum.
De hac sui tarditate pluri-
mum conquebatur. sicut post-
modum in eodem libro scripsit.
Heu mihi quod excelsus es in ex-
cellis et quod profundus in profun-
dis et nusquam recedis et uirtute
dimis ad te. Age duc et fac
et excita et reuoca nos. Acci-
de et rape frange et dulces-
ce. Impedimentis omnibus sic
timebam expediri quoad ui-
dum impediri timebatur. Sero
te amari pulchritudo tam anti-
qua et tam noua. Sero te a-
mari. Futurus eras et ego so-
lus et ibi te querebam et ista
formosa que fecisti deformis
iruebam. mecum eras et tecum non
eram. Vocasti et clamasti et in-
pisti sorditatem meam. Chorul

casti et fugasti caritatem meam
fragilasti et duri spiritum et ahe-
lo tibi. gustavi et esurio et
suo te. tenuisti me et erasisti
pacem tuam. **C**um autem amant
lume fletet. audiuit uocem dice-
re sibi. tolle lege. **A**periuntur
statim codices apostolici et con-
iunctis oculis ad primum capitulu-
m legunt. **I**nduimus dominum ihesu
christum. **E**t statim ab eo omnis du-
bitationis tenebre diffugerunt.
Cutem autem tam uehementer
sumo denique dolore torquetur ce-
pit. ut fere sicut ipse ait ad
credendam opinionem corneli-
phi ducatur. qui summum bonum
aie in sapientia summum uero bonum
corporis in nullum sentiendo
dolore posuerat. **T**am uehementis
autem ille dolor fuit. quod etiam lo-
quelam amisit. **Q**uo circa ut
in libro confessionum refert in ta-
bulis cereis scripsit ut omnes pro
eo orarent ut dolorem illum mi-
ngaret dominus. **I**pse ergo cum alijs
genua flectit et subito sanum se
sensit. **C**onfirmavit ergo pro-
prias sancto uiro ambrosio uocem
suam. ut moneret quod sibi de libris
sanctis legendum esset. quo apertior
fieret fidei christiane. **A**t ille uis-
it uisum prophetam eo quod ewan-
gelij et uocationis gentium pre-
nuntiatio apertior uideretur. **C**uius
principium cum augustinus non in-

relligeret. totum aliud tale esse
arbitrans. distulit ut illud
relegeret cum in scripturis sanctis
magis exaratus esset. **A**d
ueniente uero paschali tempore
augustinus cum esset annorum triginta
cum filio suo adeodato pue-
ro ualde ingenioso quem augu-
stinus in sua adolescentia diuini
adhuc gentilis et phis esset ge-
nuerat. uenit et cum alipio ami-
co suo meitis minus et predica-
tione ambrosij sacrum baptis-
ma suscepit. **T**unc sicut fertur.
ambrosius te deum laudamus in-
quit. et augustinus te dominum con-
fitemur respondit. **E**t sic ipsi duo
hunc primum altissimum composu-
erunt. et usque in finem delectata
uerunt. **S**icut et testatur homo-
sius in libro suo quod dicitur spe-
culum ecclesie. primum autem in fide
catholica mirabiliter confirma-
torem spiritum deum quam habebat
in seculo dereliquit et scolis quibus
regebat abrenunciavit. **Q**ui-
ta autem dulcedine domini amo-
ri etiam ferretur ipse hoc in li-
bro confessionum aperit dicens
Sagittauas tu cor meum cari-
tate tua et gestabas uerba
tua cuncta in uisceribus et ex-
empla seruorum tuorum quos de ni-
gris lucidos de mortuis ui-
uos feceras congesta in si-
mum cogitationis mee urebantur

et affluebāt quē corpore et
descendē a conualle ploracō
nis et tantum tantū q̄
dūi dedas sagittas acutas
et carbonēs uastatoēs: nec
sacabar ī illis dieb; dulce
dine mirabili considere al
titudine diuini cōsili super
salutē gr̄is hūani. Quan
tū fleui in p̄mis et tantas
tuis suauē sonāns eēt uoc
b; cōmotus acut uoces ille
ifluebāt aurb; meis et eli
q̄batur uitas tua in cor me
um. et aurebat lacine. et
bū in erat cū eis. Tūc enī ī
ecclā mediolanēsi her cantai
istuta sūt et clamabā clamo
re alto cordis mei. **O** ī pace.
O ī idipm. **O** qui dixit dor
miā et sompniū capia. Tu
es enī idipm qui nō mutais:
et in te reges obliuiscēs la
boy dūm. Regebā totū psal
mū illū et ardeba q̄ fueram
lacrator amarus et ceais
adūsus lras de uelle celi
melleas et de lūie tuo lūio
sas et sup sc̄pturas hūmo
di tabescebam. **x̄ps** ihesus
adiutor me q̄ suauē michi
subiro fr̄m est: carere suau
tātib; iugariū mearū et q̄s
amitē gaudiū erat. Gaeba
enī eas a me uia tu et sum
ma suauitas: eiacebas et in

trabas p̄ eis omī uoluptate
dilaor. s; nō omī carni et
sanguini. omī luce clarior.
s; omī secreto intior. oī ho
nore sublimior: s; nō sublim
bi in se. **P**ost her assūpas
uebridio et euodio et mīre
ad affricā remeabat. S; cū
essent apud hostia m̄beina
pia uir eius defūcta ē. post
mortē eius reūsus ē augusti
ad agros p̄prios ubi cū hys
qui sibi adhebāt ieiunijs et
ordōib; deo uacabat: libros
scribebat et indoctos docebat
fama autē eius ubiq; diffū
debatur et in omīb; libris
suis et actib; admirabilis
habebat. Refugiebat autē
ad aliquā ciuitatē accedere
q̄ ep̄o careret ne ipm ī predi
co offitio īpediri cōtinger. **E**
odem tpe apud ypponē erat
quidā uir magnanī opū q̄
augustino misit q̄ si ad eū
accederet. et libū ex ore suo
audiret seculo renūciare pos
set. **Ad** augustinū ubi con
pit illuc conatū uir. Audi
eius aut ualins ypponēsis
ep̄s famā eius ipm pluri
mū reuerentē in ecclā sua p̄
biterū ordinauit. **N**onnulli
quidē lacrimas suas supbe
imprerātib; et tamq̄ eū cō
solantib; et dicentib; quia

locus p̄sbyterij. licet ip̄e maio
 n dignus eēt. appropinquāe tū
 ep̄anū dicebatur. Qui statim
 monasteriū clercorū instituit
 et cepit viue scđm regulā sub
 sc̄is aplis cōstitutā. De cui
 monastio fē dēte ep̄i s̄t elā. Et
 q̄ predēs ep̄s erat grecus et
 min⁹ in latina lingua + lris
 doctus. augustino potestatem
 tribuit. ut cont̄ morem ouēllis
 ecclē corā se in ecclā p̄dicaret.
 vñ cū mlti ep̄i derogaret ille
 de hoc nō curabat dūmō per
 eū fieret qđ p se fieri nō uale
 bat. **C**odem tpe fortunatu
 p̄sbrim manicheū et alios he
 nicos papue baptizatos do
 natistas et manicheos cōui
 nit abstrulit et fugauit. Cepit
 aut̄ b̄s ualuis formidāe ne
 sibi augustin⁹ colleret et ab
 alia ciuitate in ep̄m perētur.
 Nā sibi aliquā ablat⁹ fuisset
 nisi eū ad secretū locū trāsiue
 aurasset. ita ut inueni min
 me potuisset. Impetrat igitur
 ab archiepo. carthagineſi ut
 ip̄e cederet et augustinū p̄po
 nēti ecclē in ep̄m p̄mouēt. S
 cū augustin⁹ oimodo reuſa
 ret. compulsus tū et coactus
 succubuit et ep̄atus curā sus
 cepit. Qđ ip̄e in se fieri nō de
 buisset. ut suo uiuēte ep̄o ordi
 naret et dixit et sc̄p̄lit. p̄p̄ cō

siliū vniūsalis p̄hibitiōe qm
 postmodū ordinari didicit.
 Nec qđ sibi factū eē doluit ali
 is fieri uoluit. Dū etiā sategit
 ut in cōsilijs ep̄orū cōstitueretur
 ut oīa statuta p̄m ordinan
 dis debent ab ordinatōibz i
 timari. **I**p̄e aut̄ de se dixisse
 postmodū legit. In nulla re
 in dñm senao ita iratū sicut i
 hoc q̄ cū non eēm dign⁹ poni
 ad remū. posuit me ad am
 plustre i apice regimīs ecclē
 Vestimēta eius et calceamē
 ta et ornāmēta alia. uer uita
 da nimū uer abiecta pluri
 mū s̄ et modato et competē
 ti habitu erat. **I**p̄e enī de se
 dixisse legitur. fateor de p̄cō
 sa ueste erubescō. et id cum
 datur in uēdo eā. ut q̄ uesti
 nō ep̄ eē cōis p̄cū sit cōe.
Mensa frugali et parua
 sp̄ usus ē et int̄ olera et le
 guia. p̄p̄ infirmos et hospi
 tes pleniq; carnes habebat.
 In ip̄a autē mēsa magis lō
 nē ul' disputacōem q̄ epula
 cōne diligebat. Et cont̄ pel
 tē dēctationis in ea sic sc̄ptum
 habebat. Quisq; amat dū
tis absentū rodere uitā. hāc
mēsa ueritā nouit eē sibi. Nā
et aliquā cū quidā sibi familia
rustici coepi ad dēctationē lin
guā laxasset. adeo eos dure re

darguit ut diceret qd nisi desis-
teret aut uersus ipos desit
aut a mensa recederet. **Q**u-
da uice cu quosda suo fami-
liares ad praediu iuitat-
set. unus illoz curiosior cetis
coqua ingressus e. Cuiqz omni-
a frigida uidiss; reuersus augu-
stinu interrogauit. qd aboz pra-
suis ipe paffamilias ipal-
s; Cui augustinus. Neqzqz calu-
epularu elca multu curam
s; potius salute aiaru. Cui cu-
riusius ridit. Et ego uobiscu
nescio. **T**ria a bro ambrosio
se didicisse ait. Primu qd ux-
ore cuiqz nuqz peret. sedm qd
militare uolere ad hoc non
comederet. tunc qd ad conuiu-
a iuitatus no uet. Causa pri-
mi e ne illi int se no conuen-
at et sibi maledicat. Causa
sodi e ne milites calumpnia
creant et in eu alij culpa
refundat. Causa tui e ne for-
te tpauae modu pdat. Tan-
te aut puritatis et humilitati
fuit ut ipa ead uilima pota
que apud nos nulla ul nu-
ma reputant in libro cofes-
sionu deo cofiteatur. et de hys
coram duo humilit se accuset
Nam ibide accusat se de eo qd
cu puer eet ludebat ad pilam
cu ad scolas ire deberet. Itē de eo
qd uolebat legē ul addiscere

si qd a puerib; ul magistris
ingeratur. Itē de eo qd fabulas
poetaru sicut fabulas enee
cu adhuc eet puer libent le-
gebat et didone mortua p
amore plorabat. Itē de hoc qd
de cellano putu ul mēsa ali-
q furabatur ut pueis luden-
tib; daret. Itē de eo qd in ludo
pueroz fraudulētas uictori-
as crebat. Itē de eo qd pua
de quadā arbore iuana vi-
nee sue cu adhuc eet aīoz se-
dani furat; fuit. In eodē qd
libro accusat se de ipa modi-
ca delatōe quā aliqu in co-
medeo senexbat dicens. S-
me docuisti ut quēadmodu
medicamēta sic alimēta sup-
turus accedam. S; dū adq-
etē sacietatis et indigenae
molestia transio. in ipō tū-
litu insidiat michi laqus
compulsiōe. Ipe enī tūlit-
voluptas est et nō ē aliis
quo nascat. quo tūlire cogit
uitas. Et cū salus sit cau-
sa edendi et bibendi adui-
git se tanqz pedisseqz pici-
losa iocunditas et pleniqz p-
ire conat ut eius cā fiat qd
salutis causa me facit uel di-
co ul uolo. **E**bras longe
ē a me. miserebis ne appu-
quet m. Crapula aut nōnuqz
subrepi seruo tuo miserebis

ut longe fiat a me. Et qđ
est dñe qui nō rapiat aliqđ
culū extra metas ueritatis.
Quisqđ ille est magnus pro
fco est. magnificet nomē tu
ū. ego aut nō sū qđ homo p
cator sū. **H**abet etiā se sus
pectū de olfactu dñs. De il
lecebra odor nō satago in
mis. cū absūt nō requiro. cū
assunt nō respicio. patius etiā
eis semp carere. Ita in uideor
forsitā fallor. Nemo enī sear
tus ēē debet in ista uita que
tota tēptacō uoluitur. utinā
qui fieri potuit et deior me
lor nō fiat et meliori deior.
Circa de auditu cōfiteri di
cēs. Voluptates aurium tena
tus me īplicauit et subui
gauit. s; resoluisti et libas
a me. Cū uero accidit ut me a
plius carerē qđ res qđ canitur
moueat penalit me peccat
se cōfiteor et tūc nallē nō
audire cantantē. **A**ctusat
etiā se de visu. sicut de eo qđ ali
quū nimis libentē uidit canē
aurētē et de eo qđ p agnū cū
eius casu uenacionē libentē
pserat et de eo qđ domū enl
rens araneas multas suis re
thib; capiētes nimis attēte
cōspexit. Ideo aut de hys co
ram dño cōfiteri ut ibidem
dicit. qđ aliquū her a bois me

meditacōib; autunt et orō
nes īterrūpūt. **A**ctusat etiā
se de appetitu laudis et mo
tu iāuis glorie dñs. **O**lau
dan uult ab hoib; uitupante
te. nō defendit ab hoib; iudi
cante te nec ciperi dāpuāte
te. laudat homo ppter aliqd donū
qd dedit ei. et tū plus gaudet
se laudari qđ donū. **T**emptatū
hys temptacōib; cotidie siue
cessacōe. **C**onclaua fornar nū
ē hūana lingua uerūptamē
nollē ut uel āgeret uicij gau
diū cūlib; boni mei suffra
gacō onis alieni s; auget. fa
tor nō solū s; uitupacō mi
nuit. cōfitor aut aliquū lau
dib; meis. cū ea laudant in
me. ī quib; ī me nō ipse displic
eo. uel etiā bona minora et
leuia plura extimāt qđ ex
imāda sūt. **H**erikos uir scs
validissime cōfitebatur. ita ut
ipī int se publice pdicarent
pccāt nō ēē iusticiē augustinū
quē tamqđ lupū occidendū ēē
dicebāt. et occasib; oīa sua
pccā a deo dimittēda assēbāt.
Multas ab eis īsidias pui
ut ita ut sibi aliquo pgenti
in via īsidias ponerēt. s; di
puidencia itineis errore seduc
tū inuenire nō possent. **C**ō
paupm semp meor erat. eisq;
ex hys que hēre poterat libalit

exhibebat. Nam et de uasib'
diuitias p' paupes et capti-
uos aliqu' iubebat frangi et
conflari et indigentibz dispen-
sari. **C**onmū uel agnū siue
uillā nūq' emē uoluit. Mul-
tas etiā hereditates sibi dis-
sas respuit. eo q' mortuorū fi-
lius ul' p'pinqs potius ipā de-
beri dicebat. **I**n hys quoq'
que etiā possidebat intentus
amore ul' implicat' nō erat
s; die ac nocte de scripturis et
rely diuinis cogitabat. **F**ab-
ricarū quoq' uouariū nūq' stu-
diū habuit. deuitās in eis im-
plicacōne sui animi quē sēp
liberū habē uolebat. p'ut po-
tāt ab omī molestia corpo-
rali ut libere uacare poss; cō-
tinue meditacōi et assidue
lectōi. **N**ō tū illa edificare uo-
lētes phibeat nisi forte im-
moderate fieri cōspenit. **L**au-
dabat quoq' plurimū illos q'
bz mouendi desiderū inerat
et sup hoc tū epōz exēpla se-
pius recitabat. **A**mbros' enī
cū in exiliis eēt. et rogaret'
ut plogracōne uite sibi p'aly
obtineret. hūdit. nō sic uiri ut
nī pudeat int' uos uiuē. nec
mon timeo q' bonū habem'
dūm. **Q**d' tūlū augustin' mi-
rabili' extollebat. **A**ddebat
quoq' de alio epō. cui cū dicere

cui enī eēt multū nctūm fo-
re. et iō adhuc enī dñs libera-
ret. ait. **S**i nūq' vñ si aliqu'
quare nō modo. **D**e alio q'
epō aiebat aprianū referre
q' cū infirmitate g'iu labōa-
ret adhuc sibi sanitatē restitui
exorabat. **C**ui inuicis spegol'
appares cū indignacōne i're
muit et ait. pati timens erie
nō uolās. q' faciā uobis. **C**et'
narū nullā unq' uer etiā q'
manā sorore. aut frīs sui fili-
as que deo p'it seruiebāt secl'
habitare p'misit. **D**icebat enī
q' et si de sorore ul' nepnibz ul'
la mali poss; omī suspiciō. nī
q' tales p'sone siue alijs sibi
uicis eē nō possent. et ad eas
etiā alie deuētarēt et illis pos-
sent infirmiores aut hūanū
reptacōibz cōmouī. a' certe
malis hoīm suspiciōibz ita
man. **N**ūq' cū mīseribz sol'
loqui uolebat. nisi secrete ad-
inēstet. **C**onsanguineis sic
uifent nō ut diuitias habe-
rēt. s; ut aut nō min' egerēt.
Charo p' aliquo l'ris aut u'
bis intēde uolebat. recolēs
quēdā p'hiū cōreplacōe fame
amias nō multa p'stisse. s;
sepe dicebat. **P**lurq' p'as que
petit p'mit. **C**ū aut id facie-
bat sic stiliū quabat ut oucō
sus nō esset. s; mīeret' urbam

et dictauit exaudiri. **V**ole
 bat potius iure ignotos quam iure
 amicos causas audire dicens
 quod iure illos poterat libere inquit
 cognoscere et unum ex hijs ami
 ci erat frater per quo scilicet iusticia
 mediante suam daret. ex ami
 cis uero erat unum predictum scilicet con
 tra quem preberet sententiam. **A**mil
 ius etiam iurabat et ibi uer
 bum domini predicabat et multos
 ab errore conuertebat. Aliqua a
 pposito digressionem in predi
 catione facere consueuerat. et tunc
 dicebat deum hoc ad perfectam sa
 lutis aliam ordinasse. sicut
 in quodam manicheorum negotio
 amore patuit. quod in quadam pre
 dicatione augustini ubi ipse
 digressionem faciens contra hunc
 errorem predicauit conuersus fuit.
Ecce tunc cum gothi romam ce
 pissent idolatram et infideles
 christianis plurimum insultabant
 propter quod augustinus librum de ci
 uitate dei composuit in quo mul
 tos in hac uita debere premi.
 ipsos autem flore ostendit. ubi
 de duplici ciuitate. scilicet iherusalem et
 babilonia et eorum regibus ait
 quod rex iherusalem ipse rex babilo
 nie dyabolus. Quas duas
 ciuitates ut ibidem dicit duo
 amatores sibi fabricauit. **Q**uia
 a ciuitate dei constructam amor
 dei crescit usque ad contemptum

sui. Ciuitatem uero dyaboli con
 struit amor sui crescit usque
 ad contemptum dei. **I**n diebus
 autem eius anno scilicet domini millesimo
 quadringentesimo tota affrica per uiam
 occupauit. uastantes omnia
 nec preces serui ordinum uel eta
 ti. post hec autem ad reponendam
 ciuitatem uenerunt et ipsam ma
 nim ualida obsederunt. sub hac
 tribulatione augustinus per ceteris
 sue senectutis amarissimam
 et lugubrem duxit uitam. fuerunt
 quod sibi lacrimae eius panes die
 ac nocte. cum alios uideret occi
 sos alios effugatos. etiam
 sacerdotibus induatas. ciuita
 tes cum acolis dissipatas. in
 tot cum mala cum da sapiens
 suam se consolabatur dicens. non
 erit magnum putas quod cadunt
 ligna uel lapides et moriuntur
 mortales. **C**onocans autem
 fratribus dixit eis. Ecce rogamus do
 minum. ut aut nos ab hijs
 periculis eruat aut pacem
 tribuat aut me de hac uita
 suscipiat. ne tot calamita
 tes uidere compellat. **E**t ecce tunc
 cum quod petiuit obtinuit. et
 cito obsidionis mese febru
 rius laborans loco decessit.
Intelliges autem dissolutionem
 sui corporis inuicem septem per
 penitenciales sibi scribi fecit
 ipsosque in loco contra pietates

positos loco deambulas lege-
bat et uertum ac iugiter
lacrimas fundebat. Et ut
deo uacaret liberius et eius
inuentio a nullo impediri pos-
set. aut deinde dies sui exitus nul-
lum ad se ingredi precepit nisi
uel cum medicis ingrederetur. s.
cum sibi refectio portaretur. **C**or-
dam autem eger ad eum uenit et ut
sibi manu imponeret et ab in-
firmiuitate curaret ipsum istan-
ti rogauit. Cui augustinus in-
dit. quod est hoc fili quod loqueris:
putas quod si tale quod facere posses
in hoc ipsum non conferre. Ille autem
instabat asserens sibi in uisio-
ne preceptum esse ut ad eum accede-
ret et sanitatem reciperet. Vi-
dens augustinus fidem eius
pro eo orauit et sanitatem re-
cepit. **E**nerguminos multos cu-
rauit et plura alia miracu-
la fecit. **I**n libro xxi de ciui-
tate dei duo miracula de se
tamquam de quodam alio refert
dicens. **P**ropones quendam uir-
ginem scio quod cum se oleo puriss.
cum pro ea orans prebiter lacrimas
suas instillauit. mox a demo-
ne fuisse sanata. **I**n eodem
etiam libro sic ait. Scio et episcopi
semel pro adolescente quem non ui-
dit orasse. illumque illico demo-
nio caruisse. Nullum autem
dubium uidetur quin de se lo-

quatur. s. humilitatis causa seipsum
uoluit uocare. **I**n eodem quo-
que libro de ciuitate dei ait quod
cum quidam infirmus incedi debe-
ret et de eius morte ob infa-
lionem plurimum timeret cum in-
firmus cum multis lacrimis deu-
toraretur cum eo et pro eo augus-
tinus orauit. et sive aliquis infirmi-
tudine integram sanitatem recepit.
Denique dissolutioni corporis
appropinquas. hoc medicinaliter docui-
t. nullum uidelicet hominem quam-
tuncque excellentis uita sine con-
fessione et eucharistia debere ui-
sere. **A**d extremam autem horam
ueniens membris omnibus sui cor-
poris icolumnis integro aspectu
atque auditu animo erans sue
lxxvi. episcopus uisum sui rati coram
posuit sub; et orantibus mig-
rauit ad dominum. **T**estamentum nul-
lum fecit. quod uide facit pauper
christi non habuit. **F**loruit circa
annos domini quodringentos. **I**ta
quod augustinus sapientie lumine
presulgidum propugnaculum uer-
tatis et fidei munimentum. o-
nes enim doctores tam ingenio
quam scientia uir incompabiliter
flores tam exemplis uirtutum
quam affluentia domarum. **U**nde
et beatus remigius. **H**ominum
et alios doctores comemo-
rans sic concludit. hos om-
nes augustinus ingenio et

scia uiaat. **N**ā licet iheroni
 ser milia origenis uolūta
 se legisse fateat. iste tū tāta
 scilicet ut nō solū dieb; ac
 noctib; scribere libros eius q's
 nō possit. s; nec legē quidem
 occurrat. **V**olusian' autē
 tū augustin' epīas scripsit
 sic de eo dicit. legi dei dedit. q'
 quid augustinū contingeret
 ignorare. **I**honiū' quoz
 in quadā epistola scribens au
 gustino ait. Duob; libellis
 tuis eruditissimis et omni
 eloquētie splendore fulgentib;
 respondē nō potui. Certe q'
 quid dia potuit et assumi
 igemio et de sc̄pturaru hau
 uiri fontib; a te positū atq;
 disertū ē. **S**; queso reueren
 tīā tuā parūp p̄cariis me
 tū laudare ingēium. **I**he
 ronim' etiā in libro de duo
 decim doctorib; sic de eo scrib'.
 Augustin' ep̄s uolās p̄ mō
 tū taciūna qī aqīa. et ea q'
 sūt in mōtū radiaib; nō con
 sistēs multa celoz spacia
 itatūq; sicut et aqīū titulū
 claro sermone p̄nūciat. **C**
 Deniq; in q̄nta eū reueren
 tia et dilectione ihoniū' ha
 buit patet in epistolis quā
 eū misit. In una q̄rū sic di
 cit. Quō scō ac b̄ssimo pa
 pe augustino. ihoni'. Quū

quidē tpe b̄titudinē tuā eo
 quo daret honore ueniatu
 sū. et habitātē in te dilecti do
 minū saluatore. **S**; nūc si
 fieri p̄t auitō aliqd addim'
 et plena cōplem' ut absq;
 uois tui mēaone nec unā q'
 de hōrā pretire p̄cariū. **I**de i
 alia eplā ad eundē. Absit at
 ut quicq; de libris b̄titudinis
 tue attingē audeā. Sufficiat
 enī uī mea p̄bare et aliena
 nō carpe. **G**regori' quoz in
 eplā ad inoētū affice p̄fer
 tū de eius libris sic ait. q' ex
 pōnē s̄a iob uobis t̄smitti
 uolūstis uīo studio cōgaude
 m'. **S**; si delicias cupitis pabu
 lo saginai b̄i augustini cō
 patriote uī opuscula legite
 et ad cōpāgōnē illius simila
 gins uīrū furtiue nō quera
 tis. **I**dem quoz in registro sic
 ait. legi' q' b̄s augustinus
 nec cū sorore habitare consen
 sit dicens. Que cū sorore mea
 sūt sorores mee nō sūt. Doc
 ti ergo uiri cautela magna
 nobis debet tē instructō. **I**n
 p̄fatiōe quoz abrosiana sic le
 gitur. **M**agnificētā tuā in
 moraficacōne augusti adora
 m'. tua in omib; opante uī
 te. ut nullis p̄missis blandi
 mētoz fallacijs tuo ignitis
 spū uicēret q' eū ita omī gūe

pietatis ibueniens ut ipse et anima
et sacrificium et sacerdos esset et
templum. **B**eaťus insuper per se in ter-
tio libro de uita contemplatiua
sic de eo dicit. Sanctus augustinus
episcopus acer ingenio. suauis elo-
quio. sciens litteraturam perit. in ec-
clesiasticis laboribus opifex. in
cotidianis disputacionibus da-
mus. in omni sua actione composuit
in questionibus soluendis acutus. in
conuincendis hereticis circumspectus.
in exponendis fidei nostre catholicis.
in explanandis scripturis canoni-
cis cautus. **B**eaťus quoque beatus
dus sic de eo scribit. Augustinus
hic est ualidissimus malleus hereti-
corum. **P**ost hec autem cum barba-
ra gens terra illam occupasset. et
sancta loca profanaret. fideles
corpus augustini ceperunt et
ipsum in sardiniam transtulerunt.
Transactis ab eius obitu annis
ducentis sexcentis tempore leonis tunc lu-
pandus deuotus longobardorum
rex audiens sardiniam a sarrace-
nis depopulatam. solempnes il-
lic nuncios misit ut doctoris sancti
reliquias papiam deferret. Quod nunc
no prelo dato corpus sancti augu-
stini tulerunt. et ipsum usque ia-
nuam deportauerunt. Quod deuo-
tus rex audiens usque ad portum
ciuitatem cum magno gaudio
eundem obuiam et reuerenter
extepit. Cum autem mane uellet

corpus deducere nullo modo de
loco moueri potuit donec ex
uocati misit quod si se in deducere
permittit ibidem in sui nomine et
ecclesiam fabricaret. Cum autem uocati
fessis statim sancti omni difficul-
tate in deductum est. Rex autem
quod nouerat impleuit et ibidem
in honore sancti augustini ecclesiam
fabricauit. Idem miraculum
in die sequenti in quadam uilla
episcopus cardonensis qui dicitur
caselle conuocavit. et eodem modo
ibidem in honore sancti augustini
ecclesiam construxit. Insuper uillam
ipsam cum omnibus suis appendi-
cijs concessit seruicibus ecclesie sancti
augustini perpetuo possiden-
dam. Quia uero rex uideret sanctum
complate ut in suo nomine ecclesia
fieret ubicumque mansisset. timens
ne in aliquo loco quidam desi-
derabat locum sibi eligeret. in
omni loco ubi de nocte cum cor-
pe hospitabatur. in honore
ipsius ecclesiam construebat. sic
quod cum magno gaudio papi-
am deducit. et in ecclesia sancti
petri que celum aureum dicitur
collocatur honorifice. **M**olendianus quidam in be-
atū augustinū spālē deuo-
tū habens cum quadam infir-
mitate que dicitur flegma saluū
in tybia patitur. beatus augu-
stinū deuote in sui adiutorio

no invocabat. Cui p[er] visum
s[an]ct[us] augustinus apparuit et
tybiam manu palpas inter
gre restituit sanitati. Qui
extitit se libatū invenit. et
deo et b[ea]to augustino gr[ati]as
reddidit. Quidā puer cum
vicio lapidis premietur et
de consilio medicor[um] inadi
deberet. mat[er] pueri mortis li
bi timens p[er]iculū b[ea]tū aug[ustinu]m
anū deuote in sui filij subū
dū invocauit. statimq[ue] fusa
orone puer lapidē cū urina
emisit et plenā sanitatē
recepit. In monastio qd[am]
de elemosina dicit mona
ch[us] quidā in uigilia s[an]cti au
gustini raptus in spū uidit
nubē splendidā celis elap
sam et sup[er] nubē augusti
nū sedentem. p[re]sentialibus
signatū. cui[us] oculi q[ui] duo so
lis radij totā illā eccl[esi]am il
luminabant et odor in nimis
exalabat. S[an]ct[us] quoq[ue] ber
nardus dū quadā uice in
matutinis exstans aliquū
tūlū obdormisset et de quo
dā tractatu augusti lōne
legerent uidit quēdā pul
cherimū iuuenem ibi stā
tem. de cui[us] ore tantū iundā
cū aq[ua] impetis exibat.
q[uod] totam illā eccl[esi]am uidetur
irrigare. Quē augustinū

ēē nō dubitauit. qui fonte
doct[ri]ne totā eccl[esi]am irrigauit.
Quidā s[an]cti augustinū
valde diligens monacho aus
todi corp[or]is s[an]cti augusti pecūiā
magnā dedit ut sibi s[an]cti aug[ustinu]m
dignū unū daret. S[ed] ille
accepta pecūiā dignū aut[em] dā
mortui seruis inuolutū sibi
hinc simulās ēē dignū aug[ustinu]m.
quē ille reuerent[er] accipi
ens sp[iritu] deuotissime adorabat
et ori oculisq[ue] apponēs crebro
pectori astringebat. cui[us] fidē
ac deuotionē deus intue[ns] di
gitō illo p[re]cto unū dignū
s[an]cti augustini tā mirabiliter
q[uod] misericordit[er] sibi dedit. Qui
cū reparat[us] et multa ibi mi
racula fieret fama usq[ue] pa
piā delata ē. S[ed] cū predict[us]
monach[us] asseret q[uod] cuiusdā
mortui digiti ille esset sepul
chr[us] appuerūt et unū desse
de eius dignis inuenerūt. Un
abbas recognita uitate mo
nachū ab officio deposuit et
digne afflxit. Apud burgū
diā i monastio qd[am] d[icitur] fons
uētū ēat quidā monachus
hugo noīe s[an]cti augustino
ualde deuot[us] qui in eius sc[ri]p
turis miro desiderio pasceba
tur. quē eccl[esi]a crebra supplica
tione rogauit. ut ipsū ex
hac luce migrare nō sineret

in die sue sanctissime solēp-
nitatis. Ipse g^o quirodeano die
an festū eiusde sic cepit diuis
febris: estuari ut in uigilia
ipius sup humū ~~ip~~ tamq^u
monēs ponētur. Et ecce plu-
res deoru atq^{ue} fulgētes uin-
amici albis ecclā dā moal-
terij p^{ro}cessionali^{ter} int^{er}ueniunt
quos sequebat^{ur} quidā reuerē-
dus pontificali^{bus} insignit^{us}. **E**-
dā autē monach^{us} in ecclā cō-
sistēs hoc uidens obstupuit et
quam essent et quo pgerēt
in^{ter}rogauit. Cui unus eorū dixit
q^{uod} scōs est augusti^{us} cū suis ca-
nonicis qui ad deuotiū suū
moriētē pgeret. et eius aīa
ad regnū gl^{orie} deportaret. **P**er-
ter illa reuerēda p^{ro}cessio in i-
firmariā ingredit^{ur} ubi cū ali-
quādiu māsi^{ss}et scā illa aīa e-
carne soluta ē. quā dulas aī-
cus ab hostiū insidijs securā
reddidit et in celi gaudia in-
troduxit. **L**egit^{ur} quorū q^{uod} dū a-
gusti^{us} adhuc in carne uiuēt
et quedam legeret. ante se tū-
sire conspiciat demonē lib^{ri} hu-
meis bauiantē. Qui ab eo
p^{ro}ciū adiurat^{ur} ut q^{uod} ibi sc^{ri}pta
lateant sibi pandat. Qui per-
tata hoīū ibidē sc^{ri}pta assent
que vndēq^{ue} colligit et repo-
nit. **M**oxq^{ue} ei p^{ro}p^{ri}it ut si a-
liquid suorū p^{ro}ciū ibi sc^{ri}ptū

retineret. sibi legendū contum-
o manifestet. **O**stenso autē
loco suo nichil augusti^{us} i-
bi sc^{ri}ptū repperit nisi q^{uod} quadā
vice cōpletorū et obliuio-
ne dimisit. p^{ro}p^{ri}ensq^{ue} dya-
bolo ut suū p^{ro}ciū aduēctū
Ecclā g^o est ingress^{us} et cōm-
pletorū deuote dixit et soli-
tas orōnes p^{ro}p^{ri}it. Reuersusq^{ue}
dixit ei ut p^{ro}ciū locū sibi of-
tendat utin^{de} relegendū. Qui dū
arbro reuolueret et tandē locū
vacuū repperisset iratus dixit.
Turpit^{ur} me decipisti peniter
me q^{uod} lib^{ri} meū tibi ostendi
q^{uod} p^{ro}ciū cū orōnū tuarū uir-
tute delecti. Et hys dās cōsu-
sus euauit. **C**ū quedā mul-
lier a quibusdā maliciois
iūuā paretur illa ad b^{ea}tū a-
gustiū accessit ut sup hoc ei^{us}
auxiliū imploraret. **Q**ue cū
ipm studentē inueni^{ss}et et eū
reuerēt saluass^{et}. ille nec ad
eā respexit. nec q^{uod}q^{ue} sibi in-
dit. **C**ogitans illa q^{uod} forte
ob uiniā sc^{ri}atē in faciem
mulieris uoller intendē p^{ro}p^{ri}
accessit et negociū diligenti^{ter}
exposuit. **S**z ille nec se ad eā
cōuertit. nec nūū aliqd^{am} sibi
dedit. ideoq^{ue} illa cū tristitia
magna recessit. **A**līa autē
die dū augusti^{us} missā ce-
lebraret et dicta mulier in-

eēt p^ri eleuacōne corpis rap
 ta in spū uidit se positam
 aū cōmual scāssime ciuitatē
 ubi uidit augustinū facie
 inclinata de ciuitatis glā attē
 assime et subtilissime dispu
 tante. frāq; ē uox ad eā di
 cens. **Cū** ad augustinū uul
 ti. ille sic de ciuitatis glā attē
 assime disputabat. et id qⁱ
 bi suis penit^r nō adiut. sed
 ad eū secare redeas qⁱ et eū
 clementē inuicēs et consiliū
 salubre repies. **Qd** cū feciss.
 augustin⁹ eā benigne audi
 uit et cōsiliū salubre dona
 uit. **Fertur** quoq; qⁱ dū qui
 dā uir in spū rapt^r scōs in
 glā cōspexiss^r et bñm aug^r
 tinū mūne uidiss^r quēdā
 de scīs ubinā augusti⁹ ess^r
 pāctat^r ē. **Qui** rōdit. Au
 gustin⁹ resider in excellis u
 bi disputat de glā excellētis
 sime ciuitatis. **Cū** quidam
 papiēses a marchione male
 spūe in carē detinebantur
 ab eis oīs pot^r ē penit^r int^r
 dāis ut poss^r ab eis magna
 pecūia extorq^ri. vñ pli qⁱ
 iam spū exalabāt. pleriq;
 nō urinā suā bibebant. **At**
 quidā iuuenis int^r eos eāt
 qui in bñm augustinū deu
 aonē magnā habebat ipū
 in sui adiutorū iuocauit

Tunc circa noctis uedū scōs
 augustin⁹ predicto adolescē
 ti apparuit et qⁱ manū eius
 dextrā apphēdens usq; ad
 flumē gualoni ipū deduxit
 ibiq; cū folio uitis in aq^a ma
 destō sic eius linguā refrega
 uit ut qⁱ iā urinā bibē cupat
 de potu nectāis nō curaret.
Solus cuiusdā ecclie i bñm a
 gustinū magnā deuocōne
 habēs cū p tres ānos graue
 infirmitatē incurriss^r ita ut
 de lēo surge nō ualēt. **Aduē**
 ente solempnitate scā aug^r
 tinū cū iā in eius uigilia ad
 uespas pulsaret^r ad rogādū
 scān augustinū tota deuocōe
 se contulit. **Cū** in albis au
 gusti⁹ appns eidē ter arato p
 prio uoie dixit. **Ecce** assū toa
 ens a te uocat^r surge cito et
 celebra in officiū uespantiū. **Q**
 sanus surgēs cūctis stupēti
 b; eccliam int^rit et officiū de
 uote pegr^r. **Cū** audā pastori
 seuū ulcus int^r scapulas or
 tū eēt. adeo morib; inuoluit^r ut
 iam totis eēt uinib; destituit^r.
Qui cū ad scān augustinū p
 ces emittēt eidē augustin⁹ i
 visu apparuit. et sup infir
 mū manū apponēs p^rte eū
 sanauit. **Idē** quoq; uir pcedē
 te tpe oculorū hūc ē puatus
Qui cū scān augustinū sedule

inocaret quadā die circa mī
diē eīdē apparuit et oculos
manibz suis egens p̄stina
sibi restituit sanitatē. **C**ir
annū dñi uōgentesimū du
odecimū uiri quidā g̃iūt in
firmata nūo plusq̃ quadgē
ta de g̃uana et gallia ro
mā ibāt ad lumina ap̄loz
visitāda. Quoz quidā scan
nis in c̃ia curui se uelētes.
Alij cū baculis se sustentātes
Alij p̄uati oculis p̄ alios se
trahentes. Alij cōtractas ma
n̄ et pedes habētes p̄gebat.
Qui mōtes t̄lscūtes ad locū
qui dī carbonaria p̄ueniūt
Cū autē pene ad locū q̃ ca
ua dī p̄uenisset qui t̄bz mi
libz a papia distat. sc̄s aug̃
t̄ p̄ōficalibz indut̄ de qua
dā ec̄cā in honorē sc̄oz cōsue
et damiani cōstructa exiens
eisdē apparuit eosq̃ salutis
quo tenderēt req̃siuit. Qui
cū ei r̄ndissent adiecit. Ite pa
pia et de cenobio s̄a petri q̃
dicatur celū aureū interrogat
et ibi nūq̃m habebitis quā
optatis. Qui cū eū de noīe
suo interrogasset. ait. Ego sū
augustinus quōdā ypponēsis
ciuitatis ep̄s. statiq̃ ab o
culis eoz euaniuit. Illi autē
papia p̄gentes cū ad dñū
monasteriū p̄uenissent et

ibidē corpus s̄a augustini
req̃scē didicisset ceperūt oēs
uoces leuare ac uiuaciter
clamare. **S**c̄s augustinus ad
iunā uos. Ad quoz clamo
res ciues et monachi exta
ti ad tā grāde spectaculū cō
fluebāt. Et ecce ex ueruoꝝ
distēctiōne sanguis multis
cepit effluere. ita ut ab intro
itu cenobij usq̃ ad t̄bā s̄a
augustini tota t̄ra sanguine
videret̄ resp̄sa. Cū autē ad se
pulsz s̄a augustini ueniss
sent oīs sanitati s̄t integre
restituti. ac si nulla in eoz cor
poibz lesio extitisset. Cepit ext̄
fama s̄a augustini crebrescē et
multitudo lāguētū ad eū t̄mū
lū aduētae. Q̃ oēs salutari b̄
ficia reportātes sue salutis p̄
pignora relinq̃bat. sanq̃ est
ut tāta p̄dōꝝ pignoz fuit
multitudo ut in totū orator
ū s̄a augustini et portae ple
na cēnt ita ut eūdi et redeū
di ip̄edimētū nō modicū ge
naret. Quapp̄ monachi ue
cessitate cōpuli ea in remo
nū fecerūt. **N**otandū q̃ cū
tra sunt q̃ a mūdānis hoibz
appetūtur. s̄. diuicie. delicie. et
honores. Vir iste sc̄s tante p̄
fectionis extitit. q̃ ip̄e diuicia
as cōtemplat. honores respu
it. uoluptates abhoruit. **Q**

eū diuicias contēpner ipse
testatur in libro soliloquiorū
ubi rō interrogat eū dicēs. Di-
uicias nullas cupis? Et rōd
augustinus. hoc quidē nec nūc
primū. Nā cum tēta ānos
agā q̄uordecā fē annis ex
quo ista cupe desinui. nec ali-
ud in hys p̄ter uictū uictū co-
gruū. p̄suis vnus cōdōnis
liber michi facile p̄suasit ul-
lomo appēdas eē diuicias.
Qd̄ aut̄ honores respūet
i eodē libro testat̄. ubi rō in-
rogat eū dicēs. Qd̄ honores?
Et rōd̄ augustinus. fateor eos
mō ac pene hys dieb; cupere
desinui. Voluptates quoq; et
delicias cōtēp̄it et quātū ad
conuictū et quātū ad gustū
Quātū ad p̄mū interrogat eū
rō in eodē libro dicēs. Qd̄ ur-
or? Rōne te dētrā pulchra
pudiciā mongata diues. pre-
serti si certus sis nichil ex ea
te molestie eē passurū. Et rōd̄
augustinus. Quātūlib; ue-
lis eā depingē atq; amulare
bonis omib; nichil in tā fu-
giedū q̄ conuictū eē deueni.
Cui rō. Nō ego q̄ro q̄ deueni-
ris. s; utrū ad hoc alliceis. Et
rōd̄ augustinus. P̄suis nichil
i huiusmodi q̄ro. nichil desid̄
eā cū horrore atq; aspuā
oē talia recordor. Quātū ad

scdm̄ interrogat eū rō. Quid
de abis? Et respōdet augustinus.
Siue de cibo et potu sū de bal-
neis tētaq; corporis uolupta-
te nichil int̄oges. Tantū ab
ea peto quātū in ualitudinis
opē cōferri p̄t. **Decollacō s̄c̄i**
colla ioh̄is baptiste
colla ioh̄is baptiste
Quorū de causis istaui
ta fuisse videt̄. sicut in libro de
officiō mīch̄ inueni. P̄mo p̄-
ter ei' decollacōnē. Scd̄o p̄ter
officiū ip̄ius cōmemoracōnē et
collectionē. Tercō p̄ter capitis
ip̄ius inuentionē. Q̄rto p̄ter di-
gin ip̄i' n̄allacōnē et eēte de-
dicacōnē. Et scdm̄ hoc festū
istud a q̄buscūq; diuīsimode no-
mīat̄. s. decollacō collectio. in-
uētiō et dedicacō. **Primo q̄**
celebrat̄ hoc festū p̄ter ip̄i' de-
collacōnē. Que quidē hoc n-
mō f̄c̄a est. Nā ut habet̄ in
hystoria scolastica. herodes
antipas filius magni hero-
dis romā p̄fascēs et p̄f̄c̄m
suū philippū cūf̄c̄m faciens.
cū hōdiade uxore philippi. et
scdm̄ iosephū sorore hōdis
agrippe secreto pepigit q̄ in
reditu suo uxore repudiaret
et ip̄am i coniugū duceret
qd̄ uxore suā. s. filiā arthē
regis damascenoz mūne-
latuit. et sic nō expectato vi-

ri reditu ad preu quocumque
festinavit. **R**edies aut herodes
herodiade philippo abstu-
lit. et arethā regē et herodē a-
grippā et philippū in sui iuni-
onem conuocauit. Iohānes au-
tē eū de hoc arguebat qd secū-
dū legē quā recepat fūis sui
uxorem ipso uiuente nūne
habē licebat. **V**idens herodes
q iohēs eū tam dure sup hoc
redarguer. et q ob p̄dicationē
et baptisimū sōm iosephū
magrū pplū cōgregaret.
ipm in carē vīculauit uxo-
ri placē cupiēs et ppli subse-
quētis iohannē dispendiū
primescēs. **I**pm aut occidē
voluit. s; pplū timuit. **D**e-
sidantes aut hōdias piter
et herodes occasione aliquā
inuenire ut iohāne occidere
possent uidentur int se secre-
to condixisse ut herodes na-
talis sui diē corā primis ga-
lilee suisq; p̄cipib; celebra-
ret et puellē saltanti filie
herodiadis q̄q; peccit se sibi
daturū iuramento cōfirma-
ret. et ipa caput iohānis pe-
tente illud sibi p̄t iuramē-
tū faci tribuē oportet. s; de
iuramento sō se contristari si-
mulaet. **Q**uod enī hac vīcia-
am et silacōne habuit uide-
tū in i hystōis scolasticas

ubi sic dicit. **C**redibile ē q hō-
des cū uxore de uere iohānis
sub tali occasione facienda p-
us secreto tractauit. **C**rem
dionim? i glō. **I**deo forte iura-
uit ut occasione inueniret oc-
cidendi. **N**ā si illa p̄is aut
m̄is intentū postulass; hō-
des nō utiq; cōcessiss;. **O**rdi-
nato g cōuiuio puella adest
corā omib; saltat. placet
aictis se sibi q̄q; peccit da-
turū rex iurat. a m̄e p̄mo-
ta caput iohānis expostulat
s; uisipellis herodes p̄t iusu-
randū se contristatū simula-
uit. eo q ut dicit raban? ce-
mē iurass; q facē oporteret.
S; t̄mā p̄fēbat i facē cū
leaga habet iuente. **E**ta-
sat scelus iuramento ut sub
occasione pietatis ipius fie-
ret. **I**git sp̄uallator iurāt
caput iohānis p̄adit. puel-
le datur et a puella matri
adulcē p̄tatur. **A**ugustin?
Occasione hui? adiurationis
narrat in sermōe qdā q fecit
de decollacōe iohānis baptis-
te tale exēplū. **F**uit quidam
inocens et fidelis a quo au-
diui qd narro. **C**ū enī quidā
sibi negass; qd ei accidio-
dauit uel qd sibi debebatur
cōmotus ille puocauit eū
ad iusuandū. **I**lle g iura-

uit. et ille p̄didit. Dicebat
enī in ip̄a nocte se ad iudicē
raptū fuisse et ab eo interroga-
tū fuisse hys uerbis. Quare
puocasti hoīem ad iurao-
nē quē sciebas falsū ēē iura-
tū? R̄ndit ille. negauit in
rem meā. Et uidet. Melius
erat ut rem tuā p̄deres q̄ ut
aiam eius falsa iuragone pi-
uēs. p̄tius q̄ tam ḡuit cedi-
uissus ē ut in dorso euigilā-
tis plagarū uestigia appae-
rēt. s̄ indultū ē illi postq̄ e-
mēdat. ē. her̄ augustus. **I**n
hac aut̄ die iohānes decolla-
tus n̄ ē. s̄ circa dies asimorū
auno p̄cedēte passionē xp̄i
Oportuit ergo ut p̄t̄ diuina
sac̄uēta minor cederet maio-
ri. **H**ic exclamat iohēs d̄col
rom̄? dices. Iohānes scola-
rū. magisteriū uite. s̄cra-
tis forma. norma iusticie. u-
ḡitatis speculū. pudicie ty-
rulus. castitatis exemplum.
penitēcie uia. p̄cōz uenia.
fidei disciplina. Iohēs maior
hoīe. par angelis. legis sū-
ma. euāgelij sanctio. ap̄lōz
vox. silentiū p̄phetarū. lucer-
na mūdi. p̄curator iudicis.
roa? medi? ciuitatis. Et hic
tantū datur ic̄stui. traditur
adulcē. adiut̄ saltatū. **N**o-
des aut̄ ip̄iū nō abijt. s̄ in

exilio dāpnatū fuit. **N**ā sic
habetur in hystoria scolasti-
ca. alter herodes s̄. agrippa
cū ēēt uir s̄c̄m̄ et paup̄ p̄-
uincia paup̄tate despans q̄
dā turri incūit ut ibidē se fa-
me afficiēs morēt. **Q**d̄ cum
hōdiades soror sua audisset
uīro suo. s̄. herodi tetrarche
supplicauit ut eū in eductet
Qd̄ cū fecisset et ambo iūce
epularēt. hōdes tetrarcha
mero intaluit. et hōdi agri-
pe b̄nficia q̄ sibi contulāt
ip̄are cepit. Et hoc ille uelhe-
nenti doliuit. et romā p̄fial-
ceus itū a ḡayo cesare ī gr̄a
ē receptus ut ei duas tetrar-
chias. s̄. lisanie et abulme m-
buer et regē in iudeā ip̄osico-
dyademate destinaret. **V**ides
hōdiades q̄ fiat̄ eius habet
nomē regis uīro suo mole-
tis p̄abz insisterat ut romā
p̄geret et sibi nomē regū cō-
parer. **I**lle uō cū multis diui-
cijs habūdaret acquiescē uole-
bat magis diligens oīū q̄
honore laborosū. Tandē ur-
oris deuictus p̄abz romā cū
ip̄a p̄erat. **Q**d̄ agrippa ītel-
ligens cesar h̄as destinauit.
q̄ herodes cū rege p̄thor̄ ami-
ciaas firmauerit et romano
ip̄io uoluit rebellare. Et ī ar-
guentiū hui? rei significauit ei

q̄ in ciuitatibz suis habebat
anna q̄ sufficeret septuaginti
milibz armator. **I**ecta autē
eplā gapus q̄ aliūde iapiēs
herodē de statu suo interroga
uit. et int̄ cetera utrum tanta co
pia arimorū eēt ī urbibz q̄
tā ip̄e audierat requisit.
Quod ille minime negauit. Tūc
gapus uerū eē credēs q̄ hō
des agrippa sc̄p̄leat ip̄m in
exiliū relegauit. **P**roū autē
eius q̄ ~~ea~~ erat soror hōdis a
grappe quē maxime dilige
bat p̄tate tribuit ut in tiam
suā reduceret. **I**psa autē uirum
suū ī exiliū uoluit comitari
dicens. q̄ illū qui cōscaueat
in p̄s̄is nō delinquet ī adū
lis. **I**ugdunū q̄ deportati fu
erūt. et ibi uitam misabiliter
finierūt. **H**ec in hystorijs sco
lastias. **S**ed p̄t̄ ossium
ip̄i cōcremacōne et collectō
ne que ip̄a die sc̄dm quoscūq̄
st̄ cōcremata et a fidelibz ex
p̄te collecta. **D**ū q̄ sc̄dm mar
tiniū pat̄r q̄ in suis ossibz
cōcremat̄ et iō eā tāq̄ sc̄dm
dū eius martiniū hoc festū
celebrat. **S**icut enī legit̄ in
xij libro hystorie eccl̄stice cū
discipuli iohānis corp⁹ eius
apud sebastē urbē palestine
int̄ heliseū et abdiam sepe
uissent et ad eius tumulū

multa miracula fierēt iube
te iuliano apostata gēiles
ossa eius dispererūt. **E**t cū mi
racula nō cessarēt. postea
collecta et igne cōcremata ī
puluerē redierūt et p̄ agros
uēlauerūt sicut dicitur in
hystorijs scolasticis. **C**eterū
uō dicit in cronica q̄ ip̄a os
sa collecta lacus sparserūt. **E**t sic
sc̄dm martiniū quodāmodo
passus uidetur. **H**is quidā ip̄
sentāt nesciētes dū in e⁹ na
tiuitate ossa vnicūq̄ collecta
cōcremar. **D**ū autē ad cōcre
mādū colligētur ut habet̄
in hystorijs scolasticis. **Q**ui
dā mōchi a iherosolimis uē
ientes latenter colligētibz se ī
miscuerūt et magnā eorū
p̄te detulerūt ip̄aq̄ ossa ad
philippū iherosolimitanū ep̄m
detulerūt. **Q**ui ea postmodū
dū archanasio alexandrino
ep̄o misit. **P**ostmodū uēd
theophilus eiusdē urbis e
piscopus ea ī templo sc̄ap
pis a sordibz purgato repo
suit et in honore b̄i iohā
nis basilicā cōsecrauit. **H**ec
in hystorijs scolasticis. **C**
Nūc autē apud ianuā de
uote coluntur. sicut alexā
der cōstans et innocēti⁹ quar
tus rei uitate cognita suis
priuilegijs apparuit. **S**ic

autē herodes qui eius caput
 apurari fecit suoz scelerū pe-
 nā pūlit sic et iulianū ap-
 ratam qui eius ossa cōburi
 iussit ulao diuina pūlit
 De cui' pūssione habetur
 i hystoria sū iuliani q̄ ē p-
 cōfessionē sū pauli. **D**e hui'
 aut iuliani apostate origie
 ipso crudelitate et morte in
 hystoria ipata plen' edocet
 Constantius namq; frater mag-
 ni constantini ex eodē p-
 os habuit filios s. gallū et iu-
 lianū. **M**ortuo aut cōstācio
 constantius eius filius gallū
 cesarē fecit quē tū postmodū
 interfecit. **A**t iulian' memēs
 mōchus ē effr's. **C**epitq; ma-
 gnos consules si poss; adhuc
 ad ipium puenire. **P**ost hec
 cōstācia iulianū cesarē fecit
 et galliā misit ubi iactona
 multas exemit. **C**orona
 aut laurea int' duas colūp-
 nas depēdēs rupto funiculo
 sup caput ipius transeūns
 cecidit eūq; apassime cōua-
 uit. cūq; clamātib; q; ipe
 rī signū eēt. **C**ūq; a militib;
 appellaret' august' et corona
 cū qua cōuaret' ibidē decessit
 vnius torquē quā habebat i
 collo iuliani capiti iposuit
 et sic ab eis ipator ē fr's
Tunc figurētū xpianitatis

q' habebat abiecit et cēpla y-
 doloꝝ aperies et eis sacrificas
 se paganorū pontificē nomina-
 bat et signū auas ubiq; des-
 crebat. **Q**uadā uice ros su-
 p eius uestimēta cecidit q' cū
 eo erat cecidit et gutta quelz
 se in auas signaculū tūfor-
 manit. **V**olens aut omib;
 cōplacē mortuo cōstācio uo-
 luit. ut unusq;sq; cui uellet
 utui deseruieret. **A**t de curia
 sua eunuchos consores et co-
 cos fugauit. eunuchos q'
 dē. q' uxor eius obierat p-
 q' aliā nō duxat. cocos q'a
 abis simpliciōib; utetur.
 consores autem inq; suffi-
 at multas. **M**ltos libros
 dicauit in quib; omīs ante
 se laudauit. ut ergo cocos at-
 q; consores expelleret opus
 phi nō tū impatoris egrit.
 ut aut detraheret atq; lauda-
 ret neq; phi neq; ipatoris
 fuit. **D**ū aliqui iulian' ydo-
 lis sacrificaret i uiscerib; pe-
 cidis imola signaculum
 auas corona arcūdatū eidē
 ostensū est. **A**d' mīstrū uide-
 tes cūuenerūt impetrātes
 auas futurā unitatē uicto-
 riā et itīnābilitatē. **Q**uos
 iulian' confortās ait. hoc ē
 signū xpiani dogmatis col-
 cendi nec ulc' arculū dilata-

Dū constantinopoli for-
tune iulian⁹ sacrificaret in a-
ns. ep⁹ calcedonie q⁹ p̄ tener-
tute lumē amiserat ad eum
accedēs ipm̄ sū deo impiū et
apostatā appellauit. Cui iuli-
an⁹ ait. Neq⁹ galileus tuus
potuit te curare. Et ille de h⁹
grās ago deo meo q⁹ ideo lu-
mē me p̄uauit ne te iudeā
pietate nudatū. Julian⁹ autē
nichil aliud rādens abcessit.
Apud athodriā uasa scā
et pallia colligēs et in t̄ram
p̄iens sup ea sedit et igno-
riā addidit. moxq⁹ i loas il-
lus adeo ē paullus ut v̄mes
iū scaturirēt et carnes cono-
derēt. a q⁹ passione quousq⁹
vixit libari nō potuit. **J**uli-
an⁹ quoz p̄fect⁹ dū ad pre-
ceptū ip̄atoris eāram uasa
abstulit sup ea migēs. **E**re-
t quib⁹ ualis marie filio m̄l-
trāt. Cui repente os iūū est
i anū. et egestionis organū
ē effrāt. **D**ū apostata iulia-
n⁹ fortune templū intrer et
m̄lta templi aq⁹ ut mūdāen-
t ingreditēs aspgent ualē-
cian⁹ asplionis guttā iudit
i clamore et indignat⁹ pug-
no paullit m̄lstrū dicēs se nō
maculatū p̄us q⁹ purgatum.
Ad uidens ip̄ator iulit eū i
custodia redigi et ad hēmū

destinari. q⁹ p̄ uicēde meruit
postmodū ad ipm̄ sublimari.
In odiū quoz xpianoz iuli-
anus templū iudeoz iulit
repari ip̄is iudeis sup̄ lar-
gissime subm̄stis. **S**z dum
maximā cēmētā copā m̄lstr-
lent. subito uetus maxim⁹
ueniens totā disp̄lit. **D**einde
tremor maxim⁹ est effrēs. p̄-
modū ignis e fūdamētis egre-
diēs plurimos cōcremavit.
Alia uō die signū crucis in
celo apparuit et iudeoz uel-
tes nigro colore crucis signa-
culo sunt iplere. **C**ū ad p̄sā
uadēs celifonē uenit et re-
gē obsider. rex sue patē par-
tē obtulit si ab eo discederet.
Ille autē nullatē acq̄uit.
putabat enī scdm pictagorē
platonisq⁹ suām ex cōmūta-
cōne corpm̄ allerādū aīam
possidē. aut eē potius in ali-
o corpore ali⁹ allerander. **S**z
iaculū rep̄ere discursēs ei⁹
larei est infirū. quo iulnere
tūm uice suscepit. Qui uō in-
tulit accensus ignorat. **S**z a-
lij quēdā iūlibiliū hoc itū-
lisse ferūt. **A**lij vniū pastore
ysmahelitānū. **A**lij militē
fame et itūne fatigatū. **S**z
siue hō siue angelus fuit
palā ē q⁹ diuinis m̄litionib⁹
m̄lstrauit. **C**alix autē eius

familiaris dicit eū a demōe
fuisse percussū. h' in hystoria t'
pata. **T**ertio p' capitis
ipius inuentū ē. Nā hac die
ut ap' caput eius reptū est
Sicut eū d' in xi libro hysto-
rie eccl'astice. Iohēs ī castello
arabie dō macherōta fuit
vinct' et capite trūcat'. Iheo-
dias aut caput iohānis ihe-
rusalē fecit deferri et iuxta
hōdis hītaulū caute sepeli-
tū ē ne p'p'ia resurget si cū
corpe caput sepulcū fuisset. **T**
Ipe uō mariam p'napis ut
habetur ī hystoria scolastica.
Iohānes caput suū duobus
monachis q' iherl'm uenerūt
reuelauit. Qui ad palaciū
q' herodis fuit p'perat' ca-
put ipi' inuenerūt sacris ali-
cuius inuolutū. uestib' ut exi-
mo quib' ī deserto fuit obuo-
lūt'. Qui cū p'dō capite ad p-
p'ia remeant'. quidā enī
tene ciuitatis figul' paup'ca-
tē fugiēs comitē eisdem se ex-
hibuit. **H**ic dū pecūiam sibi
creditā cū sacro capite porta-
ret admoit' nocte a scō iohā-
ne ipos fugiēs euidentē
urbē cū scō capite ē ingres-
sus. **V**iq' q'ndū vixit ī quo-
dā specu scū caput vene-
rans p'sp'itate nō modicā
assecut' est. **M**onens autē

illud sorori sue sub fide re-
uelauit et scdm eundē mo-
dū sibiūitē successores. **C**
Post multū uō t'pis sancto
marcello monacho ī eodem
specu degēt. b'cs iohānes ca-
put suū hoc mō reuelauit
Videbat eū sibi dormienti q'
multe turbe psallētes īcede-
rēt et dicerēt. Ecce scs iohā-
nes baptista. Deū uidit be-
atū iohāne quē unus a dex-
t'is et alius a sinistris duce-
bat. omēsq' ad eū accedentes
ab eo bñ dicebant. **A**d quē
cū marcellus accessit; ele-
uās eū et p' mētū apphēdes
dedit ei osculū pacis. **T**unc
marcellus interrogauit eum
dicens. Dūc mi vnde ad nos
venisti? **E**t ille. de sebastē vñ
Cū ergo extitatus fuisset et de
hac uisione plurimū mira-
ret'. **Q**uadā alia nocte cum
dormiret quidā ad eū ueniēs
ipm extitauit. **E**t ecce dū exi-
tāt' fuisset. uidit quādā stellā
fulgentē in ostio celle residē
quā surgēs dū palpare uel-
let. subito in aliā p'te se trā-
tulit. **I**lle aut cepit abire p'p-
eam. quousq' stella stetit in
loco ubi erat caput iohānis
baptiste. ubi fodiēs repperit
vniā et in ea scū reuelauit.
Quidā cū nō creder manum

ad urnā misit. s; statim manū
erant et ibidē adhesit. **O**ra
tib; aut socijs manū abstrit
s; invalida remāsit. Apparuit
aut eidē iohānes dicens. Cū
caput meū i etā dpoet yduā
contingēs et sūratō accipies
Ad et fecit et integrā sanita
tē recepit. **H**ec autē cū mar
cellus iulio eiusdē urbis epō
indictū. ab eis eleuatū et i
urbe delatū ē. **E**x quo tpe ce
pit in eadē urbe decollatō sū
iohānis celebrari. ipā die sicut
arbitrū sicut dicitur i hysto
rijs scolasticis quo caput ē in
uentū siue eleuatū. **A**d pri
modū cōstātinopoli et inde
ad gallias apud pictāniā
regnāte pipino ē translātū.
Nam sicut dī in hystoria tpa
ra cū ualēs ipator iussit; sa
crū caput uehiculo poni et q
stātinopoli cūsseri cū circa cal
cedoniā uenisset uehiculū ul
laten⁹ trahi poterat qūcūq;
boues stimulis urgerēt. ideo
q; ipm ibidē deponē sūt coac
ti. **S**i cū postea theodosius
episcop⁹ ipm in auferre uel
let. et quādā matronā vgi
nē custodie capias deputatā
repperit ibidē rogauit eā ut
sibi auferre dimitteret sacru
caput. **I**lla autē concessit cre
dens q; sicut tpe ualēns. ita

etiā nūc nō pmitteret se auf
ri. **T**ūc deuotus ipator pur
pura sua caput amplectēs
cōstātinopoli cūssit et ibi
dē etiā edificauit pulcher
riam. **H**ec i hystoria tptata. **E**t
in ad gallias apud pictāniā
ā regnāte pipino postmodū
ē translātū. **O**bi eius meritis
multa mortuū s; resuscitati. **E**t
sicut pūit⁹ est hōdes q; iohā
nē decollauit. et iulian⁹ a
postata q; eius ossa cōbussit
et herodiades pūita ē que pu
elle ut caput peteret suggest
sit. et ipā puella q; hoc petier
Quidā eū dicit q; herodia
in exilio dāpnata nō ē nec i
bi defuncta. s; cū caput iohā
nis i manib; teneret et eide
gaudens plurimū insultaret
diuino nutu caput ipm i ei⁹
faciē insufflauit. et illa pū
nis expirauit. hoc quidē ul
ganē dicitur. s; q; sup⁹ dān
est ut in exilio cū herode mi
sabiliter cōsumpta fuit sū cōmit
in aronias et sic tenendū ui
detur. **F**ilia uō eius cū sup
glaciē deambulaet sub ea
glacies dissoluit et ipā in aq⁹s
cōtinua pfoatur. **I**n aronica
uō dicitur. q; tū ipāni uinā
deglutier. qd; pō intelligi sicut
de egyptijs i mari rubro pfo
catis dicit deuorauit eos tū

Quarto pp̄ ip̄ius digita
tūllacōne et eccl̄e dedicacōne.
Digiti enī suus quo dñm ol
tēdit ut fertur cōburi nō po
tuit. Vñ a p̄dās monachis
ip̄e digitus rep̄t ē. Quē pr̄
modū ut habetur ī hystoria
scolasticis scā tēda int̄ alpes
actulit. et in eccl̄a s̄a martini
collocavit. hoc testat̄ etiā ma
gist̄ iohānes belet̄ dicens q̄
p̄dicta scā tēda ip̄m digitū q̄
cōburi nō ponit de ult̄ mai
nis p̄b̄z ī nonnaniā actulit
et ibi in honore s̄a iohānis
eccl̄am fabricavit. Quā eccl̄a
ut ibidē dī quidā hac die dedi
catā fuisse asserūt. Vñ a dño
p̄ statutū fuit ut her dies
p̄ totū mūdū celebris haberetur
Apud maurēnnā urbem
gallie matrona qdā iohāni
bapaste ualde deuota dñm in
stant̄ exorabat ut sibi de re
liquis b̄n̄ iohānis aliquā a
liq̄ donaret. Cū autē incli
orando p̄ficē se uideret. r̄sp̄
ta de deo fiducia iuramēto se
astrinx̄ q̄ attenuis nō come
dēt donec qd̄ petebat acciperet.
Cū autē dieb̄z aliq̄bz ieiunaf
set pollicē sup̄ altare m̄ri cā
doris uidit et dei donū leta sus
cepit. Tres autē ep̄i illuc accu
rentes cū quib̄ de illo pollice
partē uel̄ accipe. tres sanḡ

^{stillas}
nis guttas ī linteis supposi
to stupuerūt et singuli sin
gulas se meruisse letati sūt
Theodolina regina lōgobar
dōz modice iuxta mediola
nū uobile eccl̄am ī honore io
hānis baptiste cōstruxit et di
cavit. p̄cedere tpe ut testatur
paulus ī hystoria lōgobardo
nū. cōstātū qui et constās ī
pator uolēs ytalīā a longo
bardis eripe a quodā scō ui
ro qui sp̄m p̄p̄ie habebat de
exti belli quesierit. Qui noc
te orōni uacās mane uidit.
Iohāni eccl̄am regina cōstruxit
et ip̄e p̄ longobardis inire
dit. et ideo sup̄ari nō p̄t̄ ue
niet tū tēpus quo locus ille
despiciat̄ et tūc sup̄abuntur
Qd̄ tpe karoli fuit īplecū
Vir quidā magne uirtutis ut
ait greḡ ī dyalogo noīe
santulus. cū quēdā dyaconē
a longobardis captū ī sui co
todia tali condicōne recepiss̄
ut si fuger̄ ip̄e p̄ eo suā cap
italē subiret. Coegit d̄s san
tulus ip̄m dyaconē ut fuger̄
et se liberet. Quapp̄ santu
lus ad decollandū adducatur
et ad hoc fortissim̄ spicula
tor eligit̄. de quo dubiū nō e
rat quin ī vno ictu ei⁹ caput
abscedet. Extensq̄ collo cum
carnifer forti nisu bradyum

cū ense in altā leuasset ille p
tin⁹ ait. scē iohānes suscepe
illā. Statimq; brachiū paul
lonis amittit et erecto in celo
gladio inflexibile remāsit
prestitoq; iuramēto qd de ce
ro nullū xpianū ferret. vir
dei p eo orauit et brachiū sta
tū deposuit. *De sctis felice*

Felix p̄sbyter et adaucto
et frat^r suus fil^r noīe
felix et p̄sbit^r dyodesiano et
mariniano oblato scti. Quo
rū senior cū ad templū sera
pis ut sacrificaret adductus
ēet insufflauit in facie sta
tue et p̄tin⁹ cecidit. Duct^r si
militer ad statuā iūuenij p̄ter
insufflauit et p̄tin⁹ statua ce
cidit. Duct^r itā ad simulacrū
dyane fil^r fecit. Tunc qd in cau
ho duct^r ē q̄to ad arbore sa
crilegā ut ibidē imolaret. O
flexis genibz orauit et ī ar
bore sufflans eā a radice sū
ūit et simulacrū cū ara et
templo arbore corruere con
traxit. Ad cū prefectus audir
q; cū p̄tin⁹ ibidē decollari pre
cepit et corpus eius lupis et
canibz dereliquit. Tūc quidā
in mediū repente p̄sbit^r xpī
anū se libere confessus est.
Ambo qd se iūte osculantes
ibidē insimul decollati sunt.
xpianū uō e^r nomē ignorātes

eū adauctū uocauerūt eo
q; scō felix auct^r ē ad coro
nā martij. Quos cū xpī
ani in fouea quā arbor fe
cerat sepelisset pagani eos
effodē uolētes p̄tin⁹ a dya
bolo scti arrepti. Passi sunt
circa ānos dñi ducētos et i
ginta septē. *De sctis saunna*

Sauini uo et saunna
an⁹ et saunna fuerūt
filij saunni uiri nobilissimi
s; pagani. Qui de p̄ma uxo
re saunianū genuit. de se
cunda saunna filiā quāuit
et ex noīe suo ambos uoca
uit. Clegens aut saunian⁹
ūsum illū aspges me x̄c. qd
hoc ēet q̄rebat. s; intelligere
nō ualebat. Vnde intus ci
uiculū in anie et alio p̄st
tus iacebat dices se malle
mon qd nō intelligē sensum
ūbi. Cui appares angel⁹ dix
it. Noli te usq; ad mortē af
fligē qm̄ iuenisti grām ap
dñm et cū baptizat^r fuis in
ue candidior eis et tūc intel
liges qd nūc q̄ris. Recedēte
angelo letus efficit^r et p̄do
la de celo uenari cōtēpnēs
a p̄e plurimū obiurgatur.
Cū ergo p̄ sepi⁹ sibi dicer
melius ē ut qd deos nō adorā
tū solus morans qd nos o
nes ī morte tua īsimul īuol

uam. latente aufugit et ad
urbē alexandriā deuenit. Cū
q̄ sup flumiū secane uenisset
et ut ibi baptisaret dñm ex
orasset ibidē baptisatus ē. Dixit
q̄ ei dñs. Nūc inuenisti qd̄ tā
diu q̄rendo laborasti. Statimq̄
in t̄ra baculū fixit. et t̄ra oīo
ne baculis ille corā multis
arborib; frōdes et flores pro
duxit. ita q̄ mille centū et oc
to uiri dño crediderūt. Impa
tor aut̄ aurelianus hęc audi
ens ad eū capiendū milites
plures direxit. Qui eū orātē
inueniētes ad ipm accedere ti
muerūt. Impator aut̄ aureli
anus plures puorib; misit. q̄
uēientes cū eo orātē p̄r ora
uerūt. surgētq; dixerūt. Im
pator desiderat te uidē. Qui
cū uenisset et nollet sacrificā
re man⁹ eius et pedes fecit
ligari et uetib; ferreis cedi
Cui saunian⁹. Adauge tor
mēta si potes. Tūc iussit eū
in media ciuitate sup scāp
nū ligari. et suppositis lig
nis oleo et igne incendio con
cremari. Hęc aut̄ itūes ui
dit eū in media flāma stā
tē p̄r et orantē. Stupefact⁹
aut̄ in facie suā cecidit
et surgēs ei dixit. fera ma
la. nō sufficiūt t̄ aīe quas
decepisti. nisi et nos p̄ magi

rā artē decipe molians: Cui
saunian⁹. Adhuc multe a
nime et tu ip̄e p̄ me st̄ dño
credidit. Cū aut̄ impator ex
hoc nomē dñi blasphemasset
Icrastinū iussit eū ad stipi
tē ligari et sagittari. Sagit
te aut̄ a dextris et a sinistris
in aere suspendebāt̄ uer̄ ali
qua eū leuit. **A**ltā die ipa
tor ad eū ueniēs dixit ei. Et
ubi ē deus tuus? Veniat
nūc et de sagittis istis te li
beret. Statimq; una de illis
sagittis exiens regē in ori
lo percussit et penit⁹ excretauit.
Vnde uat⁹ iussit eū in carce
recepti et in crastino decollari
Saunian⁹ aut̄ orās ut ad
locū ubi baptizatus fuerat tras
ferret. cōfractis catenis et
apud oīes p̄ milites medi
os milites cūiens illuc ue
nit. Ad audiēs impator
iussit eū illuc insequi et ca
pire cūctari. Vidēs aut̄ saun
ian⁹ milites insequētes su
p aquā uelut sup terrā am
bulauit quousq; ad locū sui
baptismi puenit. Cū ergo
milites cūsuadasset et eū p̄
cūctē formidaret. ait illis. Se
cum me p̄citate. et de sangui
ne meo ad ipatorem ur̄m defer
te ut lūmē recipiat et dei uir
tutē agnoscat. percussus igit̄

caput suū accepit et passibz
quadraginta nouē illud por
tauit. At impator cū de eius
sanguine oculū tenuisset cō
tinuo sanatus ē dicens. vō bo
nū et magnus ē deus xpīano
rū. **Q**uod audiēs quidā q̄ an
nis xl. lumē amiserat ad lo
cū portari se fecit et scā orōne
prius lumē recepit. **P**assus
est nouo kalendas february
h̄ hic ideo inseit̄ ut hystorie
sororis sue cuius festū p̄cipue
hic recolitur h̄ec quoz hystoria
cōiungatur. **C**ū igitur soror
eius sauina frēm suū cotidie
flectet et p̄ eo ydolis supplicat̄
tandē sibi dormienti apparet
angelus dicens. Sauina no
li flere h̄ quicūq; habes dere
linq; et inuenies fratrem tuū ī
honore maximo cōstitutū.
Que euigilās. colectanee
sue dixit. Amica mea aliq̄
ne seculisti? **E**t illa etiā do
mina. Nam uidi hoīem te
cū loquētē h̄ uelao qd̄ dicen
tē. Non me inq̄r accusabis.
Et illa. Absit dñā. Quenīq;
vis facias tū nō me nō oc
cidas. Sicq; in crastino am
be recesserūt. **C**ū ergo par
dū eam fecisset inq̄r et non
inuenisset eleuatis manibz ad
celū ait. Si tu es deus potens
ī celo ydola mea cōminue. q̄

uatos meos saluare nō po
tuerūt. **T**ūc dñs intonas oīa
cōminuit et cōstregit. **Q**uod mi
n audientes crediderūt. **C**ū
brā sauina romā uenit ab
eusebio baptizata. et duos ce
cos duosq; cōtractos sanās
q̄nq; ānis ibi p̄māsit. **C**ū do
mū apparet angelus dix
it. Sauina qd̄ ē qd̄ facis ut
tuas diuitias deserēs nūc h̄
in delicijs epuleis. surge et
uade in treas ciuitatē ut
frēm tuū ibidē inuenias. Dix
it ergo famule sue. Nō opor
tet nos hic amplius habitare
Et illa. Dñā quo uis ire? **E**t
ce omīs te diligūt ualde. et
tu p̄gre mori cupis? **E**t il
la deus nobis p̄uidebit **E**t
accipēs panē ordeaceū in ur
bē rauēnā deuenit. uenitq;
ad domū cuiusdā diuitis cui
filia q̄ mortua plāgebat̄
se ibidē a famulā hospitis
hospicio recipi postulabat.
Que ait. Dñā mea quō hic
hospitai uales cū filia dñe
mee moriat̄. et omīs gūter
se affligūt? **N**ō p̄p̄ me iq̄
monetur. **I**ntus igit̄ manū
puelle apprehendit et sanam
ip̄am erexit. **E**t cū uellet eā
retinē nullatē accipit. **C**
Cū ergo iuxta treas ad mili
are uenisset dixit famule

sue ut modicu repaularet. Et
 ecce qda v nobilis noie lucie
 a? de ciuitate ueniens dixit ei.
 vñ estis? Qui sauina. hic su
 m? de ista ciuitate. Et ille. Cur
 mēans. cū loq̃la tua te indi
 cat ēē pēgnā? Et illa. Dñe uē
 pēgnā sum. et frēm meū sam
 manū dñi p dñi regro. Qui
 ait. vir ille quō quens ante
 paululu p xpō decollat? est
 t i tali loco sepult? Tūc pñ
 nēs se in orōne ait. Dñe q
 me semp i castitate seruasti
 nō pmitas me ampli? di
 nis itinerib? fatigari aut cor
 pus meū de loco isto ulter?
 mouei. Cōmēdo tibi famu
 lā meā que pñ me tanta
 sustinuit fratrēq? meū que
 hic uidē non potui fac ut i
 regno tuo uidere merear.
 fñ at orōne migravit ad
 dñm. Ad uidēs eius famu
 la cepit flere q? ad sepelien
 dū uctā nō habebat. pñ
 cus aut uir precone p ciui
 tatē misit. ut omīs ad sepe
 liendū mliere pēgnā uē
 rēt. Qui uēientes honoufi
 ce eā sepelierūt. **Hac q̃q?**
 die fit festū scē sabine q̃ ur
 or ualētini militis cū uol
 let sacrificare sub adriano
 ipatore decollata est. **Vita**
sancti lupi confessoris.

Lupus apud aurelia
 nū ex grē regali ortus
 dū cūctis uirtutib? emeret
 senonēsis archieps ē elais
 Qui dū oīa fere paupib? ero
 garet et quadā die plurim?
 ad cōmūia iuicall? cū uini
 ad mediū nō haberet sic respō
 dit uñtho. Credo q? deus qui
 volatilia pascat nrām pñ
 aet caritatē et statim uñ
 us affuit qui centū vini
 modios adesse pre foribus
 nūciavit. **Cū** omīs de ciui
 a sibi uehement? detraherēt
 q? uirginē dei filiā pñcesso
 ris sui uinis imodice ama
 ret. corā detrahētib? ipām
 uirginē apphēdēs osculat?
 est eā dicens. Nichil homi
 nocent ūba aliena que pñ
 a nō maculat consciencia
 Quia enī ipām deū ardentē
 amare cognouit eā mēte
 purissima in dño diligebat.
Cū rex francor? iotarius
 burgūdiā intrās senescal
 lū cōt? senones direnss. et
 ciuitatē obsidēt scs lupus
 ecclā scī stephani ingress?
 cāpanā pulsari fecit. Quā
 hostes audiētes taur? fidi
 iualit ut nisi fugerēt mor
 tē se euadē nō putarēt. **C**
 Tandē obtento regno bur
 gundie. cū rex aliū senescal

lū senonas misiss; et beatus
lupus ei cū munib; nō oc-
curisset idignatus nimis a
deo eum apud regē ita ma-
uit ut rex bñm lupū in exili-
ū destinaueret. Qui ibi doctrina
et miraculis ualde emicauit.
In tēa senonia quēdam
epū qui locū sū lupi tuale-
rat occidētes ut sēs lupus de
exilio rediret a rege ipena
uenit. Quē rex uidēs exilio
tabescē ita diuinit; ē mu-
tatus ut corā illo pstrat;
ueniā pereret. multisq; auc-
tū munib; sue restituit ciui-
tati. Qui dū p pāsius re-
mearet ei multa itaratorū
curba aptis oclis solutisq;
vinculis obuiauit. **Q**ua-
dam die dūca dū missā ce-
lebraret lapsa ē celis gem-
ma in eius scō calice. quā ex
int; suas reliqas collocauit.
Cher doctorius audiēs q; cā-
pana sū stephani ī sono mi-
rā haberet dulcedinē misit
ut pīsius deferretur ut ab
ipō sepius audiret. S; cū
hoc scō lupo displicuiss; mor-
ut de urbe senonica delata
ē son; sui dulcedinē pdidit.
Qd rex audiēs statū restitui-
eā misit. Statimq; sono
reddito īsonuit septimo ab
urbe miliario. Itaq; sēs lu-

pus obuiā ei prexit et qd
dolens pdiderat cū honore
recepit. **N**octe quadā cū
oraret instinctu dyaboli ue-
hemēt; licens iussit sibi aq;
frigida deportari. Dolos autē
itelligens hūmili puluinar
suū sup uas posuit et ibi
dyabolū int; idulit. Qui co-
ra nocte uocāfando ulula-
re cepit. facto autē mane q;
dam tēptare uenit iū con-
fusus abcessit. **Q**uadam
nocte dū more solito ecclās
ciuitatis aruiss; rediēs do-
mū audiuit clericos suos
tirantes. eo q; cū mulierib;
fornicari uellent qui ecclām
int; p eis orauit et mor-
ab eis omīs stimulus tēpta-
cōis abcessit. uenietesq; ante
illū uciām postulauerūt.
Tandē multas datus uciā-
b; ī pace qeuit. Clauit ar-
ca annos dūi sexcētos dē-
tpe heradij. **De scō maner**
Manūtin; prius **tuus**
pagan; Cū ydola q;
dā uice coleret unū oculū p-
didit et unū manū audita
cē inaurit. Qui dū deos se
offendisse putaret et ad tē-
plū adoratū ydola pgeret.
obuiauit ei quidā religios;
uir noīe sauius q; cū unde
tanta sibi acciderit īfinitas

at. pulc' adulterius supa
tur. a fomas igne vir
sospes eripitur. dum lapi
des in puluere conuincunt
fere malsuescit collaq; sub
mittit atq; oia penarum
supplicia eius orone supe
rantur. Nouissime gladij
muratione cofossa carnea
relinquens claustr' celesti cho
ro iungitur leta. **Hec sacra**
uirgo tibi dñe **etiam**
tuam comedet. **Hec p nobis**
pccatorib; impellet. **Hec etiam**
vota nra ut uirgo uirula
illibata t' prester. **De scto la**
Ambr; uobi berto:
His gñe s; nobilior
sacrate uite. Et a pmeuo e
rans sue lris erudit'. Adeo
p sui sacrate ab omib; a
mabatur. ut post theodo
rū magistrū suū tictensi
eccl'e in epīm meruit. pmo
uei. Quē chylde ric' rex plu
rimū diligebat. et pre oī
b; epīs carū semp habe
bat. S; crescente iudiciū
malicia sue causa eū im
pij expellētes honore debi
to priuauerūt et faramū
dū in eius cathedra statue
rūt. At lambertus monas
terij ingressus p septē ā
uos ibidem optime cōuer
satus ē. Quadā uō nocte

ad orōne surgēs i panine
to p ignorantiā sonū fecit
Qd' audies abbas dixit.
Quisq; hūc sonū fecit sta
tim uadat ad crucē. Tūc lā
bert' illico nudis pedib; ad
crucē cucurrit ubi tā diu in
niue et glacie fixus stetit do
nec frīb; post matutinas se
calefactib; abbas eū deef
se cognouit. Et audies a q
dā fratre q' ille est q' ad cru
cē iuss; eū introduci fecit
et ab eo cū monachis ueni
ā postulauit. Ille uō non
solū demēt' indulsit s; et de
bono pacē eius sublimiter
p'dicauit. **Pr' septē annos**
faramūd' expulsus ē. et
sct's lambert' iubēte pupino
ad sedē priā est reductus.
Cū aut' sicut prius uō et
exemplo polleret insurgen
tes in eū duo maligni eū
gñit insectare ceperūt. Qs
amici pontificis ipos sicut
meruerant occiderūt. Co tē
pore lambertus pupinū
de quadā mētrice quā tene
bat plurimū incerpauit. **Do**
do aut' quidā cōsanguineus
eorū qui occisi fuerant et frat
ipius mētrias. domesticis
aule regie congregato exer
citu domū epī aratiquaq;
obsedit. uolens occisorū ne

cē in sām lambertū vindica
re. Ac cū puer lamberto ī orō
ne posito nūciass. Ille cōsil
iū dūo ut eos expugnaret
nūciatōne arripuit. s. ad se re
diens gladiū de manu pie
ar melius iudicās ut p̄sistē
do et mouendo vincēt q̄ ut
sacratas manus de impior
sanguine macularer. Tunc
vir dei scōs admonuit ut p̄
cata sua confiterē. et morte
pacientē sustinerēt. Statimq;
ip̄i irruētes sām lambertū
in orōne p̄stratū p̄merūt
circa annos dñi sextēto^o no
uagita. Quib; descendētib;
quidā ex eius famulis eua
dentes corpus ip̄ius ad cadhe
diale etiam nauigio p̄dur
erūt. cū multa ciuitatis me
tina sepulture dedit. **plugu^r**

Matheus binomin^{us} erit.
s. matheus et leui. Ma
theus autē interpretat^{ur} donū
festinatōis ul^{ter} donator con
sili. Vel dicitur matheus
a magnus et theos qd^{est} ē deus
q̄ magnus dei. Vel a manu
et theos q̄ manu^{us} dei. fuit ei
donū festinatōis p̄ festina
tōsione. Donator consili
p̄ salubre predicatōne. nū
mus dñi p̄ uite p̄fectionem
manus dei p̄ ewangelij sc̄p
tione. **C**leui interpretatur al

sup̄r ul^{ter} applicat^{ur} sū addi
t^{us} aut apposit^{us}. fuit enī al
sup̄r ab exatōe uertigaliū
Applicat^{ur} etiā uniu^{er}sū aplō
rū. Additus consorcio ewā
gelistarū. et apposit^{us} catha
logo martirū. **De scō ma**

Matheus theos aplō
apls in ethiopia p̄
dicans in ciuitate
que dicit^{ur} nadaber duos
magos noīe zaroes et
arfaxat reppit qui ita hoī
nes suis artib; demētābāt
ut quoscūq; uellēt mēbroz
officio et sanitate p̄uare in
derent^{ur} qui in tantā supbia
erupunt ut se q̄ deos ab oī
b; facerēt adorari. **M**athe^{us}
autē apls p̄dicam ciuitatē
ingressus et apud eunuchū
candaas regine quē philip
pus baptizauit hospitat^{ur}
ita magoz p̄laga dege
bat q̄ q̄m illi facebāt ho
mib; in p̄uicē hoc ip̄e con
uertebat in salutē. Eunuchus
at sām matheū inrogante
quō tot linguas loqueretur
et intelligēt. exposuit ei ma
theus quō spū scō descendē
te oīm linguarū scām rece
pissent et sicut illi qui p̄ su
pbiam turrim usq; in celū
edificare uolebāt p̄ confu
sione linguarū ab edificatio

cessauerunt. sic apli p oim
linguarū scām turrim nō
de lapidibz s; de ututibz con
struat p quā oīs qui cre
diderunt in celū ascendāt. **C**
Tūc venit qui dicit mago
illos cū duobz aduenisse
draconibz qui ignē sulphu
rē ex ore et nariis euome
tes cunctos hoīnes occide
bāt. Apl's autē cruce se mu
nens ad eos secur⁹ exiit. q
mor ut dracones uiderūt.
an eius pedes p̄tin⁹ domi
erūt. dixitq; magis. **E**t ubi
ē ars vr̄a? Contate eos si po
testis. nō dimitto uocē. Ego
autē nisi dñm rogasse qd i
cognauatis i me inferre i
vos p̄tin⁹ recussisset. Cum
autē ppl's cōueniss; in uoie
ihū draconibus ut abiret p
cepit. Et nullū ledentes pa
uus abierūt. Cepitq; p̄plo
de terrestribz glā paradisi mag
nū sermonē contere asse
rens omibz mōtibz emine
et p̄tinū celo eē. spinas ul
tribulos ibi non esse. lilia n
rosas ibi martēscē senectutē
ibi nō euenire s; hoīem sem
p iuuenē ibidē manere. an
geloz organa ibidē sonare
aues uocatas continuo obe
dire. De hoc autē paradiso ter
restri dixit hoīnē electū eē. s;

p xpi natiuitatē i paradisu ce
lestē uocati fuisse. **E**t cū h
p̄plo loq̄retur. ecce subito tu
multus exort⁹ ē in quo regi
filius mortuus plangebat.
Quē cū magi suscitare nō
possent suadebant regi ut i
deoz cōsorcium raptus esset. et
ideo simlāchz et tēplū sibi
construi oportet. **P**diat⁹ autē
eunuch⁹ magos custodi
faciēs aplū aduocauit. **O**
rōne fusa cū p̄tin⁹ suscita
uit. **Q**uapp̄ rex nomine
egypus hoc uiso p vniuersa
suas p̄uicias misit dices
Venire et uidere deū in effi
gie hoīs latente. Venerūt
igitur cū coronis aureis et
diuisis sacrificioz grūbz uo
lentes sibi sacrificare. Quos
macheus cōpescuit dicens.
Qm qd facias? ego deus ū
sū. s; seruus dñi nr̄i ihū xpi.
Illi igr de auro et argēto qd
sibi attulerāt ipō iubente
etiam magnā fabricauē
rūt. quā intra triginta die
rū spaciū consummauerunt.
In qua apl's cōguntatibz ā
uis sedit et totā egypū ad
fidē conuertit. Rex autē egyp
us cū uxore sua et omni
p̄plo baptizatus ē. Ep̄ligeri
am quoz filiā regis apl's
deo dicatā plusq; ducentis

uiginiū p̄fear. **P**er hec autē
hūitātē regi succellit. et ugi
nē p̄dāam concupiscens
diuidiū regni sui ap̄lo p̄mi
sit. si eā sibi in suū cōiugū
facet consentire. Cui ap̄ls a
it ut iuxta morē p̄decessoris
sui die dūctā ad eccl̄iam cōue
niat et p̄ntē ephigēia am
icis uiginiū q̄ bona sunt
iuxta cōiugia audierit. **Q**
rex cū gaudio festinavit.
putans q̄ ephigēia uell
suade cōiugū. **M**athe
iū uiginiū et oī ip̄lo con
gregatis de bono mū. mo
nū dū locut⁹ a rege pluri
mū ē laudatus. credens q̄
hoc ideo dicit ut uirginis
aīm ad consensū matrimo
nii puocaret. Deīū impato
silencio sermonē repetit di
cens. Cū bonū sit matri
moniu si saluo fedē tene
atur. bñ satis astantes q̄
si regis sp̄sā aliq̄s seruo
rū usurpāe p̄sumet non
solū regis offensā. s; mor
tem insup̄ meretur. nō q̄
uix duxisse p̄batur. s; q̄
sp̄sā dū sui accipiens
eius m̄moniu uiolasse
cōiūctur. ita et cū rex sa
ens ephigēia etiā regis
sp̄sā eccl̄iam et sacro ue
lamine cōsecratā quomō

potis sp̄sā potencionis
te tolle et tuo m̄monio co
pularē. **Q**uo audito rex
pre uia insaniēs furibun
dus abcessit. **A**p̄ls autem
itrepidus et constās ad
p̄cāam oēs et cōstantiā
confortauit. et ephigēia
corā se ex t̄ore p̄stratā cū
cētis uiginiū bñdixit. **P**er
missarū autē solempnia
rex sp̄culatōrē misit q̄ uir
ta altare matheū stantē
et expansis in celū mani
b; orantē nullo a tergo
gladio interfecit et martirē
consecrauit. **A**d ip̄ls audi
ens ad palaciū regis int̄
sur oīa p̄cābat. s; a p̄
biceis et dyaconib; uix de
tenta ap̄li martiriū cū g
gaudio celebrarūt. **E**ter
uō cū nec p̄ matronas ad
eā dūctās nec p̄ magos
ep̄higēia posset aliq̄te
imutare totā domū eius
igne copioso uallauit. ut
ip̄am cū cētis uiginiū
concremaret. **A**p̄ls autē
eū apprensus oēm ignē
ab eius domo extulit. **Q**
erūpens regis palaciū in
uasit. et solo rege cū unico
filio uix euadēte cūcta con
sūpsit. **S**tatiq; filius eius
arrept⁹ a demonio p̄ns ē

minia cōfiteres ad sepulchra
 apli ppeauit. **D**acer uō tur-
 pissim⁹ leplius effēs cū cura
 n uō poss; manu pua se u
 gladio inuenit. **P**ls autē
 frēm ephigemie ab aplō b
 baptizati regē constituit.
Qui p ānos septuaginta
 regnauit. et filiū suū sibi
 substituēs rpiānū cultum
 magnifice ampliauit. et
 corā ethiopie pūciā eccl̃s
 rpi repleuit. **Z**ardēs autē
 et arphaxat ab ea die qua
 regis filiū apls suscitauit
 i p̃sidem confugerūt. s; sy-
 mon et iudas eos ibidē uice-
 rūt. **C**lotandū autē q; i be-
 ato martheo q̃uor p̃cipa-
 liū considant. **P**rimū est o-
 bie uelocitas. q; mor ut e-
 ū xps uocauit cōtinuo the-
 loniū reliquit. nec dūos
 suos timēs rōnes uetagalū
 ip̃sā itaq; et xps p̃fecte
 adhesit. **S** hac uelocitate
 obie quidā occasione erro-
 ris sibi assūpserūt ut rec-
 tat ieronim⁹ in originali su-
 p p̃dctū locū dicens Arguit
 in hoc loco porphyri⁹ et uili-
 au⁹ august⁹ ul' ip̃iā histo-
 ria meruētis ul' stulticiam
 eorū qui statī secuti s̃ sal-
 uatōrē q̃i urōnabiliū quē
 lib; uocantē hōiem s̃ secuti

cū tante uirtutes tantq; sig-
 precesserunt que aplos ante
 q̃ credent uidisse nō dubiū
 est. **C**erre fulgor ip̃e et ma-
 iestas diuinitatis occulta
 q̃ etiā in hūana facie reluce-
 bat. ex p̃mo ad se uidētes t̃-
 hē potat aspici. **S**i enī in
 magnete lapide her ēē uir-
 tus dicit ut ānulos et fel-
 tucas sibi copulet q̃uicoma-
 gis dūs oīm creaturarū
 ad se trahē potat quos vo-
 lebat. **H**ec ieronim⁹. **S**ecū-
 dū eius largitas siue libe-
 litas. q̃a statim fecit cōmū-
 ū magnū in domo sua. **Q**u-
 quidē cōmūū nō tū fuit
 magnū rōne late ip̃acōis
 s; etiā maximū et hoc pu-
 mo rōne notū. q; cū magno
 affectu et desiderio ip̃m re-
 cepit. **S**cd rōne mustery. qd'
 mustariū exponit glō sup
 lucā dicens. **Q**ui dōialio cū
 cū recipit uitio. maxime
 exubantiū palatur delcā
 cōib; uoluptati. **T**ertio rō-
 ne dāuētōr q; ibi mag-
 na dāuētā exhibuit. sicut
 nūam uolo et nō sacrifici-
 ū. et nō egent q̃ salui s̃ me-
 dico x̃. **Q**uarto rōne iu-
 ratorū. q; magni discipulen-
 tes iuitati fuerūt. s. xps et
 discipuli eius. **T**ertiu est

humilitas q̄ apparuit ī duo-
bz p̄mo in hoc q̄ se publica-
nū manifestauit. Ceteri enī e-
uangeliste uicundie cau-
sa et euangeliste honore
nomē vulgati nō ponūt
Ipe uō scdm̄ qd̄ sc̄ptū ē ius-
t̄s in p̄ncipio accusator ē sui
macheū se et publicanum
noīat ut ostendat nullū q̄
iūsum debē de salute diffide-
re cū apl̄s et euāgelista de
publicano rep̄ere sit sc̄s. Se-
cundo ī hoc qd̄ ad suas iū-
rias paciens fuit. Quī enī
pharisei murmurabāt q̄
x̄ps ad hoīem p̄ccatōre descē-
disset potuiss̄ eis macheū
iudē ac dicere. Vos potius
iūsei et p̄ccatōres estis qui
vos iustos arbitantes medi-
cā refugitis. Ego enī iā p̄-
ccator diu nō ualeo q̄ ad me-
dicā salutis cōfugio et ei-
dē vultus meū nō absco-
do. **Q**uartū ē euāgelii ip-
sius in eccl̄a magna solēp-
nitas eius enī euāgelii
p̄ ceteris euangelistis ma-
gis in eccl̄a frequētat̄. sicut
et psalmi dauid et epl̄e
pauli p̄ ceteris sc̄pturis āpl̄i-
us in eccl̄a recitantur. Cui⁹
h̄ec rō quī teste iacobo tra-
ct̄ quā p̄ccatōr. i. p̄ccatū super-
bie luxurie et auaricie. p̄ccatō

sup̄bie peccauit saulus. a
saule sup̄bissimo rege d̄s
qui etiam sup̄ modū p̄secu-
t⁹ est. **P**ec̄o luxurie peccauit
dauid qui adulterū cōsulit
et p̄pter ip̄m adulterū fide-
lissimū mulierē ur̄ā occidit.
Pec̄o auaricie peccauit ma-
theus qui p̄ auariciā lucris
curpibz īhabat. fuit autē
thelonearius. Est autē thelo-
neū ut dicit ysidor⁹ locus ī
portu maris ubi merces
nauiū et nautarū emoli-
mēta reddūtur. Thelos enī
grece ut dicit beda latine
dicit̄ uetigal. Licet igit̄ isti
p̄ccatōres extiterit eorū p̄uīa a
deo placuit. ut nō solū deus
eorū culpis ignoscet. s̄ in eis
eccl̄a dona sua multiplicat̄ cu-
m̄laret. **N**ā sc̄uissimū p̄se-
cutorē fecit fidelissimū p̄e-
dicatōrē. **A**dulterū et hoīa-
dā fecit p̄phetā et psalmis-
tā. **L**ucris inh̄pantē et cupi-
dū fecit euāgelistā et a-
postolū. **I**deo igitur horū m-
ū d̄cā tam frequēti⁹ recitant̄
ut nullus q̄ cōūta uoluerit
desper de uenia quī tantos
in culpa tales tales cōspi-
ci fuisse in gr̄a. **G**lorian-
dū insup̄ q̄ secundū ābro-
sū arca cōfusione bñ ma-
thei quedā cōsidant̄ ex p̄te

medici. qđ ex pte infir-
mi sanati qđam ex parte
modi sanandi. In medico
ita s. s. sapia qua radice
morbi cognouit. Bonitas
qua medicamentū adhibu-
it. Potentia qđ ipm tam-
aro imutare potuit. De
hys tribz sic dicit ibidem
ambrosi⁹ in psona ipius
machei. Hic pō auferre
cordis mei dolorem et anime
pallorem qui nouit occulta
et hoc quantū ad pmiū
Inueni medicū qui in ce-
lo habitat. et in terris spar-
git medicamenta. hoc qđ
tū ad scđm. Hic potest so-
lus sanare vulnera mea
qđ uelut sua hoc quantū ad
tertium. In ipō aut infir-
mo sanato. s. in hō mache-
o ita confidant. scđm qđ dic-
tus ambrosius ostendit
Ipse enī morbu pte exiit
et curati grat⁹ exiit. et
in sanitate recepta semp
se mūdū seruauit. Vnde
ait. Seq̄batur macha-
letus et alacer et exultat
dicens. Iā nō publicanū
gero iam nō porto leui. ex
in leui postqđ xp̄m indui
et hoc quo ad pmiū. O
di genus meū. fugio vi-
tā meā solū te sequor dō-

nūne ih̄u qđ sanas vulnera
mea. hoc quo ad scđm.
Quis enī me sepat a carna-
te dei que ī me ē. Tribulacō
an āgustia an fames? hoc
quo ad tūū. **M**odus at
sanandi scđm bñ ambrosi-
ū triplex fuit. Primo enī
xp̄s vinculis ipm ligauit.
Sed cauteriū imp̄ssit. Ter-
cō oēm putredinē emūdat.
Vñ aut ambrosi⁹ loquēs ī
psona machei. Ligatus sū
fidei dānis et bonis cōpe-
dibz caritatis aufer dñe ihe-
su meorū putredies p̄corū
dū habes vinculis caritatis
ligati. Seta qđcūq; ī ueneis
viciolū. hoc quantū ad pmiū
Nōmē tuū sicut īpressum
teneo et si uir cauterium
inādati. tū putrefcā carnis
exiit ne ad dñm serpat q
tagio. Et si mordet medica-
mentū tū ulcēis tollit in
aiū. quantū ad scđm. Veni-
ato dñe inades occultas
et latentes uarias passio-
nes. Api ato vulnus ne uor-
us serpat humor. Emūda-
oīe qđ fēdū est pegrino
lauacro. hoc quantū ad tūū
Cuius autē ewāgelii ā
uo dñi quingentesimo qđ
manibz suis sēpleat cū ol-
ibz bñ barnabe reptū est

Ad quid euangelium scis
barnabas secum ferebat et su-
per infirmo illud ponens omnes
tam fide barnabe quam uirgo ma-
ria continuo liberabat. **Prologus**

Mauricius dicitur a ma-
ris et as quod id est quod vo-
mens uel durus. et us quod i-
nterpretatur consiliator uel festi-
nans. Vel dicitur a mauro
quod secundum ysidorum grece dicitur
niger. Ipse namque habuit a
mauritudine per incolatum mi-
serie et dilacione prece. fuit
uomines per superfluum abiectus.
Durus et firmus per tormentorum
pressionem. Consiliator per com-
militonum exhortacionem. festi-
nans per feruorem et bonorum operum
multiplicacionem. Niger per lu-
is desperationem. **Horum passionem**
scripsit et compilauit beatus eu-
cherius lugdunensis archiepiscopus.

Mauricius de sancto mauricio
uicinus sacratissima
legione que thebea dicitur
dux extitisse prohibetur. Quia
autem sit thebea a ciuitate sua
que thebea nuncupata est. Et
autem ipsa regio in partibus orien-
tis uel fines arabie. abili-
opibus. fructibus fertilis. arbo-
ribus delictabilis. Habitatores
uero regionis illius dicuntur
esse magni corporis. armis
streui in bello fortissimi.

callidi ingenio. sapientia locuple-
tissimi. Ipsa autem ciuitas cen-
tum portas habuit et super ui-
lum flumini qui de paradiso e-
greditur sita fuit. De qua di-
cite uetus thebea centum ia-
cet obruta portis. Hys ia-
cobus fratres domini predicauit et fi-
dem christi per eos perfecte docuit.
Diodetianus autem et max-
imianus qui ceperunt anno
domini ducesimo lxxvij. uolentes
fide christi penitus extirpare
tales epulas per omnes prouincias
in quibus christiani moraban-
tur transmiserunt. Si aliquid de
animarum aut sanum oportet. et
totum mundus ex una parte con-
gregatus esset. et sola roma
ex alia parte consistet. mundus
totus victus fugeret. et sola
roma in culmine sancte rema-
neret. Cur ergo uos praua
plebecula eius preceptis re-
sistitis. et contra eius statu-
ta tam stolidè superbitis. aut
igitur deorum immortalium fide
suscipite. aut immutabilis
de uobis damnacionis sententia per-
feretur. **Christiani** huiusmodi
litteras suscipientes nueros omnes
uacuos remiserunt. Tunc dyo-
detianus et maximianus ua-
comoti per omnes prouincias mi-
serunt. ut omnes uellias ar-
mus apertim romam uenirent

ut omnes rebelles romano i-
 pio subiugarerent. **I**nter autem
 augustorum ad populum the-
 beorum delate sunt. Qui populus
 secundum dei preceptum, que
 dei erant deo, et que erant ce-
 sari cesari reddebant. **C**ongre-
 gates igitur etiam militem
 legionem salutaris sex milia sex-
 centos sexaginta sex eos ad
 imperatorem miserunt, ut in bellis
 iustis imperatorem iuvarent, non
 contra christianos arma moue-
 rent, sed eos potius defenderent.
Hunc autem sacratissime legi-
 oni dux erat vir iudicis ~~no-~~
~~mine~~ maurinus. Signiferi
 autem candidi? innocenti? eru-
 perunt, victores et constanti.
Odyodecanus igitur maximianum
 quem sibi in collegam im-
 perii assumpsit contra gal-
 las cum infinito exercitu mi-
 sit, et ei legionem thebeam so-
 ciavit. **H**ic a sancto marcellino
 ipse exhortatus est, ut cum gladi-
 is inciderent, quod fide christi quam
 acciperent violarent. Cum igitur
 universus exercitus motus
 alpium transisset, et octodorum
 advenisset iuber imperator ut
 omnes qui secum erant, ydolis
 immolarent, et contra rebelles
 ipso et maxime contra christia-
 nos unanimiter convenirent.
Ad sancti milites audientes

octo milibus ab exercitu se-
 cesserunt, et in quodam loco a-
 meno cum agniti nomine est
 iuxta rodanum confederunt. **Q**uod
 audiens maximianus mil-
 lis militibus precepit ut ad do-
 num sacrificia cum aliis festina-
 rent. Qui se non posse facere
 responderunt utpote qui fide christi
 haberent. Tunc imperator ira
 succensus ait. **I**gitur desper-
 tum meo celestis iuramentum et
 meam religionem romanam co-
 rumpitur, sentiat contumax
 miles non solum in sed etiam deus
 meus posse dare iudicium. **T**unc
 cesar nullis militibus iussit
 ut aut deus eos sacrificare
 compellerent aut decimum quem
 quod eorum principis decollarent. **S**ed
 igitur cum gaudio capita ex-
 tendentes, unus autem alium fel-
 citabatur, et ad mortem preve-
 certabat. Tunc sanctus maurinus
 assurgens inter cetera sic cona-
 natus est. **C**ongratulor vo-
 bis quod per fide christi omnes pati et
 tris mori. **C**onmilitones nostri
 necem sustinui, quod vos ad
 passionem pro christo paratos vidi
 et domini mandatum servari quod
 ait petro. **N**unc gladium tuum in
 vagina. **Q**uia ergo iam com-
 militonum corporibus nulla su-
 mus et sanctorum sanguine rubra-
 tas vestre haurimus, ut ipsos ad

me

martyrū sequi. **H**ec ergo
si placent cesari mādēm?
responsa. **M**ilites sum? im-
pator tu et ad defensione
rei publice arma suscipiū?
nō est in nobis pōitio nō
formido. s; fidē xpī nullatē
deferem. **C**ū hoc impator
audiss; iussit ut iter dea-
nū cruciaderet. Quo fōd ex-
upius signifer vexillū ar-
ripies et int' cōmilitones
stans dixit. **G**loriosus dix-
it mauricius de urōz cōm-
militonū glā ē locutus
nec erupit signifer v; idō
hec arma arripuit ut tali-
bz resistam? piciat dextre
nrē hec arma carnalia
et armens virtutibz. et ta-
lia si placent cesari mittam?
rūsa. **M**ilites sum? impa-
tor tu. serui aut qd' libere
pfitentur xpī. **T**ibi debem?
milia. illi inocentia. a te
laboris stipendiū ab illo
exordium sūplim? uite. **O**ia
p xpō corniceta susceperam
sum? et ab eius fide nūqū
discedem? **T**ūc ipius cesar
iussit suū exercitū totā le-
gionē cruci dare ita ut nec
vū? euadere poss; **V**allā-
tur igitur milites a mi-
lialibz dyaboli et nephā-
dis manibz cruciantur

pedibz cōculcantur equoz.
et xpī precōsi martyres cō-
secrant. **P**assus ē autē ar-
ca ānos dñi ducentos octo
ginta. **D**ei aut multū qm
plures euaserūt ut ad regi-
ōes alias uēientes xpī nomē
predicaret et gloriōsissime in
loas alijs triumpharet. **E**x
quibz fuisse dicuntur so-
lutor auctor et concian? a-
pud taurinū. **A**lexander a-
pud bergamū. **S**ecundus
apud vintimiliū. necnō et
beatus cōstantin? et victor
et ursus et quāplures alij
Cū igitur caruifices pre-
dā diuidēt et insiml' epu-
larētur quēdā senē uomi-
ne victorē inde casu cūseu-
tē ad secū cōuinādū iui-
tarūt. **I**lle aut regie cepit
quō int' tot milia octo so-
rū possent cū gaudio e-
pulari. **C**ū aut audiss; a
quodā qd' p fide xpī mor-
tui essent. suspirans ille
vehemēter ingemuit. be-
atū oīno se clauitās sicū
illis fuiss; occasus. **C**ū aut
cōpisset qm xpian? ess; i
eum ipetū feterūt. et ipm
pauus cruciauerūt. **P**er
hec autē maximian? apo-
mediolanū. dyoclecianus
vō apud nycomediam vna

die purpurā deposuerunt
ut puinatā uitā agerent
et adoleſcentiores. s. constan-
tin⁹ et maxim⁹ et galeus
quos cesares fecerant ipa-
rent. **S**i cū maximian⁹ itū
grāuiter ipare uellet a con-
stano genetro suo psecutus.
suspēdio uitā finiuit. **T**an-
dem corpus bñ inocentij de
eadē legione in uinda roda-
ni iūctū a domiano ge-
nauēsi et greco augusta-
no et pchasio eiusdem loci
epo cū alijs in eoz citā ē se-
pultū. **I**n autē cōstructione q̄
tam gētilis artifer eāt qui
alijs die diuico solēpnisan-
tib⁹ solus opus suū exerce-
bat. **A**dest sanctorū exercit⁹
rapitur. ceditur. et arguitur
q̄ opus suū pphanus assūp-
ſit et die diuica cū alijs di-
uinis intēdent ipē opibus
mechanias thyparet. **C**or-
rept⁹ ad eccliam cucurrit et
se fici xpianū postulauit.
Ambrosius autē in pfa-
cōne de hys martirib⁹ sic a-
it. **C**etera fideiū diuino
lustrata luē. ab extraneis
tē finib⁹ ueniens tibi fide-
litē supplicauit. **E**t tñ corpo-
reis bellatorū legio mucto-
rib⁹ circūspecta. q̄nq̄ spi-
ritib⁹ etiā armis uallata

ad martiriū uigili cōstan-
tia pperauit quos pestifer
tyrān⁹ ut eos metu pterer-
bis ad instancōne suppliaj
gaudio denāuit. atq̄ post
modū cōstant⁹ eos p̄duran-
tes in fide uniuersos parit ca-
pite plecti precepit. **S**i hū-
tauto caritatis ardore ferue-
bant ut eiectis armis flecto
poplice passim gratulātes
spiculatorū tela hylai cor-
de suscipent. **I**ur quos hēs
maurici⁹ tūe fidei amōe luc-
cent⁹ decertādo martiriū ē
cōnā adeptus. **H**ec ambrosi⁹
Mulier quedā filiū suū
abbati monastēij ī q̄ scōz
corpa regēſcūt tradidit. quē
in breui defunctū irremedi-
abili luctu plāgebat. **C**ui
appus maurici⁹ cur filiū
suū sic flectet q̄ſiuit. **Q**ue
sibi rūdit q̄ quādiu uiuet
a lacrimis nō cessaret. **C**ui
ille. **N**oli eū flere ut mor-
tūū. s. scias eū hītare nō
bisā qd̄ si phae desidās tū
et omib⁹ dieb⁹ uite tue si
ad matutinas surrexis vo-
ces eius int⁹ monachoz et
psallentū uoces audire
ualebis. **Q**uā illa semp fe-
cit et uocē filij cū mona-
chis cantante sp̄ discernēs
audiuit. **H**ec gutturāu

cū thesauros suos relictis
soli pōpis paupibz et ecclē
suis erogaret. quēdā p̄sbit
rū iulic ut ipi de sacro sac
ipoz reliquijs asportaret
Qui cū reliquijs ipetis re
diēs cū nauis orta tēpesta
te in lacu iansanēli pisset.
capsam cū reliquijs flucti
bz opposuit. et mox cūq̄ illi
tas magna secuta fuit. **C**
Anno dñi nōgētesimo lxiij
cū quidā monachi obtentu
karoli a nicolao pp̄ corpōa
sā urbani pp̄e et sā cybur
cy marcus imperisset. et
redeūtes scōz marcy ecclē
siā uisitasset ab abbate et
monachis ipetrarūt ut
corpus sā mauricij et ca
put iuocēcy apud anasio
doy in ecclā quā scōs gma
eisdē martiribz dudū dedi
cauat. **R**efert p̄ter dānu
an q̄ i burgūdia erat q̄
dā cleric⁹ supb⁹ q̄ quā
dā ecclām sā mauricij sibi
usurpauit. quodā potēte
nilitate sibi plurimū obliste
re. Dū aut quādā die mis
sa cantaret et in fine euā
gely dicitur. Om̄s q̄ se ex
altat rē. derisus miser et a
i. falsū est. Nam si ego
meis hostibz me humilias
sem tot hodie diuitias et

desie nō habere. Et ecce ful
mē instar gladij os eius p
qd̄ blasphemie ūba euomuit
inouit et subito cū extitit.
Iustina a iusticia. **P**logus
ē dñā. Ipa cū p iusticiā ui
auq̄ qd̄ suū erat dedit. i. dō
obiam. supior plato reue
renā. pari concordia. infe
riori disciplina. uinuas
pānam. uiscis et afflictis
cōpassionē opōsa. sibi sū
De sctā iustina:.... **C**inonia.
Iustina uirgo de ciuitate a
thyochie filia sacerdotis p̄d
loz condie ad fenestrā sedēs
pulū dyaconē euāgelij
legentē audiebat a quo tā
dem cōsa est. Qd̄ cū mar
pū in lēo retulit et ambo
domitij xps cū angelis ei
apparuit dicēs. Venite ad
me et dabo uobis regnū ce
loz. Qui euigilātes stati
cū filia sua se baptizari fe
cerūt. **H**ec igitur iustia
uirgo a cyprano plurimū
molestata ipm tandē ad
fidē cōuertit. Cypan⁹ cū
a sua pueicia mag⁹ extite
rat. nam cū septē eet āno
rū a putibz dyabolo conse
crat⁹ ē. Hic igitur magice ar
ti uisurabat et matrona
i iuneta cōuertē uidebat
et multa alia p̄stigia exce

V
aspici
ta
vz

bat. Ardens igitur in amorem
 iustine uirginis ad magi-
 cas artes se contulit. ut ip-
 sa p se uir p uiro quodam a-
 cladio qui sub in eius amo-
 re exarsat possit habere. Ad-
 uocat igitur demone ut ad
 se ueniat et iustina p eu ha-
 bere ualeat. Adueniens demon
 dixit ei. Ad me uocasti? Cui
 cypranus. Amo uirgine de ga-
 lileis. potesne facere ut ipam
 habeam et uoluntatem meam se-
 ai perficam? Cui demon. Ego q
 hoicem de paradiso eice potui.
 capu fratru suu occide. para-
 ui. iudeos xpm occide feci. ho-
 mines perturbavi. no potero fa-
 cere ut una puella habeas
 et ea iuxta tui placatu perfu-
 aris. Dignetur hoc accipe
 et circa domu eius deforis
 sparge et ego supueniens cor-
 eius in tui amore incenda et
 tibi ea consensu copellam.
 Sequenti nocte demon ad e-
 am ingreditur et cor eius ad
 amore illicitu incitare cona-
 tur. Ad illa sentiens deuote
 se dno comedauit et totum
 corpus suu signo crucis mu-
 nit. Ad signu aut scilicet cru-
 cis dyabolus citius fugit
 et ad cypranu uenies ante
 eu stetit. Cui dixit cypranus.
 Quare no adduxisti uirgine

illa ad me? Cui demon. Vidi
 in ea quoddam signu et tabu et
 omnis in me uirtus defeat. Cy-
 prianus aut eu dimisit. et a-
 liu foras uocauit. Cui dix-
 it demon. Audiu tuam iustio-
 nem et uidi illi impossibilita-
 tem sed ego emedo et tuam com-
 pleo uoluntate. Egrediar ei
 et cor eius uulnabo in amo-
 re libidinis et ea iuxta tu-
 u desiderium perfueris. In-
 grediens igitur dyabo-
 lus uice uatur ei p-
 suade et a nimium eius
 ad amore illicitu infla-
 mare. Illa autem se deo de-
 uote recomendans signo
 crucis oem temptatione ip-
 pulit et insustinas in demo-
 ne pugnare ipm abiecit. De-
 mon aut confusus aufu-
 git et ante cypranu stetit.
 Ad quem cypranus. Et ubi
 est uirgo ad quam te misim-
 si? Et demon. victu me fate-
 or. et qualiter dicere tibi au-
 deam perimelco. quoddam enim sig-
 nu terribile in ea uidi et
 continuo robur omne a-
 misi. Tunc cypranus eu de-
 uidens dimisit et ipm pri-
 apem demonu aduocauit.
 Cuique uenisse dixit ad eum.
 Que est uirtus tua tam mo-
 dica ut uincatur ab una

puella: Dicit ei demon
Ecce egredies varijs febrili-
bus eam uerabo et animam eius
ardens inflamabo et totum
cor eius uehementi ardore
respingam. et freneticam illam
faciam. et uana sibi fan-
tasmatum offeram et in me-
dia nocte tibi eam adducam
Tunc dyabolus in speciem u-
nius virginis se transfigura-
uit. et ad uirginem ueniens
dixit. Ecce **Q**uod ad te uenio
quod tecum in castitate
uiue concupiscas. **Q**uod. Verum
tamen dic queso te quenam in-
certamur uicem esse. Cui sancta
virgo respondit. Merces qui-
dem multa labor modicus
Dicit enim demon. Quid est
ergo quod deus precepit. Cres-
ce et multiplicamini et re-
plete terram. Tunc ergo lo-
qua loca quod si in uirginitate
manserim uerbum dei uirum
faciam et uelut correpti-
tes et inobedientes in gra-
ue iudicium decidem. et unde
uidebam sperare premium
nunc incurrem tormentum. Ce-
pit autem cor uirginis prius
cogitationibus concitari. et ar-
dore concupiscentie potius
flamma accendi ut iam surgens
abire uellet. Tunc sancta uirgo
in se reuersa et quod esset qui

secum loqueretur intelligens co-
tinuo se signo crucis mun-
diuit et in dyabolum sus-
flans ipsum iustar cere prius
liquefecit et ab omni temptatione
re statim liberata se sensit
Postmodum dyabolus in
specie iuuenis pulcherrimi
se transfigurauit. in thalamum
eius ingrediens cum ipsa
in lecto esset. impudenter in eius
lacum perliuit et in eius am-
plexus ruere uoluit. **Q**uod ui-
dens iustina malignum spiritum
adesse cognoscens mor-
tuum crucis edidit et iustar
cere dyabolum liquefecit. Tunc
dyabolus punire deo se-
ribus eam sanguis et plures
cum gregibus et armatis occi-
dens maximam mortalitatem
in tota antiochia futuram
per demoniacos predicabat
nisi iustina coniugio conse-
cicaret. Quapropter ciuitas com-
languens morbo ad iam-
am putam iustine conuenit
clamans ut iustina coni-
ugio traderetur et sic ciuitatem
a tanto periculo liberarent. **S**i
autem iustina nullatenus conse-
cicaret. et ex hoc omnes eadem
mortem minarentur septimo
anno mortalitatis ipsa per
eis orauit. et omnem pestilen-
tiam pullauit. **V**idens dy-

bolus q̄ nichil p̄ficere in for-
 mā iustine se cōsummatuit
 ut famā iustine pollueret
 et cyprianū deludēs se iusti-
 nā ad se adduxisse iactaret
 Regens igr̄ ad cyprianū dy-
 abolus in sp̄e iustine ad ip-
 sū accurret et eū q̄ que ei
 amore lāguet osculāi uolu-
 it. Quā cypran⁹ uidens et iul-
 tū eē ardens gaudio imple-
 tus ait. Beneuēisti iustia
 dñi fēiariū decora. **N**ox ut
 cypran⁹ nomē iustine nō
 inuauit dyabolus nomē
 illud ferre nō potuit s̄ ad
 eius placōne istar fūni-
 statim euauit. **Q**uapp-
 ter cypran⁹ delusū se ui-
 dens tristis remāsit. **V**nde
 et ampli⁹ i amore iustine
 estuans ad ostiū uirginis
 diu vigilauit. et quāq̄ i fe-
 minā quāq̄ in aue se ut
 uidebatur arte magica cō-
 mutans cū uēss̄ ad ostiū
 uirginis neq̄ fēia neq̄ aui⁹
 s̄ cypranus p̄an⁹ appebat
Adauius quoz arte dya-
 bolica mutatus in passe-
 rem cū ad fenestrā iustine
 volass̄. mox ut eū uirgo
 aspexit nō passer s̄ adadi-
 us apparuit angustian⁹
 q̄ nimis cepit ac tremere
 q̄ nec fugere potuit nec sa-

lire timēs uō iustina ne ca-
 deret et arperet eū p̄ scalam
 depomi fecit admonēs ut
 a sua uelania cessaret ne
 iuxta leges tamq̄ malefici
 pūretur. **V**ict⁹ igr̄ p̄ oīa
 dyabolus ad cyprianū redi-
 it et ante eū confusus ex-
 it. **C**ui dixit cyprianus. **N**ū-
 q̄ et tu victus es? **Q**ue est
 miser v̄tus v̄ra ut uirgī pu-
 ellam nō possitis uincē. nec
 in eā p̄tate habē s̄ econtrio
 ip̄a uos uicat et tam misēra-
 biliter uos p̄stnat? **D**ixit tū
 obsecro m̄ in q̄ e eius tā uir-
 tute fortitudo. **C**ui demō ait
Si m̄ iurauis ut a me ne-
 quaq̄ recedas. uicte er⁹ uic-
 tore tibi pandā. **C**ui cypran⁹
Pquē tibi iurabo? **C**ui de-
 mon. **I**ura m̄ p̄ uirtute uir-
 gas quī a me nūq̄ discedēs
Dixit ei cypranus. **P** uirtutē
 tuas magnas ē iuro q̄ a te
 nūq̄ discedam. **T**unc dyabo-
 lus quasi securus ei dixit
Duella illa lignū auas edi-
 dit et statim tabui et oēm uir-
 tutē amisi q̄ q̄ cera a facie
 ignis effluxi. **D**ixit ei cypr-
 anus. **E**rgo auasixus ma-
 ior te ē? **E**t demō. **V**tiq̄ ma-
 ior oībus ē. et uos omnes
 quos hic decipim⁹ tradet ig-
 ni iextinguibili auasādoēs.

Anicas

Cui **q**ppian? **E**rgo et ego de
beo amicus fieri cuafin. ne
tantā aliquā penā iauram
Cui dyabolus. **I**urasti pū
tutes mei exercit p quas ne
mo pūrare debet qd a me
uūq̄ discedas. **A**d quē **q**ppri
an? **T**e et omīs fumigantes
tuas virtutes cōtēpno. et ti
bi et oībus demoiibz tuis ab
renūcio et cuafin salutar
figuone munio. **S**cātiq;
dyabolus ab eo cōfusus re
cessit. **T**unc **q**pprian? ad epīm
iuit. **Q**uē uidens eps et cre
dens eū uenisse ut xpianos
in errore mittere ait illi **S**uf
ficient t̄ **q**ppriane hī q̄ fo
ris sunt. nichil enī potens
adūsus eccliam dei. **I**nnūta ē
virtus xpī. **C**ui **q**pprianus.
Certus sum q̄ **I**nnūta ē virt
xpī. **N**arransq; que sibi ac
derāt ab eo baptisai fecit. **Q**
postmodū tam in scāa q̄ in
vita ualde p̄ficiēs mortuo
epō in epīm ordinari ē. **B**ea
tam uō uirginē iustina in
monastio posuit et multis
sacris ūginibz eā ibidē in
abbatissā p̄fecit. **S**anc
tus aut **q**pprian? uīrribz
ep̄las suas mittebat. et eos
in cānnē roborabat. **C**o
mes aut regionis illius
audiēs famā **q**pprian et

iustine eos ad se pūrai fecit
et an sacrificare uellent re
quisiuit. **Q**ui dū in fide fir
mi p̄sistē uisit eos ī sar
taginē plenā cera. pice et a
dipe poni q̄ cū eis mirū ref
geriū p̄staret. uet aliqd sup
plicū urogauit. **S**ac̄os
autē ydolorū p̄fco dixit. **I**u
beas me autē sartagine in
stare et cōfessi uiuam oēs
ūritē eorū. **C**ū ergo iuxta
sartaginē uenissz dixit. **M**ā
nus ē deus h̄ailes et pater
deorū iouis et ecce cōtinuo
de sartagine ignis exiuit
et p̄c̄t̄ enī cōsumpsit. **T**unc
qpprianus et iustina d' sar
tagine exiūt. et da
ta sup eos suā p̄c̄t̄ decol
lantur. **H**orū corpa cū sex
diebz ad caues p̄iecta mā
lissz p̄c̄t̄ modici romā cūl
lata sūt. **N**ūc aut ut dī
placēnae req̄scūt. **P**assi
d' autē septimo kalēdas
octobris acta ānos dñi
ducentos octogita s̄b dyo
Prologus deano
Olmas dicat a col
mos **o**lmes qd ē forma
ul' ornari ul' cōm p̄sidoz
colmos grece latine dia
tur mūdus. **F**uit enī for
ma alijs in exemplū or
natus ūritibz bonis. mū

dus ab omibz iocys **plog**
Damianus dñs ē a dama
 quedā belha q̄ hūilis est et
 mansueta. Vel damianus
 a dogma qd̄ ē doctna et a
 na qd̄ ē sursum. ul' a damini
 qd̄ ē sacrificiū. ul' damianus
 q̄ dñi manus. Ip̄e ei ha
 buit in cōuersaciōe man
 suetudinem. doctnā supnā
 docuit in p̄dicaciōe. sacri
 ficiū fuit ī carnis mortifica
 tiōe. Dñi manus fuit ī me
 dicinali curaciōe. **De sctis col**

ma et damiano:
Colmas et damianus
 gnam fr̄es in ciuitate ege
 a ex religiosa m̄re noīe the
 odora nati sūt. Hy arte me
 dicine edocti tantā a sp̄itu
 scō grām acceperūt ut oēs
 languores nō solū ab hoī
 bz s; etiā a iunioris cura
 rent gratis omibz tribue
 tes. **M**atrona aut̄ q̄dam
 noīe palladia cū oīa sua
 in medias cōlūplisset ad
 scōs dei accessit et ab eis sa
 nitatē integrā reportauit.
 Tūc illa qd̄cā munusculū
 scō damiano obtulit et cū
 nollet recipere illa eū lacrimē
 as terribilibz adiurauit. Qd̄
 ille acceperit recipere nō quidē
 ductus cupiditate muneris
 s; deuotiōis satisfaciēs offe

ritas et ne nomē dñi uide
 tur sp̄uē p qd̄ uidebat sic se
 adiuratuū ēē. Hec ubi sanctus
 colmas cōpit. p̄cepit ne cor
 pus eius una cū ip̄ius cor
 pore ponetur. S; sequēti noc
 te dñs colme apparuit et f
 tre suū de suscepto munie ex
 celsauit. **A**udies eorū famā
 p̄consul lysias eos ad se ac
 cersuri fecit. et que eorū sunt
 uoīa que patia que fortuna
 inq̄rē cepit. Sā martyres
 dixerūt. Noīa nr̄a s; colma
 et damianus. et alios tres
 fr̄es habem⁹ quorū noīa s;
 autim⁹ leoncius et euprepi
 us. P̄ua aut̄ nr̄a arabia ē
 Porro fortunā xp̄iam uelā
 uit. Iussit ergo p̄consul ut fra
 tres suos adducerent. et simul
 ydolis īmolarent. S; cū oīno
 īmolare cōtēpnerent p̄cepit eos
 ī maibz et pedibz dure torq̄
 ri. Cū aut̄ eius cornicēta den
 deret iussit eos cathena li
 gan et in mari p̄cipitan.
 S; statim ab angelo de ma
 ri libantur et ante p̄sidentē
 statuerūt. Qd̄ p̄ses cōside
 raus ait. O deos magnos
 maleficijs uicatis. q̄ et cor
 nicēta cōtēpuit et mārē so
 pitis. Docete ergo me hec
 vr̄a maleficia. et in uoīe
 dei aduam sequar uos. Et

Vit. p. me ad
dei vinu
org
m

hoc dco statim duo demones
affuerunt et cum in facie gra
uissime ceciderunt. Et ille
clamans dixit. Depcor uos
o boni viri. Quibus oranti
bus continuo deducere discesse
runt. Preses autem dixit. Vide
tis qualiter aduersum me dy
dignati sunt. quia eos relin
quere cogitabam. Jam ergo de
os meos uos non paucis blas
phemiis. Tunc eos in igne
copiosum iactari precepit. Et
cum eos non lesit quum po
st flamma longe pulsauerit et mul
tos de altantibus interfecit. **T**
ubentur ergo in oculum sus
pendi. Et ab anglo ipso aut
rodiere fatigans ad modum
in cedendo ministris autem pre
sidentem deponuntur illesi. Tres
igitur fratres in carcere fecerunt recludi
et colinam et damianum
crucifigi et a populo lapidari
et in suos lapides redibant
actores et quoniam plurimos uol
uabant. Tunc preses furo
re repletus eductis tribus
filiis et stantibus iuxta crucem
iussit colinam et damianum
super crucem a quatuor milia
bus sagittari. Sagitte uero
conuerse plurimos uolu
bant sed sanctos martyres non
ledebant. Videns autem pre
ses in omnibus se confusum

usque ad mortem angustiarum
omnes quique fratres fecerunt insul
decollari. Memores autem
sancti uerbi quod dixerat sanctus col
mas ne in unum sepelirentur
cogitabant. quomodo uel ubi uel
lent sancti martyres sepeliri.
Et ecce subito angelus ad
uenit et humana uoce pro
clamans sanctos in uno loco
sepeli precepit. Passi sunt
autem sub dyodetiano qui re
gnauit annos domini milia et lxxvii
Cristianus quidam cum post
laborem messis in campo a
pro ore dormiret serpens
in eius ventre ingressus
est. Cingulus autem cum uideret
dominum redire et sero facto
grauissime torqueri se sensit.
Voces igitur miserabiles
emittebat. et sanctos dei col
inam et damianum in sui ar
mum inuocabat. Sed cum dolor
semper inaresceret ad ecclesiam
sanctorum martyrum confugit et
uideo eo subito dormiente
serpens sicut inclinat per
os eius exiit. **U**ir qui
dam longum prefectus sanctis
martyribus coline et dam
iano uxorem suam comendauit
dans ei signum cum prius
deberet annuere si aliquem
eam vocaret. Porro hec autem
sciens dyabolus signum

quod martiris ei dedit se in ho-
minem transfignavit et ux-
or eius signum viri offens-
dit. **V**ir cuius ab illa civi-
tate me misit ad te ut du-
cā te ad eū. At illa adhuc i-
re formidans ait. Signum q-
d agnosco. s. q. s. s. marty-
ribz colime et damiano co-
mendata sū. sup eoz altare
nichil iura q. securā me du-
ces et tūc teā. p. t. p. f. a. l.
car. Ille autē continuo ut
dixit sibi iuravit. Secuta
ergo eū cū ad quēdā locum
secretū vēss. noluit eā dy-
abolus de iunēto p. p. itae
ut ipam occideret. **E**d illa se-
cens exclamavit. Deus scō-
rū colime et damiani adiu-
va me. **V**obis eū credidi
et secuta sū eū. Confestim
autē s. cū multitudine de al-
batorz ibidē affuerūt et eā
liberaverūt. **D**yabolus uō
statim evanuit. **E**t dixerūt
ei. Nos sumus colimas et da-
mianus quoz iuramento cre-
didisti. ideoq. festinamus
venire ad auxiliū t. **F**elix
papa actavius s. gregori
in honore scōz colime et da-
miani nobilem eccliam ro-
me cōstruxit. **E**t in hac ecclia
quidā vir s. s. martiribz ser-
viebat. cui iā cancer unū

aus totū cōsumplerat. **E**t ecce
domnente illo s. colimas et
damianus deuoto suo appa-
ruerūt. vnguēta ac ferra-
mēta secū ferētes. **Q**uorū v-
nus alteri dixit. **V**bi carnes
accipiemus ut absala carne
putrida locū uacūū replea-
m. **T**ūc ait alt. **I**n amitorio
s. petri ad uincula hodie e-
thiops recens sepulch. ē. **D**e
illo q. aff. ut huic suppona-
m. **E**t ecce ad amiteriū ppe-
rauit. et corā mauri attulit
psaltesq. corā infirmi loco
eius coram mauri ilerue-
runt et plagā diligēt. vn-
gentes coram infirmi ad
corpus mauri mortui detu-
lerūt. **S**ingulās autē cū se li-
ne dolore sensiss. manū ad
coram apposuit et nichil le-
sionis iuenit. **A**pponesq. cā-
delā cum i. cruce nichil ma-
li uidet cogitabat an non
ipe qui erat s. alius alt. ē.
Rediens autē ad se pre gau-
dio de laulo p. siliuit. et quid
in sopnis uidat. et q. l. s. a-
nat. f. uat omibz enarrauit
Qui cōati ad tumulū mau-
ri miserūt et coram p. dicti
viri loco illius in tumulo
positā repperūt. **D**e sancto

Forsenus forseo epō. m. s.
epōs cuius hystoriam

bedā scīpisse credit. Dū omī
vāte et bonitate pollēt ad
extremū vēiens spm emi
sit. Viditq; duos angelos
ad se vēientes. tūū uō ar
matū sacro candido et gla
dio fulgureo se pcedentē cō
spexit. Deinde demones da
mātes audiuit. pcedam
et ante faciē illius bella q
moueam. Cū ergo pcessis
sent. cōuersi ignita iacula
in eū iactabant. S; ange
lus pcedens sacro ea susci
piebat et pcin⁹ extingue
bat. **T**unc dedues ange
lus opponētes dixerūt. Sa
olos sermōes sepe dixit
Et ideo illelus nō debet p
firi uita vā. Quib; an
gelus. Nisi pncipalia vi
aa cōt^r eū pūleitis pū
mīna non pibit. Tunc
dixit demon. Si iust⁹ ē de
hō hic nō saluabitur. Sēp
tū est enī. Nisi cōuersi fū
tis et efficiamī sicut puu
li nō intrabitis in regnū
celoz. Cui angelus exau
sans ait. Indulgenā in
corde habuit. s; consuetu
do hominū continuat. Cui
demon. Sicut accepit ma
lū in consuetudinē ita acci
piat vindictā a supno iu
dice. **S**c̄s angelus ait. Iu

dicens aū deū. pūante an
gelo adūsari cōtū st. **E**t
demon dixit. Seru⁹ q̄ fac v
lūtātē dū sui et nō facit
plagis uapulabit multas
Cui angelus. Qd enī iste
de dū sui uolūtate nō im
pleuit. Cui demon. dona iui
quoz recepit. Cui angelus
Credidit vniūquēq; eoz pe
nitentiā egisse. Demon dix
it. Ante debuit pbaie peni
tēcie pūiācōnē et sic fruc
tus suscipe. Angelus rōd⁹
Iudicem aū dām. S; de
mō succubuit. Iam aut ad
bellandū surrexit dicens.
Usq; nūc deū estimabam
vācem qui omīe delictum
qd in tīs nō purgat se i
eternū puniaturū. pūisit
Hic ergo homo quādā uel
tē a quodam usurario re
cepit. nec de hoc punitus
fuit. ubi ergo iusticia dei.
Cui angelus. Silere q̄ de
occulta iudicia ignoratis
Quādiu enī spatur peni
tēcia comitatur hoīem di
uina mīa. Demon rōdit.
S; nullus hic loc⁹ ē pūie.
Cui angelus. Pūiditate
iudicōz dei ignoratis. Cū
eternū. Tunc dyabolus tam
grauit eū pūisit. ut post
modū uite restitutus sp p

cussiois uestigium retineret
 Et hanc passionem punit
 te deo p reptione illius uestis
 recepit. **A**ut autem deus dixit
 Adhuc restat illi angusta
 porta. ubi illum supare po-
 tui. Diliges primum tuum si-
 cut teipsum. **A**ndit angelus
Dixit iste in primos suos o-
 parum est bona. Adulterum in-
 dit. **N**on sufficit hoc si etiam
 sicut seipsum dilexit. **C**ui an-
 gelus. fructus dilectionis
 est boni operi quod deus reddit
 unicuique secundum opera sua.
Dixitque deus. **S**ed quod ubi
 de diligendo non impleuit
 dampnandus est. **P**ugnate
 turba nepharia. sancti an-
 geli victores fuerunt. **D**ixit
 item deus. **S**i deus iniquus
 non est et ubi illius cunctis
 suo ei displicet vir iste pe-
 nani exis non est. promissit
 enim seculo abrenunciare. et
 contrario scilicet dilexit. **C**on-
 tra illud quod dicitur est. **N**oli
 te diligere mundum. neque ea que
 in mundo sunt. **S**ed angelus
 respondit. **N**on sibi ea que sunt
 seculi. sed hominibus indigentibus
 dispensanda dilexit. **D**ya-
 bolus respondit. **Q**ualicumque
 modo diligat contra preceptum
 diuinum est. **D**ixit adulter
 is rursus dyabolus ad cal-

lidas conuenit accusaciones
 dicens scriptum est. **S**i non an-
 nuntiatis iniquo iniquita-
 tem suam sanguinem eius de ma-
 nu tua requiram. **H**ic non an-
 nuntiavit digne peccata
 eius peccata. **S**ed angelus
 respondit. **Q**uando audientes despi-
 ciunt ubi lingua etiam doc-
 toris loqui impedit. dum uidet
 quod predicatio audire despi-
 ciatur. **V**nde prudens est dum
 non est tempus nosse tace. **I**n
 omni uero conuentione deo
 non parua nimis extat
 pugna. **D**uocet iudice deus et
 iustitiam angelis deuoc-
 atque adulteris inuensa cla-
 mante uir sanctus amissus est.
Vnius autem ut beda testat
 et angelis dixit ei. **R**espice
 mundum. **R**espiciensque vi-
 dit ualle tenebrosam. et quod
 tuorum ignes in aere ali-
 quibus spatiis a se distantes
Dixitque ei angelus. **N**u-
 st quatuor ignes qui in
 mundo lucendunt. **V**nius est ig-
 nis mendacii cum hoc quod ab-
 renunciare dyabolo et po-
 pis eius in baptismo homi-
 nes promiserant nunc imple-
 runt. **S**ecundus cupidita-
 tis cum mundi diuitias amo-
 ri celestium imponit. **T**ertius
 est dissensionis cum animos per

innox i supuacius offendit
uō fornicat. Quartus i
pietatis cū infirmiorē spo
liare et eis fraude facē p
nichilo ducit. Deinde illi
ignes appiquātes i unū
redacti sunt et illi appin
bāt. Tūcēq; dixit ange
lo. Dūe ignis in appin
Cui angelus. Qd' uō ac
cendisti non ardebit in te
Ignis enī iste scdm men
ta opni singulos exami
nat. Nam sicut corpus ar
det p uoluptatē illicitā ita
etiam ardebit p debitā pe
nā. Tandē ad ppiū redact
ē corpus plangētib; ppi
quis. q' eum mortuū exi
mabāt. Ille autē aliquā
to tpe supuixit et in bonis
opib; laudabilē uitā fini
uit. *De scō marciali*

Sicut marcialis cū
ecēt consanguineus scti
stephani pthomartiris.
cū esset quidē annorū cū
putib; suis venit ad ihū
in tbiū bēniāmī predican
tē. Quo iubēte baptiza
t' a scō petro aplo. Puti
bus ergo ad ppiā redeū
tib; marcialis cū dūo remā
sit semp ei adherēs. Hic ē
puer ille quē exemplū in
nocēcie et hūilitatis āplex

atus ē ihesus. scs ē autē v
n' de septuaginta duob;
discipulis xpī. **P**ost alce
sionē ergo dñi sp adhefit
scō petro cui etiam carne p
pinquus ēat. Cū ergo bea
t' petrus dñi romē p'dical
set apparuit ei dñs dicens
ut mitteret ad gallias mar
cialē. Vocans itaq; b'c
petrus marcialē narrauit
ei uisionē. Et sic ab eo bñ
istructus pfectus ē cū duo
b; p'bris. Cū iam dñi p'cel
sissent un' et p'sb'icis mor
tuis est. Tūc marcialis
aro romā rediit et hoc be
ato petro nūciavit. At ille.
uade inq; aro et tolle bacu
lū tuū in manu tua. et cū
corpus eius tetigeris resur
get et sic fecit. Venientes
ergo in puiciā aquitanee
dñm p'dicabāt et mltā
miracula faciētes et mul
tos mortuos suscitātes. in
finitos p'los cōuertebāt.
Ingressi autē urbē lemosi
cam a quadā matrona
nobilissima benigne rēp
ta sunt. In cui' domo cum
quēdā freneticū sanasset
baptizauit matronā no
mīe susannā et totā eū
familiā. et tūc p'xit ad
theatū. ut p'plo predica

ret ubi a sacerdotibus ydolo
rū grauitū uāctus missus
ē in carcerem. Qui cū sequē
ti die oraret, lux inuenta
carcerē illūiauit et cāthe
nā contractis et ostijs a
patis. **O**m̄s qui ibi adēant
prostrati baptisimū ap
pecebāt. Sacerdotes uo
qui eū pūisset aut ictu ful
m̄is extincti sūt. Tūc om̄s
currentes ad carcerem edux
erunt eū pūitētes q̄ cre
derent si illos sacerdotes
mortuos resuscitatos ui
derēt. Qd̄ sc̄m̄ est et ex eis
viginti duo milia hoīū
baptizauit. Dulciana uero
migrās ad dñm̄ reliquit
martialē ualeriā filiā suā
suam que statim pūisit
se d̄guem pūisurā. **A**
udiens autē q̄ dñs co
tus pūicē sponsus dux
a rodano usq̄ ad mare
oceani ueniret ad urbē
leuonicā. sc̄ens q̄ ille
moleste ferret uocū qd̄ fe
cāt om̄s interī diuicias
suas paupibz erogauit.
Cum ad se uenire p̄cepit
Quā uidēs sibi uolle con
iūgi iratus iussit eam a
catus decollari. Cui cor
pus se erigēs caput appu
it usq̄ ad pedes bñ mar

alis portauit. Armiger
aut̄ qui eam decollauit
uidens angelos cū laudi
bz eius corpus defētes
reuisus ē ad dñm̄ suum.
Cūq̄ oīa illi narraisset
cecidit ad pedes eius ac
mortuus ē. Tūc cepit d
dux cū toto exercitu mi
nus timere et indutus
alio rogauit sc̄m̄ mar
cialē ad se cito uenire
et penitus pūisit q̄ cre
deret si suū armigerū sus
citaret. Qui statim susci
tatus pedibz eius aduol
uitur et penitens cū du
ce et viginti quibz mili
bz de exercitu baptizatur.
Iudea dux ille iussu
neronis prexit in yraliā
cū inenso exercitu bella
tor et cū p̄ceasset nero
nis impiū prexerūt ro
mani uidere sc̄m̄ petrū
quē inueniēt loquentē
ad pplū et nudis pedi
bz in alio corā eo p̄stā
petebant suorū ueniam
delictorū. Tūc bñs petrus
uidēs tam pulchrā gentē
interrogauit qui et unde
essent. Tūc dux narrauit
ei p̄ ordinē qualiter conuer
si essent p̄ baptisimū mar
cialis. Redeuntes ergo p̄po

113
suerunt unde prius sancti mar-
ciali ad propria remea-
rent. Et cum iuxta quendam
fluvium logiasset filius
archadii comitis pictaue-
sis propter estum in flumine se
baincans a dyabolo suf-
focatus interijt. Que cum
nullus exentus repneret. pi-
eius cum nimio luctu uenit
ad sancti marcialis rogans
ut ei filium suscitaret. Per-
ges ergo ad locum adiuua-
uit demones ut corpus de
flumine eiceret et ipse in spe
visibili appareret et prius
exierunt tres demones qua-
si ethyopes fuligine nigro-
res. pedibus magnis. oculis
terribilibus et cruentis capil-
lis totum corpus tegentes
et puos naves igne sul-
phureum emittentes. loque-
do ore uoce corui. Nam cum
uisu et uenientes dixissent
notia et officia sua misit
eos in terram desertam papiens
eis ut nullam creaturam no-
cerent. Comotusque lacrimis
rogantem suscitauit pater
placitum. qui narrauit coram
omnibus quam a demonibus
suffocatus est et cum uellent
eum cadhemis astringere. er-
ruit eum angelus et osten-
dens ei ignem purgatorium.

duxit eum ad ianuam padu-
si ubi cum discerneret demo-
nes pro eo uenit uox de celo
ut ille resurgens iugiter
se animis uiueret. Et hijs
se totum deo dedit. Et sicut
eum angelus docuit in mi-
rabili abstinentia cum sancto
marciali penansit. **S**an-
ctus marcialis tantas mi-
raculis floruit. quod etiam mu-
lier quendam maritum suum pa-
litiu baculo illius suppo-
sito sanauit. Et eodem baculo
apposito incendium burdeg-
ale amittens extinguit. **C**um le-
uoniana autem ciuitate ad
quandam etiam dedicare
uelleret. predans dux de to-
to regno suo diuites et pau-
pes ad dedicationem basilice
iuitauit. Quos cum sanctus
marcialis pro festum in ci-
uitate esse promouisset. et qu-
dam milites cum uxoribus
suis inter nullam arrepti
a demone uerabatur. Et cum
adducti essent ad presulem
interrogauit quid fecissent.
Cui demones responderunt. quod
precepas omnibus ut se caste
teneret. isti totam noctem in
libidine deduxerunt. Ideo in-
gressi sumus in eos. sed tamen
sanauit eos sanctus marcia-
lis pater duas et ipsi ar-

Tandē anno
a passione dñi quadagesimo
apparuit ei dñs predicans
ei huius uite exitū et regni
celestis ingressū. Qui statim
oibus quocumque quos cōu-
tāt xpianus oibz ualefac-
iens febre corripit et adue-
niēte dño ab angelis i ce-
lis deferitur. **Prologus**

Michael interpretat̃ q̃s
ut deus. Et quocumque
sicut ait gregorius uir u-
tutis ad agitur michael
iuncti prohibetur ut ex ipso
actu et uoce detur intelligi
q̃ nullus potest agere qd̃ facere
p̃ualet deus. Et idcirco eundē
michaeli multa q̃ sunt ui-
re uirtutis attribuitur. Ipse
enī ut daniel attestatur
i tpe antixpi cōsurgit. et p̃
electis tamq̃ defensor et p̃-
tector astitit. Ipse cū dra-
cone et angelis eius pug-
nauit. et ipso de celo eia-
ens uictoriā magnā fecit.
Ipse cū dyabolo de moy-
si corpore alit̃at̃ ē. et eo
q̃ dyabolus corpus eius
p̃dere uellet ut ipm̃ p̃ deo
iudeorū ppl̃s adoraret. Ipse
scōrū aīas recipit et i pa-
disū exultacōis p̃ducit. Ip-
se olim fuit p̃nceps syna-
goge s̃ nūc cōstitutus ē a

dño in p̃ncipē eccl̃e. Ipse
ut dicitur plagas egyp-
tis intulit. Mare rubrū di-
uisit. ppl̃m p̃ desertū duxit
et in terrā p̃missionis in-
troduxit. Ipse ut scōrū an-
gelorū aīas signifer xpi hē-
tur. Ipse ad dñi impiūm
antixpm̃ existentē in mō-
te oliueti poterit occiderē. In
uocē uocē ipsius archā geli
michaelis mortui resur-
gent. Ipse autē clauos lau-
ream et coronā spineā in
die iudicii p̃sentabit. **Historia**
de s̃o michael:

Michaelis ar-
chā geli sacra so-
lemnitates dicitur
apparitio. uictoria. dedica-
tio et mēoria. Apparitio ar-
chā geli ipsius angeli multiplex. P̃-
ma qua in mōte gargano
apparuit. In appulia nā
q̃ est quidā mons nomīe
garganus iuxta ciuitatē
que dicit̃ hypontis. Anno
autē dñi trecentesimo nona-
gesimo nouo in p̃dicta ur-
be hypontē erat quidā uir no-
mīe garganus a quo mōs
ille nomen accepit. uel se-
cūdū quosdā libros ipse a
mōte nomen accepit qui o-
mniū et bonū iūmū mul-
titudine pollebat. Cū autem

arma p̄dā mōtis lātā pasce
reuntur conagit quēdā taurū
alios relinquit et vācē mō
tis conscendē. Cū ergo dō
mū alijs redētibz nō redi
isset collā dñs multitudi
ne famulorū p̄ deuā queq;
requiens ipm̄ tandē in iūti
ce mōtis iuxta ostiū cuius
dam spelūce inuenit. p̄mō
itaq; cur solui agnus incede
ret. mōr in ipm̄ sagittā cor
icātā duxit. **S**; statū uelut
a vento reuolū ipm̄ qui ie
cāt repaullit. Turbatū sup
hoc ciues ep̄m a
deunt et sup̄ re tā stu
penda ipm̄ requirūt. Qui
arduanū ieiunū eis idix
it et a deo quēdū eē qd
monuit. Quo pacto scs
michael ep̄o apparuit di
cens. **S**atis hoīem illū
uolūtate mea suo celo eē
paulū. Ego enī sū micha
el archangelus qui locum
hūc in tñs incolumē tuūq;
sūae stans hōc uolū p
bare indicō. ip̄ius me loci
inspectore eē atq; custodem.
Statinq; ep̄s et ciues cū
p̄essione loci adēunt et in
gredi nō p̄sumētes ordi
pre foribus insistebāt. **S**
Secunda aparitō est que
circa annos dñi septu

gentos et decē accidisse
ascribitur. **N**ā in loco q̄
cūba dicitur iuxta mare
sex milibz ab urbe abui
acensi michael ep̄o p̄dā
ciuitatis apparuit iubēs
ut in p̄dco loco ecclā cō
strueret. et sicut fit ī mōre
gargano ita et ibi mēo
riā sū michaelis archā
geli celebraret. Cū autem
ep̄s de loco ī quo ecclā
construeret dubitaret ab
ip̄o edocetur. ut ibi ecclā
construi faceret ubi taurū
a latronibz absconditū
inueniret. **I**terū de loci am
plitudine dubitās. iubet
in modū amplitudinē sta
tuere quātū uidet taurū
in tantū pedibz p̄tūisse.
Que autē rupes ibidē cāuit
quas nullaten⁹ vtrūq; hūa
na mouē potat. Tūc micha
el cuiusdam uiro apparuit
p̄apiens ut ad predā
locum accedat et ip̄as ru
pes remoueat. **Q**uo acc
edente tā facile rupes mo
uit ut nichil hīc pondēis
viderent. **E**dificata igitur
ibidē ecclā de monte gar
gano p̄cē pallij qd sup
altare scs michael posu
it et p̄cem marionis su
p̄ qd stetit ad suā ecclā

detulerunt. Cū uō ibidē aq̄
penuria patētur mou
tu angeli foramē in quo
dā saxo fecerūt. et tanta
aq̄ū copia p̄an̄ emanauit.
ut usq; nūc eius bñfi
cō copiosius sustentēt. **N**
aut apparitō in p̄dicto lo
co deāseptio die kalendar
nouēbrū solēp̄m celebra
tur. **I**n eodē aut loco qd̄
dā mēoria dignū fertur
contigisse miraculū. **I**lle
enī mons undiq; ocea
no angit. **S**z bis in die s̄a
michaelis iter p̄bens ip̄lo
apparet. **H**oc forte antiq̄
tus vñ fuit. Cū ergo copi
osa turba ad eccliam p̄gerz
cōtigit et quādam mulie
rem grauidā vicināq; par
tū secū ue. **E**t ecce maris
impetu vnda redit et om̄is
turba timore cōcussa ad
litus fugit. sola aut mul
ier p̄guans fugē nō ua
luit. **S**z a marinis flucti
bz capta fuit. **A**c archan
gelus michael mulierē il
lesā seruauit. ita q̄ etiam
ī medio pelagi filiū par
turiuit. Quē in ulnis sus
cipiēs lactauit. et m̄ae itū
sibi iter prebente cū p̄uō
leta exiuit. **T**ercia appi
cō est q̄ rome tpe gregori

pp̄e legitur accidisse. **N**am
cū idem gregorius p̄pter pel
tē inguinariā letanias
maiores institisset. et deuo
te p̄ salute seculi exoraret
vidit sup̄ castrū qd̄ olim
uictoria adriani dicebat
angelū dñi qui gladiū
auentatū tgebat et in ua
ginam mittebat. **V**ñ s̄s
gregorius intelligēs p̄ces
a dño exauditas etiam ī
honore angeloz ibidē con
struxit. **V**ñ et castrū illud
usq; ut castrū s̄a angeli no
catur. **H**ec aut appiao est
alia qua ī mōte gargano
apparuit cū sp̄p̄tūis uic
torā dedit. octauo ydus ma
y celebrat. **Q**uarta appa
uō ē q̄ consistit ī verarchi
is ip̄oz angeloz. **N**ā p̄
ma verarchia dicit epipha
nia i. supior appaiao. **M**e
dia dicitur ypphaia. i. me
dia appaiao. **V**ltima dia
tur ypophaia idest iufe
rior appiao. **E**t dicit verar
chia a verar qd̄ ē sacū et
archos p̄nceps q̄i sacer
p̄ncipatus. **Q**uelibet aut
verarchia continet tres or
dines. **N**ā supior cōtinet
seraphi cherubin et thro
nos. **M**edia continet se
cūdū assignatōne dyoni

ly. duarūq; iuantes et p̄a-
tes. **V**ltima continet sc̄u-
dū assignationē eiusdem.
p̄ncipatus archāglos et ā-
gelos. Et horū ordinatio
et dispō p̄r iudē p̄ sile in t̄-
rens p̄ncipatibz. Nā m̄-
nistroy qui sub uno rege
m̄strant quidā opantur
immediate circa p̄sonā re-
gis sicut cubiculary et cō-
siliary et assessores. **S**ilēs
hys s̄ ordines p̄ime ve-
rarchie. **Q**uidā uō habēt
officia ad regimē regni
in cōi. uō deputati h̄nt
ut illi p̄uicē ut p̄ncipes
militie et iudices curie.
Silēs hys s̄ ordines sc̄u-
de verarchie. **Q**uidā uō
p̄ponuntur ad regimē alic-
uius regni ut p̄positi vali-
m et huiusmodi m̄iores
officiales. Et hys silēs s̄
ordines t̄cie verarchie. **T**
res igitur ordines p̄ime
verarchie accipiuntur īquā-
tū deo assistunt et ad ip̄m
cōstitunt. Ad hoc aut̄ ma-
necessaria s̄. s̄. sūma dilec-
tō et hoc quātū ad ordinē
seraphi qui interpretantur
ardentes. **P**fecta cognitō
et hoc quātū ad cheru-
bi qui interpretantur plenitu-
do sc̄e. **p**etua cōprehensio

siue firmitas. hoc quātū ad
thronos qui interpretantur
sedes. q̄ i eis sedet deus et
quiescat dū eos in se q̄esce-
facit. **T**res aut̄ ordines
medie verarchie accipiuntur
s̄dm q̄ habet īquātū h̄nt
p̄esse et regere vniuersitatē
hoīm in cōi. **H**oc aut̄ re-
gimē cōsistit in t̄bz. p̄mo
in p̄sidoendo siue in opando
et hoc p̄tinet ad ordinē do-
minationū. ad quē spectat
alys īferonibz p̄esse. et eos
in om̄ibz m̄isterijs diuinis
dirigē. ac eis oīa īpare.
Qd̄ inuit̄ zacharie quātū
ubi vnus angelus alteri
dixit. **C**urre et loq̄re ad pu-
m̄ istū dicens t̄. **S**ecūdo ī
opando et hoc p̄tinet ad
ordinē v̄tutū quibz nichil
īpossibile est exequi qd̄ im-
patur. q̄ i eis datū ē pos-
se sup̄ om̄ia difficilia ad
m̄isteriū diuinū p̄uenīre.
Et ideo attribuitur eis mi-
racula facē. **T**ertio in arcu-
do. ut scilicet īpedientia et ī-
festācia arceantur. et hoc
p̄tinet ad ordinē p̄tatum
q̄ habent arcere cōtinuas
p̄ccates qd̄ significatū est to-
bie vii ubi dicitur q̄ ra-
phael religauit demōnē
in deserto sup̄iori. **T**res

vero ordines ultime p[er]ar-
 thie accipiuntur scdm q[ue] ha-
 bent regimē denariū et lūmi-
 natū. Quidā enī eor[um] p[re]sunt
 vni p[ri]ncipatui h[uius] s[ecundum] de ordine
 p[ri]ncipat[um] sicut erat p[ri]ncip[us]
 p[er]s[arum] qui p[er]erat p[er]s[as] de quo
 habetur danielis decimo
 Quidā uo dep[re]sentat s[ecundum] ad re-
 gimē multitudinis utputa
 vni[us] ciuitatis et h[uius] dicunt[ur]
 archangeli. Quidā uo de-
 putat s[ecundum] ad regimē p[er]sone
 singulatis et h[uius] dicunt[ur] an-
 geli. Vñ et dicunt[ur] mūna
 nūciare ex eo q[uod] eor[um] mysteri-
 ū ad unū hominē limita-
 tur. Archangeli uo dicunt[ur]
 maiora nūciare q[uam] bonū
 vni[us] multitudinis dignū ē
 q[uam] bonū vni[us] hoīs. **I**n as-
 signacōne aut[em] ordinū p[ri]-
 me p[er]archie gregori[us] et b[ea]-
 nardus cū dyonisiō cōcor-
 dant. Quia accipitur penes
 eor[um] fructū que consistit
 in feruētī dilectōne quo ad
 seraphim. p[er]funda cognitōne
 quo ad cherubim. p[er]p[etua] rē-
 cōne quo ad thronos. Sed
 in assignacōne medie et ul-
 time in duob[us] ordib[us] s[cilicet] p[ri]-
 ncipatū et v[er]itate dissētie ui-
 dentur. Gregorius et b[ea]-
 nus alia consid[er]acōne ha-
 buerūt. p[ri]ncip[us] media p[er]ar-

thia accipitur penes p[er]la-
 quē. ultima penes m[ul]ta-
 tudinē. Prelacō at[em] i[n] angelis
 triplex ē. p[re]sunt enī an-
 geli angelicis sp[irit]ib[us]. Et
 h[uius] dicunt[ur] d[omi]nacōes. p[re]sunt
 etiā bonis et h[uius] dicunt[ur]
 p[ri]ncipat[um]. p[re]sunt demonib[us]
 et h[uius] dicunt[ur] p[er]tates et or-
 do et gradus dignitates
 in h[uius] patet. **I**n mysteriū
 aut[em] triplex ē q[uod]dā q[uod] con-
 sistit in opando q[uod]dā in do-
 cendo. et in docendo a[ut] ma-
 iora aut m[en]ora. p[ri]mu[m] est
 v[er]itū. scdm archangelor[um]
 r[ati]ō angelor[um]. **Q**uāta
 appaiaō ē. de qua legitur
 i[n] hystoria t[er]p[er]a. Nam iux-
 ta cōstātinopolē ē quidā
 locus ubi olim dea uest[ra]
 colebat[ur]. s[ed] nūc etiā in ho-
 nore s[an]cti michaelis fabrica-
 ta ē. qui etiā locus michae-
 lū nūcupata ē. Cū g[er] que-
 dam uoie aquilū ardētis-
 sima febris rubeis colori-
 bus mōta cōmphēdisset.
 estuāta media poculū de-
 derūt. q[uod] euomuit adeo q[uod]
 q[ui] p[ost]ea comedēt ul[ter] bi-
 beret euomebat. dū autē
 mōta iā vian[ter] eēt ad locū
 se dua fecit ardens se illic
 aut mori aut languore
 p[er]uari. Cui michael appa-

rens dicitur ut confectio nem
sibi ex melle et vino et pi
pe faceret. et omnia que coe
der ibi intingeret et sic ple
na sanitatem inaper. **Q**uod cum
fecisset plene libatus est
cum tamen secundum medicane
rationem contrarium esse uideatur
talibus pocula colesias exhibe.
habetur in hystoria scripta. **S**ecundo dicitur victoria.
Multiplex autem victoria ip
sius archangeli michael
et aliorum angelorum inuenitur.
Prima est quam archangelus
michael predictas syponitanos
hoc modo prestat. Post
aliquot enim tempus ab
inuento loco neapolite ad
huc gentiles contra syponi
tanos et benenetas qui
quingenta milibus a syponi
to distant. ordinato exer
cito bellare ceperunt. Qui
de episcopi consilio triduo ieiun
as peccerunt ut ieiunio tri
duano uacarent et prout
suum michael in sui auxili
um implorarent. Tertia autem
nocte michael episcopo apparuit
pater exaudias dicit. victo
riam affuturam promittit et quater
ta diei hora iubet hostibus
occurrendum. Quibus occurren
tibus mons gargarum inuerso
aeremore conuulsus. fulgura

aëbra uolant et caligo
tenebrosa totum motus caeli
in se obdunt ita ut sexcen
ti uiri de aduersariis tantum ex fer
ro hostium qui ex sagittis igni
ueis intirent. Reliqui uero uir
tute archangeli contra. perdo
late reliquerunt errorem. et contra
inuo colla christiane fidei sub
miserunt. **S**ecunda victoria
est quam michael archangelus
obtinuit. quando draconem. id est lu
ciferum cum omnibus suis sequen
tibus de celo expulit. de quo expo
nitur illud quod habetur in apo
calypsi. factum est prelium in celo
et cum enim lucifer dei equitatem
appetisset archangelus mich
ael celestis exercitus signifer
aduocans ipsum luciferum cum
suis sequacibus expulit de
celo et in hunc aerem caligi
nosum usque ad diem iudicii
reclusit. **N**on enim promissum est
eis habitare in celo siue in
superiore parte aeris quia locus
clarus et amoenus est. nec in
terris nobiscum ne nimis nos
irascantur. sed in aere inter ce
lum et terram ut dum super respici
unt et uident gloriam quam a
miserunt inde dolorem habeant
et cum inferius conspiciunt et
vident homines illum ascen
de uiri ipsi ceciderunt in uul
dia torquentur. frequenter autem ex

diuina dispensacōe ad nūm
exercitiū ad nos descendūt
Vñ sicut aliquib' uiris scō
mōstratū est frequēt' circa
nos uolūt sicut musce.
Innumēabiles enī sūt et uelu
ti musce totū aerē repleue
rūt. Vñ dicit ayimo. ut phi
losophi dixerūt et doctores
nū opīant' aer iste ita ple
nus ē demoib' et malignis
spirib' sicut radius solis
minutissimis puluisculis
licet aut' tot sint tū iuxta
suā originē eorū exerci
tū minimum' cū eos uicim'
ita ut qui ab aliq' scō uiro
uictus fuit. deinceps ille de
illo uiro de quo uictus est
ipm nō ualeat tēptare
Tercia uictoria ē quā ange
li condie de dēonib' obtinēt
dū p uobis contra eos pug
nātes ab eorū temptacōe
uos liberant. Primo pā
tē dēonis refrenādo. Apoca
lip' xx. de angelo qui demo
nē ligauit et in abyssū mi
sit. Et chobie octauo de dya
bolo in deserto supiori reli
gato. Huiusmodi enī reli
gato nichil aliud ē q' pā
tis eius refrenacō. Secūdo
cōcupiscētiā refugādo. Et
significatū ē genesis xxxij
ubi dī q' angelus tēgit

neruū iacob et statū emar
cuit. Tercō mēdū dūce
passiōis nris mētib' ipi
mēdo. Hoc significatū apo
calipsis septimo ubi dicitur
Nolite nocē terre et mari
neq' arborib' quousq' sig
nem' &c. Itē ezechielis no
no. Signa thau in frōtes
uorū genuentū. Thau ē
lra ad modū cruas ē fīa
et q' hac signati sūt nō ti
mēt angelū passiōis. Vñ
ibidem dicitur. Sup quē
videritis thau nō occidat'
Quarta uictoria ē quā
archangel' michael de ā
tīpo habiturus ē qū ipm
occidet. Tunc enī michael
pnceps magnus ut dicit'
danielis xij consurgeret. et
p elās tamq' adiutor et
ptector contra antīxpū
fortit' stabit. Deinde antī
xp's ut dicit glosa apoc' xij
sup illud. uidi unū de capi
tib' ei' abscisū &c. mortuū
se finger et p tōmū latens
postmodū appebit dicens
se suscitātū anteq' magica
ferentib' eū demoib' i aera
ascender et uniuersis miran
tib' adorabūt eū. Tandem
i montē oliueti ascendēs
ut dicit glosa sup illud se
cūda ad thes. ij. quē dōmī'

ihesus iustificet et dū sta-
bit in papilionē et in so-
lio suo et i. loco dūc quē
dūs ascendit. michael ad-
ueniens ipm iustificet. De
quo p̄lio et uictoria itelli-
gitur scdm̄ gregoriū illud
qd̄ dicit in apocalipsi. s̄m̄
ē p̄liū in celo michael et
illud enī uerbū de tripla
p̄lio michaelis exponitur
s̄. de p̄lio qd̄ habuit cū lu-
ascē cū ipm de celo expul-
s̄. Et de p̄lio qd̄ habet cū deo
nub; nos infestantib;. Et
de isto **T**ercio hęc solepni-
tas dicitur dedicatō et eo
q̄ hac die p̄dāu locū i mō-
te gargano dedicatū fuisse
michael archangelus reue-
lauit. Reuerſi enī hyponta-
ni a cede adūsarioz et tā
magnifica pota uictoria
adhuc dubitatē ceperunt
utrū p̄dāu locū ingredi
ul' dedicare debent. Tūc ep̄s
sup̄ hys duxit papā pela-
giū consulendū. Qui res-
pondit dices si hō illam
eccliam dedicatē debet. hoc
maxime die q̄ uictoria da-
ta ē fieri oportet. Si uō ali-
t̄ scō michaeli placuit. ab
ipō ē sup̄ hoc eius requēda
uolūtas. Instantib; aut
ip̄ et epō cū ciuib; ardua

no ieiunio michael in hac
die ep̄o apparuit dices. Nō
ē opus uobis quā ego edi-
ficauī dedicatē eccliam. Ip̄e
enī qui condidi dedicauī
Ocepit ut die sequēti locū
cū p̄lō egrediens ipm p̄a-
ly frequētaret. et se sp̄alem
suū patronū sentirent. de-
dix; p̄dā cōsecratōis signū
ut s̄. ab ouēte p̄ posterulā
ascenderet et ibidē uestigia
hōis imp̄ssa marmoi iue-
nirēt. Mane igr̄ ep̄s et vni-
ūsus p̄lō ad locū ueniunt
et ingredientes cū p̄a magnā
et tria altaria iuenerunt
quoz duo i australi parte
posita eant. t̄m̄ uō in oc-
cidendi uenandū qd̄ et
rubeo pallio t̄m̄ tectū. Cele-
bratis igr̄ ibidē missarū
solepnijs cū sacra cōione
singuli accepissent. om̄s
ad p̄na cū immēso gaudio
redierūt. Ep̄s autē ibidem
sacerdotes et deicos delega-
uit q̄ iugit̄ diuinū officiū
celebrarent. In eadē spelū
ca aq̄ luada et uiniū diu-
as emanat qua p̄ cōio-
nē p̄lō potatur. et diuile
egritudines sanātur. Tūc
sūm' p̄cifer hys auditis
hūc diē in honore sancti
michaelis et om̄i b̄ōrum

† a se

spūm p totū orbē vniuersali
 ē statuit celebrandū. **C**ir-
 co her solēpnitas dicitur mē-
 na sū michaelis. In q̄ tū
 solēpnitate oīm angelorū
 memoriā agim⁹ et omīs
 gualit⁹ honoram⁹. Debet
 namq; nos eisdē laudē et
 honorē impendē multipli-
 a rōne. Ipī enī sūt custodes
 nū. mīstratores nū. frēs
 et cōaues nū. aīarū nū
 nū in celo portatores. oīd
 nū māz apud deū ipsele-
 ratores regis et nū nobilis-
 simi milites et tūlatores
 consolatores. **P**rimo ergo
 debem⁹ eos honorare quia
 sūt custodes nū. Cuilibet
 enī hōi dantur duo angeli
 unus malus ad exercitiū
 alius bonus ad custodiē-
 dū. Custodia enī boni an-
 geli deputat hōi. et ī nati-
 uitate in utero et statū pri-
 uatū ex utero et semp
 ē cū ipō iam adulto. In
 hoc enī tripla statū ne-
 cessaria ē hōi custodia ā-
 gelica. Nam dū puulus
 adhuc ē in utero potest in-
 terminet dāpnari dū est
 extra uterū aū adultam
 etatē pōt a baptisinate
 impediri dū est in adul-
 ta etate ad diuisa pān

pōt pīrari. **D**yaabolus enī
 in hōie adulto rōnem se-
 duat p astutias uolūta-
 tē alliat p blandicias. u-
 tūc opprimit p uolētiā
Ideo necesse fuit ut bon⁹
 angel⁹ eidem ad custodiā
 deputetur ut hōiem eru-
 diat. et dirigat cōtr fal-
 laciā. exhortet⁹ et inuocet
 ad bonum cōtr blādia-
 as et defendat ab oppō-
 ne cōtra uolētiā. **E**ffect-
 us aut angelice custodie
 in homine quadruplex
 assignari pōt. **P**rim⁹ ē ut
 pfiat anima ī bonū grē
 Et hoc facit angelus ī aīa
 tribz modis. **P**rimo omīe
 ipedimētū ad bonū remo-
 uendo. hoc significatū ē ero-
 di xj ubi angelus pūc-
 sit pīnogenitā egypti. **S**e-
 cundo pīgnāā extirpando
 qd significatū est zacharie
 in ubi dicitur Angelus dñi ex-
 citauit me quasi hōiem
 qui extirpat⁹ a sopno. **T**er-
 cō in via pīe ducendo et
 reducendo qd signi-
 ficatū est thobie qūto ī an-
 gelo qui eū duxit et reduxit
 ut. **S**cds effectus ē ut nō
 cadat ī malū culpe. Et qd
 facit angelus triz modis
 pmo ipediēdo pān futur

ne fiat. Hoc significatū est
nisi xxiij in balaā q' ad
ad maledicēdū israhel p
gens ab angelo ipeditur ē
Sed increpādo pretiū
ut ab eo quis recedat. H'
significatū ē iudiciū scdō ubi
cum angelus filios isrl' de
pnaicatione increpāss; ipi
elevantur uocem et fle
uerūt. **T**ercō uolēciā infe
rēdo ut pūa abulacōe et
angustia eipiat. Hoc sig
ficatū ē uolenta educio
ne loth et uxoris de zōdo
uis. i. de pccā consuetudinē
Tercius effectus ē si ca
dat q' postmodū resurgat
Et hoc facit angelus tri
bz modis. **P**rimo mouēdo
ad contritiōē. Hoc signifi
catū est iohie xi' ubi ad
documētū angeli de felle
p qd' intelligitur cōtritiō
luminis pūs oculos. i. cordis
Sed purgādo labia ad
cōfessionē. Qd' significatū
ē ysaie vi. ubi p angelū
labia ysaie purgātur. **T**er
cio **G**audendo ad satisf
factiōnem. Qd' significa
tū ē luce xv' ubi dicit q'
maius gaudiū ē in celo
sup uno pccō' &c. **Q**uar
tus effectus est ne totaēs ul'
in tot mala cadat. quoc

eus ul' in quor dyabolus
eratat. Et hoc facit tribz
modis. i. pccātem demois re
frenādo. **C**oncupiam debili
tando et mēoriā passionis
xpi nris mentibz impinē
do. De quibz supradictū ē
Secundo debem' eos
honorare q' sūt mīstratores
nri. Quis enī sicut dicit
ad hebreos pūmōst' admi
nistatores sps &c. Quies
enī ppter nos mittūtur. q'
superiores ad medios medij
ad infimos. itēm mittū
tur ad nos. **H**ec aut' mī
sio cōpetit bonitati dīne.
i hoc enī manifestatur dī
na bonitas. quē uirāni
salutē diligit. dū nobilis
simos sps qui ei intima
caritate iūgūtur dirigat
et cōsumit ad pcurandū
salutē uirāni. **S**cdō carita
ti angelice. Cū enī carita
tis ardens sit maxime
desidare salutem aliorū
ppter qd' dicit ysaas. Ecce
ego dūē mitte me. Et ā
geli pūt nos uiuare p eo
q' uidet nos suo auxilio
indigē et malos angelo
nos impugnat ideo q'
ad nos mittātur lex eri
git angelice caritatis. **T**er
cio hūane indigenae. **M**it

cūtur enī angeli ad illā
 mādū affcū ad amorē
 Dū in figura hui⁹ dicūtur
 missi fuisse in curru igne
 o. Sed ad illūandū intel
 lāy ad cognitiōē. Hoc
 significatū est apoc̄ decimo
 in angelo qui hēbat libz
 apcū in manu sua. Tercō
 ad corroborandū in nob'
 omīe ipfām usq; in finem
 Hoc significatū ē etiā regū
 decimo nono ubi angel⁹
 portauit helye panē sub
 aueicū et uas aq̄ et mā
 ducant et ābulant in
 fortitudie abi illius usq;
 ad montē dei oreb. **T**er
 cio honorādi sūt. q; ipi sūt
 frēs et conaues nrī. Omīs
 elā enī assumūt ad or
 dines angeloz. quidam
 ad supiores. qdā ad infe
 riores. quidā ad medios
 p diuinitate suoz mitorū
 licet hīa uirgo sup omīs
 sit. Ad hūis gregori⁹ in o
 melia illuminare uidetur.
 nā ut ait. Sūt nōnulli
 qui pua capiūt. s; tū hēt
 ānūciare frīb; nō desistūt
 In angeloz nrō currit
 Et s; qui secretoz celestū
 lūmā et tape pualent et
 nūciare hū cū archāgelis
 Et s; qui mira faciūt sig

na et ualent opant. et hū
 cū uirtutib;. Et s; qui ma
 lignos spīr⁹ uirtute orōnis
 et vi acceptē pccatis fugāt
 et hū cū pccatib;. Et s; qui
 acceptas uirtutib; elōz mī
 ra transcendūt et elās frīb;
 puapant et hū cū puapa
 tib; mītū sortūt. Et s; qui
 sic in semetipīs omīb; vi
 cīs duantur ut ipō iure
 mūdiciē dū int' hoīes uo
 centur. Ecce cōstitui te deū
 pharaonis et hū cū dūa
 omīb;. Et s; in quib; uelut
 in throno suo dñs plidens
 alioz frā examinat. p quo
 dū scā etiā regit plerūq;
 de qbuldā suis infirmis ac
 tib; omīs elā iudicant. et
 hū cū thronis. Et s; qui
 dei ac pūmū caritate āpl⁹
 cetis pleni sūt et hū mitorū
 suoz sorte int' cherubī ac
 ceperūt. q; cherubī pleitū
 do scāe dicitur et iuxta pau
 lū pleitudo legis ē caritas.
 Et s; qui supne cōtēplacō
 nis amore succēsi in solo q
 ditoris sui desideio anhelāt
 nichil iā in hoc mūdo cupi
 ūt solo eternitatis amore pas
 cūtur. arena queq; abiciūt
 cūcta tpalia mēte tūscen
 dūt. amāt et ardēt. atq; i
 ipō suo ardore reqescunt.

Tū et ad
 moise
 dñ

amando ardent loquendo
accendunt. quoscuq; uerbo
tangunt arde. prius in dei
amore faciunt. quo isti uili
inter seraphim numer sorte
sue uocationis acceperunt. **H**
gregorius **Q**uarto hora
di sunt quia ipsi sunt animarum nostra
rum in celum portatores. Et hoc
faciunt triplici modo. Primo
via spando malicie tuo
Ecce ego mitto angelum me
um qui te. **S**ed per uiam spanda
in celum baulando. exodi decimo
quinto. Ecce ego mitto ange
lum meum qui te custodiat in ui
a et inducat in terram quam pro
misi patribus tuis. Tercio in celum
collocando. Iuce xx. factum est
autem ut morietur medicus
et portaretur ab angelis in si
nu abrahe **Q**uinto quia
ipsi sunt orationum nostrarum ante de
um reputatores. Ipsi namque pri
mo orationes nostras deo repu
tant. Iob xij. Cum orabas
cum lacrimis et sepeliebas mor
tuos ego obtuli orationem tuam
domino. Secundo ibidem per uobis
allegat. Iob xxiij. Si fuit
per eum angelus loquens unus
de filiis ut annunciet omnem
iniquitatem miseretur eius etc.
Item zach. primo. Et respondit
angelus domini et dixit. domine
exercituum usquequo non misere

beris iherusalem et urbem iuda
quibus uat es. **I**ste namque
septuagesimus annus est. Tercio
uobis suam dei remunerationem
danielis nono ubi dicitur quod
gabriel ad eum uolans dixit
Ab exordio pauperum tuarum e
gressus est sermo. glo. i. suam
a deo. Et sequitur. ego autem ve
ni ut iudicarem tibi quia uir
desiderior es. De hys tribus
dicit Bernardus super cantica.
Discurrit angelus medius
inter dilectum et dilectam uota
offerens. infans dona. crea
tor ista. placat illum **S**ec
undo quia ipsi sunt regis eterni no
bilissimi milites. secundum quod
dicitur in iob. Numquid est nu
merus militum eius. Sicut
autem uidemus in militibus re
gis aliam quod quidam eorum sunt
in aula regia commorantur
et regem allociuntur et ad eius
honorem et solacium regi can
tant. Quidam autem ciuitates
et castra regni custodiunt.
Quidam uero regis inimicos ex
pugnant. Ita et horum militum
christi. Quidam in aula regia. i.
in celo eupireo semper regem
regem allociunt et ad eius
honorem cantica leticie et glorie
sunt cantant dicentes Sanctus sanctus
sanctus etc. Item benedictio et cla
ritas et sapientia etc. apoc vii

Alii aut custodiunt ciuitates
suburbia et villas et illi
se qui nobis se deputant
ad custodiendam custodientes
statim virginum coniugatorum et
castra religionum. *psalms*
Sup muros tuos iherusalem
custodes et. Alii vero dei mi-
nistros. i. deones expugnant
apoc. facti est prelium in celo
i. secundum unam expositionem in ec-
clesia militanti michael et
angeli preliabantur cum draco-
ne et. *Septimo et ultimo*
quod ipsi sunt tribulatores con-
solatores zach. primo. An-
gelus qui loquebatur in me ver-
ba bona verba consolatoria
Ite iohanne quito. forte a no-
esto et. Et hoc faciunt tribus
modis. Primo confortando
et roborando danielis deo
ubi cum daniel corruisset cecidit
eum angelus dicens. No-
li timere. pax et confortare et
esto robustus. Secundo ab in-
pacia conservando. psalmus
tra. Angelus suus deus noster
davit de te et. Tercio ipsam
tribulationem refrigerando et
minuendo. Et hoc signavit
est danielis timore. Vbi ange-
lus domini cum tribus pueris in for-
nace descendit et fecit me-
dium fornaceis quod neutrum ro-
nis flauit. *Prologue*

Item dicitur a ierar-
cho quod est sanctum et nemus
quod sanctum nemus. vel dicitur a no-
mia quod est lex. Vnde dicitur
in legenda sua quod iherosoli-
mum interpretatur sacra lex
fuit enim sanctus i. firmus vel mun-
dus vel sanguine tinctus. i.
sacro usui deputatus. *Si-*
cut uasa templi dicebantur
sancta. quod sacro usui deputata
fuit igitur sanctus i. firmus in bo-
no opere propter perseverantiam lon-
ganimam. Mundus in me-
te per puritatem. Sanguine tinctus
per diuine passionis medi-
tationem. Sacro usui depu-
tatus per scripture sacre expositionem
et interpretationem. Dicitur et
nemus a nemore ubi conu-
latus aliquis fuit. Et lex pro-
pter regulare disciplinam
quam monachos suos docuit
et interpretatus fuit. *Iherosoli-*
mum etiam interpretatur visio
pulchritudinis. Vel dimidi-
tans locutiones. Est autem
multiplex pulchritudo. Prima est
spiritualis que est in anima
secunda moralis que consistit in
honestate morum. Tercia in-
tellectualis que est pulchritudo
angelica. Quarta supernalis
que est diuina. Quinta celestis
que est sanctorum in patria. Hanc qui-
nuplex pulchritudinem iherosoli-

in se uidit et habuit
Nam habuit spūale in v
tutū uarietate. Morale in
uite honestate. Intellcūa
le in excellenti puritate.
Supsubale in ardēti can
tate. Celeste in etna clar
tate. Diuidantur etiā lo
cutiones siue ūba tā sua
q̄ aliorū. Sua exanitate p
fendo. Aliorū uā cōfirman
do falsa cōfutādo dubia
exponēdo. *De glorioso ihe*
ronimu' eusebii romulo
iunior nobilis filius ab opi
do stridonis qd' dalmatie
et pānonie confinia cen
ternat oriūduus. hic adh
puer romā adyt et lris
grecis latinis et hebraicis
plene eruditus ē. In arte
grammatica donatū habu
it pceptorē. In rethorica
aūt victorinū oratorē. In
scpturis aūt diuinis ex
cubatur die ac nocte et i
de hausit auidē qd' postmo
dū effudit habunde. *Q*
dam uō tpe sicut ipē in e
pistola ad eustochiū phi
bet dū de die tiliū et noc
te platonē auidē legēt eo
q̄ sermo tautus sibi in li
bris pphetias nō placet
circa mediā quadrageli
mā tā subita inardēti febre

corripit ut toto frigescente
iam corpe uitalis calor in
solo pectore palpitaret. dū
ergo exegit funeas parentū
subito ad tribunal iudicis
trahitur. et interrogatus cu
ius conditiois esset xpianū
se libe cōfiteatur. ad quē iu
dex. mētuis inqt. Cycom
anus es nō xpianus. ubi
enī thesaurus tuus ibi et
cor tuū. At rediūm' obui
atur et cōtinuo iudex ipm
duritiē cedi iussit. Tunc
clamauit et dixit. Misere
mei dñe. miserere mei. Tū
qui astabāt p̄stabantur ut
ueniā tribuēt adolescentē. Ip
se aūt deū uiracē cepit
ac dicē. Dñe si ūq̄ habuō
codices scđares. si legō re
negabo. In hec g' iuramē
ta uerba dimissus subito
reuulsat. Tūc lacrimis totū
se inuenit p̄fusu et ex ūbei
ly que aū tūmal suscep
rat scapulas t̄p̄it lumen
tes. Tanto aūt studio li
bros diuinos extunc legit
quōto libros gētiliū unq̄
legat. *C*dū aūt ēēt āno
rum īginta nouē in ro
mana ecclā cardinalis p̄b
or ordinatus ē. Mortuo
aūt libero pp̄ iouin' dig
nus sūmo sacerdos ab

omnibus acclamant. **S**ed dum
quorundam deicorum et monachorum
lasciviam increparet. Illi in
muni indignati ei insidias
pauerunt. **S**ed et per uestem mu-
liebre ut ait iohannes beletus
ab eis turpitur est delusus.
Nam cum iohannis ad matru-
ni solito modo surgeret uestem
mulieris quam emuli iuxta
latus posuerant repperit suamque
esse credens induit et in ecclesiam
sic processit. **H**oc autem emuli fa-
ciebant ut uilem habere in cha-
lamo uideretur. **A**d ille uides
tante eorum infame locum dedit
Et ad gregorium nazarenum
constantinopolitane urbis e-
piscopum peruenit. **P**ostquam autem
ab ipso sacras litteras didicit in
hunc peruenit ubi quanta per
ipsum sustinuerit ipse ad custo-
dium narrat dicens. **Q**uoniam
eius in hunc constitutus in illa
vasta solitudine que exusta
solis ardoribus horridum mona-
chis praestat habitaculum. puta-
ui me romanis deliciis in-
de horrebant sacro membra de-
formia et squalida cutis si-
cuti ethiopum carnis obdur-
eat. cotidie lacrimis cotidie ge-
mitus. **E**t si qui repugnantem
sompnus iuuenes opprimeret
nude humo iuxta ossa heren-
na collidebatur. **D**e cibis et po-

tu taceo cum et languentes aqua
frigida utantur et coctum ali-
quod recepisse luxuria sit. **E**t
cum scorpionum cum locus et fe-
rarum sepe choros interam pu-
ellarum et in frigido corpore
et in carne peritura sola li-
bidinum incedia pullulabant
Itaque continue flebam et repug-
nantem carnem ebdomidam me-
dia subigebam. **D**ie crebro quod
iuxta cum nocte uer per pecto-
ris cellam uerberibus quod a
duo reduceret tranquillitas. **I**n
sa quoque cellam meam quod co-
gnationum constantiam permes-
cebam et in iratus et rigidus
solus deserta peruehebam. **E**t ut
in cellis est dominus per multas
lacrimas nonnumquam uidebatur
in interesse agnitionis angelorum
Quadum ergo ibidem
peritiam sic pacta ad bethleem
opidum remeavit. ubi pri-
dens animam ad presepem domini sese
obtulit perueniens. **B**ibliote-
cam autem suam quod summo studio
sibi condiderat clausam alio-
que libros iterum relegens diem
ieiunius ducebat ad uesper-
um. **M**ultos autem ibidem disci-
pulos coadunans in seculo pro-
posito in translatione scripturarum
quingenta quique annis et sex
mensibus desudauit et usque ad
finem uite uigilo perueniens. **L**icet

aut in hac legenda dicatur
q̄ uirgo semp̄ fuit. ip̄e tñ de
se ita scribit ad palmarum
Vigiliatē in celo p̄fēo. non
q̄ habeo. s̄ q̄ magis miror
q̄ nō habeo. Tauri deniq̄
lassitudie fatigatus ē ut ī
stratu suo iacens funiculo
ad trabē suspēso supinis
manib⁹ se leuaret. ut s. officiū
ī monasteriū pur̄ portat et
hibet. **Q**uadā uō die ad
uespascēte cū ioum⁹ aui
frīb⁹ ad sacra lēuē audie
dā sedet subito leo qdā clau
dicās monasteriū ingressus
ē. Quo uiso cū ceti fratres
fugerent iedum⁹ ei q̄i hos
piti obuiant. Leo igitur dū
pedē sibi lesū ostenderet uo
catis frīb⁹ pedē sibi p̄cepit
abluī et diligēt̄ eius pla
gam requiri. Qd̄ cū factū fu
isset iuenerūt plantā a sen
tib⁹ vulniatā. Adhibita igr̄
diligēt̄ cura leo cōualuit
et omī fēdārate depolita ī
t̄ eos q̄i domesticū aīal hī
tauit. Tunc iedum⁹ uidēs
q̄ non tam p̄ sanitate sui
pedis q̄ p̄ eoz̄ utilitate do
minus leonē misisset de fra
trū consilio eū hoc iūxit
officiū ut alimū quē habe
bāt qui ligna de uenore
deferbat ip̄e leo ad pascua

duceret et ductū ibidē custo
dieret. Qd̄ et factū ē. Nā in
iūcta leoni alimū cura mo
re pastoris īdustrii eūdo
ad pastū locū incessantē
itineis rure pascendo unde
cūq̄ defensor tutissim⁹ eāt
Vinctū ut se abaret et ali
uis solitū p̄ficet opus con
suetis sp̄ hōis cū eo domū
redibat. Quadā igr̄ uice
pascēte alimū. et leone gra
uit sopito uicariēs cū ca
melis in cūseutes alimū
solū uiderūt et eū quātoq̄
rapuerūt. Exgestis itaq̄
leo cū loquū non inueniret
rugiēdo huc illucq̄ ibat
Quē tandē nō inueniens ad
portā monasteriī cū his rōtur
et int̄ ut solit⁹ eāt p̄ uenā
dia īgredi nō p̄sumpsit. Et
uidentes frēs q̄ cardus so
lito et sine azimō uesset
putauerūt q̄ fame cōpuls⁹
alimū cōmedisset. Tolentes
ei ānouā tribuē cōsuetam
dicebāt. Vade et reliquam
ptē aseli que ē remansit
māde et tuā ingluuiē ex
ple. hesitātes tñ utrū hoc
malū p̄petass̄ exierūt ad
pascua si forte aliqd̄ mortū
indiciū inuenirēt. Et nichil
inuenientes reuēsi iūonimū hī
retulerūt. Tunc mouens e⁹

officiū alium leoni iungit
et ligna cedētes leoni ipo
nūt. **Q**uā cū leo paciēter fer
ret quadā die expleto ope
ad agrū exiit. har illacq
discurret sare desidans q̄ de
suo fuisse loao fān. **E**t ecce in
dit alouge negonatoēs cū
omnibz camelis pcedente a
sino veientes. **M**os enī illi
regnomi ē ut qū cū camelis
longius gradiūt. cameli
ut directius uadāt pceden
tē in collo funiculū gesta
tē asinū subsequantur. **R**e
cognito igr leo asino cū
igena rugiat sup eos ir
ruit et oēs hoies in fugā
conuertit. **A**c leo tribulū ru
giens pauebat cauda for
iter tram. p̄ritolqz came
los sicut eant omniū aū
se ad cellā ire coegit. **Q**uā
cū frēs uidisset et iedui
mo nūcassent ille ait. :
Hospitibz uris frēs hailli
m pedes abluite escas p
bere et sup hoc uolūtate
dūi expectate. **T**unc leo per
monasteriū cepit ut sole
bat letus discurre lingu
loz frū uestigys se p̄ter
uēs et q̄ de p̄petrata quā
uō fecerat culpa cauda il
ludens uetiam postulabat
ieduiū aūc futuror p̄la

frīb; ait. **I**te frēs et uenien
tib; hospitib; uetia p̄parato
Ad huc eo loquēte uicinis
ad eū uenit amūciās ante
fores hospites adesse q̄ ab
batē uellent uidē. **A**d quos
cū ille uisisset p̄uū illi e pe
dib; p̄uoluit p culpa uet
iam postulantes. **Q**uos il
le benigne elenās p̄cepit:
ut sua reapent et aliena
nō usurparet. **R**ogāt igr
illi batē ieduiū ut medi
etate olei p b̄ndictione ac
cipiat. **Q**uib; uir assensuēs
tandem coact; suscipi iubz
Dimiserūt aūc se annuat
eandē loca mēsurā fribus
ip̄is daturos et a suis dan
heredib; p̄cepturos. **C**um
autē olim in eā uisisset
q̄ cauer qd uolebat. theodo
si; ip̄ator damasū papā ro
gauit ut aliam uirō docto
ecclesiā officii cōmitter
ordinādū. **I**p̄e igr sciens
ieduiū in lingua latina
greca et hebraica p̄fectū. et
in omī sapia sūmū. eidem
officiū p̄dā cōmisit. **I**gr
ieduiū psalteriū p fenas
distinxit et unicuiqz ferie +
nocturnū p̄uū assignauit
et glā p̄i in fine annulib;
psalmi dicendū instituit. **E**t
in eplās et ewāgelia p au

in circuli decantandas ceteraq;
ad officii panem p̄ter can-
ti rōnabiliter ordinantur. **A**u-
tem illud de bethleē ad su-
mū pōntificē et ab eo et a car-
dialibz fuit ualde appbatū
et p̄petuo autēnticatum. **E**-
post hec aut in ore spelū-
ce in qua dñs iacuit monu-
mentū sibi construxit ubi ex-
pleus uouaginta octo ānis
et sex mēlibz sepultus fuit.
In quā reuēntia eū aug-
ustinus habuit patz in eplis
q̄s sibi misit in una quar-
tali mō ei scribit. Dño di-
lectissimo et cultu sinceris-
simo. caritatis obseruando
atq; āplectendo iōnnino a-
gustini 4c. Alibi quoz de eo
scribit sic. Sēs iōnnin⁹ p̄f-
uit grecō latīo et hebreo elo-
quio eruditus in locis sās
atq; lris sacris usq; ad de-
pitā uixit etate. Cui⁹ nobis
eloquiū ab onēte et occide-
te instar solis lampas res-
plēdit. **B**ēs aut p̄sper
in suis aduicias de eo sic ait
iōnnin⁹ p̄sbyter i bethleē
toto iā mūdo clarus habi-
tabat egregio ingenio et
studio uniuerse ecclē serui-
ens. **C**yprianus aut in libro
etymologiarū ait. iōnnin⁹
tū linguarū eruditus p̄f-

ertat. cui⁹ inēptatō cetis
anteferatur quē et uiboz re-
uacior ē. et p̄spiciantate suē
claior. atq; utpote a xpīano
itēp̄te uēior. **I**n dyalogo
quoz leuēi discipuli sāt mar-
tini qui eius tpe fuit sic de
iōnnino sēptū habet. iōnni-
n⁹ p̄f̄ fidei mūti dōctri-
nā. nō solū latinis atq;
grecis. s; hebreis ita lictis in-
struit⁹ ē ut se illi in omni
sāa nemo audeat cōpare.
Cui ingis adūsus malos
pugna p̄petuūq; certamen.
Oderūt eū hēna q̄ eos in
pugnae nō desinūt. Oderūt
clera q̄ uirā eoz īsectantur
et anima. S; plane eū bo-
ni hoīes et mirant⁹ et dili-
gunt. Nam qui eū heretici
esse arbitrantur insaniūt. To-
tus semp in lēone tot⁹ in li-
bris ē. nō die nō nō nocte
requiescit. aut legit aliqd
s; aut scribit. hec seuerus.
Et sicut hys uerbis pa-
tet. et sicut eadē ip̄e sepe at-
tat⁹ multos p̄secutores et
multos detractores p̄uellus
ē. Quas tū p̄secutiones q̄
libent⁹ sustinuit patet ex
eo qd sicut dicitur in eplā ad
azellam. Gracias ago dō
q̄ dignū sū habuit⁹ quē o-
derit mūdos malefici me

garrunt. **S**ed scio ad regnum
peruenire per istam et bonam
famam. **I**dem. **V**ana ob no-
men domini atque iustitiam unum
sa me infidelium curba plecti-
tur. **V**ana in obprobrium me-
um solidus exturgat huius mun-
dus. tamen ut merear a christo
laudari et sue pollicitationis
spem incedere. **B**eaata itaque
et desideranda reprobatio est. cum
primum a christo speratur in celo
nec maledictio gravis est
quam divina laude mutat. **N**o

Remigius dicitur
a remige quod est na-
vis ductor ut notum. **V**t dicitur
a remis quod sit instrumentum
ta quibus navis duatur. et
per hoc luctat. **I**pe enim eccle-
siam gubernavit a periculo in-
nausfragii eam duxit ad
portam nauis eam duxit
ad portam paradisi per ea lucta-
tus est contra insidias dy-
boli. **D**e sancto remigio:

Remigi^{us} regem et gentem
francoy commisit di-
cebat enim rex uxorem nomi-
ne rotildinam christianissimam
quam virum suum ad fidem mtebat
convertere sed nequibat. **Q**ue-
cum filium gravissimum bapti-
zari voluit. sed rex otio pro-
hibuit. **I**lla autem quiescere
non valens. tandem vir hoc

a rege obtinuit et filium bap-
tizavit. **Q**ui cum baptizatus
esset subito defunctus est. **C**ui
rex ait. **N**unc apparet quod christus
nullus est deus qui eum per quem
fides eius poterat sublimari
in vita conservare non potuit
Cui illa. **P**rimo in hoc a deo
meo me valde diligere sentio
quod primum fructum venturi mei
ipsum recepisse cognosco qui
regnum infinitum tuo melius
filio meo largitus est. **C**on-
cepit enim et filium alium peperit
quem sicut primum cum multa in-
stantia baptizari fecit. sed ec-
ce subito infirmatus ita quod de
eius vita desperat. **D**ixit quod
rex uxori. **V**ere debilis est de-
cimus qui nullum in suo nomi-
ne baptizatum in vita conser-
vare potest. **N**am si mille genu-
eris et cunctos baptizaveris
omnes sunt peribunt. **S**ed tamen
puer convaluit et sanitatem
recepit. ita quod primum regna-
vit. **A**c fidelis mulier virum
suum ad fidem reducere conaba-
tur. **Q**ualiter autem ad fidem co-
nversus est in alio festo quod est
per epiphaniam datum est. **V**o-
lens autem predictus rex totum
se christianus remittere etiam
docere bene remigio dixit. ut
quamdiu curaret dum ipse mei-
die dormiret sibi donaret. **Q**uod

Nam ille uir
omnis erat
rebat

et factū ē. **S**ed cū quidā molen-
dinū suū haberet int' fines
vni remigij molenariū
ipm dū circumiret cū indig-
natione repulit. Cui dixit re-
migius. Amice nō sit tibi
duri ut hoc molendinū ī
simil' hēam⁹. At ille ut cū
reiret statim rota molen-
di in concūm ita cepit. da-
manit p' sūm remigij di-
cēs. Serue dei veni et habe-
am⁹ insimil' molendinū:
Cui ille. nec in nec ē. **S**tati-
q' se t'ra aperuit et molen-
dinū penit' deglutit. **E**-
undus remigij famē fu-
turā cū in uilla quadam
bladi cumulos cōgregas-
s. iebriata rustici sū p'uide-
cā deridentes igne suppo-
suerūt. Qd' ille audies il-
luc uenit et pre frigore e-
tatis et uesp'ini t'pis se
calefacte cepit et cūquillo
corde dixit. Semp' for' bo-
nus ē. v'mptū qui hoc fe-
cerūt et postei eorū uiri ī
gēitalibz nupti et femine
gutturmoles erūt. Qd' sic
tūlla illa eueit quousq'
p' karolū sū discipulū. **E**t locū
dū aut' q' illud festū remi-
gij qd' agitur in mēse ia-
nuarij est festū de festū de
felicia obitu ipius. **I**llud

autē dī ēē de eius sacri cor-
pis trāslatōne. Cū enī cor-
pus eius p' ipius obitu
ad eccliam scōz thimothei et
apolinans cū feretro defer-
ret. secus eccliam sū xpoferi
cepit adeo pōdare q' nullate-
nus moueri potuit. Tandē
coacti rogauerūt dūm ut
eis ostendē dignaret' si for-
te in illa ecclia sū xpoferi ubi
nulle scōz reliquie q'esc-
bāt sepeliri uellet. **S**tati-
q' corpus leuissime substi-
lerūt et ipm ibi honorifice
posuerūt. **U**bi cū multa mi-
racula fierent eccliam am-
plauerūt et sūa arpta re-
no altare cū effossū corp⁹
ibi reponē uellent mouē
nullatenus potuerūt. Cū
autē in orōibz puocataur
et media nocte omīs p'it'
obdormisset ī crastinū sū
licet kalēdis octobris inue-
nūt sepulchrū corpis sū re-
migij in illam arptā ab
angelis deportatū. Qd' tū
p' longū temp⁹ ī pulchri-
ore arptā eadē die cū cap-
sa argentea trāslatū ē. **De**

Leo scō leodegario
ledegarius dū omni
ūture polleter edueusi ec-
clesie meruit in pontificē
puoueri. Qui dū dōrato re-

ge decedere cura regni gra-
uius pueretur. uoluntate dei
et consilio principum childeici
frem dotari adolescentem vi-
rum ualde idoneum pferat in
regem. Sed ebronius theoderici
ipsi childeici germanum pferre
intebat. et non pro regni q-
modum. sed quod de potestate electus
nam regis et principum uere-
batur. Timens igitur ebronius
licentiam a rege petiit et mo-
nasterium intravit. Quo q-
cedere et frem suum theodericu-
ne contra regnum aliq- molie-
tur in custodia detinere. Sa-
tate et prudentia episcopi pace
mirabili omnes gaudebant
Sed post aliquot tempus
rex malignorum consilio dep-
uat in tunc in uici dei odium
latatur quod oportunitate temp-
et modum mortis eius ante-
aus inquirebat. Sed episco-
pus blande ferens et omnes
iuniorum suos ut amicos a-
plectens egit cum rege ut die
pasche in urbe cum perat ce-
lebraret. Et ecce illa die nu-
ciatum est ei quod rex illa nocte
q- de morte eius attulerat
pferre decessisset. At ille nichil
trepidans sed illa die omnes
cum rege comitans pfecto die
sic fugit. quod in luxumensi mo-
nasterio domino seruens etiam

ebroio quod in monastico hi-
tu habitu laetabat sedula
caritate seruauit. **P**er mo-
dicum rerum moritur et theode-
ricus in regnum sublimatur
Quapropter leodegarius populi
sui lacrimis et precibus motus
abbatis ipso compulso ad
sedem suam rediit. At ebronius
perit apostatauit. et regis
senescalcus ordinatus. Qui li-
cet pius malus fuit tamen
postea peior fuit totoque stu-
dio leodegarii occidere inteba-
tur. Nullis igitur militibus qui
eum caperent. Cum hoc leodega-
rius compulso eorum furor cedens
dum in habitu pontificali de u-
rbe egredetur a militibus
capitur qui ei statim oculos
eruenerunt. Post biennium uo-
lens leodegarius cum fratre suo
garino quem ebronius exila-
uat in palatium regis ad-
ductus cum ad irrisiones e-
bronius sapienter et pacifice
rideret neque ille iussit ga-
rinum lapidibus obrui. Sane
cum episcopus tota die iudicis
pedibus ad quendam fluminem
super acutissimos lapides de-
curreret deducit et audiens
quod in hijs tormentis deum lau-
daret linguam eius pfecti-
fecit et postmodum eum cum
dam custodiam dedit ut ipsum

et omnibus
odio

uouis supplicijs reseruaret
Ille autē usū loquēdi non
pōdidit s; pōdicatōi et exhor
catōi. put potat uacabat
Sedit quē et qualis ipse et
ebromius ex hac uita mig
rent. Iux autē inuēsa i mo
dū corone caput eius arcū
dedit. Quā cū militi uidisset
qđ hoc eēt ab ipso epō que
sierūt. At ille in orōne se
pstinens grās deo reulit et
omīs astantes ut i melius
uitā mutarent admonuit
Qđ ebromi audies et iu
des nullis quātor spiculatori
bz ipm decollari mādauit
Cū ergo ipm ducēt ait ei
Non est inq; opus fratres
vos diutius tangai. s; hic
implete desiderū eius qui
uos misit. Ad hoc tres illo
r adeo cōpūcti s; q; ad pe
des eius padētes uetiam p
cabant. Quart; uō cū eū
decollass; pti; a demōe ar
reptus et in ignē piet; vi
tā miserabiliter tūmāuit. Si
ēmo expleto audies ebromi
us corpus s; uin militis mi
raculis illustrai mirabili
cruentus iudicia militum il
luc misit ut an sic se habe
ret uitas intimaet. Miles
autē supbz et arrogās cum
illuc ueniss; calce tūbā s;

paucēs exclamauit. mona
tur qui mortuū miracula
facē posse credit. Mor ille
arreptus a demōe et subito
inueniens morte sua ampli
sān quēdauit. Hys audiat
ebromi; ampli; iudicia cor
q;uatur et famā s; extigūe
moliebatur. S; iuxta predi
catōne s; gladio nequiter
nequā ipse occidit. Passus
ē autē circa annū dñi sextē
tesimū octogelimum. *Diogenes*

Frāscus prius dñs
ē iohānes s; pmodū
mutato uōie frāscus no
mīatus ē. Cui; mutacōnis
multiplex cā fuisse uidetur
Primo rōne miraculi cōuo
candi. Lingua eū gallica
miraculose a deo recepisse
cognoscatur. Vñ dicitur in le
genda sua q; sp cū ardore
s; sps replētur ardētia u
ba fons eructās gallice lo
quebatur. Scđ rōne offi
cij diuulgādi. Vñ dicitur i
legenda q; diuina prouiden
cia sibi hoc notabilū in
didit ut ex singulāi et in
suetū uōie opinio mīste
ry eius tota acies inotē
ceret orbi. Tercō rōne effec
tus consequēdi. ut s. p hō
daretur intelligi q; ipse p
se et p filios suos milites

seruos p̄ci et dyaboli dele-
bat francos et liberos fa-
cē. Quarto rōne magna
iūmitatis in corde. Nā frā
a a feitate s̄ dā. q̄ eis in
ē naturalis feitas et iūg
nāmitas aīoz. Quinto
rōne vtriositatis in ser-
mone. q̄ eius sermo istar
securs iūia incidebat. **S**
exto rōne honestatis i cō-
iūlacōne. Auit eū frāal-
cas dīa lingua quedā istar
securi que rome aū cōsu-
les ferebant q̄ eant in ter-
rōre et honore. **De sancto**

Francaus francaus
seruus et amicus alaf-
sum i ciuitate alisy oritur
et negociator efficit fere us-
q̄ ad iugesimū etatis su-
annū temp̄ suū uane vi-
uēdo consumit. Quē dñs
istū tatis bello corpu-
it ac in uirū alim subito
tūlformauit ita q̄ iā spū
p̄phetico polleat cepit. Nā
aī quadam uice ip̄e aī plu-
ribz perusius capti diu-
fuisse carceri māapatus.
dolentibz alijs hic solus ex-
ultat. Redarguit sup hoc a-
captiuis iūdit. Ideo me ex-
ultae uouitis q̄ adh̄ sc̄s
p̄ totū sc̄m adorabo. **C**
dam uice romā cā deuocō-

nis p̄fascēs uestimēta sua
deposuit. et paupis ciuicā
uestimēta induens ante et
desiā s̄a petri iūc paupes
sedit. et aī eis uelut uin-
er eis aūde māductauit. et
sepius sile fecit u natorū
uēciūdia ipedit. **A**ntiq̄
hostis eū a salubri p̄posito
conatur aūte et feminam
quādam sue ciuitatis mon-
struose gibbosā cordi eius
iūmit et uisi relipiscat a-
cepas silem se fāriū mīa-
tur. S̄ a dūo cōfortat au-
dunt. francaus. amara pro-
dulabz lūme. et cepni cō-
tēpue si me cupis agnosce
Quedā igr leproū obuiū
habens aī huiusmodi hoīe
mūti naturalit̄ abhorreret
diuini tū mēdi oraculi ac-
rens in oscula eius ruit. et
p̄r her ille statū disparuit
Quapp̄ ad leproz hīradia
p̄eat et eoz deuote osculā-
pecuniā donat. **E**tāam s̄a
dānam ordinis causa in-
gredit. et ymago xpi eū mi-
raculose alloquit. franca-
ce inq̄. uade repara domū
meā. q̄ ut ciuis tota destitui-
tur. Ab ea igr hora aīa eius
hāfrā ē et crucifixi passio e-
ius cordi mirabiliter ē infusa
Iustit̄ solliate eāte repande

Vnam?

et uēditis q̄ habebat cū pe-
cuniā auidam p̄bitō daret
et ille timore p̄bitū reape re-
cusaret corā ip̄o eā p̄ciens
tanq̄ puluerē uilipēdit. **Q**
pp̄t a p̄re ligatus et captus
pecuniā eīdē restituit ac uel-
tē p̄r resignauit. et sic nu-
dus ad dominū euolauit.
et aliqd se induit. **A**duocat
iūte seruus dei quēdā simpli-
cē uirū. quē loco p̄s susci-
piēs rogat ut cū par eīus
maledicta cōgēniat ip̄e si-
bi econtrio b̄ndicant. **F**rater e-
cā eīus carnalis hyemali
tpe frāscū uilibz p̄māculis
tectū ordni uacatē et t̄ne-
bundū uidēs ait auidā. **D**ic
frāasco ut de sudore suo u-
nā ciuitatē uēdat. **Q**d̄ ille a-
diens alacrit̄ r̄ndit. **R**euēa
ego hanc dūo meo uēdam.
Quadā die dū audiret
ea que dūs discipulis suis
p̄dicandū nullis locutus
ē. statim ad uniuersa seruā-
da tota uirtute cōsurgit. sol-
uit calceamētū de pedibus
cūcta una s; uili induitur
et p̄ congia mutauit. **F**ū-
culū **T**pe nimis p̄ siluam
ābulās a latronibz capitur
et ab eis q̄s eēt īquirit̄ p̄e-
conē dei se eē asseruit. **Q**uē
illi accipiētes ī mūē p̄ci-

ūt dicētes. **I**ate iustit̄e p̄e-
co dei. **M**ulta nobiles et
ignobiles clera et laya sp̄e-
ra s̄cī pōpa eīus uestigys
adhēserūt. **Q**uos s̄cs pater
docet ewāgelicā p̄fectionē
implē paupertatē app̄hendē
et p̄ uia s̄cē simpliatatē in-
cedere. **S**ōp̄lit p̄terea ewan-
gelicā regulā sibi et suis fr̄i-
bz habitis et habēdis. q̄m
dūs ip̄ innocēciā cōfirma-
uit. **C**epit etiā seruēns ī
bi s̄cīna spargē et ciuita-
tes et castella feruore uiu-
bili ciuere. **E**t quidā eāt
q̄ntū a foris uidebat̄ exim-
e s̄cīanis. s; tū admodū sin-
gularis q̄ tanta distracōne
silenciū obseruabat ut nō
ūbis s; uicibz cōfiteretur. **C**ū
q̄ s̄cs ab om̄ibz laudaret̄
uir dei illuc ueniens dixit
Sinite fr̄es nec ī i eo dy-
abolica signēta laudate
Moneatur semel ul' bis ī
ebdomida cōfiteri qd̄ si non
fecerit dyabolica tēptatō
ē et deceptō fraudulenta
Monētibz illū fr̄ibz dignū
ori suo ip̄soluit et caput ex-
cūcēs se nullatenus con-
fessurū iuuat. **N**on post
multos aut̄ dies ad uomi-
tū redit et ī fauōlis ac-
tibz uitā finit. **S**angua

tus ex itine seruus dei dñi
 alinu eq̃taer loca. l. frater
 leonardus de alio fili fa
 rigat int se cogitare cepit
 ac dice. Nō de pau ludebat
 putes huius et mei. cōti
 nuo vir dei de alino descē
 dens dixit fili. Nō cōuenit
 me equitare et te peditem
 uenire. q̃ nobilior me fuisti
 Scipetēs frāt ad pedes prīs
 padit et ueniam postulauit
Cransente sibi aliquā mu
 lier quedā nobilis conato
 gradu occurrit. Cui lassitu
 dine et intusos anhelu
 misatus q̃dnā inq̃rēt. Et
 illa. Ora p me p̃ q̃ salu
 bre ppositū qd̃ cōcepi uiro
 meo ipediēte nō exequor s̃
 in seruicō dei nū plurimū
 adūsatur. Cui ille uade fili
 a q̃ cito de eo cōsolacionē
 recipies et ex pte dei oīpo
 tētis et mea sibi denūciēs
 De nūc ē tps salutis post
 modū eq̃tans. Qua denū
 ciante uir subito inuitat
 et cōtinētiā pollicet **C**ui
 dā rustico ī quadā solitudi
 ne sita defiaēti fontē aque
 ibidē suis ordibz ipetrauit
Cuidā frī sibi admodū fai
 liai secretū hoc scō inligā
 te spū retulit dicens. Hodi
 ē aliq̃s seruus dei sup tiam

pter quē quo aduixit non
 pmitteret dñs famē sup hoīes
 defuere. Sic pauldubio fuit
 se narratur. s̃ illo sublatō
 tota in cōtūū condicō per
 mutat. nā p̃ felice tūlitū
 p̃dō frī apparuit dicēs. Ecce
 iā uenit fames quā dñi ui
 uerē ego uenire sup terram
 dñs non pmissit **I**n festo
 pasche cum frēs in heremo
 greci mētā ac cōdiano so
 lito albis ac uittis p̃pas
 sent. et uir dei hoc cōspexil
 s̃ pau⁹ gressū rectēs capel
 lā cuiusdā paupis qui tūc
 aderat capiti suo iposuit et
 baculū manu gestans fo
 ras egredit et ad ostiū p̃
 tolaat. Manducatibz igr̃
 frībz clamat ut amore dei
 pegrino paupi et ifirino e
 lemosinā largiātur. Vocā
 t⁹ paup̃ igredit et in terrā
 solus recubens discū poit
 in anē. Ad uidentes fratre
 eius stuporē nimio st̃ reple
 a. Quibz ille. Mensā uidi
 patā et ordinatā et paupe
 rū ostiā eūcū nō esse q̃q̃
 noui **P**aup̃tatē in se et
 in alijs adeo diligebat ut
 paup̃tatē dñam suā sem
 p̃ uocaret. Si quū supiorē
 seipo uideret pau⁹ inide
 bat et se ab illo uinci tē

bat. Nam et cū die quadā
paupculū quēdā obuium
habuiss; ait sono suo. **N**g
nā uerundia intulit uobis
inqt istius inopia et nos
tram paupratē plurimū
rephendit. **N**ā p meis di
uitijs p mea dñā pauper
ratē elegi et ecce amplius
reliquit in isto. **C**ū quidā
paup corā eo transiret et
uir dei in intima fuisset cō
passione dixit ei socius.
Et si hic paup sit. forsitan
in tota puicia nō est eo di
cor uoluntate. **C**ui uir dei
dixit. Cito amica tuā exue
et paupi tribue. et ad eius
pedes pstratus culpabilem
te pdama. **C**ui ille pñus
obediuit. **Q**uadam uice
tres mulieres facie et habi
tu p omnia siles obuias
habuit que eū talit salu
tauerūt. **B**eneuēiat dñā
paupras. Et cōtinuo dispa
ruerunt et ultra uise nō st
Cū ad ciuitatē areaj deue
nisset et ibi bellū intestinū
cōmotū fuiss; uidit uir dei
de burgo sup terrā demōēs
exultantes. uocauitq; sociū
suū uonime siluestriū dixit
ei. **V**ade ad portam ciuita
tis et demonib; ut ciuitatē
exeat ex pte dei oīpotēis

pape. **Q**ui festinās aū por
tam ualēter clamauit. **E**t p
te dei et iussu pñs uñ frācū
a discedite demones uniuū
Sicq; omīs ciues post mo
diū ad cōcordiā redierunt
Credais aut siluest. dū ad
huc sacerdos secularis esset
uidit in sōpnis crucē au
reā de ore frācū pdeunte
aū lūminas celos tange
bat aū brachia pñsa
in latū uāq; mūdi pñe
amplēdo augebat. **C**on
pñtus sacerdos pñus
mūdū deseruit et uir dei
pñs imitator efficit. **E**t
istente uiro dei in orōne
dyabolus ter eū pñio no
mine uocauit. **C**ui cum
scs rādisset adiecit. **N**ull
ē in hoc mūdo adeo pñor
aū si cōuersus fuit nō in
dolgeat dñs. s; quāq; se
metipm pñtēcia dura
necauit mīam in pñtū
nō inueniet. **C**ōtinuo ser
uus dei p reuelationē cog
nouit hostis fallitātē quō
misus fuit eū ad reporeū
reducē. **C**ernens autē hos
tis antiquus q; sic non
pualuit grandē carnis
temptationē eidem tūit
at. **Q**uō uir dei seuaens u
ueste deposita cordula d

durissima se liberabat di-
centis. **E**ya frat' asine sic te
mane decet sic subire fla-
gellū. **S**ed cū tēptatō neq'
q' discedet foras exiens in
magnā uinē se nudū de-
misit. Accipiens uinē uano
dū pile septē glebas cōpin-
git. Quas sibi pponēs cepit
alloqui corpus. **E**cce inquit
hec maior uxor tua. iste q'
tuor duo sūt filij et due fi-
lie. relique due seruis sūt
et ancilla. festina ergo os
inducere qm̄ frigore mori-
untur. **S**i aut' te multiplex
sollitudo molestat uin' do-
mino sollit' seruū. Illico dy-
abolus confusus abcessit.
et vir dei deum glōificans
in cellam rediit. **C**ū apud
dñm leonē cardinālē sanc-
te cruas ab eo rogatus ali-
q'dm moraretur. nocte q'dā
demonēs ad eū uēientes
ipm̄ grauissime liberauē-
runt. **V**ocansq' locū et
rem sibi aprens' ait. **D**eō-
nes sūt castaldi dñi nostri
quos destinat ip̄e ad pū-
endos excessus. **E**go uero
offensam nō recolo quā
p mīam dei satisfactio-
ne lauam. **S**ed forte iam
castaldos suos tūc pū-
it uinē. q' maneo i cūis

magnator. qd' forsitan frīb'
paupculis meis bonā sus-
picionē uō quāt qui forte
me existimant delictis habū-
dare. et surgēs sūmo mane
inde recessit. **E**xite aliquā-
eo in orōne audiuit super
tectū dñi' catuas demonū
cū strepitu discurrete. **Q**ui
conat' foras exiens et au-
as signū sibi impmēs dixit.
Et pte dei omnipotēis uob'
dico demones ut q'q' uob'
pmissū est in meo corpore
faciatis. libent' enī omnia
sustinebo q' cū maiore in-
imici nō habeā corpe vin-
dicabitis me de adūsario me-
o. dū ipso uita mea extebi-
tis ulcōne. **C**onfusi igit' de-
monēs euaselsit. **F**rat' qui-
dam socius uiri dei in extasi
fatis uir' ceteras celi sedes ui-
dit unā dignissimā et mi-
rabligia p̄fulgēte. **Q**ui cū
miraretur cūnā cā p̄clara
sedes seruaretur audiuit. **S**e-
des ista uiri' de ructibz prin-
cipibz fuit. et nūc hūili frā-
asco patitur. **E**t exiēs ab o-
rōne uiri' dei interrogauit di-
cēs. **Q**uid de te opināis p̄-
et ille. **V**ideor in maxim'
p̄dōr. **S**cāq' in corde frīs
q's dixit. **C**ognosce q' uerū
fuit uisio quā uidisti. qm̄

ad sedem p supbia p dicitur
humilitas leuabit humilium
In uisione dei seruis dei
sup se scaphi crucifixi al
petit. Qui crucifixus fuit
signa sic ei euident impressit
ut crucifixus uideatur et ipse
Consignat manus et pedes
et lacus aquas caracte. S;
diligent ab omni oculis ipse
stigmata abscondebat. Qui
da cu her in uita uiderunt
h i morte plurimi conspice
runt. Ad autem her stigma
ta p omnia uia extiterunt. nil
tis miraculis e ostensu. quo
ru duo que post eius obi
tu congerunt hic inferre suf
ficiat. **I**n apuleia uir q
da nocte rogerius an yma
gine sa francisca stans cep
cogitare dicens. Est ne hoc
ueru ut tali clariss; mira
culo. an pia fuisset illusio
siue suoz frum simulata i
uencio. Ad du mente ruol
ueret subito audiuit sonu
quasi spiculu piliens de
balista. sensitq; se in sinist
guic uoluit. S; cu in q
rotheca nichil lesionis ap
paret protheca de manu
extraxit et graue uoluit
qi sagitte in palma conspex
it. Et quo tanta uis prece
bat ardens totus ex dolo

re et ardore deficere uideretur
Cuq; penitet et se bta fra
nca stigmata credi uaciter
restauratur per duos dies du
san dei p sua stigmata exo
rass; fuit continuo liberatus
In regione quoq; castelle
cu quidam uir sco francisco
deuot; ad completum pgeret
ab insidijs ob morte alteri
ibi paratis et errore ipen
tur. et letalit uoluerat; sei
uinus relinquitur. Deinde
gladiu in guttur crudelis
lictor infixit et extrahere no
uens recessit. sic undiq;
conuersus et clamor et ab o
nib; mortu; plagitur. Cu
aut nocte media campana
frum ad matutinas q; cam
pana reuocat. Statim ille
manu eleuans uidebat ali
cu inuere ut gladiu extra
heret. Et ecce uidentib; o
bus gladius q; ualidissi
mi iact; manu pugili eum
piliuit. Statimq; ille per
fre sanatus se erexit dicens
His franciscus ad me uen
iens suaq; stigmata meis
vulueib; apponens eoru
suauitate cuncta vuluea
delinuit et contactu munifi
ce solidauit. Qui cu uellet
discedere sibi inueba ut ff
gladiu abstraheret q; loqui

alit uo ualere. Que statim
 apprehendens ualide precat
 statimq; signantib; sancti
 vulneru guttur deuultes
 pfre sanauit. **I**n urbe ro
 ma dara illa duo lūaria
 orbis. s. hūis dominicus et be
 atus frāsc; corā dūo oshi
 enli qui postea fuit lūmus
 pontifex aderāt. dixitq; eis
 eps. **C**ur uo facim; de uis
 sūb; epōs et p̄latos q; do
 cūmēto et exemplo ceteris
 p̄ualent. sic mē scōs de rī
 dendo longa cōtenao. **V**iat
 tūde hūilitas frāscāi ne
 se p̄ponet. uiat dūcāi ut
 p̄m; rīdendo hūilitē obedi
 ret. **D**ixit ergo beaty dūc;
 dūe gradu bono si cognos
 cūt sublimati s; frēs me
 i. nec p̄ meo posse p̄mit
 tā ut aliud assequatur
 specimē dignitatis. **P**er
 hec rīdēns scs frāsc; dixit
Dūe mīores ideo uocan
 t; frēs mei ut maiores
 fci nou p̄sumāt. **C**olūbi
 na simplicitate plenus
 oīs creaturas ad creato
 ris hortatur amorē. p̄di
 cat aub; audiat ab eis
 tanguntur ab ip̄o nec u
 si licentate recedūt. **H**y
 rūdines dū eo p̄dicante
 garrent ip̄o impante

pan; conticelait. **A**pud por
 tūculā iuxta eius cellam
 cyada in fici relides frequ
 t; tanebat. **Q**uā uir dei ma
 nū extendēs uocauit dicens
 Soror mea cyada uen ad
 me. **Q**ue statim obediens
 sup eius manū ascendit
 Cui ille. tanta soror cyada
 et deū tuū lauda. **Q**ue p̄
 mēns nō nisi licentata
 recessit. **D**arat lucernis
 lampadib; et candelis no
 lens sua manu derumpere
 fulgore. **S**up petras reue
 renter ambulabat eius in
 autu qui dicitur petra. **L**e
 git de uia vniūilas ne tū
 seunā pedibus concut
 rent. **E**t apibus ne media
 pereant glacie hyemali ti
 mel et optima uina iubet
 apponi. frāno noīe aīali
 a cuncta uocabat. **M**uro et
 ineffabili gaudio replebat
 ob creatoris amorein cum
 solem lunā et stellas itue
 batur et eas ad creatoris
 iurabat amorē. **C**oronā
 sibi magnā fci p̄hibebat
 dicens. **V**olo q; frēs mei
 simplices p̄res habeant t
 capite meo. **C**ur quidam
 admodū secularis cū ser
 uū dei frāscāi apud scā
 seuerinū predicātē inuenit

set uidit deo sibi reuelare
sancti francisci cum duobus cul-
tris ensibus ualde fulgenti-
bus in modum crucis signati
quorum unus a capite ad pe-
des alius a manu in manu
per pectus transfuditur tende-
batur. **Q**uē cum uicarius uidis-
set. tali iudicio recognosce-
re compunctus ordinem introi-
uit. et uitam feliciter consumma-
uit. **C**um infirmitate ocu-
lorum ex fletu continuo iur-
issimè suadentibus quod abstine-
ret a lacrimis sic respondit
non est ob amorem hominis quod ha-
beamus coram oculis multis eterne
luce uisitatio repellenda.
Cumque autem a fratribus urgeretur
ut patetur infirmitati ui-
sus remedium adhibere et quod
urgiat instrumentum ferreum
igne candens in manu tene-
ret. uir dei ait. **N**on fiat ig-
nis esto tu in hac hora spi-
ritus et carnis. precor dominum
qui te creauit ut in calo-
rem tuum temperet. Et hec di-
cens signum crucis contra ip-
sum edidit. **F**undaturque illo
tenia carnis ab aure usque
ad supralium nullum ut retu-
lit dolore sensit. **A**pud he-
num sancti urbane seruo dei e-
gritudine ualidissima la-
borante cum ipse defectum natu-

re sentiens unum poculum pos-
tulasset. magisque adesset. illa-
tam sibi aquam signo crucis
edito biberit. mox in op-
tinum unum comissa. quod deser-
ti loci paupertas non potuit
uir sancti puritas impetravit
ad aurum gustum subito conuulsi.
Malebat se utriusque audi-
re quod laudem. Et ideo ipsi tunc
mentem in eo sacras extol-
lent precepit alicui fratri ut u-
ba ipsius uisitationis suis a-
nibus inuitando proferret. Cum
quod frater ille licet iure cum
rustici et uicinarum impa-
ri et inuitale diceret exhy-
latus dicebat. **B**enedicat ti-
bi dominus. quod tu uelutina loqu-
ris et talia me decet au-
dire. **N**on tam seruus
dei pectus uoluit quod subee-
ner tam pape quam parere
Idarum quali cedens officio
guerdianum perijt aurum uo-
luntati per omnia subiacet fratri
quorum cum quo solutus erat
ire. sed perminerebat obedi-
entiam et seruabat. **C**um frater
quidam contra legem obedi-
entiam fecisset. et peccata sus-
cipere habet uir cum dei ada-
lorum terrore eius caput in
igne perit. **C**umque
per horam caput fuisse in
medio ignis. precepit ipsum

extrahi et fr̃i restitui. **E**rl
 hitur g̃ capuciu de medi
 o flā mari. nullū habens
 adustionis uestigiu. **Q**
 dam q̃e p paludes uene
 rari ambulās inuenit
 auiū multitudinē maxi
 mam cantāciū in palude
 dictā ad sociū. **S**orores
 aues laudant creatore su
 u. **S**am et in earū medio
 horas canoicas cantem?
Quib; intib; aues mo
 te nou sūt. s; q; ob nimū
 garriti se adinuicē audi
 re nō poterāt ait. sorores
 aues a cantu cessare do
 nec laudes debitas dño
 psoluam. **Q**uib; tacētib;
 finis laudib; licentiam
 cantandi dedit et statim
 cantū suū more solito re
 supserūt. **I**nnitit; deuo
 te a quodā milite dixit ei
 fr̃ hospes meus moitis ac
 quiesce et pacā tua confice
 q; cito alibi māducabis
Qui statū acciescens do
 mū suā disposuit et pec
 uniā salutariē accepit. **C**ū
 ergo ad mēsam intrassent
 hospes subito exproauit
Cū quādā auiū multitudi
 nē reppul; et eas uelut rō
 nis paupes salutall; dixit
 fr̃es mei uolucres multū

debetis laudare creatorem
 vrm qui pluuus vos iduit
 pēnas ad uolandū tribuit
 aeris piūtatē concessit et
 sine vīa sollicitudinē uos gu
 bnat. **A**ues aut cepuit. ver
 sus eū extendē colla. preu
 dere alas. apue iōstra et i
 illū attente respice. **I**pe uō
 p mediū earū tūliens tū
 ca contigebat easdē. nec tū
 aliq; de loco ē mota donec
 licētia data omīs insimul
 euolauerūt. **C**ū apud cal
 tū almanū pōicaret. p̃p
 garrir; p̃ndinū ibidē in
 dicanū audiū nō pote
 rat. **Q**uib; ille. sōres mee
 p̃ndines iā temp; ē ut lo
 quar ego q; uos satis dix
 istis tenete silentiū donec
 uerbū dñi compleat. **C**ui
 continuo obediētes p̃u
 conticuerūt. **T**raſeūte a
 liquū uiro de p apuleam
 iua bursā magnā reppit
 denarijs tumescētē quam
 solus uidens acipe uoluit
 ut paupib; erogaret. s; ille
 nullaten; p̃misit dicens n
 licere sibi alienū auferre
S; cū ille uehemēter ista
 ret fraust; paululū orās
 iubet ut bursam collat. q̃
 iam colub; p pecūia cona
 nebat. **Q**d uidens frater

E obis volēs imple mā
dātū burlā in
maibz
cep

timie cepit et in magnus
serpens p̄tin⁹ exiuit. Et
ait sanct⁹. pecūia seruis dei
nichil aliud ē q̄ dyabolus
et coluber uenenosus. **C**ū
fr̄ quidā ḡuit tēptaretur
cogitare cepit q̄ si aliqd
scriptū de manu p̄is h̄eret
ip̄a p̄tin⁹ tēptacō fugiēt
Sz cū rem sibi nullatenus
apire audēt. quadā uice vir
dei vocauit eū dicens. Por
ta in fili cartā et acinen
tū. q̄ laudes qualdā dei scri
be uolo. **Q**s cū sc̄p̄lisset ait
Accipe cartulā hanc et usq̄
ad diem mortis tue custo
dias diligēt. **S**taq̄ om̄is
tēptacō ab eo recessit. **I**dē
quoq̄ fr̄ dū sc̄s infirmus
iaceret cogitare cepit. Et e
morti appiquat p̄ et quā
plurimū consolauer si post
mortē habere tūcam pa
tris mei. p̄ modicū sc̄s
vocat eū dicens. Tibi tra
do tūcam istam et post
mortē meā ip̄am h̄eas ple
no iure. **C**ū apud alexandri
am lōbardie cū quodā ho
nesto uiro hospitatus fu
isset ab eo rogatur ut p̄
ewāgely obseruāciā de a
pposito māducat. **Q**ui
cū eius deuotiōni cōsenti
ret ille accurrens capone

septēne p̄parat mandu
cū. **M**anducantibz illis in
fidelis quidā amore dei ele
mosinā petat. **M**ox uir de
nomē audiens b̄ndcū.
mēbrū sibi cūsumit capo
nis. Reseruat infelix datū
et in castiū dū sc̄s predi
caret oūdit dicens. ecce qua
les carnes comedit ist e
frāstrus quē ut sc̄i hono
ratis. **N**ā in h̄ec in sero t̄
bunt. **S**z cū mēbz caponis
p̄sas ab om̄ibz uideretur ve
lut insan⁹ ab om̄i p̄lo in
cepatur. **Q**d cū ille didici
set erubuit et ueniā postu
lauit. **R**edierūt carnes ad
sui sp̄em p̄q̄ rediit p̄
uicatori ad mentē. **C**ū
quadā uice ad mensā sede
ret et de paup̄tate b̄c uir
ginis et filij eius collacō
fiēt p̄tin⁹ uir dei a mensa
surgēs singul⁹ ingeminat
dolores et p̄fusis lacrimis
sup nudam humū reliquū
panē māducat. **S**acerdo
talibz maibz q̄bz cōficiēdi
dūa corpis sac̄mentū est
collata p̄is magnā uole
bat reuerēciā adhiberi. **N**ū
sepe dicebat. Si sc̄o cuiq̄ de
celo ueniēt et paup̄ulo
aliam sacerdoti me cōtra
get obuiare ad sacerdo

as manus desolandas a
 aus me conferre et scō di
 cere. **E**xpecta scē laureti. qā
 manus eius uerbū uite q
 rectat et ulc hūanū aliq
 possidet. **M**iraculis ī uita
 sua mltas effulsit. **D**ane
 ei ad būdicendū oblaq mlt
 as infirmis attulere salu
 tē. **A**qm in uinū cōuertit
 et inde quidā eger gustans
 p̄tū salutē recepit. **C**ū
 uo tam ad dies extremos
 p̄pinq̄ret longa infirmita
 te conspectus sup nudā hu
 mū nudū se poni fecit. **f**e
 citq om̄s fr̄s ibidē assiste
 res ad se uocari et manus
 singulis iponēs om̄s ī p̄
 tib; būdixit et instar cene
 dūice singulis p̄is bucel
 lam diuisit. **I**nuocabat ut
 mors sui erat om̄s crea
 turas ad laudē dei. **N**ā et
 mortē ip̄am cūctis terribilē
 et exosam hortabar ad u
 laudē ei; locus occurrens
 ad suū inuocabat hospici
 ū dicens. būueiat soror
 mea mors mea. **A**d extre
 mū igr̄ horā ueniens dormi
 uit in domino. **C**ui aīam
 quidam fē uidit in modū
 stelle filis lune q̄titate
 soli in splendore. **A**miss
 fē in terra noīe augusti

in hora iam ultima posi
 tus cū diu iā amississet lo
 quelā subito damās dixit
Expecta me p̄i expecta ecce
 iā uenio tecū. **Q**uentib; fr̄at
 ib; qd dicer̄ ait. **N**ō uidetis
 p̄m ur̄i fr̄asai qui uadit
 ad celū? **E**t statim in pace
 dormiens p̄m secut⁹ est. **C**
 ū quedā dūa que b̄dō fr̄a
 alco deuota exerat mā uui
 use carnis fuisse ingressa et
 cleia et p̄lūci feretro exeq
 as celebrātes astāent. sub
 ito se mulier eigit sup lo
 culū et unū de astantib; sa
 cerdotib; uocat dicens. uo
 lo p̄i confitei. **E**go mortu
 a fuam. et duro erā carce
 ri mācapāda quomā pec
 catū qd̄ tibi pandam nec
 dū confessa fuam. orante
 p̄ me b̄dō fr̄anasco ad cor
 pus in redire indulcū est
 ut illo reuelato p̄cto uē
 am mear. statimq; ut il
 lud māifestauit in pace
 cernētib; uobis quiescam
Confessa igr̄ et absolua
 que recepta mor in dño
 obdormiuit. **C**ū fr̄atres
 plaustri qd̄cā
 uiro mutuo peteret. ille
 indignat⁹ r̄didit. **E**go po
 aus duos ex uobis cum
 scō fr̄anasco extouarem

de mēda
 X. Summ. Summ

q̄ plaustrū meū uobis ac
comodare. **S**z in se reuersus
semetipm redarguit et blas
pheme percutit iram dei for
midans. **M**ox filius eius
infirmatur et ad extrema
reducit. Qui filiū defunctū
videns. in tra uoluit. et
flens et san franscū iuo
cans dicebat. **E**go sū q̄ pec
caui me flagellare debuisti
fredde scē iam deuote p̄can
ti qd̄ abstulisti ipse blasphe
manti. **M**ox filius surrexit
et planctū phibens ait.
Cū mortuus eē s̄s fran
scus p̄ quādā uia longā
et obscurā me ducens in
quodā tande iudaio pul
cherrimo me collocauit.
Ac deinde dixit m̄. Reuertere
ad p̄em tuū nolo te am
plius detinē. **P**aup̄ qui
dam audā diuita debens q̄
dā pecūie q̄ntitatē. rogat
ut s̄a fransca amore sibi
cūmū plongat. **C**ui ille
supbe rīdens. tali inq̄t lo
co te reducā ut nec frāsc
cus nec aliq̄s possit te ui
uare. **M**ox illū vincula
tū in carcēm obscurū in
dulsit. **P**aulo p̄ s̄s fran
scus affuit et fracto car
cē rupisq̄ uindis hoīem
icolumē reduxit ad p̄na

Quidā miles s̄a fransc
a opibz et miraculis detra
hens ai quādā uice luderet
ad carillos uelata et iare
dulitate plenus circūstan
tibz ait. **S**i franscū ē s̄s
detē et octo uelant i caril
lis. **M**ox vi eius senarius
repleat apparuit et usq̄
ad nouē uices quolibz suo
ictu terenas accepit. s̄ illa
uā addens uisatē ait. **S**i
uim ē q̄ franscū iste sit s̄s
cadat hodie gladio corpus
meū. si uō sanctus nō est eū
dā incolumis. **I**udo finit
ut eius oīo fieri in p̄m ai
nepon suo inferret iurā
ille gladiū arripuēs in uis
cā patris cūstint. et p̄m
miserat. **V**ir quidā cruce
sic p̄dito ut nullatenus ui
ue posset s̄a frāscū tali
bz uocabz indamat. **A**diu
ua me s̄e frāscū memori
deuotionis et seruitij qd̄ ē
ipendi. **N**am in alio meo
te portau. s̄s pedes tu
os et manus osculatus
sui. et ecce monor doloris
huius durissimo cruciatu.
Mox ille sibi appus am
puulo baculo qui t̄jan in
se figurā hēbat locū dolo
ris tetigit et fracto apol
temate sanitatē p̄tinus

recepit. Sed semper signum
 dñi sup locū remansit. **I**n
 signo scō frāscalis suas lit-
 teras cōlueuat cōsignat. **C**
 ū in castro pomastreo ī mō-
 ranis apulie puella que
 dam pū et mīr unica fuisset
 defuncta et mīr scō frāasco
 deuota nimia tristitia fuit
 h̄ absorpta apparuit ei scō
 dicens uoli flere q̄ lucne
 tue lumē qd̄ deploras extit-
 tū mea ē īntellione t̄ id
 dēdū. **N**ō igitur sūpta si-
 duca corp̄ extinctū non
 p̄misit efferri. h̄ scā frāasca
 nomē īuocans et mortuā
 filiā apphēdens eā in colu-
 mē attēuauit. **I**n urbe ro-
 ma cū puer puulus de fe-
 uestia palacij cecidisset et
 penit̄ expirasset vtrūq̄ frā-
 ascō īuocatur et uite p̄a-
 restituit. **I**n ciuitate sue-
 tuena cū quedā dom̄ cor-
 ruens quedā iuuenē ex-
 tūxisset et cadauer iā t̄lco
 ad sepeliendū posuisset:
 mīr vtrū frāascā corā de-
 uocione q̄ poterat īuocabē
 et ecce circa mediā noctē
 puer cōsatauit. et sanus
 surrexit. et in laudis ū-
 ba prupit. **F**rat̄ iacob
 reatanns in nauicula p-
 ua fluminē qd̄ cū fr̄ibz

p̄cūssit et sociā ripā po-
 sitis postremo se ad exitū
 ipararet. Reuoluta uane
 ip̄e in pfundū flūis ē deui-
 lus. **F**rat̄ p̄ libacōne submissi **R**
 vtrū frāascā īuocantibz. ip̄o
 etiā corde ut poterat vtrū frā-
 ascā auxiliū implorante. et
 ce dñs frat̄ p̄ pfundū sicut
 p̄ ardam ambulabat et de-
 mersā nauiculā capiēs cū
 ea puenit ad litus uesti-
 mēta aut̄ eius madefacta
 nō sunt. nec aque gutta p̄-
 manuit ad tūcam. **D**e scā

Plagia p̄ma **pelagia**
 feiariū antiochie cī-
 tatis rebz et diuiciis plena
 corpe pulcherrima. h̄itū am-
 biosa et uana. aīo et cor-
 pe impudica. Quadā uice
 p̄ amicitē cū ambicōe mīg-
 na trālibat. ita ut nichil
 sup eā nisi aurū et argenti
 et p̄aoli lapides uiderent̄
 ita ut quocūq̄ uet̄ aerem
 diūsoz aromatuū odore re-
 pleret. quā p̄cedebat et se-
 quebat̄ multitudo maria
 puōz et puellarū qui et ip-
 si p̄dāns eant uestimētis
 iudici. **Q**uā quidē sanct̄
 p̄i noīe nōnus ep̄s elyo-
 poleos qui nūc dāmiata
 vocatur uidens amāssī
 me flere cepit. ex eo q̄ ip̄a

maiorē curā hēbat placē
mūdo. q̄ ip̄e habet placere
deo. p̄censq; sup̄ pavimen-
tū faciē suā cum t̄ra p̄cē-
bat. et ip̄am t̄ram lacrimis
rigans dicebat. **A**ttēde de-
ignosce in p̄ccatō. q̄a vnius
diei mēt̄as ornat⁹ tota⁹ vi-
te mee idustriā sup̄avit. **N**e
me dūc vni⁹ mēt̄as cōfū-
dat ornat⁹ aū cōspān tre-
mēde maiestatis tue. **I**lla p̄-
cenis sūmo se studio deo a-
uit. ego ē īmortalī dño pla-
cē p̄posui et p̄ meā negligē-
ciā nō impleui. **D**ixitq; hys
qui secū erant. **I**n vītate di-
co vobis q̄ deus hāc cont̄-
uos ī iudicio p̄ductur⁹ est
q̄m her se tam solliate depi-
git ut crenis amatoib; pla-
ceat et nos celesti sponso
placē negligim⁹. **D**ū her &
silia diceret. subito obdor-
muit usq; ē sibi q̄ que-
dā colūba nigra fēda nimis
curā eū celebrantē volat⁹
Qui dū cathecūnos absce-
dere pr̄cipiss; colūba dispa-
ruit et p̄r nullā rediens
et ab ip̄so ep̄o in vase aq̄
mersa mūda et cādida exi-
ens tā alte volavit q̄ vi-
dē nō potuit. **E**ugilans
igr̄ dñi quadā vice ad eccl̄ā
p̄cedens p̄dicaret et pelagi-

a p̄s eēt adeo cōpuncta ē
q̄ ei l̄as p̄ nūciū misit di-
cens. **S**cō ep̄o discipulo dei
pelagia discipula dyaboli
Si vere xp̄i discipulus cōp-
pans qui ut audiui p̄ pec-
catorib; de celo descendit me
peccatorem s; p̄cēntē sus-
cipe digneris. **C**ui ille remi-
sit. **N**ogo ut hūilitatē meā ī-
tepte⁹ q̄ hō p̄ccatōr sū. **S**i
uē saluari desid̄as solū me
uide nō potis s; int̄ alios
me uidebis. **C**ūq; ad eū cō-
plurib; aduēss; pedes eius
apphendit et amarissime
fletus dicē cepit. **E**go sū pe-
lagia pelagus iniquitatis
exundans fluctib; p̄ccatōrū
Ego sū p̄dictis abissus. **E**-
go uoāgo et laq̄us aīa-
rū. multos deceptos decepti-
que nūc cuncta phorru
Tunc eā ep̄s interrogauit
dicens. **A**d ē nomē? **C**ui il-
la a nat̄itate pelagia vo-
cor s; p̄r uestimētōrū **p**om-
pōpā om̄s me margari-
tā appellant. **T**unc eā ep̄s
deuenit suscipiēs p̄cēntē
aui salutarē ei iūxit et
sacro baptismate rigauit
Dyabolus ibidē clamat
dicens. **O** uiolētia quam
paciōr ab hoc seue decepti-
to. **O** uiolētia. **O** seuect⁹

mala. Maledictus dies in
 quo contritus natus est in. q.
 spem meam maximam abla-
 disti. **Q**uadam insup uoc-
 te cum pelagia dormiret dy-
 abolus ad eam uenit et eam ex-
 citans dixit ei. dñs mar-
 garita. Quid uq̃ mali tibi feci
 nunq̃ nō omibz diuitijs et
 glia te ornam? Queso dic
 mi in quo te conturbavi et
 tibi prius satisfaciā. Tū ob-
 secro ne me desās ne obpb
 u rplaus efficar. Ip̃a aut
 resignauit et in dyabolū
 iussit et statim euamuit.
Die tertio oīa q̃ hēbat
 congregauit et paupibz
 tribuit. **P**ost aliquor autē
 dies cunctis ignorantibz
 pelagia inde noctu aufugit
 et in monte oliueti deuenit
 ubi habitū hēuere accipi-
 ens in pua cella ibidē se
 collocauit et deo in uita ab-
 stinētia seruauit. **M**axime
 aut fame ab omibz ha-
 beatur et fr̃ pelagi⁹ dice-
 batur. **P**ost hec quidā di-
 acōn⁹ predā ep̃i ihsoli-
 mē causa uisitandi loca scā
 adueit. Cui dixit ep̃s ut
 p̃r scōr locor uisitacōne
 quēdā monachū nomē
 pelagiū quēret et ipm
 uisitare ai uerus seruus

dei esset. Quid ai ille fecisset mor-
 ab illa cognuit? neq̃q̃ ipsam
 p̃r uimiam manē cognouit.
 Cui dixit pelagi⁹. ha-
 bes ep̃m? Et ille. Oret p̃ me
 ad dñm. q̃ uē apl's xpi
 ē. heredes aut inde. t̃a die
 ad eius cellā rediit. S; ai
 ad ostiū paussit et nullus
 sibi aperuiss; fenestrā ape-
 ruit et mortuū eū uidit.
 Currensq̃ ai hec ep̃o nūcial-
 set ep̃s et ceteris omibz mo-
 nachis conuenerūt ut tam-
 scō uirō exeq̃as celebraret.
 Cūq̃ de cella corp⁹ e⁹ extul-
 sent repperūt q̃ mulier es-
 set. Et plūmū adiuuante
 deo gr̃as reddiderūt et scā
 corpus honoifice sepelierūt.
 Obijt aut octauo iuniorē
 octobri. **De scā margarina.**

Margarina dñs pelagi⁹
 uirgo pulcherrima diues
 et nobilis. cāra fuit p̃tū
 sollicitudine custodita et op-
 timis moibz instituta t̃ate
 q̃ pudicie honestate ui-
 gebat q̃ ab hoibz uideri mo-
 dis omibz renuebat. Deni-
 q̃ a quodā adolescente nobi-
 li in cōiugū queitur et u-
 triusq̃ p̃ris assensu cūtra
 nupays nōia ai imensa di-
 uitiarū et deliciarū gloria
 p̃parant. Cū uō nupciarū

p̃ scā dñe
 et il-
 la

die

dies adueñt. et iuuenes
et puelle et cuncta simul uo
bilitas añ chalamū iam
patū nupciarū festa cum
gaudio celebraret ugo dō
inspirante cōlidans damp
nū uirginitatis tā dāpno
sis plañsibz cōpar. pstra
ta in tñ cū lacrimis glām
uigñtis et nupciarū mo
lestias tanta in corde suo
cōpensacōe ubrauit. q. o
uia hui? uite gaudia q. si
stertora respuebat. **U**n nocte
illa a uiri cōsorcio ab
stinēs media nocte dō se
recomēdās consis ciuib?
et uirili hñtū clam aufug?
longe autē ad qdā mo
nasteriū ueniens et fratrem
pelagiū se appellās ab ab
bate receptus ē et diligenti
rīstructus. **Q**ui tā scē et reli
giose se habuit q. defuncto
sāmoñaliū puiscie de scēo
rū cōsilio et abbas ipi
o licet iūctis moñsteio uir
ginū ē prelatus. **U**n ergo
eis uō corpoz uctā. s. ani
marū papula cōtinue in
culpabilr mīstraret dya
bolus ei iūdēns studuit
qualit? pspm eius cursum
obiectū cūmīs impediret
Nā una uirginū que p fōi
bz ēat ī adulterium tñt. Et

scāmelcēte uirō cū iam celā
ri nō posset tant? pudor? t
dolor omīs uirgines et moñ
chos uctisq. moñstei cōult
nauit. ut solus pelagiū
utpote earū familiaris at
q. pposit? sine iudicō et ex
amīacōne ab omīb? cō
depuatus ē. **Q**ui foras nū
ignominia pellit? ac ī quo
dam rupis specu reducitur
sibiq. monachoz seuiſſi?
deputat? qui sibi panē or
deaceū et aquā tenuissē
mīstraret. **Q**uibz gesties
monachi recesserunt et so
lū ibi pelagiū reliqñt. **A**t
ille oīa pacēt? sustinēs in
nullo turbat? fuit. s. grās
deo sp referens p scōz exē
pla se cōtinue cōfortabat
Tandē cū finē suū adēe cog
nouit? abbatē et mona
chos p lras sic mādauit:
Nobili orta gñe margai
ta in seculo dñā fui q. ut pe
lagus tēptacōnū transi
rē pelagiū in nomē mi
posui. **U**n sū uō p decepti
ōne mēta qd frīs ostēdi
de cūine uirtutē obtinui pe
nitēciā inocens egi. **I**am
q. so ut quā uiri fēinā uel
acerūt scē sorores sepeliāt
et sic expiātō uiuētis ol
tencō monētis ut fēine u

quē cognoscat qđ calūp
niatores adulteriū iudica
bāt. Hys auditis mōchis
et sāmoīalibz ad speluncā
curētibz pelagi a fēis fēi
na et ūgo itata cognosca
tur. et ciuitas pñiam agē
tibz in monastio ūginum
honorifice sepelit. *De myle*

Aylis inētur merite
Tur i iuris pñi legatur
tante pulchritudis extitit ut
multi apē eam uēdins sbstā
tys suis ad ultimā paup
tatē deuenērūt. S; et ama
tores sui p zelo hābz inter
se consertis frequēt puelle
lunā sanguīe iuuenū re
plebant. Qđ cū audiss; ab
bas pānuā supro habitū
seculari et uno solido pro
fēs ē ad eam in quādam e
gypti ciuitatē deditq; ei soli
dū qđ p uicēde pettandi. Il
la accepto pñeo ait illi.
Ingrediamur simul in ca
merā. Cūq; ingressus esset
et lēn paolis stratū uesti
bz ascendē iuitatē dicit ad
eam. Si ē intus cubitū
in ipm eam? Illa autē dicit
Est qđdam cubitū ubi nū
lus ingreditur. Si uō deū
times nō est locus qui di
uitati eius abscondatur.
Qđ cū senex audiss; dicit

ei. Et scis ēē deū? Cūq; illa
rīdiss; se scīe deū et regnum
futuri seculi uenīō et tōmē
ra pñoz. Dicit ei. si ergo nos
ci. aut tantas aīmas pōdidis
ci. et nō solū p tua s; p illo
rū reddita rōne dāpnabēis
illa uēo her audiens puo
luta ad pedes abbatis pā
nuā cū lacrimis exorabat
dicens. Dico ēē pēitēā pī
et confido remissionē te o
raute sortiri. Tū peto tri
bz hōis inducias et post
her quo uillens ibo et que
cūq; pēpis faciā. Cūq; lo
cū illi abbas cōstituit u
bi uēire debet illa collās
onūbz qāq; ex pñō lucra
ta fuat placq; i mediani
tātē pñō expectāte igne
cōbullit clamās. uēite oīs
qui petastis meā et uidete
quō ea que in cōtulistis ex
urā. Erat autē ~~libran~~ pñi
ū libranū qđrūgetatū. C
cū oīa incēdissēt ad locū qđ
abbas pānuā cōstituit
pñit. Quā ille repto uirgi
nū mōstio in cellulā puu
lam reducens ostiū celle
plūbo signauit. et parua
reliq; fenestā p quā ei uic
tus modicus inferretur. uis
sitq; ei omībz diebz parum
panis et paululū aque

a ceteris multum. Cum autem seuer
discederet thaysis ad eum a
it. Quo iubet per te ut ex na
turali meatu aquam meam
effundam. Et ille in cella si
cut digna es. Cumque itum quomodo
deum deberet orare inquireret.
rudit. Non es digna nominare
deum. neque in labijs tuis no
mine civitatis adducere. sed nec
ad celum manus extendere. quia
manus labia tua iustitiae plena
sunt. et manus tue sordibus in
quinae. Sed cum modo iubeas
contra orientem respicere hunc ser
monem frequenter iterans. Qui
plasmasti me misere mei
Cum ergo tribus annis fuisset
indulsa condoluit abbas pan
nucius et perfectus est ad ab
batem antonium ut ab eo req
ueret si remisisset deus illi pec
cata. Et narrata cum sanctis au
thoribus convocatis discipulis
suis precepit eis ut illa nocte
vigilantes in oratione per
sisterent singillatim. quatinus
alicui ex his declararet deus
causam per quam abbas pannu
cius veniat. Cum ergo intel
lante orasset. abbas paul
us maior discipulus anto
nii. vidit subito in celo lec
tam preciosis uestibus orditum
quem tres iugines clara fa
cie custodiebant. Cumque pau

lus illi diceret gratiam illam tui
esse anthony uox divina re
pondit. Non est pater antho
nii sed thaysis metris. Quod
cum mane abbas paulus
retulisset cognita dei uolunta
te abbas pannucius cum gaudi
o discessit. Et mox perfectus
ad monasterium. ostium celle
dissipauit. Illa uero rogabit
ut adhuc maneret indulta.
Dixit autem ei. Egrede quoniam remi
sit tibi deus peccata tua. Et il
la rudit. Testor deum. quia ex quo
huc ingressa sum ex omnibus
peccatis meis feci uelut sarta
uam et statui autem oculos me
os. Et sicut non discedit ha
nec de naribus meis sic non
discesserunt peccata mea ab o
culis meis. sed flebam semper il
la confidans. Cui abbas pan
nucius dixit. Non propter peccata
tua remisit tibi deus pec
cata tua. sed quia hunc timorem
semper habuisti in animo. Et cum
illam eduxisset. decem dies su
peruixit et paulauit in pace
Abbas quoque effugit aliam
metricam sibi fere modo condire
uoluit. Nam cum illa metrica
sanctam effugit ad petendum im
pudentem alliceret. dixit ei ef
fuge. Sequere me. Qua secuta
cum ad quendam locum ubi erat
magna multitudo hominum

ueisset dixit ei. **S**ede hic ut
cōmūscetur tēti. Et illa. quō
possi hoc facē tanta mul-
titudine hic stante. Et ille. Si
hoīes erubescas nōne magis
tū debes erubescē creatorē
qui reuelat occulta tenebrarū.
Illa autē confusa recessit.

Dionysius **Prologus**
interpretat̃ uehemēter
fugiens. Vt dī dyonysius a
dya qd' ē duo et nilus qd'
ē eluacō qī scdm duo ele-
uati. scdm corpus et ani-
mā. Vt dicit̃ a dyone qd'
ē uenus. scdm pulchritudīes
et spūs qd' ē deus qī pulch-
ritudo. Vt ut quidā ayūt. dī
a dyonisia q ut dicit̃ p̃sido-
rus ē quedā gēna ingra-
ualens contra ebrietatē
fuit uehemēt̃ fugiens de
mūdo p p̃tām abrenūcia-
tōem. eleuat̃ p etīor cōtē-
placōnē. pulcher deo p deco-
rē uirtutū. ualens p̃toribz
contr ebrietatē mōrū. **H**ic
ante cōuersionē multa p̃no-
mia habuit. Vocatus est e-
nī anopagita a uito in qō
hītabat. Itē dñs ē theoseph'
i. deū sapiens. Itē a grecorū
sapiētibz usqz hodie dicitur
pagion tuatanu qd' latīe
dicitur ala celi. qz in celū a-
la spūalis intelligēcie mi-

rabilit̃ uolauit. Itē dñs est
macharius. i. b̃s. Itē a pa-
ta dñs ē ponice. Ponice at̃
aut papias una ē ex lignis
grecorū. Vt ponice s̃t gēna
rotundā colūpuarū. ul' po-
nicū ut idem dicit̃ ē pes qui
habet duas correptas et du-
as longas p qd' ostenditur
qz ip̃e fuit dñi sapiens p oc-
cultorū inuestigacōnē. Ala ce-
li p celestū cōtēplacōnem
b̃tis p etīor possessionē. **A**lia
ostenditur qz ip̃e fuit
mirabilis rector p eloquē-
ciā. ecclē sustentator p doctri-
nā. breuis sibi p hūilitatē
longus alijs p caritatē. **Au-**
gustin' aut̃ in libro octauo
de ciuitate dei dicit̃ qz ponici
ē genus phōr. Distinguit
enī ibi duo gēna phōr scdm
lūcū qd' est ex pte ytalie et
ponici qd' ē pte grece. **Q**uā
ergo dyonisi' sūm' eāt phi-
lozoph' iō anthonomatice
dicebatur ponice. Eius pas-
sionē et uitā grece dictauit
merodius cōstānopolita-
nus. Latine uō anastasi-
aplice sedis bibliothecari' ut
dicit̃ uiguan' remor ep̃s
Dio **De scō dyonysio:**
Dionisi' anopagita a be-
ato paulo ap̃lo ad fide xpi
cōuersus fuit. **Q**uā anopagi-

ta a uico amicitatis in quo
habitabat dñs fuisse dicitur
Ariopagus erat uir maris
in quo. i. erat templū e. **A**che
uīes singlōs uicos uoīa
bant a dīs quos colebant
ut uicū in quo colebatur
mars uocabāt ariopagū
q̄ ario dī mars. **D**icunt in
quo colebāt pari uocabāt
pariopagū. **E**t ita a singu
lis dīs singulos uicos de
noīabant. **A**riopag⁹ autē e
rat uir excellēti⁹ q̄ ibi
erat curia nobiliū et scole li
baliū artū. **I**n hoc igit⁹ uico
morabatur dyonisi⁹ mar
tim⁹ phoz. **Q**ui ob pleitudi
nē diuinorū munerū et sa
pientie theoseph⁹. i. deū sa
piens dicebatur. **E**rat et se
cū apollophan⁹ eius con
philozophus. **I**bi enī erant
epyrū qui ponebāt felici
tate hōis in sola corpis uo
luptate. **E**t stoya q̄ in sola
ānī uirtute. **I**n die igit⁹ dū
te passiois cū tenebre facte
fuisset sup̄ unīuersam terrā
phī qui erant acheis non
potuerūt huiusmodi causā
in causis naturalib⁹ tueri
re. **N**on enī fuit uālis edip
sis solis tū q̄ luna fere erat
e regione ad solē edypsis
uō fieri solet in quodā solē

et lune. **L**una autē tūc erat
quintadecima et in p̄fā distan
cia a sole. tū q̄ edypsis non
aufert lunē unīus pal
tre. tū q̄ p̄ tres horas du
rare nō p̄t. **H**ui⁹ memit
dyonisi⁹ in eplā ad apol
lophanū dicens. **O**bfusi uā
q̄ orbes unīformit tenebra
rū caligine tabescere ut p̄
gatiū redijt solis dyameter
regulā philippi an dei assūp
sim⁹. **C**ūq̄ repm⁹ qd̄ et erat
notissimū solem pari mola
nas nō debē. ayo ad te pen
ne uaste sacranū ad h⁹ uel
a⁹ tante rei mysteriū. **Q**uid
inq̄ speculū doctrine apollo
phane hīs secretis astar
his. **A**d que tu in ore diue
nō hūmā sensus sermone.
O bone dyonisi diuinariū
p̄mitacōnes s̄ rerū. **D**eu
q̄ notatū fere diē ex annū
adīs quā paulus m̄s au
tib⁹ suspēsis uitonuit signū
acclamātib⁹ recordai exp̄
dedi uirtutis man⁹ et falli
tatis sū uerib⁹ absolutus
Hec dyonisi⁹. **H**ui⁹ etiā
memit idē in eplā ad poli
carpū loquens de se et apol
lophano dicens. **A**mbō a
pud elhopoli tūc p̄tes et
coastantes inopinabilit
soli lunā incedentē uideba

m^o. Non enim erat cōuentū
 temp^o. et rursus ipā in a
 noua hora usq^{ue} ad uespā
 ad solis dyamet^{er} sup^{er} fina
 ut restituta. **E**gyptum aut^{em}
 illam uidim^{us} in onēte in
 choatā et usq^{ue} ad solare
 tinnū uēientē postea reg^{is}
 diēte et rursus nō ex eodē
 et defcū et repugnat oēm
 s^{ed} cōtrārio scdm dyamet^{er}
 scdm. h^{oc} dyonisi^{us}. **T**unc
 enī dyonisi^{us} cū apollopha
 no voto astrologice disci
 pline apud elyopoli egyp
 ti prexat et postea rursus ē
 inde. Tandē ut in historiis
 scolasticas legitur phi ad
 hoc adducti sūt ut dicent
 q^{uod} deus nature patitur. **A**li
 bi tū legitur q^{uod} dixerūt. a
 ordō nature pūtur. aut ele
 mēta mēantur aut deus
 nature patit^{ur} et elementa
 sibi cōpaciūt. **A**libi uō dicit^{ur}
 q^{uod} dyonisi^{us} dixit. her nor
 quā nouā miramur tota
 mūdi vām lucē aduētū
 significat. **T**ūc athenien
 ses illi deo arā cōstituerūt
 et supposit^{us} ē titulus ig
 noto deo. **S**ingulis enim
 aris supponebat^{ur} titulus
 indicās an ess^{et} dedicata
 Et cū uellēt illi offerre ho
 locausta et uictimas dix^{erūt}

erūt phi. **H**onoz nroz nō
 eget s^{ed} faciens genuflexio
 nes ante arā eius et sup
 plicabitis ei q^{uod} nō querit
 oblatōnes pāoz s^{ed} deuot
 onē aīoz. **C**ū ergo pau
 lus uēss^{et} athenas epyau
 et stoya phi cū eo discēbāt
Quidam at^{que} dicebāt. **N**ō
 uult scīator uīboz hīc dicē:
Alij dicebant. **N**ouoz idē
 noz uidetur ānūciator ēē
 Adducētes ergo eū ad mā
 phoz ut noua doct^{ri}na idem
 exāmē reaper dicerūt. **N**o
 ua quedā inferis auribus
 nris. volum^{us} ergo scīe q^{uod}
 uā uelint her esse. **A**them
 enses aut^{em} ad nichil aliud
 uacabant nō aut dicē aut
 audire aliqd nouū. **C**ū ergo
 paulus singula deoz alta
 ria plustrasset et int^{er} cetera
 ignoti dei altare uidisset
 dixit illis phis. **Q**uē igno
 rantes colitis hīc ego uob^{is}
 ānuncio vī deū qui fecit
 celū et terram. **D**eū dixit
 dyonisi^{us} quē cetis magis
 doctū in diuinis uidebat
Quis ē dyonisi^{us} ille deus
 ignotus? **C**ui dyonisi^{us}:
Ipē est uerus deus qui int^{er}
 deos nō demit^{ur} s^{ed} nobis ē
 incognit^{us} et scīo uēituro fu
 tur^{us} et ī ppetuū regnatur^{us}

Et paulus. **N**ō au tū sps
ē. Et dyonisi. **N**ō et deus
S; id incognitū ē q; er' tū
in celis cōuersatō ē. Cui pau
lus. Ille est inq; quē p̄dico
qui de celis descendit. carnē
suscepit. mortē sustinuit.
et die tertia resurrexit. Cū
at dyonisi' adhuc cū pau
lo disceptaret. forte transijt
ceus p̄uā corā eis. Statim
q; dixit dyonisi' paulo **S**i
hinc ceto. i noīe dei mei in
de. et uideit. Statim credā. s; ū
utais uerbis magicis. quia
forte nosti ūba que habent
huiusmodi efficacā. Ego for
mā uerborū p̄scribam t. In
hac igitur forma ūborum
dices. In noīe ihu xpi ua
a de ūguē crucifixi mortui.
i. q; resurrexerit et ad celū as
cendit. uide. S; ut oīs sus
pico tollatur paulus dixit
dyonisiō ut ipē ūba p̄fer
ret. Cū ergo in eadē forma
dyonisius ceto ut uideret
dixisset prius uisū recep'
Statimq; dyonisi' cum do
marū uxore sua et tota fa
milia baptizati ē et fidelis
effct. Sicut a paulo p̄trē
uū instruct' athenis ep̄s
ordinatus ē. Vbi ille p̄di
cōi insistens ip̄am ciuita
tē et maximā p̄rē regiois

illius ad fidē xpī adduxit
Hinc paulus ea que i ter
ciū celū raptus uidit reue
lasse dicitur. sicut et ipē dy
onisius in pleisq; locis in
sinuare uidetur. Vū et pe
rarchys ip̄orū angelorū ordi
nib; dispositib; et officiis lu
culent' et dare differunt. ut
nō putares ip̄m hoc ab a
lio didicisse. s; ip̄m potius
et usq; in terciū celū rap
tū ēē et ibi hēc oīa cōplex
isse. **A**d hie spū clariuit
sicut patet in epla quam
misit ad iohāne ewange
listā in pachynos insula
i ealio religatū. ubi ip̄he
tauit q; in reditur' ess; sic
dicens. Gaude uē dīctē uē
amabilis et desiderabil' ual
de dīctē. Et infra. Ex custodi
a q; est in pachynos ditte
ris et ad terrā alie rūtē
et facies ibi boni dei unū
cōnes et hys qui erūt p̄r
te trades. **D**ominicū b̄c
marie inēfuit sicut ipē in
libro de diuinis noib; uisū
uicē uidetur. **C**ū aut a
diss; petrū et paulū rome
a nerone in carceib; detine
b; detineī ep̄m sibi substi
tuit. et ad eos uisitandōs
accessit. Vm cū illi felicit'
ad deū migrassent et p̄r

Adis

modū demēs p̄sūdet ab ip
so hō demēre p̄t aliquot
spaciū t̄pis in franciā del
tinatur et sibi iusticiā et e
leucei locant. **N**issus g̃
p̄sūsus venit et multos ibi
dem cōuertit et etas plu
rimas fabricauit et dei
cos diuisi ordinis colloca
uit. **T**anta aut in eo grā
celestis emicuit q̃ cū sepi
pontifices p̄dolor contra
eū sedicōnem ppli cōua
rarent et ppli ad eū p̄de
dū sepe cū armis cōtū
rēt. mox illo iusto ac oī fei
tate deposita se eius pedi
bz p̄uoluebāt. aut uim
o timore soluti ab eius p̄u
na fugiebāt. **S**z dyabolus
uidens et iudens q̃ cō
die sui cultura deuesceret
et multiplicatis fidelibz et
desia triumpharet dūma
anū ipatore in tantā cō
mouit seueriā ut p̄ceptū
daret q̃ q̄qz xpianū aliquē
repuet aut sacrificare coge
ret aut diuisis supplicijs
cruciatet. **P**fectus igr̃ fescē
iun̄ contra xpianos p̄sū
a roma directus b̄tū dyo
nisiū p̄p̄o p̄dicantē iueit
statim captū colophisatū
cōspicū densū. et lous du
rissimus alligatū cū s̄as

iustico et eleuceio sibi p̄u
tai p̄cepit. **C**ū aut s̄a corā
illo in cōfessione dñi cōstā
tes astarent eidē quedam
iudua nobilis uēit et uir
suū lubū turpiter ab hys
magis deceptū alleruit. **P**
eius itaqz uirō ac̄ mittit
et in dñi cōfessione p̄seue
rans iuste necatur. **S**ā w
a duobz militibz flagellan
t. Deinde magno poudere
catenariū constructi carceri
manapant. **S**equenti die
dyonisiū sup̄ cruce ferrea
suppositis flammis uindictā
extenditur. ubi dñs decāta
bat. **I**gnitū eloquū tuū
uehement̄ et serius tuus
dilexit illud. **I**n aut engit
et ad bestias fedastimas
multo ieiunio exatatas pi
atur. **S**z cū in eū impetuo
se current signū crucis op
posuit et mansuetissimas
eas fecit. **D**eū in cubanū
iactatur. s̄ extincto igne nil
leditur. **C**rua affigitur et
diuina ibidē torquet. **I**nde de
positū cū suis socijs et mul
tis alijs fidelibz carceri māa
patur. **O**bi dū missā celeb
ret et pplū cōtaret dñs ille
suis eidē cū iun̄eso lūie ap
paruit et panē accipiens
ei dixit. **A**mpe hoc care me

q̄ meā ē marīa merces
tua. **P**er hec iudicia p̄ca
ti itū nouis supplicijs ma
cerant̄ et iuxta ydōlū mer
aurij tūū capita in cōfessio
ne fidei p̄fandūtur. Scā
q̄ corpus s̄c̄i dyonisi surrē
it et caput suū int̄ brachia
angelo duce et celesti lūe
p̄cedente p̄ duo miliaria de
portauit. a loco s̄. qui dicit̄
mōs martyꝝ usq̄ ad locū
ubi nūc sua elcōne et dei
p̄uidēcia requiescit. **T**an
ta aut̄ ibidē angelorū me
lodia insonuit ut int̄ mil
ros qui audierūt et credide
rūt etiā latia uxor p̄fati lubi
p̄pianā se eē clamauit. et
mox ab ip̄ys decollata et
in suo sanguīe baptizata
occubuit. **F**ili⁹ aut̄ ei⁹ iusti
us rome sub t̄b; ip̄atorib;
militauit. deū p̄suis redi
ens baptizat̄ et religiosorū
nūo sociatur. Dū autē iusti
des metuerūt ne s̄c̄orū rusti
a et eleuteij corpa xp̄iani
sepeliret iusserūt ut ī secana
iūgerētur. **M**adona aut̄ q̄
dam nobilis uectores ad
praediū iūtauit et illis
epulantib; s̄c̄orū corpa fur
tue surripuit et in agro
suo occulte sepeliri fecit. **Q**
postea p̄secutiōne cessante

in sustulit et corpoi v̄a dy
onisi honoifice sepeliuit.
Dati sunt autē anno dñi
cētesimo quēto. etatis uō
bā dyonisi nonagesimo
Cū apud arelaten s̄c̄s re
gulus ep̄s missarū solēp
nia celebraret aplōꝝ uōi
bz in canone recitans ad
uinc̄ et bās martyꝝ tū
is dyonisi rustico et eleu
teio. quo dū adhuc dei fa
mulos uiuē crederet pluri
mū mirāi cepit cur eorū
uōia sic uelacēs in canone
p̄tuliss̄. Ecce eide mirāa s̄
colūbe apparuerūt sup̄ au
tem altaris residentes que
s̄c̄orū martyꝝ uōia hēbāt
suis pectorib; sanguīe in
figura. Quas diligēt̄ in
tues s̄c̄os migrasse a cor
pe intellēnt. Et nota q̄
ignarus remēs ep̄s dicit̄
in eplā quā misit ad ka
rolū q̄ iste dyonisi⁹ miss⁹
in galliā fuit dyonisi⁹
ariopagita ut sup̄ dñū ē
Itē testat̄ ioh̄es sc̄orū in ep̄l
cola ad karolū. **N**ec forte
rō et compūto t̄pis contra
dicit sicut aliqui obicē uo
luerunt. **De s̄c̄o calixto:**
Calixtus p̄ anno dñi
ducentesimo secūdo s̄c̄i
alexandro ip̄atore marty

cū pass' ē: Cui' t'pibz par'
eunūēior urbis romę diu
no ē incendio concema
ta. sinistra manus iouis
aurea liq'fā. Tunc omīs
sacerdotes ad alexandrū im
patorē uenerūt petentes
ut dy irati sacrificijs placā
rentur. Dū ergo offerrent
subito celo sereno mane di
e iouis diuino fulmīe q'tu
or sacerdotēs p'dolor mortui
f' et ara eius iouis concē
mata ē. et sol obscurat' est
ita ut ppl's romanus fuge
ret ext' muros. Audiēs aut'
palmar' consul q' calixt'
cū suis deitas trans tyberē
lactaret. rogauit ut xpīa
in p' quos hoc malū cona
gerat. ad purgationē ani
matis penitus deleat'ur. Pal
mar' itaq' p'tate accepta
cū illuc cū militibz p'p'asser
s' illi p'tius excecati fuis
sent. territis alexandro h'
p'tius uicauit. Tunc im
pator iussit ut die mercurij
omīs ppl's cōueniret et in
curio imolaret ut ab eo
sup hys r'isa acciperet. q'
Ad dū fieret uigo queda
templi noīe iuliana acip
ta a demone exclamauit
Deus calixt' ē uerus deus
et uiuus qui uīs ē polli

coibz idignatus. Qd' audi
ens palmar' cū tyberem
ad urbē rauēnatū ad scū
calixtū accessit et cū uxore
sua et familia se ab eo bap
tizai fecit. Qd' audiens im
pator cū acerbitū simpliciō
senatori tradidit ut uerbis
blandis eū moneret et eo q'
reipublice plurimū nātus
ēet. Palmar' uō ī ieiunijs
et oronibz p'seuante uenit
ad eū quidam p'mittēs q' si
uxorē suā palmar' sanaret
cōtinuo credet. Cū igit' pal
mar' oraret illa sanata
ad palmar' cūcū dicit'
baptiza me in noīe xpī q'
cenuit manū meā et alle
uauit me. T' calixtus ueni
ens ip'am cū uiro suo simpli
cio et multis alijs baptiza
uit. Qd' audiēs impator
iussit omīs baptizatos de
collari. Calixtū uō quāq' die
bz sine cibo et potu manē
fecit. Ille autē uidens eum
ampli' confortat' iussit eū
diebus singulis fustigari.
Deū p' fenestrā p'apitātū
alligatūq' saxo in puteū p'
apitai. Austerius aut' p'sbi
ter corpus eius de puteo ele
uauit et ip'm in aēlo cali

Lpodij sepeliu'. **Plag'**
Conardus dicit odor

populi. a leos qd' e' plus et
uardus qd' e' herba redolens
q' odore bone fame popu
lu ad se traherat. **U**t dicit
leonardus q' legens ardu
a. **U**t leonardus dicit a le
one. Leo eni' quatuor habz
in se. pmo fortitudinē qua
fortitudinē ut dicit dyoni
sius habz in pectore et in
capite. Sic b' leonardus
habuit fortitudinē in pec
tore p' malarū cogitatio
nū refrenationē. et in capi
te p' insatigabile supnoꝝ co
templationē. Secundo habet
sagacitatē et hoc in duob'
s. apationē oculoz cū dormi
et in deletionē uestigiorum
cū fugit. Sic leonard' in
gilauit p' labore actionis
et in gilādo dormiuit p' req
em contemplatois et in se dele
uit uestigia totius mūdane
affectiois. Tercio habz iustici
am in uoce. Quia ei' uox
tertia die suscitauit leuātiū
natiū mortuū et omne bes
tia figē facit gradu. Sic et le
o multos mortuos in p'cis
resuscitauit. multos bestia
li' uiuētes in opibz bonis
fixit. Quarto habet amo
rē in corde. Quia scdm ysa
doꝝ duo timet. s. strepitū
rotarū et ignē accensum.

Sic leonardus timuit. et
timendo uitauit strepitū
mūdane sollicitudis et id
omīs thesauros sibi obla
tos concepit. **De s'co leonardo**
Leonardus fuisse
di circa annū dñi qm
gentesimū. Hic a s'co remi
gio remēsū archiepo de sa
cro fonte leuatus et ab ipso
salutaribz disciplinis iñstruc
tus ē. Cui' p'ces p'mi i' pala
cio regis francie hēbantur
Hic tantā grām a rege ob
tinuit q' omīs in carceribz
ipē uisitabat p'uius ab
soluebant'. Cū igr fama
s'ctitatis eius extēset rex mil
to tpe cū secū manē coegit
donec oportuno tpe ei epā
cū donaet. Qd' ille remiuit
et solitudinē desidans iñ
as omībz aurelianū p'di
candū cū frē suo lisardo de
uenit. Vbi p' q' in quodā
cenobio aliquū diu uixerit
dū lisardus sup r'pā ligens
sollicitus uellet manere
et leonardus p' s'cā spūs ad
moitionē in equitaua p'
dicare disponet. osculātes
se ab iūcem discesserunt.
Leonardus igitur ubiqz p'
dicans et multa miracula
extens in quadā silua a
tati lemonice uiana h'ita

uit. ubi erat aula regia cau-
sa uenacōis constructa. Ac-
cidit aut ut quadā die rex
ibi uenaret et regina illuc
cā delcācois egressa pui pi-
dicaret. Cū ergo rex et fami-
lia ppe regine pūdicatōne
ligeret. et leonardus p ue-
m' tūliet et gemēatū uoce
audiret. pietate cōmōtus
illuc pparuit et a rege uoca-
t' pūius t'rouit. Cū igr
a rege interrogat' q's eēt. et
se sancti rūngy discipulū fu-
isse narraret rex spem bonā
cōapiēs et a bono magro
ipm hū instructū existimā-
ipm ad reginā inducit. ro-
gat' ut pabus suis de cau-
pata cōunge et edicta ple du-
plex gaudiū obtineret. Tū-
ille orōne fusa qd petebat
pūm' iperit. Cū aut rex
multa in auro et argento
sibi offerret ille pūius re-
cusauit. admonēs ut hoc
paupibz daret. dicens. Ego
null' horz indigeo. s' tū i
aliq' siluarū contēptis hui'
mūdi diuicijs soli xpō fa-
mulari delideo. Cū aut rex
totū illud nem' sibi tradē-
ueller ille ait. Nō totū il-
lud ampio s' quātū nocte
cū meo azello tūire potō
tū in cōcedi exopto. Ad it

libentissimē impleuit. Con-
structo itaq; ibidē monaste-
rio diu ibi cū adiūctis sibi
duobz monachis t' abstine-
cia multa degebat. Cū autē
aqua vno muliario ab eis
distaret puteū ibidē situm
penitus fodi iussit quā a-
qua ordibz suis impleuit
locū aut illū nobilitatum
appellauit. eo q' a rege no-
bili sibi traditus fuisset.
Ibi tantis miraculis chor-
tauit q' quicūq; nomē ei'
in carce inuocasset mor-
ruptis vinculis nullo con-
tradictōe libi abiret et sua
catenas ul' cōpedes pūta-
ret. Horz plures secū mane-
bant ibidem ~~et dno serue-~~
~~bant~~ et dno seruebāt.
Septē quoz familie de eius
nobili stirpe uēditis omi-
bz ad eū uenerūt et distri-
buto singulis nemore ibi
cū ipō manētes exemplo
suo plurimos attraxerūt.
Cōuenit scs uir leonardus
multis claris uirtutibz octa-
uo ydus nouēbris ad deū
felicit' migravit ubi p' hū
multa feciss' miracula deri-
as illius ecclē reuelatū est.
Et quia locus ille p' mlti-
tudinis frequēciā artus
erat alibi etiam fabricaret

et illud corpus s^ci leonard
di honoifice t^rasportarent.
At illi cū ipso iohanno ieru
mo et oīdūib⁹ iⁿstetēs res
pietēs uiderūt totā puic
am nūe cooptā. Locū autē
illū in quo s^cs leonard⁹ q
esce uolebat oīno uacuum
cōspicerūt. **I**bi itaq³ cūllat
quāta mirada p^rapue ar
ca incartatos dūs p^r eū fac
at iⁿieⁿsi ferri uaietas ante
eius tumū depēdētis testis
erant. **V**iccomes lemo
mūcū ad t^ridē maloz q^u
dam grauissimā cathenā
fecit quā in appo sue tur
ris affigi mādauiat. Quā ca
thēna quicūq³ collo ageba
tur cuiuslibet acis itēmpie
expositus. nō una s^{ed} q^ui nul
le morib⁹ angebat. **A**ccidit
autē ut quidā seruis s^ci le
onardi illa cathēna sū cul
pa ligaretur qui cū iā fere
ultimū spū efflaret infra
se quo ponit uoto s^ci le
onardū rogauit. ut qui a
lios libearet sibi quoq³ suo
suo subueniret. **S**tatq³ s^cs
leonardus in ueste candi
da apparēs dixit. noli tēre
q^u nō mouens. **S**urge et
hanc cathēnā tecū ad ecclē
sūā defas. **S**equē me. q^u e
go precedam te. **Q** tōsur

gens et cathēnā accipiens
s^ci leonardū p^rcedente usq³
ad eccliam secutus ē. **S**can
q^u ut aū fores fuit b^es leo
nardus ipm dimisit et ec
cliam intrās que s^cs leonard
us sibi fecit omib⁹ enar
rauit. et cathēnā illā mar
imā aū tumulū suspēdit.
Uir quidā in loco s^ci leo
nardi nobiliato hīmans et
eidem s^co ualde fidelis exis
tēs a quodā tyrāno capt
ē. **Q**ui quidē tyrānus uir
se cogitans dicebat. **L**eon
ardus iste omēs **C**ōpedi
tos absoluit et oīs uis fer
ri aū ipm uelut cera aū
ignē liq^uat. **S**i hūc igitur
vinculis ligauo prius
leonardus aderit et ipm li
babit. **S**i autē custodie pos
sem mille solidis ipm re
dime facere. **S**ao igit³ qd
faciam. **I**n turri mea p^rfū
dā faciā foueā et hominū
hūc cōpedib⁹ aggrauatū ibi
dē subiungā. **D**eū sup os fo
uee lignēā archā construā
in qua armatos milites
accubare faciā. **L**icet igitur
leonardus ferrū cōfringat
tū nondū sub t^ram intra
bit. **Q**d cū totū uir cogita
uat cōpleuisset et ille hō
s^ci leonardū sepi⁹ iⁿda

maier. leonardus nocte ad
ueniens archā in q̄ iacebāt
milites reuoluit et tāq̄
mortuos in sepulchro ita
eos sub ipā condulit. de
de cū multa luce foueam in
gressus manū fidelis sui re
nuit ac dixit. dormis an vi
gilas? Ecce leonardus que
cū desicās. At ille ammirans
ait. dñe adiuua me. Cōfess
ū contractis catenis app
hensū pprijs uinculis ext̄ tur
rim portauit. deinde secū si
cut amicus cū amico cōsa
bubans usq̄ ad domū su
am et ad locū ipm̄ deduxit.
Pegrimus quidā cū a ui
sitatione s̄cī leonardi redi
t et in alūpna captus in
carcerā inclusus est. eos p
plurimū deprecabatur ut a
more s̄cī leonardi cū nich
il eis unq̄ offendit. cū re
laxare deberent. Qui r̄dēt
q̄ nisi se copiose redimet
nō exiret. Et ille. Sic inter
uos et s̄cū leonardū cui
me scians recōmendatum.
Sequenti ḡ nocte s̄cī leonar
dus dñō i. cast̄ apparuit
et ut pegrinū suū dimitte
ret ip̄auit. Ille uō mane
cūgilans et uisione q̄ si
compnū p̄uipēdens nulla
tenus dimitte uoluit. Al

ia nocte sibi eadem ip̄ans
apparuit. S; ille itū obe
dite contēpl̄t. Tercia uero
nocte s̄cī leonardus pegrinū
accipies ext̄ opidū de
dixit. Statimq; turris cū
media pte castri corruens
opp̄lis plurib; solū p̄nci
pem ad sui cōfusione frac
tis turrib; reseruauit. **M**
iles quidā in britania
īcarit. s̄cū leonardū in
uocabat. Qui statī cūctis
videntibus et cognoscentib;
et stupētib; in media domo
apparuit et carcerē intus
et uicula frangens hōi ca
thyenas ī manib; posuit et
p̄ mediū illorū deducens os
stupore p̄truit. **F**uit et ali
us leonardus iuste p̄fessio
nis et uirtutis au' cōpus a
pud corbiacū relesat. q̄ cū
monasterio eēt p̄lat̄ cāta
se hūilitate dicebat ut oī
bus inferior uidetur. S; cū
omīs pene ips̄s ad eū con
flueret quidā inuidi regi dōm
no suaserūt q̄ nisi sibi pre
uidet p̄ leonardū q̄ milites
sub obtentu religionis col
legebat regnū francie detri
mentū non modicū sustine
ret. Quib; rex nimis credu
lus eū expelli iussit. Veni
ētes aut milites adeo ei

libis cōpūcti sūt q̄ se suos
futuros discipulos spospō
derūt. Hec quoq; pētes uet
am pecūt. et dēitores rebz
et honozibz pūans sū leo
nardū ualde dilexit et vir
ad pētes sū dēitores digni
tati sue restituit. Qui a deo
sūt ipetūt ut quicūq; in car
ce tenetur mor iūocato suo
noīe soluetur. **¶** Dū autē q̄
dam die ordm incūber ser
pens quidā maxim⁹ a pre
pedū usq; ad eius sinū se cē
dit. Qui p̄ hoc nullaten⁹
ab orōne suerit. Completa
uō orōne dixit ei. Sāo qā
ab ūao creatōis tue hoīes
quātū pūales īquētas
¶ S; nūc si in me ē data est
potestas. fac ī me q̄q; me
riu. Quo dō serps p capu
cū eius ad pedes eius mor
tuus corruit. **¶** Hec aut
cū duos epōs discordātes
sedasset in cāstinū se fini
endū p̄dixit. **¶** *Prologus*
¶ **L**ucas incipit ipse
consurgēs ul' eleuans
ut dicitur lucas a luce. Ipse
enī fuit cōsurgēs ab amo
re mūdi eleuans ad amo
rē dei. fuit enī lux mūdi e
o q̄ mūdū illūauit vni
sū mathei quīto. Vos es
tis lux mūdi. Lux autem

mūdi ē ipse sol. Que quidē
lux habet in situ sublima
tē cāstia in cāsumo sexto
Sol oriens ī mūdo in al
tissimis dei. In aspāi delect
rabilitatē. cāstēs xi. Dul
ce lunē et delectabile ē oai
lis uidere solem. In motu
veloci. ij esdre quarto. **¶** *¶*
ua ē terra et extēsu est ce
lū et uelox cursus solis
In effū utilitatē q̄ secūm
dū p̄lm. hō gnat hōīnē
et sol. Sic et lucas habuit
sublimitatē p celestū cō
tēplacōnē. delectabilitatē p
dulcē cōuersationē. uelox
tatē p feruētē p̄dicacōnē.
utilitatē p dōctue sue cōscp
acōnē. **¶** *De sctō lucā euāgelista*
¶ **L**ucas sct⁹ natione an
thiochen⁹. arte medi
cus fuit scdm quosdā vni
de lxx. dū discipulis. Sa
ne cū ioum⁹ dicat eū fū
se disciplin aplōz uō dū
et glosa sup xxv exodi uo
cet q̄ dñō p̄dicāti uō adhe
sit. **¶** S; p̄ resurreccōnē eius
ad fidem uenit. magis te
nendū ē q̄ non fuit uiuus
de lxxduobz. licet aliq; sic fu
erint opinati. Qui tante
fuit pfectōis et uite ut op
tīe ordinar⁹ fuit q̄ntū ad
deū et quantū ad primū

et quāti ad seipm. et quā
tū ad suū officiū ordinati
onis. Quatuor facies hīe
describitur. scilicet facie hoīs
leonis bouis et aquile. Qd
libet enī de aīalibz habe
bat q̄tuor facies et q̄tuor pē
nas ut dī ezechielis p̄mo
Et ut hoc melius uideatur
ymaginē aliqd aīal qd
habeat caput quadratū et
lignū quadratū. et in q̄li
bet sup̄facie ymaginem
vnā faciem. a p̄te anteriori
faciem hoīs. a dextris faciem
leonis. a sinistris faciem iutu
li. a p̄te posteriori faciem aq̄le
Qua uō facie aquile super
alias emicbat. p̄t̄ colli p
ductōne qd in ea longū est.
iō dicit q̄ erat desup. Qdlibz
enām hor q̄tuor pēnas hē
bat q̄ ai qdlibz aīal q̄ qua
drū ymaginem. et in qua
dro sunt quatuor āguli. et
in quolibz angulo erat v
na pēna. **P**ista aīalia se
cūdiū scōs quatuor facies
scēbendo s. de hūanitate pas
sione. resurrectione. et dīnitā
te. singule tū singulis per
quā applicatōne attribuit
scdm iōnnm mathe. in ho
mie figuratur. q̄ p̄napali
ter circa xpī hūanitate im
morat. Lucas ī titulo agē

gens de cristi sādō. **M**art
in leone euidenter scribens
resurrectione. Catuli enī leonū
ut dicūt usq̄ ad diem tera
ū q̄ mortui iacent. s. rugi
tu leonis in die tād extitan
tur. Itē q̄ incipit a rugitu
p̄dicatōis. **J**ohānes in aq̄
la scribens de xpī uacitate
diuina. **X**p̄s etiā de quo sc
būt oīa ista quatuor fuit.
s. homo natus de uirgine. iutu
lus in passione. leo in r̄sur
rectione aquila in ascēsiōe.
Has igitur q̄tuor facies
in quibz designat̄ ē lucas
sicut quilibet alius ewā
gelista ostendit q̄ hī illis
quatuor modis fuit ordiā
tus. **Q**uā p̄ faciem hoīs oste
dit q̄ r̄e fuit ordiātus q̄
tū ad p̄ximū quē debet rō
ne iūstie. māsuētudine ac
trahē et libalitate fouere.
Nō ē enī aīal rōnale mā
suetū et libale. **E**p̄ faciem
aquile ostēdit q̄ r̄e fuit
ordiātus quāti ad deū
q̄ in eo oculus iūllēs deū
inuet p̄ contēplacōne. **R**os
tū affēs ad xpī eratū
p̄ meditacōne. senect̄ et
fēs abiatur p̄ nouā con
iūlacōne. Aquila enī acu
ta hūis ē ut rotam solis ir
ruevabiliū aspiciat. et ī

altū mirabiliter eleuata pis-
caulos ī medio maris in-
deat. rostrū etiā unius ad
ūcatū ita ut īpediat ī abo-
capiēdo. petre allidit et sic
usui abandi habile effecit.
Erusta insup in calore solis
et in fontē magno īpetu
se piciens senectutē abiit:
calore solis oculorū caligi-
nē cōsumēte et pēnas alle-
uāte. **P** facie leonis ostē-
ditur qd rē fuit ordinatū qd
tū ad se. qd habuit gūosita-
tē p honestā morū cōuersa-
cionē. sagacitatē p insidia-
rū hostiū uitacionē. et pal-
sibilitatē p afflictorū cōpal-
sionē. **L**eo enī ē aīal generō-
sū. qd rex aīaliū est. sagax.
qd uestigia cauda delet cum
fugit ne īuēiatur. **P** assibi-
le qd qrtanā patitur. **P** facie
ē uiculi sū bonis ostendit.
qd rē fuit ordinatū ad suū
officiū qd fuit scribē ewan-
gelii. **I**bi enī morose pcessit
qd īcepit a natiuitate pcur-
solis et natiuitate et īfau-
cia xpī et sic paulatī pcessit
usq ad ultimā cōsumacionē.
Discrete īcepit qd alios duo
ewāgelistas ut qd illi omi-
sissent iste supplet. et qd suf-
ficiat dixerent omitteret
Cura tēpli et sacrificiū im-

morat fuit. qd patet in pū-
apio et in medio et in fine.
Bos enī est aīal morosū ī
ungula scillū. p quo discar-
tō īmolantiū intelligitur.
Vin qualiter beatus lucas
in pōās quatuor moīs or-
diat fuit meli' ostēdit si in-
te eius series melius indagē-
tur. **T**riplē aut ordinatū ho-
mo quantū ad deū scdm ber-
nardū. **I.** affectōe cogitacōe
et intencōe. **A**ffectō debz esse
scā. cogitacō mūda. et intencō
rā. **A**ffectōne g' scām h'
habuit. qd spū scō plenus
fuit. **J**onim' in plogo sup-
lucā. **O**byit inqz in berlī-
nia plenus spū scō. **S**ecun-
do habuit cogitacōne mū-
dā qd fuit uirgo corpe et in-
mēte. **I**n quo notatur mū-
dia ipius. **T**ercio habuit
intencōne rām. qd in omibz
que faciebat honore dñi
quēbat. **D**e hys duobz ul-
timis dicit in plogo super
actus apłor. **S**ine crimine
ī uirgitate pmanēs hoc qd
qū ad mūdiciā cogitacōis.
domino maluit seruire. idē
ad honore dñi. hoc quan-
tū ad rārudine intencōis
Scd fuit ordinatū quā-
tū ad primū. **A**d primū
aut ordinam. cū ei impē-

dum? qd' debem? **T**ria autē
sōm richardū de scō vic
tore q' primo debem? salu
urū posse. et uolūte et urū
velle et ut quartū addatur
urū agē. **P**rimo posse in sub
sidys. urū uolūte in cōsilijs
urū uelle in desiderys. nol
tū agē in obsequijs. **Q**uā
tū ad hęc quatuor ordiātū fu
it hēs lucas. **D**edit enī pri
mo primo suū posse i sub
sidys. qd' patet ex hoc q'
paulo i omibz tribulacōibz
semp adhesit et ab eo nū
q' discedens eidē in p'dicta
ois subsidium fuit. iij ad thi.
q'ro. **L**ucas ē meū solus
in hoc q' dicit meū. s. tam
q' adiutor et defensor. nota
tur qualiter sibi subsidium p's
tat. **I**n hoc q' dicitur solus
notatur q' cōstant' eidē ad
hesit. **I**te iij ad thymotheos
viij dicit de luca. **N**ō solum
autē. s. et ordinat' ē ab ec
clesijs locus p'gnacōnis
nrē. **S**ecundo suū nos
se in cōsilijs. tūc enī suū
nosse primo tribuit cum
doctrinā euangelicā et a
postolicā q' ipse nouit ad
utilitatē primorū cōsēpserit
De hoc ipse sibi testimonium
in plogo suo phibet dicens
Dilū est et michi assecuto

principio diligenti ex ordine
tibi scribē optime theophile
ut agnoscas eorū uerborū de
quibz eruditus es ueritatem
Qualit' etiā p'biuit suū nos
se in cōsilijs. patet ex illo u
bo qd' dicit iohann' in plogo.
q' eius uerba aīe lāguē
tis sūt medicā. **T**ercio ei
uelle in desiderys. qd' patet
ex hoc q' eis salutē eternā
desiderauit. ad colocesē uij.
Salutat uos lucas medicus
salutat. i. etiā salutē exoptat
Quarto eius agē in
obsequijs. qd' patet ex hoc q'
dūm quē aliquē pegrinū
existimabat. hospitiū recep
it ei omne obsequiū carita
tis exhibuit. fuit enī locus
cleophe dū ibant i emaus
sicut aliqui dixerūt. licet ā
brosius dicat aliū fuisse c
etiā nomē ponit **T**ercio
fuit bñ ordinat' quātum
ad seipm. et ipm scā faciūt
s. uict' sobrius. actus iust'
sensus pius. **E**t qdlibz horū
sōm ipm bernardū in tria
diuidit. **D**ict' inq' sobrius
eit. si cōtinent' si sobrius. si
hūilit' uixerim? **A**ctus iust'
eit. si fuit iust' discret' fructu
osus. iust' p bonā intētiō
nē. discretus p cōmēsuracō
nē. fructuosus p edificacō

ne. **S**ensus pius est. si fides
nostra sentit deum summe po-
tentem. summe sapientem. summe
bonum. ut per eius potentiam cre-
damus inuicem infirmitatem per
eius sapientiam nostram credamus
corrigi ignorantiam. per eius
bonitatem nostram credamus dilu-
i iniquitatem. hec bernardus.
In his omnibus beatus lucas fu-
it optime ordinatus. **P**rimo e-
nim habuit sobrium uictum et li-
berum. quia uixit continens.
Nam ut testatur. **J**eronimus
de eo in prologo super lucam ipse
nec uxorem unquam habuit nec
filios. **S**ecundo socialem hoc
notatur in hoc quod dicitur de
ipso et de deophila. luce ulti-
mo. duo ex discipulis eius
ibant ipsa die etc. **S**ociali-
tas enim notatur in hoc quod
dicitur. duo. et in hoc quod duo
discipuli qui bene disciplinati
et morigerati. **T**ertio humili-
tatem autem humilitas illustratur
in hoc quod nomen socii sui sal-
deophye expressit et suum tamen
nomen secundum opinionem quod
dicitur. lucas ex humilitate suam sili-
um. **S**ed habuit iustum actum
qui quidem actus fuit res
per intentionem. hoc notatur in o-
ratione cum dicitur. auctas mor-
tificacionem iugitur in suo cor-
pe per tuum uotis amore porta-

uit. discretus per modificacionem. **B**ene
in forma bonis monstratus
est. **Q**ui uirgula fudit per quod
uirtus discretus ostendit. fructu-
osus per edificacionem. **A**deo
quippe fuit primus fructuosus
ut ab omnibus caissim habebatur.
Un col. iij uocat ab
aplo + caissim. **T**ertio ha-
buit sensum pius. quia credidit et
in suo euangelio professus
est deum esse summe potentie summe
sapientie et summe bonum. **D**e du-
obus primis dicit in quarto capi-
tulo. **S**cipebat in doctrina etc.
quia in presentia erat sermo ipsius.
De tertio patet de octauo
capitulo. **N**emo bonus nisi
solus deus. **Q**uarto et ult-
imo fuit. bene et optime ordina-
tus quantum ad suum officium. quod
fuit scribere euangelium. **I**n li-
bris autem patet quod ibi fuit ordi-
natus quoniam ipsum suum ewan-
gelium fulatur multa uirtute.
Est autem triplex uirtus. scilicet
iusticie et doctrine. **V**irtus
uite est adequatio manus ad lin-
guam. uirtus iusticie adequatio
sue ad carnem. uirtus doctrine
adequatio rei ad intellectum. **H**ec
triplex uirtute ipsum euangelium
fulatur. quia in ipso ewange-
lio hec triplex uirtus edocet.
Ostendit enim lucas ipsum
hanc triplicem uirtute in se ha-

buisse p testiomū adūsario
 rū sicut pater luce xxviii^o.
Magister scim⁹ q⁹ rē dias
 et doces ecce uitas doctrine et
 nō accipis psonā. ecce uitas
 iusticie. sⁱ in uitate uia dei
 doces. ecce uitas uite. bona
 enī uita dicitur uia dei. **S**e
 cūdo ostendit in ipō suo
 ewāgelio xpīn hāc triplicē
 uitate docuisse. **P**rimo enī i
 tē docet uitas uite q⁹ cōsistit
 in obseruacōe mādator. vñ
 dicit^r deūmo capitulo. **D**ilige^r
 dūm deū tuū x^c. hoc fac et
 uiues. **I**tē deūdo octauo. **I**ntrō
 gressus eū x^c. **Q**uid faciendo
 uitā etnā possidebo x^c. **E**t
 seq^r. mandata nosti. nō oc
 ades x^c. **S**ecūdo uitas doc
 tīe. vñ quibuldā hāc uita
 tē doctrine pūcēbz dicebat
 vñ deūdo capitulo. **D**e uobis
 phariseis qui decimatis id
 est decimādā predicatis mē
 tā et rutā et omne olus et
 pātis iudiciū et caritātē di
 x^c. **I**tē ibidē. **D**e uobis legis
 pūis qui tulistis danē scā
 x^c. **T**ercō uitas iusticie. vñ
 de xxx capitulo. **R**edditē q⁹
 que sūt cesai. cesai. et que
 dei sūt deo. **I**tē deimonono.
Venipāi inimicos meos il
 los qui noluerūt me regre
 sup se adducere huc et mē

fiate aū me. **I**tē tricesio. ubi
 agit^r de iudicio ubi reprobo
 dārus est. **D**iscedite a me o
 nes oparij iniquitatis. **S**e
 cūdo eius ewāgelium ipletur
 multa utilitate. **V**ñ et ille q⁹
 scēplū medicū fuit ad delig
 nādū q⁹ ibidem nobis me
 dianā utilissimā ppinauit.
Est autē triplex medicina. l.
 curatiua. pseruatā. et meli
 oratiua. **H**āc triplicē medi
 cina nobis lucas in suo e
 wāgelio celestē medicū ppi
 uasse ostēdit. **M**edicina autē
 curatiua ē. q⁹ curat a mor
 bo. et hec est pūa q⁹ omēs
 morbos spūales curat. hāc
 medianā dicit medicū ce
 lestē exhibuisse cū ait q⁹to
 capitulo. **S**anare cōtortos
 ros corde. pdicare captiuis
 remissionē x^c. **I**tē q⁹to ca
 pitulo. **N**ō ueni uocare ius
 tos x^c. **M**edicina melioratā
 ē que sanitatē auget. **E**t he
 ē obseruacō cōsiliōz. **C**onsi
 lia enī hoīem meliorē et p
 fecatōrē efficiūt. **H**āc media
 nā ostendit nobis medicū
 ppinasse deūdo octauo caplo
 cū ait. **O**īa quecūq⁹ habes
 vende et da paupibz x^c. **I**tē
 sexto caplo. **A**b eo qui au
 fert ē uestimētū x^c. **M**edi
 ana pseruatā ē que

seruat a cau. Et hec est ut
ratio occasionu pccati et ma
laru societatu. Hec medi
ana ostendit medicu tra
didisse ai aut duodecim ca
pitulo. Accedite a fermeto
phariseor et. Ibi eni docet
malor consortia uitare.
Ut pccat dicit qd ipm ewage
liu utilitate replet. qm in
ipso uirtus omnis sapientie
continet. De hoc sic dicit
ambrosius. Lucas sapie u
irtutes ewangelij sui coplec
tatur hystoria. docuit eni
natalia cu de spu sco dnu
ca incarnatione exisse
referant. **U**n et dauid na
talem docens sapiam ait
Emitte spm tuu et. **I**te cu
docuit tebras in passione
xpi fcas terra tremuisse. so
le radios abstraxisse. docu
it moralia cu ipis btitudi
bz mores docuit. docuit ro
nabilia ai ait. Qui fidelis
e in mino fidelis e i mag
no. **H**inc hac tripla sapia
ipa fides ipm misteriu tri
nitatis ee no pt. hoc e na
turali. ronali et morali. h
ambrosius. **T**ercu ei ewage
liu decoratur multa uenust
tate. Cuius eni stilus et mo
dus loquedi ualde uenust
us et decorus e. **A**d hoc aut

q aliquis in dñs suis uenust
tate et decoru teneat tria si
uerecessaria que tradit augus
tinus. scilicet ut placeat ut pate
at et ut moueat. Et ut pla
ceat debet loqui orate. ut
pateat debet loq apte. ut
moueat debet loqui cu fer
uore. **H**uc triplice modu ha
buit lucas in scribendo et pre
dicando. De duobz primis
ij ad thom. viii. **N**ilum aut
cu illo fixu. glo barnabam
ul lucam au? laus e in ewa
gelio p omis eccas. **I**n hoc q
dicit. au? laus et notatur
q locutus fuit apte. **O**z autem
cu feruore locutus sit pater
et hoc q cor ardens habuit
dicens. **N**one cor uru ardes
eat cu et. **Q**uarto eius e
wageliu autenticatur multo
u auctoritate. **M**ultor qp
pe auctoritate autenticatum
fuit. qm a pre fuit pordia
cu. **T**ernie xxxi. Ecce dies uen
it dicit dñs. et feria domini
isrl et domini iuda. fedues
nouu no scdm pactu qd pe
pigi cu patribz eor et. **S**i hoc
erit pactu qd feria cum do
mo isrl. pccat dies illos dicit
dñs. dabo lege mea in uis
ceribz eor et. ad hanc loat
de doctua ewangelica. **S**cd
a filio corroboratu un di i

ewāgelio xxi caplo. Celū +
 tra transibūt. ūba aut mea
 nō cūlibūt. **C**etero a spū scō
 ūpiatū. **U**n dicit iōnū. **I**
 plogo sup lucā. scō instigā
 te spū in achabe pabz hoc
 sc̄ptis ewangelii. **Q**uar
 to ab angelis pfiguratū.
 fuit enī pfiguratū ab il
 lo angelo de quo dicit apō.
 iiii. **V**idi angelū uolātē
 p mediū celi habentē ewā
 gelii eternū etc. **I**stud aut
 ewāgelii dicit eternū. qz ab
 etno efficiēter. i. a xpō q est
 eternus. de etnis materialit
 de etno finalit in etnū ppe
 nialit. **Q**uāto a pphens
 pnuatū. **N**am ezechiel
 ppheta istud ewāgelii p
 nuatū cū unū de aīalibz
 facit uiculi hīe dixit p qd
 ewangelii luce significatū
 ē ut sup dictū ē. **I**te quādo
 dixit. ezech. ij se uidisse libz
 qui erāt sc̄pti int et foris
 et in quo erāt sc̄pte lamenta
 cōnes carnē et uel p hūc
 enī libz intelligit ewange
 liū luce qd sc̄ptū est intus
 p p̄fundi mysteriū occulta
 tiōne et foris p hystorie ap
 p̄tiōne. **I**n quo etiā cōnectur
 lamentū passiōis. caruen
 resurrectiōis et uel etne dāp
 natiōis. sicut patet et caput

nulo ubi nūlū uel ponūtū

Seruo a uirgine reserātū
Virgo enī b̄tā omīa in cor
 de suo cōseruabat et dilige
 ter cōferebat ut dī luce scō
 ut hoc postmodū sc̄ptoribz
 reseraret. **U**n dicit glō ibi
 dem. **O**īa que de dño ul a
 dño frā ul dā cognouit in
 mēdā recōdebat ut cū tē
 pus p̄dicande ul scribende i
 carnatiōis aduenit suffici
 ent vniūsa put eēt gesta
 q̄rentibz explicare posset etc.
Un etiā bernardus assignā
 tiōne quāe angelus nūciā
 uit hīe uirgini cōceptū eli
 zabeth ait. **I**ō cōceptū eliza
 beth nūciat marie ut dū
 nūc saluatoris nūc p̄fuso
 nis edocētur aduēt. rerū tē
 pus et ordinē tenēs ipām
 postmodū meli⁹ sc̄ptoribz
 ac p̄dicatoibz ewāgelii re
 seraret uicātē que pene de
 oībus a p̄ncipio celitus fu
 erit instructa mysteriis. **C**re
 ditur igr q ewāgeliste eā
 de multis req̄rebant et ipā
 eos certificabat et specia
 ter credit de b̄to luca q ad
 eam tāq ad archā testamē
 ti recurrit. et ab ea de multis
 certificatus fuit. p̄cipue de hī
 que sibi soli cōstabāt sicut
 de angelica annūciatiōe. et

aristi naturate et huiusmo-
di de quibz solus lucas au-
Sepcio ab aplis intima-
ti. Cū enī lucas nō fuit cū
xpō in actibz et miraculis
xpī. ideo suū ewāgelium scrip-
sit scdm qd apli qui pntes
fuerūt sibi intimaueerunt
et retulerūt sicut ipse in pro-
logo suo insinuat dicens. Si-
cut tradiderūt nobis qd ab
ūao ipī uiderūt et mīstri
fuerūt sermonū xī. Cū enī
dupliat cōsueuit fieri testio-
niū. uoluit habē de iulio. Si-
machē et iohāne. et duos
de auditis marcū et lucam
Et qm testionū qd ē de iulio
firmū. **C**ertius ē qd illud
qd est de auditis id ut dicit
augustinus duo ewāgelia q
sūt de iulio ponūtur extrema
et alia que sunt de auditis
ponūtur media et hec me-
dia tanq̃ infirmiora ab il-
lis extremis que sūt certiora
hinc inde fulciātur et robo-
rent. **O**ctauo a paulo nūa-
biliter appbatū. Nā eius ewā-
gelium quantū ad qfirmacō-
nē dōm suoz luce ewā geli-
ū adducebat. Vū dicit ied-
min⁹ in libro de uiris illust-
bus. Quidā suspicant. quo-
dāntāq; paulus in eplis su-
is dicit scdm ewāgelium me-

ū de luce significāe uolūne
eius eā ewāgelium nūa-
biliter appbatū cū de eo scrip-
sit. ij ad chor. viij. Cuius laus
ē in ewāgelio p omīs eti-
as. **D**e sancto grifanto:
Grifantus filius polli-
ni uiri illustissimi dū
fidem xpī edocuit fuisse et a-
p̃e ad ydola reuocari nō pos-
set iussit eū p̃i in cōdam re-
cludi et quq; puellas eadē ut
earū seduceretur blandicijs so-
ciari. Qui cū orassēt deū ne a-
fera pessima carnali. s. cōa-
piscencia superetur cōtinu-
o predcē puelle sompno op-
p̃le nec potū nec abū su-
mie potant s; educate exten-
cōtinuo hec sumebāt. Tūc
daria uirgo prudētissima deo
ueste dicata rogatur ut ad
grifantū introeat et eū dū-
et p̃i restituat. Qua t̃grat
sa et a grifanto de pompa
uestiū rephēsa rūdit se nō
p̃tē pompā s; ut dīs et pa-
tri eū lucrificet sic inducā
Cū itū grifant⁹ eā rephē-
dēt aut p dīs illos q̃s aut
tores ipoz flagitōsos uidē
et impudicas fēas affir-
marēt. Rūdit daria. phos
p noīa hoīm clemētia sen-
tisse. Cui grifant⁹. Si uiu-
tram ut deam ueniretur

et alii ut rustici ararent. pl^u
rustico q^u ueniant exhibere
pbatur et de mari et alijs
sili. Tunc gulfaco et daria
ab eo conuersa sa ipsa copula
vni et carnale munimon
u silantes ad xpm plurimo
conuertebat. Nam et dauid
u tribunum qui p^us et cor
tor fuit cu uxore ipi et fili
is et pluribz alijs militibz
ad fidem conuertit. Gulsar
igit iussu numeciani i feni
dissimul carcerem reducit. sⁱ
feto in odore suauissimu co
mutatur. daria aut lupa
nai traditur et leo ab am
phiteatro fugies hostiaru
lupanais efficit. Mittitur
igitur qdam ut uirgineu
corrupat sⁱ a leone capitur
et q^u iuuenis a sca qd de
captiuo fieri iubeat salata
tur. Que pcepit ne eu lede
ret. sⁱ ad se uenire pmitter
Qui mor conuersus p urbe
aiant et daria deam ee
clamare cepit. Mittuntur
igitur uenatores ut leone
capiant. sⁱ omis a leone ca
piuntur et au pedes uirgis
ponuntur et ab ea conuertit
Tunc prefectus copiosu igne
in introitu celle mita iussit
ut leo cu daria comburat. Qd
leo solidans cunuit rugies

a uirgine licentia accepit. ut
nullu ledens quo uellz abuz
Cu ergo pfectus gulsanto et
dare diuisa penaru suppli
cia urogaret et neq^u ledi
ualent. tantu uiolati con
ges in fouea deponuntur. et
terra et lapidibz obruta xpo
martires consecrat. Hoz so
lepnitas hic crebu⁹ recoluit

Undecim milium uirgum.
passio hoc ordine celebrata
fuit. In britania naq^u rex xpi
anissim⁹ quida fuit noie no
tus ul' maur⁹ qui quadam
filiu noie insula gnauit.
Hec mirabili mox honesta
te sapia et pulchra die polle
bat ita q^u eius fama ubiq^u
volabat. Rex aut anglie cu
numis ipotes eet et multas
nationes suo ipio subiuga
ret audita hu⁹ uirginis fa
ma ban se p oia facebatur
si predca uirgo suo uirgei
to copularetur. Iuuenis eam
ad hoc plurimu estuabat
Mittit igit⁹ solepnes nua
os ad prem uirginis pmit
sioibz magna⁹ minas
si ad dnu suu uacui reite
rent. Rex aut cepit plurimu
auxian. tum q^u xpi fide tlig
nitam culton pdolor tradere
indignu ducer. cu q^u ipam

forte
miseres

nullatenus cōsentie cognos-
cēt. cū q̄ regis ferocitatem
plurimū formidaret. Ipsa
aut̄ diuinit̄ inspiata patri
sualit ut p̄dco regi assen-
sū preberet. ea tamē cōdicōe
p̄posita ut ip̄e rex cū p̄e dēre
virgines clāssimas sibi ad
solaciū p̄beret et tam sibi q̄
alijs mille v̄gines assigna-
ret et cōpatis tigeibz indu-
cia tēnuj sibi daret ad dedi-
cōne sue uirginitatis et ip̄e
iuuenis baptizari i hys tri-
bus ānis in fide instrueretur
Sapiēti liquidē usa cōsilio
ut aut difficultate p̄posite
cōdicōis aīm eius ad hoc
aūterz aut hac oportūta-
te p̄dictas uirgines secum
deo diceret. Ac iuuenis hac
cōdicōne accepta apud pa-
trē instituit. et p̄tinu' bap-
tizatus accelsari cūcta que
virgo petierat impetuit. p̄
autē puelle ordinauit ut fi-
lia sua quā ualde diligebat
uiros quoz solacō tā ip̄a q̄
eius exercitū idigebat in
comitatu suo haberet. Un-
diqz igit̄ uirgines cōfluūt un-
diqz uiri ad tam grāde spec-
taculū currūt. Nam multi
ep̄i ad eas cōfluerūt ut se
cū p̄gent. Iū quos fuit
pāterculus basilicēsis ep̄us

qui usqz romā eas p̄duxit
et inde reuulsus cū eis marti-
rū suscepit. Sā quoz gerasi-
ma regina sialie q̄ uirū suū
regē audacissimū q̄ de impo-
fecerat agnū. soror materis
ep̄i et dāne m̄ris scē ursule.
cū eide pat̄ scē ursule secretū
p̄ trās intinasset. illā cōti-
nuo inspirate deo cū q̄tuor fi-
liabz suis habilla. iuliana.
victoria et aurea. et puulo
suo aduano. q̄ amore soroz
suarū ultro se pegrinacōni
ingessit. relicto regno i ma-
nu vni filij sui usqz i bura-
niā angliā nauigauit. Cui
cōsilio uirgines diuisis ig-
nis colligebantur. et earum
sp̄ ductrix exis cū eis tandē
margrū passa ē. Iuxta cō-
dāu igit̄ uirgibz tigeibz sup̄-
tis sp̄atis cōmilitonibz suis
regina secreta reuelat et in-
nouā miliciā om̄s cōmūat
Nā mō belli pludra ichoan-
mō currūt mō discurrūt. i
terdū bella plerūqz fugā si-
mulāt. Quz gūe ludoz ex-
citare nichil qd̄ aīo occurre-
bat relinq̄bat intactū. Aliquū
mīdie. aliquū uix uespe redi-
bāt. Confluebāt p̄ceres pu-
mates ad tā gūde spectacu-
lū et om̄s adunacōe + gau-
dio replebant. Tandē cū ur-

sula om̃s uirgines ad fidē cō
 uertit sub vni⁹ diei spacio
 flante p̃lpo uēto ad portum
 gallie qui tūc dicit et i co
 loniā deuenērūt. ubi ursule
 angelus dñi apparuit et p̃
 dicit eas illuc integro uñō
 reuolūtas et coronas ibidem
 martyriū p̃cepturas. **I**n igit̃
 ad angeli ānuñciōnē romā
 n̄ tendentes ad urbē basili
 cā applicuerūt et ibidē relic
 tas nauibz romā pedestres
 uenerūt. Ad quārū aduēnū
 ip̃ quiriacy ualde gaudius
 cū ip̃e de britania oriūdu⁹ et
 h̄ et multas int̃ eas cōsagne
 as habet cū om̃i dēo ip̃as
 cū sūmo honore suscepit. In
 ip̃a autē nocte pape diuini
 r̄ reuelatur eū cū ip̃is uir
 ginibz palmā martyriū p̃
 cepturū. h̄ apud se celās mul
 tas ex ip̃is uirginibz q̄ adh̄
 baptizate non fuerant bap
 tizauit. **D**ū cū optimū te
 pus uidet et āno et vñdē
 ebdomadis p̃t̄ petū eccl̃as
 dēuotū non⁹ reuolū in cōuen
 tiū om̃i p̃positū suū indica
 uit. et corā om̃ibz dignita
 ti et officio resignauit. sed
 q̄ om̃s clamaret et maxi
 me cardinales q̄ eū delu
 re putabāt. eo q̄ relicta pō
 nificatus gl̃a p̃t̄ q̄lōā mili

erulas facias ne uellet. **I**l
 le nullaten⁹ acquiescēs quēdā
 uirū sanctū qui amethēos dicit̃
 tus ē loco sui in pōntificē or
 dinauit. Et q̄ sedē aplicā in
 uito dēo reliq̄t nomē eius
 de cathologo pōntificū idē de
 rus abrahit. oēm q̄ graciā
 quā sacer ille uirginū chor⁹
 i curia romana habuāt a
 tpe illo amulit. Duo autē ū
 qui p̃ncipes romane mili
 tie s̄. maxim⁹ et affricanus
 uidentē magnā uirginū
 multitudinē et q̄ multi et mul
 te ad eas cōfluent̃ timue
 rūt ne p̃ eas nimis crescer̃
 religio xp̃iana. Quapp̃r it̃
 eorū diligenti⁹ explorātes nū
 cios miserūt ad iuliu cognatū
 suū p̃ncipē gentis hūiorū
 ut educto contra eas exerci
 tu ip̃as cū xp̃iane essent
 cū uenirēt coloniā truda
 rent. **H**is igit̃ quiriacy cū illa
 nobili uirginū multitudinē
 de urbe egressus ē. **S**ecur⁹
 ē autē ip̃m uicenti⁹ p̃sbyter
 cardinalis et iacob⁹ de bri
 tania p̃ia sua in andrio
 chū p̃fectus archiep̃atus
 dignitatē septē annis ibi
 dem tenuit. Qui cū papā
 tunc t̃p̃is uisitasset et iam
 urbem ingressus de uirgi
 nū aduēnū audisset con

cius redyt et itineis ac pas-
sionis se eis locū fecit. man-
rica quoque leuitane urbis ip-
so annūctis babille et iuliane
nec non et follari lucēsis
epūs et sulpia rauēnēsis e-
piscopus qui tūc romā ad-
uenerant predās uirgini-
bz adhererūt. **E**thereus quo-
q; sponsus bñe ursule ma-
nēs in britania p uisione
angelicā a dño admonet-
ur uirēm suā hortaretur fieri
xpianā. Nā pater eius ī pa-
mo āno quo xpianus factus fu-
at mortuus est et filius e-
thereus eidē in regno successit.
Cū autē sacre uirgines cū p-
dās epīs a roma redirent
ethereus a dño admonetur
ut p̄tinus surgens spōse sue
occurrat et cū ea in colōia
martyri paluā accipiat.
Qui diuinis monitis acci-
escens et m̄rēm suā bapa-
zari fecit et cū ipā et sorde
sua puula florēana iā xpi-
ana uetū et demēte epo
ipīs uirginibz obuiās se ad
martyriū locauit eisde. Ma-
djulus quoque epūs grece et
neptis sua cōstancia filia
dorothei regis cōstātinopoli-
tani q̄ nubes audā adoles-
ci. filio cuiusdā regis h̄ ante
nuptias morte p̄uento uir-

ginitatē suā dño uouit per-
uisione admoniti romā ue-
nerūt et p̄dās uirginibz ad
martyriū se iūxerunt. **Q**uīs
igitur uirgines cū predās e-
piscopis colōiā redierunt
et ipām iā ab hūis obfessa
iūenerūt quas barbari uidē-
tes sup eas damoc nimio ir-
ruerūt et q̄ lupi seuētes in-
oues totā illā multitudinē
occiderūt. **C**ū autē ad britā-
niā cētis uigilans uenit
seut uidens p̄iceps eius uir-
tū pulchritudinē obstupuit et
cōsolans eā sup uetē uirginū
p̄misit q̄ eā sibi in cōiugem
copularet. **S**ed cū hec illa p̄-
tius respulset ille cōrēptum
se uidens directa sagitta eā
infigit et sic illa martyriū
cōsumauit. **Q**uedā autē uir-
go nōie cordula timore p̄-
ritā in nauī nocte illa se ab-
scondit. **S**ed in crastinū spō-
te morāse offerens martyriū
coronā suscepit. h̄ cū eius fē-
cū nō fieret eo q̄ cū alijs passa
nō ēet ipā post longū temp-
quidā reclusa apparuit p̄-
ens ut sequēti die a festo uir-
ginū eius quoz solēpnitas
recolatur. **P**asse autē an-
no dñi ducētesio xxxviij. **N**ā
cō autē nō sustinet q̄ hec di-
tpe sunt pacta. **S**ialia enim

aut nō erat regnū nec cōstā
 nopolis cū hic fuisse dicat
 cū virgibz has reginas. **V**
 us tū creditur q̄ diu post cō
 stātinū impatorē cū hūni
 et gothi seuebāt tale sit u
 martiriū celebratū tpe sa
 licet marthiani ipatoris
 qui regnauit anno dñi q̄
 deingētesimo scđo. **A**bbas
 qdā ab abbatisa colonie
 corpus vni⁹ vginis ipetra
 uit p̄mittens q̄ ipm in cap
 sa argentea in sua ecclā col
 locaret. **S**z cū p annū inte
 grū sup altare in capsa lig
 nea tenuisset quadā nocte dū
 abbas ipius monastēy cū
 suo cōuentu matutinas can
 tiat ugo illa corporalis de su
 p altari descendit et aū alta
 re reuerent⁹ inclinās p me
 diū eoz uidentibz monachis
 et stupētibz in recessit. **A**b
 bas igitur ad capsā currens
 et uacua ipam inueniens co
 loniā iperauit et abbatisse
 p ordinē inuaniuit. **P**gen
 tesq; ad locū vnde illud cor
 pus supserāt illud ibidē in
 uenerūt. Cū autē abbas re
 mā petens illud ul' aliud
 peteret certissime p̄mittēs ei
 capsā p̄pōsā ac se faciū.
 nullaten⁹ impetrūt. **R**eli
 giosus quidā cū has vgrēs

in deuocōe multa haberet qua
 dam die dū ginter infirma
 retur uidit quadā pulchra
 sibi appere et sese cognoscer
 inq̄rentē. **Q**ui cū ad eius in
 sione miaretur et se neq̄
 ipam cognoscere faceretur il
 la ait. **E**go sum una vginū
 erga quas tū habes dilec
 tiōis affectū. **E**t ut in morte
 de accipias si amōe et hōre
 nū deas mulies orōnē do
 mīcam dixis. in hōa mortis
 in p̄tēdōnē et in solacium
 nos habebis. **Q**ua disparere
 ille q̄ citius potuit hoc im
 pleuit. **S**tatimq; uocato
 abbate iungi se fecit. **Q**ui
 cū videretur subito exclama
 uit ut fugerēt et uidentibz
 lacris virginibz locū daret.
Quē cū abbas q̄ hoc esset
 interrogaret et ille p̄missio
 nē vginis sibi p ordinē en
 tassi recedētibz cūctis et pau
 lo post redeūtibz ipm inq̄
 se ad dominiū inuenerunt.

Symō utp̄e **P**logus
 ratur obediēs ul' po
 uens cōficia. **H**ic habu⁹ du
 plex cognomē. **D**cs ē enī
 symon zelotes et symō cha
 naeus a chana uico gali
 lee ubi dñs aq̄ in uinum
 mutauit. et idē est zelotes
 q̄ chanane⁹ chana enī zel⁹

interpretat. Habiuit igitur obediencia preceptorum per executionem iusticia afflictorum per compassionem. Zelum autem per constantem feruorem. **Iudas** interpretatur confitens uel gloriosus. **Vel iudas** qui iubiliu dantes. **Ipe enim** habuit confessionem fidei gloriam regni et iubiliu eternu in finem gaudij hic implet habuit cognomen. dicitur enim iudas iacobi supplet fr. fuit enim fr iacobi minoris. Secundo datus est thadeus. qui interpretatur apprehendens principem. uel dicitur thadeus a thaea et deus. **Thaea** dicitur esse uel regina dei per ornamentu uirtutum per quam apprehendit principem christum. **Vel thadeus** quasi tam deus. magnus deus scilicet per adoptionem. Tercio datus est in ecclesiastica hystoria lebeus quod sonat quasi cor uel corculu id est cordis cultor. **Vel lebeus** quasi lebeus cor per magnanimitate. corculus per puritate lebes per gratiam pulchritudinem quod quasi olla et uas uirtutum et gratie esse prouenerunt. **Eorum** passionem et legendam scripsit hebraice abdias episcopus babilonie ab ipso apostolis episcopus ordinatus quia tropus abdie discipulus transtulit in grecum africanus in latinum. **Hystoria**

Symonis et iude apostolorum

Symon chanaaneus et iudas qui et thadeus fuerunt fratres iacobi minoris et filij maie deophe que alpheo nupta fuit. **Iudas** uero ad abagaru regem edisse a thoma missus fuit per ascensionem domini. **Legitur** et in ecclesiastica hystoria quod per dominum abagaru domino nostro ihesu christo in hunc modum epistola destinauit. **Abagarus** euchaue filius ihesu saluatori bono qui apparuit in locis illis solitorum salutem. **Audisti** in ecclesia de te et sanctis tuis quod facis quod tu medicamentis aut libris facis ista parte et quod ubi facis cecos uidere. claudos ambulare. leprosos mundari et uiuos resurrexisse. **Quibus** omnibus auditis de te statui in anno meo unum esse et duobus. a quo quatuor sis deus et descendens de celo ut hec facias. a quo filius dei sis qui hoc facias. propterea ergo scribes rogaueri te ut digneris tangam usque ad me et egritudine mea quam diu laboro curare uiam et illud copen quod iudei inuenerunt aduersum te et uolunt insidiari tibi. **Dem** igitur ad me. quod est in tua ciuitas scilicet honesta que utrisque sufficiat. **Datus**

aut ihesus in hec uerba sibi
rudit. **S**ed es qui credidisti in
me cum ipse non uideris me. **S**
Sicut est enim in quibusdam qui me
non uident credunt et hi qui uident
non credunt. De eo autem qui scrip-
sisti ad me ut ueniam ad te
oportet me omnia hec complere
propter que missus sum et postea
recipi me ab eo a quo mis-
sus sum. **C**um ergo assumptus fu-
is aliquem de discipulis meis
mittas ad te ut avertat te et
uincat te hec in hystoria
ecastica. **V**ides autem abaga-
rum qui peruenit christum uidere
non potest sed in quadam
antiqua hystoria inuenitur
sicut iohannes damascenus in
libro quarto testatur. pictorem
quendam ad illum misit ut do-
mum ymaginem figuraret ut
sic ipsum saltem per ymaginem
cospiceret quem in facie uidere
non poterat. **S**ed cum ad eum pictor
ueneret propter nimium fulgorem
qui ab eius facie precebat in-
tendere. nec ipsum ut sibi uisum
fuit figurare. **Q**uod cernens
dominus uestimentum lineum ipsum
pictoris accipiens et sue faci-
ei superponens summi yma-
ginem eius iniecit ac desudans
a regi abagao destinauit.
Cuiusmodi autem domini yma-

go fuit in eadem hystoria an-
tiqua legitur sicut idem ioha-
nes damascenus testatur. fu-
it enim ut ibidem dicitur bene su-
perlatum. longum uultum habuit
et adams. quod etiam signum
maturitatis fuit. **I**lla autem
epistola domini nostri ihesu christi tante
virtutis esse dicitur ut in illa
ciuitate edissa nullus hereti-
cus uel paganus uiuere ualeat
nec tyrannus aliquis eisdem uo-
ce presumat. nam si aliquam gentem
aliquam armata manu contra
illam ciuitatem insurrexerit
infans aliquis super portam
stans epistolam illam legit et
ea die hostes autem terram fu-
git aut pacem cum eisdem co-
ponit sicut refertur olim
fuisse adimpletum. **S**ed primo
domini ciuitas a sarracenis cap-
ta fuit et perperam sublatum
beneficium propter humanam peccatum
in oriente undique portatum
Postea uero quando dominus assump-
tus est ut in hystoria ecastica
ca legitur misit thomas a-
plius thadeum qui et iudas
dominus est ad abagaram regem
secundum domini promissionem. **Q**ui
cum ad eum uenisset et se disa-
pulum ihesu sibi promissum dixisset
sic uidit abagaram in uultu
thadei quendam mirum et diu-
inum splendorem. **Q**uo uiso stu-

pestis et terris dñm adia
uit dicens. **D**e discipulus es
ihū filij dei q̄ in dicit. **N**it
tam aliquē ad te de discipu
lis meis qui te auret et ui
tā p̄stat. **C**ui chadeus. **S**i in
dei filiū credideris oīa tui cor
dis desideria obtinebis. **C**ui
abagarus. **C**redo uē et iudeos
qui eū crucifixerūt libena
cruciatē si in possibilitas
adesset et neq̄q̄m romanorū
uirilitas impediret. **C**ū ergo
abagarus ut in aliquibz li
bris legitur leprosus esset
chadeus eplam saluatois
accepit et de ea eius facie
cōfractauit et statim plenā
sanitatē accepit. **J**udas autē
primo in mesopotamia et
pōtho predicauit. **S**ymō uō
in egypto. deū ambo ī pli
dam uenerūt et ibidē duos
magos zaroes et arphaxat
quos mathews de ethiopia
fugauit inuenerūt. **T**ūc ba
radach dux regis babilonie
cōt̄ iudeos ad prelū p̄fū
nullū a dñs suis potuit h̄e
rūsum. **P**gentes autē ad fa
nū prime ciuitatis ibidem
habuerūt respōsū q̄ p̄pter
aplos qui uenerūt dñi r̄ndē
nō potant. **T**ūc dux eos in
quirit fecit et inuentos quā
essent ul' qua de te uenisset

inquisiuit. **Q**ui r̄nderūt. **S**i ge
nus queis hebrei sumus. **S**i
condicione seruos ihū xpī
nos eē facerūt. **S**i cām. **S**a
luis v̄re causa huc uenim
Ambr̄ dux r̄ndit. **C**ū felix re
uisus fuo audia uos. **C**ui a
pli. modo magis cōgruū ē
recognoscē illū cū ope pol
lis uincē ul' certe rebelles
pacatissimos inuēre. **Q**uā
dux. **D**ñs n̄s potēiores
uos uideo. finē nobis rogo
p̄dicare. **C**ui apli. **P**er deos n̄
os mēdaces eē cognosca
bem⁹ illis ad q̄lita dare re
ponla ut dū dixerūt q̄ i
norāt p̄bem⁹ eos p̄ oīa eē
mēdaces. **T**ūc fantasma gū
de bellū dixerūt futurū et
m̄lā pplm hunc in in p̄lio
rūturū. **T**ūc apli r̄dē cepūt
Dicit eis dux. **N**e timor in
ualit et vos uideatis. **C**ui apli
Noli timē q̄ pax huc uol
tū inuēit. **E**t cras hora die
tia legati iudeorū ad te uen
ent. et tūc se p̄tati cū pace
subiaēt. **T**ūc p̄tifices n̄lū
eleuauerūt et dua dixerūt
Ad hoc isti secunū te reddere
volunt ut dū incaut⁹ fuīs
ab adūsarijs occupetis. **C**ui
apli nō dixim⁹ ē. expecta v
nū mēse s̄ unū diē et t̄s
in pace uictor exites. **T**ūc

dur utrosq; custodiri fecit:
 ut ex rei exitu ueraces hono-
 rarent et mendaces p. cinie
 punirentur. Cū ergo in cūmū
 qd apli dūant eueilli. et dur
 pōtēfices incendē uellet. pph
 ouerūt apli ne hoc fier. cū
 ipi nō uiuētes occidē s. mor-
 tuos uiuificare nulli eēt.
 Cū dur ualde mirat. et qā
 eos occidi nō punirent. et q
 de bonis illorū aliq. rapere
 nollēt. eos ad regē dūxit di-
 cēns. Isti rer s. dy latētes in
 effigie hōmū. Cūq; sibi omnia
 p. sentab. pōas magis nar-
 rasset zelo tūdie magi cō-
 moti dūxerūt illos maligno
 cō et contra regnū subalut
 cogitare. Dūc eis dur. Si
 audens cū eis cōfigire. Cui
 magi. Si uis uidere q. uol
 p. naly loq. nō poterūt. Vē
 ant huc uiri eloquētissimi
 et si corā uobis loqui ausi
 fiunt nos p. oia impios p.
 babis. Cū aut plurimi ad-
 uocati adducti fuissent. cō-
 tinuo corā magis ita muti
 fā sūt ut nec nutib; q. loq.
 nō potant indicant. Dixē
 utq; magi ad regē. Ut sciat
 nos deos cē. p. nitem. loq.
 s. ambulare nō posse. Itā
 reddem. eis gressū. s. faciem
 eos ap. oculis nil uidere

Qui cū hec oia fecisset dur
 vocatos illos cupit. q. fuso
 ad aplos dūxit. Quos cum
 aduocati pānosos uidisset
 eos in aīo cōtēpserūt. Qui
 bz symō. Sepe eueit ut int
 scrima aurea et gēmata
 uilia q. hēant. indusa et
 int. uulstimas et ligneas
 caplas sint gēmarū mōilia
 p. aola cōposita. Quiaq; q.
 alicui rei cupit cē possessor
 nō magno ope gestator. s.
 ipē qd gestatur expectat.
 Punitte igit. uos ab ydolo
 rū cultura discedē et solum
 deū inuisibile adorāte et uos
 signū anas i. frōab; uis
 faciem. et magos cōfutare
 potitis. Qd cū fecissent et i
 frōmib; consignati eēt
 ad regē corā magis itā i
 gressi sūt. Et cū a magis supā
 ri nō possent. p. mo ipis co-
 tā omib; i. uulcarēt. irati ma-
 gi multitudinē serpētū ad-
 uocare fecerūt. Statimq; ad iul-
 sū regis uelentes apli palli
 alua de serpētib; i. plenierūt
 et i. magos p. iecerūt. In no-
 mine dñi nō monem. sed
 a serpētib; lacati dolor. vō
 tū mugit. dabis. Cū ergo
 serpētes carnes eorū comede-
 rent et ipi tamq. lupi ulula-
 rent rex et cēi rogabant

aplos ut eos a serpētibz
occidi pmitterent. Quibz a
postoli rēderūt. Nos nulli
sum⁹ reducere a morte ad ui
tā. nō a uita pāpitare in
morte. Et scā ordine iusserūt
serpētibz ut omne venenū
qd' infundant reuocarent. p
modū ad loca sua rediret.
Maiores aut' cruciat⁹ magi
senserūt cū venena serpen
tes retherēt. q' cū ante carne
comederent. Quibz apli dixerūt
Tribz diebz dolores sentiens
tūa uō die sanati citis ut l'
a viā malicia recedatis. Cū
ergo tribz diebz sū cibo et po
tu ac sompno doloribz mini
ū cruciatu māfisset apli ad
eos uēientes dixerūt. Nō dig
natur deus hie coacta serui
tia. Ideoq' surgite sani et ha
bentes libām facultatē faci
endi qd' uolitis. Illi aut' ī ma
licia pdurātes ab eis fuge
rūt et pene contr' eos totam
babiloniā cōmouerūt. **¶** Por
hec aut' filia ciuiliā duas
ex fornicacōne cōcepit. et fi
liū pcurēs quēdā scā dya
conem ifamauit. q' eā uio
lauit et ex ipō concepit. Cū
aut' pntes puellē dyaconē
occidere uellēt apli aduene
rūt et qū puer nat⁹ sit rē
rūt. Qui rēderūt hodie hōa

pma diei. Dixerūtq' apli. In
fante huc adducite et dyaco
nē quē accusatis huc eā p
ducite. Qd' cū scā eēt apli
infanti dixerūt. Dic ifans
in noīe dñi si dyacon⁹ hoc
psupsit. Ad hec infans. **¶** Iste
quid dyacon⁹ cast⁹ et scs ē.
nec uq' carne suā cōquina
uit. Cū aut' pntes instaret
ut apli qrent quis actor h'
scelis fuisset. rēderūt apli
Nos inocētes absolue decet
nocētes. pde nō decet. **¶** Tūc
eā tps contigit ut due ty
grides fēocillime q' in singu
lis caueis clause erant fuger
et omīs q' sibi occurrerent deuo
rarent. Tūc apli ad eas ve
nerūt et in noīe dñi eas re
lur oues māfuetas fecerūt.
Volentibz aut' aplis abin
discedere rogati p ānū et
tres mēses ibidē remāserūt.
In quo spacio plusq' sexaginta
milia hōim ereptis pui
lis cū rege et pncipibz bapti
zati sunt. **¶** Pōdā aut' magi
ad quādā ciuitatē noīe sua
mpt ubi eānt lxx pdolorū
pontifices uenerūt. et eos
contr' aplos cōtrauerūt. ut
cū illuc uenisset. a' eos sac
ficatē cōpellerent aut penuri
necarent. **¶** Illustrata q' uni
ūsa pūcia. cū apli ad pre

dominam civitatem venisset. et
 ce pda pontifices cu uniuerso
 iplo eos capiunt. et ad tem
 plu solis deducunt. Demoe
 aut p energumios clama
 ceunt. Quid uobis et uob
 apli dei uiui? Ecce in igressu
 vob flammis exuram. Tunc an
 gelus dni eis appus dixit:
 vnu e duobz eligite aut ho
 r repentinu iudiciu a vnu m
 oru. **S**co aut silencia apli dix
 erunt. **U**t scatis q hec pda
 la demoibz plena st. ecce ex
 ipamz ut creant et singuli
 simulacra sua cofrigant.
Statiqz duo ethiopes nig
 et nudi citis stupetibz de
 simulacris exierunt. et con
 fractis illis cu dnis uocibz
 abscesserunt. **Q**u uidentes pon
 tifices i aplos irruerunt. et e
 os pannis nudauerunt. **I**n ip
 sa aut hora cu nimia eet
 sentas tanta fulgura exi
 terunt ut ceplu ipm triphale
 sandentur. et illi magi i car
 bones ictu fulguris uteren
 tur. **A**er aut corpa aploru
 ad urbem ad urbem suam tustul
 et in eoz honore etiam nu
 re magnitudis fabauerunt. **D**e
 bto aut symone in plu
 bz loas inuenitur q quap pa
 tribulo sit affixus. **Q**u pldo
 rus in libro de obitu aplor

et eusebius i hystoria ecclat
 aca et beda sup actus et ma
 gis iohanes in summa sua
 testantur. **C**u eni ut apit in
 egypto pdaissent ihsoliaz
 redyt et p mortem iacobi mi
 noris in epm ihsolumita
 nu ab aplis unanimit e e
 lectus et ante morte sua tri
 ginta mortuos suscitasse
 narratur. **D**u cantat de eo. e
 denos mortuos fluctibz mer
 sos. huane uite reddidit. **C**u
 aut etiam ihsolumitanam
 panos multos rexisset. et cen
 tesimu et uicesimu annu
 ageret tpe traiani impato
 ris cu archieus consularis ie
 rosolimis habetur. ab eo ca
 pitur. et iurijs multis affia
 tur. ad ultimu in cruce ipsu
 affigi iussit omibz qui ade
 rant et ipo iudice miratibz
 ut tener centu viginti annor
 crucis suppliciu pculiss. **N**o
 nulli uo dicunt sicut e reuer
 tas q no fuit iste symo fili
 cleophe. **Q**u etiam eusebiu ceta
 rielis in sua cronica testatur
Idem dicunt pldorus et beda
 i suis cronias. **N**am pldoru
 et eusebius qd prius dixerant
 postmodu in suis cronias
 conuenerunt. qd patz p beda
 qui se hoc sensisse redarguit
 i retractoibz suis.

28

Quintus *De sctō quīntino*
 tū gñe nobilis et a
 ius roman⁹ ad urbē albene
 se ueniens et multa mīacūla
 facēs iussu maximian⁹ a pre
 fectō urbis capitur et usq; ad
 defectū cedenā uerbāt⁹ car
 cē mācapat. *S;* solūtere eū
 angelo ī mediā urbem iuit
 et ibi p̄pō p̄dicauit. Dū itē
 cap⁹ et in eculeo usq; ad rup
 cōnē uenariū distent⁹ uerū
 quoz audis durissime celus
 oleū p̄tē et adipē feruētissi
 mū colauit. Et cū preside de
 sideret uat⁹ calcem acetū et
 synapiū in os eius p̄tari. *S;*
 cū adhuc īmobilis p̄mane
 ret et apud ueromādu ad
 ductus fuisset duos dauos a
 capite usq; ad aurā et decē
 int⁹ uingulas et carnē infi
 gens. tandē eū decollai fecit.
 Cui⁹ corpus in flūmē p̄iectū
 cū p̄ ānos lv. latuisset a q̄dā
 matrona nobili *italic⁹ ē ip̄*
tū. Nam dū assidue orōni
 uacaret nocte ab angelo *+*
 inuītā ad castrū ueromādu
 p̄pare iubetur ut in tali loco
 corpus scti quīntini requireret et
 honoifice sepeliēret. Cū igr ad
 p̄dictū locū cū multo comi
 tati uenisset et orōnē ibi ef
 funderet corpus scti quīntini
 ī corruptū et redolēs p̄tin⁹

romana

euacuauit. Ad sepeliēs p̄ se
 pulture bñficio lūmē oculorū
 recepit. et ibidē edificata
 ecclā ad p̄p̄ia inuenit. *De*
Eustachio *sctō eustachio:*
 Antea placidus uoca
 batur. hic erat m̄gr militū t̄
 iam ip̄arōis. Erat aut opib⁹
 m̄ie ualde assiduus s; cū p̄dō
 lorū cultui dedicat⁹. Hēbat a
 tem cōiugē eulsiē rit⁹ et mi
 selcordie existētē. Duosq; filios
 p̄creauit quos iuxta suam
 magnificētiā magnifice edu
 cari fecit et q; opib⁹ m̄ie sedū
 lus insistebat ad uia uicari
 meruit illustrari. *Quadam*
 enī die cū uenacōi insistēter
 gregē ceruorū repperit int⁹ q̄s
 unū certis speciosiorē et ma
 iorē cōspexit. Qui ab aliorū
 societate discedens ī siluam
 uastiorē p̄siluit. Dū alijs mi
 litib⁹ circa ceruos reliquos
 occupatis. placidus hūc co
 to iussu īsequit⁹ et ip̄m capi
 mitebatur. Quē cū totis mili
 tibus īsequeretur ceruus tandē
 sup quādam rupis alati
 dinē cōscendit et placidus
 appians qualic⁹ capi poss
 aio sedulo reuoluebat. *Et*
 cū ceruū diligenti cōsideret
 uidit int⁹ cornua eius formā
 sctē crucis sup solis clāritatē
 fulgentē. et ymaginē ihesu

xpi. Qui pos te mihi sicut olim
 palinā balāā. sic est ei loqui
 dicens. **O** placide qd me in
 sequeis: ego tui grā in hoc
 aīali t' apparui. **E**go sū xps q
 tu ignorans colis. **E**lemosine
 tue corā me ascenderūt. et ob
 hoc veni ut phūc quē vena
 bars. ego quoz tempū vena
 rer. **H**ec audies placidus in
 imo timore correptus de eq
 in t'ā cecidit et post unam
 horā ad se rediens de t'ā sur
 rexit et ait. **R**evela in q lo
 quis et sic credam in te. **E**t a
 it xps. **E**go placide sū xpus
 qui celū et t'ram creavi qui
 lucē diūi feci et in tenebīs
 diuisi. qui t'pā et dies et ā
 nos cōstitui qui hoīem deli
 mo t're formavi. qui p'p' sa
 lute hūani gnis in t'ris in
 carne apparui. q crucifixus
 et sepultus tertia die r'surrex
 it. **H**oc audies placidus in ter
 rā descendēs ait. **C**redo dñe qd
 tu es qui oīa fecisti et qui
 errantes cōuertis. **E**t dixit
 ad eū dñs. **S**i ardis. uade
 ad epū ciuitatis et te bap
 tizarī facias. **C**ui placidus
 dixit dñe ut her eadē uxori
 mee et filiis nūciem ut ip
 si piter in te credant. **C**ui
 dñs. **R**enucia illis ut piter
 mūdēt' cetū. tu quoz die

castina huc uēias ut t' rur
 sus appareā et que futura sūt
 plen' t' pandā. **C**ū ergo do
 mū uēisset et her uxori t' lecto
 renūciasset exclaimauit uxori
 eius dicens. **D**ñe me et ego
 eū t'isacta nocte dicentē tū.
Cras tu et vir tuus et filij
 tui aduēietis. **E**t nūc cognō
 ui qm ipse ē ihesus xpus. **P**
 reuerūt igitur media nocte
 ad epū rome. qui eos cum
 magno gaudio baptizauit
 et placidū uocauit eusta
 chiū uxore eius theospiten
 et filios eius agapitū et the
 ospitū. **M**ane fcd eustachi
 sicut p'us ad uenacōnē p'cel
 sit et p'pe locū uēiens milites
 suos q' sub obtentu t'uestigā
 de uenacōis displicet. **S**tansq
 in loco formā p'ime iuliois
 aspexit. **C**adensq in facie su
 am dixit. **S**upplico t' dñe ut
 manifestes q' p'miseras seruo
 tuo. **C**ui dñs. **H**ēs es eusta
 chi. qui accepisti lauacrum
 grē mee. q' mō dyabolū
 superasti. mō eū qui te depe
 rat cōculcasti. mō apparuit
 fides tua. **D**yabolus enī
 eo q' ipm reliq'ris cōt' te
 seue armatur. **O**porter igit
 te multa sustinē ut accipias
 cōnam uictorie. **O**porter te
 multa pati ut de alta sedi

uauitate hūileis et rursus
in spūalibz diuicijs exaltis
Tu ergo ne deficias. ne ad
glām pultinā respicias. q
p tēptacōes oportet te alte
rū iob demerari. s. cū hūilia
tus fuīs ueniā ad te. **Dic**
ergo si mō tēptacōne vis
accipe aut in fine uite. **Di**
at ei eustachius. **Dñe** si ita
fici oportet. nobis mō acci
dē tēptacōne iube. s. uirtutē
patientie tñue. **Cui** dñs. **Cō**
stans esto q grā mea custo
diet aīas vīas. **Diq;** dñs
in celos ascendit. et eusta
chius domū rediens her ux
orū sue nūciauit. **Post** pau
cos igitur dies mors pesti
fera cunctos seruos et an
allas ipius tuasit et vni
ūlos occidit. **Deū** pꝛ ali
quod tempus omīs equi. et
omīa eius pecora subito i
ceierūt. **Quidam** autē sceler
atē depredacōne eius uidē
tes et p noctē in domū eius
irruētes cūcta q repperūt al
portauerūt. et totā domū
auro et argento et rebz ali
is spoliauerūt. et ipē cum
uxore sua et filijs grācias
agens nocte nudus aufu
git. **Qui** ruborē uerētes e
gyptū pgebant. **Totaq;** eū
possessio p rapinā malorū

ad nichilū ē redacta. **Nex** ac
totusq; senatꝝ p nigro mili
tū tam strēuus multū dolo
bant eo q nullū de eo indi
cū repuri potāt. **Cū** uō iter a
gent appinquerūt mai. **Et**
iuuētes nauē sup eā nau
gare ceperūt. **Uides** aut dñs
nauis uxore eustachij q pl
dya cēt ipām plurimū ha
bē desidāuit. **Cū** uō tūstretas
nauilū ab eo exigebat. **Non**
habētibz uō vñ soluent uis
sit p nauio detinēi uxore. uo
lens illā secū habē. **Ad** ut
eustachij audiuit. nullatē
assentīe uoluit. **Qui** uō eo
contradiēte inuit dñs. **Sup**
ut eū in mari pāpitauerūt
sic uxore suā habere poster
Ad cū eustachij compisset
uxore eis tñis reliquit et du
os infantes accipiens inge
mīscēs ibat ac dicens. ue in
er nobis quia nūc urā alie
nigūe maito tradita ē. **Post**
ueniētesq; ad quēdā flumī
ppter aquarū habūdāā uō
ē ausus cū duobz filijs flu
mī pꝛisire. s. vno circa ripā
flumīs relicto altā tñsporta
bat qui cū flumī cūlmeasset
illū infancē quē baulauat
sup tiam posuit et ad acci
piendū aliū festinauit. **Cū**
aut circa mediū flumīs per

ueniss. ecce lupus conatus ve
nit. et infantē quē disposue
rat rapiens i siluas aufugit
Qui de eo despons ad alium
festinabat. **S**ed cū abiret leo
aduenit et aliū filiū rapi
ens abiit. **U**n cū consecq nō
ualens cū esset in medio flu
mīs cepit plāge et capillos
suos euellere uolens se in a
q̄ pice nisi ipm̄ diuina pui
dena cōtinuiss. **P**astores
aut uidētes leonē puerū vi
uū portante eū cū canibz in
secuta st. **P** diuinā aut dispē
sationē leo puer illesū abia
ens recessit. **Q**uidam insup a
ratores p̄ lupū indamātes
ipm̄ puerū de eius fauabz in
columnē libauerūt. **V**ariq uō
pastores et aratores de vno
vico fiunt et penes se pueos
nutrūt. **H**oc uō eustachius
nesciebat. s̄ merēs ac ploans
ibat dicens. **H**eu m̄ q̄ aū ut
arbor pollebā s̄ mō peritus
sū nudat. **H**eu me q̄ militu
dine militū arūdan solebā
s̄ nūc solus remanēs nec fili
os sū cōcessus habē. **M**enū
dūc te m̄ dixisse. q̄ oportet te
temptatū sicut iob. **S**ed ecce pl̄
aliq̄ in me fieri uideo. **I**lle enī
et si possessioibz nudatus fuit
tū stertus habuit sup quo se
dere potuit in aūc nichil ho

rū remāsit. **I**lle amicos sibi
compacētes habuit. ego iū
res feras habui q̄ meos fili
os rapuerūt. **I**lli uxor ē relic
ta a me uō ablata. **D**a regē
dūc tribulacōibz meis et po
nā custodiā ori meo ne dedi
ner cor meū in uerba mali
ne et eiciat faciē aiā. **E**t h̄
dicens cū lacrimis ad quēdā
uicū abiit. et data incede si
bi agros illoz hoīm p̄ an
nos quidē custodiuūt. **F**ili
aut eius in alio uico educa
ti sunt nec se eē frēs sciebāt
Dūs aut uxore eustachij cō
seruauit. nec illā ille alieni
gena cognouit s̄ p̄cā in
tractā dimittēs uitā finiuīt
Impator aut et ip̄s ro
man⁹ plurimū molestaba
t ab hostibz. **E**t recordatū pla
cidi qm̄ strenue cont̄ ipsos
hostes sepius dimittasset
de eius subita mutacōe pl̄
mū tristabat. **D**urataq̄ mil
tos milites p̄ diūsas mūdi
pres p̄mittēs omibz q̄ eū i
ueissent mltas diuitias et
honores. **D**uo aut ex mili
tibz qui aliquā plaado mlt
uerāt ad ipm̄ uicū in quo
degebat uenerūt. **Q**s pla
adus de agro uēies eos ex
incellu p̄cā recognouit.
Et uēiens in mēoriā dig

tatis sue paribai cepit ac di-
cere. **D**ne sicut istos q' aliqu
meai sunt p'pter spem iudi-
ci sic ut aliqu' conuge mea
vide possim. na' de filiis scio
q' a feris comesti st. **V**enit
aut' ad eu' uox dicens. **C**onfi-
de eustachii q' cito et honore
tuu' recupabis et filios et
uxore recipies. **C**u' g' militi-
bz obuiast' ipi eu' minime ag-
nouerunt. **C**uq' eu' salutasset
q'lierunt si aliquem pegrinu'
noie placidu' cu' uxore et du-
obus filiis cognosceret. **I**lle
aut' se nescire pfessus e'. **A**d p-
ces tu' eius in hospicio diuite-
runt et eustachii eis seruire
bat. **E**t recolens p'stinu' statu'
suu' lacrimas continue no' poterat
refr. **E**gressus aut' foras facie
lauit et uin' redies eis serui-
ebat. **I**lli uo' consulantes eu'
aduerte dicebant. **Q**ua' filius
est homo hic illi que' quum?
Et rudes alt' dixit ualde q'de
filiis e'. **C**onsideru' igitur et si
habet signu' q'catricis i' capi-
te q'd' sibi in bello accidit ipe
e'. **E**t respicietes et signu' uide-
tes ipu' ee' que' q'rebāt. p'ciu'
cognouerunt. **E**t insilietes et
osculantes eu' de uxore et filiis
eu' saluati st. **Q**ui dixit eis
q' filii mortui esset et uxor
detenta. **V**idit aut' omis q'

ad spectaculu' co'auerebāt. du'
milites uirtute eius et p'mam
glam p'dicabāt. **T**u' milites
precepta imp'atoris exponunt
et optimis uestimentis ipu'
induunt. p' q'indea dies ad i-
p'atore deuenerunt. **Q**ui eius
aduertu' audiens p'ciu' eide
occurrit et ipu' uidens in oscu-
la eius uuit. **N**arrauitq' oibz
cuncta q' sibi p' ordine accidit
sent. **S**tatu'q' ad magisteru'
militie trahitur et idem q'd' p-
us habuit officiu' exerce' com-
pellitur. **Q**ui munias mili-
tibz et paucos cont' tot hos-
tes ee' cognosces iussit q'ro-
nes collige p' omis ciuitates
et uicos. **C**onagit aut' illam
tram in qua filii eius educa-
ti st' describi ut daret duos q'
rones uulsi aut' eiusde' loca-
u'cole illos duos iuuenes ca-
q' cetis aptiores magistro
militu' consignauit. **V**idens
uo' iuuenes elegantes et mo-
ru' honestate compositos cu'
sibi plurimu' placuisset iur-
p'rimos cominas suos ordi-
nauit eolde et sic p'fectus
ad bellu' subiectis hostibus
exercitu' suu' tribz diebz i' quo-
da' loco ubi uxor sua paup'
hospita manebat reuersare
fecit. **I**lli uo' duo adulescentes
in tabnaculo matris sue uuiti

dei hospitium si nescientes tunc
 quod uir sua esset. Et sedentes cir-
 ca meridie et mutuo consa-
 bulantes exponebant sibi uice
 de infamia sua. **N**on uero eorum
 decur sedens que ipsi refere-
 bant attentius audiebat. **D**i-
 cebat igitur maior minor.
Ego dum infans eam nichil
 aliud recolo nisi quod pater meus
 magister militum erat et uir
 mea speciosa ualde. duosque
 filios habuerunt. salu-
 me et alium minorem
 et ipse speciosus ualde erat
 Accipietesque nos egressi
 sunt de domo nocte ingressique
 sunt nauem nescio quo tempore
 Cum autem de nauem egredimur
 uir uirum nescio quid in mari
 relicta est. **P**ater uero portans
 nos duos fleus pergebat. per-
 uenientesque ad quendam fluminem
 celsus cum fratre meo minore et
 me super ripam fluminis deliquit. Cum
 autem reuiceretur ut me acci-
 peret lupus uenit et illum in-
 faure rapuit. et antequam ad
 me appropinquaret leo de silua
 exiens me rapuit et in siluam
 deduxit. **P**astores uero erue-
 runt me de ore leonis et uir-
 tus sui in illa possessione in-
 qua et ipse las. **E**t non potui
 scire quod frater sit de patre meo ne-
 que de infamia. **H**ec audiens

minor cepit flere ac dicere. **P**
 deum ut audio frater tuus sum ego
 qui qui me educauerunt hec
 dicebant quod de lupo eruius
 te. **E**t in amplexibus ruentes
 osculabantur se iuncte et fle-
 uerunt. **A**udiens hec uir eorum
 considerans quod euentum suum ita
 seiam dixissent diu apud se
 tractauit si illi filii sui esset
Alia autem die ingremi mili-
 tum adiit. **D**eprecor te domine ut
 me ad patriam meam deduci
 iubeas. **E**go enim de tua ratione
 sum et pignus huius sum. **E**t hec
 dicens uidit in eo signa ma-
 ri sui. **E**t cum cognosceret cum se
 iam continue non possit perire
 ad pedes eius et ait. **D**epre-
 cor te domine ut exponas in
 prima uita tua. puto enim ut tu
 sis placidus magister ma-
 gister militum qui alio nomine
 dicens eustachius. **Q**uem pla-
 cidum saluator conuertit qui
 talem et tale temptatione sus-
 tinuit et cum quod uxor sui in ma-
 ri ablata fuit et tunc ab omni
 corruptione seruata fuit. **A**ui
 et duos filios. scilicet agapitum
 et theospitum habuit. **H**ec
 audiens eustachius et ipsam
 diligentem considerans uxorem
 suam recognouit et lacrima-
 tus per gaudium ipsam osculatus
 est. glorificans dominum qui con-

solat' afflicto. Tunc dicit ei
uxor sua. dñe. ubi s't filij n'r
Qui ait. a fens capti sunt
Et exposuit ei quō pdidit
illos. Et illa. Grās agam
deo. puto enī quēadmodū de
donauit nobis ut inuenire
mus nos iūte donabit et
am recognosce filios meos
Et ille dixit. q' a fens capti s't
Et illa. Hesternā die sedens
in orto audiui duos iuue
nes sic et sic suā infanciam
exponētes. et credo q' filij me
i sunt. Interroga igit' ab eis
et dicent t'. Et cōuocās eos
eustadius audies ab eis in
fanciam suā et recognouit q'
filij sui essent. Et amplexat' eos
ipse et mater sup' eorū
colla plurimū fleuerūt et cre
brius eos osculabantur. Ois
igitur exercit' plurimū gau
debat et de iuencōne eorū
et de uictoria barbarorū
Cum ergo rediret contigit
aut' iam traianū obire et
successisse ei peiorē in sceler
bus aduānū. q' p' uictoria
obtentā et iuencōne uxoris
et filior' magnifice eos sus
cepit et magnū cōmīuiū
pauit. Alia autē die ad tē
plū ydolor' pcessit ut ibi sa
crificaret p' uictoria barba
ror'. Videns uō q' eustadij

net p' uictoria i et p' iuencōne
suor' sacrificare uellet hortā
batur ut sacrificiū iuolaret
Qui eustadij. Ego cristum
deū colo et illi soli sacrifico.
Tunc impator ira repletus
ipm cū uxore et filijs i are
na statuit et leonē ferocem
ad eos dimitti fecit. Accurre
uero leo et dimisso capite q'
si eos adorans ab eis humiliter
recessit. Tunc impator bouē
eneū incēdi fecit et eo
ibide viuos mūti
man' dāuit. Orātes igit'
cā et se dño cōmendātes
bouē intuerūt et ibide spū
dño tradiderūt. Tercia autē
die de boue coram ipatore
extracti ita penitus intacti in
uenti s't q' nec capillos nec
q'tp eor' uapores incendi
aliquaten' contigerūt. xpi
ani uō eor' corpora tulerūt
et in loco celeberrimo recon
dentes ibide oratorū cōstru
erūt. Passi s't autē klis octo
bus *hysto de omnibus scē*
Omnū scōrū festi
uitas q'tior de
causis instituta
fuisse uidetur. Pri
mo p'p' ciuiliā templi dedi
cōne. Secūdo p'p' omīssor'
supplecōne. Tercio p'p' negli
genciarū expiacōne. Quar

to ppter faaliore ordiū mā
rū impetitionē. **C**irca igitur
instituta ē ppter cuiusdā tem
pli dedicatōem. **R**omani cū v
niūso orbi dñarent. qdādam tē
plū maximū construxerūt ī
cuius medio suū ydolū collo
cātes oīm pūciarū simula
cra p aruitū statuerūt res
piciēda rōis vultibz ydolum
romanoz. **S**i quā autē aliq
pūciaa rebellaret cōtinuo
ut apuit arte dyabolica il
lius pūcie simulacra ydo
lo romanoz postiora uol
uebat tāq̃ inuicēs q̃ ab e
dñio recessisset. **C**onati igitur
romani ad illam pūciā co
piolū exerati destinabant
et eā suo dñio subiugabāt
Derū non suffecit romanis
q̃ oīm pūciarū simulacra
in urbe sua habent quin po
aus fere singulis dyz tēpla
singula construxerūt tamq̃ q̃
eos auctari pūciarū victōes
et dños effectissent. **S**z quia
oīa ydola templū ibi habē
nō potant ad maiore sue
velanie ostēcationē unū tē
plū ceteris mirabilius et sub
limi⁹ in honore deoz oīm e
reuerūt et pantheon qd̃ so
nat tota dy vocauerūt. a
pan qd̃ est totū et dñeos qd̃
ē deus. **P**ontifices igitur ydo

loz ad maiore ppli decedēs
fluxerūt q̃ sibi a abile quā
oīm deoz matrem vocabāt
fuit impati ut si de oīm
gentibz uellēt victoriā op
tine filiis suis tēplū mag
nificū fabricaret. **I**n funda
mentū igitur ipsius templi
sperciū iacitur ut ex ipsa
forma deoz etnitas demōst
retur. **S**z q̃ latitudo testam
diuis insustentabilis uide
batur cū sup̃ terram in edi
ficio aliquāculū pcessissent
totū int⁹ terra replebant. sū
ut dicitur cū terra denarios
iacētes et sic quousq̃ pdaū
templū ē mirabiliter cōsum
matū. tūc data licētia ut
q̃cūq̃ terram asportare uellz
tota quā in ipsa terra inest
set pecūia sua esset. festine
turba pperat et ipm tēplū
aro euacuat. **D**eniqz rōā
ni pūciā eneā et deaura
tam fabricāt et ī sūmita
te collocant. **A**unt quoqz
q̃ in hac oīs pūcie sū mi
rabilitē sculpte erāt ita ut
quicūqz romā uenisset uis
quo sua eet pūcia scire pos
set. **H**ec autē pcedente tpe
iū cecidit. **V**nde et in pcedō
templo ī sūmitate aptura
remāsit. **T**empore igitur focē
ipatoris cū iam dudū roma

fide dñi recepisset bonifacius
ip̄ quarto a magno gregorio
circa ānos dñi sexcentos quz
a foca celare impetravit. et oī
ū ydolorū eliminata spūra
a ip̄m quarto ydus maij
honore bēe marie et oīm
martyrū consecrauit. Ac lo
cū scē marie ad martyres
appellauit. qui nūc scā maīa
rotunda a ip̄lo appellatur
Nondū enī cōfessorū solēpni
a ab ecclā agebant. **S**ed q̄
ad hoc festum multitudo mar
ina cōfluebat et ppter de
fctū victualū celebratōi va
care nō potant ideo quidā
ip̄ gregori⁹ hoc festū in ka
lendis nouēbris qū maior
victualū copia ēē uidetur
messibz et vindemijs celebra
tis fieri instituit ac p̄ vniū
sū mūdū hunc diem in ho
nore qūm scōrū celebrari so
lemniter ordinauit. et sic
replū qd̄ fabricatū fuit oī
bz ydolis ~~ydis~~ nūc dedica
tū est omibz scīs et ubi mul
tudo colebat ydolorū ibi de
uote laudetur multitudo scō
rū **H**ad instituta ē ppter
omissorū supplectōē. Nos e
nī multos scōs omittim⁹ de
quibz nullā festiuitatē siue
ecclā memoriā facim⁹. Non
enī possum⁹ omnium scōrū

festā agere. tū ppter scōrū mul
tiplicitatē q̄ multa et q̄ in
finiti sūt. cum ip̄t irām mul
titudinē. q̄ infirmi et debiles
sum⁹ nec ad hoc sufficē pos
sem⁹. tū ip̄t t̄pis breuitatē
q̄ ecclā tempus nō sufficeret.
Nam sicut ait iheronim⁹ in q̄
dam eplā q̄ suo kalendario p̄
ponitur nullus ē excepto die
kalendariū ianuarij q̄ nō ul
t̄ quinqz milia martyrum nūm
reppni possit ascepi. **I**deoqz
ecclā rōnabiliter ordinauit ut
qui oīm scōrū singulariter fel
ta facere non possum⁹ salte
m⁹ omīs quālit̄ et insimul hōre
m⁹. **Q**uare aut̄ institutū
sit ut festiuitates scōrū in ter
ris agam⁹ magister gwillhel
m⁹ alatiodorēsis in sūma de
officio ponit sex rōnes. Prima
est ip̄t honore diuine maiest
tatis. Cū enī sanctis honore
ip̄endim⁹ deū in scīs hono
ram⁹ et ip̄m in eis mirabi
lem p̄dicam⁹ q̄ qui scīs ho
nore tribuit illū sp̄alit̄ hono
rat qui eos scīficauit. **S**e
cūda est ip̄t auxiliū nr̄e in
firmitatis. Quia enī p̄ nos
salutē habē nō possumus
ideo scōrū intercessionibz indi
gemus a quibz ut adiunsi
meamur merito ip̄os ho
norare debem⁹. **L**egitur enī

tertio regū primo q̄ herabec
que interpretatur puteus sa-
cietatis. i. ecclā triumphas filio
suo. i. ecclā militanti regnū
suis p̄alz obtinuit. **Tercia**
ē p̄pter augmētū nr̄e securi-
tatis ut s̄ p̄ scōz glām q̄ no-
bis in eoz festiuitate p̄pōit
nr̄a spes et securitas augmē-
tetur. Si enī hoīes mortales
nobis siles potuerūt ita p̄
sua merita sublimari cōstat
q̄ nos siles eis ēē poterim⁹
cū manus dñi abbreviata
nō sit. **Quarta** ē p̄pter exē-
plū nr̄e imitacōis. Cū enī
eoz festiuitas recenset⁹ ad eo-
rū imitacōnē p̄uocam⁹ ut
s̄ eoz exemplo t̄ena cōtemp-
nam⁹ et celestia desideramus.
Quinta ē p̄pter debitum
mutue vassitudinis. Sacti
enī de nobis in celo festū fa-
ciūt q̄ gaudiū ē angelis de-
i sup vno p̄ctore p̄uam a-
gente. Et igitur eis vassitu-
dine rependam⁹ iustū est
q̄ ip̄i de nobis festū agunt
in celis et nos de ip̄is festū
agam⁹ in t̄ris. **Sexta** est
p̄pter p̄uacōnē nr̄i honoris.
Cū enī scōs honoram⁹ tūc
nr̄am rem agim⁹ et nostrū
honore p̄uam⁹ q̄ eoz festi-
uitas ē nr̄a dignitas. nam
cū honoram⁹ fr̄es nr̄os hō-

ra⁹ nosip̄os. Laetas namq̄
facit omīa cōia. Quā quidē
nr̄a s̄ celestia t̄estria et eter-
na. **P̄ter** aut has rōnes
ponit alias rōnes iohānes
damascenus libro q̄rto ca-
pitulo septimo q̄r̄l. s̄a p̄r̄ et
eoz corpora siue eoz reliq̄e
deant honorari. quarū que-
dam sumūtur quantū ad e-
oz dignitatē. quedā quantū
ad eoz corpū p̄uacitatē. **Dignitas**
aut eoz ut ibidē
dicit quadruplex ē. qm̄ ip̄i
s̄ amia dei filij dei. h̄edes di-
duces nr̄i. Et ponit istas aut
contates. De primo iohānis
xiiij. Jam n̄ dicā uos seruos
s̄ amicos x̄c. De scō iohis
p̄mo. Dedit eis potestatē fili-
os dei fieri. De t̄cio ad rōanos
viij. Si aut filij et h̄edes x̄c.
De q̄rto sic dicit. Quātū labo-
rantes ut ducē inuenires
qui mortali te regi adducet
et p̄ te ad ip̄m sermonē fa-
cet. Duces igitur gn̄is rōa⁹
qui ad deū p̄ nobis faciūt n̄
honorandū est. Vtq̄ quidē ho-
norandū templa erigentes
deo et eoz mēoria venerātes
Alie aut sumūtur q̄ntū ad
corpoz ip̄ozū p̄uacitatē. Et
ponit idē damascen⁹ q̄tuor
et augustin⁹ addit quītum
p̄ q̄ manifestat⁹ p̄uacitas cor-

Appellacōes

porū scōz siue reliqarū. **I**pa
 enī scōz corpōa fuerūt pūp
 tuariū dei. templū xpī. ala
 bastrū spūalis vnguētū. fon
 tes diuini. et organū spūs
 scī. **P**rimo enī fuerūt pūp
 tuariū dei. **H**ij enī pūp
 tuariū dei pura cenacula spūs sancti
Secūdo templū xpī. qm̄ per
 intellā in corporibz eoz hī
 tauerūt deus ut ait aplūs. **R**el
 atis qm̄ corpora vīa templū
 inhītantis ī uobis spūs sanc
 ti fecerūt. **D**eus autē spūs est
Qualit̄ igitur nō honorāda
 aīata templa dei. **A**minata
 dei tabnada. **D**e hoc dicit
 etiā crisostō. **H**ō in edifica
 tōne pietū delīatur de' autē
 in cōsuaōne scōz. **V**n. dō
 mine dilecti decorē dōm. **Q**uē
 decorē. **N**on quē diuītas
 marmorū splēdentiū facit. s̄
 quē prestat uāteritas uiuen
 tū grāriū. **I**lle decor carnē de
 līat. iste uiuificat aīam. **I**lle
 p tpe dicit et deapit oculos
 iste autē ī ppetuū edificat in
 tellā. **T**ercō alabastrū vū
 guētū spūalis vū aut vūguē
 tū boni odoris ex se manās
 scōz reliq̄e t̄buentes et nul
 lus hoc disordat. **S**i ex rupe
 enī et firma pet' aq̄ in hē
 molet ex maxilla asini samp
 son siciat. ex martīz reliq̄

semina
 ut

is vnguētū hū olens emā
 nare incredibile neq̄q̄ est. si
 aientibz demū dei vūitē et
 scōz qui ab ipō ē honorem
Quarto fontes diuini. **V**n
 ait. **I**h viuetes in vitate cū
 libā pūcia deo assistunt. fō
 tes nobis salutare dūator
 xpīs scōz suoz p̄buit reliq̄
 as multiformia bñficia im
 gantes. **Q**uīto organū
 spūs scī. hanc rōne alligē
 augustin' in libro de ciuitate
 dei dicens. non s̄ cōtēp
 nenda s̄ plurimū reuēda
 scōz corpora quibz dū ad
 hūc uiuerent spūs scs q̄ qui
 busdā organis ad omīe op'
 bonū vltus ē. **V**n apls. **A**n
 expūmētū quētis eius qui
 in me loquit' xpīs. **E**t de ste
 phano dicitur q̄ nō pote
 rant resistē sapīe et spūi q̄
 loq̄batur. **I**tē ambrosi' ī epi
 meron. **H**oc est p̄ciosissimū
 q̄ homo diuine voas sit or
 ganū et corporalibz lacri
 mis expūmūt celeste oraci
 lū. **T**ercō iūstituta ē p̄pter
 negligēciarū expiatiōē. **L**i
 cet enī paucorū scōz festa a
 agam' adhuc tū illa pau
 ca negligēt sepe agimus
 et multa ibidē p ignorāciā
 ul' negligēciā omittim'.
Si q̄ igitur in alijs solēmp

uitantibus scōz q̄s egim⁹ aliq̄
neglexim⁹ in hac gr̄ali festi-
uitate supple possum⁹. et de
negligēcia nos purgare va-
lem⁹. Hec rō tangi uidetur in
sermone qui hac die p̄ cōas
recitatur in quo sic dicitur
Decretū est ut hac die scōz
om̄i mēdria habeat⁹ ut q̄q̄
hūana fragilitas p̄ ignorā-
tia ul' negligēcia siue p̄ oc-
cupacōne rei secularis solep̄
uitantibus scōz min⁹ pegisset
in hac scā obseruacōne sol-
uatur. **N**otandū autem
q̄duplex differēcia ē scōrum
nom̄i testamētū quos p̄ an-
nūciū colim⁹ et quos hodi-
erna die insimul recolligim⁹
ut eis qd' negligēt fecim⁹ sup-
pleam⁹. s. apli martyres cō-
fessores et uirgines. **E**t se-
cūdu rābanū h̄i p̄ quorū
mūdi p̄ces significāt. p̄ ori-
entē apli. p̄ meridiē marty-
res. p̄ aquilonē confessores.
p̄ occidentē uirgines. **P**rima
igitur differēcia ē aplorū
quorū excellēcia maifesta-
tur ex eo q̄ om̄s alios scōs
in quatuor excedunt. **P**ri-
mo in p̄minēcia dignita-
tis. ip̄i enī s̄ sapientes p̄-
ncipes eccl̄e militātes. poten-
tes assessores et in iudiciis:
dulces pastores dñi gregi⁹

Bernardus. Tales decebat hu-
manū quīs pastores et docto-
res cōstitui q̄ et dulces essent
et potentes et sapiētes. Dul-
ces ut me blande et misericor-
dit̄ suscipiant. potētes ut for-
ter p̄tegent. sapiētes ut ad
viā et p̄ viā ducerēt q̄ ducat
ad ciuitatē. **S**ecūdo in p̄mi-
nēcia potestatis. de quorū po-
restatis p̄minēcia sic dicit
augustin⁹. **A**plis dedit deus
p̄tātē sup̄ naturā ut eā cu-
rarent. sup̄ dōnes ut eos e-
iūterent. sup̄ elemēta ut ea
mutarent. sup̄ aīas ut eas
a p̄ccis soluerent. sup̄ mortē
ut eā contēpnerent. sup̄ ange-
los ut corpus dñi cōsec-
rent. **T**ercō in p̄rogatiua scā-
tatis. **U**n̄ p̄r eorū magnā
scītātē et gr̄arū plenitudinē
uita et cōuersacō xp̄i in eis
tamq̄ in speculo relucebat
et cognoscebatur ī eis sicut
sol in suo splendore. sicut ro-
sa in suo odore. sicut ignis
ī suo calore. **D**e hoc dicit an-
sosto⁹. **N**ihil xp̄s aplos q̄
sol radios suos. q̄ rosa sua
uitatis sue odorem. q̄ ignis
sintillas suas displic. ut si-
cut sol in radys apparēt. si-
cut rosa in odorib⁹ suis scēt-
t̄. sicut ignis in sintillis su-
is aspiatur sic in illoz vit-

tutibz xpi potentia cognosca-
tur. hec crisostomus. Quarto in effi-
cacia utilitatis. de quor effi-
cacia dicit augustinus loquens
de aplis. Ex abiectissimis ex
ipicillitis ex paucissimis no-
bilitantur. illuuantur multipli-
cantur dulcissima eloquia. preda-
rissima ingenia. copiosissima
agmina. acutorum facundorum
atque doctorum. **S**ed differē-
cia ē martirum quorum dignitas
et excellencia manifestat ex eo
quod passi sunt multiplicat utilitatem
et constant. Multiplicat quoniam
propter martiriū sanguis pas-
si sunt triplex aliud martiriū
sui sanguine. de quo triplex
martirio dicit Bernardus. Tri-
plex martiriū est sui sanguine
i. paratas in ubertate quā ha-
buit dauid. Largitas in pau-
pate quā exhibuit cobyas
et uidua. Castitas in iuuetu-
te quā uisus ē ioseph in egypto
Secundum autem gregoriū triplex
ē martiriū sui sanguine. scilicet
pacis aduulor. Vnde dicit. Si-
ne ferro martyres esse possu-
mus si pacis in animo uacat cul-
todi. Compassio afflictorum
unde dicit. Qui dolores exhibet
in aliena necessitate crucem
portat in mente. Dilectio in-
imicorum. Vnde dicit. ferre con-
melias. odientē diligere. mar-

tyrū est in occulta cogitatio
Sed utilitatem quā utilitas ex-
te iporum martirum ē omnium pauperum
remissio meritorum accumulatio
et eterne glorie participatio. Ita enim
pro sui sanguinis emerunt sibi
Et ideo eorum sanguis dicitur pro
suis. i. pro plenius. De primo
et secundo augustinus in libro
de ciuitate dei. Quid ē paulinus
quod mors propter quā delicta dimittuntur
et uita accumulatur. Item
super iohannem. Preciosus ē san-
guis christi sui pro. fecit tamen ipse
etiam suorum sanguinem pro
pro quibus dedit sanguinem pro
suis. Nam si suorum sanguinem non
faceret pro suis non diceretur. pro-
ciola in conspectu domini etc. Item
aprianus. Martiriū est delictorum
fimus. piculi tinnus. durus sa-
lutis. pacis magister. do-
mus uite. De tertio bernardus.
Ira si que morte sanctorum faci-
unt prociolam quies de labore
gaudium de nouitate et securitas
de eternitate. Et propter nostram
duplex utilitas. quia datur et uo-
bis in exemplar ad certandum
Crisostomus. Tu christiane delictorum
es miles si putas te posse si-
ne pugna vincere. si certare
ne triumphare. Exerce uires
foratiter dimica. accende in pro-
lio isto concerta. confida pactum
quod spopondisti. condicione quā

accessisti, miliciā cui nomē de-
disti. hoc enī pacto cuncti pug-
narūt. hac condicōne vniū
si uicerūt. hac milicia cum-
pharunt. **Hec aristotē.** **S**e-
cundo datū s̄ nobis in patro-
nos ad auxiliandū. **A**dui-
uant enī nos et mīas suis
et orōibz suis. **D**e p̄mo au-
gustinus. **O**mnēsa dei pietas
martyrū mēta n̄ra uult ēē
suffragia. illos exanīat ut
nos erudiat. **I**llos conterit
ut acquirat nos. illos crucia-
tus n̄ros uult ēē p̄fectus. **D**e
secundo iōnnis cont̄ uigilā-
tū. **S**i apli et martyres ad-
huc in corpore positi p̄nt o-
rare p̄ cēis q̄ de se adhuc
debent ēē solliciti quāto ma-
gis post cōuas uictoras et
tūm̄phos. **D**ū homo moyses
seruans milibz armatorū ip̄e
fuit uicām a deo. et stephanus
ueniā dep̄catur et postq̄ aī
xp̄o ēē cepit nūq̄ ualebūt.
Paulus apls ducetas et sep-
tuaginta. vi. sibi dicit ī uani-
tatis q̄dōtas et p̄p̄ r̄solur̄ ce-
pit ēē aī x̄. t̄ ora clausurus ē.
Tercio cōstanti. **A**ugustinus
framea ē aīa martyris splē-
dida caritate acuta uirtute
dei pugnātis vibrata uirtute
q̄ bella fecit. que cont̄dicatū
cateruos redarguēdo superauit

paullit infestos p̄strauit ad-
ūsos. **I**tē aristotē. corp̄ibz for-
tiores steterūt ac laniantes
vugulas laniati mēbra uice-
rūt. **T**ercia differēcia ē con-
fessorū quorū dignitas et ex-
cellencia manifestatur ex eo
q̄ deū cōfessi s̄ tribz modis
s̄ corde ore et ope. **C**onfessio
aut̄ cordis nō sufficit sū con-
fessione oris sicut p̄bat aristotē
com̄ quatuor rōibz. **Q**uā-
tū ad p̄mam sic dicit. **R**adix
cōfessionis fides ē cordis. cōfel-
lio aut̄ fructus fidei. **S**icut
ergo q̄ diu radix ē uina in t̄-
ra uicē est ut ramos pdu-
cat aut folia. si aut̄ nō pro-
duxit sine dubio itelligis q̄
radix eius in t̄ra siccata est.
Sic q̄ diu fides cordis inteḡ
ē semp̄ gūminat cōfessionem
in ore. si aut̄ cōfessio marida
fuit oris. itelliges sū dubio q̄
fides cordis eius iā aī siccata
est. **Q**uāntū ad secundam
sic dicit. **S**i ē p̄dest̄ corde credē
et corā hominibz nō confiteri
ergo et infidelī in ypocrisi cō-
fitei xp̄m p̄dest̄ etiā si nō cre-
dat. **S**i autē ille nichil p̄ficiat
sine fide confitēs nec tu p̄fi-
as credendo sine cōfessione. **Q**uāntū ad t̄ciam sic dicit. **E**t
si sufficit xp̄o q̄ cognoscas eū
etiā si confessus eū nō fuis

corā hoībz. ergo et t̄ sufficiat
q̄ cognoscat te xps etiā si te
confessus nō fuit corā deo :
Si aut̄ t̄ nō sufficiat cognitō
eius nec illi sufficiat fides tua
Quātū ad q̄rtā sic dicit. Si
enī sufficet fides cordis tān
mō cor nūmō deus t̄ creasti
mūt aut̄ et os t̄ creauit ut
corde credas et ore cōfitearis
Tercō cōfessi s̄ deū ope. Qua
lit̄ aut̄ quis deū ope cōfitea
tur aut̄ neget ostendit. iero
nim⁹ in originali sup̄ illud
cōfiteantur se nosse deū dicens
xps sapiā est iustiaa. ueritas
sātas fortitudo. **N**egatur p̄
sapiēciā sapiā. p̄ iūquitatem
iustiaa. p̄ mēdaciā ueritas. per
turpitudinē sātas. p̄ imbeci
litate animi fortitudo. **E**t q̄
cienscūq; uincit uiajs atq;
p̄cis coeū deū negam⁹. **E**t
quo cēscūq; ecōuerso bñ qd̄
agimus deū cōfitem⁹.
Quarta differēcia ē uirginū. qua
rū dignitas et excellēcia ma
nifestatur primo q̄ ip̄e sunt
sponse etiā regis. **A**mbrosius
Quis p̄t pulchritudinē quis
p̄t maiore dēore extimare e
que amatur a rege. p̄batur
a iudice. dedicatur a deo sem
p̄ sponsa semp̄ iūpta. **S**ed
q̄ comparātur angelis. **A**m
brosius. **V**irginitas cōditiōne

huāne nature sup̄gredit̄. per
quā hoīes angelis sociantur
Maiori tū ē victoria uirginū
q̄ angelorū. **A**ngli enī sine
certamine uiuūt. uirgines uēd
in carne triumphāt. **T**ercō q̄
illustiores sūt fidelibz uiuū
tis. **C**iprianus: uirginitas est
flos eccl̄siae geminus. deus
atq; ornamētū gr̄e spūalis.
leta indoles laudis et hono
ris. opus integrū atq; incor
ruptū. dei ymago. aursus ad
sāmonia dei. illustrior por
ao gregis xpi. **Q**uarto q̄ p̄
feruntur cōiugatis. hec aut̄
aut̄ excellēcia quā habz
uirginitas resp̄u copule con
iugalis patet et multiplici
cōpaciōne ad ip̄am. **I**lla ei
ip̄egnat vētrē. ista mētē
Augustin⁹ quōdā elegit
in carne vitā iā uincit au
gelorū q̄ ex carne nūm au
gelū mortaliū. **E**st aut̄ ubi
p̄ feliciozq; fecūditas non
ventre gūescē s̄ mētē gran
desce. **I**lla p̄tuit filios dolo
ris. ista filios gaudiū et ex
ultaciōis. **A**ugustin⁹. **I**p̄a cō
tinēcia neq;q; sterilis s̄ fecū
da mat̄ filiorū gaudiorū de ma
rito te dñe. **I**lla filijs replet
tām. ista celū. **I**conū? nūpac
terā iplent s̄ uirginitas pa
disū. **I**lla enī est multe sol

iacudis. ista quiens. **G**ilb
 tus. **V**irginitas ē aurarū li
 lenarū. par carnis. redēptō vi
 rōr. pnaparū vitarū. **I**lla est
 bona ista melior. **I**onimus
 ad palmaarū. **T**ū est intū mup
 aas et vgrinitatē quātū in
 ter nō peccare et būface. **p**
 mo et leuius dicā quātū in
 ē bonū melius. **I**lla cōpatur
 spūis. ista rolis. **I**eo ad eu
 stochiū. **L**audō nupaaas s; q
 in vgrines gūant. lego de spi
 rūs rolam de tīa aurū de cō
 cha margaitā. **Q**uīto quia
 multas gaudet pūlegys. **I**pē
 nāq; vgrines coronā aureolā
 hebunt. canticiū nouū soli cā
 tabūt. uestimēns eiūde cū xpō
 gaudebūt. post ipm agnum
 semp ambulabūt. **C**erto
 et ultimo **I**statura est ppē fa
 aliorē orōnū nrārū impetā
 onē. ut sicut omīs scōs vniū
 salit hac die honoram? sic
 et ipi omīs p nobis insinui
 iutēdant ut sic de mīam fa
 alius ipetrem? **S**i enī ipossi
 bile est multoz pces nō era
 diu cōstat q; impossibile ual
 de erit oīm scōr p nobis orā
 cū pces nō erandū. **H**ec rō
 in orōne tangit cū dicit. **D**e
 sidatam nobis tue ppiaatō
 nis hūdanāā multiplicans
 iutēstoz largians. **I**utē

dūt enī p nobis sū meito et
 affai. **M**erito dū p nobis cor
 mīra suffragat. **A**ffai dū vo
 ra nrā cupiunt adīplei quod
 tū nō faciūt nisi volūtātē de
 adimplendā didiscēnt. **Q**uāt
 in hac die omīs sū ad intē
 dendū vniūsalit p nobis cō
 uēiunt ostendit in quadā vi
 sione q sequēti āno ab hūc
 solēpnitatis īstaurōe cōagisse
 narrat. **C**ū enī in hac die aul
 tos eate sū petri ex deuocōne
 oīm altaria arcuū et oīm
 scōr suffragia imploz et
 deuū ad altare sū petri redit
 s; ibi paululū cōquiescēs ex
 se rapit. **E**t eate iudit regem
 regū in sublimi solio cōstite
 rem et omīs angelos in eius
 arcuū cōmorātes. **T**unc vir
 go vgrinū in dyademate pre
 fulgēt aduenit quā inuūa
 bilis multitudo vgrinū et cō
 tinēcū seqbat. **H**uc pūmus
 rex assurrexit et posito solio
 iuxta se sedē fecit. **P**ost hec ad
 uēit quidā uestitus de pilis
 cameloz quē seqbat multi
 tudo venabiliū senior. **D**eū
 venit et alius pōaficali ha
 bitu decorat quē alia cohōr
 in hītu consili seqbat. **P**oste
 a uō pcessit inūabilis mili
 ae multitudo. post q; aduenit
 turba diūsarū gencū infī

ra. Omnis igitur ante regis soli
um adueniunt. Is autem qui in
pontificali habitu erat matu-
rinas ceteris persequentibus incho-
auit. Angelus autem qui predam
custodem dicebat eadem uisione
expoliuit asserens uirginem in pri-
ma aetate matrem dei esse. Vestitu-
m de pilis camelorum iohannem bap-
tista cum patriarchis patre et propheta-
tis. Pontificali ornatu hunc petrum
cum ceteris apostolis. Milites mar-
tyres. Turba reliqua confessores.
Qui ideo omnes ante regem ve-
nerunt. ut per honorem sibi hac
die a mortalibus exhibito gra-
tias agerent et per orbem uniuersum
loquerentur. Deum ad locum alium
ipsum duxit et utique serues
homines alios instratis aureis
alios in mensis gaudentes diui-
lis deliciis. alios nudos et to-
pes auxilium medicantes osten-
dit. Dixit autem hunc purgato-
rium locum esse. Habundantes uero
animas illas esse quibus ab ami-
cis per multa suffragia copio-
se subueiebat. Egredientes uero
esse quorum cura nullatenus ha-
beatur. Iussit ergo ut omnia
summo pontifici intima et ut
post festum omnium sanctorum die statu-
eretur animarum ut saltem qualia
suffragia per illis illa die fierent
que spiritualia habere nequirent.
Historia de commemoratione animarum

Commemoratio omnium fide-
lium defunctorum hac die
ab ecclesia fieri instituta est ut ge-
neralibus beneficiis adiuuentur qui
spiritualia habere non possunt sicut
in predicta reuelatione monstratum
est. **D**e duobus hic spiritualiter
videri potest. Primo de ipsis pur-
gandis. Scilicet de eorum suffragi-
is. Circa primum tria uidentur
sunt. primum qui sunt illi qui pur-
gantur. Scilicet per quos purgantur.
Tercio ubi purgantur. **Q**uorum
autem qui purgantur tria sunt ge-
nera. Primi qui satisfactione li-
bi inuncta nodum completam dis-
cedunt. Vnde si tantam habe-
rent contritionem cordis quam sufficit
ret ad delendum peccatum liberant
ad uitam transierunt. etiam si sa-
tisfactionem minime complerent
quia contritio est maxima per peccatum
satisfactio et maxima peccatum de-
lectum. **I**tem. Apud deum non tam ua-
let mensura temporis quam doloris. ne
abstinencia tamen ab omnibus quamquam
mortificatio maior. sed quam non
adeo contrahitur et animam exple-
re potest. moriuntur igne pur-
gatorium grauissime puniuntur
et non forte eorum satisfactio ab
aliis caris suis perficienda as-
sumatur. Ad hoc tamen quod predicta
commutatio ualeat quatuor re-
quirunt. Primum est ex parte com-
mutantis. scilicet eius auctoritatis

quia de sacerdotis auctoritate
fieri debet. **S**ecundum est ex parte illius
per quo fit commutatio. scilicet ex natura
tas. quia in tali statu debet esse quod
per se satisfacere non valeat sed ad
iuuam indigeat. Tercium est ex
parte illius in quem fit commutatio
scilicet caritas. quia natura est ipsi esse in
caritate quam faciat ipsam satisfac-
tionem esse meritoriam et satisfac-
toriam. Quartum est ex parte pene
scilicet debita proportionabilitas. ut
videlicet maior pena commutetur
in maiorem quam plus satisfacit
deo pena propria quam aliena. **E**st
enim triplex pena. scilicet propria et
voluntaria et hec maxime suffi-
at. **S**ecunda est propria sed non volun-
taria quam est in purgatorio. Ter-
cia est voluntaria sed non propria
sicut est in poenitentia commutatio
et hec minus satisfacit quam pro-
pria ex eo quod est voluntaria. **D**e
rupta si iste per quo satisfac-
tio est assumpta decedit nichil
ominus tamen in purgatorio au-
natur. **S**ed tamen per penam quam ipse
sustinet et quam alij per eo solut-
acius liberatur quam dominus et pe-
na sua et penam illorum in sorte
computat. **V**nde si debuit in pur-
gatorio penam sustinere duorum
mensium talis sit poterit adiu-
uari quod liberabitur infra me-
sem nunquam tamen inde eripitur
quousque debitum sit solutum.

Quo soluto illud quod soluitur
duxcep est ipse qui facit. et
in sinu eius conuertitur. et si
ipse non indiget conuertitur in si-
nu ecclesie. vel valet alijs qui in
purgatorio sunt. **S**ed qui in
purgatorio descendunt scilicet qui satisfac-
tionem quidem iniunctam com-
pleuerunt sed tamen illa pena igno-
rantia vel negligentia sacerdotis
sufficiens non fuit. **H**ij enim nisi
magis suppleat contritionis
totum in purgatorio complebunt
quod minus in hac vita fecerunt.
Deus enim qui modos et me-
suras poenarum nouit et penarum
addit penam sufficientem ne ali-
quod poenitentium impunitum remane-
at. **V**nde poenitentia iniuncta aut est
maior aut equalis aut minor.
Si maior tunc illud quod plus
fecit cedit ei ad augmentum
glorie. **S**i equalis tunc suffi-
at ad dimissionem totius cul-
pe. **S**i minor tunc illud quod re-
tat suppletur ex iusticia diu-
ine iusticie. **D**e hys autem que
in fine penitent. audi quid
augustinus dicit. **B**aptizatus
ad horam securus hinc exit. fide-
lis bene viuens securus hinc exit
agens poenitentiam et reconciliatus
cum sanus est securus hinc ex-
it. agens poenitentiam ad ultimum
uite et reconciliatus si securus
hinc exit. ego non sum securus.

ergo tene certū et dīte incertū. hoc autē ideo dicit augustinus⁹ q̄ tales consueuerūt potius penitē ex ueritate q̄ ex uoluntate potius timore pene q̄ amore gl̄e. **C**ertū qui in purgatoriu descendūt s̄ qui lignū feruū stipulā seā ferūt. qui s̄ circa suas diuicias infra deū tū carnali tenent affā. affectōnes enī carnales quibz de diu s̄ domibz coniugibz possessionibz ita tū ut nil deo pponant. Illis tribz significant q̄ scdm suos amādi modos s̄ diuicias ut lignū uel minus ut feruū ul' mīnū ut stipula cremabūtur. Qui ignis sicut dicit aug⁹ et si etius nō sit miro mō est gius. excellit enī oēm penā q̄ unq̄ passus est aliq̄s in hac uita. nūq̄ in hē uita tūenta ē tanta pena. Iuxta margres mirabilia passi sunt cornēta. **C**irca scdm p quos s̄ purgantur sciendū q̄ illa p̄gatio et pūatio fit p malos angelos nō p bonos. boni et angeli nō uerant bonos. sed boni malos et mali bonos: pie tū credendū q̄ boni āgeli fr̄es et cōaues suos frequē ē uisitent cōsolentur et ut patient sufferāt exhortantur. **H**abēt etiā aliud consolacōnis remediū eo q̄ gl̄iam fu-

turā expectāt. habent enī certitudinē de gl̄ia mīorē quidē q̄ illi qui sunt in patria. sed maiorem quidē q̄ illi qui sūt in via. **C**ertitudo enī illoz qui s̄ in patria est siue expectacōne et timore q̄ illā nō futurā expectāt cū presentem habeant uer illā de ceto amare formidāt. **C**ertitudo at illoz qui s̄ in via econtrario est. s̄ certitudo illoz qui sunt in purgatorio medio mō ē. **E**st enī cū expectacōe q̄ ip̄a futurā expectāt. s̄ ē siue cōre q̄ cū habeant liberū arbitriū cōsumatū de ceto se peccatē nō posse cognoscūt. forte tū uolū ē q̄ illa puniō nō fit p angelos malos s̄ diuina iusticia iubere et flati eius succedere. **C**irca etiā ubi scilicet purgantur sciendū q̄ purgantur in quodā loco iuxta infernū politico qui purgatoriu dicitur. **S**ecundū politico nem plūm sapiētū licet alijs videat q̄ sunt in aere ul' in torrida zona. s̄ tū p diuinā dispensacōne diuisa loca diuisis aīabz aliquā deputantur et hoc multiplex de cā. s̄ aut ppter eoz leuē purgacōnem aut ppter eoz celeriorē libracōnē aut ppter m̄am instructōnem aut ppter culpe in loco ppetra-

conuē. aut pp̄e alicui? sū oīo
 nē. **P**rimo pp̄ter eorū leuem
 pūcōnem sicut aliquibz scā
 dū gregoriū reuelatū est q̄l
 dam aīas in umbra pūtas
 ēē. **S**cdō pp̄ter eorū celeiorem
 libatōnē ut s. posset alijs su
 am indigēciā reuelare et ab
 eis suffragia petere et sic cele
 rius de pena exire. Sicut le
 git q̄ quidā piscatores bā the
 obaldi in autūpno frustum
 magnū glaciē p. pisce pren
 diderūt. de quo magis q̄ de
 pisce gauisi sūt maxime q̄ e
 piscop⁹ calore pedū labora
 bat. ipām glaciē eius pedi
 bz supposuerūt et magnū ei
 refugerū p̄stabat. Quadā
 uo uice de glaciē uocē hoīs
 audiuit. qui ab ep̄o adiura
 tus q̄s ēēt. dixit. Sū quedā
 aīa que in geladio hoc p. p̄
 tatis meis affligor et liberaī
 possem si triginta nullas sū
 t. terna alio triginta diebz cōa
 uuo diceret. Qui cū nullaz
 medietatē dixisset et se iā ad
 nullam aliā p̄parasset. dya
 bolica suggestione cōagitur q̄
 fere om̄s hoīes illius ciuita
 tis int̄ se bella mouent. Vñ
 uocāt ep̄s ad sedandā discor
 diā sacras deponēs uestes
 nulla illa die intinuit. Itin
 renapiēs et iam duas p̄es

cōplens exerat magnus ut
 videbatur ciuitatē obsedit et
 cōpulsus misse officiū inter
 misit. Deū renapiēs cū oēs
 ultia excepta dixisset et ultiaz
 inchoatē uellet tota uilla et do
 mus ep̄i accensā ē. Cui cū ser
 ui dicent ut nullā incūiterz
 ille dixit. Si tota uilla arena
 ri deberet nulla non dimitterē
 Qua celebrata glaciē p̄an
 resoluta ē et ignis quē se ui
 disse credebāt tamq̄ fantas
 ma recessit et nullū dampnū
 intulit. **T**ertio pp̄e uiam in
 struatōnē ut s. magnā penā
 p̄t hanc uita infligi petan
 tibus cognoscam⁹. Sicut pai
 lius cōagisse legitur. Mḡ e
 nī silo quedam suū scolarem
 egrotantē obuiare rogauit
 ut post mortē suā ad se re
 dret et statū suū sibi reuū
 ciaret. Post aliquos igitur
 dies sibi apparuit cū cappa
 de p̄gameno tota sophistica
 tibus descripta et int̄ flāma
 ignis tota tecta. Qui requisi
 tus a maḡo quid uā ēēt ait
 Ille utiqz sum qui ad te re
 dūe p̄uisi. Qui de statu suo
 requisitus ait hec cappa plus
 sup me pondat et plus me
 p̄uit q̄ si vnā turrim sup
 me habere et est in data
 ut eā portē p. gloria quā i

sophisticatibz habui. Porro
flamma ignis q̄ coopta est
pelles sunt delicate et uane
quas ferebā. Que flamma
me cruciat et exurit. S; cū
magist' illā penā facile iu-
dicaret dixit eide defūct' ut
manū extēderet. et sic facili-
tatē sue pene sentire posset:
Cūq; manū extendiss; ille
gutta unā sui sudoris dimi-
sit. Que p̄dicti magist' ma-
nū sagitta acus pforauit
ita q; cruciatū mirabile sensit
Et ait. Talis tot' est ille ig-
nis. Ille igr' m̄gr' ex ip̄' pe-
ne acerbitate p̄t'it' sc̄lm de-
libauit desere et religionē
inire. Vñ mane scolariis
congregatis hos ūsus cōpo-
suit. In quo coac raris. tra-
corus vanaq; uanis. Ad lo-
uā pgo q̄ mortis nō timet
ergo: Et sic seculū desens ad
religionē confugit. **C**uar-
to p̄p̄ culpe in loco p̄petra-
cōne. sicut aliqui scdm aug-
tinū aīe puniūt in locis i
quibz deliquit sicut patet
p̄ illud exemplū qd̄ reat
gregorius in quarto dialo-
gor. Quidā nāq; p̄sbit dū
balneū frequētare. quēdā
virū incognitū ad suū obse-
quiū p̄paratū inueiebat q̄
sibi semp sedule nūstrabat

Qui dū quadā die p̄ bene-
dictōne et laboris mercede
quēdā panē būdā sibi ex-
hibet ille merens respondit
Nich' ista q̄re das p̄: **I**ste
panis sc̄us est. ego aut' mā-
ducare nō possū. Ego enī a
liqū hui' loci dñs sū. s; pro
culpis meis hic p̄ mortem
deputat' sūm. S; q̄so ut oī
potenti deo hūc panē p̄ pec-
catis meis offeras. Tunc at-
exauditi te cognosce cū hūc
ad lauandū ueneis et me
nō inueneis. **P**sbit aut' per
unā ebdomidā salutare p̄ co-
hostiā obtulit et reuerſus
et eū iam mūne tucit. **C**
Quinto p̄p̄ alicui' sc̄a orōne
sicut legitur q; sc̄s p̄antius
in quodā loco in t̄ra q̄bulā
purgatorii impetuit. Cuius
hystoria post festū sc̄a būdā
repies **C**irca scdm qd̄ est
de suffragiis tā uidēda sunt
Primo de ip̄is suffragiis que
fuit. scdm de hys p̄ quibz fuit
Tercō de hys p̄ quos fuit. **C**
ta suffragia q̄ fiunt notādū
q; q̄tuor sūt ḡia suffragiorū
q̄ maxime defūctis p̄st. sc̄b
fidelū et amicor' orō. **A**cōsi-
narū largitō. salutaris hostie
imolacō et ieiuniorū obser-
uacō. **P**rimū genus suf-
fragior' s. amicor' orō eis

plic p exemplū de pascasio
 patet. de quo gregoriū in q̄r
 to libro dyalogorū n̄rat. Cū
 vir mire sc̄at̄as et uicinas ex
 ite et duo tūc in lūmos
 p̄difices electi fuisset. h̄ tū p̄
 modū in unū illoz. eadē cōue
 niss. ip̄e tū pascaliū q̄ ex er
 rore aliū sp̄ p̄aulū et in hac
 sentētia usq; ad mortē p̄mā
 sit. Qui cū esset defunctus et
 dalmatīa feretro supposita
 sedūac̄ tenigiss. statū sana
 tus est. Post multū uo t̄pis
 cū ḡman̄ capuan̄ eps bal
 neū ob grām sanitatis pe
 nss. p̄dicatū pascaliū dyaco
 nū stantē et obsequētē in
 uenit. Quo uiso uehementē
 exanimat. Et qd̄ illuc tantus
 vir facer̄ inq̄sunt. Qui pro
 nulla alia causa se in illo
 loco penali deputatū asse
 ruit. nisi q̄ illa tali causa
 plus iusto sc̄seit. Et addi
 dit dicens q̄so te p̄ me diuī
 dep̄care atq; in hoc cognosce
 q̄ exauditus sis si huc redi
 ens me nō inuenieris. Cū
 p̄ eo orass. et illuc p̄ pau
 cos dies rediss. p̄dicatū pascaliū
 i eodē loco mūne inuit. Cū ḡ
 te etiam sint defunctis orō
 nes uiuoz patet p̄ hoc qm̄
 ut refert cantor p̄sienlis:
 Quidā dū p̄ amiteriū tū

lūret. sp̄ psalmū de p̄fundis
 dicebat p̄ defunctis. Cū
 ab iūuas p̄ amiteriū fugi
 ens insequetur cōtinuo mor
 tui surrexerūt et unusq; i
 strumētū sui officij i manu
 habens ip̄m uilit defendebat
 et iūuicos t̄rtos fugauerūt
 Cū uo sc̄adū genus suf
 fragiorū. s. eleosinarū largitō
 eis p̄lit. manifeste h̄i potest
 ex eo qd̄ in libro machabe
 orū legitur qm̄ uir forassim
 uidas collatōne f̄cā duodecī
 milia dragmas argēti mi
 sit iherosolimā offerri eas i
 bi p̄ p̄cis mortuoz iuste et
 religiose de resurrectōe cogi
 tās. Quātū et elemosine de
 functis ualeāt colligic̄ per
 illud exēplū qd̄ narrat gre
 goriū in q̄rto libro dyalogorū
 Cū dū nāq; miles e
 corpore eductus exanimis iacu
 it. h̄ ciuis rediēs q̄ cum eo
 gesta erant enarrauit. Aie
 bat namq; q̄ pons eāt sub
 quo uiger ac caliginosus et
 fecidus flum̄ decurrebat. tūc
 acto aut̄ ponte amena erat
 prata odorif̄is herbarum
 florib; exornata. in quibus
 albatōz hoīm cōuentacula
 eē uidebant. quos mira florū
 suauitas saauabat. hec uero
 eāt in p̄dicō ponte p̄batū ut

quicquid iustorum uellet transire
in tenebroso ferentibus flumino
laberet. iusti uero securo gressu
ad loca amena pertransirent.
Ibi quidam nomine petrum deorsum
positum magno ferri pondere
ligatum se uidisse asserunt.
Qui dum requireret cur illic
esset dicitur est. Hoc idcirco pa-
tetur qui si quid ei per facienda
ulcone uidebatur ad inferen-
das plagas plus ex crudeli-
tatis delirio quam obediencie
seruiebat. Ibi etiam quidam
pigrum se uidisse ferebatur
qui ad predictam pontem ueniens
tanta auiditate eum transire
quia hic sinceritate uixit. Al-
ter uero stephanus nomine dum transi-
re uoluisset eius pes lapsus
est et ex medio corpore iam ex-
ponere deiectus est. Tunc a quibusdam
certum uiris ex flumine
surgentibus per coras deorsum
atque a quibusdam albanis et
speciosissimis uiris cepit per
brachia trahi sursum. Cumque
hoc lucramus fieret is qui cer-
nebat ad corpus rediit et
quis in illo occulta arbitri
examine obtinuerit scire non
uoluit. In quo datur intelli-
gi quod in illo mala carnis cum
opacore eleosinarii certabant
qui eum per coras deorsum per bra-
chia trhebatur sursum. pater

minum quod eleosinas amare-
bat et carnis uicijs profecto non
restituit. **Q**uod autem tertium
genus suffragiorum scilicet sacre hos-
tie immolatio plurimum defun-
tis possit ex multis exemplis ap-
paret. Refert enim gregorius
in quarto libro dialogorum
quod cum quidam monachus suus
nomine iustus ad extremum uices-
tres se habere occultos aureos
inducisset. et de hoc ingeniose
mortuus fuisset precepit gregori-
um fratribus ut corpus eius cum tri-
bus aureis in sterquilino sepe-
lirent dicentes. pecunia tua te
cum sit in perditione. Tandem au-
tem e fratribus gregorius precepit
ut usque ad dies triginta omni
die pro eo hostiam immolaret. Quod
cum iusta complisset is qui defun-
tus fuerat in die tricesimo cum
iusta frater apparuit. Que frater
requirit dicens. Quod est? Cum
ille respondit. Nunc usque male fu-
it iam modo bene sum quod hodie
condone recepi. Hec autem hostia
est immolatio non solum mortuis
sed etiam uiuis plurimum profuit
se inuenta est. **Q**uidam namque
dum in quadam rupi argentum
foderet subito rupis cecidit
et funditus auctos extinxit.
Unus autem eorum subter in qua-
dam sinu ipsius rupis mortem
euasit. in tamen exire non

valuit. Uxor tamen illius cum
 defunctum eximiam omni die
 pro ipso missam celebrari facie-
 bat. et panem unum et urceum
 vini cum candela cotidie offe-
 rebat. Cui dyabolus invidens
 per tres dies continuos eadem in
 forma humana apparuit et
 quo tendere requisivit. Cui cum
 illa sui itineris causam exponere
 ret ille aiebat. Noli frustra
 verari quia iam missa celebrata
 est. Et sic illa tribus diebus nul-
 lam introiit nec ipsam ce-
 lebrari fecit. Quidam autem per
 hunc in predica rupe argen-
 tum fodiens quandam vocem
 audiuit de subter dicentem.
 Plane paruas quod capita me-
 o iunget magnus lapis.
 Cum autem ille veniret et ad
 hanc vocem audiendam pluri-
 mos conuocasset itum fodiens
 silem vocem audiuit. Tunc omnes
 propius accedentes dixerunt.
 Quis es tu? Qui respondens
 dixit. plane facias quia
 magnus lapis super me ca-
 dit. Qui a latere fodientes
 et ad eum usque peruenientes eum
 sanum et incolumem extraxe-
 runt. Et salutantes quomodo ibi tam
 diu vixisset dixit. quod qualibet
 die panis unus et urceus
 vini cum candela accensa ni-
 tam in tribus diebus oblatum sibi

fuisset. Quod uxor eius audies
 et uehementer exultans agno-
 uit. quod de oblatione sua fuerat
 sustentatus et quod dyabolus
 eam deciperet. ne illis tribus
 diebus missam decantari fece-
 rit. **G**regorius etiam refert
 quod dum quidam nauca in mari
 naufragum pressus fuisset et
 quidam sacerdos pro eo hostiam im-
 molasset. ipse tandem de mari
 sanus exiit. Cum autem quali-
 ter euasisset interrogaretur dixit
 quod dum in medio maris existe-
 ret et iam pene fatigatus
 deficeret quidam ad eum venit. et
 panem quedam sibi obtulit. quem
 cum ille comedisset statim confor-
 tatus vires recepit et a qua-
 dam nauis in transiente recep-
 tus fuit. Inuentum est quod illa
 hora panem habuit qua pro
 eo sacerdos hostiam immolauit.
Ex uero quartum suffragi-
 orum genus. scilicet ieiuniorum obser-
 uatio defunctis plurimum testatur
 gregorius. agens tamen de isto quod
 de alijs tribus dicens. Tunc defun-
 torum quatuor modis solui-
 tur aut oblationibus sacerdotum
 aut precibus sanctorum aut precibus ele-
 molinis aut ieiunio cognato-
 rum. **C**irca secundum scilicet illos pro
 quibus fiunt quatuor uidentur
 sunt. scilicet primo quod illi qui
 perierunt perire. scilicet quod eis pro

desse debeant. Tercio si omnibus
equaliter possunt. Quarto qua
rit suffragia quae per ipsos fiunt
scire possunt. **De primo** quod scilicet sunt
illi quibus possunt prodesse sciendum
quod sicut dicit augustinus. Omnes
qui de hac uita discedunt aut
sunt ualde boni. aut ualde mali
aut mediocriter boni. Suffra
gia igitur sancta per ualde bonos
sunt gratiarum actiones. per ualde ma
los sunt uimorum querelaeque consol
ationes. per mediocriter bonos sunt
expiationes. Valde autem bo
ni dicuntur. qui statim euolant
et ab utroque igne tam purga
torij quam inferni. liberi sunt. Cor
am autem sunt tria genera scilicet. pueri
baptizati. martyres et uiri
perfecti. qui scilicet tam perfecte edificau
erunt aurum argentum et lapi
des preciosas. id est dei dilectionem
proximi amorem. bonam operaco
nem. ut non cogitaret placere mun
do sed tantum deo. Qui et si quando ue
niunt peccant feruore tam cari
tatis ita in eis peccatum consu
mitur. sicut gutta aqua a ca
mino ignis penitus absorbe
tur. et ideo sancti cremabilia
numquam ferunt. Qui ergo per ali
quo istorum trium generum oraret
uel aliquod suffragia faceret eis
iniuriam faceret. quod sicut dicit au
gustinus iniuriam facit marty
ri qui orat per martyrem. Si

uero aliquis per ualde bono ora
ret. quem tamen autem euolassit dubi
taret tamen ille orationes eorum
gratum actiones et ad men
tam cederet exorantis secundum il
lud. oratio mea in sinu meo co
nuerteretur. **His** enim tribus gen
eribus celum peruenit apertum cum dece
dunt. nec aliquem purgatorij
ignem sentiunt. Quod significatur
est per illos tres quibus celum ap
ertum. Apertum est enim christo bap
tizato. Iuxta quod dicitur. Ihesu bap
tizato et orante apertum est celum
per quod significatur quod celum a
pertum omnibus baptizatis sicut
sunt paruuli cum adulti. ita quod si
discederent peruenire euolarent.
Baptizati enim uirtute passio
nis christi. mundantur ab omni pec
cato et originali et mortali
et ueniali. Secundo apertum est ste
phano lapidato a turba uirum.
Ecce uideo celos apertos et per
quod significatur quod apertum omni
bus martyribus. ita quod statim euo
lant cum discedunt et si aliquod cre
mabilia habuerint. facile marty
rij resecantur. Tercio apertum est
iohanni perfectissimo apocalyp
sis xiiij. Vidi et ecce hostium
apertum in celo. per quod significatur
quod uiris perfectis qui totam ue
nitiam complenerunt. nec ue
nitiam admiserunt. uel si quando
admiserunt a feruore caritatis

his panibus consumunt. celum ip-
 sis cotinuo apertur. et mor-
 in illud perpetuo regnatum i-
 grediuntur. **V**alde autem mali
 sunt qui cotinuo in inferni ba-
 rathrum demerguntur. per quibus
 si de eorum dampnatione constaret
 nulla suffragia essent aliquo-
 rum facienda secundum quod dicit a-
 gustinus. Si scire preterit meum
 esse in inferno non plus orarem
 pro eo quam pro dyabolo. **S**i autem
 aliquibus dampnatis de quorum
 dampnatione dubitatur aliqua suf-
 fragia fierent nichil tamen eis pro-
 deesset. nec quantum ad mitigacionem.
 ut scilicet eis pena mi-
 nueretur in eis vel diminueretur
 nec quantum ad suspensionem ut
 scilicet ad tempus vel ad horam eorum
 dampnatio suspenderetur. nec quan-
 tum ad fortificationem. ut scilicet ad
 tollendam levem roboraretur. **Q**ui
 tamen enim ad aliquid horum in infer-
 no nulla est redemptio. **N**e-
 dicatur autem boni dicatur quod
 cremabilia aliqua scilicet lignum ferum
 stipulam secum ferunt. **V**el qui
 prius in iunctam et sufficientem
 morte poenitentiam compleverunt
 non possunt. qui nec adeo boni sunt
 qui suffragiis egeant. nec adeo
 mali qui eis potest uale-
 re. suffragia enim facit per hos et
 eorum expiationes. **V**bi illi sunt
 illi quibus ipsa suffragia solu-

potestesse possunt. **I**n huiusmodi autem
 suffragiis faciendis etiam con-
 suevit cypharum numerum dierum
 maxime observare. scilicet septena-
 rium tricenarium et annuversarium
 et ratio horum assignatur in libro
 rituali de officio. **O**bservatur
 septenarium ut anime ad eterne que-
 etas sabbatum perveniant. **V**el ut
 eis omnia peccata dimittantur que in
 vita egerunt que per septem dies du-
 rat ut velut remittantur eis peccata
 que egerunt cum corpore quod con-
 sistit ex quatuor humoribus et
 cum anima in qua sunt tres vi-
 res. **O**bservatur tricenarium quod
 consistit ex tribus denariis ut
 purgetur in eis quicquid in fi-
 de trinitatis et transgressione
 decalogi deliquerunt. **O**bserva-
 tur annuversarium ut de annis
 calamitatis perveniant ad an-
 nos eternitatis. **S**icut enim an-
 nuversarium sanctorum celebramus ad
 ipsorum honorem et nostram uti-
 litatem. sic et annuversarium de-
 functorum ad ipsorum utilitatem
 et nostram devotionem. **D**e
 scilicet quare. scilicet debent eis suffra-
 gia pro deo sciendum quod triplica-
 ratione eis potestesse debet. **P**ri-
 mo ratione vivantis et enim unum
 corpus cum illis de ecclesia mili-
 tati et ideo omnia bona sua
 debent eis esse communia. **S**ecundo ra-
 tione dignitatis quam dum adhuc

Magis, p[ro] illis p[ro]
quib[us] sp[iritu]ali
s[unt] s[unt]

viuent. meruerunt ut hec
sibi p[ro]desseut. Et ita dignu[m]
est ut qui alios iuuēt et ip[s]i
ab alijs iuuētur. Tercio rōe
nātans q[uod] s[unt] in statu
in quo se iuuare nō p[oss]unt.
De tercio utrū s[ic] equalit[er] o[mn]i
b[us] p[oss]int sciendū q[uod] si ip[s]a sūt
fragia in speciali sūt q[uam] a
lijs. Si aut[em] in cōi sūt ma
gis p[oss]unt eis qui plus me
ruerūt in hac vita ut sibi
p[ro]desseut si in eq[ui] u[el] maiori
nātate existūt. De quarto
qualit[er] s[ic] suffragia q[uod] p[ro] eis
fiunt scire p[oss]unt sciendū q[uod]
hoc scdm augustinū scire p[oss]unt
trib[us] modis. Primo p[ro] di
uinā reuelacōne. q[uod] s[ic] deus
hoc eis reuelat. scdm p[ro] bono
rū angelor[um] manifestacōne.
Angeli enī qui h[ab]ent semp[er] nobil[iter]
cū sūt et o[mn]is actus n[ost]ros
cōsidant in itanti q[uod] ad eos
p[oss]unt descendē et eis p[ro]tinus
nūciare. Tercio p[ro] aīarū h[ab]it
exercitiū in amacōne. aīe enī
q[uod] de hoc mūdo t[ra]nsiunt. hec
et alia eis nūciare p[oss]unt. Quarto
nichilomin[us] scire p[oss]unt p[ro] expi
enciā et reuelacōne. Cū enī
a penis se releuari sentiunt
sufficit p[ro] se fieri recognoscant.
Circā terciū s[ic] illos p[ro] q[ui]s
sūt. sciendū est q[uod] ip[s]a suff
ragia si p[ro]desse debent oportet

q[uod] fiat ab hys qui sūt in ca
ritate uā si p[ro] malos fiunt
p[ro]desse non p[oss]unt. Dū legatur q[uod]
dū quidā miles in l[oc]o cū ux
ore sua eet et luna ualde lu
ces p[ro] nimas intreret miraba
tur quōdā rōnalis arator su
o nō pareret cū eide creature
irrōnales parerent. Et dū au
tā militi defuncto q[uod] sibi fue
rat familiaris detraheret sub
ito ille qui mortuus fuerat
t[ra]laminū introiuit. dicens
illi. Amice. noli malū suspi
cari de aliquo et condona mi
hi q[uod] in te peccavi. Cūq[ue] sup[er]
statu suo interrogaretur dix
it. Varijs penis affligor. p[ro]
capue q[uod] tale amittere uol
lam et ibi quēdam uolue
rās cappa sua expoliaui q[uod]
in supponitur et uno moue
magis me p[ro]mit. Rogauit
q[uod] ut p[ro] se orōnes fieri faceret.
Cūq[ue] aut[em] ille sibi diceret an
vellet q[uod] a tali et a tali sacer
dote ip[s]as orōnes fieri faceret
ille ad hoc nichil rēdens ca
pit more rēnuētis cōuultus.
Dein dixit si uellet q[uod] talis
heremita p[ro] se oraret. Cui ille
Dixit ille p[ro] me oraret. Q[uod]
cū fieri se p[ro]mitteret ille ait.
Et ego dico t[ibi] q[uod] ab hac die
usq[ue] ad duos annos tu ca
m morieris. Dixit ille dispa

runt. Et miles vita sua in me-
lins commutata in domino obdo-
minuit. **Q**uam autem dicitur esse suffi-
cientia fratris per malos prode non pos-
se. intelligendum est nisi sint o-
pta sacramentalia ut celebra-
re misse quam a malo ministro vi-
olari non potest. vel nisi ipse defun-
ctus vel aliquis eius amicus aliq-
ui etiam malis aliq- dispensan-
da reliquit. quam tamen continuo dis-
pensari debent ne contingat
quod auctori contigisse legitur. **M**i-
les enim quidam in bello ka-
roli magni cum mauris pug-
naturus rogavit cognatum su-
um ut si in bello moreretur equum
suum venderet et pauperibus pecuniam
daret. Quo mortuo cum equum
sibi minus placeret cum sibi re-
tineret. Et per modicum temporis
defunctus a tempore sol fulgens
apparuit dicens. Cognate be-
ne pro octo dies me fecisti pa-
ni penas in purgatorio propter
equum autem pecuniam ut dixeram
pauperibus non dedisti. sed impune
non feres. Hodie enim feret anima
tua in infernum dyaboli
et ego purgatus uado in reg-
num dei. **De quatuor coronatis**

Quatuor conati fuerunt
seuerus. seuerianus. car-
poforus et uictorinus qui ui-
uente dyodeciano usque ad
mortem ictibus plumbatorum celi

Horum nomina cum repem non posset
quam tamen post multos annos
domino reuelante repta sunt. Sta-
tutum fuit ut eorum medua scilicet
nomina aliorum quique martyrum
scilicet claudij castorij simplici-
anij. nicostriati et simplici-
recolerentur qui per duos an-
nos a martyrio passi sunt
predicorum. Isti enim martyres cum
omnem sculpturam artem haberent
et dyodeciano ydolum quoddam
sculpe nolent. nec sacrificare
aliquatenus consentirent nisi
sui ipsius dyodeciani in locu-
los plumbatos viui missi sunt
et sic in mare precipitati. **S**ed
nomina istorum quique statuit mel-
chias predicator quatuor ho-
norari et quatuor conatos
uocari autem scilicet quod eorum nomina rep-
perirentur. Et licet postmodum
nomina repta fuerint usus tamen
obtinuit ut quatuor cona-
ti deinceps uocarentur. **De sancto**

Theodoris theodoro:-
Theodorus in urbe mauritanorum
sub dyodeciano et maximiano
martyrium passus est. Cui
cum populus diceret quod sacrificaret
et praestantem militiam reciperet
Respondit theodorus. Ego mili-
to deo meo et filio eius ihe-
su christo. Cui populus. Ergo deus
tuus filium habet. Cui theodo-
rus. Etiam. At populus. Possemus

cū cognoscere. Et theodorus
cū utiq; potestis cognoscere
et ad eū accedere. Datis igit
inducijs scō theodoro ut sacri-
ficaret. tēplū martis noctu
scō introiuit et igne supposi-
to totū illud succendit. Qui
a quodā qui hoc uidit accusa-
tus. ī carce ut ibi fame mo-
reretur reclusus ē. Cui dñs
apparens dixit. Confide serue
mi theodore q; ego tecū sum
Tunc turba multa dealba-
torū uiroz clauso ostio ad eū
uēiens cū eo psallē cepit. Ad-
vidētes custodes territi fugie-
runt. Cū aut in eductū fuisset
et ad sacrificia iuitaretur ait.
Si carnes meas igne crema-
ueis et uarijs cōlumas sup-
plicijs donec fuerit sps in uari-
bz meis nō denegabo deū me-
ū. Tunc ad pceptū presidis ī
ligno suspēditur et uinculis
ferreis tam audelū laza ei
radunt ut etiā eius costę mi-
darentur. Ad quē preles. Vis
theodore nobiscū ēē aut cū
xpō tuo. Cui ille. Cū xpō meo
et sū et sū et ero. Tunc ul-
sus ē igne crematū in q° q°
dem igne spm emisit. s; tamē
corpus eius ab igne illesū
pmanuit. *Prologue*

Martinus dicitur q; mar-
tem tenens. i. bellum

conū uia et pā. Vt dicit
martin⁹ q; martirū un⁹. fuit
salutem martirū uolūtatē et
carnis mortificacōne. Vel
martin⁹ interpretat⁹ q; un-
tās uel puocās seu dñas
Ipe uāq; p meritū sue scā-
tis irritauit dyabolū ad in-
uidiā. puocauit deū ad in-
seicordiā. dñas ē carnis su-
e p cōtinuā maceracōne. an-
t. carni aīn⁹ dñari debet ut
dicit dyonisi⁹ in eplā ad in-
mophilū. sicut dñatur dñs
seruo. aut p filio a' semor-
lasciuo iuuetulo. Cuius uita
seuerus cognomēto culpa
discipulus scā martinū quē
gēnadus int illustres uios
cōnuat scōlit. *De sancto*

Martinus *martino*
Sabarie pānomor-
opido oriūdu⁹ fuit
s; int pālia papie alitus
cū pte suo tribuno militum
sub cōstancio et iuliano ce-
sare militauit nō tū spōre
q; ab infācia diuinit⁹ in-
spuat⁹ cū ēēt annorū duo
decim iūtas pntib; ad ecclē-
siā confugit et cathedram
nū se fci postulauit et ex-
tunc hēmū intret nisi car-
nis infirmitas obstaret. s;
cū cesares decreuissent ut ve-
teranorū filij p pūbz milita-

rent. martinus cū eēt aūo
 rī quideam ad militandū
 vigeretur vno tū seruo con
 tētus. cū tū martin' seruēs
 sepi' mīstrabat et calanmē
 ta sepius detrahebat et exter
 gebat. **Q**uodā hyemali tpe
 p abienēsiū portā cūsiēs pau
 perū quēdam nudū obuium
 habuit. Qui cū a nullo eleō
 suā accepiss' martin' hunc
 sibi seruātū intelligens ac
 cepto ense danudē q sibi tū
 supēat diuidit et pte pau
 pi tribuens reliq rursus idu
 itur. **S**equēti igitur nocte d
 tū danudis sue qua paupe
 rē tēterat pte vesticiū vidit
 ipm q ad arcūstātes auge
 los sic loquētem audiuit:
Martinus adhuc catheti'
 hac me ueste conterit. **V**nde
 vir scs nō in glām elatus
 ē dei hōitacē cognoscēs cū
 eēt annorū decē et octo bap
 tizai se fecit et adhuc ad in
 stancā tribuni sui q tēpōe
 sui tribunatū expleto se scld
 abienūciatū pmittebat per
 biennū militauit. **I**nterea
 uruētibz int gallias barba
 ris iulian' cesar cont' eos p
 pugnatur' pecūas militi
 bz erogauit. **A**c martin' no
 tens deinceps militacē. dona
 tiūū recipe noluit. s' cesari

duxit. **X**pī ego miles sū. pug
 nare michi non licet. **I**ulian'
 idignat' dixit q nō religio'
 grā s' metu belli imminētis
 milicie resignaret. **C**ui mar
 tinus inrepidus rēdit. **S**i
 hoc igname nō fidei ascribit'
 crastina die aū aqē inermi'
 astabo et in noīe xpi signo
 crucis nō clipeo pectus aut
 galea hostiū aueos penet
 bo secur'. **V**ū custodiū iube
 tur ut iermis ut dixerat bar
 baris obicētur. **S**i die sequē
 ti hostes legacōes miserūt su
 a oīa seq' dantes. **V**ū nō du
 biū ē mēitis sū martini ta
 le victoriā sū sanguīe datā
 ēē. **E**xm relictā milicia ad
 san' ylarū pictamēse episcō
 pū prexit et ab eo antolitus
 ordinat' moner' a dūo per
 soporē ut putes suos adhuc
 gentiles militaret. **P**fect' igit'
 multa adūsa passurū se esse
 pduxit. **N**ā int alpes in ad
 in latrones. **C**ūq' vnus secu
 rī in caput eius iurasset.
 ictū ferēns dexte sustinuit
 alt'. **V**inctis tū pty tergum
 manibz vni eorū custodien
 dus tradit'. **p**āctana uero
 latroni an timuiss' rēdit
 nūq' se ita securū fuisse. q
 sciet mīam maxime i tēp
 taciōibz affuturā. **I**napiens

q̄ latroni p̄dicauit et ip̄m
ad fidem conuertit. Qui mar
tinū ad uia reducēs lauda
bile postmodū vitā duxit.
Cū autē mediolanū preterit
set dyabolus in huāna spē
sibi obui⁹ fuit et quo tende
ret regessit. Cui tū r̄disset
se quo eū dominus uocaret
tendē. Ille ait. Quocūq; ieris
dyabolus t̄ aduersabit. Cum
autē martinus r̄disset. dñs
in adiutor ē. nō timebo q̄
faciat in homo. Statim ille
euangit. Itaq; uicem conu
tit. p̄ uō in errore p̄māsit
et plures suo saluauit exē
plo. **S;** cū h̄esis arriana p
totū orbē pullularet et ille
pene solus obisset publice
celus et de ciuitate eiectus
mediolanū rediit et ibi mo
nasteriū sibi statuit. **S;** in
ab arrianis eiect⁹ ad insu
lā galluanā cū vno solo
p̄bitero prexit. Vbi ellebori
granū venenatū int̄ alias
herbas in abū sup̄lit et via
nā mortē sentiens om̄e pi
culū et dolorē v̄tute orōnis
fugauit. Audiens uō q̄ bea
tus plarius de exilio rediret
obui⁹ ei p̄fātis ē et iux̄ pic
tantiū monasteriū ordina
uit. ubi cū quēdam adhuc
cathecūnū habet parūp a

monasterio discedens et redi
ens reppit eū siue b̄ apalino
defunctū. Quē in cella ducēs
et sup corpus eius se p̄stines
ip̄m sua orōne ad uitā pul
crā reuocauit. Idē uō hō re
ferre consueuit q̄ dū sup ei
data suā oblamis loas de
putat⁹ fuiss̄ p̄ duos ange
los iudicia eē suggestū hūit
eē p̄ quo martin⁹ oraret. **Iu**
lū est igit̄ ut p̄ ip̄os redire
tur et martino viuus redire
t. **Alius** uō insup q̄ laq̄o
vitā finireat restituit vite.
Vin cū plebs turonica ep̄o
careret ip̄m plurimū temē
te sibi ordinari petiit. Qui
dam autē ex ip̄is qui cōue
nerāt. eo q̄ deformis eēt h̄i
tu et vltu despicabilis r̄al
tebant. **Iux̄** quos p̄apu⁹ fu
q̄dā noīe defensor. **S;** cum
lōr tunc deess̄ quidā accep
to psaltio primū quē inue
nit psalmū legit ubi iūsus
hic ēat. **Ex** ore infantū et
lactētiū deus p̄fecisti laudem
ut destruas inimicū et defen
sorē. **Et** sic ille defensor ab o
b; cōfutat⁹. **Ordinatus** itaq;
ep̄s cū ppli tumultū nō fer
ret duob; sē milib; ext̄ urbē
monasteriū cōstituit ubi cū
octuaginta discipulis ī mil
abstinēcia vixit. **Nā** ibi vniū

nemo nouerat nisi quē infirmis
 coegisset. **M**ollior huius
 ibi per crimine erat. plurime
 ciuitates de ip̄is ep̄os elige
 bant. **C**ū quidā sub nocte mar
 tyns coheretur. et a martino
 nichil de eius vita ul' merito
 ueniri possit. quadā die sup
 sepulchro stans orauit. dūm
 ut q̄s esset ul' cui' merita indi
 caret. **C**ōuersus ad leuā uidit
 umbrā nigrinā stantē. **A**
 a martino adiurata dixit
 se latronē fuisse et ob scelus
 passū eē. **C**ontinuo igitur
 martinus altare destrui p̄cepit.
Legit quoq; in dyalogo seue
 ri et galli discipulorū s̄c̄i mar
 tyni. ubi multa sup̄pleta sunt
 que in eius vita seuerus discē
 rat. q̄ martinus quodam
 tpe ualētiā imp̄atorē p
 quadā uicinate adiit. s̄c̄i ille
 sciens eū uelle petere qd' ipse
 uolebat dare fores palacii
 sibi claudi fecit. **A**t marti
 nus semel et iterū passus repul
 sū alio obuoluit et cinere
 conspersus p̄ unā ebdomadā
 ibi et potus abstinentia n
 maceratur. **T**unc mouente
 angelo ad palaciū uenit
 et nullo sibi phibēte ad im
 p̄atorē usq; puenit. **Q**uē cū
 uenientē uideret iratus q̄ fuit
 s̄c̄i admissus ei assurgere uolu

it donec cellā regī ignis o
 pueret et ip̄m imp̄atorē a p
 re postiori ignis succenderet.
Tunc s̄c̄o iratus assurgens
 uirtutē diuinā se sensisse con
 fessus est. multūq; ip̄m com
 plectēs sibi om̄ia anteq̄ ro
 garet concessit. multaq; u
 iumina obtulit. **S**c̄i martinus
 nō accepit. **I**n eodē quoq;
 dyalogo legitur qualiter cera
 u mortuū suscitauit. **C**um
 eū quidam iuuenis defunctus
 fuisset et mater eius p̄ resus
 citatione filij b̄t̄m martinū
 lacrimis exoraret ille in me
 dio campi ubi erat inuēabi
 lis multitudo gentiliū genu
 a fixit et cunctis uidentibus
 puer surrexit. **Q**uapp̄ om̄s
 illi gentiles ad fidē conuersi
 sunt. **E**idem quoq; s̄c̄o uiro
 obediebāt etiā insensibilia ve
 getabilia et ur̄nabilia. **I**n
 sensibilia sicut ignis et aq̄
Nā cū in quodā phano ig
 ne misisset in domo prima
 et adhēnte agente uēto flā
 ma ferebatur. **T**ūc martinus
 sup̄ tectū domus ascendēs ob
 uū se aduenientib; flāmis ī
 seruit. **M**ox cont' uim uen
 ti flāma retorq̄ ut cōflic
 quidā cōpugnācū elemētōrū
 int' se uideretur. **F**lāmis enī
 ā quēdā cū picuaretur ut ī

171
p̄dco dyalogo legitur quidā
negociator uerdū xpianus
exclamauit. Deus martini
eripe uos. Et statim t̄quilli
tas magna successit. Silr &
vegetabilia. Nā cū in quodā
loco templū antiquissimū diru
issz et arborē pini dyabolo
dedicatā uellet eradere obsil
centibz rusticis et gēalibz v
nus eoz dixit. Si de deo tuo
fiduciā habes uos hanc ar
borē succidem? et tu illā suc
ape et si teat est deus tuus
ut dias euades. Quo t̄mūe
te succide arbori et iā uers
eū ibidē ligatū cadenti sig
nū tuas opposuit. et in a
liā p̄te rediens rusticos q
in tuto loco erant fere com
p̄ssit. qui uiso miraculo ad
fidem cōuersi sūt. **M**irāa
bilia quoz aīalia sibi pluri
es obedierūt. sicut legic in
p̄dco dyalogo. Cū enī canes
lepusculū insequētes uidis
sz impat canibz ut aīal in
sequi desisteret. **N**ox illi cō
stiterūt et qī uincti in suis
vestigys fixi māserūt. **S**
pens etiā quidā cū flumen
qōdam uatādo t̄sueret mar
tinus ait ad serpētē. In no
mine dñi iubeo te redire. **N**ox
se ad verbū s̄a retor
sit et in ripā aliā t̄asineā

uit. Et īgemiscēs martin
ait. Serpētes me audiūt.
et hoīes nō audiūt. **C**ais
sili cū audā ex martini dis
cipulis latraret ille ad eū
cōuersus ait. In noīe mar
tini iubeo obmutescē. **C**an
es cōtinuo obmutant ac si lin
guā habuissz abscisā. **C**ur
aut b̄tis martinus multo
hūilitatis. nā leplū quem
dā cūctis horribilē p̄suis
obuiū habens ipm oscula
tus ē atq; b̄ndixit. statimq;
mūdatus ē. **I**n scāro q
residens nūq; cathedra ulus
ē. Nā in eā nemo unq; il
lū sedē cōspexit. **S**edebat aut
in cellula rustica q̄s m
podes vocant. **M**ulte dig
nitatis q̄ par aplis dāis
est. **E**t hoc ip̄i grām sp̄s
s̄a que in eū in sp̄e ignis e
ad robur descendit. sicut fuit
in aplis. **V**n et apli frequē
t eū qī comparē uisitabat.
legitur enī in p̄dco dya
logo q̄ quadā uice dū mar
tinus in cella solus sederet
et leuerus et gallus eius
discipuli p̄ foribz expectaret
subito mirabili cōcūssu hor
rore plures in cella audiūt
īsimil colloquētes. **D**e quo
cū postmodū martinū re
q̄sisset. ille ait. dicā uobis

h uos q̄lo nulli dicatis. Ag
 ues tecta et maria ad me
 venerūt. Nec tñ illo die h
 sepius se ab eis cōfessus est
 uisitai. et petru et paulum
 aplos a se sepe uidei phibu
 it. **M**ulte iusticie. Cū enī
 ab ipatore noīe maximo i
 uicari fuisse et martino po
 culū fuisse oblatū spantibz
 auctis. ut pr se regi tribue
 rer. p̄ b̄cedo suo dedit mul
 tū extimās digniore q̄ post
 se debet bibere et indignū in
 dicās si aut regē aut regis
 p̄ximos p̄b̄cedo p̄tuliss. **M**
 ulte paciē. Tanta enī in
 onibz paciām seruabat. q̄
 cū eet sūm sacerdos ipune
 sepe a deiciis ledebat. nec a
 sua eos p̄p̄tate repelle
 bat. Nemo illū unq̄ uidit
 iratū. nemo merentē. nemo
 ndentē. Nūq̄ in illius ore in
 xps. nūq̄ in illius corde in
 si pietas. nisi par. nisi mīa
 meat. Legitur quoz in p̄dō
 dyalogo q̄ cū martinus q̄dā
 vice i ueste hyssida nigro et
 pendulo pallio arūctus
 sup azellū p̄cedet. equis de
 cur uenientibz expauescā
 milicātes in tram saltu p̄
 apiti se dederunt et marti
 nū arripētes gūit uerbē
 uerūt. Ille aut q̄ mutus

cedentibz terga p̄bebat. h ma
 gis illi furebat. eo q̄ ille q̄
 nō senties uerbā illata con
 tempnē uidetur. p̄tin aut
 aut aīalia adeo humo fix
 a p̄manebāt. ut q̄tūcūq̄
 flagellata uelut saxa mo
 uēi nō possent. quousq̄ ad
 martinū redeūtes et p̄tin su
 ū qd̄ ignorant in eū cōmi
 serunt cōfiteētes. Ille eis licē
 cā dedit et gradu concato
 aīalia p̄cesserūt. **M**ulte
 assiduitatis in orando. q̄
 ut legēda dicit nūq̄ una h
 hora momētūq̄ p̄terit. q̄
 nō aut orōm aut lōm i
 aibet. Inter legendū tū et
 opandū nūq̄ aūm ab orō
 ne laxabat. Nā ut fabus
 ferrarijs moris ē qui int
 opandū p̄ quodā laboris
 lenamine intādē feriūt ita
 martinus dū aliud ager
 semp orabat. **M**ulte au
 steritatis in seipō. Refert
 enī seuerus in eplā ad eu
 sebiū q̄ cū martin' in quā
 dam suā dyocesim uēiss. et
 deria lōm sibi plurimo st
 mīe p̄parassent ille ibidem
 relesens insuetā molliāe p̄
 honelat. quippe q̄ nuda hu
 mo uuo tñ aliao sup̄iecto
 cubare cōsueueat. Itaq̄ p
 mot' iūria surgēs omē st

mentū pīcat et sup nudam
humū se collocavit. Circa me
diā uō noctē tota illa pa
lea igne accēditur et marti
nus exītat dū exire temp
taret s; nequīret ab igne ca
pit et eius iam uestimēta
vūtur. Mediū uō ad solitū
ordīs cōfugiū et aquas sig
naculū in medio ignis fac
iens intact pīasit et flā
mas sensī rōātes quas
male exptis ēat urentes.
Monachi igitur exīta con
aurūt et martinū quē iā
cōsūptū putabāt de medio
flāmarū educūt illesū. **C**
Multe cōpassionis erga de
linquētes q; omīs volentes
penitē cōpassionis suū re
cipiebat. Nā et cū dyabolus
martinū rēphēder aut sell
mel lapsos ad pīam rea
per eīdē rīdit. Si tu ipse o
mīscābilis ab hoīm infesta
cōue desisteres et te scōrum
tuorū penitēt ego tī confis
in dñō nīam pollicerer. **C**
Multe pietatis erga pau
pes. Legitur enī in predicto
dialogo q; martinū in qua
dam festitate ad ecclā rēdēte
paup quidam nudus secu
tū ē. Martinus aut
archidyacono pīcepit ut e
gentē vestiret. S; cū h' ille

facē distuliss; ingress' mar
tinus secretariū tūicā suā
illi tribuit et cōtinuo abce
dē iussit. Cū ergo archidya
nus moneret ut ad solemp
nia pagēda pceder. ille de se
loquēs rīdit se ire nō posse
donec paup uestē accipiat.
Archidyacon' uō non intel
ligens q; cū exīscatis cap
pa cectus ēet. ipm nudū
interius nō uidebat. pau
pem nō addē causat. At ille
michi inquit uestis deferat
et paup nō deest uestiend'.
Cōpulsus ille ad forū vadit
et quq; argēteis tunicā in
lē et aurā que dicitur penula
qī pene nulla rapiēs ante
pedes martinū iratus pīcat.
quā ille secreto induit. cui
manice usq; ad cubitū. lon
gūdo usq; ad genu pīcedē
batur et sic multā celebra
turus pcessit. Dū aut mī
sam celebraret globus ig
neus sup caput eius ap
paruit et a multis ibidē
visus fuit. Huic autē mi
raculo addit magister io
hānes belety q; cū in mis
sa manus ad deū ut mo
ris ē leuaret mantas lūc
is retro labentib; cū nec
brachia eius ēēt grossa
nec multū carnosa. nec p

fata tunica prederet nisi ul
 q; ad cubitū remāserūt ea
 dem brachia nuda. Tūc in
 raculose corā aurei et ge
 minati deferūtur ab āge
 lis et brachia decent opū
 tur. **Q**uē etiā cōsā qua
 dam uice cōspiciēs euāge
 lici inq; mandatū ista cō
 pleuit. duas tūcas habuit
 et unā nō habenti largita
 est. ita et uos inq; facere
 debetis. **M**ulte pñas er
 ga demones pellēdos. Se
 pe enī ipōs demones ab
 hominib; expulit. Legitur etiā
 in p̄dco dyalogo q; quedā
 vacca a demone agitata
 cū ubiq; seurer et multos
 cōfundet et adūsus martinū
 et locos in itinē furibunda
 cōcurreret. ille manu eleuata
 ipām sistere iubet. Qua in
 mobili pmanēte uidit deo
 nē dorso illius insidēte. Quē
 inarepās. discede inq; fu
 ueste de pecude et inor ium
 aīal agitare desiste. **Q**uo
 p̄tinus discedēte uacca ad
 pedes eius p̄sternitur. et ad
 eius ipū cū omī maluetu
 diue ad gregē suū reuertit.
Multe ibalians erga e
 os cognoscēdos. deōnes enī
 ita sibi cōspicabiles redde
 bant. ut apte ab ipō sub q;

cūq; ymagine uidebatur. Nā
 iterdū ⁱⁿ iouis p̄sona plex
 q; mercurij aliqū uenis uel
 minerie cōfigurati eius
 se uolab; offerebat. Quos
 ille omīs suis uolab; inarepa
 bat. **M**ercuriū maxime pa
 ciebat infestū. iouē brutū
 atq; ebetē eē dicebat. **Q**ua
 dā etiā die dyabolus in for
 ma hūana. s. regis purpūa
 et dyademate et aureis ca
 ligis ornatus sereno ore
 letaq; facie sibi apparuit.
 Cūq; diu ambo tacuissent
 Agnosce inq; martine quē
 colis. xps suū descensurū
 ad t̄ras p̄us me ē manifest
 tare uolui. Ad hoc cū adh
 martinus ammirans taceret
 rursus ait. Martine cur d
 dubitas credē cū me uideas?
 xps ego sum. Tūc ille a spi
 tu scō doctus ait. dñs ihesus
 xps nō se purpuratū et dy
 ademate reuicēte uenturū
 eē p̄dixit. Ego xpm nisi ī eo
 hitu et forma qua passus ē
 nisi crucis signata p̄feren
 tē uenisse non credā. Ad hāc
 vocem ille disparuit et to
 tā cellā fetore impleuit. **M**
 Martinus igitur obitū su
 ū longe aū p̄saut quem
 etiā sibi reuelauit. **I**ntē
 a condacensē dyocesium cau

sa sedande discordie iulicauit
pgeus igitur uidet ~~uidet~~ in
gos in fluue pulabz inlidia
tes. eosq; capientes. forma
inq; hec demonu e. Inlidia
tur incautis. capiunt uelae
cientes. captos deuorant. Sa
turaq; nequunt deuoratis. i
pat igitur ut relicto gurgi
te desertas perent regiones
statimq; grege sco montes
silualsq; petierunt. **I**n illa
igitur dyoceli aliq; diu com
morat; uiribz corporis cepit
desertum et discipulis indicat
se resolu. Tunc omis flentes
tur nos inquit pr desertis:
aut au nos desolatos relin
quis. Tuader eni grege tuu
lupi rapaces. Et ille eoru
motus fletibz flens quoz sic
orabat. Dne si adhuc ppo
tuo su uctius no reuaso la
bore fiat uoluntas tua. Du
bitauit eni pene q; mallet
q; nec hos desere nec a xpo
volebat diuiciu separi. Ita
q; cu aliq; diu molesta fe
bui tenetur. et a discipulis
suis rogatur ut in laulo su
o ubi in aue et alio dea
bebat stramentu aliqd po
nietur. no decet inq; filij xpi
anu nisi in alio et auere
mori. Ego si aliud uobis ex
emplu relinquo ipe petra

^{Cum} **P**aulis ac manibz in ce
lu semp inter; iunctu ab oio
ne spm no relaxabat. Et cu
supinus semp iaceret et a pl
bitis rogaretur ut corpus
ai mitigade lateis releua
ret. Sumite me inq; frs si
uire celu potius respice q;
ira ut sps ad dnu dirigat
Et hec dicens uidit dyabo
lu assiste. Qd hic inq; asse
rueta bestia? Nichil i me
funestu inuies abrahe me
sinus recipiet. Et in hac uo
te anno qd regeretio xlii u
te eius octogetio pmo spm
deo reddidit. Dulcisq; eius
tamq; ia glorificat; rple
diut ac chorus angeloz ibi
de conues a multis audiri
fuit. **A**d au; auitu picta
in hanc turonia conuenerunt
ubi magna altitudo orta e
Dicebat eni pictam. Nost
e monachus nos regim;
comendatu. Quibz illi. Vo
bis ^{ab} ablatu e uobis a do
da ^{tu} tus. Nocte igit medi
a pic ^{ram} tam omis sopore pe
nitur ^{sopu} sopuit; et sic a tur
mas p fenestras electu p li
gen nauigio ad urbē turo
nica cu magno gaudio de
portat. **B**is aut seueru
coloniensis eps cu die diuita
sta loca pr matutinas more
^{solito}

audiret. illa hora q̄ uir sc̄s
obyt. angelos in celo cāta
res audiuit. vocansq; archi
dyaconū interrogat si aliqd
audiret. Et cū se nil audire
diceret et ep̄s ut diligenti au
scultaret inoueret. cepit sursum
collū extendē. aures erigere.
et sup̄ sumis articulis ba
nulo sustentare. h̄ dū ep̄s pro
eo oraret q̄dā uoces in celo
audire se dixit. Cui ep̄s. Do
min⁹ meus martin⁹ ē q̄ mi
grauit e mūdo. et nūc eū an
geli in celū deferūt. Demo
nes aut̄ affuerūt q̄ eū reti
nere uoluerūt. h̄ nichil suū in
eo t̄p̄p̄eres cōfusi recesserūt.
Archidyaco⁹ ḡ diē et horā
notauit et tūc martinū
migrasse cognouit. **S**eu
rus monach⁹ qui uicā ei⁹
lapis cū p̄s matutinas le
uit obdormiret sicut ip̄e ī
quādā eplā testat̄ sc̄s mar
tin⁹ albis indutus. uultu ig
neo stillantibz oculis. armē
purpureo. tenēs libz ī ma
nu dextra eide apparuit. :
Cūq; p̄s b̄ndicōnē in celū
cōscendē ip̄m uideret et cū
eo ascendere cupet euigila
uit. Post hec aut̄ mūcys
uentibz eadē nocte sanctū
martinū migrasse audi
uit. **E**o quoq; diē sc̄s am

brosius mediolanēsis ep̄s
missā celebrās sup̄ altare
int̄ p̄phetiā et eplām ob
dormiuit. Et cū nullus eū
exatāe p̄sumeret et subdya
con⁹ nisi ip̄o inuente epil
tolā nō auderet legē t̄sactis
duarū ul' triū horarū spa
cis exorauerūt eū dicētes
Iam hora p̄terijt et p̄ls
valde lassus expectat iube
at dñs n̄r ut clericus epil
tolā legat. Ad quos ille. no
lite turbari. s̄ enī me⁹ m̄r
tinus ad dñm migrauit
et ego eius funeri obsequiū
p̄bui. h̄ ultimā orōnē vob
exatātibz exple non ualui.
tūc illi diē et horā notātes
inueniūt sc̄m martinū tē
migrasse ad celū. **C**appā
eius ut ait iohānes beledh
reges fīācie in p̄lijs porta
re cōsueuerūt. Dū et ip̄ius
cappe custodes capellam di
cebant. **P**̄s mortē autē
eius āno sexagesimo q̄rto
cū b̄s p̄petuus eius et cāz
magnifice āphassz. et in eā
corpus eius t̄sferre uellet
semel et bis et tercio ieiui
nijs et vigilijs insisteres
sepulchr⁹ eius nullatenus
leuare non potuerūt. Cūq;
ueller dimitte quidā senex
pulcherrim⁹ eis apparuit di

ceus. Usquequo tardatis non
videtis sanctum martinum patrum
vivat vos si manus appo-
sueritis. Tunc ille cum eis ma-
nu suppositus et cum summa ve-
locitate sepulchrum levavit
et in loco ubi nunc colitur po-
suerunt. Senex autem ille per hoc
nunc comparuit. hoc translatio
in mense iulii celebratur. **C**
fertur quod tunc duo socii
erant quorum unus erat cecus
alter contortus. Cecus autem con-
tractum ferebat et contractus
via ceco monstrabat. Hic
taliter medicantes militum pe-
cuniam accipiebant. Audiētes vero
quod ad corpus sancti martini mi-
lium sanabant infirmum cum in
translatione corpus sancti martini
extra ecclesiam duceretur tunc
re ceperunt ne perdam corpus
iuxta domum quam manebat
duceretur et sic ipsi forsitan
curaretur. Nolebat enim
sanitatem consequi ne depi-
ret materia questus sui. quod
propter de illa fugientes se ad
aliam transferebant per quam cor-
pus nequaquam duci putabatur.
Cum ergo fugeretur corpori ex-
terius impulsio prius obviam
verunt. Et quod deus multa bo-
na prestat iumentis ambo con-
cordia voluntate continuo sunt
curati licet de hoc plurimum

restarentur. **Ambrosius** autem
de beato martino sic ait. Beatus
martinus propheta errorum
templa destruxit vexilla pre-
teritis erexit. mortuos susci-
tauit. ab obsessis corporibus
demonia seua exclusit. ac
varijs laborantes languoribus
salutis remedio sublevavit.
Qui ita perfectus invenerit ut cum
cum cecis in pauper et ueste
quam egenus acciperet mundum
domini induisset. O felix largi-
tas quam divinitas operatur.
O davidis gloria dimissio
quam militem tenuit. O inextinguibile
donum quod uestire meruit dei
gratiam. Digne hunc domine confes-
sionis tue premia contulisti.
Digne ei arrianoz subiacu-
it feritas. Digne amore mi-
sericordie plenioris connecta non
amittit. Quod est per oblationem
integri corporis receptum. quod
per quantitatem uestis exigue vel-
lure domini meruit et videre.
Sic spemantibus contulit medi-
cinam ut alios supplicatibus
alios visu salvaret. **De sancto**

Baptista sancti mar-
tini dyaconus eiusque plu-
rimus emulus ultra eandem
sanctam comam confesabat. Nam cum
quidam pauper martinum requi-
reret dixit ei baptista. Si illum de-
lirum quis perspicere eum. ille est

eum qui quia amens celum respiciat
Cum igitur pauper a martino
 qui peccerat accepisset, ubi sanctus bria-
 cum ad se vocatus dixit. **A**n
 ego delirus uideor bria. **Q**uod
 cum ille per ueritatem se dixisse
 negaret. ait martinus. **N**one
 aures mee ad hostium erat quando
 hoc enim loquaris. **A**men
 dico tibi quia a domino obtinui ut
 in in episcopatu succedas si scias
 multa te in episcopatu aduersa pas-
 surum. **Q**uod briaus audiens
 irridebat dicens. **N**one verum
 dixi istum delirum esse. **P**ost mortem
 te igitur sancti martini briaus
 in episcopum est electus. **Q**ui deinceps
 ordinem uacabit. **E**t licet adhuc
 esset superbius cum corpore castus erat.
Anno autem episcopatus sui tertio
 mulier quaedam religiose vesti-
 ta quam eius uestimenta lauabat
 concepit et filium peperit. **T**unc
 omnis populus cum lapidibus ad e-
 iam uiam congregatus est dicens. **D**i-
 uina pietate sancti martini luxuria
 nostra dissoluamur. **I**am nequaquam
 pollutas manus osculari va-
 lemus. **I**llo autem uiliter hoc nega-
 re. adducere ait ad me infantem.
Quo allato cum triginta
 esset dierum. dixit ad eum briaus.
Aduro te per filium dei ut dicas
 coram omnibus si ego te genui.
Et ille. non tu es pater meus. **P**o-
 pulo autem urgere ut quis esset

eius patrem requireret. ille ait. **N**on
 est hoc meum. **F**ecit quod dicitur pauper
 it. populus autem hoc totum magis
 artibus attribuebat dicens. **N**e-
 quaquam uobis falso pastorem
 nomine diaboli. **T**unc ille per sui
 purgatione prunas arduas
 usque ad urbem sancti martini
 cunctis uidentibus deportauit. **P**er-
 iectisque prunis uestis eius il-
 lesa apparuit. **E**t ait. **S**icut
 hoc uestimentum a prunis man-
 sit illesum sic corpus meum a
 tactu mulieris est inuictum. **P**ost
 autem adhuc non credente sancti
 briaui concumeliis et iuriis
 afflicti et a sua dignitate
 eiaculati. ut uerbum quod sanctus martinus
 dixit impletur. **T**unc briaus
 flens papam adijt et septem an-
 nis ibidem penitens quod in
 sancti martini deliquerat penite-
 do deleuit. **C**yprianus autem iusti-
 tianum presbyterum et romam con-
 uentum misit ut episcopum sibi
 contra briaum defenseret. **Q**uo
 cum tenderet in ciuitate uicelle
 si uicem finem. et armenum
 loco eius populus omnis presbyterum.
Septimo igitur anno briaus
 cum auctoritate pape rediens
 ferro ab urbe miliano hos-
 piciu accepit et armenus
 eadem nocte spiritum exalauit.
Quod briaus per reuelationem
 cognoscens ait suis ut sur-

gent et seai ad amuladu
auronensem epim parer. Cu
ergo bructus ciuitate p una
portam egredetur. ille p aliam
mortu' effebat. Quo sepul
to scs bruct' sede sua accepit
et septē postmodu annis p
sicens et uita laudabile du
cens quadragesimo septimo
ano epac' sui vita in pace
feliat' finiuit. **Prologus:**

Caelia dicit' q' celi lilia
ul' ceas uia. ul' dicitur
a celo et lia. **U'** dicit' caelia
q' ceacate carēs. **U'** d' a ce
lo et leos qd' ē pplius. **F**uit
enī celi liluū p uginicac' pu
dore. **C**eas uia p exēpli ifor
macōne. **C**elū p iugē contē
placōne. **l**ia p assiduā opa
cōne. **C**eacate careus p sapie
splendore. **f**uit et celū ppli q'
in ipa tamq' in celū spūale
pplis admiradū intuet' so
lem lunā et stellas. i. sapie
pfpicacitē. fidei magnanīta
tē. et vīutū varietatē. **De**

Caelia **sancta caelia:** ...
Uirgo darissima ex no
bili romanor' gne exorta et
ab ipis amabilis in fide xpi
nūcta absconditū semp e
uāgelū xpi gerebat ī pec
tore et nō dieb' neq' noctib'
a colloqis diuinis et orōe
cessabat. suāq' uginicatem

cōseruari a dño exorabat. **C**
Cū aut' audā iuueni nouic
valeriano despōsata fuisset
et dies nupciarū instituta et
illa subtr' ad carnē aliā e
rat induta et desup deaurā
tis uestib' tegebatur. **E**t cā
tātib' orgāis illa in corde su
o ^odetātabat dicens. **f**iat dñe
cor meū et corpus meū īma
culatū ut nō cōfundar. **E**t bi
duanis ac triduanis ieiū
nijs orās cōmēdabat dño
qd' timebat. **v**enit aut' uox ī
qua suscepit uia cū dñs spō
so suo cubiculi secreta silēcia
et ira eū alloquit'. **O** dulcissi
me atq' amācissīe iuuenis
ē misteriu qd' tibi cōfitear
si mō tu iuratus asseras co
ta te illud obseruācia custo
dire. **I**urat ualians se illud
nulla nōitate deregē nulla
pde rōue. **T**ūc illa ait. **A**nge
lū dei habeo amatore qui ī
uuo zelo custodit corpus
meū. **h**ic ul' si leuic' senserit
q' tu me polluto amore con
tingas statā feriet te et am
tes florē tue gūssime iuue
tutis. **S**i aut' cognouit q'
me sincēdo amore diligas
ita quoz diliger te sicut et
me et ostender t' grām suā
Tūc ualians nutu dei cor
rept' ait. **S**i uis ut credam

et ipm angelu in ostēde. et si
 ne pbauid q angel' sit facia
 qd hominis. Si aut vnu al
 cu diligis. te et illu gladio fe
 ra. Cui cealia dixit. Si i vnu
 deu credidris et te baptizari
 pmissis ipm vide valebis
 vade igitur in tnu miliaru
 ab urbe uia q apia nūcipa
 tur et paupibz quos illic i
 uices dices. Cealia me misit
 ad uos ut ostēdatis in scā
 senē urbanu qm ad ipm hē
 o secreta mādara q fera. hūc
 dū tu uideis indica ei omnia
 uia mea. Et postq ab eo
 purificatus fuis et rediens
 angelu ipm uidebis. Tunc
 valeian' pxiit et scdm sig
 na q accepit scā urbanu
 epm int sepulchra marty
 latitātē inuenit. Cūq ei omnia
 uerba cealie dixisset ille manu
 ad celū expādes cū lacrimis
 ait. Dñe ihu xpe sciatōr car
 ti cōsiliu suscipe seminu fruc
 ty quos in cealia seiaisti. dñe
 ihu xpe pastor bone cealia fa
 mula tua q apis ē argumē
 tola deseruit. Nā sponsū q
 q leonē ferocē accepit ad te
 q agnū mālucissimū desti
 nauit. Et ecce subito apparu
 it senex quidā iuicis uestibz
 indut' tenēs libz aureis li
 tis scptū. Quē uidēs ualia

n' p immo amore qm mortu
 us cecidit et a seue leuati sic
 legit. Unus dñs una fides
 vnu baptisma vnus deus et
 p omniū qui sup omis et
 p omia et in omibz nobis
 Cūq hoc legisset dixit ei se
 nior. Credis ita ēē an adh
 dubitas? Tunc ille excla
 mauit dicens. Nō est ali
 ud qd verius possz credi sibi
 celo. Statimq illo dispare
 te valeian' a scō urbano
 baptisma suscepit et redi
 ens cealia cū angelo loq
 tē inuenit in cubiculo. An
 gelus aut duas coronas
 ex rosis et lilijs in manu
 habebat et vnā cealie et al
 terā ualiano tradidit dicens
 Istas cōnas immaculato cor
 de et mūdo corpe custodite
 q de paradiso dei eas attuli
 ad vos attuli nec vniqm
 marcescent nec odorē amitt
 tent. nec ab alijs nisi qui
 bz castitas placuit uideri
 poterūt. Tu aut ualeriane
 q utili cōsilio credidisti
 pete qdāqz voluīs. Cui va
 lerianus. Nichil m in hac
 vita erit dulcius q vnice
 fuis mei affēs peto igitur
 ut et ipe meū uitatē ag
 noscat. Cui angelus. plac
 dño penitē tua et ambo

cū palma martyri ad do-
minū veniens. **D**ost h' in-
gressus aburans fratri ai-
cū nūmū rosarū sensist' o-
dore dixit. **M**iror hoc tempe-
rosus hic odor et liliorum
vū respuer nā si ipsas ro-
sas ul' lilia ī manibz me-
is tenere nec sic poterant
odoramēta tante in suavi-
tatis infundē. **C**onfiteor vo-
bis ita sū refectus ut putē
me totū subito imutatum.
Cui ualerian'. **C**oronas hē-
m' q's tui oculi uidere non
pualēt floreo colore et ui-
ueo candōe vernātes et si-
cut me impellāte odorem
sensisti. sic et si credideris vi-
dē ualebis. **C**ui tyburtius
In somnis hec audio an in
uitate ista tu loqris uale-
riane? **C**ui ualerianus. **I**n
sopnis usq; mō fuim' s'
iā nūc in uitate manem'
Ad quē tyburtius. **V**ū hec
nostr'. **E**t ualerian'. **A**ngel'
dei me docuit quē tu uidere
potis si purificat' fuīs et
omibz ydolis abrenūtiāue-
ris. **H**uic ergo miraculo
de coronis rosarū ambrosi'
attestat' in p'sacōne sic di-
cens. **D**ēa cecilia sic celesti
dono ē repleta ut magni
palma assumet et ipm

mūdū est cū thalamis ex-
arata. **T**estis ualerian' con-
iugis et tyburij puorata
confessio quos dñe ange-
lica manu odoriferis flori-
bus cōnasti. **V**iros uirgo
dixit ad gloriā mūdus
agnouit qntū ualeat de-
uocō castitatis. **H**ec ambro-
sius. **T**unc cecilia euident'
ostendit ei oīa ydola ēē in-
sensibilia et muta ita ut
tyburtius rūderet ac diceret
Qui ita nō credit peius est
Tunc cecilia osculās pectus
eius dixit. **H**odie te facior
meū ēē cognatū. **D**icit enī
amor dei frēm tuū in cōiū-
gē fecit. ita te in cognatū
contēpt' faciet ydolorū. **V**a-
de igitur cū frē tuo ut pu-
nificacōne accipias et an-
gelicos vltus uidē ualebis
Dixitq; frī suo tyburij. **O**-
secro te frater ut in dias
ad quē me ducturus es:
Cui ualerian'. **A**d urbanū
epm. **C**ui tyburtius. **D**e il-
lo urbano dias qui coacōs
dampnat' ē et adhuc la-
tebris cōmoratur: hic si i-
ueni' fuit cremabit' et nō
in illius flānus piter tuol-
uemur et dū qrim' diui-
uitatē latēte in celis tāntē
m' furore exurete in trīs.

Cui realia. Si hec sola eēt
uita iuste hāc p̄dere timē
m̄. Est aut̄ alia melior q̄
nūq̄ amittatur quā nobis
dei filius enarrauit. Oīa
enī que fr̄a sunt filius ex
p̄re genit̄i condidit. Vni
usa aut̄ q̄ condita sūt ex
p̄re sp̄s p̄dicens aīaunt:
Hic igitur filius dei ī mū
dū veniens v̄bis et mira
culis aliā uitā nobis eē
mōstruit. Cui tyburia. Cer
te vñū deū eē asseis et quō
nūc tres eē testaris. R̄ndit
realia. Sicut in hūana ho
mīs sapia s̄ tria s̄. īgeni
ū mēdū et intell̄s sic ī
vna diuinitate tres p̄sone eē
p̄nt. Tunc cepit ei de adue
ni filij dei et passione p̄di
care. et multas congruitate
p̄p̄ius passionis ostendere.
Nā ideo inq̄ filius dei ten
tus ē ut genus hūanū di
mittatur p̄cō detentū. Bā
d̄c̄is maledic̄. ut hō ma
ledic̄is b̄ndic̄ōne consequatur.
Illudi se patitur ut homo
ab illusionē demouū libe
tur. spineā cōuā accepit in
capite ut a nobis auferret
suā capitalē. fel suscepit
amarū ut sanaret hoīs dul
cē gustū. Expoliāt ut p̄ntū
mōz nuditate opiat. In

ligno suspēdit ut ligni p̄ua
nācōne collat. Tūc abura
fr̄i suo dicit. Misere mei et
p̄duc me ad hoīem dei ut p̄
ficationē accipia. Duct̄ ḡ
et purificat̄ angelos dei se
pe uidebat et omīa q̄ postu
labat p̄ntus obtinebat.
Caliam igitur et abura
eleōsimis insitebāt et scōz
corpa quos almachy p̄fec
tus occidebat sepultūe tra
debant. Quos almachius
ad se vocās aut p̄ suis sce
leibz dāpnatos sepeliāt in
quisiuit. Cui abura. Vti
nā illoz serui eēm̄ quos
tu dāpnatos appellas. Q̄
cōcepserūt qd̄ uidetur eē et
nō est. et inuenerūt illud qd̄
nō uidetur eē et est. Cui p̄re
fais. Quidnā ē illud? Et
abura. Qd̄ uidetur eē et nō
est. ē omīe qd̄ in mūdo est.
qd̄ hoīem ad nō eē p̄ducit
Qd̄ uō nō uidetur eē et est.
ē vita iustoz et pena ma
loz. Cui p̄fais. Nō puto q̄
mēte tua loq̄ris. Tūc iubet
astare ualeianū dicēs ei:
Quī nō est sanū capitis fra
ter tuus. tu saltē potis sapi
ent̄ dare tr̄sūm. Cōstat enī
vos plurimū errare q̄ gau
dia respuitis et omīa mi
nima gaudys affectatis.:

Tunc ualiam⁹ se uidisse ait
glaciali tpe oculos iocantes
et oparios agricolas deride-
tes. **S**ed estiuo tpe dū adue-
nissent gloriū fructus laborū
gaudentibz illis qui putabā-
tur uani. ceperūt flere q̄ ui-
debant⁹ urbani. **D**ixit et nos
nūc quidē sustinem⁹ igno-
minā et laborē. in futuro
autē recipiem⁹ gloriā et eter-
nā mercedē. vos autē nunc
cū sitorū habetis gaudiū
ī futuro at̄ eternū inuictis
iteritū. **C**ui p̄fatus. **E**rgo uos
iustissimi p̄ncipes eternū
habebim⁹ luctū. et uos per-
sone uilissime p̄petuū pos-
sidebitis gaudiū. **C**ui uali-
am⁹ hominaciones estis nō
p̄ncipes tpe uisū nati. acius
morum. et deo rōnē plus
omibz reddituri. **D**ixit autē
p̄fatus. **Q**uid ūbor cūctū ī-
moram⁹. **O**fferre dijs liba-
mīa et illesi abcedite. **V**ā-
rūderūt. **N**os uō deo coadiu-
sacrificiū exhibem⁹. **Q**ui-
bz p̄fatus. **Q**uod est nomē e⁹.
Cui ualiamus. **N**omē eius
inuenire nō poteris etiā si
pennis uolauis. **P**̄fect⁹ dix-
it. **E**rgo imit⁹ dei nomē nō
ē. **C**ui ualerian⁹. **N**omē ē
hominide et stup̄toris. **A**d q̄
almadius. **E**rgo totū mū-

dit errat. et tu cū fr̄e tuo
vīn deū nosti. **V**aliam⁹ in-
dit. **N**os soli nō sum⁹. **S**i in-
nūabilis multitudo hāc salu-
tatē recepit. **T**radūt⁹ igit⁹
sā in custodia maximi. **E**t
bz ille ait. **O** inuictis flo-
purpure⁹. **O** gūmā⁹ fr̄mā-
tis affēs quō ad mortē q̄
ad epulas festinatis. **C**ui
ualiam⁹ ait q̄ si crediturū
se p̄mittet gloriā aīarū eo-
rū p̄ mortē uidet. **E**t max-
im⁹ fulmibz igneis consu-
mar. si nō illum deū cōfite-
ar quē adoratis si contu-
gat qd̄ dicatis. **I**p̄e igit⁹
maxim⁹ et omīs familia
ac vniūsi p̄ncipes credi-
derūt et a scō urbano qui
illuc occulte uenat vapal-
ma suscepērūt. **I**gitur dū
auroa finē daret cœlia
exclamauit dicēs. **E**ya mi-
lites xpī abiate opa reue-
bratū et induimū armis
luis. **Q**uarto igit⁹ mili-
ario ab urbe scā ad statua-
ionis ducūt. et dū sacrificā-
re nollēt p̄r decollant⁹. **T**ūc
maxim⁹ cū iuramēto alle-
ruit se in hora passionis eorū
uidisse fulgētes aīas eorū
q̄ uirgines de thalamio ex-
eūtes quas in gremio suo
lū āglī detulerūt. **A**lma

diuis uo audies maximū
 xpianū effatū eū plūbatīs
 tam diu cedi iussit quous
 q spū erant. Cui corpus
 scā cealia iuxta ualiamū
 et qburū sepeliuit. Tūc
 almachiū ambor facul
 tates cepit ingre et cealia
 tāq ualiam cōiuge corā se
 feat astare iussitq ut ydol
 inolaet aut suam mortē
 acciperet. Cū aut ad hoc ab
 appitoribz urgetur et illi ve
 hemēter flectent eo qd puel
 la tā decora et nobilis ult
 se morti tradet dixit ad eo
 Hor boni iuuenes nō iuue
 nite pde s mutare. dāe lūm
 et accipe aurū. dāe uile hī
 raculū et accipe pāosū. dā
 re p breuē aglū et accipe
 for plucadū. Si quis p nū
 mo solidos daret. nōne ue
 locus festinaretis. de aut
 qd accepit simplū reddet ce
 triplū. Creditis hys q dico.
 Et illi. Credim xpm verū ee
 deū. q tēn possidz familiā. Vō
 to q urbano epo acc et am
 plius baptizati st. Tūc al
 machiū scām cealiā ad se
 vocās ait. Cui condicōnis
 es. Et illa. Iugenua sū et
 nobilis. Cui almachi. Ego
 de religione interrogo. Et cea
 lia. Interrogatō tua stultum

sumit nāq q duas rñsione
 una putat inqlicōe cōcludi
 Cui almachi. Dū tibi tāta
 plūpco respondedi. At illa.
 De cōscā bona et fide non
 ficta. Cui almachiū. Igno
 ras cui pāris sum. Et illa
 Potestas vīa est uter veto
 plenus quē si acis pupuge
 nt omīs panū rigor palle
 at. et qd in se rigidū habē
 ceruit inaruat. Cui alma
 chiū. **O**ib iurijs cepisti
 et iurijs plenias. Cealia rū
 dit. Iniuria nō dicit n q v
 bis fallentibz irogatur.
 Dū aut iuriā doce si falsa
 locuta sū. aut teipm coripe
 calūpniā inferēt. s nos sa
 entes scām dei nomē oīno ne
 gare nō possum. Meli est
 felicit mori q infelicit uiuē
 Cui almachi. Ut q ai tāta
 supbia loqris. Et illa. Nō
 ē supbia. s cōstancia. Alma
 chiū dixit. Infelix ignoras
 qz uiuificādi et mortificā
 di in est tradita pās. Et
 illa. Conū uitate publicā
 pbo te nūc ee mētū. Dicit
 enū uiuentibz collē potes mor
 tius aut dare nō potes. Es
 igit mortis nō uite mīster.
 Cui almachi. Jā depoe amē
 nā tuā et sacrificia dīs. Cui
 cealia. Nescio ubi oculos

amiceis. **N**ā quos tu deos
 dias om̃s nos sara ēē ui
 dem? Mitte igitur manū
 et tangendo dulce qđ oculis
 nō uales uidē. Tūc uat? al
 machi? iussit eā ad domū
 suā reduci. ibiq; tota nocte
 et die iussit eā buliēte bal
 neo cōcremai. Que qđ in lo
 co frigido māsit. nec modi
 cū saltē sudoris p̃sensit. Ad
 cū audist; almach? iussit
 eā in ip̃o balneo **D**ecolla
 ri. Quā spiculator trib; icti
 bz in collo percussit. s; tū caput
 eius amputare nō potuit.
 Et qđ decretū eāt ne quartā
 percussione decollādus acci
 per eā seminare cruentis
 caruifer deliquit. **P** edum
 aut sup̃uies oīa que hē
 bat paupib; tradidit et os
 quos ad fidem cōuertat. vi
 bano ep̃o cōmēdauit dices
 Induana in induas
 postulam ut hos tue b̃ti
 tudini cōmēdare et hac
 domū meam in eccl̃am cō
 secrares. **S**cs aut urban?
 corpus eius int̃ ep̃os sepe
 liuit et domū suā in eccl̃e
 siā ut rogauit cōsecrauit
Clemēs dcs ē **Prolog**
 a deos qđ ē gl̃a et
 mens qđ gloriosa mēs. **H**a
 buit enī mētem gl̃osam

l. purgatā ab om̃i sorde or
 natā om̃i b̃tute et decora
 tā nūc om̃i felicitate. **D**ec
 diat? a clemēcia qđ clemēs
 et misericors ualde fuit. **D**l
 sicut dicitur in glosario de
 mēs idē est qđ iustus. dul
 cis. maturus. pius. iustus
 ī actōne. dulcis ī sermone.
 matur? in cōsuetudine. pius
 in itēdōe. Cuius vitā ip̃e in
 suo itineario inseruit. mar
 tyme usq; ad illū locū in q̃
 qualis b̃tō petro in pontifi
 catu successisse ostenditur
 Cetera ex eius gestis q̃ cōtē
 habent sumit. **De sancto**
Clemēs ep̃s ex **demēte**
 nobili romanoꝝ p̃fa
 pia ortus. p̃i eius faustina
 nus. m̃r nō eius mandia
 na nūcupata ē. habuitq;
 duos fr̃es unus faustin?
 alē faustus dicebat. Cūq;
 mandiana m̃r eius mura
 corp̃is pulchritudine pollet
 fr̃ uiri sui libidinoso amore
 in eā vehemēt̃ exarsit. Cum
 aut eam cotidie molestar̃
 et ip̃a sibi nullaten? asse
 cre uellet. viroq; suo hoc re
 uelare timet ne int̃ duos
 fratres iūniacia suscitaret
 cogitauit p̃ aliqd̃ tempus
 ip̃a se a pat̃a absentare do
 nec illiar? amor conquiescer̃

quē aspēs sue pūcie īflam-
maret. **U**t autē hoc a viro su-
o obquē ualēt sompniū cal-
lide cōfirt qđ in hūc modū
vno retulit dicēs. **E**cce quod
dā mī p mīlū astat numē p-
apies ut confēsi cū duobus
gēmis. s. faustino et fausto
ex urbe discederē et tam diu
abessē donec ipē in reditū ī-
paret. qđ si nō facerē sū cū
omīb; libeīs intēre. **Q**uō vir
audies vehemēt expauit
ac vxorē cū duob; libeīs et
familia mīta athēnas mi-
sit ut et ibi manerēt et filio
facēt erudiri. **M**inorē autē
filiū. s. demētē cū ess; anno-
rū quq; sibi pī in solaciū re-
tinuit. **C**ū autē nūc cū fili-
is nauigaēt. nocte quadā
nauis naufragiū pēuit et
mīr sū filiys a fluctib; eicta
sup quēdam saxū euasit.
Que duos uatos pisse cō-
fideans p nimio dolore in
maris pfundū se pēpita. **U**-
t q; eor; saltē cadauia se re-
pēre spabat. **A**t uō ubi u-
vivos nec mortuos se repē-
re posse cognouit clamores
et ululatus maximos da-
bat. manus suas morib;
lacābat nec ullā consola-
tiōē ab aliquo reape vo-
lebat. **C**ūq; multe mulieres

astāent q; sua infortūia eidē
narrarēt et illa ex hoc consō-
latiōē nō reape affuit que
dā mulier int; cetās q; uini su-
ū adolestētē et uantā ī ma-
ri pisse asseruit et ob sui a-
more postmodū nubē reu-
sant. **R**ecēpta igitur quali-
cūq; cōsolatiōē apud ipām
manebat et condianū vic-
tū suis manib; acq;rebat. s;
nō multo pō man; q; cre-
bus morib; lacābat sū sen-
su et mortue adeo sū effē-
ut ipis nullate; opari pos-
s; **I**lla autē que eā suscepit
palisim inaurit et de lō sur-
gē nō ualebat. siq; mandi-
ana mēdicinē cōpellit et ip-
sa cū hospita ex hys q; īue-
nire poterat pascebatur. **C**
cōpleto igitur āno quo ma-
ndiana cū libis discessit e-
pata misit athēnas mīa-
os vir eius ut ipos q;rerēt
et quid agēt intimarēt.
s; qui missi fuerant nulla-
ten; redierūt. **D**eniq; cū
alios misisset et illi reuer-
tētes se nullū uestigiū ī-
repisse narrarēt demētē
filiū suū sub tutorib; dere-
liquit et ipē ad q;rendā vx-
orem cū filiys nauē cōscen-
dit. s; mūne redijt. **V**iginti
igitur ānis demēs orbat;

stent nec de p̄re ul' m̄re ul'
fr̄ibus aliq̄d iudiciū inue
nire potuit. Ip̄e autē de
mēs studio librū se contu
lit et sūmū ph̄ie apicē ap
prehendit. Desideabat at̄ vehe
mēt et studiose q̄rebat q̄li s̄ aīe
īmortalitas p̄suadi posset
Ob hoc ph̄oz scolas frequē
adibat et siquidē q̄ īmor
talis ēēt obtinebat gaude
bat si q̄ vō q̄ mortalis es
s̄ concluderetur t̄lis discē
debat. **D**eniq; cū barna
bas romā venisset et fidē xp̄i
p̄dicaret ph̄i eū tamq̄ īsa
nū et amētē deridebāt. Vñ
et quidā qui scdm̄ quosdam
fuit demēs philosoph⁹ qui
eū primo sicut alij ph̄i deri
debat et eius p̄dicatōnē con
tēpnebat. talē q̄stionē p̄ de
nū barnabe fecit dīcēs. Cū
aīlex aīal sit exiguū q̄ est
q̄ sex pedes et insup̄ alas
possidet. ~~elephas aut̄ cū sit~~
~~īmane aīal neq; alas possi~~
~~det.~~ elephas aut̄ cū sit īma
ne aīal neq; alas possidet
et tū q̄tuor pedes habz.
Cui barnabas. **S**cilte tue
q̄stioni r̄ndē p̄facile posse
si v̄itatis causa discēde q̄re
re videris. **S**z nūc de crea
turis vobis dīce aliq̄d ab
surdū est. cū a vobis crea

aturū cōditor ignoret. **Q**uā
enī creatore nō cognoscens
iustū est q̄ in creaturis er
retis. **H**oc v̄bū cordi demē
tis ph̄i valde īhesit. ita q̄
fidē xp̄i a barnaba īstīnat⁹
recepit et in iudeā ad petrū
postmodū p̄p̄avit. **Q**uē
ille de fidē xp̄i instruit et a
nime īmortalitatē euiden
tē edocuit. **E**o tpe symō ma
gus duos discipulos ha
bebat. **L**aquilā et nicetam.
Qui eius fallacias agnos
cētes eū reliq̄rūt et ad pe
trū confugerūt eiusq; dis
cipuli s̄ effā. **C**ū aut̄ petr⁹
demētē de sua interrogasset
p̄genie ille q̄ man et fr̄i
bz et p̄ū acciderit p̄ ordine
enarravit. **A**ddens q̄ arde
bat q̄ nūc cū fr̄ibz in man
pisset. **Q**uō audīēs petrus la
cimas continue nō potuit.
Quadā aut̄ die petrus cū
discipulis suis ad insulā ī
qua matidiana nūc demē
tis morabatur venit ubi
q̄dam colūpne vitree mi
re magnitudinis erāt. **Q**uā
cū petrus cū cetis miraret
videns ip̄am mēdicantē. aut̄
nō potius suis manibus
oparetur īcepavit. **Q**ue
rūdit sp̄em tūc dūc manu
ū habeo q̄ meis sic sunt

debilitate moribus ut oīno
sint insensibiles effē atq;
vānā in mare me pāpital
se ut ult' nō vīverē. Cui pe
trus. Quid ē hoc q' loq'ris? t
nefas q' anime eoz q' se i
reimūt gūt pūiūar. Cui
illa. Vānā hoc in certū fie
ret q' aīe p' mortē vivāt
liber' em' mēpām occide
rē ut saltē vna hora dulces
meos natos videre possē
Cūq; petrus ab ea causam
tante cōtrae interrogass; et ei
illa ordinē geste rei nar
rass; ait petrus. Est quidā
adolescēs apud me nōmīe
demēs qui hec q' refers ti
mū ac frīb; asserit accidit
se. Qd' illa audiēs nimio
stupore p'cussa corruit. Cū
q' ad semetipām redisset
cū lacrimis ait. Ego sū ado
lescēs nū. et pādē ad pedē
petri rogare eū cepit ut si
bi filiū suū festināter ostē
dē dignaret'. Cui petrus. Cū a
dolescentē vidēs paululū dis
sila quousq; ab insula cū
navi egrediamū. Qd' cū se
fāvā pūiūss; tenēs petrus
manū eius ipām ad navē
ubi erat demēs ducebat;
Videns uō demēs petrum
manū mulierē ducēte videre
cepit. Mox aut ut mulier

iuxta demētē fuit se contē
re nō potuit. s; statim ī am
plexus eius ruit et aēbro os
culai cepit. quā ille tamq;
insaniētē mulierē cū indig
nacōne repellebat. et adū
sus petrū indignacōe nō
modica mouebat'. Cui pe
trus. Quid agis o fili de
mēs? noli repellē matrē
tuā. Qd' cū audiss; demēs
lacrimis itulū sup iacentē
matrē conadit et eā rōg
nosce cepit. Tunc ad p'cep
tū petri hospita sua q' pa
litica iacebat adducit' et
ab eo cōtinuo libatur. Tūc
nū demētē de p'ie interroga
uit. Cui ille. Ad te q'rendū
uit et ult' nō redyt. At il
la audiēs solūmō suspi
rauit. Grande em' p' filio
tūento gaudiū habens re
liquos cōsololabat' mero
res. Intēa cū miceta et aq
la abeēt et redeūtes mu
lierē cū petro vidissēt que
nā sit hec mulier p'actā
tur. Quib; demēs ait. Nā
mea ē. quā in redonauit
deus p' dūm meū petrum
Post hec petrus omīa eis
p' ordinē enarrauit. Qd' cū
audissēt miceta et aquila
subito surrexerūt et obstu
pescā cōcūbai ceperūt dice

tes. dñator dñe deus. uera
ne sūt hec an sopnū est
qd' audiui? **Et** petr' si n̄
inq' nos iulaniū? hec uā
sunt. **At** illi facie confricti
res. **Nos** sum' faustinus
et faustus quos n̄r ur̄a ī
mari estimat itēisse. **Et** ac
currētes in amplex' n̄ris
ruūt et eā crebrius osculā
tur. **At** illa ait. Qd' uol' h'
ēē? **Ad** quā petrus. Isti sūt
fily au' faustin' et faustus
quos ī mai' pille putabas
Hoc audies n̄r p̄ minuo
gaudio uelut amēs effecta
corruit. **Post** ad se rediens
ait. **Obsecro** uos dilāssi filij
narrate in quō euasistis.
Qui rīderūt. Cū nauis fu
isset resoluta et nos sup' qm̄
dā tabulā uehemur quidā
pirate uos inueniētes ī suā
nauim posuerūt. ac muta
tis noib' audā nos honeste
uidue iustina noīe vendi
derūt. **Que** nos habuit tā
q' filios et libealib' arab'
nos erudiū fecit. **Tandē** phi
losophie opam dedim' et
symoni audā nobiscū edu
cato adhesim'. **Cūq'** eue
fallaciā cognoscēm' ipm̄
om̄io deseruim' et petri dis
cipuli p' zachēū effā sum'
Sequēti autē die assumptis

petrus trib' frīb' s. clemēte
aquila et niceta ad quēdam
secretiore locū orōnis grā cō
scendit. **Quos** ueniendus q'
dā senex s; tū paup' alloq' ce
pit dicēs. **Misēor** vñ fratres
q' sub spē pietatis uos gra
uiter errare cōsidō. **Neq'** enī
deus ē neq' cultus hic aliq'
est. nec puidēcia in mūdo:
s; fortuitis casus et genēs
oīa agūt sicut et ego ex me
ipō mai'iste cōperi. in disa
plina mathēsis p̄ cetis eru
ditus. **Nolite** ergo errare. si
ue ergo orēs siue nō. q' uel
tra genēsis continet uobis
eit. **Clemēs** autē in eū rē
piēs aīo pulsabat. et sibi
se eū alias uidisse uideba
tur. **Cūq'** de mādato petri
clemēs aquila et niceta cū
eo diuicius disputassēt et
puidēciā aptis roib' osten
dissent eūq' ob reuerēciam
crebro patrē vocarēt. dixit
aquila. **Quid** nūc ē ut eū
patrē uocem' cū in mādā
tis habeam' neminē sup
trām prēm uocare? **Et** post
hec respiciēs ad senē ait:
Nō iūriose accipias patrē
q' frēm meū culpam q' re
patrē uocaret. **Habem'** enī
tale mādātū ne aliq' noīe
isto uocem'. **Cūq'** aquila h'

dyll; usque omni astancu ce
tus vna cu seue et petro. Et
cu ille tam usus inqret dir
it ad eu demes. **Q**uia facis
id de quo alios culpas seue
prem vocando. At ille nega
bat dicens. **V**e nescio si eu
prem vocaueri. **V**im cu satis
de pudentia disputatu esset
dixit seuer. **C**redere utiq pui
dena ee h a pna conscia
phibeor hinc fidei accomo
dare consensu. **N**oui enim
mea et coniugis mee genesis
Et scio ea q vniatq uru
dictabat genitris accidisse
Audite g coniugis mee the
ma et iuciens scena au
entis accidit. **H**abuit na
q marit cu venie sup cen
tu. **I**una uo in ocafu i do
mo maris et finibz sacru.
Quod scena adultas facit. t
seruos ppos amae in pe
gre et in aquis demergi. q
et ita fan e. **I**nadit naq i
amore serui et picin atq
obpbiu metuens cu ipso
aufugit et in mari perit
Non sicut se meus retulit ip
su primo admanuit. h cum
ipe sibi assentire noller in
serui sue libidinis amore
erroret. **N**ec cu ei imputau
du est q ea genesis hoc fa
ce compulit. **N**arrauitq q

mo sopnu fixit et quo cu
libeis arhenas vades nauif
gro peierit. **C**um filij in eum
bellat irue et re apure phi
buit petrus dices. **Q**uietate
quoadusq in placuit. **D**ixit
q ei petrus. **S**i hodie coniuge
tua castissima cu tribz filijs
assignauo credis q genesis
nichil sit. **C**ui ille. **S**icut im
possibile est te exhibe qd p
misisti ita ipossibile est ge
nesim ad fieri. **D**ixitq petrus
Faciste e filius tuus demes
et hy duo genui tui faustini
et faustus. **T**uc seuer resolu
as uibus accidit et q exa
minis fuis e. **F**ilij aut irru
etes in eu osculabatur vere
res ne spm reuocae posset
Tande ad se redies omia q
acciderant p ordine audiuit
Tuc subito uxor adueit et
cu lacrimis clamare cepit. **V**bi
e vir meus et dñs me? **H**ic
cu illa q ames clamaret
seuer currit et cu multa
lacrimis amplecti et stringe
ea cepit. **D**u igit simul ma
nent. adueit quida nūcius
apione et ambione fausti
nam amassios cu symo
ne mago hospiti. de quo
ru aduentu faustinianus
valde gaudius ad eos uisi
tados iuit. **E**t ecce nūcius

venit qui dicitur uirum cesa-
ris antiochia aduenisse
ut magos omnes quereret et
morte puniret. Tunc symon
magus in odium filiorum quod ip-
sum reliquerant uultus sui simi-
tudinem in faustianum ipsi
sic ut non faustianum sed sym-
on magus ab omnibus puta-
retur. hoc autem fecit ut a mil-
itibus cesaris loco sui teneretur
et occideretur. Ipse autem symon
de patribus illis abcessit. Cum autem
faustianum ad petrum et ad
filios redisset expauerunt filii
uultum symonis in eum intuen-
tes vocem autem patris sui audien-
tes. solus autem petrus erat qui
uultum eius naturale uidebat.
Cumque filii eius et uxor eius re-
fugerent et excreuerunt dicebat
eis. Cur excreui et fugias pa-
tre uirum? Qui responderunt quod id
eum refugerent quod in eo uultus sym-
onis magi appareret. Confe-
cerat enim symon quoddam un-
guentum et faciem eius punxerat
et uultum suum arte magica in
eum impresserat. Ipse igitur la-
mentabatur et dicebat. Quid
mihi misero accidit ut una di-
e recognitus ab uxore et filiis
letari non potuerim cum eis. Ux-
or uero sparsis crinibus et filii
plurimum flebant. Symon autem
magus dum adhuc esset an-

thiochie petrum plurimum in-
famauit magum maleficum
et homicidam eum dicendo.
Denique in tantum aduersus petrum
populum coramauit ut ipsum plu-
rimum inuicere afficeretur. **D**ixit
ergo petrus faustianum
Quid quidem symon magus esse
videns perge antiochia et
coram omni populo me excusa.
ac ea que de me dixit symon
ex persona sua recta. **P**er hoc
ego antiochia ueniam et a-
lienum hunc uultum a te effu-
gabo et ipsum omnibus prout
tibi reddam. Sed tamen nullomodo
credendum est quod beatus petrus
mentem mandauit cum deus in
indigeat nostro medicamento. **I**deo
tinerarij demeritis in quo huius
scripta liber apocryphus est. uerum
ut quibusdam placet suscipi-
endus in talibus. **I**mpugnabile
dicitur per quod petrus si diligenter
uerba eius consideretur. non si-
bi dixit ut symonem magum
se diceret. sed ut populo effigiem
faciei supinductam ostenderet
petrum ex persona symonis com-
medaret et mala que dixerat re-
uocaret. Et ille dixit se esse
symonem non quantum ad ueri-
tatem sed quantum ad appellationem
vultus. **U**bi quod dixit infra faustianum
anuis. Ego symon et sic debet
accipi. i. quantum ad appellationem

videor eē symō. fuit ergo ^{symō} sup
ple putatu. **Q**uerit igitur
faulstianu? pī demētis au
thiochiā et pplm cōuocans
dixit. Ego symō ānuāo vob
et cōfiteor omīa fefellisse de
petro. Neq̄q̄ enī est seductor
ul' magus s; ad salutē nū
di nullus. Quapp̄ si de eo
aliqui cōt' ipm dixerō me tā
q̄ seductore et maleficiū re
pellatis. nūc enī pūam a
go. q̄ male me dixisse agnos
co. **N**oneo igit' vos ut ipi
credatis ne et vos et ciuitas
vr̄a insul' peatis. Cūq; h' oīa
q̄ petrus iussit cōpless; et in
amōre petri pplm inatasset
petrus ad eū venit et orōne
fca effigie wltis symōis ab
eo penitus effugauit. **P**ls at
anchoch' petru benignē re
cepit et ipm in cathedra sū
binauit. **Q**d' audies symō
illuc perit et pplm cōuocās
dixit. **N**uor q̄ cū vos salu
brūz p̄ceptis iſtruxerī et a se
ductore petro vos caue mo
nuerī. vos ipm nō solū au
distis s; etiā epāl cathedra
sublimastis. Cūc omīs cum
furore adūsus eū dixerūt:
mōstro nobis filis es? an
nūdius tercius te penituit
se dicebas et nūc te et nos
p̄capitare conaīs? **E**t ipetū

in eū facētes cū ignominia
eū prius expulerūt. **H**ec oīa
demēs in libro suo de seipso
narrat et hāc hystoriā ibidē
ſerui. **P**er hēc aut' cū petrus
romā veniss; et suā passio
nē iminē videt demētē p̄
se epm ordinauit. **M**ortuo
igitur p̄uape aplōz petro
demēs vir puidus p̄caues
infuturū. ne. l. p hoc exēplū
quilibz uellz sibi ī etiā suc
cessore statue. et hēditate sū
arū dñi posside. tūc cessit
et postmodū ceto. **P**er hos
aut' demēs eligit' et p̄sudere
cōpellitur. **Q**ui ita morū
ornamēto pollebat ut iu
deis et gentibz et oībz xpīa
nis pplis cōplacēt. **S**in
gularū inopes regionū noi
nati sēptos habebat. **E**t q̄s
baptismi s̄ficacōe mūdaue
rat nō sinebat fieri publice
mediatati subiectos. **C**ū ita
q̄ domitilla vginē neptē do
miniani ipatoris sacro ve
lamine cōsecrass; et theodo
rā uxore siliunij amica ipa
toris ad fidē cōuerass; et in
castitatis pposito manē p
mittet. siliunius zelo ductus
etiā p̄ uxore suā occulte
inuit. scire volēs. p̄ qd' il
la sic etiā frequētare. **A**t
ubi a scō demēte orō fusa ē.

et a populo rursus est amen. si
simum? cecus et surdus peni-
tus ē effus. Qui statim pueris
suis dixit. Cito me tollite
et foras eiate. pueri autē p
totā etiam eū grabatū. s
ad ianuas puenire nō po-
tunt. Quos cū uidisset the-
odora sic errantes. pmo qui-
dē ab eis declinavit putās
q vir suus eā cognoscere
posset. Postmodū at quā
hoc eēt interrogauit. Qui dix-
erūt. Dñs nŕ dū uult uidē
et audire q nō licet cecus
et surdus effrāis ē. Tūc illa
in orōne se dedit deprecās ut
vir suus in exire posset. et
per orōne dixit pueris. Ire
mō et pducite dñm vŕm
ad domū. Cūq abisset the-
odora scō clementi q accide-
rit indicauit. Tūc scūs cle-
mēs rogatu theodore ad
eū venit. et ipm tūenit a-
ptis oculis nil videntē et
nichil penitus audientē:
Cūq clemēs p eo orasset et
ille auditū et lūmē recepisset
vidēs clemētē iuxta cō-
iugē stantē amēs efficitur
et se illulū magias artib⁹
suspiciat. precepitq seruis
suis ut tenent clemētē di-
cens. Ut ingredietur ad uxō-
rē meā me magias artib⁹

exercitauit. precepitq multis
ut clementē ligarēt et liga-
tū traherēt. At illi ligantes
colūpnas iacentes et saxa
putabāt etiā sic sisimmo vi-
debat. q scū clemētē cum
suis deias traherēt et liga-
rēt. Tūc clemēs sisimmo ait
q saxa deos dias saxa the-
meruisti. Ille autē vē ligati
eū extimās ait. Ego te mi-
ficia faciā. Clemēs autē inde
abcedēs theodora rogauit
ne ab orōne cessaret donec
virū suū dñs visitaret. Cū
tū igitur theodore petr⁹ apl⁹
appuit dicens ei. P te vir tu⁹
saluabitur ut impleat qd
dixit fr̄ me⁹ paulus. Sal-
uabitur vir fidehs p ui-
uerē fidelē. Et hec dicens ab-
cessit. Statimq sisimmo uxō-
rē suā vocauit ad se obse-
crās ut p se oraret et scū
clementē ad se vocaret. Cū
tū venisset ipm in fide istrū-
it. et eū cū cecens tredecim
baptisauit de domo sua. P
hūc aut sisimmo multa no-
biles et amia nerue ipso-
ris crediderūt. Tūc comē-
sacroꝝ pecūiam multas de-
dit et cont scū clemētē
seditionē maximā excitauit.
Tūc mamertinus urbis
pŕfāis ppli seditionē nō fe-

res ad se demetere adduci fe-
at. Quē cū redargueret et ad
se inclinare acceptaret. ille a-
it. Optare te ad rōne accede-
nā si canes multi cont' nos
latuerint. et nos moribus
attractauint. nūq' nob' hoc
pūc auferre q' nos sum' rō-
nabiles hoīes et ipi sūt urō-
nabiles canes: sedicō igitur
ab ipis exorta ostendit se
nichil habē certū ul' vīn. Et
māntan' de eo tīano ipa-
tor ~~ipari~~ sabbēs rūsū acce-
pit q' a' sacrificet a' tūs pō-
nī mare in hēmo q' adiacet
ciuitati rōne ipm in exiliū
mūter. Tūc prefect' demēa
cū lacrimis ait Deus tuus q'
pure colis ipē te adiunet. Is-
taūs aut ei nāue tribuit et
omīa nācia nūstrauit. Nō
a aut clera et laya eū in
exiliū sūt seata. Istāūs at
in insulā inuenit ibi plus
q' duo milia xpianoz ibi
dē iam dudū ad secunda n-
maruora dāpnatoz. Qui
sān demetere uidētes statim
in fletu et lacrimis pūperit
Quos ille cōsolās ait. Nō
meis meritis ad uos me-
milit dūs vīe corone pūa-
pē me fieri. Et cū ab eis di-
diasset q' a sexto milario
aquā suis humeīs deporta-

ret dicit eis. **D**icem' omnes
dūm ihū ut cōfessoribz suis
fontē in isto loco ac venas
apiat. Et qui paullit petra
in deserto syna et fluxerūt
aque i habūdantiā ipē no-
bis latē effluētē impaart
ut de eius bñficijs gratule-
m'. Cūq' orōne frā inde cū
spicet. uidit agnū stantē q'
pede dextro erecto qī locū epō
ostēdebat. Et intelligēs do-
minū ihū cristū quē sol'
ipē uidebat prerit ad locū
et dixit. In noīe pīs et filij
et spūs sū in isto loco pūa-
te. S; cū nullus in ipō loco
in quo agnus stētat cōtin-
get ipē accepto breui sattu-
lo leui ictu locū sub pede ag-
ni paullit et statim maxim'
fons erupit et in flumīnē
creuit. Tūc vniūsis gaude-
tibz demēs ait. Flūs impe-
tus letificat ciuitatē dei: +
Ad hanc famā multi con-
fluxerūt. et vna die quīngēa
+ āpl' ab eo baptisma sus-
ceperūt. et p'dolor' templa
destruētēs p' totā pūiam
infra annū xv ecās edifi-
cauerūt. **P**ost res at an-
nos tīanus impator h' au-
diēs quēdam ducē illuc mi-
sit. Qui cū omīs libent' mo-
ri cōspicet multitudinē cel-

lit et solū dementē ligata
ad collū eius anchora ī ma-
ri p̄cipit dīcēs. **I**ā non
potūnt ipm̄ p̄ deo colere. **S**cā-
te aut̄ om̄i multitudine ad-
litus maris cornel⁹ et p̄he-
bus discipuli eius. om̄s o-
rare p̄ceperūt ut dñs corp⁹
sui maris eis monstraret.
Statinq; māi p̄ tria milia-
ria recedēte om̄s p̄ sicū in-
gressi inuenerūt in modū
templi marmorei hīcaciū
a deo patū et ibi in archa
corpus scā demētis et an-
chora iuxta eū. **R**euelatū
est aut̄ discipulis ne cor-
pus eius inde tollent. **O**m̄i
aut̄ anno tpe passiōis eius
p̄ septē dies ad tā miliaria
mare recedit et sicū iter ad-
uenientib; cōbit. **I**n una aut̄
solēpnitate mulier quedā
cū filio suo puulo ad locū
accessit. **C**ompletis at̄ festiui-
tatis solēpnijs cū mulier ob-
dormiret. sonus iundāciū aq̄-
rū subito fact⁹ est. **M**ulier at̄
circa et filij sui oblita cū reli-
qua multitudine ad ripam
aufugit. **Q**ui postmodū filij
memor cū euulatu marino
flebat. et usq; ad celū lame-
tabiles voces dabat. ac per
littoza clamans et euulans
disurrebat. si forte filij corpus

a littozib; eieciū uidēt. **S**i cū
in ea spes om̄is deficeret ad dñm
redijt. et totū illū annū
in fletu et merore duxit. **P**er
annū igitur a p̄to mari oēs
anciapās ad locū conata
venit. si forte de filio aliqd
vestigij inuenire possit. **C**ū
ergo aū tumultū sancti de-
mētis se in ordnē dedisset.
surgens uidit infantē in lo-
co in quo eū reliquerat dormi-
entē. **E**stimans aut̄ eū defū-
tū accessit. p̄p̄ius q̄ corpus
collectura exanime. s; cū eū
dormientē cognouisset. exa-
tū uelocit̄ expectantib; p̄p̄is
icolumē in ulnis lenauit.
et ubi iā p̄ illū annū fuit re-
q̄siuit. **I**lle aut̄ se uelare nō
dixit si ānus integer p̄terierat
s; cū vni⁹ noctis spacio se
suauit̄ dormiuisse putabat.
Ambro⁹ in p̄facōe sic ait.
Cū iniquissim⁹ p̄secutor be-
atū dñmētē penis afficē a
dyabolo cogētur. nō ei comit̄
cū intulit s; triumphū. **F**actū
tur ergo martyr in fluctib;
ut mergatur et ex hoc pue-
nit ad p̄mū. vñ petr⁹ ma-
gist⁹ eius puenit ad celum.
Ambroz igr̄ in fluctib; xps
ap̄bās mētēs demētē ad
palma victorie de p̄fundo
reuocat petrū ad celestia r̄ḡ

na in eodē elemēto ne mer
 genur eleuat. Refert leo hosti
 culis ep̄s q̄ tpe quo michael
 impator uenit rome rege
 bat impiū. sacerdos qdā no
 mine philosphus cū tersonā
 uenisset et de hys q̄ narrant
 in historia demēas habi
 tatores interrogasset q̄ ad
 uene potius q̄ indigene
 hītatōes se uelare p̄fessi sūt.
 Siq̄dē miraculū marini
 recessus ob culpā inhītan
 tū iam diu cessauit et ob
 incursum barbarorū templū
 destructū fuit. et archa cū
 corpe marinis fluctibz obui
 ta. Sup̄ quo miraculū p̄h̄s
 et accessēs ad miraculū no
 mīe georgiā cū ep̄o et de
 ro et ip̄lo accessit ad q̄ren
 dū sacras reliq̄as ad insu
 lā in qua estabat eē cor
 pus martyris. ubi cū ym
 mis et oīonibz fodientes
 diuina reuelacōe inuenerūt
 corpus et anchorā cū qua
 fuerat in mari. p̄iectū et de
 portauerūt tersonā. Deīn
 p̄dāis philosphus cū cor
 pore s̄c̄i demēas romā ue
 nit et multis ostensis mi
 raculis in eccl̄a que nūc dī
 s̄c̄i demēas honorifice col
 locatū fuit. ....

De sancto arilogono: ....

Arilogon^{us} iussu dyode
 ciani in carce recludit^{ur}
 ubi s̄c̄i anastasiē alimouys
 fouebatur. Cū ergo anastasi
 ani uir eius in artillia custo
 dia posuisset arilogono qui
 eā erudiebat talia s̄c̄pta dixer
 it. S̄c̄o confessori xp̄i arilogo
 no anastasia sacrilegi iugū
 maria suscepit cū deo mise
 rante chorū mēta infirmi
 tate dedinās die noctiqz id
 mū nūc ihesu cristi āplector
 vestigia. cū iste patimouum
 meū ex quo illustrat^{ur} cū in
 dignacōe ac turpibz p̄dola
 ris exhaustat. me quoz ve
 lut magā atqz sacrilegā cul
 todie tam grauissime mā
 apauit ut me uicā t̄palem
 amittē suspicer. nichil enī su
 pest nisi ut amisso spū mor
 ti succūbam in q̄ morte licet
 glouer cū mea mēs ualde
 conteratur q̄ opes mee q̄s
 deo deuotam a turpibz con
 sumūtur. Vale uir dei et me
 mēto mei. Cui arilogon^{us} sic
 rēdit. Vide ne turberis ī hoc
 q̄ pie uiuēt tibi inferant^{ur}
 adūsa. nō enī deap̄is s̄ p̄ba
 us. ato ad te placatū temp^{us}
 cōuertet et q̄ post noctis
 tenebras floudū dei luīnē
 aspiciens atqz p̄t̄ glaci
 frigus aurea c̄ t̄p̄a et sere

na succederet. **V**ale in domo
et ora p me. Deniq; cū bēa
anastasia sic in custodia ar
taretur ut uir ei panis qua
dians daretur estimās se mo
nitiōe scō arilogono eplām
in hec vba scripsit. Confesso
ri scō arilogono anastasia.
Finis venit corporis memēto
mei ut egrediētē aīam me
am ipse suscipiat p au' amo
re ista sustineo q̄ ex ore hui'
vetule recognouis. Cū ille
respsit. **D**emp est ut lūmē
tenebre antecēdāt. sic etiam
p' infirmitatē salus reuēit
et uita p' mortē p'mittitur
vno fine claudūtur et adū
sa hui' mūdi et p'spā. ul' ut
tristib; despacō ul' lens elacō
domietur. **V**nu' mare ē in q'
nauidē corporis nū uelisi
cāt. et sub vno corporis guber
natore aīe nre nauticō fū
gunt' offīcio. **Q**uorūda' igitur
naues fortissimis carinaz
uerib; solidare crebros equo
ris conuatos fluct; illele
ptereūt. quorūda' uo fragili
uictura lignoz ead' in trā
quillo uiciniū mori efficiūt
ausū. **I**n aut' o xpi famula
quas trophēū tota mente
cōstringe et tempam ad op'
dei ipara. **E**gitur dyodeca
annis aqlegie pab' posic

reos xpianos occidēs sām m
logonū sibi pūtar iussit. **C**ū
cū diceret. accipe p'tatē p'fati
re tue et cōsulatū quīs tu
et sacrificia dīs. rēdit arilo
gonus. **V**nu' deū in celo ado
ro et dignitates tuas q̄ lu
tū contēpno. **D**ata g' sup' ei
sua ad quēda' locū duat
et ibidē prius decollat. **C**ū
corpus cū capite scīs zelus
p'stiter sepeliuit. **P**logus

Racherina dicitur a ca
cha qd' est vniūsalis et
ruina q̄ vniūsalis ruina.
Quē em' edificū dyaboli
ea vlicer corruit. **N**am in ea
runt edificū supbie p' hūilitatē
quā habuit. carnalis cō
cupia p' v'ginitatē quā sua
uiti cupiditatis mūdane q̄
onūa mūdāna despexit. **C**ol
di kacherina q̄ kacherina.
Ipa em' sibi p' bona opa q̄
tam kacherinā fecit p' quā ul'
q̄ ad celū ascendit. **D** **S**ā
Racherina **kacherina**
Rosti regis filia omī
bz liberalib; studiis erudita
fuit. **C**ū aut' maxenā? ipa
cor omīs tā diuites q' pau
pes ad alexandriā conuocā
set ut ydolis imolaret et
xpianos imolare nolētes
punitet. kacherina cū ei
noy decē et octo et ī palatō

diuicijs et pueis pleno so-
la remāssit. audiuit aiāliū
diuisorū unigitus et cantan-
tū plausus missio illuc mū-
nicio īquiri iussit celeriter
qd hoc eēt. Qd' ai didicissit
assumptis aliqibz de palatō sig-
no crucis se munies illuc
accessit ibiqz multos xpianos
metu mortis ad sacrificia i-
re cōsperit. **Que** uehementi
dolore cordis sauciata ad i-
paratōre se audaci ingressit et
sic ait. **Salutacōne** i pferre
et ordinis dignitas et rois
via monebat. si creatorē ce-
lorū agnosces et a dys aūm
reuocares. **Et** ai ianu-
am templi p uarias cōdusi-
ones sylogismorū allegorice
et mathanomicē discit et mul-
tice multa ai cesare disputa-
uit. **Deū** redies ad cōe collo-
quū dicit. **Hec** i tamqz sa-
piētā pferre curauit. **Nūc** at
quare lucasū congregasti
hanc mltitudinē ad colēdā
stulticiā ydolorū. **Miraris** h-
cēplū manu artificū opatū
miraris ornāmēta pāosa
q uelut puluis ai facit nē
ti erūt. mirare potius celum
et terram mare et oīa q in e-
is sunt. mirare ornāmēta
celorū solē uidelz et lunam
et stellas. **Mirare** familarū

corū qualic a mūdi ītāo usqz
ad finem nocte ac die curit
ad occidentē et redeūt ad ori-
entē. nec unqz fatigātur. **Et**
ai hoc aiaduertis iūtroga
et discit q's sit corū potentior
Qū aut ipm ipō donāte itel-
lexeris nec silem illi īuenire
ualuis ipm adora ipm glori-
fica. **Ipē** est deus deorū et do-
min⁹ dūanctū. **Cūqz** de filij
dei incarnacione sapiēt plu-
rima disputassit. stupescās ce-
sar nō ualuit ad hoc rēdere
Tandē ad se reuēsus dixit ad
eam. **Sine** mulier sine uos
finire sacrificiū et p h' rē
sa reddem. **Precepit** g' eā ad
palaciū duci et ai omī dili-
genā custodiri admirans
uimū eius prudēciā et cor-
pis pulchritudinē. **Erat** enī
speciosa ualde et incredibili
pulchritudinē omī oculis ā-
miabilis uidebat. **Veniēs** g'
cesar ad palaciū dixit kathi-
ne. **Audiuim⁹** tuā eloquēciā
et mirati sum⁹ tuā prudēciā
s; in deorū sacrificijs occupā-
ti onūa plene itelligē nequi-
um. **Nūc** at ab ītāo pge-
niā tuā requirū. **Et** sancta
ad h'. **Scptū** est. nec te collau-
des nec te culpauis ipē. Hoc
faciūt stulti quo glā uerac-
tanis. **Confiteor** tū meā pge-

me nō timore iactantiae sed
humilitatis amore. Ego enī sū
bachemā colti regis filia. que
quāuis in purpura sum na
ta et liberalibz disciplis non
mediocrit̃ instructa. hec tamē
oīa concepī et ad dñm ih̃m
cōfugi. **D**u aut̃ quos colis nō
te nec alios uinire possunt
Ergo infelices talū cultor
es a quibz iuocati ī uicīa
te nō assūt in tribulacōe nō
succurrūt. in periculis nō defe
diunt. **C**ui rex. Si ita ē ut as
seris ergo totus mūdus er
rat et tu sola vīn dicis. **C**ū tū
omē testimoniū in ore duorū
ul̃ triū testū cōfirmer̃. si an
gelus eēs. si cēlica ṽtus. adh̃
tibi credē nemo debet. q̃nto
min⁹ cū scīa fragilis eēs p̃ba
ris? **C**ui illa. Ne obsecro ce
sar a furore tuo te vīna per
mittas. in sapiēns aīo nō
stet curbacō dura. **S**ic nāq;
poeta ait. Tu si aīo te rixeris
rex eis. si corpore seruus. **E**t
rex. **N**ō uideo pestifā callidi
tate uos illaq̃are disponis
dū me exempla ph̃orū p̃tra
hē uiteris. **V**ides aut̃ cesar
q̃ eius sapiēcie obuiare nō
posset. mādauit occulte p̃ lu
cias ut omīs g̃matia et re
thores ad p̃torū allerādū
festināt̃ ueniret̃ īmēsa mu

107
tia receptū si conuocatiōe
ṽguē suus assertoribz sup̃a
rent. **A**dducti sūt igitur de
diuīs p̃uicis quinquaginta
oratores qui omīs mortales
in omī mūdāna sapiā ex
celebant. **Q**uibz interrogā
b⁹ aut̃ de tā remotis p̃tib⁹ e
uocati fuissent cesar rīdit
Est apud nos puella sensu
et prudēcia īcompabilis q̃
omīs sapiētes confutat et
deos nr̃os demones eē affir
mat quā si sup̃auis ad p̃
p̃ia cū magno honore redi
bitis. **A**d hec vnus indig
tus stomachā uoce rīdit
O magnū impator cōsili
ū q̃ ob vni⁹ puelle cōfutatū
sapiētes mūdi de remotis
p̃tibz aduocauit. cū vnus
de nr̃is clientulis eā potat̃
leuissime cōfutare. **C**ui rex
Poterā eā quidē ad sacrafi
candū ipellere. s; melius in
dicauit ut argumētis peni
tus cōfuter̃. **C**ui illi dixerūt
Adducat̃ corā uobis puella
ut sua temēitate cōiuncta mū
q̃ se nisi hodie sapiētes in
disse cognoscat. **S**; cū uirgo
certamē qd̃ sibi īminebat
didicisset totā se dño cōmen
dauit. **E**t ecce angelus dñi
assit et ut cōstanti ageret
admonuit. **A**sserēs q̃ nō so

hū ab illis vincā nō poterit
 s; potius illa ip̄os cōuersos
 ad palmā martirij dēstīa
 bit. **C**ū ergo corā oratorib;
 adducta fuisset dixit īpator
 Quali iudicō cōtē vnā pu
 ellā quāq̄ginta oratores op
 ponis quos et p̄ uictoria re
 munādos p̄mittis et me
 sine spe tūcedis pugnare cō
 pellis. **E**rit tū in dñs ihesu
 cristus merces q̄ est spes et
 corona p̄ se dācō. **C**ū
 cū oratores deū fici hōiem a
 pat̄ impossibile dicerēt v
 go eā hōc a genitib; eē pre
 dācō ostēdit. Nam plato al
 scit deū cū rōcūdū et detur
 ratū. **S**ibilla quo; ait sic
 felix ille deus ligno q̄ p̄dit
 ab alto. **C**ū igitur uirgo cū
 oratorib; sapientissime dispu
 taret et eos aptis rōib; cō
 futaet obstupescit illi et qd
 dicent nō inueniētes inua
 penit; s; effā. **T**unc īpator
 nimio cōtē eos furore reple
 tus īcepit eos cepit ait ab
 vna puella tam turpē se
 vicia p̄mittent. **T**ūc vnus
 magnū aliorū sic ait. **N**oue
 ris īpator q̄ null; vniq̄
 qm̄ nos stare potuit quin
 cōtinuo vincētur. **H**ec autē
 puella in qua spūs dei lo
 quitur sic nos ī admīracōne

cōuertit ut cōtē xp̄m aliqd
 dicē aut oīno uesam; a
 penit; formidē. **V**nū īmpa
 tor cōstantē fatemur q̄ nū
 pbabiliore sūiam de diis q̄
 quos usq; mō colim; p̄tule
 ris ecce oīus ad cristū cōu
 rent. **A**udies hoc t̄p̄nus
 nimio furore succensius oīs
 ī medio ciuitatis cremari ius
 sit. **A**c uirgo ip̄os cōfortās ad
 martiriū cōstātes efficit et
 de fide diligētē instruit. **C**ū
 ergo signo crucis munita flā
 mus fuissent uicti ita aīas
 dñō reddiderūt ut nec capil
 li nec uestimēta eorū ab ig
 ne in aliquo ledēt. **C**ū au
 tē a xp̄ianis fuisset sepulta
 grānus v̄gini loq̄r dicens
O uirgo quōla iuueni tu
 e cōsule et p̄ reginā ī pala
 tio meo secūda notabis et p̄
 magiē tuā ī medio ciuitatis
 fabricata a cūctis uelut dea
 adorabis. **C**ū uirgo. desine ta
 lia dicē q̄ scelus s; eā cogi
 rare. **E**go me xp̄o sponsā tra
 didi. ille glā mea ille spon
 sus. ille amor me. ille dul
 cedo et dilectō mea. ab eius a
 more nec blādīmēta nec cor
 mēta me potūnt reuocare.
Tunc ille fēuore repletus
 iussit eam uestib; spoliata
 scorpiorib; cedi. et cesa in ob

carcere obscurū tradidit. ibique
duodecim diebus fame cruciari
fecit. tunc per quibusdam causis
iustitiam extra regionis con-
finia percedere regina ei in
tanto amore succensa cum pri-
ncipe militum nomine porphyrio
media nocte ad carcerem vir-
ginis peruenit. Quae cum re-
gina introisset iudicem carce-
ris inestabili claritate ful-
gere et angelos plagas vir-
ginis pungeret. Inapientem
virgo etiam ei gaudia pre-
dictavit. et ad fidem conuerteret
maritum suum eidem praedixit.
Et usque ad mediam noctem
sermone perrexit. Quae cum
omnia porphyrius audisset
ad pedes virginis pergit et cum
ducentis militibus fidem rece-
pit. Quia vero per duodecim
dies sine cibo tyrannus eam
esse iussit Christus per hos dies
missa de celo columba candida
celesti eam cibo refouebat. **C**
Deum dominum cum multitudine
angelorum et virginum eidem appa-
ruit dicens. Agnosce filia cre-
atorem tuum. per cuius nomine labori-
osum subisti conflictum constans
esto quia tecum sum. Rediens igitur
imperator eam sibi praestari iussit
et videns eam splendidiorē.
quam tanto ieiunio estimabat
afflictam. putabat quod ali-

quis eam in carcere sustinisset. et
furore repletus custodes cor-
am iussit. Illa vero ait. Ego
ab homine non accipi
sed Christus me per angulum suum con-
trahit. Cui imperator. Redde
oro quod moueo in corde tuo
et noli dubijs tridere sermo-
nibus. non te quod famulam pos-
sides cupimus? sed regina potes
et etiam decore in regno meo
triumphabis. Cui uirgo. Ag-
nosce accede et tu obsecro
et iudicij examine iudica.
sanctio discerne. quem magis
eligere debeo aut potestatem eternam
gloriam et decorum. vel infirmum
mortalem ignobilem et defor-
mem. Tunc imperator indignatus
ait. Ex duobus vnum tibi elige. aut
sacrificare ut viuas aut ex-
sita tormenta subire ut peias
est illa. Quaeque tormenta
potes cogitare ne differas. quod
carne et sanguine meum
Christo offerre desido. sicut ipse
me seipsum obtulit. ipse est de-
us. amator meus pastor et
spiritus unitus meus. **T**unc
quidam praefatus fuerat regi sua-
sit ut infra totum quatuor vo-
tas sarras ferreis et clavis
acutissimis circumseptas pre-
taret ut tam terribile tormen-
tum virginem dissecaret et ceteros
Christianos tam dire moris ex-

plū crederet. **T**ūc uero hūc dūm
exorauit ut ad laudē sui uois
et cōsolationē ppli cōuēntes
ipam machinā dissiparet. **E**t
ecce āgelus dūi molā illā cū
rāto impetu diuellēdo cōtul
sit q̄ quatuor milia gēaliū
incēuit. **R**egina aut̄ q̄ desup
hoc aspiciēbat et usq̄ cū se
celauat statim descēdēs ipato
rē de tanta seuitate durus
iārepauit. **R**ex aut̄ furore re
pletus cū regina sacrificare
cōtēpner̄ iussit eā exātis pu
us manillis decollai. **Q**ue
cū ad martyriū ducēt̄ kathi
nā rogauit ut p se deū exōa
ret. **Q**ue rēdit. **N**e tēas a dō
dilatā regina q̄ tibi hodie p
tūlitorio regno cōmutabit̄
et̄nū et p mortali spōso tibi
imortalē acq̄res. **T**unc illa
constās effcā tortores hortā
batur ne q̄ iussi fūant fa
cē morarētur. **M**inistri igit̄
ex̄t̄ cūitate eā ducētes ferre
is hastilibz manillas eius
euellūt et postmodū caput
pādūt. **C**ui⁹ corpus porphi
rius rapiēs sepeliuit. **S**e
quēta die cū de corpe regine
q̄stio fiēt et multos ex hoc ad
suppliciu p̄trahi grāuus
iubet porphyr⁹ p̄p̄es in
mediū exclamauit. **E**go sū
qui xp̄i famulā sepeliui et

fide xp̄i recepi. **T**ūc maxēan⁹
amēs effcās rugitū tribulē
emittens exclamauit. **O** me
miserū et miserēdū. **E**cce por
phyr⁹ unice aīe mee custos
et totius laboris solaciū de
ceper̄. **A**d cū suis cōmilitōi
bus referret illi panis iūde
rūt. **E**t nos xp̄iani sum⁹ et
mori pati sum⁹. **T**ūc cesar
furore ebr̄ius p̄cepit omēs
cū porphyr̄o decollai et corpa
eorz canibz dimitti. **D**eū ka
thēinā aduocās ait. **Q**uāuis
arte magica reginā mori fe
cis si tū resipueis p̄ma ī pa
lacio meo eis. **H**odie igitur
aut̄ dys sacrificia ~~offerēs~~ a
caput amittes. **C**ui illa. fac
quecūq̄ aīo cōcepisti. parā
eū me inuenies ad oīa sus
ciēda. **D**ata igitur sup̄ e
ā suā decollari iubetur. **Q**
cū ad locū deducta fuisset
erectis in celū oculis orauit
dicēs. **O** spes et salus arde
cū o deus et gl̄a uirginū ihe
su rex bone obsecro te ut q̄
cūq̄ passiois mee mēonā
egerit seu in exitu aīe ul̄ ī
quacūq̄ nēitate me inuocā
uit tue p̄p̄iacōis cōsequat̄
effcā. **S**ūq̄ ē vox ad eā di
cens. **V**eni dilcā mea specō
sa ^{mea} ecce c̄ ianua celi ap̄ta ē
Nā et hys q̄ passionē tuā

celebrantur optata p̄sidia
p̄mittit de celis. **D**eū autē
decollata fuisse de eius corpe
p̄ sanguine lac emanauit:
Angeli autē corpus eius ac
apiētes ab illo loco ad mō
tē synay itine diēni iugia
deduxerūt et ibidē honorifi
ce sepelierūt. **E**x autē ossib;
idē suēt oleū emanat quod
cūctorū debiliū mēbra sanat.
Qualit̄ autē maxēus p̄
hoc scelere et alijs q̄ cōmisit
punitus fuit ī hystoria de in
uēdione quas hētur. **N**o
tādū q̄ b̄tā kathina admi
bilis apper in quinq. **P**rimo ī
sapia. scd̄ in eloquā. ito ī
cōstantia. q̄to ī mūdicia cal
titatis. q̄nto ī p̄uilegio dig
nitatis. **P**rimo igr̄ amia
bilis apparer ī sapiēcia. **I**n
ip̄a enī fuit oīs spēs phie
sue sapie. **D**ia enī diuidi
tur ī theoricā practicā et loy
cam. **T**heorica scēdū quos
dā diuidit̄ in tres scilicet ītellec
tualē. naturalē. et mathe
maticā. **H**abuit igr̄ b̄tā ka
thina sapiām ītellaialē in
cognitōe diuinorū q̄ maxie
usa ē in disputacōe cōt̄ re
thores. q̄b; unū solū deū vni
cē p̄bavit et deos oīs falso
esse cōiuit. **S**cd̄ naturalē
ī cognitōe oīm īferiorū qua

maxie usa ē in disputacōe
cōt̄ ip̄atore sicut patz ibidē
Tercō mathematicā in cōtēp
tu t̄renorū. hec enī forma scēdū
dū boetū speculat̄ formas
sue matia. **H**ac b̄tā kathi
na habuit. q̄n̄ aūm suū ab
oī matiali amore abst̄it:
Hac enī se habē ostēdit cū
ip̄atorū interrogāti r̄ndit. **E**go
enī sū katherina cōst̄ regis
filia q̄ q̄m̄us in purpura
nata ē. **H**ac maxie usa ē
cū regina quā ad cōtēptū
mūdi et desp̄n̄ sui et desid̄
rū regni aīauit. **P**racticā
autē diuiditur ī tres ī ethica
ethonomica publicā sū po
litica. **P**rima docet mores in
formare et se v̄tutib; eror
nare et p̄tinet ad oīs. **S**e
cūda docet familiā b̄n̄ cōpo
nē et p̄tinet ad patressaili
as. **T**ercia docet urbes et po
pulos et rēpublicā b̄n̄ regē
et p̄tinet ad r̄tores urbū.
Hanc enī triplicē sapiām be
ata kathina habuit. **p**rimam
enī habuit cū se oīm̄ morū
honestate cōposuit. **S**ecū
dā cū familiā suā q̄ sibi in
magna relictā fuit laudabi
l̄t̄ rexit. **T**ercā cū impatore
sapiēt̄ instruit. **C**oyca di
dit̄ in tres ī dem̄stratiuā. pro
babile et sophistica. **p**rimū

peruenit ad philosophos. secundum ad re-
thores et dyaleticos Tertium
ad sophistas. Hanc enim ephe-
ram habuisse uidetur cum de ea
scribitur. pueras conclusiones
syllogismorum allegorice et me-
taphorice diserte et iustice
multa cum celsare disputant.
Secundo fuit amabilis in elo-
quentia. Habuit enim eloque-
ntiam facundissimam in predicando
sicut pater in predicationibus su-
is. disertissima in rationem red-
dendo sicut pater cum dicebat
ipatori. Quans hoc templum
manu amicum ~~san~~ ^{re}. Quia
uillima in accipiendo sicut pater
pater in porphyrio et in regina
quos eloqui sui suauitate
ad fidem attraxit. Efficacissima
in conuincendo. sicut pater in re-
thoribus quos tam potenter con-
uincit. **T**ercio in constantia. fu-
it enim constantissima in iniuriis
illis quod ipse contempsit.
Vnde ipatorum ~~minima~~ ^{minima} sic ru-
dit. Quocumque cornicem potes
cogitare ne differas quod carne
et sanguinem meum christo offer-
re desideo. **I**tem. fac quicquid a me co-
repsi. parum me uidebis ad
omnia sustinenda. **S**ecundo in do-
nis oblatas quod respuit. Vnde
cum impator sibi primum quod
eam in palatio sedam haberet
ruditer ~~ruditer~~ ^{ruditer} desine talia dice

quod salus sit etiam cogitare. Ter-
cio in supplicis urogans quod
ea superauit sicut pater cum fu-
it posita in carcere et super rotam
Quarto in inuidia castita-
tis. Seruauit enim castitatem
inter ea inter quod castitas pudica-
ri que sit quicquid. l. affluencia re-
solues. oportunitas induces. in-
uentus lasciuies. libertas effre-
nas. pulchritudo alliaes. Inter
hec beata kacheina castitatem
seruauit. Habuit enim maxi-
mam affluenciam rerum. utpote quod
tam diuinitis pueris suauiter
sic. Habuit oportunitatem utpo-
te quod sui diuina tota die inter suos
famulos uisabat. Huit iter-
etatem inuicem. in sui liberta-
te. quod sola et libera in palatio re-
manebat. De his quatuor di-
super. Kacheina cum esset annorum
decem et octo in palatio diuinitis
et pueris pleno sola remanebat.
Habuit etiam pulchritudinem
vnde dicitur. quod erat speciosa ualde
et incredibili pulchritudine omnium
oculis amabilis uidebatur.
Quinto in privilegio dignita-
tis. Quedam enim privilegia spacia
fuerunt in aliquibus sanctis
domini decedunt ut christi uisitatio
quod fuit in iohanne euangelis-
ta. olei emanatio. quod fuit in be-
ato nicolao. lactis effusio
quod fuit in beato paulo. sepulchrum

iparacō. qd' fuit in bō de
mēte. petitiōnū exauditiō. qd'
fuit in bōa margaita qū o
rauit p agētibz sui mēonā
Hec aut oīa siml' fuerūt in
bōa kacheina sicut patet in
legenda. **De scō sacūno**

Sacūnu' ab aplōz dis
aplis epūs ordinatus
i urbē cholosanā directus est
Cū aut ipō ingrediēte demo
nes a respōsis cessarēt. un
genaliū dixit q' ū sacūnuū
occidēt a dyis suis nil peīr
obtinērēt. Apphēdentes igit'
sacūnuū uolētē sacrificare
ad pedes thauri ligauerūt eū
q' cū stimulis agitatē a sū
ma arce p gradus capitolij
papatuerūt sūq; capite con
fracto et cerebro excusso mar
tyriū felicit' cōsumauit. Cui
corpus due femīe rapiētes i
pfūdo loco ppe metū gēaliū
cōdiderūt. Qd' postea lucel
lores eius ad locū iuerēciore
cūstulerūt. **F**uit alius sac
ūnu' quē romē pfcūs dū i
carcē mactatū in eculeis le
uati. uernis fustibz et scorio
nibz cedi iussit. Deiq; lateri
bz adustis depoliatū de eculeo
decollatū pcepit. **F**uit et ali
sacūnu' apud affricā frat' sū
sacūni qui cū predcō frē suo
et reuocato. et felicitate sorore

dā reuocata. nec uō et cū ppe
tua a grē nobili martyriū
passus ē. Quorū passio alio
tpe potissime icolitur. Cū er
go pconsul eis dixiss; ut pō
lis imolarēt. et illi nullatē
cōsentirēt in carcē missi sunt
Qd' audies p ppetue ad car
cē accurrūt dicēs. filia. quid
feasti. delhorasti gen' tuū. uū
q' aliqis de grē tuo in carcē
missus fuit. Cū aut audisset
q' xpiana eēt in eā cū impe
tu cū digitis ad oculos uincit
et ei oculos erue uoluit et
exclamās egressus ē. **V**i
dit aut bōa ppetua hūmōi
uisione quā in crastino so
cis enarrauit dicēs. Vidi
scalā aureā mirabili altitu
dine usq; ad celū erectā que
adeo angusta eāt ut non
nisi unus et pūus ascendē
poss; . In dextā uō et leuā e
rāt fixi cūcti et gladij fer
rei limati et exacuti ita q'
ascēdens arcta ul' infra se
nullaten' respicē potat sed
semp ad celū cū erāt stare
oportebat. sub ea draco ter
rim' et ingēns forme iace
bat et p timore quilibz ascē
dē formidabat. Vidi et sacū
nuū p eā ascēdētē usq; sur
sū et respiciētē ad nos et
dicētē. Ne timeatis hūc dra

conē s; securi ascēdite ut me
cū esse possitis. her audieret
omēs grās egerūt q; se voca
tos ad martiriū cognoue
rūt. **C**ūta igitur iudicia
cū sacrificare uollēt fecit sac
miniū cū alijs uiris a mulieri
bz separ. et dixit felicitati. ha
bes uirū? Et illa. habeo sed
cōtēpno. Cui ille. **M**isere au
puella ut uiuas maxie cū
infante in utro habeas. Ad
quē ait. fac de me qdq; uis
q; ad tuā uolūtate nūq; tra
here me ualebis. **P**utres
uō bte ppetue cū uiro acur
rētes ifante puulū bte ppe
tue qui adhuc lactabat ad
duxerūt. Et uidēs eā pac stā
te aū prefm cadēs in facie
dixit. filia mea dulcissia mi
serē mei et hui' miserrimi
mris tue. et hui' miserrimi
uii tui qui post te uiuē nō
ualebit. ppetua nō imobilis
stabat. Tunc pī filiū ad collū
eius iactabat et ipē et mar
et marit' ei' man' tenētes
et flentes osculabāt eā dice
res. **M**isere nū filia et uiue
nobiscū. At illa pīcēs puulū
et illos repellēs ait. discedi
te a me iūia dei q; nō uou
uos. Vidēs uō pīcēs eor' cō
stancia dūcissie ubiācos in
carē posuit. Sā uō dū plu

rimū inest eēt de felicitate
q octo iā mēlib; pgnās eāt
p ea orauerūt. et dolores pī
in eam subito irruerūt pepit
q; filiū uiuū. Quidā uō de cul
todib; dixit ad eā. Quid fa
cies cū ante pīcū uenīs si nē
cā giuē aruaris? Rūdit fel
icitas. **H**ic ego p me pāci
ibi. p me deus pāctur. **E**rit
igit' de carē ligatis pī ter
gū manib; et mudatis nati
bz p plateas ducūt et diuis
sis bestijs satiris et ppetua
a leonib; deuorāt. Reuocāt
et felicitas a leopdis come
dūt. **S**ēs uō saturniū gladi
o capite trūcat. **H**ystoria de
dicatione ecclē: *iiii: mii:*

Dedicaō ecclē in
alias festiuitates
solēpuit ab ecclā
celebrat. Et qm
duplex ē ecclā siue tēplū sa
licet mariale et spūale ideo
de hui' tēpli duphas dedi
cāōne hic breuē ē agendū
Circa dedicaōne aūc tēpli
marialis tria uidēda sūt. p
mo quāē dedicat. scdō qua
lī cōlectur. Tercō p quos ppha
natur. Et q; in tēplo duo sūt
q; consecrātur. s. altare et ipm
tēplū. **I**deo pmo uidēdū est
q;re cōsecratur altare. scdō q;
re tēplū. **A**ltare aūc con

lectur ad ita. **P**rimo ad sacra-
mē dñi offerendū. **g**enesis viij
Edificauit noe altare dñio
et collēs de cūctis uolucib⁹ et
pecorib⁹ mūdīs obtulit sup
altare. hoc aut sacrauentū est
corpus et sanguis xpī qd in
mēoria passionis dñice imo
lam⁹. **J**uxta qd nobis pcepit
dicēs. **H**oc facite i meā com-
mēoracionē. **N**ēm⁹ enī cōpler
mēoriale dñice passiois. vñū
in sc̄pto s. passio xpī ymagi-
bz figurata et hoc habet fici
quātū ad uisū. **I**pā enī cruci-
fixi ymago et alie ymagies
in ecclia fiūt ppter remēoracōez
exaltandam deuocōne et instruc-
tōne qd sūt qī libri laycor. **S**e-
cūdu in uōbo s. passio xpī pre-
dicata et hoc habet fici quātū
ad audiriū. **T**erciū in sacra-
mēto s. passio in hoc sacramēto
tam signat exp̄ssa in quo
corpus et sanguis xpī uā-
at cōtinetur et nobis offer-
tur. **E**t hoc mēoriale habet
fici quātū ad gustū. **S**i
ergo affcū ur̄m accendit
passio xpī desc̄pta et āpli⁹
p̄dicata multo foras i flā-
mare debet in hoc sacra-
mēto tā signat exp̄ssa. **S**ecūdo
ad nomē dñi iuocandū. **G**e-
nēsis xij. **E**dificauit abrahā
altare dñio q̄ appa- ruit ei

et iuocauit ibi nomē dñi q̄
apparuit. **H**ec aut iuocacō
scdm aplm ad chymochēi
habz fici aut p obsecracōez
que fiūt cū adiuracōe pro
malis i mouēdis. a. p orōes
q̄ fiūt p bonis i petradis. a.
p postulacōes q̄ fiūt p bonis
amlandis. a. p grātū accō-
nes q̄ fiūt p bonis hīs cō-
seruādis. **I**uocacō at que
fit sup altare p̄prie dicitur
missa ex eo qd celestis missa
s xp̄s a p̄e mittit q̄ ipam
hostiā cōsecrat et p eundem
a nobis p̄i mittitur ut p
nobis intēdat. **V**n hūc d-
Ipā hostia sac̄ missa uocai-
p̄t qd cūmissa ē primo a
p̄e nobis p i carnacionē. se-
cūdo a nobis p̄i p passionē
Būt in sacra-
mēto. p̄mo a p̄e
nobis p sāfīacōne q̄ nobis
cū cē inapit. **P**ostea nobis
p̄i p oblacōne qua p no-
bis intēdit. **E**t nota qd mis-
sa i trib⁹ linguis canit⁹ s. gre-
ca hebrayca et latina ad i-
p̄tandū tytulū dñice pas-
sionis q̄ sc̄pt⁹ ēat grece he-
braice et latine. **I**cē ad no-
tandū qd oīs lingua debet
deū laudare et p hāc tripli-
cē linguā intelligitur. **L**ati-
na aut sūt euāgelia episto-
le et orōnes et cānt⁹. **G**reci

et kynieleysō xpeleysō q̄ nouē
uicibz cantatur. ut ad sonē
tate nouē ordinū angeloz
puerū. **H**ebraica et allā
sabaoth et osāua. **T**ercio
ad cantādū. **C**antātia xlvij:
Dedit illi conū iūmicos po
tētiā et stare fecit conū altāe
cantores in sono eoz dulces
fecit modulos. **E**t dicit mo
dulos i plurali q̄ scdm hu
gonē de scō uictore tres s̄ spe
cies sonoz q̄ faciūt tres mo
dulos. sic enī sonus pulsu
flatu et cantu. **A**d cythara
p̄tinet pulsus ad organū
flatus. ad uocē cantu. **A**llila
u p̄t h̄et cōsonācia sonoz
cōcordie mox. si refecit ad
pulsū cythare manū opa
cō. ad flatū organū mētis
deuocō. ad cantū uocis suo
us exhortacō. **E**t infra. **Q**uod
p̄dest dulcedo uocis sine dul
cedie cordis. **f**raugis uocem
frange et uolūtātē. **S**erua
cōsonācia uocū. **S**erua con
cordiā mox. ut p̄ exemplū
cōcordes primo. p̄ uolūtātē
deo p̄ obediētiā magistro
Hoc igit̄ triplex genus mu
sicorū refertur ad triplicē dif
fēntiā officij ecclē. sicut dicit̄
i nūm̄ de officio. **N**ā ipm̄ of
ficiū ecclē cōsistit in psalmis
i cantu. i lōnibz. **P**rimū igit̄

genus musicorū ē qd̄ fit pul
su digitorū ut i psaltio et in
silibz. et ad illud p̄tinet psal
modia. **p̄s.** laudate eū psalte
no et cythara. **S**cdm ē qd̄ fit
in cantu. sicut i uoce. et ad il
lud p̄tinet lōnes. **p̄s.** psallu
te ei i uociferacōe. **T**ertū est
qd̄ fit flatu sicut i tuba et
ad illud p̄tinet cantu. **p̄s.** lau
date eū in sono tube. **T**em
plū aut̄ sine ipā ecclē cōsec
tur quātriplicē rōne. **P**rimo ut
iū dyabolus et eius p̄tās pe
nit̄ expellat̄. **V**n̄ refert greḡ
in dyalogo q̄ cū quedā ecclā
arrianorū fidelibz reddita cō
secrēt̄ ut reliq̄e s̄a sebastiā
et b̄e agathe illuc delate fu
issent. **p̄s** ibidē cōgregari
porat̄ subito int̄ suos pedes
huc illucq̄ discurrē senserūt
Qui fores ecclē reperēs a nū
lo uideri potuit om̄sq̄ i ad
miracōne cōmouit̄. **Q**uod idē
cō dñs ostēdit ut ciuitis pa
tescēt q̄ de loco eodē imūdo
h̄itator exiret. **S**equēt̄ aut̄
nocte magnus i eūsdē ecclē
tectis strepit̄ s̄s est ac si i
hac aliquis errād̄ discur
rēt. **S**cdm igit̄ nocte ḡuioz
son̄ iareunt̄ t̄ia uo nocte
tāto t̄ore ilonuit̄ ac si illa
ecclā a fūdamētis fuisset eū
sa. **S**cdm q̄ recessit̄ nec apl̄

illa antiq̃ hostis inq̃etudo
apparuit. S; p̃ trons sonitū
quē fecit inuocant a loco quē
diu tenuiat q̃ coacti eribat
hec gregori. **S**ecūdo conse-
cratur ut ad eū fugiēte sal-
uetur. Vñ aliq̃ eccl̃e post de-
dicatōne a p̃ncipib; p̃uile-
giantur ut qui ad eas rei cō-
fugeint saluentur. Vñ dicit
canō. Reos sanguis defen-
dit eccl̃a ne uitā p̃dant et
mēbra. Et ob hoc ioab ī ta-
bernaculū fugit et cornu al-
taris apphēdit. **T**ercō cou-
secratur ut ibidē orōnes ex-
audiantur qd̃ significatū ē ter-
no regū viū ubi salomō de-
dicatō tēplo ait. Quicūq;
rogauit in loco isto exaudi-
es in loco hītauli tui in ce-
lo et cū audieis p̃p̃ia eis. **A**-
dorantur aut in ip̃is eccl̃is
ad orientē qd̃ fit tripla rō-
ne scdm̃ damascenū libro q̃-
to capitulo quīto. **P**rimo ut
p̃riam nr̃am nos req̃rē ostē-
dam. Scd̃ ut ad arctū au-
afixū respiciam. **T**ercō ut
uēientē iudicē nos expectāre
nr̃em. Aut enī sic. Deus pa-
disū in edem scdm̃ orientem
plātauit. Vñ hoīem tūlgrē-
lū exulē fecit et ante padi-
lū ex occidēte hītare fecit. An-
tiquā igit̃ patriā exq̃rētes

et ad ip̃am aspiciētes dnm̃
ad orientē orant. S; et dñs
auafixus ad occidēte respici-
at et ita adorantur ad ip̃ū
respiciētes. Et assūpti ad ori-
entē sursum ferebatur. et ita
apli ip̃m adorauerūt. et ita
uēiet quō uiderūt eū cuncti ī
celū. **I**p̃m igit̃ expectātes ad
orientē orant. hec damasce-
Quarto consecrat̃ ut ibi
de laudes deo soluātur. Qd̃
quidē fit in septē horis cano-
nias s. ī matutinis p̃ma ē
ora 4c. Et licet in quibet ho-
ra diei deus eet laudandus
tū q̃ ad hoc infirmitas nr̃a
nō sufficit ordinatū ē ut sp̃a-
lit̃ deū laudem⁹ eo q̃ hec ho-
re ab alijs p̃uilegiata sūt in
aliq̃bz. **I**n nocte media
q̃ matutine celebratur xps
nam ē. captus et illusus a iu-
deis fuit. **I**n hac itē hora in-
fernū spoliavit. **D**icitur enī
ī mitrali q̃ in media nocte
īfernū spoliavit large acci-
piēdo s. ante lucē. **M**ane sur-
rexit. hora p̃ma apparuit.
In media s. nocte ad iudiciū
uēturnus assentur. Vñ illeō-
num. **R**eor inq̃d tradicōnem
aplicā p̃uilegiāse et in die ui-
gilantiū pasche aū noctis me-
diū dimitte nō liceat popu-
los expectātes aduētū xpi et

postq̄ aduenerit illud temp⁹
 securitate p̄scripta festū cūc
 tos agē diei. **I**n hac igitur
 hora laudes deo cantam⁹ ut
 ei de cui⁹ natūitate et captiōe
 et p̄m libatōe grās aga
 mus et eius aduēti solliciti
 expectem⁹. Addūtur etiā ma
 ritales laudes q̄ i mane
 egyp̄os i mase submersit mū
 dū creauit et r̄surrexit. **I**n h̄c
 ergo hora deo laudes reddim⁹
 ne in mari hui⁹ mūdi cū e
 gyp̄is deingam⁹. et ut pro
 nra creatōe et eius r̄surrec
 tōe grās deo reddam⁹. **I**n hōa
 p̄ma xp̄s ad templū maxie
 cōueiebat et p̄ls ibidē ad eū
 manebat. i. ad eū mane
 festinabat. pilato p̄ntatus
 fuit. **I**n hac etiā hora surgēs
 mulieb⁹ p̄mo apparuit. h̄c
 etiā ē prima hora diei. **I**deo i
 hac hora laudes exsoluim⁹
 ut ip̄m unitem⁹ et sibi r̄sur
 gēti et app̄ti grās agam⁹.
 et ut deo tamq̄ oīm p̄ncipi
 o hui⁹ diei p̄ncipias soluam⁹.
In hac hora etiā xp̄s ligus
 iudeorū crucifix⁹ ē a pilato
 ad colūpnā flagellat⁹. et ad
 huc ut dicitur i hystoris co
 lūpnā ubi ligatus fuit uel
 agna cruoris ostēdit et hac
 etiā hora sp̄s sc̄is missus
 est. **I**n sexta in cruce clams

cōfirmus ē. tenebre p̄ vniūsu
 mūdū f̄c sunt ut i morte do
 mini sui sol lugēs se uestib⁹
 ingris cōteget et ne dñs au
 cūgētib⁹ lumē p̄bet et i h̄c
 hora in die ascēsiōis cū disci
 pulis discubuit. **I**n hora no
 na xp̄s sp̄m emisit miles la
 cus eius aperuit. cet⁹ aplice
 ad orādū venire cōsuevit et
 xp̄s ad celū ascēdit. p̄r has
 p̄rogatūas deū in hys ho
 ris laudam⁹. **I**n vesp̄a xp̄s
 in cena sac̄mētū corpis et
 sanguis isticuit. pedes disci
 pulorū lauit. de cruce depoli
 tus in sepulchro collocatus
 fuit. discipulis i h̄m pegrinu
 se manifestauit. **E**t p̄ hys in
 hac hora etiā xp̄o grāas
 agit. **I**n cōpletorio xp̄us sa
 guineas guttas sudauit.
 monumētū ei⁹ custodia de
 putata fuit. et ibidē q̄euit
 resurgēs pacē discipulis nū
 ciavit. **E**t p̄ hys grās deo r̄d
 dim⁹. **H**as at̄ laudes quali
 ē deo exsoluē debeam⁹ dicit
 bernardus. **f**r̄es mei iūolā
 tes hostiā laudis iūgamus
 v̄bis sensū sensui affcū. af
 fctū exultacōne. exultacōi
 maturitatē. hūilitatē liber
 tatē. **C**ūto cōsecrat⁹ ut
 ibidē sac̄mēta eccl̄astica mi
 nistrētur. **V**ū ip̄a etiā effi

at q̄ tabernaculum dei in qua
sacramenta cōtinētur et mīstrā
tur. Quedā enī mīstrātur et
dant̄ iustitiā ut baptisim⁹.
Quedā exētib⁹ s. extrema
unctio. Quedā cōmorātib⁹
et horū q̄dā s. mīstrātes. hys
dat̄ ordo. quidā pugnātes. et
horū quidā pugne succūbūt.
hys dat̄ pēnitentia. Quidā illic
tūt. et hys cōfertur audacia
aī ut roborētur et hoc p cō
firmatōē. dat̄ ab⁹ ut sustē
rent̄ et hoc p eucharistie sup
cōnē. sic remotō īpedimētū ne
deiciant̄ et hoc p mīramōnū cō
iūctōnē. **D**ecūdo uidēdū q̄
ē cōsecratur. S. p̄mo de altari
sac̄ de ipā ecclā. Ad cōsecratōē
aut̄ altaris plura cōcurrūt.
Primo enī q̄tuor cruce de
aqua bēdicta in q̄tuor corni
bus altaris cōfigurāt̄. sac̄
ipm altare sepi⁹ cōiūctur. ter
cio aqua bēdicta cū ylopo sep
tes aspergitur. q̄rto īcensū in
ipō crematur. q̄nto cōmāte
iungitur. sexto mūdīs pām⁹
opiat̄. **H**ec aut̄ ip̄tanc̄ ea
q̄ debēt h̄re illi q̄ ad altare ac
cedūt. Debēt enī p̄mo h̄re
caritatē q̄druplicē. ut. s. dili
gāt deū. seipos. amicos. et ū
nīcos. Et hoc significāt q̄tu
or cruce in q̄tuor cornib⁹ al
taris fce. Et de hys q̄tuor cor

ni⁹ caritas dicit̄ in genesi
xxvij. Dilatabis ad orientē
et occidētē septem mōnē et in
die. ul' ideo q̄tuor cruce in q̄
or cornib⁹ altaris fuit ad sig
nificandū q̄ xp̄s p autem
q̄tuor mūdīs ptes saluauit.
Vl' ideo ad significandū q̄ au
tē dū q̄tuor modis debem⁹
portare s. in corde p meditacō
nē. in ore p cōfessionē. ī nō
re p mortificacōnē. in facie
p assiduā imp̄ssionē. **S**e
cūdo debem⁹ h̄re aīā et uig
lantia q̄ significat̄ p cōiūct
vū cū caritatē. Inuenerunt
enī uigiles x̄. Debēt enī sol
litate uigilare sup gregē suū
vū negligētiā p̄lati ponit
glibertus in r̄ndiculosa di
cens. R̄ndiculosa an magi
p̄culosa res ē speculator co
cus. p̄curator claud⁹ negli
gēs p̄lat⁹. doctor insa⁹. p̄co
munt⁹. **V**el p septē arantibus
cū altare significāt septē
meditacōnes et cōsūda cō
q̄s in ea septēplīcē virtutē
hūilitatis xp̄i debem⁹ h̄re
et p ip̄as frequēt̄ arantē.
Prima uirtus ē q̄ cū diues
ēet paup fctis ē. **S**ecūda q̄ in
plepio posuit̄. Tercia q̄ pu
ab⁹ subdit⁹. q̄rta q̄ sū ma
ni serui caput īclinauit.
Quinta q̄ discipulū suū et

p[ro]dicat[ur] sustinuit. **S**exta q[uod] a[n]i-
 liquu[m] iudic[i] m[er]itu[m] t[em]p[or]is
 it[er]u[m]. **S**ept[ima] q[uod] p[er] crucifixio[n]ib[us]
 demer[et] orauit. **V**l[icet] p[er] sept[em] il-
 los ciuitatis significat[ur] sep-
 t[em] vie xpi. **P**rima fuit de celo
 in uteru[m]. **S**ecunda de utro in
 p[re]sep[er]iu[m]. **T**ercia de p[re]sep[er]io i[n] mu-
 du[m]. **Q**uarta de m[u]ndo i[n] pati-
 bulu[m]. **Q**uinta de patibulo i[n] se-
 pulchro. **S**exta de sepulchro
 i[n] limbu[m]. **S**ept[ima] de limbo re-
 surgens in celu[m]. **T**ercio debet
 habere diuice passio[n]is meo-
 na q[uod] significat[ur] p[er] aspersione[m]
 aq[ue]. **S**ept[em] eni[m] aq[ue] aspersione[m]
 et sept[em] sanguis xpi effusio-
 nes. q[ui]u[m] p[ri]ma fluxit i[n] artu-
 calio[n]e. scilicet in orone. c[um] in
 corp[or]is flagellat[i]o[n]e. q[ui]ta i[n] ca-
 p[itu]s coronat[i]o[n]e. q[ui]nta p[er] ma-
 nu[m] p[ro]f[er]at[i]o[n]e. sexta in pe-
 du[m] aqua affusione. sept[ima] i[n] la-
 teis ap[er]t[i]o[n]e. **H**ec aut[em] sangui-
 nis aspersiones s[un]t s[ecundu]m cu[m] p[ro]p[ri]o
 po[n]e h[um]ilitatis et i[n]teritabilis
 mitatis. **P**rop[ri]us e[st] eni[m] h[um]ili-
 herba et calida. **V**l[icet] ideo sepa-
 tes aspersione ad significandu[m]
 q[uod] in baptismo sept[em] dona
 sp[irit]us s[an]c[t]i dant[ur]. **Q**uarto debet
 h[ab]ere orone feruent[em] et deuota[m]
 q[uod] significatur p[er] co[n]crematio-
 ne[m] thuris. **T**hus eni[m] habet
 uirtute[m] ascendendi ex fumi leui-
 tate. co[n]solidandi ex sua calidi-

tate. co[n]stingendi ex glutinitate
 co[n]fortandi ex aromatizante:
Sic orone ascendit in dei meo-
 ra. a[n]i[m]a co[n]solidat[ur] q[ui]ntu[m] ad d[eu]m
 p[er] p[re]t[er]ita[m] impet[us]o in edela[m]
 co[n]stingit q[ui]ntu[m] ad figura[m] i[n]
 pet[us]o tutela[m]. **V**l[icet] p[er] d[eu]m deu-
 ra orone p[er] thuris significat[ur]. quia
 habet ad deu[m] ascend[ere]. **E**cclesiast[ica]
 xxxv. **O**ro h[um]ilitatis se nubes
 penebit. **O**rore deo redd[ere]. **A**po-
 cal[ypsis] v. h[ab]entes singuli q[ui]tharas
 et phialas plenas odorame[n]-
 to[rum] etc. **E**x corde i[n]flamato p[ro]-
 de. ap[er]t[ur] viij data s[un]t ei i[n]censa
 multa etc. et infra. **E**t accepit
 angelus thuribulu[m] erumple-
 uit illud de igne altaris etc.
Quinto debet h[ab]ere uirtute[m] s[an]c[t]e
 et odor[em] bone fame q[uod] signi-
 ficatur p[er] balsama q[uod] co[n]ficiat[ur]
 ex oleo et balsamo. **D**ebe[n]t
 igitur pura[m] h[ab]ere co[n]scie[n]tia[m] ut
 possint dice[re] cu[m] ap[osto]lo. **G**loria
 n[ost]ra hec e[st] testimo[n]iu[m] co[n]sacra-
 tio[n]is. **I**tem bona fama. **V**l[icet] p[ri]-
 ma thiothei c[on]sacra. **O**portet
 aut[em] et illu[m] testimo[n]iu[m] habere
 bonu[m] ab h[is] q[ui] fons s[an]c[t]us. **E**n-
 solto. **C**leia nulla debet h[ab]ere
 macula[m] neq[ue] in u[er]bo neq[ue] i[n]
 cogitatu. neq[ue] i[n] f[aci]e neq[ue] i[n] op[er]e
 mione q[uod] ip[s]i s[un]t pulchritudo
 et uirtus e[ss]e. et si mali fu[n]t
 tota[m] de[sp]iciant etiam. **S**ex-
 to debet h[ab]ere m[u]ndicia[m] opa-

cois bone qd significat per
 panos albos et mudoz qui
 bus altare opit. **A**poct terto
 Vestimēis albis induans
 ut nō appareat cōfusio nudi
 tatis tue. **M**odiciū enī ualer
 ascēdēti ad altare si habet
 dignitatē sūmā et uitā infī
 mā. **B**ernardus. **A**dstruola
 res est sedes pma et uita p
 ma. gradus sūm⁹ et status
 infim⁹. vultus gnis. actus
 leuis. sermo multus fructus
 nullus. ingēs auctoritas et
 ai instabilitas. **S**ecundo
 videndū de ecclia qualē con
 secratur. Et ad hoc plura cō
 currit. **E**ps enī ipam eccliam
 ter cōuertit qz vice uicēs ad
 ianuam pōnit ai baculo
 pastoralī dices. **A**pice portas
 pncipes vras etc. **I**nteri⁹ et
 exteri⁹ aq bñdicta ipā ecclia
 irrigatur. **I**n pāuimēto sic
 aur de aue et sabulo ex tūf
 ūlo angulo oriētis usq ad
 angulū occidētis et ibi lris
 grecis et latinis scibit alpha
 betū. **I**n parietibz ecclie cruce
 depīgunt. et ipse cruce illū
 nant et arimate iunguntur.
Primū ergo s. tplex circui
 tus sigt tplex circuitū quē
 fecit xps ppter ipi⁹ ecclie scti
 ficatōne. **P**rim⁹ fuit quo
 de celo venit i mūdū. secū

dus quo de mūdo descēdit
 ad lumbū. terti⁹ quo de lum
 bo rediens et resurgēs ascē
 dit in celū. **V**t tplex circui
 tus sic ad ostēdendū q illa
 ecclia cōsecratur ad honore
 tūtatē. **V**t tplex circuitus
 significat tplex statū salu
 dor de ecclia qui sūt uirgines
 cōquētes. et cōiugati. **Q**u
 ecclia designatur in dispōne
 mentalis ecclie sicut ostēdit
 richardus de sctō victore. uā
 scīariū significat ordinem
 vginū. **S**trictius aut ē scīa
 riū q dorus et dorus q
 corpus. q pauciores sūt uir
 gines q cōquētes. et isti
 q cōiugati. **S**anctor ecclia
 ē locus scīariū q dorus. et
 dorus q corpus. q dignior
 ē ordo vginū q cōueniētiū
 et cōueniētiū q cōiugatorū.
Secūdm salu
 tē richardus. **S**ecūdm salu
 tē tua ad ostiū paullio sig
 nificat tplex uis qd habet
 xpus in ecclia quare sibi deb
 apm. **E**st enī sua creatōne
 redēptōe et glorificatōis pro
 missione. **D**e hoc triplia m
 re dicit anselm⁹. **C**erte dūe
 q me fecisti debeo amorū tuo
 meipm totū. q tanta pmit
 tis debeo amorū tuo plū
 q meipm. quātū tu maior
 es meipso p quo dedisti temp

q redemisti me debeo
 amorū tuo me
 ipm co
 tu

sui et cui punitis tempus. In
 ua aut pclamaco accollite
 re. significat tunc eius pote
 ra. In celo. in mudo. in ius
 no. **Guardus.** Si totu me de
 beo. p me fco qd addam pro
 me refacto: no est tam faa
 le de fco q fco. siquide no
 solu de me. s de omi qdai
 q fco e. **Scriptu** est. dixit
 et fco fuit. acueo q me tu
 et semel dicdo fecit. i refa
 co dixit. multa gessit mira
 et pculit dura. no tu dura
 s indigna. **Ed** ergo retribu
 duo p omibz q retribuit in.
 in pmo ope me in dedit. in
 fco se. et ubi se dedit me in
 reddidit. datus ergo et reddi
 tus me p me debeo et his
 debeo. q aut retribuam p se
 na et si me mullesies redde
 posse qd sum ego ad deum
 her **Guardus.** **Tercio** inter
 et exterius aq bndca asp
 git qd fit tripha de causa
 primo ppe demonis expul
 sione. Aqua eni bndca habz
 pma vntē expellēdi ipsū
 dyabolū. Vn in exorazio
 aque dicitur. ut fias aqua
 exorazata ad effugandam
 oem pte inuicia et ipm
 iunū eradicare &c. **Ista** ac
 aqua bndca fit ex quor re
 bz. s. ex aqua. vino. sale et a

ne. que uidelicet quor st q
 maxime iunū expellit. s.
 lacrimarū effusio que p aq.
 spūalis exultaco que p vinū
 matura disarco que p sale
 pfunda hūiliaco q p onere
 notat. **Secūdo** ppter ipius
 ecce expiacōne. **Omnia** eni h
 trena ppe pta corrupta st
 et sedata et ideo locus ipe a
 qua bndca aspgiatur ut ab
 omi feditate et imūdiaa
 purgetur et expietur. **Hinc**
 etiā est q i lege omia pene
 p aqua mūdabantur. **Ter**
 co ppe oem maledicōne re
 mouēda. **Terra** eni cū fructu
 suo a pnapio maledicōnem
 accepit ex eo q ex eius fruc
 tu decepto fca fuit. aqua uēo
 nulli maledicōni subiacta
Hic e q dñs comedit piscē
 s nō legitur comedisse car
 nē notatum. n de agno pas
 chali. ppe legis in exemplū
 s. abstinedo aliqu a liatis
 et aliqu eadē comedēdi. ut
 ergo omis maledicō cōmo
 ueatur et bndco introducatur
 ideo omis aq bndicta aspgi
 tur. **Quarto** in paimen
 to alphabetū scribitur. qd
 quidem ipūtat cōiūctiōne
 vtriusqz ppli. ul' paginē ut
 usqz testamēti. ul' articulos
 iure fidei. **Illud** eni alphabe

tū ex lris grecis et latinis
in cruce factis ipsestat vni
cōne in fide ppli gentilis et
iudei p cruce xpi factā. vñ et
illa crux ex tñsulo angulo
ouentis usq; ad angulū oc
adētis ducatur. ad significā
dū q ille qui pri' erat dexter
fais est sinister. et ille qui
erat in capite fais ē in cau
da et ecōuerso. **S**ecūdo repre
sentat paginē utriusq; testa
mētī qd p cruce xpi adim
pletū est. Vñ moriens dix
it. **C**onsumatū est. Et crux
ex tñsulo ducit q vñū tes
tamētū in alio continetur
q rota erat in rota. **T**ercō re
pūtat articulos fidei. Ecce
enī paupmētū ē nostre fidei
fūdamētū. **E**lemēta q ibi st'
hūtur st' articuli fidei qbus
rudes et neophiti in artici
lis de utroq; iplo in ecclia e
rudiri q se puluerē et cinē
rē reputare debent iuxta il
lud qd dixit abrahā genesis
xviij. loquar ad dñm meū cū
sum puluis et cinis. **Q**uīto
cruces in ecclia depingunt
qd quidem sit tñsula rōne ut
l. demones qui in expulsi st'
vidētes signū crucis treant
et illuc ingredi nō psumāt
Vñ arsol. **O**biāq; demōes
signū dñicū viderūt fugiunt

timētes baculū quo plagā
acceperūt. **S**ecūdo ppe tñm
phi ostēsiōne. **C**ruces enī sūt
verilla xpi et signa eius cū
phi. Vñ ut ostēdatur q locū
ille xpi dñio subiungat. **I**deo
ibidem cruces depinguntur.
Nam et apud ipiale mag
nificētia obseruatur ut qñ
aliq ciuitas ei tradit ipiale
verillū in ea erigat. **I**n hui'
figuracōe dicitur genesis xvij
q iacob lapidē quē supposu
erant capiti suo erexit in ty
tulū. videlicet in tytulū pcom
aleu. mēonālē et triūphālē
Tercō ppe aplōz repūtatō
nē. **N**am illa duodecā lūana
enī cruces posita significāt du
odecim aplōs qui p fidē an
afixi totū mūdū illūinauerūt
Hec igitur cruces illūinant
ad cognitiōnē. inflāmaue
rūt ad amorē. luxerūt ad o
scāe mitorē. qd p oleū. et ad
bonē uite odorem p balla
mū. **D**e tño l. p quos p
phauatur sciendū q ipam
domū dei p tres pphanatam
legim? l. p iheroboam. p na
buzardā et p anchiochū. **I**e
roboam sicut legitur iij re
gū duodecimo duos vitulos
fecit ponēs vñū in dan. et
aliū in bethel que dicit do
mus dei. et hoc ppe auariciā

ne. s. regnū ad roboā rediret
 p hoc significatur q auaricia
 clericor multū eāam dei cōta
 miniat. **Ieremie viij.** **A** mūmo ul
 q ad maximū omīs auari
 ciā sequūtur. **Bnard.** **Q**uē
 dabis in de nūo ppositoz q
 nō magis iungit subdicoz
 euacuatōis marubys q via
 is extirpādis. **Virgili** s. ne
 potuli quos in bethel. i. i do
 mo dei ponūt. **Eāa** enī per
 ijoboam pphanatur si ex a
 uaricia usurarioz ul raptor
 edificat. **Vñ** legitur q cū q
 dā usurari eāam quādā de
 rapinis et usuris cōstruxiss
 epū ad eius dedicatōne mil
 tis pab; iuitant. **Cū** igitur
 ep̄s cū suo clero officii con
 secratiois ager. uidit p altā
 re dyabolū stantē in carched
 in hīc ep̄ali. **Qui** dixit ep̄o
Quare eāam consecras?
Cessa iam q ad me iurisdic
 cō p̄tinet q de usuris et ra
 pinis edificata ē. **Cū** ergo e
 piscop⁹ inde cū clericis territ⁹
 fuger dyabol⁹ cōtinuo ipsā
 eāam cū grandi strepitu
 destruxit. **Nabuzardan** sicut
 legitur iij regū xxv domū
 dei cōbussit. nabuzardan at
 princeps cocoz significat illos
 qui gule et luxurie dedica
 ti. q de uentre suo deū suū fe

cerūt scdm q dicit apls. **Q**
 uē deus uenit est tū. **Qualit**
 sūt deus uenit dicat ostē
 dit hugo de scō victore i suo
 dāustrali dicens. solent dy
 cēpla cōstrui. altaria erigi:
 mūlti ad seruendū ordina
 ri. imolau pecudes churi cō
 cremari. **Deo** siquidē uentū
 templū ē coqua. altare mē
 sa. mūlti coa. imolate pecu
 des cocte carnes. fum⁹ itenso
 rū odor sapor. **Rex** anthi
 ochus qui fuit supbissim⁹
 et ambitōsus templū dei p
 polluit et pphanauit. sicut
 legitur pmo machabeoz p
 mo p qd significatur q sup
 bia et ambitō que uiget in
 clericis qui nō appetūt pdesse
 sed pdesse multū eāam dei cō
 tamiat. **De** quoz supbia ā
 bitōne dicit bñardus. **No**
 uorati incedūt de bonis do
 mini q dūo honorē nō de
 ferūt. inde hys q cotidie
 uides metra⁹ uicor. hystri
 onio⁹ hīcūis. regius hīcūis
 iū aurū in frenis et sellis
 et calcarib; plus calcaria
 q altaria fulgēt. **Et** sic
 p tres pphanata extitit ita
 p alios tres dedicata et gle
 cta fuit. **Dedicatōne** enī p
 mo fecit moyses. scdō salo
 mō. postea iudas macha

beus p qd illuminat q in dedi-
catione eae debemus habere
humilitate q p moysen sapi-
entia et discrecone que i sa-
lomone. ue fidei confessione
que i iuda. **S**ed videndum
e de consecracoe siue dedica-
one templi spualis qd tem-
plu sum' nos s. congregaco
oim fidelu qd costruitur ex
lapidibz viuis. pma petri ij
itaq lapides viui supedifica-
m' i. **E**x lapidibz politis
vbi cantatur: tusionibz pres-
suris expolia lapides. **E**x la-
pidibz quadris. Quatuor e-
ni latera lapidis spualis s.
s. fides spes caritas et opaco
q equalia s. q. ut dicit gre-
gorius qutu quis tui speras
qutu quis et spes tui dili-
gis. qutu quis spes et dili-
gis tui oparis. In hoc quide
templo altare e cor uru sui
p qd altare tra debent deo
offerri. **P**rimu e ignis dilecti-
onis ppetui leuici xi. **I**gnis
s. dilectiois eic ppetuus et nu-
q deficiet in altari s. cordis
Sed in incensu oronis odu-
tere i pal' vi. **A**aron et filij ei
adolebunt incensu sup altare
holocaustomatis et amoma-
tis. **T**ertiu sacrificiu iusticie.
qd sacrificiu consistit in obla-
ciones pnie. i holocausta di-

leois pfa. et in vitulos car-
nis moraficare. **D**e hys ps
Aceptabis sacrificiu iusticie
obla. et ho. tunc ipo. s. al. c. vi.
Templu at spuale qd su-
m' nos ad similitudine apli-
matis cosecatur. **P**rimus
est sumus potifer s. xps oim
u cordis clausu inueniens ter-
aruit du pcan ois cordis
et opis ad mediana ei reducat
De hoc tripla citatu dicitur
ysaie xxij. sume qdharum
quo ad primum. arau amari-
tem s. cordis quo ad secundu.
metur obliuioni tradita. p
e tertiu. **S**ed ipm ostiu
cordis clausu ter patat ut
sibi apiat. patat etu ipm
cor ictu bnficij consiliij et fla-
gelli. **D**e qua tripla patat
oue dicit p. pmo quatu
ad malos. **E**xtendi manu
mea i. hoc quatu ad col-
lata bnficia. desperisti omne
consiliu meu. hoc quatu
ad ispirata consilia. et iare
pacoes meas neglexisti. h.
quatu ad illata flagella. **V**el
ter patat du ronalen
mouet ad cognouone pti.
et concupisibile ad dolore. i
rasabile ad pti vindictam
et detestacione. **T**ercio ipm
spuale replu ter ad ius et
extra debet urigan. **H**ec at

trina irrigatio ē trina lacri-
marū interioꝝ ul' aliquā exte-
rioꝝ effusio. Mens igit' sū vi-
ri ut dicit gregorius dolore af-
ficiatur cōsidādo ubi fuit. ubi
erit. ubi ē. ubi nō est. ubi fuit
inquit in pterito. ubi erit i iu-
dicio. ubi est in miseria. et ubi
nō est in glā. Quā ergo intē-
ores et extēiores lacrimas fū-
dit cōsidādo s. q' fuit i pccō
et de ipō cōnē reddet i iudicio
tunc istud templū iam sel'
aqua aspergitur. qū aut' pro
miseria in qua ē ad flentem
cōpūgitur tūc secundo irriga-
tur. Quā p glā in qua non
ē lacrimas fundit. tūc etiā a
quā spargit. Hinc aut' aque
admiscentur vinū sal et ci-
nēs. q' cū hys lacrimis debe-
mus h're vinū spūalis exul-
tationis. sal. mature discre-
tionis. et cinēs p'funde hūilia-
tionis. Ul' p vinū limphatū in-
telligitur hūilitas xpī quā
habuit in carnis suscepōne.
Vinū enī limphatū est ver-
bū hūanarū. P sal intelli-
gitur sctas sue vite q' est oī-
bus condimētū religionis
P cinerē intelligitur c' pas-
sio. Hys igitur tribz debe-
cor nrm asperge s. bñficio car-
nacionis. p qd' puocat' ad hu-
militatē. exēplo sue cōuersa-

tionis p qd' informetur ad scti-
tate et mēoria passionis p
qd' inatēmur ad caritatem
Quarto scribitur i hoc ex-
emplo cordis spūale alpha-
betū siue spūalis scriptura. H'
aut' scriptura q' ibi scribitur
triplex ē s. dictamina faciēdo
rū. testimonioꝝ diuinorū bñficia-
orū p'piorū. accusacō delictorū
De hys tribz ad romanos
ij. Cū enī gentes q' legē nō
habēt naturalit' ea que le-
gis s' faciūt. huiusmodi legē
nō hūtes ipi sibi s' lex quā
ostendūt opus legis scriptū
in cordibz suis. ecce primū tes-
timoniū reddere cōsuetū ipōꝝ
ecce scdm. et int' se cōgrua-
tōnū accusancū ul' etiā de-
fendencū ecce terciū **Quā-**
to debent pungi cruce. i. as-
sumi pūie asperantes. q' qui-
dem debēt iungi et igne il-
lustrari. q' nō solū ferende
s' p'acenter s' etiā libenter
qd' p cōpunctionē. et ardent'
p ignem. Vñ bernardus. Q'
minatur adre xpī portat
p'aceter. s' qui p'fuit in spe
portat libenter. s' qui cōsū-
matur in caritate amplectit'
iā ardent'. Idem. multi vident
cruces nras s' nō vident vnc-
tōnes nras. Qui igitur hec
in se habebit uē templū ad

p. glām

xxv q̄tenu

honore dei dedicati eir. Dig
nus plane in quo cristus hi
cet p grām ut tandē in eo
hicare dignetur q̄ uiuit et
regnat deus p omnia scia se
culor amen: Amen:

